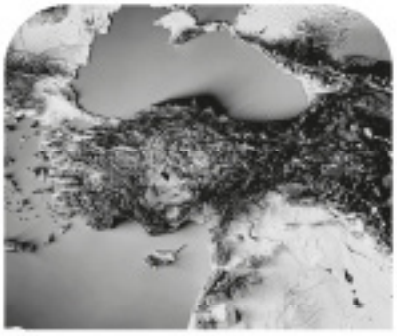
SOSYAL 3000

KPSS ÖABT

SORU BANKASI

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ

YENİ KONU DAĞILIMI

Tarih • Coğrafya • Siyaset Bilimi
Sosyal Bilgilerin Temelleri
Sosyal Antropoloji ve Medeniyet Tarihi
Bilim, Teknoloji ve Toplum
Alan Eğitimi

YAZAR KADROSU

Melike SEZGİN · Atilla GÜVERCİN · Yasin YAĞLI
Selim IŞIK · Hakan ANKA · Mustafa KAPLAN

PDF ÇÖZÜM

AKADEMİ DENİZİ

ÖĞRETMENLİK ALAN BİLGİSİ

SOSYAL BİLGİLER

SORU BANKASI

Yayın Koordinatörü
Selim IŞIK

Yazar
Melike SEZGIN – Yasin YAĞLI – Selim IŞIK –
Hakan ANKA – Mustafa KAPLAN

ISBN
978-605-73811-8-7

Baskı

© COPYRIGHT AKADEMİ DENİZİ YAYINCILIK
Bu kitabın her türlü yayım hakkı Akademi Denizi Yayıncılık'a aittir. Bu kitabın baskısından 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası hükümleri gereğince kaynak gösterilerek bile olsa alıntı yapılamaz, herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, genel ağ ve diğer elektronik ortamlarda yayımlanamaz.

AKADEMİ DENİZİ YAYINCILIK

Saray Mah. Fatih Sultan Mehmet Blv. No: 316
Kahramankazan / ANKARA

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sertifika No 52497

0552 518 06 06

akademideniziyayincilik@hotmail.com

www.akademidenizi.com.tr

PODCAST

TÜRKÇE

PODCAST

TARİH

PODCAST

COĞRAFYA

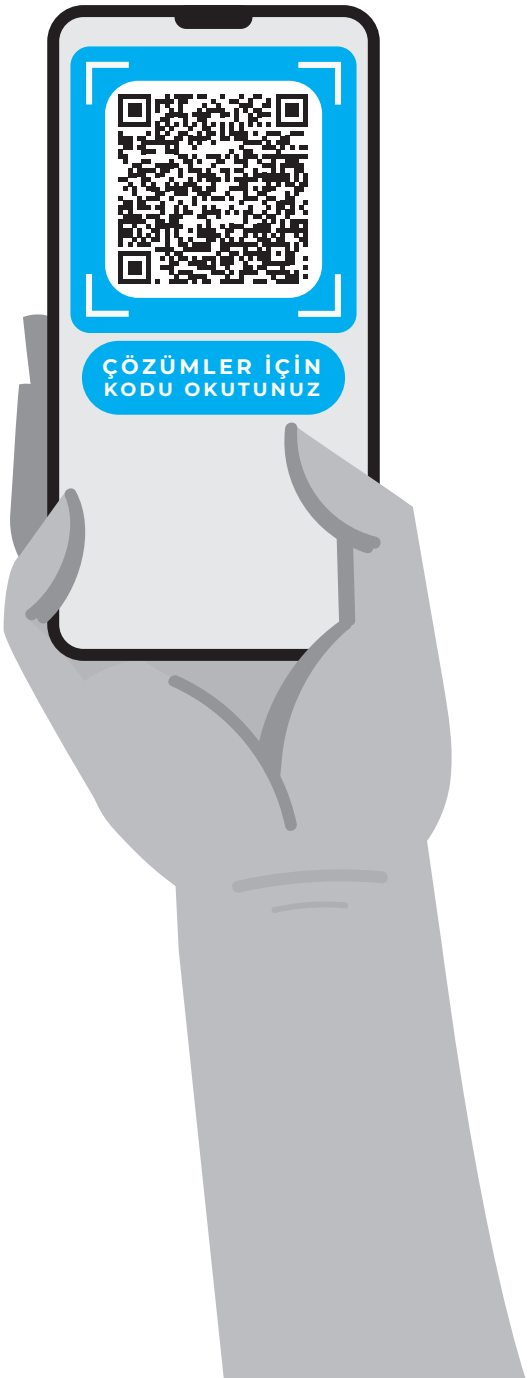
PODCAST

ANAYASA

İÇİNDEKİLER

COĞRAFYA	FİZİKİ COĞRAFYA	5
	BEŞERİ VE EKONOMİK COĞRAFYA	43
	BÖLGELER VE ÜLKELER COĞRAFYASI	97
TARİH	TARİH METODU	107
	ESKİ ÇAĞ TARİHİ	117
	İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ	127
	ORTA ÇAĞ İSLAM TARİHİ	137
	OSMANLI TARİHİ	161
	TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ	211
	ORTA ÇAĞ'DAN XX. YÜZYIL'A DÜNYA TARİHİ	273
	XX. YY TÜRK VE DÜNYA TARİHİ	289
DİĞER ALANLAR	SİYASET BİLİMİ	303
	SOSYAL BİLGİLERİN TEMELLERİ	321
	BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM	373
	SOSYAL ANTROPOLOJİ VE MEDENİYET TARİHİ	377
	ALAN EĞİTİMİ	389

PDF çözümler için **QR** kodu okutunuz.
ya da
www.akademidenizi.com.tr
adresini ziyaret ediniz.

1. Yer şekillerinin uzanışı rüzgârların hızını etkiler. II, III, IV ve V nolu rüzgârların karşısında, hızlarını azaltacak olan dağ sıraları bulunur. Ancak I nolu rüzgâr, dağların arasındaki vadilerde kanalize olarak hızını artırır.

(Cevap A)

2. Yer şekillerinin sade görünümlü olduğu yerlerde:

- Hidroelektrik enerji potansiyeli azdır.
- Tarım alanları fazladır.
- Akarsu akış hızı azdır.
- Geniş tabanlı vadiler fazladır.
- Tarımda makine kullanımı fazladır.
- Akarsuyun taşıma gücü ve taşıdığı malzeme azdır.
- Çığ olayları azdır.

(Cevap B)

3. Sorudaki açıklamada Türkiye'yi balkanlardan gelen soğuk hava kütlesinin etkileyeceğinden bahsedilmiştir. Balkanlardan gelen hava kütlesinin ise Türkiye'ye Edirne'den giriş yapması gerekir. Buna göre 1 nolu yönden gelen hava kütlelerinin Balkanlardan geleceği ve Türkiye'de sıcaklıkların mevsim normallerinin altına düşmesine neden olacağı söylenebilir.

(Cevap A)

4. Türkiye'de iklim çeşitliliği fazladır. Bu durum yağış rejimlerinin yıl içerisinde bölgeler arası farklılık göstermesinde etkili olur. Akarsu rejimleri kısmen yağış rejimine bağlı olduğundan her iklim bölgesinde farklı akarsu rejimleri görülür. Akarsular sadece debilerinin yüksek olduğu dönemlerde turizm etkinliklerinde kullanılır. Bu dönem genelde yağışların fazla olduğu döneme denk gelir. Yağışların fazla olduğu alanlarda bitki örtüsü gür olduğundan rüzgâr aşındırması az, az olduğu yerlerde ise bitki örtüsü cılız olduğundan rüzgâr aşındırması fazladır. Ege Bölgesi'nde jeotermal enerji kaynaklarının fazla olmasında yerin genç yapıda oluşu etkilidir.

(Cevap C)

5. Adıyaman, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan bir ilimizdir. Bu bölgede orman varlığının son derece az olmasından dolayı orman oluşturulmaya en fazla ihtiyaç duyulan bölgedir.

(Cevap D)

6. Pamuk, Akdeniz Bölgesi'nde Çukurova (Adana), Güneydoğu Anadolu'da ise Şanlıurfa ve Adıyaman'da yaygın olarak yetiştirilir. Üretiminde Şanlıurfa ilk sırada yer alır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

7. Sorudaki açıklamada özellikle kiraz, erik, şeftali, fındık ve fide (sebze) yetiştiricilerinin daha dikkatli olması gerektiğinden bahsedilmektedir. Bu gibi tarım ürünleri ülkemizde kışların ılık geçtiği kıyı bölgelerimizde yetiştirilir. Zaten bu yerlerde don olayı normalde görülmez. Bu yüzden zarar çok olur. Türkiye'nin kuzeydoğusunda yer alan II numaralı yerde meyve ve sebze tarımı fazla yapılmayacağından zarar çok az olur.

(Cevap B)

8. Türkiye'ye kuzeyden sokulan Sibirya termik yüksek basınç merkezinin neden olduğu karasal soğuk ve kuru hava Karadeniz'i geçerken nemlenip orografik yağış bırakabilir.

(Cevap C)

9. Yağış rejimi; yağışın yıl içindeki dağılışı demektir. Karadeniz kıyı kesiminde yazları yağışlı olduğu için yaz kuraklığı isteyen buğday ve pamuk yetiştirilemez. Bu durum yağış rejimi ile açıklanır. Aynı zamanda ülkemizin güney kıyıları olan Akdeniz kıyıları Ekvator'a daha yakın olduğundan daha sıcaktır. Bu yüzden tarım ürünleri daha kısa sürede olgunlaşır. Bu durum ise enlem faktörü ile açıklanabilir.

(Cevap C)

10.

Yukarıdaki şekilde Türkiye'deki bir dağın yamaçları boyunca oluşan farklı bitki örtüsü kuşakları gösterilmiştir. Bu dağın yamaçları boyunca yükseldikçe bitki örtüsünün değişmesi sıcaklığın azalmasıyla ilgilidir. Ayrıca makilerin bulunmasına bağlı olarak Akdeniz iklim bölgesinde yer aldığı ve bulunduğu bölgede kışların ılık geçtiği yorumları doğru olur. Ancak Akdeniz Bölgesi'nde en geniş alan kaplayan makilerin, "alpin çayırlardan daha az alana yayıldığı" söylenemez.

(Cevap A)

11. Alçak basınç merkezlerinde;

- Buharlaşma azdır.
- Konveksiyonel (yükselim) hava hareketleri görülür.
- Bağıl nem yüksektir.
- Çevreden merkeze olan hava hareketleri görülür.
- Bulutlanma fazla olduğundan yerin ısı kaybı azdır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Anadolu bitki çeşitliliği bakımından dünyanın en zengin ülkeleri arasında yer alır. Bitki çeşitliliğinin fazla olmasında Anadolu'nun kıtalararası geçiş yeri olma özelliğine sahip olması önemli bir etkendir. Buzul dönemlerinde çok düşük sıcaklıklara dayanıklı olmayan bitkiler Anadolu üzerinden başka kıtalara geçiş yapmıştır. Bu bitkilerden bazıları Anadolu'nun iklimi elverişli yerlerine yetişme şartları bulup yerleşmiştir. Bu durum Anadolu'nun bitki çeşidi bakımından zengin olmasını sağlamıştır.

Anadolu örneği bitkilerin çeşitli dönemlerde kuzey güney arası ve yüksek yerlerle kıyıya yakın yerler arası yer değiştirdiğini gösterir.

(Cevap C)

2. Tablodaki kentlerin hepsinde Akdeniz iklimi etkilidir. Ancak Antalya'nın yer şekilleri daha engebeli iken İzmir ve Adana'nın daha sadedir. Kentler arasında yağış miktarının farklı olmasının da tek nedeni bu özelliktir.

(Cevap A)

3. Sorudaki açıklamada bazı ilkbahar dönemlerinde Ankara'daki meyve ağaçlarının zamanından önce çiçek açtığından bahsedilmiştir. Bu durum yalnızca bazı dönemlerde sıcaklıkların mevsim normallerinin üzerinde olmasıyla açıklanır.

(Cevap A)

4. Bağıl neme, yağmur yağma olasılığı da denilebilir. Örneğin %80-90 oranındaki bağıl neme sahip olan bir hava kütlesi yağışa yakın iken %10 – 20 oran yağıştan uzaktır. Bu yüzden yıl boyunca yağışın az olduğu Diyarbakır'da bağıl nem oranı düşüktür.

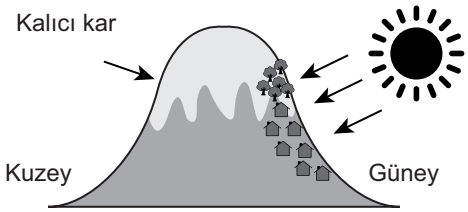
(Cevap B)

5. Türkiye'de bitki ve hayvan türlerinin çok çeşitli olmasında en temel etken iklim çeşitliliğidir. İklim çeşitliliğini artıran bir durum da yer şekillerinin çeşitli olmasıdır. Çeşitli toprak türlerinin olması bu iki durumun bir diğer sonucudur. Aynı zamanda ortalama yükseltinin fazla olmasının da bu konuda etkili olduğu söylenebilir. Ancak toprağın rüzgâr ve sel suları ile süpürülmesi anlamına gelen erozyon olaylarının bu durumla bir ilgisi yoktur.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

6.

Yukarıdaki şekilde Türkiye'deki bir dağın güney yamacına ulaşan güneş ışınları gösterilmiştir. Buna göre, güney yamaçlar daha sıcak olur. Karlar daha erken erir. Tarım ürünleri daha erken olgunlaşır. Yerleşme sınırı da daha yüksektir. Bu yüzden sorudaki II numaralı kuzey yamaçta karların erken eridiğini söylemek yanlış olur.

(Cevap D)

7. Bir dağ yamacı boyunca yükseldikçe bitki örtüsünün kuşaklara ayrılmasının nedeni, sıcaklığın azalmasıdır. Şekildeki dağın deniz seviyesinden itibaren başlayan geniş yapraklı ormanlarının olması, Karadeniz kıyısında ve 1000 mm'den fazla yağış olduğu ihtimalini güçlendirir. Buna göre "yükseldikçe yağış azalır" demek yanlış olur.

(Cevap A)

8. Soruda açıklanan olay erozyondur. Erozyonun bitki örtüsünün cılız olduğu kurak arazilerde daha fazla etkili olduğu da soruda açıklanmıştır. Oysaki Batı Karadeniz Bölümü'nde yer alan Bolu'da hem iklim daha yağışlı, hem de bitki örtüsü daha gürdür. Bu yüzden erozyon olayı Bolu'da daha az etkilidir.

(Cevap A)

9. Yer şekilleri rüzgârların esiş yönlerinin belirlenmesinde en önemli etkendir. Rüzgârlar yer şekillerinin uzanış doğrultusunda eserler. I. şekilde verilen rüzgâr gülünün esiş yönü daha çok kuzeydoğu-güneybatı yönündedir. III. şekilde verilen harita üzerindeki işaretli alanlardan II'de yer şekilleri kuzeydoğu-güneybatı doğrultuda uzanış gösterir. Bu nedenle II. işaretli alanda rüzgâr gülü I. şekilde verildiği gibidir. Çanakkale Boğazı'nın uzanışı da kuzeydoğu güneybatı şeklindedir.

(Cevap B)

10. Bulutluluğun fazla olduğu kış günlerinde yerin yansıma yoluyla ısı kaybı azalır. Çünkü bulutlar adeta bir yorgan gibi yerin üzerini örterek ısıyı tutarlar. Ayrıca bulutluluğun rüzgârın hızı ve güneş ışığının geliş açısı ile ilgisi yoktur. Aynı zamanda bulutluluk oranı güneşlenme süresini artırmak yerine tam tersi azaltmaktadır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Türkiye'de bitki çeşidinin fazla olmasında;

- Denizellik,
- Karasallık,
- Toprak çeşitliliği,
- İklim çeşitliliği,
- Matematik konumu,
- Yer şekilleri,
- Kıtalar arası geçiş alanı olması

etkili olmuştur.

Türkiye'nin Doğu Yarım Küre'de yer alması sadece saatlerini etkiler.

(Cevap E)

2. Verilen iller içinde en fazla yağış alan il Muğla'dır.

(Cevap A)

3. Karadeniz Dağları'nın denize bakan yamaçlarında bol yağış ve gür doğal bitki örtüsü görülürken iç kesimlerde bitki örtüsü seyrekleşip cılızlaşır. Yükselti bu durum üzerinde etkili değildir.

(Cevap D)

4. Dünyada sadece belli bir bölgede yetişebilen bitkilere endemik bitki denir. Relikt bitki ise geçmiş dönemlerde dünya üzerinde yaygın olarak bulunan, günümüzde bu özelliklerini kaybetmiş yer yer bulunan bitkilerdir.

(Cevap B)

5. Seçenekler arasında nem oranı en fazla olan ve dolayısıyla yıllık sıcaklık farkı en az olan kent İzmir'dir. Çünkü İzmir'de denizellik diğer kentlerde karasallık etkilidir.

(Cevap E)

6. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yazları sıcak ve kurak geçer. Sıcak rüzgârlar ve enlem gibi şartlar bu durumun oluşmasında etkilidir. Bu yüzden buharlaşma da çok şiddetlidir. Bitki örtüsünün cılız olmasının bu durumun üzerinde fazla etkili olduğu söylenemez.

(Cevap D)

7. Enleme göre; daha kuzeyde olan yani kutba daha yakın olan Samsun kentinin daha soğuk olması gerekirdi. Oysaki Samsun kenti Ankara'dan daha sıcaktır. Bu durum yükselti, karasallık ve denizellik ile açıklanabilirken, enlem ile açıklanamaz.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

8. Sam yeli (IV) güneyden (Suriye'den) karalar üzerinden geldiği için daha sıcak ve kavurucu etkiye sahiptir.

(Cevap D)

9. Grafikteki yağış ve sıcaklık değerleri Akdeniz ikliminе aittir. Akdeniz ikliminde kış mevsiminde yağışların tamamına yakını yağmur şeklinde düşer.

(Cevap E)

10. **Soğuk su akıntıları:**

- Kaliforniya
- Labrador
- Kanarya
- Oyaşivo
- Humbolt (Peru)
- Benguela
- Batı Avustralya

Sıcak su akıntıları:

- Alaska
- Gulfstream
- Kuroşivo
- Brezilya
- Mozambik
- Doğu Avustralya

(Cevap A)

11. Ekvatoral yağmur kuşağının yer şekillerine (dağlar) bağlı olarak Afrika'nın doğusunda ve Güney Amerika'nın batısında etkisi görülmez.

(Cevap C)

12. Güney Çin Denizi Ekvator'a Kızıldeniz'den daha yakındır. Kızıldeniz'de tuzluluk oranının Güney Çin Denizi'nden fazla olmasında buharlaşmanın fazla olması ve okyanuslarla bağlantısının sadece Aden Boğazı ile olmasıdır.

(Cevap C)

13. Yerden yükseldikçe atmosferin yoğunluğu buna bağlı olarak da nem miktarı azalır. Yüksek yerlerde nem az olduğundan ısınma ve soğuma fazla olmaktadır. Bu duruma bağlı olarak sıcaklık farkı yüksek yerlerde fazla olur.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Ekvatoral bölge yağmurları güneş ışınlarının dik açılarla gelmesine bağlı olarak alttan ısınan havanın yükselmesiyle oluşur. Bu şekilde oluşan yağışlar konveksiyonel yağışlardır. Cephesel yağışlar dünya üzerinde Orta kuşakta görülür.

(Cevap B)

2. I. kent merkezinin kışları ılık ve yaz yağışı diğerlerinden daha fazladır. (Samsun), II. kent merkezinin kışları soğuktur (Ankara), III. kent merkezi ise kış sıcaklık ortalaması ve kış mevsimi yağış miktarı en fazladır (Antalya).

(Cevap B)

3. Türkiye'de denizellik etkisi sadece denize yakın yerlerde görülür. Bu durumun ortaya çıkmasında denize paralel uzanan dağ sıraları etkili olmuştur. Aynı şekilde okyanus akıntıları da yer şekilleri nedeniyle sadece okyanusa yakın yerlerde etkili olur. Türkiye, coğrafi konum olarak okyanuslara uzak bir yerde bulunur.

(Cevap D)

4. Maritim (denizel) Tropikal hava kütleleri sıcak denizler üzerinde oluştuğundan ve alçalan hava hareketi nedeniyle sıcaktırlar. Deniz üzerinde oluştuğundan bol miktarda nem taşırlar. Kararlı özellikte olduklarından alt ve üst katları arasında sıcaklık farkı azdır.

(Cevap A)

5. Güneş ışınlarının yıl içinde şekilde gösterildiği gibi farklılaşması eksen eğikliğinden kaynaklanır. Ancak Ekvator ile Eksen arasındaki açı eksen eğikliği ile ilgili değildir.

(Cevap D)

6. İzobar eğrileri arası uzaklık rüzgârın hızı üzerinde etkilidir. İzobar eğrilerinin birbirine yakın olduğu yerde rüzgar hızı fazla, uzak olduğu yerlerde ise azdır.

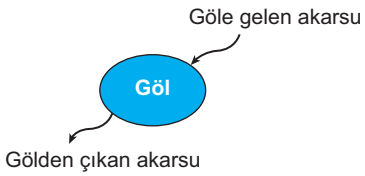
(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

7.
- Samyeli ve Etezyen → Yerel
- Muson rüzgârları → Mevsimlik
- Kutup rüzgârları → Sürekli

(Cevap C)

8. Aşağıdaki şekilde gösterilen gölün suları tatlıdır. Çünkü bu gölden çıkan bir akarsu vardır.

Buna "gölün gideğeni" denir. Bu şekilde bir gideğene sahip olan göllerin suları sürekli yenileneceğinden tatlı olur. Bu durum üzerinde gölün kapladığı alanın, güçlü akıntıların bulunmasının, gölün deniz seviyesinden daha yüksekte olmasının bir etkisi yoktur.

(Cevap A)

9. Türkiye'de yaz mevsiminin sıcak ve kurak geçmesinin akarsu rejimlerini düzensizleştirdiği doğru bir bilgidir. Ancak yalnızca soruda verilen açıklamalardan yararlanılarak bu bilgiye ulaşılamaz. Çünkü soruda-ki öncüllerde bu konuya değinilmemiştir.

(Cevap D)

10. Soruda verilen haritalar dikkatle incelenirse, sulu tarım yapılan akarsu kenarların yerleşime açılmadığı görülür (A). Akarsuya yakın yerlerde sulu tarım, 400-800 m arasında ise kuru tarım yapılmaktadır. (B) Mera alanlarının dağılışı 800 m'nin üzerindedir. (C) Yerleşmelerde I. haritadan anlaşılacağı üzere 400-600 m arasındadır (E). Ancak kuru tarım yapılan yerler haritadaki engebeli alanlar olduğu için "makine kullanımına daha elverişlidir" demek yanlış olur.

(Cevap D)

11. Bora Öğretmen Ankara'da görev yapmaktadır. Bu kişi önce İzmir'e (batı) hareket etmiştir. Buradan Pamukkale Denizli'ye (güney) yönelmiştir. Buradan da Konya'ya (doğu) yönelmiştir. Daha sonra Ankara'ya (kuzey) dönmüştür.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Doğu Anadolu'da volkanik dağların geniş yer kaplamasında yükselti faktörü etkili değildir. Fay kırıkları ve volkanizma faaliyetlerinin etkisi vardır.

(Cevap E)

2. Iğdır, Elazığ, Pasinler ve Muş ovaları, yer kabuğunun tektonik hareketler sonucunda çökmesi sonucunda oluşan çanakların alüvyonlarla dolmasıyla oluşmuştur. Ancak Elmalı, bir polye ovasıdır. Polye ovaları karstik arazilerde aşınma sonucunda oluşmuş geniş çanak şeklindeki alanlardır.

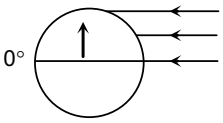
(Cevap C)

3. Türkiye'de kurulan barajlardan genelde, içme kullanma suyu temin etmek ve elektrik enerjisi üretmek amacıyla yararlanır. Buna göre barajlar elektrik tüketimini değil, üretimini artırır. Ayrıca barajların erozyonu önleme gibi bir amacı yoktur. Ancak baraj çevrelerinde piknik alanları vb. rekreasyonel faaliyetler yapılır.

(Cevap B)

4. Türkiye'de yıllık sıcaklık farkının fazla olduğu yerlerde karasal iklim şartları etkilidir. Buna göre, Türkiye'de batıdan doğuya doğru gidildikçe yükselti artışına bağlı olarak, iklim şartları karasallaşır ve yıllık sıcaklık farkı artar. Bu yüzden, Türkiye'de yıllık sıcaklık farkının en fazla olduğu bölge (Doğu Anadolu) Türkiye fiziki haritasında kahverengi ve tonları ile gösterilir.

(Cevap E)

5.

Yandaki şekilde, güneş ışınlarının ekvatordan kutuplara doğru değişmesi gösterilmiştir.
Buna bağlı olarak şekil üzerinde gösterilen ok yönünde gidildiğinde sıcaklıklar azalır. Buna "enlem etkisi" denir. Bu duruma göre, güney kıyılarındaki sıcaklığın kuzey kıyılarından daha yüksek olması (IV) Türkiye'de enlemin etkisinden kaynaklanan bir özelliktir. Seçenekler arasında yer alan, I ve II nolu durumlar ise dağların doğu-batı doğrultulu uzanışının bir sonucudur. Ayrıca Türkiye'de "önemli kara ve demir yollarının kuzey-güney yönde uzandığı (III)" söylenemez.

(Cevap B)

6. Türkiye'de karstik arazi Akdeniz Bölgesi'nde en geniş alanı kaplar. Bu yöre üzerinde en yaygın olan kayaç türü kalkerdir. Ancak Sivas yöresinde görülen karstik arazi ve üzerinde oluşan yer şekilleri jips türü kayaçlara bağlıdır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

7. Sorudaki harita üzerinde verilen I nolu yer; Marmara Bölgesi'dir. (deprem) II nolu yer; Doğu Karadeniz kıyılarıdır. (heyelan) III nolu yer; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir. (erozyon)

(Cevap B)

8. Türkiye genelinde akarsu rejimleri düzensizdir. Şüphesiz bu durumu ortaya çıkaran en büyük etken yağış rejiminin düzensiz olmasıdır. Ancak Türkiye'de Manavgat Çayı gibi bazı akarsular yer altı suyundan beslendikleri için rejimleri daha düzenli olabilir, yani; yıl içinde akım seviyesindeki değişiklik az olur.

(Cevap B)

9. Gölgelendirme yöntemi ile yapılan haritalarda yer şekilleri güneş ışınlarının 45 °C'lik açı ile geldiği varsayılarak gösterilir. Eğimin fazla olduğu yerler koyu, eğimin az olduğu yerler açık renkte gösterilir. Eğimin fazla olduğu yerler koyu, eğimin az olduğu yerler açık renkte gösterilir.

(Cevap D)

10. Peneplen oluşumu için en uzun süre gereken yer şeklidir. Arazinin komple aşınıp düzleşmesidir.

Türkiye'nin;

- Genç yapılı bir ülke olması
- Yüksek dağ sıralarının olması
- Tektonik yükselmelere uğraması, peneplen oluşumundan uzak olmasını sağlamıştır. Ancak karstik arazinin geniş yer kaplamasının bu durumla bir ilgisi yoktur.

(Cevap A)

11. Ege kıyılarında dağların denize dik uzanışından dolayı;

- Girinti ve çıkıntı,
- Kıta sahanlığı,
- Gerçek uzunluk

gibi özellikler Akdeniz'den daha fazladır. Ancak tuzluluk oranı Ege kıyılarında, Akdeniz'den düşüktür ve bu durum üzerinde dağların uzanışı değil, enlem şartları etkili olmuştur.

(Cevap C)

12. Türkiye'nin en yüksek debili akarsuyu Fırat Nehri'dir. Kızılırmak ise topraklarımız içerisinde akış gösteren en uzun akarsudur.

(Cevap C)

13. Namib Çölü Güney Afrika'nın batısında yer alır. Bu yerde Benguela soğuk su akıntısı etkilidir.

(Cevap A)

14.

- Hersinya ve Kaledonya Orojenezi'nin gerçekleşmesi – **Birinci Zaman** (Paleozoik)
- Atlas ve Hint Okyanuslarının belirmesi – **Üçüncü Zaman** (Neozoik-Tersiyer)
- Eski uygarlıkların ortaya çıkışı ve gelişmesi – **Dördüncü Zaman** - Buzul Çağı sonrası (Holosen)
- Alp kıvrımlarının oluşumu – **Üçüncü Zaman** (Neozoik-Tersiyer)
- Yerkabuğunun parçalanarak kıtalara bölünmeye başlaması – **İkinci Zaman** (Mezozoik)

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Gerçek uzunluk ve kuş uçumu uzunluk arasındaki fark arttıkça engebeli arazi artar. Yer şekillerinin sade görünümlü olduğu yerlerde fark azdır. Ortalama yükselti ile engebe farklı şeylerdir. Yükselti deniz seviyesine göre yükseklikliktir. Ortalama yükseltinin fazla olduğu yer düzlük olabilir ya da engebenin fazla olduğu yer deniz seviyesine yakın olabilir.

(Cevap D)

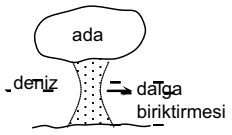
2. Sorudaki açıklamada sirk göllerinin oluşumu verilmiştir. Buna göre, sirk göllerinin dağılışı, Türkiye'de buzulların etki alanlarının dağılışına paraleldir. Buzullar ise Türkiye'de Doğu Karadeniz'deki Kaçkar Dağları (V) gibi yüksek yerlerde etkilidir.

(Cevap E)

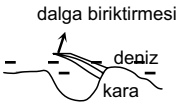
3. Sorudaki açıklamada bahsedilen rüzgâr aşındırma - biriktirme şekilleridir. Bu tür yer şekillerinin yaygın olduğu yerlerde, rüzgar erozyonu şiddetlidir (B), doğal bitki örtüsü cılızdır (C), kurak iklim şartları hâkimdir (D), günlük sıcaklık farkı fazladır (E). Ancak kimyasal çözülme günlük ve yıllık sıcaklık farkının az olduğu nemli-ılıman iklimlerde görülür.

(Cevap A)

4.

Kapıdağ Yarımadası

Ölü Deniz, Terkos ve Büyük-Küçükçekmece

Yukarıdaki kıyı şekillerinin oluşumundaki en temel etken dalga biriktirmesidir. Dalga biriktirmelerinin etkili olduğu kıyılar; sığdır, kıta sahanlığı geniştir, gelgit genliği düşüktür, güçlü dalga-akıntılar görülmez.

(Cevap B)

5. Türkiye'nin yer şekillerinin engebe ve yükselti özelliğinin kısa mesafede değişmesi, Türkiye'nin iklim şartlarının çeşitlenmesini sağlar. Bu durum aynı zamanda doğal bitki örtüsü, toprak türleri ve tarım ürünleri üzerinde de etkili olur. Ancak yer altı kaynaklarının bu durumdan etkileneceği söylenemez.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

6. Ankara'dan Trabzon'a en kısa yoldan gidebilmek için Samsun yolu kullanılmalıdır. Samsun'dan sonra Karadeniz kıyı şeridi takip edilerek Ordu ve Giresun illeri üzerinden Trabzon'a ulaşılır. Bu güzergâh üzerinde ise Çoruh Nehri'nin bulunduğu söylenemez.

(Cevap C)

7. Karstik arazi: Kireç taşı, tuz, alçı taşı, mermer, dolomit, jips gibi eriyen kayaçların yaygın olduğu araziye denir. Ülkemizde karstik araziye en fazla Akdeniz Bölgesi'nde rastlanır. İkinci sırada ise İç Anadolu Bölgesi gelir. Bölgede karstik arazi daha çok jips taşı üzerinde oluşmuştur.

(Cevap D)

8. Denge profiline ulaşamayan akarsuların yatak eğimi fazla olur. Yatak eğimi fazla olan akarsular:

- Akış hızı yüksek,
- Taşınan malzeme fazla,
- Enerji potansiyeli fazla,
- Yatak V şeklinde,
- Derine ve geriye aşındırma fazla
- Ulaşıma elverişsiz.

Yük miktarının düşük olması kayaçlar ile ilgilidir.

(Cevap A)

9. Atmosferdeki karbondioksit miktarının artması ısı birikiminin artmasına (sera etkisi) neden olur. Bu durum sıcaklık ortalamalarının yükselmesine neden olacağından akarsuların kurumasına yol açar. Ülkemizde ve dünyada artan nüfusa bağlı olarak tarımda sulamaya ve kullanma suyuna ihtiyacı giderek arttırmakta. Bu durum birçok akarsu (örn. Gediz) ve gölün (örn. Tuz Gölü) kurumasına neden olmaktadır. Şiddetli erozyon sonucu toprak kayıplarının artması akarsuların vadilerinin değişmesinde etkilidir.

(Cevap D)

10. Çoruh Nehri dar ve derin vadilerden akar. Karadeniz Bölgesi'nde yer alması nedeniyle debisi yüksektir. Bu durum nehir üzerinde bir çok barajın yapımına olanak sağlamıştır. Bu özeliği ile Çoruh Nehri verilen akarsular içerisinde enerji potansiyeli en fazla olanıdır.

(Cevap E)

11. Radyasyon sisi: Soğuma yoluyla oluşan sisler arasında yer alır. Yer sisi olarak da bilinir. Oluşumunda yeryüzünün geceleyin ısı enerjisi kaybı sonucu yukarıdaki daha sıcak havanın alttan soğuması etkilidir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Volkanik sahalarda tüf gibi taneli yapılar çok fazla olduğundan erozyon şiddeti daha fazla olur. Örneğin, peri bacalarının oluşmasında akarsu erozyonu etkili olmuştur.

(Cevap E)

2. Tuz Gölü'nün güneydoğusunda, kuzeydoğu - güneybatı yönünde uzanan bir fay hattı boyunca oluşan Hasan, Erciyes, Melendiz, Karadağ ve Karacadağ volkanik oluşumludur.

I. Yıldız Dağları,

II. Küre Dağları,

III. Kaşgar Dağları,

V. Geyik Dağları

ise kıvrımlı hareketler sonucu oluşmuştur.

(Cevap D)

3. Tuz, kireç, alçı taşı gibi eriyen malzemelerin bulunduğu araziye "kalkerli arazi" denir.

Kalkerli arazide erimeler ve çökmeler nedeniyle lapya, dolin, uvala, polye, obruk, mağara, kanyon gibi yer şekilleri oluşur. Tafoni, rüzgarlar tarafından oluşturulan kaya oluklarına denir.

(Cevap C)

4. Piri Reis'in ceylan derisi üzerine çizmiş olduğu Dünya Haritası uzunluk ölçmek için kullanılacak ölçek türü çizgi ölçek olmalıdır. Çizgi ölçekte yer alan değerler arası uzunluk harita küçüldükçe aynı oranda küçülür. Bu durumda Piri Reis'in haritası üzerinde çizgi ölçeğin kullanılması daha güvenilir sonuçlar verir.

(Cevap E)

5. Kelkit Yeşilırmak; Porsuk ise Sakarya Nehrinin en önemli koludur. Devrez ve Gökırmak ise Kızılırmak koludur. Aksu, Göksu, Manavgat, Seyhan Akdeniz Bölgesinde yer alır.

Susurluk ve Ergene ise Marmara Bölgesinde yer alır.

(Cevap D)

6. Türkiye'de batıdan – doğuya doğru gidildikçe ortalama yükseltinin artması;

- Sıcaklığın azalması nedeniyle tarım için elverişli sürenin kısalmasına,
- Tarım ürünü çeşidinin azalmasına,
- Kışların soğuk ve uzun geçmesine,
- Tarım ürünlerinin daha geç olgunlaşmasına neden olmaktadır.

Yer altı kaynaklarının oluşumu, jeolojik yapıyla ilgilidir.

(Cevap B)

7. Türkiye engebeli ve yüksek olduğundan kışın iç kesimlerde don olayları uzun sürer. Kıyı ile iç kesimlerde nüfus yoğunluğu farklı olur. Yol yapım giderleri artar. Bitki türleri çeşitlilik gösterir. Volkanik arainin yaygın olması jeolojik yapı ile ilgilidir. Geçmiş zamanlarda yaşanan levha hareketleri sonucu ülkemizde volkanik araziler oluşmuştur.

Delta ovası oluşması için gelgit genliğinin düşük olması, kıyının sığ olması ve kıyıda güçlü akıntıların olmaması gerekir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

8. **Heyelan:** Toprağın kütlesel olarak hareketidir. Heyelan için; eğimli arazi, killi yapı, kar erimeleri, toprağın şişkin hâle gelmesi gerekir. Bu özelliklerde genellikle Doğu Karadeniz Bölümü'nde görülür.

Deprem: Yer altında biriken enerjinin fay hatları boyunca yeryüzüne çıkmasıdır. Can ve mal kaybına sebep olur. Türkiye genç oluşumlu olduğu için çok yaygındır. Türkiye'de Kuzey Anadolu ve Doğu Anadolu gibi iki büyük deprem kuşağı vardır. Ege Bölgesi'nde de yine aktif faylar vardır.

Çığ: Dağların yüksek kesimlerine biriken kara kütlelerinin hareketidir. En fazla Doğu Anadolu'da görülür.

Sel ve Su Baskını: Akarsuların taşkın dönemlerinde ve yükseliş dönemlerinde evleri, tarlaları sular altında bırakmasıdır.

Orman Yangını: Ormanların doğal ve beşerî yoldan yanmasıdır.

I. alanda sel ve su baskını, II. alanda ise deprem olayları çok fazla yaşanır.

(Cevap A)

9. Türkiye 36–42° kuzey enlemleri arasındadır. Bundan dolayı orta kuzey ülkesi olup buzul şekillerine pek rastlanmaz. Ancak Cilo, Ağrı, Erciyes dağları gibi yükseltisi fazla olan dağlarda buzul göllerine rastlanır. Türkiye'de sınırlı sayıdadır.

Lagün (Kıyı set) Gölü: Dalgaların taşıdığı kumlarla bir koyun önünü kapatması ile oluşur. Marmara Bölgesi'nde yaygındır. Bunlar; Büyük Çekmece ve Küçük Çekmece, Durusu (Terkos) gölleridir.

Peri bacası: Oluşumu için volkanik tüflü arazi, akarsu ve sel suları, cılız bitki örtüsü gerekir. Türkiye'de Nevşehir, Ürgüp, Göreme'de yaygındır.

Mantar Kaya: Bir kaya blokunun alt ve üst kesimlerinin farklı aşınması sonucu oluşur. Rüzgâr aşınım şeklidir. Kurak ve çöl bölgelerinde görülür.

Birikinti Konisi: Akarsuyun taşıdığı malzemeyi dağların eteklerinde eğimin azaldığı yerde biriktirmesi ile oluşur. Türkiye'nin her yerinde görülür.

(Cevap E)

10. Seçeneklerde verilen kentlerin hepsinde deprem olasılığı yüksektir. Ancak bunlardan Ege Bölgesi'nde yer alan Aydın kenti, Kuzey Anadolu değil Batı Anadolu deprem kuşağı üzerinde yer alır. Bununla birlikte Bolu, Tokat, Amasya ve İzmit illeri Batı Anadolu fay hattı üzerindedirler.

(Cevap E)

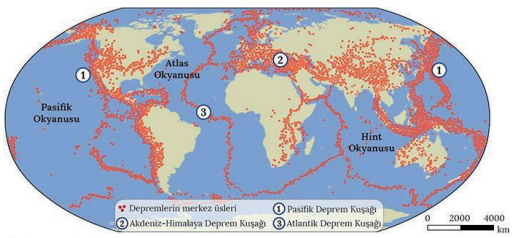
11. Ilgaz Dağları Batı Karadeniz Bölümü'nde yer alır. I. seçenekte verilen dağ Uludağ'dır.

(Cevap A)

12. Ülkemizin gövde yüksekliği en fazla olan barajı Deriner Barajı'dır. Deriner Barajı Çoruh nehri üzerine yapılmıştır.

(Cevap D)

13.

Yukarıdaki haritada yeryüzünde depremlerin yoğunlaştığı üç ana kuşak gösterilmiştir. Bu kuşaklar levha sınırlarıyla büyük oranda örtüşür. Bunlardan birincisi, Büyük Okyanus'u çember şeklinde saran Pasifik Deprem Kuşağı'dır. Japonya, Şili, Meksika ve ABD'nin batısı bu deprem kuşağında yer alır. İkinci kuşak Akdeniz-Himalaya Deprem Kuşağı'dır. İtalya, Türkiye, İran, Afganistan ve Nepal bu deprem kuşağında yer alır. Türkiye bu yüzden deprem tehlikesi yüksek olan bir ülkedir. Yeryüzündeki depremlerin yaklaşık %90'ı bu iki deprem kuşağında görülmektedir. Üçüncü kuşak ise Atlas Okyanusu'nun ortasındaki levha sınırlarında yer alan Atlantik Deprem Kuşağı'dır. Ancak haritada işaretlenen I nolu alanın bu kuşaklardan herhangi birinde yer almadığı ve bu yüzden de deprem olasılığının düşük olduğu söylenebilir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Aydın – Denizli arasında dağlar kıyıya dik uzanır. Bu yüzden kara yolunun dönemeçlerle fazla uzatılmasına gerek kalmamıştır. Bu durumda Aydın – Denizli arasındaki kara yolu diğer kentler arasındakinden daha kısa olmuştur.

(Cevap D)

2. Karadeniz ve Akdeniz Bölgesi'nde dağlar kıyıya paralel olarak uzanır.

Dağların paralel uzanmasının sonucu;

- Kıyı ile iç kesimler arası ulaşım zordur.
- Ulaşım geçitlerle sağlanır.
- Kıta sahanlığı dardır.
- Kara ve demir yolu maliyeti fazladır.
- Denizel iklim içerilere kadar giremez.
- Kıyıda girinti – çıkıntı azdır.

Körfez ve doğal liman azdır.

(Cevap D)

3. Bitki örtüsü erozyonu önleyen etmenler arasında yer alır. Bir yerde bitki örtüsü ne kadar gür olursa erozyon o kadar az olur.

(Cevap E)

4. Menteşe Dağları; Ege'de,

Erciyes Dağı; İç Anadolu'da,

Süphan Dağı; Doğu Anadolu'da bulunur.

Buna göre, dağların batıdan doğuya doğru sıralanışı bu şekilde olmalıdır.

(Cevap B)

5. Türkiye'nin kıyı kesimlerinde yer şekillerinin az eğimli olması, çöküntü alanlarının bulunması ova oluşumunu kolaylaştırmıştır. Bu tür kıyılarda derinlik de az olur. Böylece akarsular kıyıları alüvyonlar ile doldurmuş ve geniş delta ovaları oluşturmuştur. Ancak kıyılarda ormanlık alanların bulunmasının kıyı ovalarının oluşumu ile ilgisi yoktur.

(Cevap A)

6. Genç arazi yapısına sahip olan yerlerde;

- Fay hatları yaygındır.
- Sık sık deprem olayları yaşanır.
- Kaplıca ve ılıca gibi sıcak su kaynakları yaygındır.
- Akarsular denge profiline ulaşmamıştır.

Türkiye'de yer alan volkan konileri genç olduğu hâlde hiçbiri etkin değildir. Nemrut en son 15. yy'da etkinlik göstermiştir. Türkiye'de dağların doğu-batı yönlü uzanması Türkiye'ye doğru birbirine yaklaşan levhalar ile ilgilidir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

7. Yer şekillerinin sade görünümlü olduğu yerlerde gerçek uzunluk kuş uçuşu uzunluk arasındaki fark azdır. İstanbul - Tekirdağ arasında yer şekilleri sade görünüme sahiptir. Rize - Erzurum, Niğde - Mersin, Bingöl - Erzincan, Ankara - Bolu arası ise dağlık ve engebelidir.

(Cevap B)

8. Türkiye'de en fazla can ve mal kaybına neden olan doğal afet depremdir.

(Cevap C)

9. Dağların kıyıya dik uzandığı yerde yağış miktarı, paralel uzanan yerlere göre azdır. Denizellik etkisi dağların denize dik uzandığı yerde daha geniş alanda görülür. Dağların kıyıya paralel uzandığı yerde kıta sahanlığı dardır ve kıyıda falezler yaygın olarak görülür.

(Cevap D)

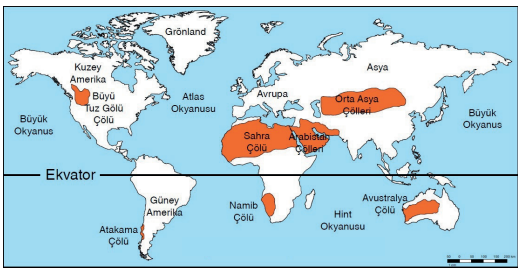
10. Buzullara Türkiye'deki; Bolkar, Kaçkar, Bey ve Cilo gibi yüksek dağlarda rastlanır. Canik Dağları Orta Karadeniz Bölümü'nde bulunur. Ortalama yükseltileri ise fazla değildir. Bu nedenle buzullara rastlanmaz.

(Cevap C)

11. Şırnak'ın bulunduğu yörede dağlık arazi fazladır. Bu nedenle Şırnak'ın gerçek alanı ile iz düşüm alanı arasındaki fark fazladır. Tekirdağ, İstanbul, Kilis ve Samsun'da dağlık arazi azdır.

(Cevap E)

12. Aşağıdaki haritada dünyadaki çöllerin dağılışı gösterilmiştir.

Soğuk ve sıcak su akıntıları gittikleri yerlerde iklimi değiştirebilme özelliğine sahiptir. Örneğin; sıcak su akıntısı olan Gulf Stream, Meksika körfezinden başlayıp, ABD'nin doğusundan ve Grönland'ın güneyinden geçerek İngiltere'nin kuzeyine kadar devam eder. Bu sayede İngiltere'nin iklimini ılımanlaştırıcı bir etkiye sebep olur. Soğuk su akıntıları ise tam tersidir. Bu etkinin sebebi, var olan hava kütlelerinin soğuk su akıntıları sebebiyle alttan soğuyarak havanın yüksek basınç oluşmasına sebebiyet vermesi ve bu sebeple havada konveksiyonel (yükselim) yağışların engellenmesidir. Bu durum bazı bölgelerde çöl oluşumuna da neden olmuştur. Haritada işaretlenen Afrika'nın güneybatı kıyılarında yer alan Namibya (II nolu alan) Çölü'nde Benguela soğuk su akıntısı, Güney Amerika'da yer alan Atakama (III nolu alan) Çölü'nde Peru soğuk su akıntısı, bu duruma örnek teşkil etmektedir.

(Cevap C)

13. İkinci Zaman (Mezozoik);

- Kretase
- Jura
- Trias

Alp orojenezinin başlaması; yer kabuğunun parçalanarak kıtalara bölünmeye başlaması bu dönemin başlıca olaylarındandır.

Pleistosen Dördüncü Zaman'ın Buzul Çağı'na aittir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Yağışların az olduğu yerlerde bitki örtüsü cılız, yüzey kuru ve fiziksel parçalanmadan dolayı ufalanmış malzeme fazladır. Haritada verilen taralı alanlardan yağışın en az olduğu yer I'dir. Bu nedenle I. taralı alanda rüzgarlar daha etkilidir.

(Cevap A)

2. Türkiye'nin deprem ülkesi olmasının nedeni topraklarının büyük bir kısmının genç arazilerden oluşmasıdır. Türkiye'nin oluşumunda etkili olan orojenik hareketler Türkiye'de çok sayıda fay hattının oluşmasına neden olmuştur. Ayrıca yer altında bulunan karstik kayaçlar, mağara gibi boşlukların oluşmasına neden olmakta. Bu boşlukların tavanları zamanla çökerek depremlere neden olmaktadır. I. jeolojik zamana ait arazilerde deprem riski sert yapıda olduklarından (Masif) çok azdır. Bu masif araziler depremin oluşmasında etkili değildir.

(Cevap D)

3. Bafra-Çarşamba ovaları Samsun kıyılarında bulunan delta ovalarıdır. Bu ovalar deniz seviyesindedir. Yükseltileri fazla değildir. Bu yüzden fiziki haritalarda yeşil renk ile gösterilirler. Marmara Bölgesi'nde yer alan Ergene Havzası'nın da yükseltisi fazla değildir. Bu yüzden Ergene ile Bafra-Çarşamba ovaları fiziki haritalarda aynı renkte gösterilir.

(Cevap B)

4. Akdeniz, Karadeniz ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde dağların geniş yer kaplamasına bağlı olarak tarım alanları dar, yol yapım maliyetleri yüksektir. Ayrıca dağlar yükseltilerinin fazla olmasına bağlı olarak çok fazla kar yağışı alır. Bu durum ülkemizde yer alan Erciyes, Palandöken, Kartalkaya, Uludağ, Bey Dağları gibi bazı dağlarda kayak (kış) turizminin gelişmesini sağlamıştır. Bu durum, ülkemizde turizm çeşitliliğinin artmasına neden olmuştur.

(Cevap E)

5. Türkiye'de yer alan dağlar orojenik ((kırılma, kıvrılma) ve volkanik faaliyetler sonucu oluşmuştur. Ağrı, Tendürek, Süphan, Nemrut, Erciyes, Hasan, Karadağ, Karacadağ, Melendiz, Uludağ, Volkanik faaliyetler sonucu, diğer dağlarımız ise orojenik hareketler sonucu oluşmuştur.

(Cevap D)

6. Türkiye'de tuz, kireç, alçı taşı, tebeşir gibi eriyebilen arazilerin (kalkerli) en yaygın olduğu bölge Akdeniz'dir. Ülkemizde karstik şekillerin en yaygın olduğu bölge eriyebilen kayaçların yaygın olmasına bağlı olarak Akdeniz Bölgesi'dir.

(Cevap C)

7. Çukurova - Bafra - Çarşamba birer delta ovasıdır. Dolayısıyla toprak türleri (alüvyon), ortalama yükselti (deniz seviyesinde) ve oluşum şekli bakımından ortaktır. Ancak bu ovaların iklim şartları farklıdır. Dolayısıyla yetiştirilen tarım ürünleri de farklı olacaktır.

(Cevap B)

8. Boyuna kıyı tipinin görüldüğü yerlerde;

- Kıyı ile iç kesim arası ulaşım gelişmemiştir.
- Denize bakan yamaçlar bol yağış alır.
- Kıyı ile iç kesim arasında iklim farklılığına bağlı olarak yetiştirilen tarım ürünlerinde farklılık görülür.
- Denizellik dar bir alanda etkili olur.
- Falez oluşumu fazladır.
- Kıta sahası dardır.
- Kıyıda koy, körfez, liman, ada azdır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9. Eğim, kar yağışının, beşerî faaliyetlerin fazla ve toprağın killi olduğu yörelerde heyelan olayları sık sık yaşanır. Haritada verilen taralı alanlardan V'te eğim, kar erimesi, yağış fazla, toprak killi yapıdadır. Bu duruma bağlı olarak, bu alanda heyelan olayları çok fazladır.

(Cevap E)

10. Türkiye'nin üç tarafı denizlerle çevrilidir, okyanuslara kıyısı bulunmaz. Buna bağlı olarak da gel-git olayı etkili değildir. Haliç oluşabilmesi içinde mutlaka kıyılarda gel-git olayı etkili olmalıdır. Buna göre, Türkiye'nin kıyılarında haliç oluşumuna rastlanmaz.

(Cevap D)

11. Akdeniz Bölgesi'nde dağlar denize paralel olarak uzanır. Bu durum kıyı ile iç kesimler arasındaki ulaşımda geçitlerin kullanımını zorunlu hale getirmiştir. Bu geçitlerden biri olan Gülek Boğazı; Çukurova ile İç Anadolu'yu birbirine bağlar.

(Cevap E)

12. Taşların kimyasal yolla çözülebilmesi için, sorudaki açıklamaya göre sıcaklık ve yağış koşullarının uygun olduğu, ılıman iklim şartları gereklidir. Seçeneklerdeki Ankara, Konya, Sivas ve Kütahya kentlerinde iklim karasal iken, Trabzon'da ılımandır.

(Cevap A)

13. Tabanlı vadi akarsu yatak eğiminin azaldığı yerde akarsuyun yanlara doğru aşındırma yapması sonucu oluşan geniş tabanlı vadilerdir. Eğim ve engebenin fazla olduğu yerlerde akarsu yatak eğimi fazla olacağından oluşan vadi dar ve derin profili olur.

(Cevap E)

14. Ege Bölgesi kıyılarında dağlar denize dik uzandığından;

- Delta ovaları geniş yer kaplar.
- Falez oluşumu yaygın değildir.
- Kumsal alanlar geniş yer kaplar.
- Koy, körfez, ada, yarımada fazladır.
- Kıyı ile iç kesimler arası ulaşım gelişmiştir.
- Kıta sahanlığı geniştir.
- Denizellik etkisi iç kesimlerde geniş bir alanda görülür.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Havayı oluşturan gazların iç içe küreler halinde ve ağırdan hafife doğru atmosfer içerisinde sıralanmasında yerçekimi etkilidir.

(Cevap D)

2. Güneşten gelen ışınların:

- % 25'i bulutlar ve atmosfer etkisiyle uzaya yansır.
- % 25'i difüzyona uğrar.
- % 15'i absorbe edilir.
- % 8'i yere çarpınca uzaya yansır.
- % 27'si yeri ısıtır.

Atmosferde dağılan (difüzyona uğrayan) ışınlar atmosferi aydınlatarak mavi renkte görünmesini ve gölge yerlerin aydınlık olmasını sağlar.

(Cevap A)

3. Ekvator ve çevresi güneş ışınlarını yıl boyunca dik ve dike yakın açılarla alır. Bu nedenle ekvator ve çevresinde sıcaklık ortalamaları çok yüksektir. Yükselti arttıkça sıcaklık ortalamaları her 200 m'de 1 °C düşer. Bu nedenle ekvator ve çevresinde insanlar yükseltisi fazla olan yerlere yerleşir.

(Cevap C)

4. Güneşten gelen enerji miktarı güneş lekelerinin büyüyüp küçülmesine bağlı olarak değişir. Lekeler arttıkça gelen enerji azalır. Dünya güneş çevresindeki hareketini elips biçimli bir yörünge üzerinde yapar. Bu nedenle dünya hareketi sırasında güneşe yaklaşır ve uzaklaşır. Yaklaştıkça aldığı enerji artar, uzaklaştıkça azalır. Güneş ışınlarının dik açılarla geldiği yerler daha çok ısınır.

(Cevap E)

5. 3 Ocak (Günberi) dünyanın güneşe en yakın olduğu tarihtir. Bu nedenle güneşten gelen enerji bu tarihte daha fazladır.

(Cevap D)

6. Karalar sadece yüzey kısımlarında ısınma olduğundan erken ısınır erken soğur. Denizler ise 200m derinliğe kadar ısındığından geç ısınır geç soğur.

Kuzey Yarımkürede karalar geniş yer kapladığından ortalama sıcaklık güneyden daha yüksektir. Bu nedenle kuzeyde ılıman kuşak güneyden daha geniştir.

(Cevap E)

7. Yerden, bulutlardan ve atmosferden kısa dalgalı ışınlar halinde uzaya yansıyan ışınlara "albedo" denir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

8. Atmosfer yerden yansıyan ışınlarla ısınır. Bu nedenle yükselti arttıkça her 200 m'de sıcaklık 1 °C azalır. Örnek: Aynı enlemlerde olmasına rağmen Doğu Anadolu Bölgesi'nde ortalama sıcaklık yükseltinin etkisiyle Ege Bölgesi'nden çok daha düşüktür.

(Cevap D)

9. Dünyanın günlük hareketine bağlı olarak üzerinde serbest hareket eden her cisim Kuzey Yarımkürede sağa, Güney Yarımkürede sola sapar. Cisimlerin ve rüzgarın hareket yönü üzerinde etkili olan bu güce "koriyolis etkisi" denir.

(Cevap E)

10. Yükselti arttıkça sıcaklık ortalamaları düşer. Bu nedenle dağların iklimi çevrelerinden farklıdır. Dağların uzanış doğrultusu, rüzgarların esme yönü, denizellik- karasallık gibi birçok iklim elemanı üzerinde belirleyicidir. Atmosferden yansıyan güneş ışınları iklim üzerinde etkili olmadan uzaya gider.

(Cevap C)

11. Denizler 200 m derinliğe kadar ısındığından geç ısınır, geç soğur. Karalar ise 1 metre derinliğe kadar ısındığından erken ısınır, erken soğur. Bu duruma bağlı olarak;

- Denize kıyısı olan yerlerde sıcaklık farkı azdır.
- Güneydoğu Anadolu yaz aylarında Akdeniz'den daha sıcaktır.
- Kuzey Yarımkürede karaların geniş yer kaplaması nedeniyle sıcaklık ortalaması güneyden fazladır.

Okyanuslarda gel-git genliğinin denizlerden fazla olmasında okyanusların denizlerden daha geniş olması etkilidir.

(Cevap D)

12. Dünyanın yıllık hareketine bağlı olarak güneşin gün içerisinde aynı saatte ufuk düzleminde bulunduğu noktanın yıl boyunca değişmesine "analemma açısı değişimi" denir. Bu değişimin rüzgarlar ve iklim üzerinde etkisi bulunmaz.

(Cevap D)

13. Ekvatordan kutuplara doğru gidildikçe güneş ışınlarının yansıması artar. I. merkezde yansıma en az, IV'te en fazladır.

(Cevap C)

14. Yağmur, kar, sis, bulut ve rüzgar gibi atmosfer olayları troposfer katmanında gerçekleşir, Troposfer atmosferin ilk katmanıdır. Gazların en yoğun olduğu katmandır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. AB ve YB merkezlerinde izobar eğrileri iç içedir. Her iki basınç merkezinde yatay (adveksiyon) hava hareketleri görülür. AB'de konveksiyon (yükselim) YB(-de süpsidan (alçalım) hava hareketleri görülür.

Termik doğuşlu AB ısınmaya, YB ise soğumaya bağlı olarak oluşur.

(Cevap C)

2. Alt ve üst hava katmanları arasında sıcaklık farkı fazla olan hava kütlesi kararsızdır. Kararsız hava kütleleri sahip olduğu koşulları ve durumu dış etkilere karşı koruyamaz. Bu tür hava kütlelerinde en ufak bir dış nedenle alttaki fazla sıcak hava yükselerek dikey hava akımları, şimşek ve sağanak yağışlar çıkar.

(Cevap A)

3. Bağıl nemin fazla olduğu yerlerde buharlaşma hava suya doygun hale geldiğinden azdır. Bağıl nemin az olduğu yerlerde ise, buharlaşma fazladır.

(Cevap C)

4. Yüksek basınç merkezinde hava hareketleri yüksekten alçağa olduğundan yağış oluşmaz. Örn; çöllerde ve kutuplarda yüksek basınç merkezleri etkilidir.

(Cevap E)

5. Ekvatordan kutuplara gidildikçe dünyanın geoit şekline bağlı olarak yerçekimi artar. Bu duruma bağlı olarak ekvatordan kutuplara gidildikçe troposferin kalınlığı azalır.

(Cevap C)

6. Yükselti arttıkça sıcaklık azalır. Ekvator ve çevresinde alçak yerlerde sıcaklık ortalamaları çok yüksek olduğundan insanlar yerleşme yeri olarak daha çok yüksek yerleri tercih eder. Ekvatordan uzaklaştıkça sıcaklık ortalamaları düşer. Bu nedenle insanlar sıcaklık ortalamaları daha yüksek olan alçak yerleri yerleşme yeri olarak tercih eder.

(Cevap A)

7. Nem miktarı, hava hareketleri ve okyanus akıntıları sıcaklığın yatay yöndeki dağılışını, yükselti ise dikey yöndeki dağılışını etkiler.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

8. Karstik arazi, Türkiye'de Akdeniz Bölgesi'nde en geniş alan kaplar. Dolayısıyla bu bölgede yer alan Taşeli Platosu eriyebilen kayaçlardan oluşan karstik arazi üzerinde oluşmuştur.

Bunun dışında Cihanbeyli ve Bozok platoları; İç Anadolu'da, Ardahan ve Erzurum – Kars ise Doğu Anadolu'da yer alır.

(Cevap E)

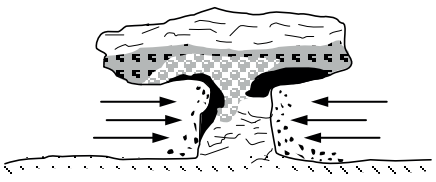
9. Linyit ve taş kömürü farklı jeolojik zamanlarda oluşan fosil yakıtlardır. Linyit III. zamanda, taş kömürü ise I. zamanda oluşmuştur. Türkiye'nin bu yer altı kaynaklarına sahip olması, farklı jeolojik zamanlara ait arazilerin bulunduğu anlamına gelir.

(Cevap E)

10. İç Anadolu'da; Karadağ, Karacadağ, Hasandağı, Melendiz ve Erciyes, Doğu Anadolu'da; Nemrut, Süphan, Tendürek, Ağrı volkanları bulunur. Bozdağlar ise Ege'de bulunan kırıklı yapıya sahip olan dağ sıralarıdır.

(Cevap A)

11. Şekilde gösterilen kayacın aşınmasıyla oluşan yer şekline "mantar kaya" denir.

Mantar kayalar ise rüzgâr aşındırma şekilleridir.

(Cevap A)

12. Kıta sahanlığı daha geniş demek sığ kıyılar demektir. Dağların denize dik olarak uzandığı Ege kıyıları daha sığ olup kıta sahanlığı da daha geniştir.

(Cevap D)

13. Türkiye'de graben ovalarına en fazla Ege'de rastlanır. Ege'deki Büyük Menderes Nehri bir graben ovası içinde akar. Bu nehrin ağız kısmında ise Balat Ovası oluşmuştur. Balat Ovası, her geçen yıl genişlemeye devam etmiş ve Büyük Menderes graben ovası ile birleşmiştir.

(Cevap A)

14. Türkiye'deki dağların oluşumunda orojenizma ve volkanizma olmak üzere iki kuvvet etkili olmuştur. Buna göre Erciyes ve Nemrut dağları volkaniktir. Küre, Canik ve Bolkar dağları ise orojenizma kuvveti etkisiyle tortul tabakaların kıvrılarak yükselmesi sonucunda meydana gelmiştir.

(Cevap E)

15. Deprem, yer kabuğundaki kırık hatlar boyunca meydana gelir. Bu kırık hatlara "fay hattı" denir. Bitki örtüsünün, karstik alanların ve göl tabanlarının depremle ilgisi yoktur.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Bakırçay, Gediz, Küçük Menderes ve Büyük Menderes ırmakları Kıyı Ege'de bulunur. Bu ırmaklar, kırılma sonucunda çöken ve graben denilen ovalar içinde akar. Bu bölüm Batı Anadolu Deprem Kuşağı'nda yer alır.

(Cevap B)

2. Akarsular eğimin fazla olduğu kuzey kesimlerde çentik vadiler içinde ve hızlı akmaktadır. Güney kesimlerde ise aynı akarsular menderesler çizmekte ve birikintiler oluşturmaktadır. Bu durum söz konusu yörenin güneyinde yükseltinin azaldığı anlamına gelir. Ancak akarsular her iki bölümde de düzensiz rejime sahip olabilir. Çünkü rejimin düzenli olabilmesi için yer şekilleri değil, iklim şartları değişmeli. Örneğin, yağış rejiminin de düzenli olması gerekir. Zaten Türkiye akarsuları genelde düzensiz rejime sahiptir.

(Cevap D)

3. Türkiye'de batıdan doğuya doğru gidildikçe; sıcaklık düşer, kar yağışı artar. Ancak güneşlenme süresinin batıdan doğuya doğru artması beklenemez.

(Cevap A)

4. Soruda oluşumu ifade edilen göl, heyelan set gölüdür. Seçeneklerde verilen göllerin oluşumlarına baktığımızda,

- Tortum - heyelan set
- Van Gölü - tektonik - volkanik set
- Bafa (Çamiçi) - alüvyal set
- Büyük Çekmece - kıyı set
- Sapanca – tektonik

gölüdür.

(Cevap A)

5. Buzulların açtığı çukurlarda oluşan buzul göllerine, buzullaşmanın etkili olduğu yüksek dağların zirvelerinde rastlanır. Marmara Bölgesi'nde yer alan Yıldız Dağları'nın yükseltisi az olduğu için buzul göllerine rastlanamaz.

(Cevap D)

6. Akarsular suyun bol olduğu dönemlerde iri malzemeler, suyun azaldığı dönemlerde ise daha çok ince malzemeler taşıyıp biriktirir. Buna göre akarsu ilkbahar ve sonbaharda iri malzeme, taşıdığı suyun az olduğu kış ve yaz mevsiminde ise ufak malzeme taşır.

(Cevap A)

7. Akdeniz Bölgesi'nde kalker türü kayaçlardan oluşan karstik arazi yaygındır. Kalker, kireç taşı demektir. Dolayısıyla karstik kaynak suları bol miktarda kireç içerir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

8. Türkiye'deki akarsulardan ulaşım ve taşımacılıkta yararlanılamaz. Çünkü bir akarsudan ulaşım ve taşımacılıkta yararlanabilmek için rejiminin düzenli olması gerekir. Grafikte gösterilen akarsu düzensiz rejime sahiptir.

(Cevap D)

9. Türkiye deprem olasılığı yüksek olan bir ülkedir. Özellikle Marmara'da (Kocaeli), Ege'de (Aydın), Doğu Anadolu'da (Van ve Erzincan) deprem olasılığı yüksektir. Ancak Tuz Gölü'nün güneyinde (Konya – Karaman) deprem olasılığı daha düşüktür.

(Cevap B)

10. Erozyon; yüzeydeki toprağın çeşitli dış güçlerle (akarsu, rüzgâr, sel, buzul vb.) bir yerden başka bir yere taşınması olayına denir. Erozyonun engellenmesi için, mevcut bitki örtüsü korumalı arazilerin fiziksel koşulları düzeltilmeli, insanlar erozyonla mücadele etmeli, ekolojik özellikler düzeltilmeli ve yanlış arazi kullanımı engellenmelidir.

(Cevap E)

11. Meriç ve Asi nehirleri Türkiye dışından doğar. Fırat ve Çoruh nehirleri ise Türkiye dışında denize dökülür. Buna göre, kaynağını yurdumuz sınırları içinde alan ve yine sınırlarımız içinde denize dökülen Kızılırmak Nehri'dir.

(Cevap A)

12. Akdeniz Bölgesi'nde kalkerli kayaçlardan oluşan araziler oldukça geniş alan kaplar. Bunlar kolay eriyebilen kayaçlardır. Üzerlerinde değişik karstik şekiller oluşur.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Türkiye'de güneyden kuzeye doğru gidildikçe, Başlangıç Meridyeni'ne olan uzaklık, tan ve gurup süresi, çizgisel hız azalır. Türkiye'de yerel saat batıdan doğuya doğru gidildikçe dünyanın dönüş yönüne bağlı olarak daha ileri olur. Çizgisel hız Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe azalır. Verilen merkezlerden Sinop Ekvator'a en uzak, Hatay ise Ekvator'a en yakın ildir. Bu duruma bağlı olarak da çizgisel hız Sinop'ta en az, Hatay'da ise en fazladır.

(Cevap D)

2. Ekvator üzerinde ve çevresinde yer alan kesimlerinde yıl boyunca sadece yaz mevsimi, kutuplara yakın yerlerde sadece kış mevsimi, Orta Kuşak'ta ise dört mevsim belirgin olarak yaşanır. Güneş ışınları sadece 23° 27 enlemleri arasına dik açılarla düşer. Türkiye Orta Kuşak'ta yer aldığından güneş ışınlarını yıl boyunca dik açılarla almaz.

(Cevap E)

3. Türkiye üç tarafı denizlerle çevrili bir yarımada özelliğine sahiptir. Denizellik etkisinin belirgin olduğu yerlerde nem miktarı fazla olduğundan ısınma ve soğuma az olmaktadır. Denizellik etkisinden uzak yerlerde ise nem miktarı az olduğundan ısınma ve soğuma fazla olmaktadır. Bu durum Karadeniz kıyılarında yer alan bazı kesimlerin kış aylarında daha güneyde yer alan bazı kesimlerden daha sıcak olmasına neden olmaktadır. Örneğin Rize'de kış sıcaklık ortalamaları daha güneyinde yer alan Gümüşhane, Bayburt, Erzurum gibi illerden daha yüksektir.

(Cevap C)

4. Sıcaklığın dağılışı üzerinde sadece enlem etkisi belirleyici olmadığından Türkiye'de ve Dünya'da aynı enlem üzerinde yer alan noktalarda sıcaklık ortalamaları farklılık gösterir. Türkiye'de batıdan doğuya gidildikçe yükseltinin etkisi ile sıcaklık düşer. Bu durum aynı enlem üzerinde yer alan noktalarda sıcaklığın farklı olmasına neden olmuştur.

(Cevap E)

5. Haritada verilen noktalardan birinde öğle, birinde öğle öncesi, birinde ise öğle sonrası yaşanmaktadır. Seçeneklerde verilen I'de en batıda olduğundan öğle öncesi, II'de öğle, III'te ise en doğuda olduğundan öğle sonrası yaşanır. Bu durumda X ortada (II), Y en doğuda (III), Z ise en batıda (I) yer alır.

(Cevap C)

6. Kuzey Yarım Küre'de gündüz süresi Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe 21 Mart ile 23 Eylül tarihleri arasında uzar, 23 Eylül ile 21 Mart tarihleri arasında ise kısalır. 21 Haziran 21 Mart ile 23 Eylül tarihleri arasında yer alır. Bu tarihte Türkiye'nin güneyinden-kuzeyine doğru gidildikçe gündüz süresi uzar. Seçeneklerde verilen Sinop'ta 21 Haziran tarihinde gündüz süresi en uzun, Antalya'da ise en kısadır.

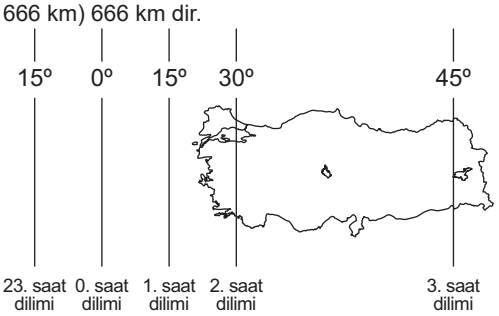
(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

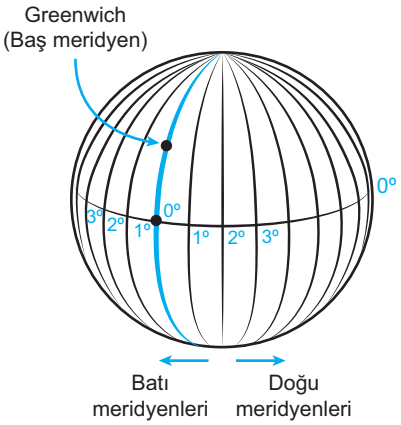
7. Türkiye'nin 36° - 42° kuzey paralellerinin arasında olması Kuzey Yarım Küre'de; 26°- 45° doğu meridyenlerinin arasında olması Doğu Yarım Küre'de yer aldığını kanıtlar. Ardışık iki meridyen yayı arasındaki zaman farkı 4ı dır.

Buna göre Türkiye'nin en doğusu – batısı arasındaki zaman farkı (45° - 26° = 19 meridyen, 19° x 4ı = 76ı) 76ı dır. Buna göre doğuda güneş en batıya göre 76ı önce doğacaktır. Ardışık iki paralel dairesi kuş uçuşu uzaklık ise 111 km dir.

Buna göre Türkiye'nin en kuzeyi – güneyi arasındaki kuş uçuşu uzaklık (42° - 36° = 6°, 6° x 111 km = 666 km) 666 km dir.

Yukarıdaki şekilde saat dilimleri gösterilmiştir. Bu şekle göre Türkiye 2. ve 3. saat dilimlerinde yer alır.

Yukarıdaki şekilde gösterildiği gibi meridyenler arası mesafe kutuplara doğru gidildikçe daralır.

Bu yüzden ardışık meridyen yayları arası uzaklık her yerde değişir. Buna göre meridyenlerden yararlanarak uzaklık hesaplaması yapılamaz.

(Cevap D)

8. İki meridyen yayı arası kuş uçuşu mesafe Ekvator'da 111 km'dir. Bu mesafe Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe kısalır. Türkiye'de bu mesafe 85-86 km arası değişir. Dünya üzerindeki herhangi bir noktada, iki meridyen arası mesafe ne kadar kısa olursa Başlangıç Meridyeni'ne o kadar yakın olur. Türkiye'de herhangi bir meridyen yayı üzerinde güneyden kuzeye doğru gidildikçe Başlangıç Meridyeni'ne olan uzaklık azalır.

(Cevap A)

9. Dünya'nın geoit şeklinden dolayı Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe paralel çemberlerinin boyları kısalır. Kutuplarda paralel nokta şeklindedir. Farklı paraleller üzerinden aynı anda ve aynı hızda hareket eden uçaklardan kutuplara daha yakın olanı Dünya etrafındaki turunu en kısa sürede tamamlayacaktır. V. noktadan hareket eden uçak Ekvator'a en yakındır. Bu nedenle Dünya etrafındaki turunu en son tamamlar.

(Cevap E)

10. Türkiye'nin en uzun sınırı Suriye, en kısa sınırı Azerbaycan iledir. Yunanistan ve Bulgaristan'ın AB'ne üyeliği vardır. İran'ın nüfusu 84, Türkiye'nin 83 milyondur. Bulgaristan, Yunanistan, Gürcistan ve Ermenistan'ın KEİ'ne üyeliği vardır. Türkiye'nin bütün komşu ülkeler ile kara yolu bağlantısı vardır.

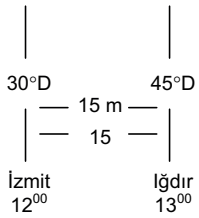
(Cevap E)

11. Karadeniz Bölgesi'nde bölge içi yerel saat farkı fazladır. Bu durum üzerinde bölgenin doğu-batı doğrultuda geniş alan kaplaması, yani üzerinden geçen meridyen sayısının fazla olması rol oynar.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Aşağıdaki şekle göre, İzmit'te gölge boyunun en kısa olduğu anda (Saat 12^{00}) Iğdır'da saat 13^{00}'dır.

Türkiye'de, Iğdır'ın yerel saatine göre ortak saat belirlendiğine göre İzmit'te bulunan bir kişinin kolundaki saat (ortak saat) 13^{00}'ı gösterecektir.

(Cevap C)

2. Fırat-Dicle ırmakları arasında kalan bölgeye "Mezopotamya" adı verilir. Bu bölgenin verimli tarım arazilerine ve su kaynaklarına bağlı olarak, geçmişte çeşitli uygarlıklar kurulmuştur. Bu durum üzerinde yer altı kaynaklarının bir etkisi yoktur. Bu yöre, günümüzde petrol bakımından zengin olsa da, bu durumun ilk çağ uygarlıkları ile ilgisi olamaz.

(Cevap E)

3. Aynı meridyen üzerinde bulunan kentler, öğlen vakti güneşin karşısına aynı anda gelirler. Buna göre, söz konusu kentlerin yerel saatleri aynı olur. İzmit, Kütahya ve Denizli illeri de aynı meridyen üzerinde yer aldıklarından yalnızca yerel saatlerinin aynı olduğu söylenebilir.

(Cevap A)

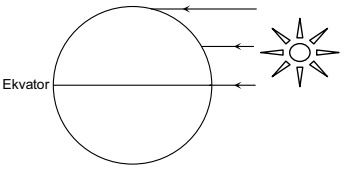
4. Türkiye dönencelerin dışında yani orta kuşakta yer alır. Bu yüzden asla güneş ışınlarını dik açıyla alamaz ve Türkiye'deki cisimlerin gölge boyu sıfır olmaz. Çünkü yalnızca tropikal kuşakta, güneş ışınları dik geldiği için cisimlerin gölge boyu sıfır olur. Ayrıca şekiller dikkatli incelendiğinde daha batıda Edirne'de öğlen, daha doğuda olan Kars'ta öğleden sonranın yaşandığı görülür. Bu anlamda Edirne'nin yerel saati daha geri, Kars'ın yerel saati ise daha ileridir.

(Cevap A)

5. 21 Mart ve 23 Eylül tarihlerinde Dünya'nın her yerinde gece-gündüz süresi eşit olur. 21 Haziran Türkiye'de en uzun gündüz en kısa gece, 21 Aralık tarihinde ise en uzun gece en kısa gündüz yaşanır.

(Cevap B)

6. 23 Eylül'de güneş ışınları Ekvator'a tam dik (90°) gelir. Dünya'nın şeklinden dolayı bu tarihte güneş ışınlarının geliş açısı aşağıdaki şekilde gösterildiği gibi Ekvator'dan kutuplara doğru düzenli olarak küçülür.

Buna göre, Türkiye'nin en güneyinde yer alan yani Ekvator'a en yakın olan kente (Antalya) güneş ışınları daha büyük açıyla gelecek ve öğlen vakti Güneş'in ufuktaki yükseltisi daha fazla olacaktır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

7. İki meridyen arası mesafe Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe azalır. Ekvator'da bu mesafe III km iken kutup noktalarında bu mesafe 0 m'dir. Türkiye üzerinden geçen 33. doğu meridyeni üzerinden farklı noktalardan doğuya doğru 1000 km gidildiğinde, en kuzeyde yer alan ok yönünde en fazla, en güneyde yer alandan ise en az meridyen yayı geçer.

(Cevap A)

8. Türkiye'nin kuzeyinden güneyine doğru gidildikçe yer çekimi, çizgisel hız, gece gündüz süresi arasındaki fark azalır ve gölge boyu kısalır. Güneş ışınlarının geliş açısı kuzeyden güneye doğru gidildikçe artar.

(Cevap D)

9. Ülkemizde ve dünyada son yıllarda sel, taşkın, hortum, fırtına, kasırga, aşırı sıcak ve aşırı soğuk gibi olaylar iklim değişimlerine bağlı olarak artmıştır. Atmosferde çeşitli gazların oranının hava kirliliğine bağlı olarak artması bu durumun en önemli nedenidir.

(Cevap C)

10. Aynı meridyen yayı üzerinde yer alan bütün noktalarda yerel saat, saat dilimi, Başlangıç Meridyeni ile olan yerel saat farkı, aynıdır. Antalya ve İzmit aynı meridyen yayı üzerinde yer alır. Güneş ışınlarının geliş açısı aynı paralel çemberi üzerinde yer alan bütün noktalara aynı açı ile gelir. Antalya ve İzmit farklı paralel çemberleri üzerinde yer alır. Bu nedenle güneş ışınlarını farklı açılarla alırlar.

(Cevap E)

11. İzohips eğrileriyle çizilmiş haritalarda eğrilerin birbirine yakın olduğu alanlarda eğim fazladır. Eğimi fazla olduğu yerlerde:

- Akarsu akış hızı fazla
- Çentik vadi fazla
- Hidroelektrik enerji potansiyeli fazla
- Havaalanı yapımına elverişli alan az
- Tarım alanı az
- Tarımda makine kullanımı az
- Akarsuyun taşıdığı malzeme fazladır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Eğer dünyanın dönüş yönü değişirse doğuda yerel saatin daha ileri olması ve doğuda güneşin daha erken doğması gibi özellikler değişirdi. Seçenekler arasında yalnızca bu iki durum dünyanın dönüş yönü ile ilgilidir.

(Cevap B)

2. Bir bölgenin veya alanın matematik konumu tanımlanırken sınırlarından geçen paralel ve meridyen değerleri kullanılır. Dolayısıyla 39° K paraleline bu ülkenin matematik konumu tanımlanırken gerek duyulmaz.

(Cevap D)

3. Dünya kendi ekseni etrafında batıdan doğuya doğru döner. Bu yüzden güneşin karşısından ilk önce doğudaki, en son batıdaki noktalar geçer.

(Cevap A)

4. Türkiye, Kuzey Yarım Küre'de yer alır. Bu duruma bağlı olarak Türkiye'de;

- Güneyden kuzeye gidildikçe iki meridyen arası mesafe azalır.
- Güneyden kuzeye gidildikçe gece gündüz süre farkı artar.
- En yüksek sıcaklıklar temmuz, en düşük sıcaklıklar ocak ayında görülür.
- Deniz turizmi süresi güneyden kuzeye gidildikçe kısalır.

Paralellerin uzunluğu Ekvator'dan kutuplara gidildikçe azalır. Muğla Ekvator'a, İzmir'den daha yakındır. Bu duruma bağlı olarak Muğla'da paralellerin uzunluğu İzmir'den fazladır.

(Cevap C)

5. Türkiye aynı paraleller arasında kalmış fakat meridyen değerleri değişmiştir. Bu yüzden Ekvatora olan uzaklığı, çizgisel hız ve gündüz uzunluğu gibi özellikler değişmezken Türkiye'nin dâhil olduğu saat dilimleri değişecektir.

(Cevap D)

6. Güneşin doğuş anı ile batış anı arasında geçen sürenin en uzun olması en uzun gündüz anlamına gelir. Bu durum 21 Haziran tarihinde yaşanır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

7. Tablodaki enlem ve boylam değerlerine dikkat edilirse, en fazla enlem farkının Doğu Anadolu'da, en fazla boylam farkının da Karadeniz'de olduğu görülür. Karadeniz daha kuzeyde, Akdeniz ise daha güney enlemlerinde yer alır. Ancak enlem – boylam değerlerinden yararlanarak yüz ölçümün genişliğine ulaşılamaz. Ayrıca gerçekte Doğu Anadolu'nun yüz ölçümü, Karadeniz'den daha fazladır.

(Cevap E)

8. Grafik üzerinde en kısa gölge boyunun oluştuğu II numaralı dönem 21 Haziran'dır. Dolayısıyla gölge boyunun eşit olduğu I numaralı dönem; 21 Mart II numaralı dönem ise 23 Eylül olur.

(Cevap E)

9. 21 Mart ve 23 Eylül'de zaten gündüz süreleri eşittir. Meridyen değerleri ile de kentlerin gündüz süreleri yorumlanamaz. Bu yüzden Ankara'dan daha uzun gündüz yaşayan kent Ankara'nın daha kuzey enleminde ve tarih 21 Haziran olmalıdır.

(Cevap D)

10. Türkiye sahip olduğu coğrafi koordinatları sonucunda ortaya çıkan matematik konumu itibarıyla Kuzey Yarım Küre'de ve Başlangıç Meridyeni'nin doğusunda yer alır. C seçeneğinin dışındaki tüm bölgeler Güney Yarım Küre'de ve Türkiye'nin uzağındadırlar. C seçeneğinde verilen alanın koordinat değerleri de Türkiye'nin koordinatlarına daha yakındır.

(Cevap C)

11. Çernozyom sert havasal iklimin görüldüğü yerlerde çayır bitki örtüsü altında oluşan topraktır. Bu topraklarda humus fazladır. Bu nedenle dünyanın en verimli toprakları arasında yer alırlar. Çernezyom kara toprak olarak da bilinir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Günlük sıcaklık farkının fazla olduğu yerlerde karasallık daha şiddetlidir. Bu tür yerlerde nem oranı daha az olur. Tablodaki iller arasında ise sıcaklık farkının en fazla olduğu il V. ildir.

(Cevap E)

2. Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe; enlem etkisine bağlı olarak Güneş ışınları daha eğik gelir, gölge boyları uzar ve sıcaklıklar azalır. Ancak bu durum yağış miktarının artması ile ilgili değildir.

(Cevap B)

3. II. şekilde gösterilen kentin yerel saati İzmit'ten daha geridir. Bu yüzden II. şekilde gösterilen kentin İzmit'in daha batısında olması gerekir.

(Cevap B)

4. Yerel saat farkı için boylam değerlerine bakılır. Tabloya göre en doğu ve en batıda yer alan; yani aralarındaki boylam farkı en fazla olan kentler Erzurum ve Muğla'dır. Bu yüzden söz konusu iki kent arasındaki yerel saat farkı en fazla olur.

(Cevap C)

5. Aynı meridyen üzerinde yer alan kentlerin seçeneklerde verilen özelliklerinden yalnızca yerel saatleri aynıdır. İklim, yer şekilleri, nüfus ve endüstri faaliyetleri gibi özellikleri özel konum şartlarına göre değişir ve meridyenler ile ilgisi yoktur.

(Cevap A)

6. 12 dakika tam 3 meridyen yapar. (12ı ¸ 4ı = 3°) Dünya batıdan doğuya doğru döndüğü için batıdaki noktalar daha sonra Güneş'in karşısına gelmelidir. Buna göre; 33° Doğu'dan 3° meridyen batıya doğru gidilmelidir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

7. Şekilde Türkiye'de bir cisme yılın değişik tarihlerinde Güneş ışınlarının geliş açısı ve bu dönemlerde oluşan cismin gölge boyu verilmiştir. Buna göre, Güneş ışığının en dik geldiği III numaralı dönem 21 Haziran en eğik geldiği I numaralı dönem ise 21 Aralık olmalıdır.

(Cevap A)

8. Güneş ışığı dönencelere ve dönenceler arasına dik açıyla ulaşır. Türkiye ise dönencelerin dışındadır. Bu yüzden asla güneş ışınları dik açıyla gelmez ve gölge boyu sıfır olmaz. Yine şekildeki konuma göre; Türkiye'ye güneş ışınları sürekli güneyden gelecek; buna bağlı olarak da dağların yıl boyunca güney yamaçları daha sıcak olacak ve cisimlerin gölgeleri de yıl boyunca kuzeye düşecektir.

Ancak Türkiye'nin İstanbul ve Çanakkale boğazlarına sahip olması Türkiye'nin özel konumunun sonucudur.

(Cevap E)

9. Konya daha güneyde yer alır. Yani Ekvator'a daha yakındır. Enleme göre, Konya'da sıcaklığın daha yüksek olması gerekir. Ancak Konya'da sıcaklık Samsun'dan daha düşüktür. Bu durum sıcaklık ile enlem arasındaki ilişkiye ters düşer.

(Cevap D)

10. Türkiye'de ortalama sıcaklıkların batıdan doğuya doğru gidildikçe azalmasının nedeni batıdan doğuya doğru ortalama yükseltinin artmasıdır. Bu durumun eksen eğikliği ve yıllık hareket ile ilgisi yoktur.

(Cevap E)

11. Psödomaki: Karadeniz kıyılarında ormanların tahrip edilmesiyle oluşan makiye benzer çok topluluklardır. Giresun yöresinde bu bitki topluluklarına rastlanır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Lodos rüzgârları, ülkemizde güneybatıdan eser. Buna göre, Lodos rüzgârlarının Türkiye'yi etkilediği zaman karşılarına çıkacak olan ilk yer şekli Menteşe Dağları'dır. Deniz üzerinden geldiği için nem yüklü olan bu rüzgârlar, ilk önce Menteşe Dağları'nın denize bakan yamaçlarına bol yağış bırakırlar.

(Cevap B)

2. Maki, Akdeniz ikliminin doğal bitki örtüsüdür. Alınan hatlardan yalnızca II ve IV nolu olanlar Akdeniz Bölgesi'nden geçmektedir. Ancak II nolu hat üzerinde yüksek dağ çayırları ve geniş - iğne yapraklı ormanlara rastlanma olasılığı IV. nolu hatta göre daha düşüktür. IV nolu hat Türkiye'de oldukça geniş bir alandan ve değişik iklim bölgelerinden geçer. Bu yüzden daha çok bitki türü ile karşılaşır.

(Cevap D)

3. Dökülen yapraklar toprağa karışarak bitkilere besin kaynağı olur. Bu şekilde dökülen yapraklar canlı hayatın devamlılığını sağlar. Bitkiler fotosentez yaparak karbon ve oksijen döngülerinin devamlılığını sağlar.

(Cevap E)

4. Türkiye'de en yüksek sıcaklıklar güneş ışınlarının en dik açılarla geldiği haziranda değil ışınların daha eğik açılarla geldiği temmuz ayında görülür. Kuzey Yarım Küre'de ilkbahar ve sonbahar mevsiminde güneş ışınlarının geliş açısı aynı olmasına rağmen sonbahar sıcaklık ortalamaları daha yüksektir. Gün içerisinde en yüksek sıcaklıklar güneş ışınlarının en dik açılarla geldiği saat 12.00 değil saat 12.00'den sonraki saatlerdir. Bu durumların nedeni ısı birimidir. Türkiye'de yaz aylarında 45° Doğu boylamı, kış aylarında ise 30° Doğu boylamı ulusal saat olarak kullanılır. 23 Eylül'de 45° Doğu boylamı ulusal saat olarak kullanılır. Bu duruma bağlı olarak 23 Eylül tarihinde güneşin ısıtma etkisinin en fazla olacağı boylam 45° Doğu boylamına en yakın olan 39° Doğu boylamı olur.

(Cevap E)

5. Jeotermal (sıcak su) enerji, rüzgâr enerjisi, güneş enerjisi gibi enerji kaynaklarının kullanımının artması hava kirliliğini azaltır. Fosil yakıtlar kömür, linyit gibi enerji kaynaklarıdır. Bu kaynakların kullanıldığı alanlar hava kirliliğinin en fazla olduğu alanlardır. Bu yakıtların kullanımının arttırılması hava kirliliğini arttırır.

(Cevap A)

6. Verilen merkezleri incelediğimizde bu merkezler arasında yer alan V merkez Akdeniz Bölgesi'nde yer almasına bağlı olarak arazinin, karstik arazi; yani kalker, jips, kaya tuzu ve kireç tozundan oluşması, toprağın tuz ve kireç yönünden zengin olması, yazların kurak ve yıllık yağış miktarının az olması orman örtüsünün diğer merkezlere göre burada seyrek olmasına sebep olmuştur.

(Cevap E)

7. Sorudaki açıklamada canlı türlerinin çeşitliliği anlamına gelen biyoçeşitliliğin, doğal çevrenin bozulmadığı ve iklim şartlarının da elverişli olduğu (Rize, Mersin, Muğla ve Sinop illeri) yerlerde fazla olduğu bildirilmektedir. Ancak İzmit Türkiye'de sanayileşmiş bir kent merkezidir. Bu yüzden biyoçeşitliliği daha azdır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

8. Türkiye kış mevsiminde İzlanda dinamik alçak basıncı ve Sibirya termik yüksek basıncının etkisi altına girer. Eğer İzlanda basıncı etkili olursa kışlar ılık ve yağışlı geçer. Buna karşılık Sibirya basıncı etkili olursa kışlar soğuk ve sert geçer.

(Cevap B)

9. Yağışın ve sıcaklık değerinin yüksek olduğu yerlerde orman, yağışın az olduğu yerlerde bozkır bitki örtüsü oluşur. Karadeniz Bölgesi'nde ormanların, İç Anadolu Bölgesi'nde bozkırların yaygın olmasında en etkili faktör yağıştır.

(Cevap B)

10. Türkiye bir orta kuşak ülkesidir. Bu yüzden yıllık sıcaklık farkının fazla olduğu iklim şartlarına ülkemizde rastlanabilir. Ayrıca Türkiye Kuzey Yarımkürede yer aldığından en yüksek sıcaklıkların Temmuz ve Ağustos aylarında yaşanması gerekir. Çünkü bu dönemde ülkemizde yaz mevsimi yaşanır. Ancak Türkiye'de yıl boyunca sıcaklık ortalamasının 20°C ve üzerinde olduğu iklim şartlarına rastlanmaz. Bu tür iklimler tropikal kuşakta yaşanır.

(Cevap C)

11. Orta kuşakta yer alan ülkemiz geneli, Akdeniz ikliminin etkisi altındadır. Ancak Türkiye'de karasallık-denizellik, yükselti vb. özel konum şartlarına bağlı olarak farklı iklim tipleri ortaya çıkmıştır. Buna göre Türkiye'de buzul aşındırma ve biriktirme şeklerine rastlanılması yalnızca ortalama yükseltinin fazla olmasıyla açıklanabilir.

(Cevap B)

12. Sibirya, Türkiye'nin kuzeydoğusunda yer alır. Buna göre, kış mevsiminde Sibirya üzerinden ülkemize sokulan soğuk hava kütlelerinin, Türkiye'nin kuzeydoğusundan esen poyraz rüzgârlarının esiş yönüne paralel oldukları söylenebilir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. 1. grup Akdeniz kıyılarına 2. grup ise Hakkâri yöresine ulaşmıştır. Bu yüzden ulaştıkları yerde yükseltinin daha az olduğunu ortaklaşa söyleyemezler. Bu iki grup farklı iklim bölgelerine ulaşmışlardır. Bu yüzden sıcaklıkların, bitki örtülerinin aynı olduğu söylenemez. Ortak olan tek bir özellik; Ekvator'a yaklaşılması ve enlem derecelerinin küçülmesidir.

(Cevap C)

2. Türkiye'deki dağların güneye bakan yamaçları daha fazla güneş enerjisi alır. Buna "bakı etkisi" denir. Bu yüzden güney yamaçtaki tarım ürünleri daha erken olgunlaşır.

(Cevap C)

3. Ekvator'dan kutuplara doğru, enlemin etkisine bağlı olarak sıcaklıklar azalır. Ancak bu durum düzenli bir şekilde gerçekleşmez. Çünkü sıcaklık dağılışında; denizellik - karasallık, yükselti vb. özel konum şartları da etkilidir. Örneğin;

- Kışın Çanakkale'nin Sivas'tan sıcak olması (Karasallık - denizellik)
- En soğuk yerin Erzurum-Kars olması (karasallık - yükselti)
- Ankara'nın Ocak ayında Samsun'dan düşük sıcaklıkta olması (karasallık - yükselti)
- İç Anadolu'da kar yağışlı gün sayısının Ege'den fazla olması (yükselti)

Ancak; Trabzon'da deniz suyunun Mersin'den soğuk olması, sıcaklık ile enlem arasındaki ilişkiye uygundur ve soruda geçen temel düşünceyle ilgisi yoktur.

(Cevap D)

4. Oroğrafik yağışlar, dağların denize bakan yamaçlarında görülür. Buna göre, Batı Karadeniz dağlarının kuzey yamaçları denize dönük olacağından daha fazla oroğrafik yağış alır. Aslında oroğrafik yağış denildiğinde akla ilk önce Doğu Karadeniz Dağları gelir. Ancak D seçeneğinde yer alan Doğu Karadeniz dağlarının güney yamaçları denize dönük değildir.

(Cevap A)

5. Bodur ağaç ve çalılardan oluşan, kış soğuğuna dayanıksız, yaz kuraklığına uygun bitkiler Akdeniz ikliminin özelliklerini yansıtan maki bitki türüdür. Antalya Yöresi makilerin bulunduğu Akdeniz iklim bölgesinde yer alır.

(Cevap B)

6. Türkiye'de rüzgârlar iklimin kurak ve yarı kurak olduğu bölgelerde (C) bitki örtüsünün cılız olduğu (A) ve toprağın ince taneli olduğu alanlarda (E) daha çok etkilidir. Bu yerlerde genelde yer şekilleri sadedir. Ancak çeşitli toprak türleri bulunmaz.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

7. Turunçgil, aslında Akdeniz iklimine ait bir tarım ürünüdür. Karadeniz iklim şartlarının en belirgin şekilde yaşandığı Rize'de kış ılıklığına bağlı olarak turunçgil tarımı yapılır. Buna göre, Rize mikroklima alanıdır. Bu durumun bir benzeri Iğdır'da görülür. Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan Iğdır'da pamuk tarımı yapılır. Oysaki bu bölge genelinde karasal iklim şartları yaşandığından Iğdır Yöresi dışında pamuk yetiştirilmez.

(Cevap D)

8. Her ikisi de Karadeniz Bölgesi'nde yer almasına rağmen Trabzon ve Gümüşhane illeri arasında çok fazla sıcaklık farkı bulunur. Trabzon, Karadeniz kıyı kesiminde yer alır. Her mevsimi yağışlı, yazları serin ve kışları ılık geçen bir iklime sahiptir. Karadeniz'e paralel uzanan dağ sıraları deniz etkisinin iç kesimlere geçmesine engel olur. Bu yüzden Karadeniz Bölgesi'nin iç kesiminde yer alan Gümüşhane'de iklim sert karasal olur. Gümüşhane ve Trabzon illeri arasındaki mesafe kısa olmasına rağmen sıcaklık farkı çok fazladır. Diğer seçeneklerde yer alan kentlerin ise yıllık sıcaklık ortalamaları birbirlerine yakın olur.

(Cevap C)

9. Sarkıt, doblin, polye, mağara, dikit, uvala, obruk, düden, traverten gibi yer şekilleri karstik aşınım ve biriktirme faaliyetleri sonucu oluşmuştur.

(Cevap E)

10. Türkiye fiziki özellikleri bakımından çok fazla farklılık gösterir. Bu duruma bağlı olarak iklim, toprak, bitki örtüsü, tarım ürünleri, hayvan çeşitliliği fazladır. Ülkemizde yükselti batıdan doğudan gidildikçe artar.

(Cevap E)

11. Fön rüzgarı: Yüksek dağ yamaçlarında alçaldıkları için adyobatik ısınmaya bağlı olarak doğan, çevresine göre belirgin ya da göreceli sıcak ve kuru rüzgarlara denir. Bu rüzgarların etkili olduğu yerlerde orman yangınları çok fazla görülür.

(Cevap C)

12. Otoliteler magmanın yeryüzüne çıkmadan yerin altında soğuması sonucu oluşan intrüzif kayalar arasında yer alır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Kırklareli Karadeniz iklim bölgesinde yer alır. Bu nedenle merkezde yağış fazladır. Yağışın fazla olmasına bağlı olarak toprakta yıknama fazladır. Yıkanmanın fazla olduğu topraklarda tuz ve kireç oranı düşüktür.

(Cevap D)

2. Kura Nehri kaynağını Türkiye'den alır. Gürcistan ve Azerbaycan'ı geçtikten sonra Hazar Gölü'ne dökülür. Kara ve Aras Nehri Azerbaycan topraklarında birleşip göle dökülür.

(Cevap C)

3. Ekvatoral iklimde sıcaklık yıl boyunca yüksektir. Ekvatoral bölgede yükselim (konveksiyon) yağışlar etkilidir. Bitki örtüsü geniş yapraklı ve yıl boyunca yeşil kalan türlerden oluşur.

(Cevap E)

4. Adana'da ülkemizin en büyük ve en verimli delta ovası yer alır. Delta ovasının yüksekliği deniz seviyesine yakın olduğundan buzulların erimesi sonucu deniz suyunun ilerlemesi çok fazla olacaktır.

(Cevap D)

5. Bozkır: İlkbahar ayların yeşeren, yaz kuraklığı ile beraber sararıp kuruyan bitki örtüsüdür. Bozkırların oluştuğu yerde yağış azdır.

(Cevap C)

6. Ekvatoral Bölge'de yıl boyunca, termik alcak basınç alanı ve yükselici hava hareketleri görülür. Yükselici hava haraketleri, konveksiyonel yapışların bol ve düzenli olmasını sağlar. Ancak bu durumun güneş ışınları ve çizgisel hız üzerinde etkisi yoktur. Bu iki özellik Ekvator'da, Dünya'nın şeklinin sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

(Cevap E)

7. Ramsar Sözleşmesi: Ramsar olarak adlandırılan Sulak Alanlar Sözleşmesi, sulak alanların korunması ve sürdürülebilir kullanımı için ulusal eylem ve uluslararası iş birliğini amaçlayan hükûmetlerarası anlaşmadır. Sözleşme, 1971 yılında İran'ın Ramsar kentinde kabul edilmiş ve 1975'te yürürlüğe girmiştir. Ülkemizde çok sayıda sulak alan bulunmaktadır. Bu sulak alanların bir kısmı Ramsar Sözleşmesi'ne göre korunma statüsündedir. Aşağıdaki tabloda Türkiye'deki Ramsar Alanları (2018, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı) verilmiştir.

Göksu Deltası (Mersin)	Akyatağan Lagünü (Adana)
Burdur Gölü (Burdur)	Uluabat Gölü (Bursa)
Seyfe Gölü (Kırşehir)	Gediz Deltası (İzmir)
Manyas Gölü (Balıkesir)	Meke Maarı (Konya)
Sultan Sazlığı (Kayseri)	Yumurtalık Lagünleri (Adana)
Kızılırmak Deltası (Samsun)	Kızören Obruğu (Konya)
Kuyucuk Gölü (Kars)	Nemrut Kalderası (Bitlis)

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

8. Deprem, volkanik olaylar, tsunami ve orojenik hareketler levha hareketleri sonucu oluşur.

(Cevap E)

9. Türkiye Kuzey Yarım Küre'de yer alır. Bu nedenle dağların güney yamacı kuzey yamacına göre daha sıcaktır. Bu duruma bağlı olarak dağların kuzey yamacında kalıcı kar sınırı güney yamacına göre daha düşüktür.

(Cevap C)

10. Kömür organik tortul kayaçlar arasında yer alır. Canlı kalıntılarının yer altında uzun süre boyunca kalması ile kömür oluşur.

(Cevap C)

11. Cephe yağışları sıcak ve soğuk havanın karşılaşma alanında oluşur. Dünya üzerinde sadece ılıman iklim kuşağında bu yağışlar oluşur. Sıcak ve soğuk iklim bölgelerinde bu yapışlar görülmez.

(Cevap B)

12. Grafik incelendiğinde, Ekvator'da sürekli olarak 12 saat gündüz yaşandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca kuzeye doğru gidildikçe gece ve gündüz süre farkının arttığı ve haziran ayında gündüzlerin kuzeye doğru gidldikçe uzadığı grafikte belirgindir. 21 Mart ve 23 Eylül'de tüm dünyada gece ve gündüz eşitliği yaşanır. Bu iki tarihe "ekinoks" adı verilir. Ayrıca 70° Kuzey enleminde 24 saati aşan gece ve gündüz süreleri yaşanmaktadır.

(Cevap E)

13. Çöküntü depremleri, karstik arazilerdeki mağaraların göçmesi sırasında yaşanır. Bu, etki alanı en dar ve hasar-tahrip gücü en az olan deprem türüdür.Kütle hareketlerinden hastedilen ise heyelan ve kaya düşmeleridir. Tropikal siklon ve yıldırım düşmesi de meteorolojik kökenli afetlerdir.

Ancak soruda geçen doğal afet türü, tektonik değremlerdir. Okyanus ortasında gerçekleşen bu deprem ile birlikte, çok büyük yıkıcı etkiye sahip olan dalgalar oluşur. Bu deprem dalgalarına ise "tsunami" adı verilir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Dünya ekonomik olarak küçük bir köy halini almıştır. Günümüzde ülke ekonomileri birbirine bağlıdır. Dünya üzerindeki herhangi bir ülkenin ekonomisindeki olumsuzluklar diğer bütün dünya ülkelerinin ekonomilerini etkilemektedir. Bu durum ekonomilerin küreselleştiğini göstermektedir.

(Cevap B)

2. Mackinder'in 1492-1900'ün ilk yılları arasını Kolomb dönemi olarak adlandırmasında bu dönemde yapılan coğrafi keşifler etkili olmuştur. Mackinder kutuplarında keşfiyle Kolomb döneminin bitip Kolomb sonrası dönemin başladığını vurgulamıştır.

(Cevap A)

3. Çevreci determinist görüşü savunan coğrafyacılara göre doğal çevre insanın sağlığını, kültürünü, gelişmişliğini, tarihini, sanayi, tarımını, din, sanat, enerjisini kısaca her şeyini belirler.

(Cevap C)

4. II. Dünya Savaşı'ndan önce kadınların istihdamdaki payları %4 iken günümüzde bu pay %30'u geçmiştir. Bu durum kadının coğrafyadaki yerini almasında etkili olmuştur.

(Cevap D)

5. Harvey, Peet, Blaut gibi coğrafyacılara göre bazı ülkelerin gelişip, bazılarının geri kalmasında sömürgecilik etkili olmuştur. Bu akıma göre merkez ülkeler, kenar ülkelerin kaynaklarını geçmişte sömürgecilik yoluyla, günümüzde ise çokuluslu şirketler, Dünya Bankası ve IMF'nin yürüttüğü yeni-sömürgecilik yoluyla tüketerek bu ülkeleri geri bırakmaktadırlar.

(Cevap E)

6. Brandt ülkeleri Kuzey/Güney olarak ayırırken onların gelişmişlik durumlarını dikkate almıştır. Gelişmiş ülkeleri kuzey, gelişmekte olan ülkeleri güney olarak tanımlamıştır.

(Cevap C)

7. Fred Schaefer çevreci determinist görüşü coğrafya sorularına cevap bulmada yetersiz olduğu fikrinden yola çıkarak benimsememiştir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

8. Pozitivizmin kapısını coğrafyaya ilk açan bilim adamı Fred Schaefer'dir.

(Cevap A)

9. Merkez ülkeler sömürgecilik yapan, kenar ülkeler ise sömürülen ülkelerdir. Merkez ülkeler geçmişte sömürgecilik yoluyla şimdi ise yeni-sömürgecilik yöntemleri ile kenar ülkelerin gelişmesini engellemişlerdir.

(Cevap E)

10. Küreselleşmenin hızlanmasında;

- Yeni pazarların açılması
- İletişim araçları
- Yeni aktörler (Çokuluslu şirketler, bölgesel bloklar (AB gibi))
- Yeni normlar ve yeni kurallar (özelleştirme, liberalleşme, demokrasi gibi)

etkili olmuştur.

(Cevap E)

11. Mercosur → Güney Amerika ülkeleri ortak pazarıdır. Arabistan Yarımadası Ülkeleri Birliği Bölgesel Bloklar arasında yer almaz.

(Cevap D)

12. Mercosur'a üye ülkeler Venezuela, Brezilya, Arjantin, Paraguay, Meksika, Şili, Kolombiya, Ekvator ve Bolivya'dır. Namibya Güney Afrika Kalkınma Topluluğu üye ülkeleri arasında yer alır.

(Cevap E)

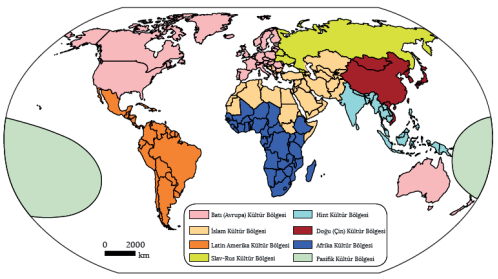
13. Az gelişmiş ülkelerde tarımsal faaliyetlerde çalışan kişi sayısı fazla olduğundan ve tarımsal üretim besin ihtiyacını karşılamaya yönelik olduğundan dışalımda tarımsal ürünlerin payı azdır. Ayrıca sanayi gelişmediğinden dışalımda ham maddenin payı da azdır.

(Cevap C)

14. Günümüzde ekonomik faaliyetler: Primer, sekonder, tersiyer, kuaterner ve kuiner olarak beş gruba ayrılmıştır.

(Cevap C)

15.

Coğrafi keşiflere kadar sadece Avrupa'yı kapsayan Batı (Avrupa) Kültür Bölgesi; daha sonra Amerika, Avustralya ve Yeni Zelanda'yı içine alarak dünyanın diğer kültür bölgelerini etkilemiştir. Yeni Dünya'ya yapılan göçler sonucu Akdeniz Avrupası Latin Amerika'ya; Kuzeybatı Avrupa ise Kuzey Amerika, Avustralya, Yeni Zelanda gibi bölgelere ticaret ve sömürgecilik faaliyetleri ile kendi kültürlerini yaymıştır. Bu durum, yerli kültürlerin değişmesine hatta yok olmasına neden olmuştur. Batı kültürünün en iyi temsilcisi Kanada (I nolu) ve ABD'yi içine alan Anglo-Amerika'dır. Batı kültüründen çok uzakta olmasına rağmen Avustralya (II nolu) ve Yeni Zelanda'da (III nolu) bu kültürün etkisi hâkimdir. Avrupa kültürü, Yeni Dünya'nın kültürünü şekillendirirken bu bölgede yer alan eski kültürleri de büyük oranda değiştirmiştir. Ancak haritadaki V nolu ülke olan Madagaskar; Afrika Kültür Bölgesi'ne dahil edilir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Avcılık, madencilik, ormancılık, balıkçılık, tarım, toplayıcılık gibi faaliyetler primer faaliyetler arasında yer alır. Ticaret ise tersiyer ekonomik faaliyetler arasında yer alır.

(Cevap B)

2.
- Madencilik → Primer
- Turizm →Tersiyer
- Sanayi → Sekonder
- İnşaat → Sekonder

faaliyetler arasında yer alır.

(Cevap C)

3. Tarımsal faaliyetler iklim koşullarına bağlı olarak yapılır. Gelişmiş ülkelerin tarımsal faaliyetlerinde iklime bağımlılık az gelişmiş ülkelere göre daha azdır.

(Cevap B)

4. Türkiye gelişmekte olan bir ülkedir. Buna bağlı olarak ülkemizde sanayi ve hizmet sektörlerinin ekonomideki payı giderek artmaktadır. Tarımsal üretimde elde edilen gelir giderek artmaktadır. Ancak elde edilen gelirin ekonomideki payı giderek azalmaktadır. Bu durumun nedeni elde edilen gelirin %94'ten fazlasının sanayiden elde edilmesidir.

(Cevap A)

5. Türkiye'de tarımda makineleşme dönemine geçilmesiyle beraber ormanlık, meralık ve bataklık alanlar tarım arazisine dönüştürülmüştür. Bu durum tarım arazisinin artmasına neden olmuştur.

(Cevap B)

6. Yaz kuraklığına bağlı olarak tarımsal alanlar nadasa bırakılmaktadır. Sulama olanaklarının fazla olduğu yerlerde nadas alanı yok denecek kadar azdır. Yazların kurak geçtiği yerlerde sadece baraj ve akarsulara yakın yerlerde sulama yapılır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

7. Pazar olanakları üretim miktarında etkilidir. Pazarlarda fazla talep gören tarımsal ürünlerin üretimi artar.

(Cevap D)

8. Konya'da yapılan tarımsal faaliyetlerde arazinin düzlük olması nedeniyle insan ve hayvan gücüne olan ihtiyaç çok azdır.

(Cevap E)

9. Türkiye'de tarımsal arazinin en fazla olduğu bölge İç Anadolu'dur. Erzurum-Kars Bölümü'nde dünyanın en verimli topraklarından olan çernezyom (kara toprak) yaygın olarak görülür.

(Cevap B)

10. Kanada % 2,4
Ukrayna % 20
Türkiye % 25
Hindistan % 60
Burundi % 90

(Cevap C)

11. Çin'de pirinç, Türkiye'de ise buğday üretiminin yetersiz kalmasında nüfusun fazla olması etkilidir.

(Cevap B)

12. Modern tarım yönteminde sulama, gübreleme, ilaçlama, toprak bakımı gibi teknikler kullanıldığından üretimde dalgalanma azdır.

(Cevap E)

13. 1950'lerde dünyada faal nüfusun % 90'a yakını tarımda çalışıyorken bu oran makineleşme ile birlikte giderek azalmıştır. Örneğin Amerikan çiftçisinin dünya doğal mirası için hazırlanan "yok olma tehlikesi altındaki türler" listesine eklenmesi gerektiğini ileri sürenler vardır. Tarımda makineleşme sanayileşmenin sonucudur.

(Cevap C)

14. Malthus'tan sonra makineleşmenin artmasına bağlı olarak tarım alanlarının artması, yüksek verimli ve dayanıklı türlerin geliştirildiği yeşil devrim, ulaşımın gelişmesi gibi nedenlerle üretim çok fazla artmıştır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Toplulaştırma sonucu araziler makineleşmeye elverişli büyüklükte olacağından makineleşme ve üretim artar. Makineleşme artınca insan gücüne olan ihtiyaç azalır.

(Cevap A)

2. Türkiye'de yer şekillerinin dağlık (III) ve su kaynaklarının bol olduğu (IV) Karadeniz Bölgesi'nde dağınık yerleşme, bu özelliklerin tam tersinin görüldüğü iç kesimlerde ise toplu yerleşme vardır.

(Cevap E)

3. Yerleşmelerin kurulmasında fiziki faktörler, gelişmesinde ise beşeri faktörler etkilidir. Şehirlerimizin tamamı istihdam olanaklarının artması ile ilçe ya da il olmuşlardır. İstihdam olanakları az olan illerimizin nüfusları hızla azalmaktadır.

(Cevap B)

4. Türkiye'de genelde yer şekillerindeki engebe ve yükseltiden dolayı; Erzurum-Kars Bölümü'nde (I), Yıldız Dağları Bölümü'nde (III) Menteşe Yöresi'nde. (IV) ve Teke-Taşeli platolarında (V) nüfus seyrektir. Tuz Gölü çevresi (II) de seyrek nüfusludur. Ancak buranın seyrek nüfuslanmasının nedeni yer şekillerindeki engebe değil, iklimin kurak olmasıdır. Çünkü Tuz Gölü çevresinde yer şekilleri sadedir.

(Cevap B)

5. Türkiye ve dünyanın diğer birçok ülkesinde sanayi, yerleşme, erozyon, bilinçsiz sulama, ulaşım, yanlış tarım metotları gibi nedenlerle tarım arazileri azalmaktadır. Örneğin Türkiye'de birçok şehir (Adana, Osmaniye, Adıyaman vb.) verimli tarım arazileri üzerine kurulmuştur. Arazileri toplulaştırma dünya üzerindeki birçok ülkede dağınık haldeki arazileri daha çok ürün elde etmek gibi amaçlarla uygulanmakta olan tarım politikasıdır.

(Cevap B)

6. Ülkemizdeki büyük kentlerin tamamında; sürekli yerleşme amaçlı göç faaliyetleri, ekonomik faaliyetlerde çeşitlilik, sosyal iş bölümü, ihtisaslaşma vb. özellikler belirgindir. Ancak doğal koşulların nüfusun dağılışı ve ekonomik faaliyetler üzerindeki etkisinin fazla olduğu yerler, geri kalmış kesimlerdir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

7. Çarpık kentleşme, konut sıkıntısı, ulaşım-alt yapı sorunu, Türkiye'de yaşanan kırdan kente göçün sonuçlarıdır. Bu özelliklere kırsal kesimlerde rastlanmaz. Ancak; işsizlik, kırdan kente göçün hem nedeni hem de sonucu olarak değerlendirilebilir. Çünkü işsizlik kırdan göçü başlatan temel faktör olmasıyla birlikte, kentlerde göçün sonucu olarak da ortaya çıkar.

(Cevap B)

8. Sorudaki grafik incelendiğinde; II, III ve IV. kentlerin nüfus artış oranları yıllara göre değişse de asla sıfıra düşmediği için nüfus miktarlarının sürekli arttığı söylenir. Yalnızca I. kentin nüfus artış oranı sıfırın altına düşmüştür. Buna göre, nüfus miktarı önce artıp, sonra azalan yalnızca I. kenttir.

(Cevap A)

9. İzmit, Bursa, İskenderun ve İzmir gibi kentler sanayileşmeye bağlı olarak diğer bölgelerimizden göç alır. Sanayi faaliyetlerinin yoğunluğuna bağlı olarak bu yerlerde enerji tüketimi ve nitelikli iş gücüne duyulan ihtiyaç artarak devam edecektir. Ancak bu kentlerde doğum oranı ekonomik gelişmeye bağlı olarak düşüktür, artması beklenmez.

(Cevap A)

10. Şehir ve köy nüfusu oranları değişse de Türkiye'nin toplam nüfus miktarı sürekli artmıştır. 2010 yılında köy nüfusu oranı az iken, şehir nüfus oranı en fazladır. Türkiye'de köy nüfusu oranının azalmasının en temel nedeni kırdan kente doğru yaşanan iç göçlerdir. Buna göre, 1990 yılından itibaren kırsal alanlarda doğum oranının azaldığı söylenemez.

(Cevap E)

11. Türkiye'de, tanıtımını artması, fuar, panayır, spor, tarihi değerler, doğal güzellikler, modern turistik tesislerin fazla olması gibi nedenlerle turizm faaliyetleri giderek artmaktadır. 2020 yılında salgın hastalık nedeniyle turist sayısı ve turizmden elde edilen gelir azalmıştır. Ülkemizde turistlerin en fazla geldiği merkez Antalya'dır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Soruda Türkiye'nin hızla gelişmesinin sonuçları üzerinde durulmuştur. Buna göre, Türkiye'de yaşanan;

- Kentlerde yaşayan nüfus oranının artması (A)
- Okuma-yazma bilmeyenlerin oranının azalması (B)
- Doğum oranının azalması (C)
- Kişi başına düşen milli gelirin artması (D)

gibi gelişmeler bu durumun bir sonucudur. Ancak çalışan nüfusun yaş ortalamasının düşmesi geri kalmış ülkelerin bir özelliğidir. Türkiye'nin gelişmesine bağlı olarak böyle bir durumun ortaya çıktığı söylenemez.

(Cevap E)

2. Bu grafiklerde, çalışan kadın ve erkek nüfusun sektörlere göre dağılımı gösterilmiştir. Erkek nüfusun iş gücüne katılma oranı daha fazladır yargısına ulaşabilmemiz için toplam erkek ve kadın sayısını bilmemiz gerekmektedir. Erkek ve kadın sayısı grafiklerde verilmemiştir.

(Cevap C)

3. Bağımlı nüfus: 0-14 ve 65+ yaş aralığındaki çalışmayan nüfusa "bağımlı nüfus" denir. Ülkemizde doğurganlığın fazla olması nedeniyle 0-14 yaş grubunda yer alan nüfus oranı yüksektir.

(Cevap C)

4. Kırsal kesimden kentlere göçlerin en önemli nedeni tarımda makineleşmedir. Makineleşme nedeniyle işsiz kalan nüfus iş olanaklarının fazla ve çeşitli olduğu kentlere göç etmektedir. Göçler sonucu kentlerde birçok sorun ortaya çıkmaktadır.

(Cevap A)

5. Soruda verilen;

- Enerji kaynağına yakın olduğu için maden endüstrisi kurulan; Karabük ile (B)
- Hinterlandı geniş bir liman ve canlı ticareti, tarımı, sanayisi olan; İzmir ile (A)
- Önemli kara ve demir yollarının kesişim noktasında bulunan; Ankara ile (E)
- Turizm ve tarım faaliyetleri gelişmiş olan; Antalya ile (D) eşleştirilebilir. Ancak Siirt bu açıklamalardan herhangi biriyle eşleştirilemez.

(Cevap E)

6. Adana, Türkiye'nin en büyük delta ovası olan Çukurova üzerinde kurulmuştur. Çukurova'da verimli tarım alanlarına bağlı pamuk üretimi; sanayi ve ticaretin dolayısıyla da nüfusun burada yoğunlaşmasına neden olmuştur.

(Cevap B)

7. Türkiye'de kırdan kente doğru hızlı bir iç göç yaşandığından kent nüfus oranı sürekli artarken, köy nüfus oranı da sürekli azalmıştır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

8. Şehirler fonksiyonlarına göre;

- İdari şehirlerdir.
- Dinî şehirlerdir.
- Liman şehirleridir.
- Ticaret şehirleridir.
- Turizm şehirleridir.
- Sanayi şehirleridir.

Bazı şehirler önemli yol ve kavşaklarda bulunur ve gelişir. Bunlara da ticaret şehirleri denir.

- Konya, Gaziantep, Kayseri, Adana

bu gibi şehirler önemli yol ve kavşaklarda bulunur ve ticaret için önemlidir. Karabük, demir – çelik sanayine bağlı olarak gelişmiştir.

(Cevap B)

9. Çukurova ve Manisa pamuk tarımında; Ordu ve Rize ise fındık – çay tarımında çalışma amaçlı mevsimlik göç alır. İskenderun sanayi amaçlı ve daha çok sürekli yerleşmeye yönelik göç alır.

(Cevap C)

10. Türkiye'de çok hızlı bir şekilde kırdan kente doğru göç olayı yaşanmaktadır. Bu durum çarpık kentleşmeyi, altyapı sorunlarını ve ulaşım sistemlerinde çeşitlenmeyi ortaya çıkarmıştır. Kadınlar da son yıllarda iş hayatına daha fazla katılmıştır. Ancak Türkiye genelinde ve özellikle kentlerde doğurganlığın arttığı söylenemez.

(Cevap E)

11. Nüfusun dağılışı üzerinde en fazla etkili olan neden yüzey şekilleridir. Örneğin yüzey şekillerinin engebeli olduğu Karadeniz Bölgesi'nde dağınık nüfus görülür.

(Cevap C)

12. Şiddetli fırtına ve yağışlara bağlı olarak Akdeniz Bölgesi'nde yer alan bir çok tarım alanı sular altında kalmaktadır. Fırtına nedeniyle bölgede yer alan seralar tahrip olmaktadır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Haritada işaretlenen;

I nolu yer – Yıldız Dağları Bölümü

II nolu yer – Batı Karadeniz Bölümü

III nolu yer – Orta Fırat Bölümü

IV nolu yer – Menteşe Yöresi

V nolu yer – Taşeli Platosu'dur.

Bu yerlerden en kurak olan (III nolu) Orta Fırat bölümü olacağından düz çatılı evlere rastlanması beklenir.

(Cevap C)

2. Türkiye'nin genç ve aktif bir nüfusa sahip olması; mal ve hizmetlere olan taleplerin artmasına, ticaretin canlanmasına ve dolayısıyla yeni iş sahalarının açılmasına neden olacağından ekonomiye olumlu yönde etki yapacağı söylenebilir. Ancak bu genç nüfusa yönelik; eğitim, sağlık, meslek edindirme – istihdam vb. konularda yani demografik yatırımlar yapmayı gerektirir. Aynı zamanda nüfusun genç olmasına bağlı olarak artan tüketim ihracatı azaltıp, ithalatı artıracaktır. Bu iki durum ise ülke ekonomisine olumsuz yönde etki yapacaktır.

(Cevap B)

3. Kırdan kente göçle kent nüfusunda erkek nüfus ve sanayi sektöründe çalışan nüfus oranında artış görülür. Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı artar. Kişi başına düşen milli gelirin artması göçlerin sonuçları arasında değerlendirilmez. Ancak birçok kentte altyapı, ulaşım gibi alanlarda aksaklık yaşanır.

(Cevap D)

4. Mübadele göçleri, seçeneklerde verilen diğer göçlerden çok daha farklı nedenlere bağlı olarak yapılmıştır. Bu tür göçler, ülkeler arasında karşılıklı antlaşmalara göre yapıldıklarından siyasi nedenlere bağlanabilir.

(Cevap C)

5. Mübadele güçleri, isteğe bağlı olarak yapılmayan, hükümetler arası antlaşmalarla, karşılıklı halkın yer değiştirdiği göçlerdir. Buna göre, mübadele göçlerinin işsizlik ve diğer ekonomik sorunlara bağlı olarak yapıldığı söylenemez.

(Cevap A)

6. Karabük'te nüfusun artmasında sanayi etkili olmuştur. Kırıkkale, Batman, Ereğli ve İskenderun'da nüfusun artışında sanayi Alanya'da ise turizm etkili olmuştur.

(Cevap D)

7. Grafiğe göre üniversiteden mezun olan öğrenci sayısı en azdır. Ayrıca yine ortaokul ve lise mezunları arasındaki farkın az olduğu ilkokul mezunlarının sayısının en fazla olduğu ve toplam mezun sayısının (tüm okullar) 10 milyondan fazla olduğu grafikten çıkarılabilecek bir sonuçtur. Ancak Türkiye'de okuma çağına gelmiş nüfusun tamamının öğrenim gördüğü söylenemez. Özellikle kız çocuklarının Türkiye'de çeşitli nedenlerle halen okula gönderilmediği yerler vardır. Ayrıca bu durum grafikten de çıkarılabilecek bir sonuç değildir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

8. Son yıllarda Türkiye'de nüfus artış hızı azalmıştır. Buna bağlı olarak çocuk nüfus oranı azalmış, yaşlı nüfus oranı artmıştır. Yaşlı nüfusun artış göstermesinin göstergesi, nüfus artış hızının düşmesidir.

(Cevap E)

9. 1. taralı alan İstanbul – Sanayi

2. taralı alan Zonguldak – Madencilik

3. taralı alan Antalya – Turizm

4. taralı alan Adana – Tarım

5. taralı alan Rize – Tarım

faaliyetlerine bağlı olarak nüfuslanmıştır. Buna göre "Adana için enerji üretimi ve Rize için sanayi faaliyeti nüfusun artmasına neden olmuştur." demek yanlış olur.

(Cevap D)

10. Yaşlı nüfus oranının yüksek olduğu yerlerde beslenme şartları ve sağlık olanakları gelişmiştir. Örneğin, beslenme ve sağlık şartlarının elverişli olmadığı bazı Afrika ülkelerinde ortalama yaşam süresi 40-47 yıldır. Genç nüfus oranının düşük olması doğurganlık oranının düşük olduğunu gösterir. İstihdam olanaklarının fazla olduğu yerlerde kişi başına düşen gelir fazladır.

(Cevap E)

11. Türkiye'de doğudan batıya ve iç kesimlerden kıyı kesimlere doğru yapılan göçler ekonomik nedenlere dayalı göçlerdir. Batı Avrupa ülkelerine doğru yapılan göçler de ekonomik nedenli göçlerdir. Bulgaristan'dan Türkiye'ye yapılan göçlerde siyasi faktörler etkili olmuştur.

(Cevap B)

12. Türkiye'de yer alan sanayi bakımından gelişmiş birçok merkez gerekli ham maddeyi dışarıdan ya da başka illerden alır. Sanayi bakımından gelişmiş illerimizin çoğu yer altı kaynakları bakımından elverişli şartlara sahip değildir.

(Cevap D)

13. **Ekonomik faaliyet kolları beşe ayrılır:**

- **Birincil ekonomik faaliyet** (Tarım, hayvancılık, ormancılık, madencilik)
- **İkincil ekonomik faaliyet** (Sanayi)
- **Üçüncül ekonomik faaliyet** (Turizm, sağlık, pazarlama, bankacılık, ulaşım, ticaret)
- **Dördüncül ekonomik faaliyet** (Organizasyon, bilgi toplama, işleme, araştırma)
- **Beşincil ekonomik faaliyet** (Yönetim)

Buna göre III ve IV aynı (üçüncül) ekonomik faaliyette çalışmaktadır.

(Cevap B)

14. Dünyada rüzgâr enerjisi ile elektrik üretimi yapan 100'den fazla ülke vardır. En fazla rüzgâr enerjisi kurulu gücüne sahip olan ülkelere bakıldığında Çin, Amerika Birleşik Devletleri ve Almanya uzun süredir ilk 3 sırada yer alır. Türkiye, rüzgâr enerji santrali kurulu gücü olarak Avrupa'da 7'inci, Dünyada ise 13'üncü sırada bulunmaktadır. Aralık 2020 sonu itibariyle rüzgâr enerjisine dayalı elektrik kurulu gücümüz 8.832 MW, toplam elektrik üretimi içerisindeki payı ise % 8,09'a ulaşmıştır. Ülkemizde ticari amaçla ilk rüzgâr santrali, 1998'de İzmir'in Çeşme ilçesine bağlı Alaçatı'da kurulmuştur. Günümüzde birçok yerde rüzgâr enerji santralleri kurulmuş ve rüzgârdan elde edilen elektrik enerjisinin payı artmıştır. İzmir, Muğla, Aydın, Manisa, Çanakkale, Balıkesir, İstanbul, Osmaniye ve Hatay rüzgâr santrallerinin bulunduğu başlıca yerlerdir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Haritada verilen taralı alan Muğla ve çevresidir. Muğla ve çevresi turizm bakımından geliştiğinden mevsimlik göç alır. Bu nedenle bu yörede nüfus yıl içerisinde çok fazla değişir. Yörede el sanatları ile uğraşan kişi sayısının fazla olması el sanatları ticaretinin geliştiğini gösterir.

(Cevap A)

2. Yerleşmeyi etkileyen faktörler;

- İklim
- Yer şekilleri
- Karasallık - denizellik
- Su kaynakları
- Bitki örtüsü
- Sanayi
- Tarım
- Ticaret
- Madencilik
- Ulaşım
- Hayvancılıktır.

Matematik konum nüfusun dağılışı ve yerleşme üzerinde fazla bir etkiye sahip değildir.

(Cevap E)

3. Göçlerin nedenleri;

1. Doğal nedenler
2. Siyasi nedenler
3. Ekonomik ve sosyal nedenler

olmak üzere üçe ayrılır.

A, C, D, E ekonomik ve sosyal neden, B ise doğal nedendir.

(Cevap B)

4. Çukurova Türkiye'nin en verimli ve en geniş delta ovasıdır. Ovada iklim koşulları ve sulama olanaklarının da elverişli olmasına bağlı olarak tarımsal faaliyetler gelişmiştir. Adana Çukurova üzerinde yer alır. Bu duruma bağlı olarak Adana'da yaz aylarında nüfus, tarımsal faaliyetlere bağlı olarak diğer seçeneklerde verilen merkezlere göre daha fazla artar.

(Cevap B)

5. I. taralı alanda Doğu Karadeniz Bölümü'nün kıyı kesimi verilmiştir. Ülkemizde dağınık yerleşme tipi, engebeli arazinin ve su kaynaklarının fazla olmasına bağlı olarak en fazla Doğu Karadeniz'de yer alır.

(Cevap A)

6. Ülkemizde yer alan geçici yerleşmelerde hayvancılık faaliyetleri geleneksel mera hayvancılığı şeklinde yapılır. Bu nedenle geçici yerleşmeler mera ve su kaynaklarına yakın yerlerde kurulur. Hayvancılık birincil ekonomik faaliyettir. Geçici yerleşmelerde hayvancılık başlıca ekonomik etkinlik olduğu için buralarda yaşayan nüfusun tamamına yakını birincil ekonomik faaliyette çalışır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

7. Ülkemizde yaylacılık faaliyetleri en fazla Kuzey Anadolu Dağları ve Toroslarda yapılmaktadır. Bu alanlarda yaylacılık faaliyetlerinin yaygın olmasının nedeni yükseltinin fazla olmasına bağlı olarak düşen yağış miktarının fazla olması ve bunun sonucunda gür otlakların bulunmasıdır. Rize Yöresi Kuzey Anadolu Dağlarının yer aldığı kesimde bulunduğundan çok fazla yağış alır. Buna bağlı olarak Rize'de yaylacılık faaliyetleri yaygın olarak yapılır.

(Cevap D)

8. İl ya da ilçe özelliği kazanmış yerleşmelere kent denir. Ülkemizde yer alan il ve ilçelerin çoğunda demir yolu ulaşımı gelişmemiştir. Birçok kentimizde (özellikle Karadeniz kıyı kentleri) nüfusun yarısından fazlası tarım sektöründe çalışır. Yer altı kaynakları bakımından zengin kent sayımız çok azdır. Toplam nüfusu 10.000'den az olan yüzlerce kent merkezi vardır. Kent merkezlerimizin tamamında farklı ekonomik etkinlikler yapılır. Bazı kent merkezlerimizde (İstanbul, Bursa, İzmir) bu farklılık fazla bazılarında ise azdır.

(Cevap E)

9. 1950'den sonra kent sayısının hızla artmasının nedeni sanayileşmenin hızla artmasına bağlı olarak kentlerde iş imkânlarının hızla artması, tarımda makineleşmeye bağlı olarak kırsal kesimde iş gücü fazlasının kentlere doğru göç etmesi etkili olmuştur. Sanayileşmenin arttığı refah seviyesi (eğitim, sağlık, beslenme) yükseldiğinden ve ev halkının tamamına yakını iş yaşamına atıldığından doğurganlık oranı ve buna bağlı nüfus artışı hızla düşer. 1950'den sonra tarımda makineleşmeye bağlı olarak tarım arazileri hızla artmıştır.

(Cevap A)

10. Sanayinin gelişmiş olduğu yerlerle:

- Sağlık, eğitim, beslenme koşulları iyileşir.
- Rahat yaşamaya düşkünlük nedeni ile doğum oranları azalır. (Ayrıca kadının iş hayatına atılması)
- Nüfus artış hızı yükselir.
- Dışarıdan fazla göç alır.
- Kişi başına düşen gelir artar.

Sanayi faaliyetlerinin yoğun olduğu yerlerde çevre kirliliği fazla olduğundan turizm faaliyetleri fazla gelişmez. Verilen merkezlerden özellikle Adana'da turizm faaliyetlerine bağlı nüfus değişimi çok azdır.

(Cevap E)

11. Deprem: Tektonik, volkanik ve çökme olaylarına bağlı olarak yer kabuğunda meydana gelen sarsıntıdır. Ülkemizde meydana gelen bu tür sarsıntılara bağlı olarak can ve mal kaybı yaşanmaktadır. Ülkemizde özellikle son yıllarda meydana gelen depremlere bağlı olarak yüz binlerce insan yaşadığı yerden başka yerlere göç etmiş ya da ettirilmiştir. Kuraklık: Yıllık yağış miktarının belli bir seviyenin altına düşmesidir. Ülkemizde özelikle iç kesimlerde yağış azlığına bağlı olarak tarımda yaşanan verimsizlik binlerce köyün boşalmasına neden olmuştur. Özellikle son yıllarda yapılan sulama projeleriyle bu durumun önüne geçilmeye çalışılmaktadır.

(Cevap B)

12. Medeniyetler Bütünleşmesi Teorisi, Barry Buzan ve Gerald Segal tarafından geliştirilmiştir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Verilen grafiklerden sadece çalışan nüfus oranı ile ilgili bilgiye ulaşabiliriz. Merkezlerin nüfusları farklı olabileceğinden nüfus sayısı ya da elde edilen gelirle ilgili bilgiye ulaşamayız. I. merkezde çalışanların oranı % 28, II'de % 14'tür.

(Cevap B)

2. Türkiye'deki kırsal alanlarda yerleşme faaliyetleri köy ve köyaltı olmak üzere ikiye ayrılır. Köyaltı; genelde tarım ve hayvancılık faaliyetleri yapılan ve köyün dışında fakat köye bağlı, daha küçük yerleşme şeklidir. Sanayi faaliyetleri ile bu durumun bir ilgisi olamaz.

(Cevap D)

3. Ülkemiz sanayileşmektedir. Sanayileşen ülkelerde;

- Nüfus daha çok kentlerde yaşar.
- Sanayi sektöründe çalışanların sayısı artar.
- Ortalama yaşam süresi uzadığından yaşlı nüfus sayısı artar.
- Okuryazar sayısı artar.

Nüfus artış hızı sanayinin geliştiği yerlerde giderek azalır. Örneğin, birçok Avrupa ülkesinde nüfus azalmaktadır.

(Cevap C)

4. Giresun'da mesken yapımında ormanlık alan fazla olduğundan ahşap, Nevşehir'de volkanik arazilerde volkanik kayalar yaygın olduğundan taş, Adıyaman'da bitki örtüsü cılız olduğundan toprak, Antalya'da ev yapımında uygun kolay işlenen taşlar yaygın olduğundan taş yaygın olarak kullanılır. Çorum'da ise kırsal kesimde daha çok kerpiç kullanılır.

(Cevap E)

5. Seçeneklerde verilen kentler arasında yalnızca Bursa ve İzmir'de hem tarım, hem sanayi, hem de turizm faaliyetleri görülür.

(Cevap C)

6. Aritmetik nüfus yoğunluğu toplam nüfus/yüz ölçüm formülüyle bulunur. Verilen merkezlerin yüz ölçümlerini 1000 km^2 olarak alırsak,

I. bölgenin toplam nüfusu 58x1000 = 58000 II. bölge 65x1000 = 65000, III. bölge 69000, IV. bölge 48000, V. bölge 75000 dir. Bu durumda V. bölgenin toplam nüfusu diğer bölgelerden daha fazladır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

7. Yaşam standartlarının yükselmesi ve buna bağlı olarak ortalama yaşam süresinin uzaması, yaşlı nüfus oranının artmasına neden olur. Türkiye'de genç nüfus oranının fazla olmasının nedeni ise doğum oranının yüksek olması ve çocuk ölümlerinin az olmasıdır.

(Cevap B)

8. Alanya, Çeşme, Bodrum ve Kuşadası bilindiği üzere Türkiye'nin önemli turizm merkezleridir. İskenderun'da sanayi ve limancılık gibi başka ekonomik faaliyetler ve buna bağlı olarak farklı fonksiyonel özellik oluşmuştur.

(Cevap C)

9. Giresun dışındaki tüm iller yaz mevsiminde turizm amaçlı göç alır. Giresun'a yapılan mevsimlik göçün nedeni daha çok tarımda çalışma amaçlıdır.

(Cevap D)

10. İstanbul, İzmir, Adana gibi büyük şehirler sürekli göç alır. Bu yüzden söz konusu kentlerde konut açığı yaşanır.

(Cevap D)

11. Ülkemizde göç alan merkezlerde;

- İstihdam olanakları fazladır.
- Doğurganlık oranı giderek azalmaktadır.
- Hizmet sektöründe (Otel, banka, ticaret, devlet kurumları, lokanta vb.) çalışanların oranı yüksektir.
- Enerji tüketimi fazladır.
- Ülkemizde göç alan bazı merkezlerde (Adana, İzmir, Konya, Antalya vb.) tarımdan elde edilen gelir çok yüksektir.

(Cevap C)

12. Bu grafikten Dünya genelinde en az şehirsel nüfus oranına sahip ülkenin B olduğuna ulaşılamaz. Bunun için dünyadaki tüm ülkelerin gösterilmesi gerekirdi. Ayrıca grafikte; A ülkesinde şehirde yaşayanların sayısı değil oranı gösterilmiştir. Yani, A ülkesinde şehirde yaşayanların sayısının, B ülkesinde kırda yaşayanlardan fazla olduğuna da bu grafikten ulaşılamaz.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Konut yapımında kerpiç malzeme kurak yerlerde kullanılır. Bu yüzden III ve IV numaralı alanlardaki kırsal kesimlerde kerpiç malzeme kullanımı yaygın olur.

(Cevap D)

2. Türkiye genç nüfuslu bir ülkedir. Çalışan nüfusun önemli bir kısmı ise hâlen tarım sektöründedir. Türkiye'de çalışan nüfusun yaş ortalaması da düşüktür. Bütün bu özelikler Türkiye'nin gelişmekte olan bir ülke olduğunu gösterir. Ayrıca Türkiye'de İstanbul veya İzmir gibi sanayinin geliştiği merkezlerde nüfusun artışında göçler etkili olmuştur. Ancak Türkiye'de nüfusun ve yatırımların ülke içindeki dağılımının dengeli olduğu söylenemez. Nitekim Marmara ve Kıyı Ege gibi Türkiye'nin batı kesimlerinde sanayi faaliyetlerine bağlı olarak nüfus yoğunlaşmış, yatırımlar artmıştır.

(Cevap C)

3. İş imkânlarının fazla olduğu yerler ülke içinden iç göç almaktadırlar. I, III, IV ve V. bölgeler iş imkânları fazla olduğundan çevreden göç alırlar. II numaralı bölge Türkiye'deki tenha nüfuslu yerlerdendir. Turizme bağlı olarak iç göç alır. Fakat diğer yerlere göre daha azdır.

(Cevap B)

4. Sorudaki açıklamaya göre yazın göç alan bir kent merkezi aramak gerekir. Aslında İzmir de yazın göç alır. Ancak İzmir'de kışın da nüfus yoğundur. Mevsimden mevsime daha fazla fark olan kent istendiği için yanıt Muğla olur. Çünkü Muğla yazın turizme bağlı olarak yoğun nüfuslanır ancak kışın tam tersi seyrek nüfusludur.

(Cevap C)

5. Gelişmiş ülkeler genelde sanayi ürünleri ihraç ederler. Ham madde ihracatı daha çok geri kalmış ülkelere ait bir özelliktir.

(Cevap A)

6. Türkiye'de tüflü araziye en çok Nevşehir yöresinde rastlanır. Tüf, yanardağlardan çıkan küllerdir. Bu araziye bağlı olarak söz konusu yörede "peribacaları" denilen yer şekilleri oluşmuştur. Bu çevredeki kırsal kesimlerde, yakın çevreden en kolay elde edilen malzeme tüf olacağından, konut yapımında sık kullanılacaktır.

(Cevap A)

7. Türkiye'de 1950'den sonra tarımsal faaliyetlerde makine kullanımı yaygınlaşmaya başlamıştır. Tarımda makineleşmenin yaygınlaşmasına bağlı olarak tarımda insan gücüne olan ihtiyaç azalmıştır. Bununla birlikte tarım alanlarının miras yoluyla giderek küçülmesi kırsal kesimde işsizliğin önemli bir sorun hâline gelmesine neden olmuştur.

Ayrıca kırsal kesimlerde sağlık ve eğitim olanaklarının yetersiz olması, kentlerde istihdam olanaklarının fazla olması vb. nedenlere bağlı olarak kırsal kesimden kentlere göçler artmıştır. Hava kirliliğinin artması göçlerin nedeni değil, sonucudur.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

8. Türkiye'de nüfusun dağılışını iklim şartları, toprak verimliliği, yer şekilleri vb. faktörler etkiler. Ancak yerleşme ve konut tipi nüfus dağılışını etkilemez.

(Cevap E)

9. Evlilik yaşının ilerlemesi, nüfus artış hızının azalmasına neden olabilir. Bu yüzden Türkiye'nin nüfus artış hızını artırdığı söylenemez.

(Cevap B)

10. Türkiye'de büyük kent merkezleri sürekli göç aldıkları için hızla kalabalıklaşıp genişlemektedir. Ancak Trabzon'un etrafı dağlarla çevrili olduğu için kentin geniş alanlara yayılması zor olur.

(Cevap D)

11. Konut tipleri ve konut yapımında kullanılan malzemelerin niteliği yakın çevreyle; iklim - bitki örtüsü, jeolojik yapı vb. şartlarla ilgilidir. Ancak nüfus yoğunluğu bu durum üzerinde etkili değildir.

(Cevap E)

12. Kültürü oluşturan maddi unsurlar giysiler, evler, iklim, yer şekilleri, su özellikleri, bitki örtüsü … Kültürü oluşturan manevi unsurlar dil, din, örf – âdetler, komşu kültürler, hukuk kuralları, ahlak kuralları …

(Cevap C)

13. Şekil incelendiğinde, 2019 yılında yerleşim alanlarının genişlemesi üzerine nüfus miktarının arttığı söylenebilir. Ayrıca endüstri kuruluşlarının yerleşim alanlarının içinde kaldığı şekilden anlaşılabilmektedir. Yörede tarım alanlarının yerleşime açıldığı ve orman örtüsünün tahrip edilerek daraldığı yine şekillerden anlaşılabilmektedir. Ancak bütün bu gelişmeler altında yörenin dışarıya verdiği göçlerin değil, dışarıdan aldığı göçlerin arttığı söylenebilir.

(Cevap E)

14. İngiliz jeopolitikçilerinden Mac Kinder "karalara hakim olan dünyaya hakim olur" görüşünü ortaya atmıştır. Ancak, buradaki "hakimiyet" fiilen işgal veya ele geçirmek anlamında değil, değişik konularda oralarda sözü geçen, ağırlığı olan bir pozisyon yakalamaktır. Karalarda bir bölge vardır ki, dünyayı kontrol eder. Ural Dağlarının batısındaki Moskova-Türkiye arasında bulunan Kalpgah'a hakim olanın Avrasya'ya (Avrupa ve Asya kıtalarının bütününe), Avrasya'ya hakim olanın Eski Dünya Adasına (Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarının bütününe), Eski Dünya Adasına hakim olanın ise Dünyaya hakim olacağı iddia edilmiştir. Bu teori, tarih boyunca bir kara ülkesi olan Sovyet Rusya ve Almanya tarafından benimsenmiş ve kuvvetli bir kara ordusu teşekkül ettirilmiştir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Türkiye'nin toplam nüfusu 83 milyondan fazladır. Bir ürünün ihraç edilebilmesi için üretim miktarının tüketim miktarından fazla olması gerekir. Ülkemizin nüfusu fazla olduğundan üretilen buğdayın tamamı (bazı yıllar az da olsa ithal edilir, bazı yıllar ise ihraç edilir) iç tüketimi karşılamada kullanılır. Bu nedenle buğdayın ticari değeri çok düşüktür.

(Cevap C)

2. Türkiye doğal gaz ve petrol bakımından zengin Orta Doğu ve Orta Asya ülkeleri ile sanayi bakımından gelişmiş Avrupa ülkeleri arasında yer (coğrafi konum) alır. Bu durum ülkemizin boru hattı taşımacılığının bir koridoru haline gelmesini sağlamıştır.

(Cevap C)

3. Türkiye'de sanayinin gelişmesi ile beraber enerji tüketimi artmaya başlamıştır. Türkiye'de enerji kaynaklarının yarısından fazlası sanayide kullanılır. Diğer alanlarda enerji kullanımı azdır.

(Cevap A)

4. Türkiye kıyılarında kirliliğin fazla olması, açık deniz balıkçılığının az olması, balıkçıların araç ve gereçlerinin sınırlı olması, denizlerin balık bakımından fakir olması, usulsüz avlanma, depolama ve pazarlama olanaklarının yetersiz olması gibi nedenlerle balıkçılık yeterince gelişmemiştir.

(Cevap D)

5. Yüz ölçümleri birbirlerine yakın olduğu için, en fazla nüfus miktarı olan bölge en yoğun nüfuslu bölge olacaktır.

(Cevap D)

6. Türkiye'de krom Fethiye, Guleman, Bursa, Eskişehir, Kayseri, Erzurum, Aladağlar (Adana) ve Antalya - Islahiye arasından çıkarılır. Çıkarılan krom Antalya ve Elazığ'daki ferro-krom tesislerinde işlenir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

7. Türkiye'nin Dünya Miras Listesi'nde yer alan turistik değerlerimiz:

- Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (Sivas) 1985
- İstanbul'un Tarihi Alanları (İstanbul) 1985
- Göreme Millî Parkı ve Kapadokya (Nevşehir) 1985 (Karma Miras Alanı)
- Hattuşa: Hitit Başkenti (Çorum) 1986
- Nemrut Dağı (Adıyaman) 1987
- Hieropolis-Pamukkale (Denizli) 1988 (Karma Miras Alanı)
- Xanthos-Letoon (Antalya-Muğla) 1988
- Safranbolu Şehri (Karabük) 1994
- Truva Arkeolojik Alanı (Çanakkale) 1998
- Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi (Edirne) 2011
- Çatalhöyük Neolitik Alanı (Konya) 2012
- Bursa ve Cumalıkızık: Osmanlı İmparatorluğunun Doğuşu (Bursa) 2014
- Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı (İzmir) 2014
- Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzajı (Diyarbakır) 2015
- Efes (İzmir) 2015
- Ani Arkeolojik Alanı (Kars) 2016
- Aphrodisias (Aydın) 2017
- Göbekli Tepe (Şanlıurfa) 2018
- Arslantepe Höyüğü (Malatya) 2021

Sümela Manastırı bu listede yer almaz.

(Cevap E)

8. Sorudaki açıklamaya göre, üçüncül ekonomik faaliyetler hizmet sektörünü oluşturmaktadır. Bankacılık, turizm, basın-yayın, sigortacılık gibi meslekler grubu hizmet sektörüne dahil edilebilir. Ancak otomotiv üretimi, sanayi; yani ikincil ekonomik faaliyetler grubundadır.

(Cevap B)

9. Şeker pancarı, buğdayı üzüm gibi tarım ürünlerinin Türkiye'deki yetişme alanı çok geniştir. Hemen hemen her coğrafi bölgede bu ürünlerin tarımına rastlanır. Şüphesiz bu durum üzerinde, söz konusu tarım ürünlerinin soğuğa daha dayanıklı olması, Türkiye genelinde de karasal iklim şartlarının hüküm sürmesi rol oynar.

(Cevap A)

10. Almanya ile en fazla, ihracat ve ithalatın toplamı anlamına gelen dış ticaret yapılmıştır. Oransal olarak değerlendirildiğinde Rusya ile olan dış ticarette ihracat, ithalatı daha az karşılar. Ancak grafikteki verilere göre, tüm ülkelerle olan dış ticaretin açık verdiği söylenemez. Nitekim ABD ve İngiltere'ye yapılan ihracat, ithalattan fazladır.

(Cevap C)

11. Sorudaki açıklamaya göre bu tip hava kirliliğinin, deniz kıyısında bulunan, (nem oranı yüksek olan) ve araç trafiğinin yoğun olduğu kentlerde, yaşanma olasılığı daha yüksektir. Buna göre seçeneklerde yer alan illerin tamamının da denize kıyısı olmasına rağmen hiç birinde İstanbul kentindeki kadar yoğun trafik olduğu söylenemez.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Verimin fazla olması demek, dar bir alandan daha fazla ürün alınması demektir. Grafikte verilen 1980-1990 yılları arasında ekim alanı ve üretim miktarı paralel değişmiştir. Buna göre, verim artışından bahsedilemez. Ancak 1990-2000 yılları arasında ekim alanları azalmasına rağmen üretim miktarı değişmemiş ve 2000-2010 yılları arasında ekim alanı değişmemesine rağmen üretim miktarı artmıştır. Bu durum söz konusu dönemlerde verimin fazla olduğu anlamına gelir.

(Cevap E)

2. Konya'da bulunan Mevlana Müzesi, inanç turizmi kapsamında ziyaret edilir. Bursa'daki Çekirge Kaplıcaları, sağlık turizmine örnektir. İstanbul'da yıl içinde çok değişik konularda, çeşitli ve çok sayıda kongre - toplantı düzenlenir. İzmir'de ziyaret edilmesi gereken çok sayıda tarihi ve kültürel yerler vardır. Aslında Sivas'ta da çok sayıda doğal, tarihi ve kültürel değerler vardır. Fakat ulaşım şartları yüzünden burayı daha az turist ziyaret eder.

(Cevap A)

3. Türkiye'nin kâğıt ve kâğıt hamuru anlamına gelen "selüloz" üretimi, tüketimini karşılamaktan uzaktır. Bu yüzden ihracatının yapıldığı veya ihracat gelirlerinin arttığı söylenemez. Ancak beyaz eşya, dokuma - tekstil ürünleri, dayanıklı tüketim malları ve otomotiv yedek parçası, her geçen yıl değeri artan Türkiye'nin önemli ihraç ürünleridir.

(Cevap A)

4. Sorudaki açıklamada tavuk çiftliklerinin ülkemizin her yöresinde yapılabildiği ancak kalabalık nüfusa sahip olan yerlerde yoğunlaştığından bahsedilmiştir. Buna göre, Türkiye'de en yoğun nüfusa sahip olan Marmara ve Ege bölgelerinde modern tavuk çiftliklerinin yoğunlaştığı söylenebilir.

(Cevap B)

5. Tekstil sanayisinde hem tarım (pamuk) hem de (deri-yün vb.) hayvansal ürünler ham madde olarak kullanılır. Çimento, cam, petrol, demir-çelik vb. ürünlerin tarım-hayvancılık faaliyetleriyle ilgisi yoktur.

(Cevap B)

6. Türkiye'de endüstri faaliyetlerinde çalışanların sayısının ve oranının en fazla olduğu bölge Marmara'dır. Marmara Bölgesi'nde ise endüstride çalışanların sayısının ve oranının en fazla olduğu il İstanbul'dur.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

7. Türkiye'nin Bulgaristan ile Kapıkule sınır kapısı vardır.

- İpsala – Yunanistan

  Habur – Irak
- Cilvegözü – Suriye
- Sarp – Gürcistan'ı

Türkiye'ye bağlar.

(Cevap E)

8. Türkiye'de doğal bitki örtüsünün çeşitlilik göstermesi doğrudan arıcılık faaliyetlerini etkilemektedir. Soğuk hava depolarının gelişmesi ve yaygınlaşması tarım faaliyetlerini etkilemektedir. Doğu Batı yönlü tektonik olukların varlığı doğu - batı yönlü yol yapım masraflarını azalttığından ulaşımı etkilemektedir. Taşımacılık sistemindeki gelişmeler ise balıkçılık faaliyetlerini etkilemiştir.

(Cevap B)

9. Sorudaki açıklamada yalnızca ihracat gelirleri ve ithalat giderlerinden bahsedilmiştir. Buna göre, ithalat ve ihracatın toplamı anlamına gelen dış ticaret hacmi (II) hakkında ve ihracatın ithalatın altında olmasına bağlı olarak oluşan dış ticaret açığı (I) hakkında daha kesin yorumlar yapılabilir. Yalnızca bu iki konu doğrudan rakamlarla ifade edilebildiğinden daha kesindir.

(Cevap A)

10. Daha önceleri geçim kaynağı tarım ve hayvancılık faaliyetleri olan Zonguldak kentinde taş kömürünün bulunmasıyla yaşanan gelişmeler sorudaki açıklamada verilmiştir. Bu gelişmelerin sonucunda Zonguldak'ta; konut sıkıntısının yaşandığı, alt yapı sorunlarının yaşandığı, hava kirliliğinin arttığı, çevredeki bitki örtüsünün tahrip edildiği söylenebilir. Ancak bütün bu olumsuzluklara rağmen halkın gelir seviyesinin azaldığı değil arttığı söylenebilir.

(Cevap E)

11. Ülkemizde altın madeni Bergama (İzmir) Balıkesir, Gümüşhane, Erzincan, Eskişehir, Sivas, Erzurum, Konya, Çanakkale'de çıkarılır.

(Cevap E)

12. **Dünya Hâkimiyet Teorileri (1900-1990 arası):**

- Kara Hâkimiyet Teorisi
- Deniz Hâkimiyet Teorisi
- Kenar Kuşak Hâkimiyet Teorisi
- Hava Hâkimiyet Teorisi
- Pan Bölgeleri Modeli Teorisi

Dünya Hâkimiyet Teorileri (1990 sonrası):

- Kuşatma Teorisi
- Yeni Domino Taşları Teorisi
- Tarihin Sonu Teorisi
- Medeniyetler Çatışması Teorisi
- Medeniyetler Bütünleşmesi Teorisi
- Büyük Satranç Tahtası Teorisi
- Eksen Ülkeler Hâkimiyet Teorisi
- Entrika Çemberi Teorisi
- İşleyen Merkez ve Boşluk Teorisi
- Uzay Hâkimiyet Teorisi
- Avrasyacılık Teorisi
- Orta (Ara) Bölge Teorisi
- Merkezi Türk Hâkimiyet Teorisi
- Stratejik Derinlik Teorisi

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Tarım ürünlerinin geç hasat edilmesi beklenen yerde sıcaklık ortalaması düşük olmalıdır. Buna göre, seçenekler arasında Türkiye'nin en kuzeydoğusunda (V) bulunan yerde aynı tür tarım ürünleri diğer yerlere oranla daha geç hasat edilir.

(Cevap E)

2. Tekstil sanayisinin ham maddesi, bir tarım ürünü olan pamuktur. Buna göre, seçenekler arasında yalnızca tekstil sanayisinin ülke içindeki dağılışının tarımsal faaliyetlere bağlı olduğu söylenebilir.

(Cevap D)

3. Soruda verilen haritalar karşılaştırıldığında 2020 yılında, yörede endüstri kuruluşlarıyla birlikte, nüfus miktarı ve yoğunluğunun arttığı söylenebilir. Bu durum bölgenin geliştiği anlamına gelir. Bölgenin gelişmesine bağlı olarak da, bölgenin dışarıya göç verdiği değil tam tersine aldığı söylenebilir.

(Cevap D)

4. Bataklıklar hayvan ve bitki çeşidinin en fazla olduğu yerlerdendir. Bataklıkların kurutulması halinde bu zenginlik yok olur. Bataklıkların bulunduğu yerlerde yer altı su seviyesi yüksektir. Bataklıkların kurutulması ile bu seviye düşer. Bataklık alanlarda nem oranı yüksektir. Kurutulmaları halinde nem oranı düşer. Nem oranının düştüğü yerde sıcaklık farkı yükselir.

(Cevap E)

5.
- Yatağan (Muğla) – Termik santral (B)
- Sarayköy (Denizli) – Jeotermal santral (C)
- Tavşanlı (Kütahya) – Termik santral (D)
- Afşin Elbistan (Kahramanmaraş) – Termik santral (E)

Yukarıda verilen santraller, çeşitli enerji kaynaklarından elde ettikleri ısı enerjisini elektrik enerjisine çevirirler. Ancak, Fırat nehri üzerinde kurulan Keban Barajı, bir hidroelektrik santraldir.

(Cevap A)

6. Tarımda makineleşmenin artması ile insan gücüne olan ihtiyaç azalmıştır. Bu durum kırsal kesimde işsizliğin artmasına neden olmuştur. İşsiz kalan nüfus şehirlere göç etmiş ve kırsal kesimlerde nüfus hızla azalmıştır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

7. Aydın – Denizli arasında dağlar kıyıya dik uzanır. Bu yüzden kara yolunun dönemeçlerle fazla uzatılmasına gerek kalmamıştır. Bu durumda Aydın – Denizli arasındaki kara yolunun yapım maliyeti az olur.

(Cevap D)

8. I. açıklamadaki, doğa ve tarihin bütünleştiği volkanik araziler üzerinde oluşan aşınım şekilleri; Peribacaları'dır.

II. açıklamadaki, Justinyen tarafından Büyük Saray'ın su ihtiyacını karşılamak için yaptırılan; Yerebatan Sarnıcı'dır.

III. açıklamadaki; Ağrı-Doğubeyazıt'ta bulunan Osmanlı mimarisinin en belirgin anıtlarından biri; İshak Paşa Sarayı'dır.

IV. açıklamadaki UNESCO Dünya Kültür Mirası'na dahil edilen yüksekliği 10 metreyi bulan heykeller; Nemrut Heykelleri'dir.

Ancak bu açıklamalar arasında Pamukkale (Denizli) travertenlerine yer verilmemiştir.

(Cevap A)

9. Türkiye'de yer alan ormanlık ve meralık alanların büyük bir kısmı makineleşmenin gelişmesiyle tarım arazisine dönüştürülmüştür. Örneğin Karadeniz Bölgesi'nin kıyı kesimlerinde dağların 600 metre yüksekliğine kadar olan kısmında ormanlık alan yok denecek kadar azdır. Nedeni çay ve fındık bahçeleridir.

(Cevap A)

10. Ülkemizde savunma sanayi Ankara, Kırıkkale, İstanbul, Eskişehir gibi merkezlerde gelişmiştir.

(Cevap C)

11. Sorudaki açıklamada demir yolu yapımına öncelik verilen yerlerin önemli üretim-pazar alanları olduğundan bahsedilmiştir. Bu özelliğe sahip olmadıkları ve aynı zamanda engebeli yerler oldukları için; Doğu Karadeniz, Menteşe, Teke-Taşeli, Gelibolu-Biga yörelerinde demir yolları gelişememiştir.

(Cevap D)

12. Ülkemizde tarımsal faaliyetlerde makineleşmenin yaygınlaşması ile kırsal kesimlerde işsiz kalan nüfus kentlere doğru göç etmiştir. Bu durumun bir sonucu olarak kır nüfus oranı azalmış kent nüfus oranı artmıştır, fakat tarımsal üretimde azalma olmamıştır. Çünkü makineleşme ile birlikte kırsal nüfusun işsiz kalmasında en büyük etken ilkel tarım yöntemlerinde 20 kişinin yaptığı işin daha fazlasını 1 makinenin tek başına yapması olmuştur. Bu durumun bir sonucu olarak kırsal kesimde işsiz kalan nüfus kentlere göç etmiş, kırsal nüfus oranı bu göçlerin bir sonucu olarak düşmüş fakat tarımsal üretim azalmamış aksine makineleşme ile birlikte artmıştır.

(Cevap C)

13. Amerika Birleşik Devletleri, Arjantin, Kanada ve Avustralya'da yoğun olarak yer alan Farmsteadler Amerika Birleşik Devletlerinde hâkim kır yerleşmelerini oluşturmaktadırlar. Farmsteadler aynı zamanda tarımsal işletmelerdir. Farmsteadi oluşturan üniteler; ikametgah, ambarlar, ahır, zirai araç ve gereçlerin bulunduğu depolar, daha büyük işletmelerde paketleme üniteleri gibi Farmsteadlerin ekonomik faaliyetine göre değişen bazı üniteler yer almaktadır. Bu ünitelerin dışında büyüklükleri Farmsteadlere göre değişen otlaklar ve tarlalar, meyve bahçeleri, evin çevresinde sebze bahçeleri ve tarım alanları yer almaktadır. Genelde bunlar çok büyük alanlar kaplamaktadır. Ürünün toplanması, depo edilmesi, gerektiğinde işlenmesi, pazarlanması gibi tüm faaliyetler farmsteadlerde gerçekleşir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. 2005 yılında teşvik yasasının kapsamının genişletilmesiyle yalnızca 49 il bu yasa kapsamına alınmıştır. Dolayısıyla son cümlede geçen "bütün illerin kalkınmada öncelikli yöreler olarak kabul edilmesi" yanlış bir açıklamadır.

(Cevap E)

2. Ülkemizde linyit ve su gücünden sağlanan elektrik enerjisi daha ekonomik üretilmektedir. Çünkü linyit rezervleri ve hidroelektrik potansiyeli bakımından zengindir. Ülkemiz tükettiği doğal gazın % 5'ini ve petrolün % 15'ini kendi imkânlarıyla üretir.

(Cevap B)

3. Haritada işaretlenen yerler Türkiye'nin en önemli turizm alanlarıdır. Bu yerlere fabrikaların inşa edilmesi, turizm faaliyetlerini olumsuz yönde etkileyecektir. Kurulacak fabrikaların ham madde olarak tarım ürünlerini işlemesi tarımı olumlu yönde etkiler. Ulaşım ve maden sektörlerinin de bu durumdan olumsuz etkileneceği söylenemez.

(Cevap B)

4. Türkiye'de yürütülen tarım faaliyetlerinde son yıllarda, sulama, gübreleme, makineleşme, tohum ıslahı vb. çalışmalar sonuç vermiş (E), tarımsal üretimde iklime bağımlılık azalmıştır. (C) Bu gelişmelerin sonucunda tarımsal üretim artmış, fakat tarımın milli gelir içindeki payı azalmıştır. Bu durum üzerinde sanayileşme ve hizmet sektörlerinin daha çok gelişmesi rol oynar. Ancak endüstriyel ürünlerin daha çok ekilmesiyle tarımsal gelirlerin artması gerekir. Oysaki sorudaki açıklamada böyle bir bilgi yoktur.

(Cevap D)

5. İhracat dış satım demektir. Türkiye'nin petrol, taş kömürü, doğal gaz ve tıbbi cihaz gibi ürünleri ihraç değil ithal etmesi beklenir. Ancak Türkiye bor mineralleri üretiminde dünyada birinci sıradadır. Bor minerallerinin de ihracatta önemli bir yeri vardır.

(Cevap A)

6. Sorudaki açıklamaya göre, Türkiye'nin ithalat giderlerinin ihracat gelirlerinden fazla olması dış ticaret açığının yaşanmasına neden olmaktadır. Bu durumu önlemek için ham maden ithalatı yerine, işlenmiş maden ithalatının artırılması bir çözüm olamaz. Çünkü işlenmiş maden daha pahalı olacağından ithalat giderlerini artıracaktır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

7. Tarım sanayisinde daha çok ürüne yakınlık önem taşır. Bir ürünün daha fazla yetiştiği bölgelerde o ürüne yönelik tarımsal sanayi de gelişmektedir. Ürünün o bölgede yetişmesinin temel nedeni ise iklim faktörüdür. Sıcaklık ve yağış değerlerinin uygun olduğu bölgelerde o iklime uyumlu tarımsal ürünler yetiştirilir ve tarımsal sanayi de bu alanda ön plana çıkar.

(Cevap B)

8. Sorudaki açıklamada iklim seçiliği fazla olan bitkilerin yetişme alanlarının daha zor değişeceği söylenmektedir. Buna göre, çayın iklim şartlarının uygun olmadığı yerlerde, tarım yöntemlerinde gelişmeler yaşanmasına rağmen yetiştirilmesi daha güç olacaktır.

(Cevap B)

9. Çay ve fındık tarımı kışların ılık geçtiği, yağışların bol ve dört mevsim düştüğü, yazların serin geçtiği alanlarda yapılır. Erzurum-Kars Bölümü'nde kışlar çok soğuk ve kar yağışlı, yazlar serin ve yağışlı geçer. Bölümde kışlar uzun süreli ve soğuk olduğundan donlu gün sayısı ve yağan karların yerde kalma süresi fazladır. Bu duruma bağlı olarak bölümde çay tarımı yapılmaz.

(Cevap D)

10. Soruda verilen grafikler incelendiğinde I. kent merkezinin ikliminin karasal olduğu anlaşılır. Çünkü bu kentte kış sıcaklıkları 0°C'nin altına düşmekte, yazları çok sıcak ve kurak geçmektedir. Buna göre I. kent Türkiye'de buğday tarımında ilk sırada yer alıyor olabilir.

II. kent merkezinde ise yine yazları sıcak ve kurak; ancak kışları ılık ve yağışlı geçmektedir. Bu durumda II. kent merkezinde Akdeniz ikliminin etkili olduğu ve Türkiye'de turunçgil tarımında ilk sırada yer aldığı söylenebilir.

(Cevap A)

11. Seferihisar, 2009 yılında Türkiye'nin Cittaslow unvanını alan ilk şehridir. 2020 yılının Nisan ayında sakin şehir ilan edilen Güdül, Ankara'dan cittaslow seçilen ilk yer olma özelliğine sahiptir. Ankara şehir merkezine yaklaşık 114 kilometre uzaklıkta bulunan Güdül, doğasıyla ve tarihi güzellikleriyle Türkiye'nin 18. sakin kenti olmayı hak etmiştir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Ülkemizde fındık üretimi Karadeniz ve Marmara Bölgesi'nde yapılır. Fındık her mevsim yağış isteyen bir üründür. Bu nedenle sadece her mevsim yağış alan Karadeniz kıyılarına yakın yerlerde yetişir. Türkiye dünya fındık üretiminde ilk sırada yer alır. Bu durumun fındığın önemli ihraç ürünlerimiz arasında yer almasını sağlamıştır. Fındık üretimi yapılan yerler dört mevsim yağış aldığından sulamaya ihtiyaç duyulmaz.

(Cevap B)

2. Türkiye barit, bor gibi madenlerde dünyada ilk sırada yer alır. Türkiye sanayileşmekte olan bir ülke olduğundan ithal ettiği maden miktarı giderek artmaktadır. İhraç edilen mermerden elde edilen gelir (670 milyon dolar) ihraç edilen demir cevherinden (16) fazladır. Türkiye kömür rezervi bakımından fakir bir ülkedir. Dünya kömür rezervlerinin sadece % 0,2'si Türkiye'de yer alır. Bu açıdan ülkemiz kömür rezervi olarak ilk sıralarda yer almaz.

(Cevap E)

3. Sanayileşmekte olan ülkelerde;

- Enerji tüketimi
- Çevre kirliliği
- Sanayide çalışanların sayısı
- Ortalama yaşam süresi
- Millî gelir
- Ticaret

artar.

- Dışarıya göç
- Ham madde ihracatı
- Doğum oranı
- Bebek ölüm oranı

azalır.

(Cevap B)

4. **Demir:** Hasan Çelebi, Divriği, Hekimhan, Eymir, Çamdağı, Genç ve Kahramanmaraş

Bor: Bigadiç, Susurluk havzası, Seyitgazi, Emet

Krom: Fethiye, Köyceğiz, Denizli, Elazığ, Guleman, Eskişehir ile Bursa arası, Kop Dağı, Kayseri ile Mersin arası, İskenderun ile Kahramanmaraş arası

Boksit: Seydişehir, Akseki

Kurşun ve çinko: Keban, Akdağmadeni, Çamardı, Aladağ, Köprübaşı

(Cevap D)

5. Türkiye'de 1960'lı yıllardan itibaren ekonomide devletin etkisi azaltmaya başlanmıştır. 1929 yılında ise bütün dünyayı sarsan ekonomik bunalımdan dolayı büyük ölçüde devletçilik politikası uygulanmış ve yabancı rekabetine karşı korunmak için yüksek gümrük vergileri konulmuştur. Oysaki Türkiye'nin son dönemlerdeki sanayileşme sürecinde planlı yaklaşımın en belirgin özelliği özel kesimi yatırıma teşvik etmesidir.

(Cevap D)

6. Ülkemizde bakır; Murgul (Artvin), Küre (Kastamonu) ve Maden'de (Elazığ) çıkarılır. Bu merkezlere en uzak ve taşıma maliyetlerinin en fazla olacağı il Aksaray'dır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

7. Dağların denize paralel ve uzandığı alanlarda kıyı ile iç kesimler arası ulaşım gelişmediğinden hinterlant dar olur. Dağların kıyıya dik uzandığı kesimlerde ise kıyı kesimleri ile iç kesimler arası ulaşım geliştiğinden hinterlant geniş olur. Ayrıca hinterlandın gelişmesinde kıyı gerisindeki tarım, sanayi, ticaret gibi ekonomik faaliyetlerin gelişmişliği de etkili olur. Çanakkale ile iç kesimler arası ulaşım, dağların uzanış doğrultusu nedeni ile fazla gelişmemiştir. Bu nedenle Çanakkale Limanı diğer seçeneklerde verilen limanlara göre daha az gelişmiştir.

(Cevap D)

8. Çeltik; pirinç tarımı demektir. Pirinç, sulama imkânlarının bol olduğu alanlarda, genelde akarsu boylarında yetiştirilir. Çünkü pirinç bol su ister. Pirinç tarımı için, elbette toprakların elverişli olması, pazarlama ve ulaşım imkânlarının uygun olması gerekir. Ancak bu ürünün yetişme alanlarını belirleyen en temel unsur sulama koşullarıdır.

(Cevap D)

9. 1999 - 2001 yılları arasında üretim miktarında değişimin en az olduğu maden bor mineralidir. Verilen yıllarda özellikle 2001 - 2008 yılları arasında demir madeninde değişim az iken diğer bütün madenlerde yaklaşık iki katı bir artış olmuştur (krom altı kat). Bu nedenle üretim miktarında değişim demirde en azdır.

(Cevap E)

10. Şanlıurfa son yıllarda sulama olanaklarının gelişmesi ile tarım merkezi haline gelmiştir. Şehirde iklim koşullarının elverişli olması, tarım arazilerinin geniş olması gibi nedenlerle pamuk üretimi fazladır. (Türkiye'de ilk sırada), Zonguldak Türkiye'de taş kömürünün çıkarıldığı tek şehrimiz. Bu durum şehrin madenciliğe bağlı olarak gelişmesini sağlamıştır. Alanya turizm bakımından elverişli doğal ve tarihi özelliklere sahip olması turizmin en önemli ekonomik etkinlik olmasını sağlamıştır. Gaziantep'te en önemli ekonomik etkinlik sanayi, Kars'ta ise büyükbaş hayvancılıktır.

(Cevap E)

11. I. taralı alanda taş kömürü

II. taralı alanda linyit

III. taralı alanda demir

IV. taralı alanda petrolün yoğun olarak çıkarıldığı alandır.

(Cevap B)

12. Muğla ilinin ekonomisinde en büyük paya sahip olan ekonomik etkinlik turizmdir.

(Cevap E)

13. Ülkemizde üretilen elektrik enerjisinin %65'ten fazlası sanayide kullanılmaktadır. Sanayileşmenin yaygınlaşmasına bağlı olarak üretilen elektrik tüketimi karşılamada yetersi kalmaktadır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Ülkemizde yer alan termik santrallerde kullanılan fosil kaynaklardan çevre kirliliğine etkisi en az olan enerji kaynağı doğal gazdır. Bu nedenle ülkemizde doğal gaz kullanımı giderek artmaktadır. Doğal gaz Türkiye'nin dış alımında en büyük paya sahiptir. Türkiye'de kullanılan doğal gazın sadece küçük bir kısmı Türkiye'den çıkarılır.

(Cevap A)

2. **Kâğıt:** Aksu, Çay (Afyon), Çaycuma, Taşucu, Dalaman, Balıkesir, Taşköprü

Demir çelik: Karabük, İskenderun, Ereğli, İzmir, Sivas, Kırıkkale

Fosfat: Yalova, İstanbul, İzmit, İskenderun, Kütahya, Elazığ, İzmir, Mardin, Karabük, Samsun, Bursa, Adana, Hatay

Haritada verilen merkezler: İstanbul, İzmir, Adana, Bitlis, Samsun, Tokat ve Malatya'dır. Bu merkezlerde gelişen sanayi kolu sigaradır.

(Cevap C)

3. Türkiye'de sanayi İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlar ile gelişmeye başlamış olup günümüzde de gelişmeye devam etmektedir. Bu durama bağlı olarak ekonomide sanayinin payı giderek artmakta, sanayi ürünlerinin ihracattaki payı giderek artmaktadır. İhtiyaç duyulan mallar daha çok yerli üretimden karşılandığından sanayi ürünlerinin ithalattaki payı azalmaktadır.

(Cevap D)

4. Ülkemizde birçok sanayi kolu yeni gelişmeye başladığından kalifiye eleman yetersizliği yaşanmaktadır. Türkiye'nin ithalatında en fazla pay enerji kaynaklarına ayrılmaktadır. Bu duruma bağlı olarak üretim maliyetleri artmakta, bu durum dış pazarda rekabet güçlüğü yaratmaktadır. Araştırma ve geliştirme çalışmalarına yeterince kaynak ayrılmadığından teknolojik konularda yetersizlikler yaşanmaktadır. Bu durum sanayi faaliyetlerini sınırlamaktadır. Ülkemizde faaliyet gösteren sanayi kollarında kullanılan ham maddeler daha çok ülke sınırları içerisinden karşılanmaktadır.

(Cevap E)

5. Ülkemizde zeytinyağı, çimento, un ve sigara sanayinde kullanılan ham madde bol miktarda bulunur. Otomotiv sanayisinin ülkemizde gelişmesinde ulaşım ve pazar gibi faktörler etkilidir.

(Cevap B)

6. Ülkemizde güneşlenme süresinin en fazla olduğu bölge Güneydoğu Anadolu, en az Karadeniz Bölgesi'dir. Bu duruma bağlı olarak güneş enerjisi potansiyelinin en fazla olduğu bölge Güneydoğu Anadolu, en az ise Karadeniz Bölgesi'dir. II. taralı alan Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

7. Çay bol yağış, pamuk ise yaz kuraklığı ister. Bu yüzden aynı iklim bölgesinde yetiştirilmeleri imkânsızdır.

(Cevap D)

8. Marmara Bölgesi yer şekilleri bakımından sade bir görünüme sahiptir. Bu durum, bölgede tarımda makineleşmeye elverişli geniş düzlüklerin yer almasında etkili olmuştur. Bölgede tarımda makineleşmenin yaygın olması ve sanayide çalışan nüfusun fazla olmasına bağlı olarak tarımda çalışan nüfus oranı azdır. Arazinin yapısı (jeolojik yapı) bu durumun ortaya çıkmasında etkili olmamıştır.

(Cevap D)

9. Türkiye'nin (Susurluk) rezerv bakımından dünyada birinci sırada olduğu ve jet – roket yakıtı olarak da kullanılmasıyla birlikte kullanım alanı çok geniş olan maden türü "bor"dur.

(Cevap C)

10. Türkiye'de bor mineralleri en çok Güney Marmara'da; Bigadiç, Emet, Susurluk ve Seyitgazi'de (Eskişehir) çıkarılır. Soma'da linyit kömürü yatakları vardır. Bor çıkarılmaz.

(Cevap E)

11. Türkiye'de Zonguldak ve çevresinde; taş kömürü, Elazığ – Malatya'da; demir – bakır – krom, Bursa – Balıkesir'de; bor, Diyarbakır – Batman'da; petrol çıkartılır. Bu tür yerler Türkiye'nin önemli maden bölgeleridir. Ancak Gaziantep – Şanlıurfa'da önemli bir maden çıkarımı yoktur.

(Cevap C)

12. Haşhaş uyuşturucu yapımında kullanıldığı için Türkiye'de devletin kontrolü altında yetiştirilir. Bu da ürün miktarında yıllara göre dalgalanmanın daha az olmasını sağlar.

(Cevap E)

13. Ülkemiz ve dünya ekonomilerinin 2020 yılında daralmasının en önemli nedeni salgın hastalıklardır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Zeytin üretimi, Türkiye'de Akdeniz, Ege ve Marmara kıyılarında yapılır. Buna bağlı olarak zeytinyağı tesisleri de özellikle Ege ve Marmara kıyılarında toplanmıştır. İç kesimlerde etkili olan karasal iklim şartları zeytin tarımına izin vermediğinden, bu yerlerde zeytinyağı tesislerine de rastlanamaz.

(Cevap D)

2. Türkiye'deki endüstri kuruluşlarının dağılışına dikkat edilirse genelde bazı bölgelerde yoğunlaştığı söylenebilir. Ancak çimento endüstrisi ülkemizin her bölgesinde ve hemen hemen her büyük şehrimizde; ham madde kaynaklarının bol ve tüketiminin yaygınlığına bağlı olarak kurulmuştur.

(Cevap B)

3. Beşerî unsurlar insan kaynaklıdır. Doğal unsurlar ise kaynağını doğadan alır. Buna göre yer şekilleri, iklim ve bitki örtüsü doğal unsur; nitelikli iş gücü, sermaye ve pazar imkânları ise beşerî unsurlardır.

(Cevap B)

4. Türkiye'de verimli tarım alanlarının azalmasında başta erozyon olmak üzere aşırı sulama, kentleşme ve sanayi kuruluşları etkili olur. Ülkemizde yer alan kent yerleşmelerinin ve fabrikaların çoğu tarım arazileri üzerinde kurulmuştur. Örneğin; Adana, Konya, Malatya. Erozyon ve aşırı sulama toprakların verimsizleşip kullanılmamasına neden olmaktadır. Tarımda makineleşme ise tarım topraklarının giderek artmasında etkili olmasına bağlı olarak meralar, bataklıklar, ormanlık alanlar tarım arazisine dönüştürülmüştür.

(Cevap E)

5.
- Demir madeninde çalışan işçi – Birincil
- Kumaş satan tüccar – Üçüncül
- Pamuk üreten çiftçi – Birincil
- Fabrikada çalışan işçi – İkincil

ekonomik faaliyet kolunda yer alır.

(Cevap C)

6. Türkiye'de taş kömürü en çok endüstri sektöründe kullanılır (özellikle demir – çelik). Taş kömürünün kalorisi yüksek olduğu için endüstride daha çok tercih edilir. Termik santrallerde ise daha çok linyit kömürü, konutların ısıtılmasında ise en yaygın doğal gaz kullanılır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

7. Türkiye'nin ham petrol üretimi yalnızca Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunur. Bu yüzden kurulduğu yer seçilirken ham madde kaynağına yakın olma faktörü göz önünde bulundurulan tek rafineri Batman'dır.

(Cevap B)

8. Soruda yapılan açıklamada nadas uygulamasının kurak yerlerde yaygın olduğundan bahsedilmektedir. Oysaki Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Ordu'nun yıllık yağış miktarı seçeneklerdeki diğer illerden daha fazladır. Bu yüzden Ordu'da nadas uygulamasına daha az ihtiyaç duyulur.

(Cevap C)

9. Türkiye'de yer şekillerinin en engebeli olduğu ve ortalama yükseltinin de en fazla olduğu bölge Doğu Anadolu'dur. Doğu Anadolu Türkiye'de hidroelektrik enerji üretiminde, büyükbaş mera hayvancılığında önde gelir. Ancak Türkiye'de en az sanayi kuruluşu da Doğu Anadolu'dadır. Çünkü yer şekillerinin engebeli olduğu yerler sanayinin gelişmesine elverişli değildir.

(Cevap B)

10. Marmara Bölgesi'nin yer şekilleri sade olup ortalama yükselti de çok azdır. Bu nedenle Marmara'daki akarsuların enerji potansiyelleri de az olur. Marmara Bölgesi Türkiye'de en az hidroelektrik enerji üreten bölgedir.

(Cevap A)

11. Tarım alanlarında iklim, sulama olanakları ve toprak tarıma ne kadar elverişli ise tarım ürünü çeşidi o kadar fazla olur. Iğdır Ovası'nda karasal iklim özelliklerinin etkili olması, sulama olanaklarının yetersiz olması gibi nedenlerle tarım ürünü çeşidi diğer seçeneklerde verilen ovalardan daha azdır.

(Cevap B)

12. Karstik arazi eriyebilen kayaçlardan oluşur. Türkiye'de en fazla Akdeniz Bölgesi'nde (Antalya) görülür.

(Cevap D)

13. Ülkemizde pirinç, Edirne, Samsun, İzmir, Çorum, Kastamonu, Tekirdağ, Tokat gibi merkezlerde üretilir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Petrol, doğal gaz, taş kömürü ve linyit taşınabilir. Ancak akarsu başka bir yere taşınamaz. Bu yüzden akarsu enerjisi ile çalışan bir santrali enerji kaynağından uzak bir yere kurmak mümkün değildir.

(Cevap D)

2. Platolar, çevresine göre yüksekte kalmış ve akarsularla parçalanmış geniş düzlüklerdir. Türkiye'de oldukça geniş alan kaplar ve yükseltileri de doğuya doğru gidildikçe artar. Doğu Anadolu'daki yüksek platolarda (Erzurum – Kars) daha çok hayvancılık faaliyetleri yaygındır.

(Cevap A)

3. Türkiye'de taş kömürü yalnızca Batı Karadeniz'de (Zonguldak) çıkarılır. Yukarı Fırat Bölümü'nde (Malatya - Elazığ) bu maden bulunmaz.

(Cevap B)

4. Ege Bölgesi'nde yetiştirilen tarım ürünleri, zeytin, pamuk, üzüm, incir, haşhaş, buğday, arpa, şeker pancarı, elma ve turunçgildir.

(Cevap A)

5. Yenilenebilir enerji: Sürekli devam eden doğal süreçlerdeki var olan enerjiden elde edilir. Bunlar; güneş, rüzgâr, su ve jeotermaldir.

(Cevap E)

6. Kümes hayvancılığında hayvanların yemini insanlar verir. Hayvan dışarı çıkıp otlamaz ve sürekli kapalı yerde bulunur. Bu yüzden doğal koşullardan etkilenmez.

(Cevap A)

7. Ilısu Barajı'nın yapımı ve su tutmaya başlaması ile birlikte sular altında kalması beklenen yerleşim yeri Hasankeyf'tir.

(Cevap C)

8. Haritada işaretlenen;

I numaralı yer; Doğu Karadeniz kıyıları (Rize)

II numaralı yer; Batı Karadeniz kıyıları (Zonguldak)

III numaralı yer; Marmara kıyıları (İstanbul, İzmit)

IV numaralı yer; Ege kıyıları (İzmir)

V numaralı yer; Doğu Akdeniz kıyıları (Adana) dır.

Buna göre; Zonguldak, İstanbul, İzmit, İzmir ve Adana Türkiye'de sanayi kuruluşlarının yoğunlaştığı kalabalık nüfusları olan ve sürekli göç alan büyükşehirlerdir. Ancak Doğu Karadeniz kıyılarında sanayi kuruluşları gelişememiştir. Bu nedenle I numaralı yer Türkiye'nin önemli sanayi bölgeleri arasında yer almaz. Burası aynı zamanda Türkiye'nin en fazla göç veren yerleri arasındadır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

9. Seçeneklerde verilen kentlerin engebe şartları dikkate alınırsa en dağlık – engebeli ve dolayısıyla kara yolu yapım maliyeti en fazla olan Trabzon ile Erzurum'dur. İç Anadolu, Ege ve Güneydoğu'da yer alan diğer kentlerin yol yapım maliyeti daha az olacaktır.

(Cevap C)

10. Bir yerde sanayinin kurulup gelişebilmesi; ulaşım, sermaye, iş gücü, pazar ve enerji gibi faktörlere bağlıdır. Batı Karadeniz'de yer alan Zonguldak ve çevresinde taş kömürü çıkartılır. Demir – çelik fabrikalarında demiri eritip kalıplara dökebilmek için çok yüksek sıcaklık enerjisine ihtiyaç vardır.

Bu enerji de taş kömüründen elde edilir. Dolayısıyla Batı Karadeniz'de (Karabük – Ereğli) demir – çelik fabrikasının kurulmasında enerjiye yakınlık önem kazanmıştır. Ayrıca bu tesislerde işlenecek olan ham demir (ham madde) Sivas'tan (Divriği) getirilir.

(Cevap E)

11. Türkiye'nin farklı bölgelerinde farklı sanayi kollarının gelişmesinde tarım ürünlerinin, yer altı kaynaklarının, bitki örtüsünün çeşitlilik göstermesi etkili olmuştur. Enerji üretim yerlerine yakınlık sanayi kollarının kuruluş yerlerinin belirlenmesinde fazla etkili değildir.

(Cevap C)

12. Yer şekillerinde engebe arttıkça kara – demir yolu yapım maliyeti artar. Bu yüzden yer şekillerinde engebeliğin en fazla olduğu Karadeniz Bölgesi'nde kara – demir yolu yapım maliyeti daha yüksek olur.

(Cevap B)

13. İstanbul tarihi ve kültürel turizme, İzmir ve Antalya deniz turizmine, Bursa (Uludağ) kış turizmine, Pamukkale travertenlere bağlı olarak turist çeker. Ürgüp – Göreme'deki peribacaları volkanik oluşumludur. Volkanizmanın yalnızca bu yerde turizme katkısı olmuştur.

(Cevap D)

14. Türkiye'nin petrol üretimi tüketimini karşılamaktan çok uzaktır. Bu yüzden en çok ithal edilen ürün petroldür. Gübreden kastedilen suni gübredir. Bu da ithal ettiğimiz ürünlerdendir. Ancak Türkiye'nin çimento üretimi yeterli düzeyde olduğu için ithal edilmez.

(Cevap C)

15. Bir ülkede nüfusun fazla olması gelişmişliğin göstergeleri arasında yer almaz. Doğal nüfus artış hızı, okur-yazar oranı, çalışanların sektörlere dağılışı, dışarıdan gelen göç, ihraç ürünleri gelişmişlik ile ilgilidir.

(Cevap D)

16. Plantasyonlarda büyük sermaye yatırımları söz konusudur. Malaya, Seylan (Sri Lanka), Burma, Hindistan, Cava, Sumatra gibi Tropikal Güneydoğu Asya'daki İngiliz ve Hollandalılara ait çay ve kauçuk plantasyonları, ABD'lerinde Louisiana'nın büyük şeker kamışı plantasyonları, Brezilya'daki çay, kahve ve muz plantasyonları, Malezya'daki kauçuk plantasyonları bu tarım işletmelerinden bazılarıdır. Plantasyonlar Kaliforniya, Avrupa Akdeniz bölgesi ve Güney Afrika'da da görülmektedir. En yoğun olarak ise Kuzey ve Güney Amerika ile Afrika ve Avustralya'da yer alırlar.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Soruda verilen,

Dokuma fabrikalarının ham maddesi **pamuk**

Sigara fabrikalarının ham maddesi **tütün**

Seramik fabrikalarının ham maddesi **toprak**

Yağ fabrikalarının ham maddesi **ayçiçeği**

Şeker fabrikalarının ham maddesi **şeker pancarıdır**.

Bilindiği üzere pamuk, tütün, ayçiçeği ve şeker pancarı fabrikalarda ham madde olma niteliği taşıdıkları için endüstri bitkisi olarak kabul edilen tarım ürünleridir. Oysaki seramik endüstrisinin ham maddesi olan toprak bir tarım ürünü olarak nitelendirilemez.

(Cevap C)

2. Akdeniz Bölgesi sadece turunçgiller üretiminde Ege'den önde gelir. Bunun dışında; haşhaş, zeytin ve tütün üretiminde Ege'den sonra yer alır.

(Cevap C)

3. Türkiye'nin petrol üretimi tüketimini karşılamaktan çok uzaktır. Bu yüzden Türkiye'nin petrol ihraç etmesi beklenemez.

(Cevap E)

4. Harran, Gediz, Iğdır ve Çukurova gibi ovalarda kışları ılık ve yazları kurak geçer. Bu yüzden pamuk tarımı buralarda yaygındır. Ancak Çarşamba Ovası Karadeniz kıyısında yer alır. Yazları yağışlı olduğundan pamuk tarımı yapılamaz.

(Cevap D)

5. Akdeniz Bölgesi seçeneklerde verilen ekonomik etkinliklerden seracılık ve mısır üretimi faaliyetinden elde edilen gelirde ilk sırada yer alır.

- Turizm faaliyetinde – Marmara
- Pamuk faaliyetinde – Güneydoğu Anadolu
- Zeytin faaliyetinde – Ege Bölgesi elde edilen gelirde ilk sırada yer alır.

(Cevap B)

6. Karadeniz Bölgesi'nde kentsel nüfus oranı %40'tır. Bu durumda kırsal nüfus oranı %60 olur. Buna göre bölgedeki kırsal nüfus miktarı sayıca kentsel nüfustan fazladır. Bu grafikte kırsal ve kentli nüfus oranları verilmiştir. Yani kişi sayısı belirtilmemiştir. Bu yüzden bölgelerin kırsal veya kentli nüfus sayıları bu grafikten yararlanılarak karşılaştırılamaz.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

7. Hayvancılık faaliyetlerinde verimi artırabilmek için modern yöntemlerin uygulanması gerekir. Fakat mera hayvancılığı geri kalmış bir yöntemdir. Hayvan sayısının çoğaltılmasının da birim hayvandan alınan ürün miktarıyla ilgisi yoktur.

(Cevap B)

8. Grafik incelendiğinde sanayi ürünlerinin ihracatından elde edilen gelirlerin artarken, tarım ürünlerinden elde edilen gelirlerin azaldığı görülür. Ancak maden ürünlerinin ihracatından elde edilen gelir en az 2000 yılında değil 2005 yılında olmuştur.

(Cevap E)

9. Kayak turizminin yapılabilmesi için dağın yüksek ve soğuk olması, üzerinde kalıcı karlara rastlanması gerekir. Oysaki IV numaralı Balıkesir iline ait Kazdağı'nın yükseltisi az olduğu için kalıcı karlara rastlanmaz.

(Cevap D)

10. Gelişmiş ülkelerde nüfus artış hızı düşük olur. Türkiye'nin de hızla gelişmesine, kalkınmasına paralel olarak her geçen yıl nüfus artış hızı azalmaktadır.

(Cevap E)

11. Şanlıurfa Platosu'nda sulama olanaklarının elverişli olmasına bağlı olarak tarımsal faaliyetlerde verim fazladır. Sivas, Teke ve Taşeli Platou ile Göller Yöresi'nde karstik araziye bağlı olarak verim azdır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Sorudaki açıklamada geçen;

- Malatya; Doğu Anadolu Bölgesi,
- Zonguldak; Karadeniz Bölgesi,
- Kırklareli; Marmara Bölgesi,
- Batman; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde

yer alır. Ancak sorudaki açıklamalar arasında Akdeniz Bölgesi'ne ait bir maden veya enerji kaynağına değinilmemiştir.

(Cevap E)

2. Türkiye'de buğday tarımı Doğu Karadeniz Bölümü, Erzurum – Kars Bölümü gibi yaz mevsiminin yağışlı geçtiği alanlarda yapılamaz. Bunun dışında her yerde tarımı yapılabilir. Fakat kıyı bölgelerimizde ekonomik getirisi yüksek ürünler tercih edildiğinden buğday ekilmez. İç Anadolu'da ilkbahar döneminin yağışlı, yaz döneminin kurak geçmesi ve sulama koşullarının yeterince gelişmemesinden dolayı bu bölgede buğday tarımı yapılmaktadır. D şıkkında verilen sulama olanaklarının gelişmesinin buğday tarımının yapılmasında etkisi azdır.

(Cevap D)

3. Çoruh Nehri Doğu Karadeniz'de yer alır. Bu bölümde sanayi kuruluşları yoğun değildir. Bu yüzden su kirliliğinin en az olduğu akarsu Çoruh'tur.

(Cevap A)

4. Grafikten Türkiye'de toplam enerji üretiminin arttığına, termik ve hidroelektrik enerji üretimi arasında farkın 1993 yılında en fazla olduğuna ulaşılabilir. Ancak bu grafikte tüketim miktarı gösterilmemiştir. Dolayısıyla Türkiye'nin enerji üretimi ile tüketimi arasındaki farkın sürekli arttığı bu grafikten çıkarılamaz.

(Cevap D)

5. Türkiye'de Konya'nın Seydişehir ilçesinde alüminyum ham maddesi çıkarılır. Bu yüzden burada bu madeni işleyen tesisler kurulmuştur.

(Cevap D)

6. Tarımda makine kullanımının yaygın olabilmesi için tarım alanlarının geniş yüz ölçüme sahip olması, yer şekillerinin düz – sade olması gerekir. Bu yüzden Konya ve Şanlıurfa'da makine kullanımı daha yaygındır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

7. Deri fabrikalarının besi ve ahır hayvancılığına paralel olduğu söylenebilir.

(Cevap B)

8. Türkiye'nin en fazla ithalat ve ihracat yaptığı, yani dış ticaretinde en fazla paya sahip olan ülke Almanya'dır.

(Cevap D)

9. Artvin'de yer şekilleri engebeli olduğu için zaten makine kullanımı azdır. Bu yüzden Artvin'den yapılan göçlerin nedenleri arasında tarımda makineleşme gösterilemez.

(Cevap E)

10. Gaziantep ve Şanlıurfa illeri arası yer şekilleri sade bir görünüme sahiptir. Bu duruma bağlı olarak yol yapım maliyeti daha düşük olur. Ancak diğer iller arası dağlık ve engebeli olduğu için yol yapım maliyeti yüksek olur.

(Cevap E)

11. Türkiye'de sanayi kuruluşlarının yoğun olduğu yerler dışarıdan göç alır. Bu tür yerlerden dışarı olan göçlerin yaşanmasının artacağı beklenemez.

(Cevap A)

12. Türkiye'nin hızla kalkınması endüstrileşmesi ile birlikte; şehirleşme oranı, dış ticaret hacmi ve millî gelir artacaktır. Ayrıca yine kalkınmayla birlikte tarım sektöründe çalışanların oranı azalacak, sanayi ve hizmet oranı artacaktır. Ancak kalkınmayla birlikte halkın yaşam seviyesinin yükselmesi, beslenme ve sağlık koşullarının iyileşmesi ölüm oranını azaltacak ve ortalama yaşam süresini uzatacaktır.

(Cevap A)

13. Malatya ilinde kışlar soğuk ve kar yağışlı geçer. Bu nedenle Malatya'da zeytin yetiştirilemez.

(Cevap D)

14. Toplamda yaklaşık 26 milyon tonluk rezerve sahip olan Türkiye, yıllık bazda yaklaşık 1,5 milyon tonluk üretimiyle dünyanın sayılı krom üreticileri arasında yer almaktadır. Türkiye genelinde önemli krom yatakları; Guleman Bölgesi, Sivas-Erzincan-Kop Dağ Bölgesi, Fethiye-Köyceğiz-Denizli Bölgesi, Mersin-Adana-Kayseri Bölgesi, Bursa-Kütahya-Eskişehir Bölgesi ve İskenderun-Gaziantep Bölgesi'nde bulunmaktadır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Grafikteki veriler incelendiğinde en geniş ekim alanlarının tahıl (buğday, arpa, mısır) grubuna ait olduğu görülür. Bu grafikte yalnızca tarım ürünlerinin ekim alanına ulaşılabilir. Yani çalışan çiftçi nüfus, elde edilen gelir, üretim miktarı vb. sonuçlara bu grafikten yararlanarak ulaşılamaz.

(Cevap C)

2. Verim; birim alandan alınan ürün miktarıdır. Buna göre ekim alanının en geniş olduğu III numaralı dönemde üretimin az olması bu dönemde verimin düşük olduğu anlamına gelir.

(Cevap C)

3. İç Anadolu'da en fazla yağış ilkbaharda olup yazları kurak geçer. İlkbahar yağışlarına bağlı olarak yeşeren otlar yaz kuraklığıyla beraber sararıp kurur. Bu bitki örtüsüne bozkır denir. Türkiye'de bozkır örtüsünün yaygın olduğu yörelerde ise daha çok küçükbaş hayvancılık yapılır. Yükseltinin fazla olduğu Erzurum – Kars gibi yörelerde en fazla yağış yaz mevsiminde görülür. Bu tür yerlerdeki ot örtüsü yaz yağışlarıyla beraber yeşil kalır. Bu tür doğal bitki örtüsüne de çayır denir. Çayır örtüsü üzerinde ise daha çok büyükbaş hayvancılık yapılır. Dolayısıyla hayvancılık türü üzerinde öncelikle doğal bitki örtüsü, doğal bitki örtüsü üzerinde de yağış düzeni etkilidir.

(Cevap D)

4. İstanbul, Bursa ve İzmir gibi büyük kent merkezlerinde ulaşım koşulları gelişmiştir. Zaten bu kentlerin kurulup gelişmesinde etkili olan en önemli faktör ulaşımdır.

(Cevap B)

5. Grafikte ithalat değerleri gösterilmiştir. İhracata yer verilmemiştir. Bu yüzden 2002–2003 yılları arasında ihracat değerleri değişmemiştir demek yanlış olur.

(Cevap E)

6. Grafik incelendiğinde, bölgeye en fazla turistin sıcaklığın en düşük olduğu aylarda, yani kış mevsiminde geldiği görülür. Buna göre bölgede kış turizminin etkili olduğu söylenebilir. Bu grafik yalnızca turist sayısını ve geldiği zamanı gösterdiğinden; turizm geliri veya turistlerin geldiği ülke hakkında bir yorum yapılamaz.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

7. Grafikteki verilere göre bu ülke gelişmiş bir ülkedir. Çünkü ham madde ithal ederken mamul (işlenmiş) madde ihraç etmektedir. Buna göre, söz konusu ülke hakkında "kişi başına düşen millî gelir fazladır" denilebilir.

(Cevap D)

8. Türkiye haritasında batıdan doğuya doğru gidildikçe, yani İç Anadolu ve Doğu Anadolu'da tütüne daha az rastlanır.

(Cevap B)

9. Sorudaki açıklamaya göre dış ticaret açığının en fazla olduğu yıl 1998'dir. Çünkü bu yılda yapılan ihracat miktarı en az iken ithalat fazla olmuştur.

(Cevap D)

10. Ülkemizin tamamına yakını deprem bölgesinde yer alır. Bu nedenle ülkemizde yıl içerisinde binlerce deprem meydana gelmektedir. Yaşanan depremlerde can ve mal kaybı olmaktadır. Depremlerin fazla olmasının nedeni arzinin genç olmasıdır. Kırklareli, Zonguldak, Konya, Karaman gibi arazinin sert olduğu yerlerde deprem riski azdır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Orta Doğu ülkeleri, dünyanın önemli petrol üreticisi ülkeleridir. Bu yüzden başka ülkelerden çok fazla miktarda petrol satın aldığı söylenemez. Ancak bu ülkelerde genelde çöl iklimi egemen olduğu için tarımsal ürün ve orman kaynakları zayıftır. Bu tür ürünleri ithal ederler. Ayrıca fazla gelişemedikleri için de otomotiv ve elektronik eşya vb. ürünleri ithal ederler.

(Cevap A)

2. Türkiye'de kırsal kesimlerde geri kalmış hayvancılık yöntemleri yaygındır. Yani daha çok yerli ırklar beslenir ve mera hayvancılığı yapılır. Bu da verim düşüklüğüne neden olur. Ancak sayıca Türkiye'de en fazla büyükbaş değil, küçükbaş hayvan türleri beslenir.

(Cevap A)

3. Yenilenebilir enerji kaynakları her bölgede üretilemez.

(Cevap B)

4. İpek böcekçiliğinde ipekli dokuma gelişmiştir. Küçükbaş hayvancılıktan elde edilen yünler ise yünlü dokuma ile halı ve kilim dokumacılığında kullanılır.

(Cevap C)

5. İç bölgelerdeki iklim şartları daha yüksek gelir getiren endüstri bitkilerinin tarımına imkân vermez. Bu yüzden hayvancılık yaygındır. Ama bu hayvancılık faaliyetlerinin daha karlı olduğu anlamına gelmez.

(Cevap C)

6. Türkiye'de dağların batı - doğu doğrultulu uzanması önemli kara ve demir yollarının da batı - doğu doğrultulu uzanmasına neden olmuştur.

(Cevap B)

7. Aslında hidroelektrik, rüzgâr, güneş ve jeotermal enerji temiz enerji kaynaklarıdır. Ancak nükleer enerjinin kullanıldığı santrallerde meydana gelecek arızalar doğal çevrede radyoaktif kirlenmeye neden olabileceklerinden diğerlerine oranla tehlikelidirler.

(Cevap D)

8. Haşhaş, kenevir ve anason uyuşturucu yapımında kullanıldığı için, pirinç ise sıtma hastalığına neden olduğu için devletin kontrolündedir. Ancak ayçiçeği üzerinde devletin böyle bir kontrolü söz konusu değildir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Verim, birim alandan alınan ürün miktarıdır. Bu yüzden en az ekim alanı olmasına rağmen üretim miktarının fazla olduğu V numaralı üründe verimin daha yüksek olduğu söylenebilir.

(Cevap E)

10. Türkiye'de özellikle büyük şehirlerin olduğu yerlerde artan nüfusun konut ihtiyacına bağlı olarak verimli tarım alanları yerleşmeye açılmıştır. Sanayi kuruluşları da genişleyerek tarım alanlarını işgal etmiştir. Bu duruma özellikle Çukurova, Sakarya, Bursa ve Menemen (İzmir) ovalarında rastlanır. Oysaki Mersin ilimize bağlı olan Silifke Ovası'nda nüfus yoğunluğu ve sanayi faaliyetleri fazla olmadığından bu duruma rastlanmaz.

(Cevap E)

11. Türkiye'de son yıllarda geliştirilen;

- Güneydoğu Anadolu Projesi; Şanlıurfa
- Yeşilırmak Havzası Gelişim Projesi; Amasya
- Doğu Karadeniz Projesi; Gümüşhane
- Doğu Anadolu Projesi; Erzurum illerini kapsar.

Ancak Muğla'nın soruda geçen projelerden herhangi birinde yer aldığı söylenemez.

(Cevap A)

12. Avrupa, Rusya'ya olan petrol ve doğal gaz bağımlılığından kurtulabilmek için kendine yeni enerji koridorları aramaktadır. Bunlar içerisinde en önemli olan ise Türkiye'dir. Türkiye'den geçen petrol ve doğal gaz boru hatları, ülkemizin stratejik önemini artırmış, uluslararası siyasi alanda önem kazanmasına neden olmuştur. Ancak Türkiye gelişmeye devam ettikçe enerjiye olan ihtiyacı ve bununla birlikte enerji ithalatı da sürekli artacaktır.

(Cevap C)

13. Doğal turizm varlıkları, doğada kendiliğinden oluşur. Örneğin; obruklar, peribacaları, travertenler, şelaleler Türkiye'nin doğal turizm varlıklarıdır. Fiyort tipi kıyılara Norveç'te rastlanır. Fiyort kıyıları, kıyıdaki buzul vadilerinin deniz altında kalmasıyla oluşur. Türkiye'de buzullar deniz seviyesine kadar inmemiştir. Bu yüzden ülkemizde fiyort tipi kıyılara rastlanmaz.

(Cevap D)

14. Taş kömürü, linyit kömürü, doğal gaz ve petrol; çok eski jeolojik zamanlarda yaşayan canlı kalıntılarının, toprak altında, havasız bir ortamda, basıncın etkisi ve uzun süren zamanla fosilleşmesiyle oluşmuştur. Bu yüzden, fosil enerji kaynağı olarak bilinirler. Zonguldak-Çatalağzı Termik Santralinde taş kömürünün tozları yakıt olarak kullanılır. Dolayısıyla bu santral fosil enerji kaynağı ile çalışmaktadır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Türkiye'de fındık tarımı Karadeniz kıyı kesiminde yapılır. Bu kesimdeki tarım alanlarında zaten sulama sıkıntısı yaşanmaz. Bu yüzden Türkiye genelinde sulama sorunun çözülse bile fındık tarımında artış fazla olmaz.

(Cevap A)

2. İskenderun'da sanayi faaliyetleri Hatay'a oranla daha fazla gelişmiştir. Sanayiye bağlı olarak yapılan göçler, genelde sürekli yerleşmeye yöneliktir. Bu yüzden İskenderun'un nüfus miktarı fazla değişmez. Hatay'da sanayi faaliyetleri gelişememiştir. İki kentimizdeki nüfus hareketlerinin farklı olmasının en temel nedeni bu durumdur.

(Cevap C)

3. Beşerî unsurlar; insan ve faaliyetlerinden kaynaklanır. Örneğin; nitelikli iş gücü, sermaye ve pazar sanayinin kurulması için gerekli olan beşerî unsurlardır. Ancak insan faaliyetlerinin bir sonucu olmayan su kaynakları, yer şekilleri ve iklim-doğal bitki örtüsü beşerî değil, doğal unsurlardır.

(Cevap B)

4. Türkiye'nin ekonomik olarak gelişmesinde sanayi faaliyetinin payı tarım, turizm, hayvancılık ve hidroelektrik enerji üretiminin payından daha fazladır.

(Cevap A)

5. X ürünü, Karadeniz iklim şartlarında (II numaralı yer),

Y ürünü Akdeniz iklim şartlarında (III numaralı yer),

Z ürünü step (bozkır) iklim şartlarında (I numaralı yer) daha iyi yetişir.

Bu şartlar ise C seçeneğinde doğru sıralanmıştır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

6. İklim şartlarıyla birlikte yer şekilleri bir yörede yürütülen ekonomik faaliyetleri belirleyen temel unsurlardır. Buna göre;

- Erzurum - Kars'ta hayvancılık (A)
- Doğu Karadeniz'de yaylacılık (B)
- Fethiye Körfezi'nde yat turizmi (D)
- İzmit Körfezi'nde sanayi (E)

faaliyetleri ortaya çıkmıştır. Ancak Menteşe yöresinde etkili olan ılıman iklim şartlarına rağmen yer şekillerinin engebeliliği sanayinin gelişememesine neden olmuştur.

(Cevap C)

7. Türkiye'nin milli gelirinin ne kadar olduğunun tespiti için turizmden ve ihracat dışı diğer ekonomik kaynaklardan ne kadar gelir elde edildiğinin bilinmesi gerekir. 2004 yılında ihracat gelirinin ithalat giderini karşılama oranı yaklaşık % 50, diğer yıllarda ise bu oran giderek yükselmiştir.

(Cevap B)

8. Soruda verilen açıklamada zaten kara, deniz ve hava hâkimiyetlerinin tek başına yeterli olamayacağından bahsedilmiştir.

(Cevap C)

9. Haritalarda gösterilen I. ürün iç bölgelerimizde, II. ürün ise Akdeniz kıyılarında yoğunlaşmıştır. Bu iki bölgenin kış sıcaklığı, yağış miktarı ve toprak örtüleri farklıdır. Ortak olan bir tek özellik vardır, o da yaz kuraklığıdır.

(Cevap B)

10. Seracılık, kümes hayvancılığı, ahır hayvancılığı gibi kapalı alanlarda yapılan ekonomik faaliyetlerde doğal koşullara bağlılık azdır. Bu nedenle bu faaliyetlerde elde edilen ürünlerde dalgalanma az olur.

(Cevap E)

11. Eğer bu liman kentinin hinterlandı geniş olsaydı (kara – demir yolu ulaşımı kolay) ihraç edilen mallar yakın çevreden değil, çok uzak yerlerden de getirilebilirdi. Türkiye'de ihraç edilen tarım ürünleri endüstri bitkileridir. Buna göre, liman kentinin çevresinde endüstri bitkilerinin tarımının yapıldığı söylenebilir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Tarımsal faaliyetlerin yoğun olduğu yerlerde kırsal nüfus oranı yüksektir. Sanayi faaliyetleri arttıkça tarımsal nüfus oranı azalır, kentsel nüfus oranı artar.

(Cevap B)

2. İklim çeşidinin fazla olduğu yerlerde tarım ürünü çeşidi fazla olacağından sanayi kolları çeşidi artar. Örneğin; Rize'de Karadeniz ikliminin etkili olmasına bağlı olarak çay yetiştirilmektedir. Buna bağlı olarak Rize çevresinde çay sanayi gelişmiştir. Ülkemizde çıkarılan madenlerin tamamı yine ülkemizde işlenmekte. Yani her maden bir sanayi kolunun oluşmasına neden olmuştur. Ülkemizin üç tarafının denizlerle çevrili olması iklimin üzerinde dolayısı ile tarım ürünü çeşidi üzerinde etkilidir. Enerji üretim alanlarına yakınlık sanayi kolları çeşidi üzerinde en az etkili olan faktördür. Çünkü enerji çeşitli yollarla her yere taşınabilir.

(Cevap C)

3. Toprak aşırı sulama yapıldığında buharlaşma nedeniyle içerisindeki tuz miktarı artar, damlama gibi modern yöntemler kullanılmadığında erozyon artar ve toprak zamanla verimsizleşir. Su, denizel besin kaynakları ve bitki örtüsü bilinçsiz kullanılırsa verimsizleşir. Örneğin günümüzde Türkiye'de birçok göl ve akarsu bilinçsiz kullanım nedeniyle kuruma tehlikesi altında. Madenlerde bilinçsiz kullanma nedeniyle verimsizleşme değil, tükenme olur.

(Cevap B)

4. Türkiye'de ipekli dokumacılığın en az oranda yapıldığı söylenebilir. Hatta bu ekonomik faaliyet dalı günümüzde tamamen ortadan kalmak üzeredir. Keten üretimi de Türkiye'de dar bir alanda yapılmaktadır. Buna göre, daha geniş alanlarda hayvancılık faaliyetleri ve pamuk tarımı yapıldığından, dokuma sektörüne bu faaliyetlerin daha fazla oranda hammadde kazandırdığı söylenebilir.

(Cevap E)

5. Endüstri bitkileri, bir fabrikada ham madde olma niteliği taşır. Bu yüzden ekonomik değerleri yüksektir. Bu yüzden birim alandan daha çok ürün almak ve dolayısıyla daha fazla para kazanmak isteyen çiftçiler özellikle endüstri bitkilerinin ekim alanlarında modern tarım yöntemleri uygular.

(Cevap D)

6. Seracılıkta, kış mevsiminde (yakıt) ısıtma giderlerinin olması maliyeti artırır. Kıyıda yer almasına rağmen Bursa kentinde sıcaklıklar diğerlerine oranla daha düşüktür. Çünkü Bursa diğerlerine göre en kuzeydedir. Bu durum sıcaklıkların düşmesine, üretim maliyetinin artmasına neden olur.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

7. Zeytin tarımı yapılabilmesi için gerekli olan en temel şart kış mevsiminin ılık geçmesidir. Haritada taralı olarak gösterilen alanların toprak yapısı, dağların uzanışı, ulaşım şartları vb. özellikleri farklıdır. Bu yerlerde zeytin tarımına imkân veren ortak özellik ise kışların ılıklığıdır.

(Cevap A)

8. Sorudaki açıklamada, hinterlandın dar veya geniş olmasının ne anlama geldiği ve kentlerin gelişimlerini nasıl etkilediği konusunda bahsedilmiştir. Buna göre, hinterlandı dar olan kentler; Sinop ve Çanakkale iken, geniş olan kentler; Samsun, İstanbul, İzmir, Adana, İskenderun vb. dir.

(Cevap C)

9. Tarımda üretimi artırmada;

- Sulama
- Gübreleme
- İlaçlama
- İklime uygun ekim yapma
- Toprağa uygun ürün ekme
- Sulamayı zamanında yapma
- Toprak analizi
- Zirai mücadele
- Tohum ıslahı
- Makineleşme
- Çiftçinin eğitilmesi

etkilidir.

(Cevap D)

10. Türkiye'nin kurulduğu ilk yıllarda milli gelirinin %90'ını tarımdan elde etmiştir. Bu durum sanayi faaliyetlerinin öncelikle zeytin, pamuk, buğday gibi tarım ürünlerine dayalı olarak gelişmesine neden olmuştur. Aynı yıllarda sermaye yetersizliği nedeni ile sanayi faaliyetleri planlı bir şekilde devlet desteğiyle (Devletçilik) geliştirilmeye çalışılmıştır. Günümüzde sanayiden elde edilen gelirin milli gelirdeki payı % 95'i aşmıştır. Sanayileşmenin ülkemizde bu şekilde ileri bir seviyeye ulaşmasında her ile kalkınmada öncelik verilmesi etkili olmamıştır.

(Cevap B)

11. Bir yerde etkili olan iklimin en belirgin göstergesi o yerin doğal bitki örtüsüdür. Bu kişi bitki örtüsünün değişmesine ve iklimin farklılaşmasına bağlı olarak İç Anadolu'ya girdiklerini söyleyebilir.

(Cevap C)

12. Çernobil nükleer kazası, sera gazları, yağmur ormanlarının tahrip edilmesi, fosil yakıtların aşırı kullanımı bütün dünya üzerinde çevresel sorunlara neden olmaktadır. Küresel ısınmada yukarıda verilen çevresel sorunlar doğrudan etkilidir. Etiyopya ve Sudan'da tarım topraklarının erozyona maruz kalması ise diğer çevresel sorunlara göre daha yerel etkiye sahiptir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. İstihdam olanaklarının fazla olduğu şehirler dışarıdan göç alır. Ülkemizde kalıcı iç göçlerin yaşanmasında en önemli etken sanayidir. Sanayinin yoğun olduğu merkezler iş olanaklarının fazla olması nedeniyle dışarıdan göç alır.

(Cevap C)

2. Ülkemizde tekstil sanayi başta İstanbul olmak üzere, Adana, İzmir, Denizli, Kayseri, Gaziantep, Adıyaman, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Mersin, Bursa, Malatya gibi merkezlerde gelişmiştir. Sinop'ta ham maddenin olmaması ve ulaşımın gelişmemesi gibi nedenlerle tekstil sanayi gelişmemiştir.

(Cevap B)

3. Ülkemizde lületaşı sadece Eskişehir'de çıkarılır.

(Cevap E)

4. Karadeniz Bölgesi fındık ve çay üretiminde Türkiye'de ilk sırada yer alır.

- Mısır üretiminde Akdeniz Bölgesi
- Tütün üretiminde Ege Bölgesi
- Pirinç üretiminde Marmara Bölgesi

ilk sırada yer alır.

(Cevap C)

5. Doğu Anadolu Bölgesi'nin gelişmemesinde;

- Engebeli ve dağlık arazinin yaygın olması
- İklim koşullarının elverişsiz olması
- Ulaşımın yeterince gelişmemiş olması
- Tarım alanlarının dar olması etkili olmuştur.

Bölgede enerji potansiyeli ve üretimi fazladır.

(Cevap B)

6. Büyük Menderes Ovası bir delta ovasıdır. Delta ovaları alüvyal topraklardan oluşur. Alüvyal topraklar ise dünyanın en verimli topraklarıdır. Bu durum ovada tütün, üzüm, zeytin, incir, turunçgil gibi tarım ürünlerinin yoğun bir şekilde yetiştirilmesinde etkili olmuştur.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

7. Bursa otomotiv, İstanbul ise tekstil sanayinde Türkiye'nin merkezi konumundadır. Bu durumun ortaya çıkmasında bu şehirlerimizin coğrafi konumlarının ve ulaşım olanaklarının elverişli olması ana etkendir. İstanbul'da tekstil sanayinde ve Bursa'da otomotivde kullanılan ham maddeler farklı yerlerden geldiğinden iklimin elverişli olması bu sanayi kollarının gelişmesinde fazla etkili değildir.

(Cevap B)

8. Akdeniz Bölgesi'nde Akdeniz iklim tipi hâkimdir. Bu iklim tipinde yazlar sıcak ve uzun, kışlar ılık ve yağışlıdır. Bu durum bölgede yılda birden fazla tarım ürünü yetiştirilmesinde, deniz suyu sıcaklığının uzun süre yüksek olmasına bağlı olarak deniz turizmi süresinin uzun olmasına, seracılık faaliyetinin yaygın olarak yapılmasına (kışların ılık geçmesi) ve orman yangınların fazla olmasına (yazların sıcak geçmesi) neden olmaktadır. Bölgenin güneş ışınlarını dik açılarla alması bulunduğu enlemin etkisi iledir.

(Cevap E)

9. Sıcaklık ne kadar yüksek ise çıkan orman yangını sayısı o kadar fazla ve tahrip edilen ormanların kendini yenileme süresi o kadar uzun olur. Karadeniz Bölgesi'nde nemlilik oranı yüksek ve yağış fazla olduğundan tahrip edilen ormanlar kendini kısa sürede yeniler. Nemin ve yağışın fazla olduğu yerlerde doğal olarak çıkan orman yangını çok nadir olur.

(Cevap B)

10. Hayvancılık faaliyetinin besi ve ahır hayvancılığı şeklinde yapıldığı yerlerde iklim koşullarına bağlılık azaldığından et ve süt üretiminde dalgalanma az olur. Mera hayvancılığının yapıldığı yerlerde üretim yağışların durumuna bağlı olduğundan dalgalanma fazla olur. Örneğin yağışın fazla olduğu yıllarda verim fazla, az olduğu yıllarda verim az olur.

(Cevap B)

11. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde tarımda sulama olanaklarının artması ile pamuk, mısır gibi ürünlerin ekim alanı artmış, buğday, arpa, mercimek gibi ürünlerin ekim alanı azalmıştır. Ekim alanının azalması verimin azalması anlamına gelmez. Bölgede yağışın az düştüğü dönemlerde buğday, arpa gibi ürünler sulanarak iklime bağımlılık azalmış durumda. Bu durum buğday arpa gibi ürünlerden alınan verimin artmasına neden olmuştur.

(Cevap E)

12. Doğu Karadeniz Bölümü'nde yer şekilleri engebeli, Konya Bölümü'nde ise sade görünümlüdür. Bu nedenle Doğu Karadeniz'de yerleşmeler dağınık, Konya Bölümü'nde ise toplu haldedir. Doğu Karadeniz'de tarımsal nüfus yoğunluğu fazla, Konya Bölümü'nde azdır. Konya Bölümü'nde bozkır toprakları Doğu Karadeniz'de laterit topraklar yaygın olarak görülür.

(Cevap E)

13. Ülkemizde doğal gaz sadece Hamitabat'ta çıkarılmaktadır.

(Cevap C)

14. Küresel ticarette ekonomik yönden gelişmiş olan ABD (II nolu), Japonya (III nolu), Almanya (IVnolu) gibi ülkeler başka ülkelerden ham madde satın alır. Bu ülkeler, satın aldığı ham maddeleri işleyerek mamul madde hâline getirir ve farklı ürünler üretir. Üretilen bu ürünler, hem ülke içerisindeki hem de diğer ülkelerdeki pazarlara gönderilir. Ancak ekonomik yönden gelişmemiş ülkeler ise genellikle başka ülkelere ham madde satar ve bu ülkelerden işlenmiş ürünleri satın alır. Yaşanan bu farklılık, ülkelerin teknoloji ve sermaye bakımından aynı düzeyde olmamasından kaynaklanmaktadır. Sudan, Kenya, Afganistan (I nolu) gibi ülkeler bu duruma örnek verilebilir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Adana Bölümü'nde Türkiye'nin en geniş delta ovası olan "Çukurova" yer alır. Çukurova, Seyhan ve Ceyhan ırmaklarının taşıdığı alüvyonlardan oluşur. Akdeniz iklimi etkisi altındadır. Bu yüzden verimli tarım alanlarına sahiptir. Bu durum iyi cins pamuk yetiştirilmesine olanak sağlamıştır. Küçükbaş hayvancılıktan yünlük dokuma ve halı dokumacılığı yapılır. Bu da dokuma sanayisi anlamına gelmez.

(Cevap B)

2. Verim, birim alandan alınan ürün miktarı demektir. Sorudaki grafik ise şekerpancarının Türkiye'deki ne alanını ne de toplam üretim miktarını göstermekte, yalnızca Türkiye toplam üretiminin bölgelere göre oransal dağılışını vermektedir. Bu grafiğe göre, yalnızca kıyı bölgelerin toplam üretim miktarının İç Anadolu'dan az olduğu söylenebilir. Ayrıca her bölgede tarımının yapılabilmesi, şeker pancarının iklim seçiciliğinin de az olduğunu gösterir.

(Cevap A)

3. Sorudaki açıklamada, beşeri ve ekonomik özelliklere göre bölge kavramı oluşturulmak istendiği belirtilmiştir. Buna göre; nüfus miktarı, turizm varlıkları, nüfus dağılışı, tarımsal faaliyetler vb. kriterler beşeri-ekonomik özelliklerdir. Ancak bitki örtüsü, doğal faktörler olduğundan beşeri-ekonomik özelliklere göre bölge kavramı oluşturulurken kullanılmaz.

(Cevap E)

4. İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin yer şekilleri sade olduğu için;

- Bölge içi ulaşımları kolaydır
- Tarım alanları oranı fazladır
- Gerçek ve izdüşüm alan farkları azdır
- Bitki örtüsü bölge içinde fazla değişmez

Ancak bu bölgelerin yer şekilleri engebeli olsa, (Doğu Anadolu gibi) yine de karasal iklim şartları egemen olacaktır. Çünkü bu iklimi İç ve Güneydoğu Anadolu'da ortaya çıkaran temel etken etrafının dağlarla çevrili olması, deniz etkisine kapalı ve uzak olmalarıdır.

(Cevap A)

5. Soruda açıklanan enerji türü jeotermal enerji, elektrik üreten santral türü ise jeotermal santraldir. Türkiye'de, Ege Bölgesi'ndeki,

- Aydın (Germencik) ve Denizli (Sarayköy) illerinde bu tür enerji kaynağı ve santrallere rastlanır. Bu yerlerin en önemli olan ortak özelliği ise, Fay hatlarının ve dolayısıyla deprem olasılığının fazla olması, genç oluşumlu arazilerin bulunmasıdır. Nüfusun seyrek olmasının ve yer şekillerinin sade olmasının bu konuyla bir ilgisi yoktur.

(Cevap E)

6. Kayseri Orta Kızılırmak Bölümü'nün, Bursa ise Güney Marmara Bölümü'nün en önemli iç ticaret merkezidir. Çatalca – Kocaeli Bölümü'nün ve Türkiye'nin en önemli iç ticaret merkezi İstanbul, Ege Bölümü'nün ise İzmir'dir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

7. Karadeniz ve Akdeniz bölgelerinin kıyı kesimlerinde farklı tarım ürünleri yetiştirilmektedir. Burada bölgelerin iklimlerinin farklı olması en büyük etkiye sahiptir. İklimin farklı olmasında enlem etkilidir. İklimin farklı olması yağış rejimlerinin ve sıcaklık ortalamalarının farklı olması anlamına gelmektedir. Kıyı kesimlerinin toprak türleri de farklıdır. Kıyı kesimlerinin yükseltileri birbirine yakındır. Dolayısıyla Akdeniz ve Karadeniz kıyı kesimlerinin yükseltileri aynıdır. Farklı tarım ürünlerinin yetiştirilmesinde yükselti etkili değildir.

(Cevap D)

8. Türkiye'nin en az yağış alan yeri Konya Bölümü'dür. Buna bağlı olarak yörede denize ulaşamadan, buharlaşmadan dolayı kuruyarak kaybolan veya bir gölde sona eren (kapalı havza) akarsular bulunmaktadır. Oysaki seçenekler arasında yer alan; Obruk oluşumları, deprem olasılığı ve sönmüş volkanlar yer yapısı ile ilgili, arazinin düz ve sade olması da yer şekillerinin genel görünümü ile ilgilidir.

(Cevap A)

9. Bir yerde etkili olan iklim tipinin en belirgin göstergesi o yerin doğal bitki örtüsüdür. Buna göre, Karadeniz ikliminin etkili olmasıyla birlikte, Karadeniz Bölgesi'ne geçildiğinin kanıtı, söz konusu yerde doğal bitki örtüsünün değişmesidir.

(Cevap B)

10. Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki yer şekilleri ve iklim şartları zaten tarım, ulaşım ve endüstri faaliyetlerini olumsuz yönde etkilemiştir. Madencilik de yer yapısıyla ilgilidir. Buna göre, yer şekilleri ve iklim şartları yalnızca enerji üretimine katkıda bulunmuştur. Çünkü bölgenin yer şekillerindeki engebe ve akarsularının akımı baraj yapımına elverişlidir.

(Cevap E)

11. Bu gezi grubu, ilk önce Ihlara Vadisi'nden geziye başlayacaktır. Nevşehir ilinde yer alan (İç Anadolu) yöre gezildikten sonra Antalya'daki Manavgat Çağlayanı (Akdeniz), Denizli'deki Pamukkale Travertenleri (Ege) ve Bolu'daki Yedigöller Millî Parkı (Karadeniz) ziyaret edilecektir.

(Cevap B)

12. Ülkemiz 2020 yılında Karadeniz'de yaptığı sondaj çalışmaları sonucu 405 milyar m^3 doğal gaz keşfetmiştir. Bulunan gazın kullanılmaya başlanması ile enerjide dışa bağımlılık bitmeyecektir. Çünkü ülkemiz petrolde de dışa bağımlıdır.

(Cevap A)

13. Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC); 10-14 Eylül 1960'da Bağdat Konferansı'nda İran, Irak, Kuveyt, Suudi Arabistan ve Venezuela'nın imzaladığı anlaşmayla kurulan ekonomik bir örgüttür. OPEC; 1961-1975 yılları arasında Katar, Endonezya, Libya, Birleşik Arap Emirlikleri, Cezayir, Nijerya, Ekvador ve Gabon'un da katılımıyla dünya petrollerinin %85'ini üreten bir konuma gelmiştir. Angola 2007, Ekvator Ginesi 2017 yılında OPEC'e katılırken Endonezya ise 30 Kasım 2016'da ilgili kuruluştan ayrılmıştır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Karadeniz Bölgesi'nde bulunan Orta Karadeniz Bölümü'ndeki dağlar kıyıdan daha içeride ve yüksekliği daha azdır. Kıyıda geniş ve verimli delta ovaları (Bafra – Çarşamba) bulunur. Bu durum deniz etkisinin diğer bölümlere oranla daha çok iç kısımlara sokulmasına, kara yolu ulaşımının daha kolay olmasına neden olmuştur.

(Cevap B)

2. Akdeniz, Ege ve İç Anadolu bölgelerinde yer alan bölümlerde yazlar kurak geçer, Akdeniz ve Ege Bölgesi'nde yer alan bölümler en fazla yağış kışın, İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan bölümlerde ise ilkbahar aylarında düşer. İç Anadolu Bölgesi'nde pamuk üretimi yapılmaz. Karın yerde kalma süresi sadece İç Anadolu Bölgesi'nde ve İç Batı Anadolu Bölümünde uzundur. Akdeniz, Ege ve İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan bölümlerde sanayide çalışanların oranı diğer sektörlere oranla daha azdır.

(Cevap A)

3. Soruda geçen; etki alanı geniş, üretim ve tüketimi fazla, sık nüfuslanmış gibi özelliklere, Antalya, Gaziantep, İzmir ve Bursa gibi büyük şehirlerde rastlanır. Oysaki Sinop diğerlerine oranla daha geri kalmıştır.

(Cevap B)

4. Ülkemizde yer alan her bölgenin gelişmesinde farklı ekonomik etkinlikler ön plana çıkmıştır. Örneğin Karadeniz'in gelişmesinde tarım, Marmara'nın gelişmesinde sanayi, Akdeniz'in gelişmesinde turizm, Doğa Anadolu'nun gelişmesinde ise hayvancılık daha çok etkili olmuştur. Bu durumun ortaya çıkmasında bölgelerin yer şekilleri, iklimleri, bitki örtüleri, toprak çeşidi, su kaynakları coğrafi konumları etkili olmuştur. Doğu Anadolu Bölgesi yer şekilleri, iklimi vb. özellikleri sanayinin gelişmesine elverişli değildir.

Yer şekillerinin engebeli olması nedeniyle bölgede ulaşım gelişmemiştir. Bu nedenle Doğu Anadolu Bölgesi'nin bazı illerini kapsayan Doğu Anadolu Projesinde bölgeyi sanayi bakımından geliştirmek hedefi yer almaz.

(Cevap A)

5. Bu kişi Samsun'dan Akdeniz'e gitmelidir. Çünkü Samsun ile yaklaşık aynı meridyen üzerinde yer alan kıyı kenti Hatay'dır. Yolculuk deniz yolu ile yapıldığına göre, İstanbul ve Çanakkale boğazlarından geçilmeli, Ege Denizi güney yönde kat edilmelidir. Ancak bu yolculuğun rotası üzerinde Trabzon kenti yer alamaz. Çünkü bu kişi önce batıya doğru yönelmiştir. Trabzon ise Samsun'un doğusunda yer alır.

(Cevap C)

6. Marmara Bölgesi'nin yoğun nüfuslanmasında sanayi, ulaşım vb. şartlar daha etkili olmuştur. İklim ise daha çok dolaylı yoldan etkilidir.

(Cevap E)

7. Gerçek alan ile iz düşüm alan arasındaki farkın az olması demek yer şekillerindeki engebenin az olması demektir. Orta Fırat Bölümü (Antep - Şanlıurfa) diğer bölümlere oranla daha düzdür.

(Cevap D)

8. Doğu Karadeniz Bölümü'nde dağların kıyıya paralel uzanması iç kesimlere deniz etkisinin girmesini engeller. Kıyıda yağış miktarının artmasına yol açar ve yağış isteyen endüstri bitkilerinin yetişmesini sağlar. Kıyıdan iç kesimlere ulaşımı güçleştirir. Dağların kıyıya bakan yamaçları ile dulda yamaçlarında bitki örtüsünün farklılaşmasına yol açar. Fakat kuzeyden esen rüzgârların sıcaklığı düşürmesi dağlarla ilgili değil, enlem ile ilgilidir.

(Cevap A)

9. Doğu Karadeniz Bölümünde yükseklik seçeneklerde verilen diğer bölümlere göre daha fazladır. Bu yüzden yükseltiye bağlı olarak sıcaklık farkı da fazladır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

10. Doğu Karadeniz'de yükselti ve engebenin fazla olması, nüfusun kıyı şeridinde toplanmasına, akarsu yatak eğimlerinin fazla olmasına, yaylacılığın gelişmesine ve buzul göllerinin bulunmasına neden olmuştur.

Doğu Karadeniz'de fındık tarımı yapılması yükselti ve engebe ile ilgili değil, bölümün iklimi ile ilgilidir.

(Cevap E)

11. Ülkemizde yılda en az iki ürün alabilmek için;

a. Sulama olanaklarının artması,

b. Yaz mevsimin uzun sürmesi

gibi faktörler etkilidir. Bu bilgiler ışığında Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde GAP yapılması, Akdeniz Bölgesi ise ülkemizde yaz mevsiminin uzun sürdüğü bölge olması sebebiyle bu iki bölgede yılda en az iki ürün alınabilmektedir.

(Cevap E)

12. Türkiye'de her coğrafi bölgede görülecek ortak özelliklerden bir tanesi toplu yerleşmelerdir. Ortalama yükseltinin fazla, akarsu havzalarının geniş, yüz ölçümünün büyük olması ve yıllık sıcaklık ortalamasının düşük olması Doğu Anadolu Bölgesi'nin kendisine has özellikleridir.

(Cevap B)

13. İç Anadolu Bölgesi'nde yer şekilleri sade olduğu için;

- İklim farklılığı azdır.
- Tarım alanları geniştir.
- Makine kullanımı yaygındır.
- Yol yapım maliyetleri düşüktür.

Ancak bölgede küçükbaş hayvancılığın yaygın olması yer şekillerinin sadeliğine değil, daha çok doğal bitki örtüsünün bozkır olmasına bağlıdır.

(Cevap A)

14. Ülkemizin, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğu altında yürüttüğü çalışmalar neticesinde bugüne kadar UNESCO Dünya Miras Listesi'ne 19 adet varlığımızın alınması sağlanmıştır. Bu varlıklardan;

- İstanbul
- Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (Sivas)
- Hattuşa (Boğazköy) - Hitit Başkenti (Çorum)
- Nemrut Dağı (Adıyaman - Kahta)
- Xanthos-Letoon (Antalya - Muğla)
- Safranbolu Şehri (Karabük)
- Troya Antik Kenti (Çanakkale)
- Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi (Edirne)
- Çatalhöyük Neolitik Kenti (Konya)
- Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı (İzmir)
- Bursa ve Cumalıkızık: Osmanlı İmparatorluğunun Doğuşu (Bursa)
- Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri
- Efes (İzmir)
- Ani Arkeolojik Alanı (Kars)
- Afrodisias (Aydın)
- Göbeklitepe Arkeolojik Alanı (Şanlıurfa)
- Arslantepe Arkeolojik Alanı (Malatya)

kültürel olarak;

- Göreme Milli Parkı ve Kapadokya (Nevşehir)
- Pamukkale-Hierapolis (Denizli)

hem kültürel, hem doğal miras olarak listeye alınmıştır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Sanayi ham maddelerin mamul maddeye dönüştürülmesidir. Sanayinin kurulabilmesi ve gelişmesi için ham madde en önemli etkenlerden biridir. Bu nedenle ülkemizde madencilik sektörünün önem kazanmasında en önemli etken sanayinin gelişmesine katkıda bulunmasıdır.

(Cevap C)

2. Ülkemizde enerji en fazla doğal gaz ile üretilmektedir. Doğal gaz konusunda ülkemiz kaynakları yetersiz kaldığından Rusya, İran, Cezayir gibi ülkelerden doğal gaz ithal etmekteyiz. Bu durum enerji üretimine ayrılan gelirin artmasına neden olmaktadır. Aynı durum petrol içinde geçerlidir. Ülkemizde çıkarılan petrol ülkemiz tüketiminin ancak % 7- 8'sini karşılamaktadır. Geri kalanı ise ithal edilmektedir. Ülkemiz rüzgâr, su ve güneş enerjisi üretimi bakımından elverişli şartlara sahiptir. Bu anlamda gerekli yatırımların yapılması hâlinde çok daha düşük maliyetlere enerji ihtiyacımız karşılanabilir.

(Cevap B)

3. Karabük demir-çelik fabrikasının kurulmasında kömür yataklarına yakınlık, Edremit zeytinyağı fabrikasının kurulmasında zeytin bahçelerine yakınlık (ham madde), İskenderun demir çelik fabrikasının kurulmasında demir ve deniz yolunun gelişmiş olması (ulaşım), Afşin termik santralinin kurulmasında linyit yataklarına yakınlık (enerji) etkili olmuştur.

İstanbul'da dokuma-tekstil sanayinin gelişmesinde pamuk üretim alanlarına yakın olması değil, ulaşım, sermaye, iş gücü, pazar gibi faktörler etkili olmuştur.

(Cevap D)

4. Bozkır bitki örtüsünün yaygın olduğu yerlerde yağış miktarı az olduğundan küçükbaş hayvancılık ve tahıl tarımı faaliyeti yaygın olarak yapılır. Makilerin yaygın olduğu dağlık alanlarda ise kıl keçisi yetiştiriciliği yaygın olara yapılır.

(Cevap A)

5. Mısır, Karadeniz iklimine uyum sağlamış bir tarım ürünüdür. Ancak, bölge içi tüketimi fazla olduğu için Türkiye mısır üretiminde Karadeniz Bölgesi değil, Akdeniz Bölgesi 1. sırada yer alır. Şüphesiz Akdeniz'de mısır tarımı ancak sulamayla yapılabilmektedir. Çünkü Akdeniz ikliminde yazları kurak geçer. Ancak bölgede; yağ sanayisinin gelişmiş olması, mısır tarımının, sulamayla bile olsa artmasına neden olmuştur.

(Cevap C)

6. Türkiye'de turizmi geliştirmek amacıyla devlet birçok teşvikte bulunmaktadır. Ancak Türkiye'de turizmi geliştirmek amacıyla yapılacak işlemler arasında millî parklara turistik tesisler yapmak yoktur. Millî parklar devlet tarafından korunmakta burada doğal dengeyi bozucu hiçbir faaliyete izin verilmemektedir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

7. Yedigöller heyelan olayları sonucu oluşmuş set gölleridir. Bu göller sahip oldukları doğal güzellikleri ile turizmin gelişmesinde etkili olmuşlardır.

(Cevap C)

8. Şanlıurfa Platosu'nda yer şekilleri sade görünüme sahiptir. bu duruma bağlı olarak tarım, ulaşım, sanayi, ticaret gibi ekonomik faaliyetler gelişmiştir.

- Doğu Karadeniz → Arıcılık, balıkçılık
- Menteşe Yöresi → Arıcılık
- Hakkari Yöresi → Arıcılık
- Artvin Yöresi → Arıcılık alternatif ekonomik kaynak olarak gelişmiştir.

(Cevap D)

9. Pamuk, buğday, arpa, yulaf, mercimek ve nohut gibi tarım ürünleri hasat dönemine yakın dönemlerde kuraklık isteyen bitkilerdir. Bu nedenle bu tarım ürünleri yaz yağışlarının görüldüğü yerlerde yetiştirilemez.

(Cevap B)

10. Ülkemizde tarımda sulama olanaklarını yaygınlaştırmak amacıyla yüzlerce proje hayata geçirilmiştir. Bu duruma bağlı olarak ülkemizde tarımsal üretim son yıllarda artmıştır. Tarımdan elde edilen gelir ve elde edilen verim giderek artmaktadır. Tarımsal ürünlerin ihracatından elde edilen gelirde ülkemiz dünyada ilk sıralarda yer almaktadır. Tarımın ekonomideki payı ile ilgili bilgi için sanayi ve hizmet sektörünün ekonomideki payı ile ilgili bilgilerin olması gerekmektedir. Türkiye'de tarımın ekonomideki payı sanayi nedeniyle giderek azalmaktadır.

(Cevap D)

11. Finlandiya'da kış sporları turizmi diğer ülkelere göre daha azdır. Nedeni iklimin elverişli fakat yer şekillerinin elverişsiz olmasıdır.

(Cevap E)

12. Birçok coğrafyacıya göre modern coğrafyanın kurucusu ve coğrafya çifttir görünüşün savunan bilin insanı Bernardus Verenius'dur.

Verenius coğrafyayı "genel ve özel coğrafya olarak ikiye ayırmıştır.

(Cevap A)

13. Nüfusun yaş gruplarına ayrılmasında birçok ölçüt kullanılır fakat en yaygın kullanılanı üç ana yaş grubudur. Buna göre 0-14 çocuk, 15-64 çalışma çağındaki nüfus ve 65 yaş ve üzerindeki nüfus yaşlı nüfus olarak kabul edilir. Gelişmiş ülkelerde yaşlı nüfus oranı fazla, çocuk nüfus oranı azdır. Gelişmişte olan ülkelerde ise çocuk nüfus oranı fazla yaşlı nüfus oranı azdır. Örneğin 2016 yılında Nijerya'da (III nolu alan) 0-14 yaş grubunda bulunan nüfus %44, 15-64 yaş arasındaki nüfus oranı %53, 65 ve daha yaşlıların oranı %3'tür. Almanya'da (IV nolu alan) ise 0-14 yaş grubunda bulunanlar %13, 15-64 grubunda bulunanlar %66, 65 ve daha yaşlı olanların oranı ise %21'dir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Ülkemizde engebeli ve dağlık arazi fazla olduğundan demir yolu ulaşımı yeterince yaygın değildir. Ülkemizde son yıllarda özellikle yüksek hızlı tren ulaşımına önemli yatırımlar yapılmaktadır.

(Cevap C)

2. Adana Türkiye Mısır üretiminde ilk sıralarda yer alır. Bu nedenle Adana'da mısıra bağlı biyogaz üretiminin fazla olması beklenir.

(Cevap B)

3. Alfred Wegener kıtaların başlangıçta tek parçadan oluştuğunu daha sonra kıtaların parçalanıp günümüzdeki şeklini aldığını savunmuştur. Bu tezini kıtaların ve okyanusların oluşumu adlı eserinde anlatmıştır.

(Cevap C)

4. Adana, Şanlıurfa, Adıyaman ve Mersin'de iklim koşulları, toprak verimi ve sulama olanakları elverişlidir. Bu merkezlerde yılda birden fazla tarım ürünü yetiştirilir. Malatya'da kış mevsimi diğer merkezlere göre daha uzun olduğundan yılda birden fazla ürün yetiştirmek zordur.

(Cevap D)

5. Karapınar ve çevresinde yer şekilleri sade görünüme sahiptir. Karapınar İç Anadolu Bölgesi'nde yer alır. Merkezde yağışın az olmasına bağlı olarak nüfus azdır.

(Cevap A)

6. Manganez ülkemizde Artvin, Trabzon, Afyon, Uşak, Muğla ve Adana gibi merkezlerden çıkarılır. Çıkarım alanları fazla olmasına rağmen üretimi yetersizdir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

7. Orta Çağ'dan Yeni Çağ'a geçiş dönemindeki Rönesans hareketleri Avrupa'da bilimin tekrar gelişmeye başlamasında etkili olmuştur. Bu gelişme coğrafya bilimini olumlu etkilemiştir. Özellikle pusulanın kullanılmasıyla birlikte Çin ve Hindistan gibi Uzak Doğu ülkelerinin zenginliklerine ulaşma ve bu zenginlikleri ele geçirme arzusuyla uzun mesafeli deniz seyahatleri sonucunda gerçekleşen coğrafi keşifler Yeni Çağ'da yapılmıştır.

(Cevap C)

8. Von Humbolt coğrafyanın metodolojisini oluşturmuş, coğrafya biliminin ilkelerini ortaya koymuş ve fiziki coğrafyanın öncüsü olmuştur. Çalışmalarını *Cosmos* isimli eserinde toplamıştır. Coğrafya İlminde Tarihi Esaslar ve Mukayeseli Genel Coğrafya adlı eserin sahibi Karl Ritter beşerî coğrafyanın öncüsü olmuştur. Bir diğer Alman coğrafyacı Fredrich Ratzel *Antropocoğrafya* (*Beşeri Coğrafya*) isimli eserini yazmıştır. Bunun yanında siyasi coğrafyanın kurucusu olmuştur. Yakın Çağ'ın ünlü Fransız coğrafyacısı P. Vidal de la Blache bölgesel coğrafya akımının öncüsü olmuştur. Alfred Wegener ise 1915 yılında ilk kez kıtaların hareket halinde olduğunu ileri süren Alman bilim insanıdır.

(Cevap A)

9. Parçadan yola çıkılarak, dünya nüfusunun sürekli arttığı ve artmaya da devam edeceği yargısına ulaşılır. Ayrıca 1900-1999 yılları arasında dünya nüfusunun "6 milyara fırladı" ifadesi, sıçrama dönemi yaşandığı anlamına gelir. Dünya genelinde yaşam süresinin arttığı ifadesi de parça geçmektedir. Ancak Hindistan'da nüfus artış hızının yüksek olmasına bağlı olarak nüfus artış hızını artırmaya yönelik politikalar uygulandığı söylenemez.

(Cevap B)

10. Şehirsel yerleşmelerin ilk olarak görüldüğü alanlar; Mezopotamya (MÖ 3500), Mısır (MÖ 3200), Hindistan (MÖ 2200), Çin (MÖ 1500) ve Orta Amerika'dır (MÖ 200). Şehirlerin öncelikli olarak bu alanlarda görülmesi ılıman iklim koşulları, verimli tarım alanları, su kaynaklarının bolluğu ve toprak yapısının elverişli olmasından kaynaklanmaktadır.

(Cevap E)

11.

Merkezî idarenin vali yönetimindeki şehirlerinden nüfus ve ticarî bakımından belli bir büyüklükte olanına büyükşehir denir. Yukarıda verilen harita incelendiğinde Zonguldak'ın büyükşehir belediyesine sahip olmadığı söylenebilir.

(Cevap D)

12. Grafikteki veriler incelendiğinde göçler hakkında bir bilgiye ulaşılamaz. Ayrıca 2069 yılındaki nüfus artış hızı değil; toplam nüfus miktarı en fazla olacaktır. Bu iki yargı dışındakilere grafik incelendiğinde ulaşılır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Japonya, Şili, Kanada ve ABD'nin Büyük Okyanus'a (Ateş Çemberi) kıyısı vardır. Bu ülkeler dünya üzerinde aktif volkanların en fazla görüldüğü ülkelerdir. Brezilya'nın Ateş Çemberi'ne kıyısı olmadığından bu ülkede aktif volkan azdır.

(Cevap E)

2. Japonya dünyanın en gelişmiş ülkeleri arasında yer alır. Gelişmiş ülkelerde;

- Okur-yazar oranı yüksektir. (Japonya % 100)
- Ortalama yaşam süresi uzundur. (Japonya'da ortalama yaşam süresi 85'tir.
- Sanayide çalışanların oranı yüksektir.
- Bebek ölüm oranı düşüktür.
- Kişi başına düşen gelir fazladır.
- Sanayinin ekonomideki payı yüksektir.

Japonya'nın nüfusu 123 milyon, ABD'nin nüfusu 253 milyondur.

(Cevap C)

3.

Fransa	%4
ABD	%2,4
Kanada	%2,4
İngiltere	%2
Çin	%70

Çin'de çalışanların % 20'den fazlası sanayi ve hizmet sektörü dışındadır. Bu nedenle Çin tarımda çalışanların oranı bakımından gelişmiş ülkeler arasında yer almaz.

(Cevap A)

4. G-20 ülkeleri: ABD, İngiltere, Japonya, Kanada, Almanya, Fransa, İtalya, Rusya, Avustralya, Brezilya, Arjantin, Hindistan, Çin, Endonezya, Meksika, Suudi Arabistan, Güney Afrika, Güney Kore, Türkiye, AB Komisyonu'dur. Norveç G-20'ye üye ülkeler arasında yer almaz.

(Cevap D)

5. Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü Türkiye'nin de içerisinde yer aldığı 16 ülke tarafından 1948'de Avrupa'nın kalkınmasını sağlamak amacıyla kurulmuş bir ekonomik örgüttür.

(Cevap C)

6. Brezilya, Angola, Fas ve Venezuela 30° enlemleri arasında yer alır. Fransa ise 30° - 60° kuzey enlemleri arasında yer alır. Bu nedenle Fransa'da batı rüzgârları etkilidir.

(Cevap D)

7. Almanya, Fransa, ABD, Japonya gibi ülkeler dünya üzerinde üretilen enerjinin % 75'ini kullanırlar. Bu duruma neden olarak sanayileşme gösterilebilir. Nijerya Afrika'nın en gelişmiş ülkeleri arasında yer alır. Etiyopya ise Afrika'nın en geri kalmış ülkeleri arasında yer alır. Bu nedenle Etiyopya'da enerji kullanımı azdır.

(Cevap E)

8. Dünya üzerinde nüfusu en fazla olan ülke Çin'dir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

9. Bolivya, Arjantin ve Ekvador Güney Amerika'da yer alır. Mozambik ve Angola ise Afrika'da yer alır.

(Cevap C)

10. Muson ikliminin görüldüğü ülkeler: Hindistan, Çin, Japonya, Avustralya, Birmanya, Tayland, Vietnam, Malezya, Pakistan, Endonezya'dır. Kazakistan'da karasal iklim görülür.

(Cevap E)

11. İngiltere ılıman kuşakta yer alır. Ülkede okyanustan gelen akıntıların etkisiyle okyanusal iklim özellikleri görülür.

(Cevap D)

12. Gelişmiş ülkelerde tarımsal faaliyetlerde gelişmiş araç-gereç kullanımı yaygın olduğundan tarımda çalışanların oranı düşüktür. Almanya dünyanın en gelişmiş ülkelerindendir.

(Cevap C)

13. İngiltere'de sanayi devriminin başladığı yıllarda çalışan nüfus çoğunlukla sanayide çalışmaktaydı. Günümüzde bu oran giderek azalmaktadır. Bu duruma neden olarak gelişmiş ülkelerin sanayi faaliyetlerini işçi ücretlerinin düşük olduğu ülkelerde devam ettirmesidir.

(Cevap A)

14. Tundra bitki örtüsü tundra ikliminin görüldüğü kutuplara yakın yerlerde görülür. Soru öncülünde tundra iklimi verilmemiştir.

(Cevap E)

15. Tarım alanlarının artması, çiftçi sayısının artması tarımda verimi arttırmaz. Verimin artmasında;

- makineleşme,
- gübreleme,
- ilaçlama,
- sulama,
- toprak analizi,
- tohum ıslahı

gibi yöntemler etkilidir.

(Cevap B)

16. Silindir projeksiyon yöntemiyle çizilen haritalarda hata oranı Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe artar. İsveç verilen ülkeler arasında Ekvator'a en uzak olanıdır. Bu nedenle İsveç'te hata oranı en fazla olur.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Muson ikliminin görüldüğü yerlerde yazlar yağışlı, kışlar kurak geçer. Yağış ve sıcaklık grafiği verilen merkez muson iklim bölgesinde yer alır. Hindistan'da muson iklimi görülür. Bu durumda şehir Hindistan'da yer alır.

(Cevap B)

2. Dünyanın en fazla su taşıyan nehri Amazon'dur. Amazon Nehri Brezilya'da yer alır. Brezilya 200 milyona yakın nüfusu ile Güney Amerika'nın en kalabalık ülkesidir.

(Cevap E)

3. Fransa, ABD, Japonya ve Almanya'dan sonra dünyanın dördüncü büyük ekonomisine sahiptir. Ülke ekonomisinin bu kadar büyük olmasında sanayi en önemli etkendir. Ülkede sanayinin başlangıcı İngiltere'den aldığı buharlı makineler iledir. Sonraki tarihlerde devletin desteklemesi, kömür ve demir kaynaklarının fazla olması, üretilen malların sömürgelere ihraç edilmesi, ulaşımın gelişmesi gibi nedenlerle sanayi giderek gelişmiştir.

(Cevap C)

4. ABD ve diğer gelişmiş ülkelerde tarımda makineleşmeye bağlı olarak tarımda insan gücüne olan ihtiyaç azdır. Bu nedenle bu ülkelerde doğal nüfus artış hızı düşüktür. ABD dünyanın en zengin yer altı kaynaklarına sahip olan ülkelerinden biridir. Ülkede sağlık ve beslenme koşulları elverişli olduğundan ortalama yaşam süresi yüksektir.

(Cevap C)

5. Arjantin, Paraguay, Mozambik ve Yeni Zelanda Güney Yarım Küre'de, Orta Afrika Cumhuriyeti ise Kuzey Yarım Küre'de yer alır.

(Cevap D)

6. Çin 190 milyon tona yakın üretimiyle pirinçte dünyada ilk sırada yer alır. Buna rağmen üretilen pirinç 1,5 milyara yakın nüfusun ihtiyacını gideremez ve dışarıdan pirinç alır.

(Cevap D)

7. Akdeniz iklimi; Akdeniz'e kıyısı olan ülkelerde, ABD, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya'da görülür. Mali'de tropikal ve çöl iklimi görülür.

(Cevap E)

8. Japonya ve Filipinler Güneydoğu Asya Adaları üzerinde, Yeni Zelanda Avustralya'nın güneydoğusundaki adalar üzerinde, İngiltere ise Avrupa'nın kuzeybatısındaki adalar üzerinde yer alır. Tayland, Asya Kıtası üzerinde yer alır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

9. Yer kabuğunu oluşturan her bir parçaya "levha" denir. Levhaların birbirine yaklaşma, uzaklaşma ve yanal olarak üç çeşit hareketi vardır. Levhaların birbirinden uzaklaştığı yerde yer kabuğunda oluşan çatlaklardan yeryüzüne lavlar çıkar. Bu durum levhaların birbirinden uzaklaştığı yerlerde volkanik faaliyetlerin yaygın olmasına neden olmuştur.

(Cevap E)

10. Amazon ve Kongo havzalarında yağışın fazla ve yıl boyunca düşmesi bitki örtüsünün gür olmasına neden olmuştur. Sıcaklığın fazla, bitki örtüsünün gür olması gibi nedenlerle bu havzalar dünyanın en seyrek nüfuslu yerleridir.

(Cevap B)

11. Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe deniz suyunun sıcaklığı düşer. Deniz suyunun soğuk olduğu yerlerde deniz turizminin gelişmesi beklenemez. Örn: Ülkemizde Karadeniz kıyılarında turizmin Akdeniz kıyılarından daha az gelişmesinin en önemli nedeni su sıcaklığının daha düşük olmasıdır.

(Cevap D)

12. Karasal iklim denize uzak yerlerde kara içlerinde görülür. Rusya 17 milyon km^2'lik alanıyla dünyanın en geniş yüz ölçümüne sahiptir. Bu nedenle ülkede karasal iklim çok geniş alanlarda etkili olur. Bu duruma bağlı olarak dünyanın en geniş yer kaplayan ormanları olarak bilinen tayga ormanları en çok Rusya toprakları üzerinde yer alır.

(Cevap A)

13. Endonezya ve Bangladeş'in toplam pirinç üretimi yaklaşık 100 milyon ton, Hindistan'ın ise toplam üretimi 130 milyon tona yakındır.

(Cevap D)

14. Karadeniz'e kıyısı olan ülkeler Rusya, Ukrayna, Romanya, Gürcistan, Türkiye, Bulgaristan'dır. Azerbaycan'ın Karadeniz'e kıyısı bulunmaz.

(Cevap E)

15. Tuna, Ren, Sen ve Po Nehri Avrupa'da, Missisippi Nehri ise Kuzey Amerika'da yer alır. Missisippi Nehri dünyanın en uzun nehirleri arasında yer alır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. OPEC 1960 yılında Suudi Arabistan, İran, Irak, Kuveyt, Venezuela tarafından kurulmuştur. Katar, Libya, Endonezya, Ekvador, Birleşik Arap Emirlikleri, Cezayir, Nijerya, Gabon ve Angola örgüte sonradan üye olan ülkelerdir.

(Cevap D)

2. Birleşmiş Milletlerin aldığı kararları veto hakkına sahip olan ülkeler, ABD, Çin, İngiltere, Rusya ve Fransa'dır. Almanya II. Dünya Savaşı nedeniyle bu ülkeler arasında yer almaz.

(Cevap C)

3. Ülkelerin toplam nüfusları gelişmişlikleri hakkında bilgi vermez. Örneğin, gelişmemiş birçok ülkenin nüfusu İngiltere'den fazla, birçok ülkenin ise azdır. Bu durumda hangi ülkenin İngiltere'den daha fazla geliştiği ile ilgili bir sonuca ulaşamayız.

(Cevap D)

4. ABD araştırma-geliştirme, sanayi, teknoloji gibi özellikleri bakımından dünyanın en gelişmiş ülkeleri arasında yer alır. Bu durum ABD'yi dünyanın en fazla beyin göçü alan ülkesi yapmıştır.

(Cevap B)

5. Tarımda çalışan nüfus oranının yüksek olduğu ülkeler gelişmemiş ülkelerdir. Buna göre en az gelişmiş ülke A'dır. Gelişmiş ülkelerde tarımsal faaliyetler gelişmiş araç ve gereçlerle yapılır.

(Cevap A)

6. Ortalama yaşam süresi:

- Türkiye 72 yıl
- Sudan 58 yıl
- Nijerya 41 yıl
- Zambiya 41 yıl
- Mozambik 43 yıldır.

(Cevap C)

7. Sanayileşmenin artması ile ticaret, turizm, madencilik, enerji üretimi gibi ekonomik etkinliklerde artış olur. Bu duruma bağlı olarak ticaret hacmi ve kişi başına düşen gelir artar. Sanayinin gelişmesi ile iş imkânları artar. Bu durum dışarıya göçlerin azalmasına neden olur. Üretilen ham maddeler daha çok iç ihtiyacı karşılamaya yönelik olacağından ham madde ihracatı azalır.

(Cevap B)

8. Fransa, Türkiye, ABD ve İtalya orta kuşakta yer alır. Bangladeş ise ekvator üzerinde yer alır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9. Hindistan dünya mercimek üretiminde 90 milyon tondan fazla üretimiyle ilk sırada yer alır. Buna rağmen nüfusunun 1 milyardan fazla olması nedeniyle üretilen mercimek, pirinç, buğday gibi ürünlerin tamamı ihtiyacı karşılamaya yöneliktir.

(Cevap B)

10. Azerbaycan dünyanın en önemli petrol ve doğal gaz rezervlerine sahiptir.

Ülke doğal gaz ihracatında dünyanın sayılı ülkeleri arasında yer alır. Ayrıca sanayisinin yeterince gelişmemiş olması nedeniyle enerji tüketimi ve alımı azdır.

(Cevap E)

11. Mısır dünyanın en az yağış alan ülkeleri arasında yer alır. Ülkede yağışların az olması nedeniyle çöller geniş yer kaplar.

(Cevap D)

12. Kalıcı kar sınırı ekvatordan kutuplara gidildikçe düşer. Kutuplara yakın yerlerde kalıcı kar sınırı deniz seviyesinden başlar. Bu nedenle kutuplara yakın yerlerde buzul şekilleri fazladır.

Norveç kuzey kutup noktasına yakın olduğundan buzul şekillerin en fazla olduğu ülkeler arasında yer alır.

(Cevap A)

13. Fransa, Japonya, Almanya ve İtalya dünyanın en çok otomobil ihraç eden ülkeleridir. Otomotiv bu ülkelerin ihracatında önemli bir paya sahiptir.

(Cevap C)

14. Fransa, İtalya, İspanya, Türkiye dünyada turizmden en fazla gelir elde eden ülkelerdir. Özbekistan'da ulaşım koşullarının gelişmemiş olması, tanıtıma yeteri kadar önemin verilmemesi gibi nedenlerle turizm yeterince gelişmemiştir.

(Cevap E)

15. Gece-gündüz süre farkı ekvatordan kutuplara doğru gidildikçe artar. Ekvatorda yıl boyunca gece-gündüz süresi eşittir. Kutuplarda ise 6 ay gece 6 ay gündüzdür. Libya ekvatora daha yakın olduğundan gece-gündüz süre farkı daha azdır.

(Cevap C)

16. Fransa'da Akdeniz, karasal ve okyanusal iklim özellikleri etkilidir. Ülkede yıllık yağış miktarının az olması nedeniyle daha çok buğday, çavdar gibi kuraklığa dayanıklı tarım ürünlerinin üretimi yaygındır. Ülkede pirinç sadece akarsu vadilerinde sulama ile yapılır. Çin, Tayland, Hindistan ve Endonezya'da yağış miktarının fazla olması nedeniyle pirinç üretimi doğal şartlarda yapılır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. İsviçre, Avrupa kıtasında yer almasına rağmen Avrupa Birliği'ne üye değildir.

(Cevap E)

2. Fay hatlarının yaygın olduğu yerlerde;

- Deprem fazla
- Kaplıca ve ılıca fazla
- Jeotermal enerji potansiyeli fazladır.

(Cevap D)

3. Gayzer volkanik arazide yer altından sıcaklığın etkisiyle basınçlı bir şekilde su ve buhar olarak çıkan kaynaklardır. Bu kaynaklar aktif volkanların görüldüğü yerlerde oluşur. Aktif volkanların görüldüğü yerlerde levha hareketleri nedeniyle depremler çok fazladır.

(Cevap A)

4. Nem miktarının az olduğu yerlerde soğuma ve ısınma kısa sürede gerçekleştiğinden sıcaklık farkı fazla olur. Sıcaklık farkının fazla olduğu yerlerde genleşme ve büzüşmeye bağlı olarak fiziksel parçalanma olur. Mısır, Avustralya, İran ve Cezayir'de bulunan çöllerde sıcaklık farkı fazla olduğundan fiziksel parçalanma fazladır.

(Cevap D)

5. Türkiye'de sadece Doğu Karadeniz kıyılarında laterit toprak görülür. Malezya, Brezilya, Nijer ve Endonezya'da ise sıcak ve nemli iklimin etkisiyle laterit topraklar yaygın olarak görülür.

(Cevap C)

6. Geniş yapraklı ormanlar ekvator ve çevresinde görülür. Ekvatordan uzaklaştıkça sıcaklık ortalamalarının düşmesi nedeniyle karışık yapraklı ve iğne yapraklı ormanlar görülür. Kanada yaklaşık 50° Kuzey enleminden sonra başlar. Bu nedenle Kanada'da karışık yapraklı ve iğne yapraklı orman görülür.

(Cevap E)

7. Mısır gelişmekte olan bir ülkedir. Gelişmekte olan ülkelerde yaşlı nüfus oranı giderek yükselir. Genç nüfus oranı ise giderek azalır.

(Cevap C)

8. Gelişmiş ülkelerde tarımsal faaliyetler gelişmiş araç ve gereçlerle yapılır. Bu nedenle gelişmiş ülkelerde nüfus daha çok şehirlerde yaşar. Nijerya gelişmiş ülkeler arasında olmadığından şehirleşme oranı düşüktür.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

9. Gelişmiş ülkelerde hayvancılık faaliyetleri ahır hayvancılığı şeklinde yapılır. Bu nedenle bu ülkelerde birim hayvandan alınan verim yüksektir. Gelişmeyen ülkelerde ise hayvancılık faaliyetleri geleneksel yöntemlerle yapılır. Bu nedenle bu ülkelerde hayvancılık faaliyetlerinden elde edilen verim azdır. Hollanda hayvancılık faaliyetlerinde gelişmiş yöntemler uyguladığından birim hayvandan çok fazla verim alır.

(Cevap B)

10. III. taralı alanda dünyanın en büyük çölü olan Büyük Sahra Çölü yer alır. Diğer taralı alanlarda orman ve tundra bitki örtüsü görülür.

(Cevap C)

11. Kasırga ve hortum gibi doğal afetler alçak basınç merkezlerinde görülür. Alçak basınç merkezlerinde havanın çok seyrek olması nedeniyle çevredeki havanın hızı giderek artar ve sarmal bir şekil alır. Böylece hortum ve kasırga oluşur. Dünya üzerinde hortum ve kasırga Atlas, Hint, Büyük Okyanus ve çevresindeki ülkelerde oluşur. Mısır'da yüksek basınç merkezinin etkili olması, okyanuslara kıyısının olmaması gibi nedenlerle kasırga ve hortum çok az görülür.

(Cevap C)

12. Fiyort tipi kıyılar buzulların deniz seviyesine kadar ulaştığı ülkelerde görülür. Buzulların yükseltisi ekvatordan kutuplara gidildikçe düşer. Ör; Ekvator ve çevresinde kalıcı kar sınırı 4500-5000 m'dir. Kutuplarda ise 0 m'dir. Fiyort tipi kıyılar dünya üzerinde sadece Rusya, Norveç, Kanada gibi kutuplara yakın yerlerde görülür.

(Cevap E)

13. İtalya gelişmiş ülkeler arasında yer alır. Gelişmiş ülkelerde;

- Sanayide çalışanların oranı yüksektir.
- Yaşlı nüfus oranı artar.
- Ortalama yaşam süresi yüksektir.
- Nüfus daha çok dışarıdan gelen göçlerle artar.
- Şehirleşme oranı yüksektir.
- Kişi başına düşen gelir fazladır.
- Okur-yazar oranı yüksektir.

(Cevap A)

14. Japonya dünyanın en büyük dört ekonomisinden birine sahiptir. Ekonomisinin bu kadar büyük olmasında sanayi ülkesi olması etkilidir. Ülkede tarım alanlarının az olması nedeniyle tarımsal faaliyetlerde çalışan sayısı ve tarımsal üretim azdır. Bu nedenle Japonya tarım ülkeleri arasında yer almaz.

(Cevap A)

15. Yağış, su kaynakları ve engebenin fazla olduğu yerlerde ulaşım koşulları yetersiz olduğundan dağınık yerleşme yaygın olur. Dağınık yerleşmenin yaygın olduğu yerlerde tarımda makine kullanımı azdır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Türkiye'de 4 mevsim belirgin olarak yaşanır. Bu durum ülkemizin mutlak konumunun sonucudur. 4 mevsim sadece orta kuşak ülkelerinde görülür.

(Cevap D)

2. İngiltere gelişmiş ülkeler arasında yer alır. Ülkede istihdam olanakları fazladır. Bu nedenle dışarıdan çok fazla göç alır. Ülkede istihdam olanakları fazladır. Bu nedenle dışarıdan çok fazla göç alır. Ülkede nüfus daha çok göçlerle artar.

(Cevap B)

3. Hazar Havzası'nda trilyonlarca m^3 doğal gaz rezervi bulunmaktadır. Dünyada doğal gaz rezervinin en fazla olduğu ülke Rusya'dır.

(Cevap B)

4. İspanya Avrupa Kıtası'nda yer alan İber Yarımadası üzerinde yer alır. Portekiz'de bu yarımada üzerinde yer alır. Fakat Portekiz'in sadece Atlas Okyanusu'na sınırı vardır.

(Cevap D)

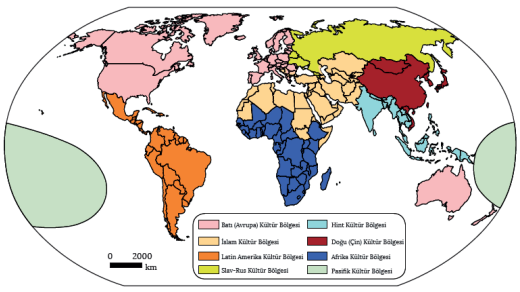
5. And Dağları → Güney Amerika

Kayalık ve Appalaş → Kuzey Amerika

Atlas Dağları → Afrika Kıtası'nda yer alır.

(Cevap B)

6.

Coğrafi keşiflere kadar sadece Avrupa'yı kapsayan bu kültür; daha sonra Amerika, Avustralya ve Yeni Zelanda'yı içine alarak dünyanın diğer kültür bölgelerini etkilemiştir. Yeni Dünya'ya yapılan göçler sonucu Akdeniz Avrupası Latin Amerika'ya; Kuzeybatı Avrupa ise Kuzey Amerika, Avustralya, Yeni Zelanda gibi bölgelere ticaret ve sömürgecilik faaliyetleri ile kendi kültürlerini yaymıştır. Bu durum, yerli kültürlerin değişmesine hatta yok olmasına neden olmuştur. Batı kültürünün en iyi temsilcisi Kanada ve ABD'yi içine alan Anglo-Amerika'dır. Batı kültüründen çok uzakta olmasına rağmen Avustralya ve Yeni Zelanda'da bu kültürün etkisi hâkimdir. Avrupa kültürü, Yeni Dünya'nın kültürünü şekillendirirken bu bölgede yer alan eski kültürleri de büyük oranda değiştirmiştir. Çok sayıda dilin konuşulduğu Batı Kültür Bölgesi'nde en yaygın din ise Hristiyanlıktır. Ancak yukarıda verilen Dünyadaki büyük kültür bölgeleri (Tümertekin, E., 2016) haritasına göre G. Afrika Cumhuriyeti; Afrika kültür bölgesine dahil edilir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

7. İngiltere'nin (Birleşik Krallık) Avrupa Birliği'nden ayrılma süreci ülkenin tamamını kapsar. Zaten siyasi bölgelerin sıırları ülke sınırlarından geçer. Şöyle ki, bir ülkenin bir kısmı dağlık bölge, ormanlık bölge, yoğun nüfuslu bölge kavramına dahil edilirken bir kısmı dahil edilmeyebilir. Ancak İngiltere'nin bir yarsının AB üyesi olmaya devam edeceği söylenemez. Ancak parçada AB'nin yerine yeni bir bölge ayrımının yapılacağı belirtilmemiştir. Ayrıca AB'nin işlevini yitirdiği ve tamaen ortadan kalktığı da söylenemez. Ancak İngiltere'nin ayrılma kararı ile siyasi bölge sınırlarının daha kısa sürede değiştiği de parçadan ulaşılacak bir bilgidir.

(Cevap B)

8. Tayga ormanları dünya üzerinde en fazla Rusya'da yer kaplar.

(Cevap E)

9. Kızıldeniz'e kıyısı olan ülkeler Mısır, Suudi Arabistan, Etiyopya, Ürdün, Yemen ve Sudan'dır.

(Cevap C)

10. Hazar Gölü Havzası; Havza gölün sularını topladığı alanın tamamıdır. Türkiye'den kaynağını alan Kura ve Aras Nehirleri sularını Hazar Gölü'ne boşaltır. Bu nedenle Türkiye Hazar Havzası'nda yer alır.

(Cevap E)

11. İşlevsel bölgeler; ekonomik ve kültürel yönden yerel, bölgesel, ulusal ve küresel çapta diğer bölgelerle etkileşim gösteren bölgelere denmektedir. Bu bölgelerin belirlenmesinde insan faaliyetlerinin doğal ortam içinde oluşturduğu sosyoekonomik ortam (beşerî veya kültürel) etkili olmuştur. Türkiye'de işlevsel bölgeler, bir merkez etrafında gelişmiştir. Bu merkez, çeşitli faaliyetlerin işleyişini kontrol eden ve düzenleyen bir odak noktası konumundadır. Merkezler arasındaki etkileşimin artmasına bağlı olarak bölgelerin işlevsellikleri artabilir ya da azalabilir. Türkiye'nin bu kriterlerle oluşturulan işlevsel bölgelerini dört başlık altında incelemek mümkündür. Bunlar;

- Hizmet bölgeleri
- Kalkınma projesi bölgeleri
- Yönetim bölgeleri
- İstatistik bölgeleri

Sahip oldukları doğal ve beşerî özellikleriyle dünyanın diğer alanlarından ayrılan bölgelere şekilsel bölge denir. Örneğin iklim, bitki, toprak gibi doğal unsurların dağılışı esas alınarak oluşturulmuş doğal bölgeler ile nüfus, yerleşme, kültür, tarım ve madencilik gibi beşerî unsur ve faaliyetlerin dağılışı esas alınarak oluşturulmuş bölgeler şekilsel bölgelerdir. Buna göre Ural-Altay Dil Bölgesi; beşeri şekilsel bölge kavramına dahil edilir.

(Cevap A)

12. Çin, Hindistan, Pakistan gibi ülkeler dünya buğday üretiminde ilk sıralarda yer alır. Buna rağmen bu ülkelerle nüfusun fazla olmasına bağlı olarak üretilen buğrayın tamamına yakını iç tüketimin ihtiyacını karşılamaya yöneliktir. Kanada'da nüfus az olduğundan üretilen buğdayın tamamına yakını ihraç edilir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Tarih, yaşanmış ve yaşanan hayatın her yönünü konu edinir. Dolayısıyla tarihin oluşmasına katkı sunan etkenler de çeşitli olabilir. Fakat aksini düşünenler de vardır. Mesela Hegel-Marks çizgisindeki tarihçiler, tarih içindeki olayların tamamen iktisadi etkenler ile gerçekleştiğini savunurlar. Zira onlara göre insanı diğer varlıklardan ayıran en temel vasıf ekonomik ihtiyaçlarıdır. Bu yaklaşımın inkar edilemez önemi olmakla birlikte, tarihin gelişimi ve anlamı tek faktör ile veya o faktöre bağlı bir olay ile anlaşılamayacak kadar çok yönlüdür ve karmaşıktır.

(Cevap B)

2. Osmanlılar kendilerinden önceki Müslüman devletlerden devraldıkları Hicri takvimi imparatorluğun sonuna kadar kullandılar. Tanzimat'tan sonra (H.1256/M.1840) yılbaşının Mart ayı kabul edildiği, Rumi takvimi kullanmaya başlayan Osmanlılar resmi belgelerinde, hatta gazetelerde iki takvimi yani Hicri ve Rumi takvimi de bir arada yazıyorlardı. Osmanlılar, Rumi takvimi mali amaçlar için kullanmaya başlamışlardı. Rumi takvim güneş yılı esasına dayanıyordu.

(Cevap E)

3. Bodrumlu Herodotos MÖ 484–425 tarihleri arasında yaşamıştır. Herotodos hikâyeci tarih tarzını benimseyerek, logografların yolundan ayrılmıştır. Olayları bir düzen içinde sıralarken tenkit ve tahlil yoluna gitmemiş, ancak gördükleri ve işittikleri arasında bir ayrıma gitmiştir. Bu da onun bir arayış içinde olduğunu göstermektedir. Soruda verilen tarihçiler arasında en erken dönemde yaşamış olan Herodotos'tur.

(Cevap C)

4. Soruda verilen ifade Voltaire'e aittir. Bu sözünden dolayı bazı tarihçiler, modern tarih yazımını Voltaire (1694–1778) ile başlatırlar. Voltaire, "*Ulusların Davranış Biçimi ve Töreler Üzerine Deneme*" adlı kitabında savaşlar ve krallardan ziyade, geçmiş hayattan kesitlerin önemli olduğunu ve bunların halkın ilgisini daha fazla çektiğini söyleyerek, kendisinden önceki tarihçilerin yaklaşımlarından uzaklaşıp tarihe daha geniş bir alan açmıştır.

(Cevap A)

5. Tarih bilimi araştırmalarında, olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi kurarak (analiz etme) ve olayların geçtiği yeri ve zamanı belirterek, tarihi olayları doğru bir şekilde açıklamaya çalışır. Ancak, tarih geçmişi incelediği için, araştırmalarında deney ve gözlem yöntemine başvuramaz.

(Cevap A)

6. **Otobiyografi:** Kişilerin kendi hayatını anlattıkları eserlerdir. **Seyahatname:** Bir gezginin resmi amaç olmadan kaleme aldığı eserlerdir. **Menakıbname:** Doğu kültüründe evliyalar, şeyhler vb. hakkında söylenenlere menkıbe denilir. Zamanla bu anlatımlar, menakıbname adı ile yazılı eserlere dönüşmüştür. **Sefaretname:** Elçilerin başka ülkelere yaptıkları resmi seyahatlerini anlattıkları eserlere denir. **Vekayiname:** Tarihçiler tarafından olayların yıllara göre yazımına verilen isimdir.

(Cevap D)

7. Tarihi olayın kendi devrine ait bir materyale veya yazılmış bir esere, bir belgeye ana kaynak veya birinci elden kaynak adı verilir. ***"Aşıkpaşazade Tarihi"*** adlı eser de birinci elden kaynak grubuna girer. Çünkü Aşıkpaşazade eserinin bazı bölümlerini kendi görgülerine dayanarak yazmıştır. Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan 1478'e kadar gelen hadiseler eserin konusunu oluşturmaktadır. Aşıkpaşazade eserinde II. Murat ve Fatih dönemi olaylarını kendi görgüsüne dayanarak yazmıştır. Bu eser Mehmed Neşri'nin 1500'lerde kaleme aldığı *Kitab-ı Cihannüma*'ya kaynak olmuştur.

(Cevap D)

8. MÖ V. yüzyılda yaşamış bir tarihçi olan Thukydides'in tarih sahnesine çıkışıyla Helen tarih yazımında büyük sıçramalar olmuştur. Thukydides, Heredotos'un dinleyiciyi eğlendirmek için tarih yazma düşüncesine karşıydı. Thukydides'in tarih yazımındaki amacı olayları akıl ve mantık yoluyla açıklamaktı. Bu nedenle Thukydides siyasal yazımın ilk örneğini verdiği eseriyle kronolojiye özen göstermiş, yalnızca olayları anlatmakla yetinmeyerek, onları meydana getiren nedenler ve aralarındaki bağlantılar üzerinde durmuştur. Thukydides; Peloponnes savaşlarını anlatırken, savaşların sebebini Atina ve Sparta devletlerinin birbirinden farklılaşan şartlarında aramaktadır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Günümüz Batı dillerinde "tarih" anlamına gelen İngilizce history, Fransızca histoire, Almanca historie, İtalyanca storia kelimelerinin kökeni Helence ΙΣΤΟΡΙΑ (historia) kelimesinden gelmektedir. Bu kelime İyon Lehçesinde "araştırma, bildirme, haber alma yoluyla bilgi edinme" anlamında kullanılmaktadır. MÖ V. yüzyılda yaşayan Herodotos bu kelimenin anlamını geliştirerek, ona "insanların ve insan topluluklarının başından geçenleri kayda geçirme yoluyla elde edilen bilgi" anlamını da kazandırmıştır.

(Cevap C)

10. Roma'da tarih yazımı MÖ III. yüzyılda Kartaca Savaşları sırasında yaşamış senatörlerle başlamıştır. Roma'nın bu ilk tarih yazarları yazı dili olarak Helence'yi kullanıyorlardı. Romalılar arasında Latince olarak ilk kez tarih alanında eser veren kişi M. P. Cato olmuştur. Yedi kitaptan oluşan *Origines* (*Kökenler*) adlı eserinde Roma'nın başlangıcından kendisinin öldüğü MÖ 149 yılına kadar olan tarih olaylarını anlatmıştır. Cato'dan sonraki annales yazarları, onun çizdiği yolda ilerleyerek eserlerini Latince kaleme almışlardır.

(Cevap B

11. Tarih okuyucusu veya araştırmacısı eline geçen bir eseri özellikle tarihi değeri olan bir yazmayı değerlendirirken öncelikle eserin yazarını belirlemeye çalışır. Bu durum dış eleştiride uygulanması gereken ilk işlemdir. Yazarın adı; eserin kapağı üzerinde, cilt içindeki ilk sayfasında bulunabileceği gibi giriş kısmında ya da eserin içinde herhangi bir amaçla kullanılmış olabilir. Eserlerin çoğunluğunda bu şekildeki kayıtlara rastlamamız mümkündür. Fakat özellikle bazı eski yazma eserlerde yazarın adının bulunduğu yapraklar bozulmuş veya okunamaz bir halde olabilir ya da yazarın adından hiç söz edilmeyebilir. Bu durumda eserin içeriğinden bilgi edinilmeye çalışılır.

(Cevap A)

12. Ta'lik: Arap alfabesiyle sağdan sola yatık olarak yazılan ve harflerin kuyruklarının uzun tutulduğu yazı türüdür. Osmanlı Devleti'nde genellikle Şeyhülislamlık ve ona bağlı kurumlar ve kişiler bu yazı türünü kullanmaktaydılar.

(Cevap B)

13. Alman sosyolog Weber, toplumsal eylemin yorumlanıp açıklanması sürecinde doğa bilimlerinde kullanılan yasa benzeri kavramlar yerine ideal tip olarak bilinen bir kavramsal/yönlemsel aracın kullanılması gerektiğini vurgulamıştır. Max Weber, "ideal tipi" belirli bir tarihsel dönemde ortaya çıkan olayları analiz etmek amacıyla araştırmacının gerçeklik hakkında sahip olduğu kanıtlara ve gözlemlere dayanarak geliştirdiği yöntemsel araç olarak tanımlar.

(Cevap D)

14. Vekayinameler (Kronikler): Batı literatüründe Yunanca "kronik" kelimesi ile anılırlar. Olayların yıllara göre yazımı anlamına gelmektedir. Bu tür eserlerin en eskisi Kayseri piskoposu Eusebios tarafından kaleme alınan ve 323 yılına kadarki olayları anlatan eserin olduğu kabul edilir. Ondan sonra bu yöntem pek çok tarihçi tarafından takip edilmiştir.

(Cevap A)

15. Gaius Sallustius Crispus MÖ 1. yüzyılda yaşamıştır. Halk sınıfından varlıklı bir aileye mensuptu. Felsefe ve edebiyatla da uğraşmıştır. MÖ 54'te quaestor, MÖ 52'de tribunus plebis olarak görev yapmıştır. MÖ 49 yılında Pompeius ile Caesar arasındaki iç savaşta Caesar'ı desteklemiştir. Klasik Roma tarihçiliği Sallustius ile başlar. Çünkü Sallustius'tan önce tarih yazarları ya yıllıklar biçiminde ya da anı türünde eserler vermişlerdir. Bugünkü anlamda tarih yazan Sallustius'un eserleri tek tek olayları ya da kişileri ele alan monografiler biçimindeydi. Bellum Lugurthinum adlı eserinde Romalılar ile Numidia Kralı Lugurtha arasındaki savaşı anlatmıştır. Yazarın *Historiae* adlı eseri beş kitaptan oluşur ve günümüze dört söylev, iki mektup ve birkaç parça kalmıştır.

(Cevap C)

16. Hükümdar ve hanedan üyelerinin şecerelerini gösteren jeneoloji kitapları, araştırma alanları her ne olursa olsun tarihçilerin daima ellerinin altında bulunması gereken eserler arasında yer alır. Araştırmacıların özellikle hükümdarların şecereleri, tahtta kaldıkları yılların, kullandıkları isim, unvan ve künyelerin tespiti ve hanedan üyeleri arasındaki akrabalık ilişkileri ile ilgili jeneoloji kitaplarına başvurmaları gerekmektedir. Duyulan bu büyük ihtiyaca binaen, oryantalistler tarafından daha 19. yüzyılın sonlarından itibaren, Ortaçağ İslam dünyasında hüküm süren devlet ve hanedanlarla ilgili ayrıntılı jeneoloji kitapları hazırlanmıştır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Orta Asya'nın modern anlamda tarih yazıcılığı Orta Asya'da değil, esas olarak Rusya'da oryantalistlerin (özellikle Berthold) çabaları sayesinde olmuştur. Çarlık Rusya'sının sonunda ve Sovyetlerin ilk döneminde verdiği eserlerle Orta Asya araştırmalarının temelini atan bilim adamı, Alman asıllı Rus tarihçizi V. V. Berthold'tur.

(Cevap A)

2. XIX. yüzyılın sonu XX. yüzyılın başında Rusya Türklerinin en önemli fikir hareketi olan Ceditçilik farklı dönemlerde farklı algılanmıştır. Kırımlı Gaspıralı İsmail önderliğinde eğitim reformu olarak başlayan hareket giderek sosyal hayata, kadınların özgürleştirilmesi, siyasi modernleşme, soy bilincinin yükselmesi olarak da yayılmıştır. Hal ve hareketleri ile Ruslara andıran bu gençleri gelenekçi ulema bir yozlaşma hareketi olarak görmüştür. Sovyet yönetiminin Ceditçilere bakışı zamana göre farklılık gösterir. Ceditçiler 1920'lerin görece liberal havasında daha olumlu bir yaklaşım olmuştur. 1930'larda ise Ceditçiliğe karşı düşmanca tavır alınmıştır. 1970'lerde bazı genç tarihçiler Ceditçiliği yeniden yorumlayarak sosyal gelişmeye onların da katkı sağladığını ileri sürmüşlerdir. Ceditçiler bir aydınlanma hareketinden ziyade yozlaşma hareketi olarak değerlendirilmişlerdir.

(Cevap D)

3. Osmanlı – Türk tarih yazıcılığı kendisinden önceki tarihçilik gelenekleri ve çağdaş tarih geleneklerinin bir sentezi olarak doğmuştur. İslam tarihçiliği, İran tarihçiliği, Selçuklu tarihçiliği, Memlûklular, Timurlular ve Safeviler tarihçilikte belli ölçüde Osmanlı tarihçiliğini besleyen büyük gelenekler olmuştur. Osmanlı'da son dönem tarihçiliğinde Batı etkisi artmıştır. Buna göre Osmanlı tarihçiliğinin başlangıcında Yunan etkisi yoktur.

(Cevap C)

4. Daha çok yükselme dönemini kapsayan Osmanlı Klasik Dönemi'nde I. Selim devrinde Arap tarihçiliği Osmanlı tarihçiliği üzerinde etkili olmuştur. Bu dönemde Türkçe, Farsça eserlerin yanında Arapça tarih eserleri de görülür. Yine Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde Suriye, Hicaz, Mısır'ın alınmasından sonra Osmanlı tarihçiliği üzerinde Memlûk tarihçiliğinin doğrudan etkisi görülür. Diğer seçeneklerde yer alan devletler Osmanlı Klasik Dönemi'nde siyasal olarak faaliyet göstermeyen devletlerdir.

(Cevap B)

5. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat "E" seçeneğindeki ifade yanlıştır. Meskukat, halkları ve kültürlerini incelemez.

İslam ve Osmanlı tarihinde "meskukat" olarak bilinen bilim dalı Nümizmatik'tir. Tarihte basılan paraların incelemesini yapar. Özellikle hükümdarları, onların kullandıkları lakapları, hangi yıllarda hüküm sürdüklerini öğrenmeye imkân sağlar.

(Cevap E)

6. Osmanlı tarihçiliğinin ilk örnekleri gazavatnâme, menâkıbnâme, fütüvvetnâme, fetihnâme, saray takvimleridir.

Gazavatnameler bir savaş ya da seferle oldukça ayrıntılı bilgi verir ve tarihi kaynak bakımından destansıdır. Düşmanın yenilgisiyle sonuçlanan gazavatnameye zafername, bir şehrin ele geçirilmesi olursa fetihname, birden çok fethi kapsarsa sefername denir.

Surnameler şehzadelerin doğum, sünnet ve düğünlerini anlatan eserler olup yükselme döneminden itibaren görülen eserlerdir.

(Cevap D)

7. Tevarih-i Âl-i Osman üst başlığı altındaki eserlerde Osmanlı padişahlarının siyasi, askeri faaliyetleri, yaptırdıkları dini ve sosyal kurumlara kadar çeşitli hizmetlerine ve dönemlerinde vuku bulmuş hadiselere yer verilir. Hikâyeci ve nakilci anlatımın kullanıldığı eserlerde çoğunlukla sebep-sonuç ilişkisi aranmamıştır. Bilinen Tevarih-i Âl-i Osman yazarları arasında Aşık Paşazade, Mevlana Mehmet Neşri, Oruç b. Adil, Behişti Ahmet Sinan Çelebi, Mevlana Ruhi Çelebi, Hacı Halil-el Konevi sayılabilir.

(Cevap A)

8. Fatih Dönemi, Osmanlı tarih yazıcılığının kuruluş dönemi olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde Osmanlı tarihçileri tarafından ilk müstakil dünya tarihleri ve Osmanlı tarihleri yazılmıştır. Fatih dönemi tarih yazıcılığı telif ve tercüme faaliyetlerinin yoğunlaştığı II. Murad dönemi çalışmalarının meyvesini verdiği bir dönemdir. Bu dönemin en önemli faaliyetlerinden biri şehnameciliğin başlamasıdır. Yarı resmî nitelikteki bir tarih yazıcılığı olan şehnamecilikte padişahların vasıfları, kahramanlıkları, zaferleri yüceltilir. Şehnamecilik Kanuni Dönemi'nden itibaren düzenli bir memuriyete dönüşmüştür.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. I. Selim devrinde Arap tarihçiliğinin Osmanlı tarihçiliği üzerindeki etkileri bariz hale gelmiştir. Bunun göstergesi bu dönemde Türkçe ve Farsçanın yanında Arapça tarih eserlerinin de kaleme alınmasıdır. Bu durumun ortaya çıkmasındaki etken Yavuz Dönemi'nde fethedilen Suriye, Mısır, Hicaz'ın fethinin tarih yazıcılığına yansımasıdır. Arap tarihçiliği "sene sene yazan, kısa ve öz" bir yapıya sahiptir.

(Cevap D)

10. Osmanlı Devleti'nde bir yıllık olayları göstermek amacıyla hazırlanan eserlere "salname" denir. Salname 1847 yılında Ahmet Vefik Efendi tarafından hazırlanmıştır. Geçmişteki birtakım olayların hakkında özet bilgi içeren salnamelerde düzenlendiği yıla ilişkin kurumlar ve kişiler hakkında kısa bilgiler verilmektedir.

(Cevap B)

11. 19. yüzyıl her alanda olduğu gibi tarih yazıcılığı alanında da ciddi bir dönüşümün yaşandığı bir dönemdir. Bu dönem tarihçiliğinde göze çarpan ilk husus dilin ve üslubun sadeleştirilmesidir. Dilin sadeleşmesi tarihin pedagojik bir işlev kazanmasına paralel bir süreçtir. Tarih seçkinler için üretilen bir bilgi olmaktan çıkıp geniş kitleler için yazılmaya başlanmıştır. Bu çerçevede verilen eserler arasında son vakanüvis Abdurrahman Şeref Efendi'nin eserleri sayılabilir. Bu dönemde Avrupa tarihine de ilgi giderek artmıştır. Avrupa tarihinden etkilenme metodolojik ortaya çıkmıştır.

(Cevap E)

12. Osmanlı tarih yazıcılığı devletin kuruluş tarihine nazaran oldukça geç bir dönemde başlamıştır. Bu dönemde eserlerini kaleme almış sadece üç Bizans tarihçisi ile üç Arap seyyahı ve coğrafyacısı vardır. Bunların Osmanlı Beyliği hakkında verdiği bilgiler son derece sınırlıdır.

(Cevap E)

13. Osmanlı tarihçiliğinin asıl ürünleri II. Bayezid Dönemi'nden itibaren verilmeye başlanmıştır. II. Bayezid Dönemi'nde İdris-i Bitlisi, Heşt Behişt isimli eseri kaleme almış ve bu eserde ilk sekiz Osmanlı padişahını anlatmıştır.

(Cevap D)

14. Bir tarih yazım çeşidi olan şehname yazıcılığı Fatih devrinde başlamıştır. Şehnamecilik edebi tarihçiliktir ve İran tarihçiliğinin bir ürünüdür. Osmanlıya İran tarihçilik geleneğinden geçmiştir. Şehnamecilik Kanuni devrinden itibaren devamlı bir memuriyet haline dönüşerek XVII. yüzyılın başına kadar devam etmiştir. Bu tarihten sonra vakanüvistlik kurumu hayata geçmiştir. İlk vakanüvist Naima, son vakanüvist Abdurrahman Şeref Bey'dir. İlk şehnameci Şehdi'dir. İlk resmî şehnameci ise *Şehname-i Ali Osman*'ın yazarı Arifi Fetullah Çelebi'dir.

(Cevap C)

15. II. Bayezid'in emriyle İbn-i Kemal'in Türkçe olarak kaleme aldığı *Tevarih-i Âli Osman* adlı eseri Osmanlı tarihçiliğinde bir dönüm noktasıdır. İbn-i Kemal, Kemal Paşazade olarak tanınır.

(Cevap A)

16. Vakanüvis "vaka yazan" manasına gelir ve bu tarz tarih yazıcılığının özelliği hadiselerin yıl yıl anlatılmasıdır. İlk resmî vakanüvistlik Naima (1655-1716) ile başlamış ve Halepli Mustafa Naima olarak 1574-1660 yılları arasının tarihini kaleme almıştır. Bu eseri Naima tarihi olarak bilinir. Mayıs 1909 Abdurrahman Şeref Bey vakanüvistliğe getirilmiş ve saltanatın kaldırılmasına kadar görevine devam etmiştir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Öğretici tarzda eser veren tarihçiler, mensup oldukları toplumu harekete geçirerek milli birlik ve ahlaki değerleri geliştirmeyi istemişlerdir. Bu tarz tarih yazıcılığında topluma fayda sağlamak amaçlanır. Eski Yunanlı tarihçi Thukydides (MÖ 460-400) bu tarz tarih yazımının öncüsü kabul edilir ve gerçek anlamda tarihçilik onunla başlatılır. Thukydides'in öncülüğünü yaptığı bu tarz tarih yazımı sadece öğretici değildir. Aynı zamanda olayların sebep ve sonuçlarını da kendince irdelemeye çalışır.

(Cevap B)

2. Tarihçi araştırmalarına konusunun bibliyografyasını tespit etmekle başlar. Bu açıdan onun işini kolaylaştıracak bir kısım eserler bulunmaktadır. Bunlara bibliyografik eserler denir. Kitap isimlerini içeren Türkiye bibliyografyası, makaleler için Türkiye makaleler bibliyografyası vardır. Kütüphane ortamında çalışmak için katalogların kullanımını bilmek zorunludur. Genellikle basılmış kitap ve makaleler, yazar soyadına göre veya kitap adına ve konu adına göre gruplandırılmıştır.

(Cevap B)

3. Soruda verilen özellikler Paleolitik Dönem'e aittir. Bu dönem insanlık tarihinin en uzun dönemidir. Genellikle çakmak taşlarının yontulmasıyla şekillendirilmiş kesici, delici ve kazıcı aletler bu dönemin en belirgin buluntularıdır. Tarihin bu döneminde insanlar tamamen doğaya bağlı kalmış, avcılık ve toplayıcılık ile hayatlarını sürdürmüşlerdir. Bu çağın sonlarına doğru mağara duvarlarına hayvan ve av sahneleri resimleri yapmışlardır.

(Cevap C)

4. Herodotos (Heredot), Rivayetçi (Hikâyeci) tarih anlayışının temsilcisi olarak kabul edilmektedir. Herodot'un yazdığı "Historia" bu türün ilk örneğidir. Bu tür tarih yazıcılığında hikâye ve efsanelerle dolu bilgiler nakledilir. Genellikle yer ve zamandan bahsedilmekle birlikte tarihi olaylar arasında sebep-sonuç ilişkisi kurulmamıştır. 18. yüzyıla kadar Avrupa ve İslam dünyası tarihçiliğinde bu tarzda kaleme alınan eserler vardır.

(Cevap C)

5. Osmanlı Devleti kuruluşundan itibaren resmî belgelerini korumaya çalışmıştır. Osmanlı arşivlerindeki belgeleri defter tasnifleri ve evrak tasnifleri olarak ele almak mümkündür. Defterler, Osmanlı bürokrasisinde alınan kararların, hükme bağlanan konuların, divan ve maliye bürolarında kaydolunduğu eserlerdir. Osmanlı'da Tanzimat ile modern arşivciliğe geçilmiş 1839-1861 yılları arasında arşiv belgeleri "Hazine-i Evrak" adı altında inşa edilmiştir.

(Cevap A)

6. Tarihi malzemelerin eleştirisi dış eleştiri ve iç eleştiri olmak üzere iki şekilde yapılır. Tarihi malzemenin ne dereceye kadar belge değeri taşıdığının incelenmesi dış eleştiri, malzemelerin içindekilerin doğruluğu, gerçeğe uygunluğunun incelenmesi iç eleştiridir.
Tarih araştırmacısı eline geçen bir eseri incelemeye öncelikle eserin yazarını belirlemeye çalışarak başlar. Eserin adı ve yazarının belirlenmesinden sonra, eserin yazılış tarihi, yazıldığı yer, eserin orijinalliği, eserin kopyaları varsa en iyi nüshası belirlenir, belgelerin eleştirisi yapılır. Bunlar dış eleştiri ile ilgili olup yazarın tarafsızlığı iç eleştiri içinde değerlendirilir.

(Cevap D)

7. Eserin yazar tarafından kaleme alınan nüshası her zaman güvenilir olanıdır. Orijinali yoksa orijinaline en yakın olanı seçilmelidir ki bu uzmanlık işidir. Eserin bütün nüshaları görülüp bazı bölümlerini sondajlar yapılarak birbirine benzeyen nüshaların en mükemmeli seçilir. Kopya sayısı birbirine benzerlik açısından en aza indirilir. Kalan birkaç nüsha da kendi aralarında karşılaştırılarak farklı oldukları noktalar notlarla gösterilir. Buna "tenkidli metin" denir. Böylece eserin orijinal esere en yakın metni tutturulmuş olur. Yapılan bu işlemler iç eleştiri kısmında yapılıp E seçeneği doğrudur.

(Cevap E)

8. **Tarama:** Tarihe kaynaklık edebilecek her türlü bilgi ve verilerin bulunması aşamasıdır. **Tasnif:** Toplanan verilerin bir sistem dâhilinde sınıflandırılması aşamasıdır. **Tahlil:** Elde edilen verilerin kaynak ve bilgi yönünden yeterli olup olmadığının kontrol edilmesi aşamasıdır. **Tenkit:** Toplanan verilerin gerçekliği ve bilgi açısından güvenilirliğinin tespit edildiği aşamadır. **Terkip:** Toplanan verilerin birleştirilerek sonuca ulaşılması aşamasıdır. Bu aşamada olaylar değişik açılardan incelenerek sonuca ulaşılır. Yani araştırmacının izlediği yöntemlerin en son basamağı terkip basamağıdır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

9. Eserin tanıtıcı unsurlarının belirlenmesi aşamasında bilinmesi gereken noktalardan biri eserin yazılış tarihidir. Bu kısım çoğunlukla yazma eserlerin sonunda ferağ kaydı (kolofon) denilen bölümde yer alır. Kolofonda yer alan tarih eserin esas yazılış tarihi olabileceği gibi o nüshanın kopya edildiği tarih de olabilir. Kolofonda verilen tarih yazarın yaşadığı dönemin tarihi ile karşılaştırılır. Yazılış tarihinin tespitinden sonra yazıldığı yer belirlenir. Yazıldığı yer genelde kolofonda belirlenmiştir. Eserin dil ve şekil özellikleri, yazının karakteri, eserin yazıldığı dönemin ve yerin belirlenmesinde etkilidir. Bu çerçevede yazı türü, kâğıt, mühür, işaretler, dil, alfabe, şekil, şive eserin yazıldığı yerin belirlenmesinde etkilidir. Eleştirinin yapılması yer ve tarih belirlenmesinde değil, daha çok araştırmalarda orijinal kaynağa ulaşmada etkilidir.

(Cevap E)

10. Sorudaki A, B, C ve D seçeneklerindeki eşleştirmeler doğru yapılmıştır. Fakat onomastik biliminin inceleme alanı paralar değildir. Onomastik bilim dalı yer adlarını inceleyerek, tarihi olayların meydana geldiği yerin ne manaya geldiğinin bilinmesini sağlar. Tarihte basılmış paraları inceleyen bilim dalı ise nümizmatiktir.

(Cevap E)

11. Kaynaklar dış eleştiriden sonra iç eleştiriye tabi tutulur. İç eleştiri tarihi malzemenin içeriklerinin doğruluğunu ve gerçeğe uygunluğunun derecesini tespit etmek için yapılır. İç eleştiri özellikle kitap, risale ve belgelere ait bir eleştiridir. İç eleştirinin birinci basamağında yazarın hayatı, kişiliği ve görüşleri hakkında bilgi sahibi olunur. İkinci basamağı eserde geçen olayların eleştirisidir. Eserde anlatılan olaylar farklı kaynaklarla kıyaslanır ve bilgilerin doğruluk dereceleri tespit edilir.

(Cevap A)

12. Auguste Comte tarafından geliştirilen pozitivizm, toplumsal yaşamın doğal yaşama benzer bir nesnel gerçekliği olduğu yönünde temel bir varsayıma dayanır. Pozitivzmi doğa bilimlerinde kullanılan niceliksel bilgiye dayalı bilimsel yöntemin sosyal bilimlerde kullanılabileceğini savunur.

(Cevap B)

13. Eleştirel sosyal bilim yöntemi, toplumsal gerçekliği yalnızca analiz etmekle yetinmemiş, aynı zamanda onu değerlendirmeci bir bakış açısıyla eleştirmiştir. Bu yönteme göre, toplumsal gerçeklik, pozitivizmin iddia ettiğinin aksine görünen değil, görünenin ardında olandır. Eleştirel sosyal bilimde toplumsal gerçeklik, çelişkili ve çatışmacı bir niteliğe sahip olan sosyal, siyasal, kültürel ve benzeri faktörler tarafından kontrol edilen tarihsel bir gerçekliktir.

(Cevap D)

14. Tarihte bir çağın bitip yeni bir çağın başlaması, insanlığın büyük bir bölümünü etkileyen ve önemli sonuçlar doğuran olayların yaşanmasına bağlıdır.

(Cevap C)

15. Max Weber toplumsal eylemin yorumlanıp açıklanması sürecinde doğa bilimlerinde kullanılan yasa benzeri kavramlar yerine ideal tip olarak bilinen bir kavramsal aracın kullanılması gerektiğini vurgulamıştır. Weber toplumsal eylemi analiz etmek üzere geleneksel, duygusal, değerle ilişkili akılcı ve amaçsal akılcı kavramları ortaya atmıştır. Akılcı eylemi açıkça bir amaca kilitlenmiş ve bu amaca ulaşmayı sağlayacak en uygun araçları seçmiş, hesaplı ve planlı düşünmeye dayalı bir eylem tipi olarak değerlendirmiştir. Weber "ideal tipi" belirli bir tarihsel dönemde ortaya çıkan olayları analiz etmek amacıyla araştırmacının gerçeklik hakkında sahip olduğu kanıtlara ve gözlemlere dayanarak geliştirdiği yöntemsel araç olarak tanımlanır.

(Cevap E)

16. Eskiçağ tarihi, Akdeniz ve Ön Asya çevreleri ile bu çevrelerle doğrudan ilişki halinde bulunan komşu bölgelerde yazı ile başlayan en eski devirlerden (MÖ yaklaşık 3200) Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkıldığı 476 yılına kadar (MS V. yüzyıl) olan süreyi kapsamaktadır. Yaklaşık 4000 yıl kadar süren Eskiçağ tarihi kültürel bakımdan iki gruba ayrılmaktadır. Bu gruplar Eskidoğu ve Eskibatı şeklindedir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Bilinen ilk tarihçi MÖ V. yüzyılda yaşamış Bodrumlu (Halikarnassos) Herotodos'dur. Doğu Akdeniz Bölgesi'nde çıktığı uzun gezilerden sonra kaleme aldığı Historia adlı eserinde MÖ V. yüzyıldaki Helen – Pers savaşlarını tasvir eder. Bugünkü anlayışa yakın bir tarih eseri meydana getiren ve dünya düşünce tarihindeki ilk yazar olan Herodotos, Antikçağda "Tarihin Babası" sayılmıştır. "Herotodos tarihi" bir siyasal ve askeri tarih olmasının yanı sıra aynı zamanda bir kültür tarihidir.

(Cevap B)

2. Antikçağ sikkelerini ekonomik, tarihsel, kültürel, sanatsal yönleriyle inceleyen bilim adı nümizmatiktir. Sikkeler yazılı kaynaklar kısmında yer almaktadır. Sikke MÖ VII. yüzyılda Lidyalılar tarafından icat edilmiştir. Sikkeler ekonomik olduğu kadar siyasal açıdan da önemlidir. Sikkelerin siyasal tarih araştırmalarına konu olmasında basımının devletin yetkisinde olması, tek başına sikke basmanın siyasal bağımsızlık anlamına gelmesi de etkilidir.

(Cevap C)

3. Yazıtbilimi diyebileceğimiz epigrafi Antikçağ'da taş, metal, tahta, kil ve seramik gibi sert maddeler üzerine yazılmış eserleri inceler. Günümüzde epigrafi Antikçağ'ın bir geleneği olarak devam etmektedir. Önemli kişilerin kitabelerindeki yazılar, sivil ya da dinsel yapılara ait yazıtlı frizler, sokak isimlerinin yazıldığı levhalar, grafitolar bu kısımda yer almaktadır.

(Cevap D)

4. Antikçağda papirüsler üzerine yapılmış kayıtları inceleyen ve bunları tarih araştırmalarında kullanabilecek hale getiren bilim papirolojidir. Papiroloji öncelikle Mısır'ın Hellenistik – Roma döneminde papirüs ve parşömenler üzerine yapılmış Helence ve Latince kayıtları inceler. Bu çalışma alanı MÖ 322 ile MS VII. yüzyılı kapsar. Papirolojik belgelerin tarih araştırmaları bakımından önemi edebiyat eserlerinin ele almadığı alanlarda ortaya çıkmalarıdır. Papirüslerin büyük bölümü özel ve resmî nitelikte belge karakteri taşımaktadır.

(Cevap C)

5. Arkeoloji Helence'de "eskinin öğretisi" anlamına gelmektedir. Arkeologlar somut kalıntılardan hareketle geçmişe dair elde edilebilecek her çeşit bilgiyle ilgilenirler. Veriler genelde eksiktir ve yanıltıcı olabilir, fakat çeşitleri neredeyse sınırsızdır. Eskiçağ insanın geriye bıraktığı tüm maddi kültür mirasını inceleyerek bu mirası kaynak olarak değerlendiren bilim arkeolojidir.

(Cevap B)

6. "?" olan yere paralar ibaresi yazılırsa doğru olacaktır. Nümizmatik, paraların tanınması ile uğraşan bir ilim dalıdır. Kökeni "sikke" kelimesinden gelen meskukat ise nümizmatik ilminin diğer adıdır.

(Cevap B)

7. Tarihi bir olayın kendi devrine ait bir materyale veya yazılmış bir esere, bir belgeye birinci elden kaynak denir. Bu kaynaklar, bir olaya fiilen iştirak etmiş veya olayı yakından takip etmiş kişilerin kaleme aldığı olaylar olabileceği gibi, bir olayın anısına inşa edilen bir abide; yazılan bir kitabe de olabilir. Aynı şekilde devletlerin bürokrasilerinde ürettikleri belgeler de birinci elden kaynaklardır.

İkinci elden kaynaklar ise, olayın devrine yakın bir zamanda veya o devrin kaynaklarından yararlanılarak meydana getirilen eserlerdir.

Buna göre madalya, sikke ve kitabe birinci elden kaynak olarak kabul edilir.

(Cevap E)

8. Hükümdar ve hanedan üyelerinin şecerelerini gösteren jeneoloji kitapları tarihçilerin daima yararlanması gereken eserlerden biridir. Araştırmacıların hükümdarların taht yıllarının ve kullandıkları isim, unvan ve künyelerin tespitinde jeneoloji kitaplarına müracaat etmeleri gerekir. Jeneoloji kitapları daha çok kişisel bilgilere yer verip bastırdıkları paralara yer vermez.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

9. İslam dünyasında Selçuklular zamanında Hicri Takvimin yanında Sultan Melikşah'ın emriyle sultanın Celalud-din lakabından dolayı Takvim-i Celali ya da adından dolayı Takvim-i Meliki diye anılan yeni takvim hazırlanmıştır. Güneş yılı esasına dayanan bu takvimden özellikle mali alanda istifade edilmiştir. İlhanlı Hükümdarı Gaza Han zamanında da daha çok mali alanda kullanılmak üzere Takvim-i Hani adıyla güneş yılı esasına dayanan bir takvim ihdas edilmiştir.

(Cevap B)

10. Epigrafik kaynaklar (kitabeler – yazıtlar) umumiyetle yapılar, mezar taşları, çeşitli eşyalar ve sert cisimler üzerine kaydedilmiş yazılı metinlerdir. Verdikleri dakik ve sıhhatli bilgilerle tarih araştırmalarında kullanılan en güvenilir kaynak türlerinden birini oluşturur. Kitabeler genellikle ait oldukları yapının kim tarafından ne zaman, hangi amaçla yaptırıldıklarını doğru bir şekilde ortaya koymaları nedeniyle devrin siyasi, sosyal ve kültürel tarihine önemli katkılarda bulunmaktadır. İslam dünyasında yapı kitabelerinde eserle ilgili bilginin yanı sıra devrin hükümdarının da ad, unvan ve lakaplarının zikredilmesi geleneği, hakimiyet anlayışı, teşkilat ve kültür araştırmacıları için bilgiler sunar. Vergi ve mali düzenlemelerle ilgili merkezden gönderilen emirlerin kitabeler şeklinde işlenmesi uygulanmıştır. Kitabelerden nüfus tespiti yapılamayıp D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

11. Tarih öncesi, yazının olmadığı dönemlerdir. Dolayısıyla, Hititlerin tanrılarına hesap vermek amacıyla yazdıkları anallar (yıllıklar), tarih öncesi devirlerin aydınlatılmasında bir kaynak olarak kullanılamaz.

(Cevap E)

12. İslam tarih yazıcılığının başlaması ve gelişimi Hz. Muhammed'in hayatı (siyer) ve gazalarına (megazi) dair bilgilerin toplanması ve kaydedilmesi faaliyetleri ile başlamıştır. Vekayinameler tarihçiler tarafından kaleme alınan ve tarihi hadiseleri anlatan eserlerdir.

(Cevap E)

13. Osmanlı ıslahat hareketleri, Osmanlı İmparatorluğu'nun çökmesini, bölüşülmesini önlemek içindir. Türk inkılabı ise, fiilen sona eren Osmanlı İmparatorluğu'nun yerine yeni, modern, laik ve bağımsız bir devlet kurmak için yapılmıştır. Dolayısıyla Türk inkılabı, Osmanlı ıslahat hareketlerinden farklı olup geçmişte Osmanlı ıslahatçılarının yaptıkları hatalardan ders alındığını ve daha köklü yeniliklerin yapılması gerektiğine olan inancın arttığını göstermektedir.

(Cevap A)

14. Osmanlı Devleti'nde vakanüvislerden önce olayların kaydını tutan görevliler vardı ve bunlara şehnameci deniyordu. Şehnamecilerin yaptığı iş şehnamecilik diye adlandırılıyordu. Şehnamecilik, Fatih Dönemi'nde ortaya çıkmış ve Kanuni devrinden itibaren devamlı bir memuriyete dönüşmüştür. İlk şehnameci Şehdi'dir. En meşhur şehnameci Seyyid Lokman bin Hüseyin'dir ve 27 yıllık şehnamecilik görevinde Hünername, *Selimhanname*, *Şehinşah-name*, *Zafername* gibi birçok eser telif etmiştir.

(Cevap C)

15. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen açıklamalar "Milat"ın bugün kullandığımız takvime başlangıç olmasının sonuçlarıdır. Ancak MÖ 3500'lerde yazının bulunmasının tarih çağlarına geçişin başlangıcı olarak kabul edilmesinin, Hz. İsa'nın doğumu (0) yani Milat ile bir ilgisi yoktur.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Onomastik dilbilimin şahıs adlarını inceleyen dalıdır. Tarih araştırmalarında, tıpkı yer adları gibi şahıs adlarının da doğru bir şekilde tespiti oldukça önemlidir. Ortaçağ'da Türkler, Araplar ve İranlılar tarafından kullanılan, ancak bugün unutulup kaybolan pek çok şahıs adının doğru tespiti, gerek Arap alfabesinin yapısı, gerekse müelliflerin yaptığı tahrifattan dolayı zaman zaman oldukça zordur. Böyle sıkıntılı durumlarda araştırmacıların onomastik (ad bilim) çalışmalarına müracaat etmeleri ve şahıs adlarıyla ilgili hazırlanmış ayrıntılı el kitaplarından istifade etmeleri gerekmektedir.

(Cevap D)

2. B, C, D ve E seçeneklerinde verilen bilgiler, tarih biliminin özellikleri arasında yer almaktadır. Ancak "A" seçeneğinde verilen bilgi yanlıştır. Çünkü tarihi olaylar günümüz koşullarına göre değil, gerçekleştiği günün şartları içerisinde değerlendirilir. Geçmişteki koşullar ile günümüz koşulları aynı değildir. Doğru sonuçlara ulaşmak için, bu durum mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

(Cevap A)

3. İslam dünyasında Selçuklular zamanında Hicri Takvimin yanında, Sultan Melikşah (1072-1092)'ın emriyle, sultanın Celaleddin lakabından dolayı Takvimi Celali ya da adından dolayı Takvim-i Melik diye anılan yeni bir takvim hazırlanmıştır. Bu takvimi başında Ömer Hayyam'ın bulunduğu bir heyet hazırlamıştır. Güneş yılı esasına dayanan bu takvimden özellikle mali alanda istifade edilmiştir. 1079 yılı başlangıç kabul edilir.

(Cevap D)

4. Tarih çağları, yazının bulunması ile başlar. Yazının bulunmasından önceki dönemlere tarih öncesi çağlar, yazının bulunmasından sonraki dönemlere de tarih çağları denir. Dolayısıyla antlaşmalar ve yıllıklar yazılı kaynak olduğuna göre, sadece tarih çağları ile ilgili bilgi verebilir. Fakat, seramik kaplar hem tarih öncesi hem de tarih devirleri ile ilgili bilgi verebilmektedir.

(Cevap A)

5. Olay; kısa sürede olup biten gelişmeler, olgu ise; uzun bir zaman, belli bir süreç içerisinde yaşanan gelişmelerdir. Dolayısıyla A, C, D ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler tarihi bir olaydır. Fakat, İslamiyetin yayılması kısa süreli olmayıp bir süreç gerektirdiğinden tarihi olgudur.

(Cevap B)

6. Taşköprülüzade Ahmet Efendi'nin Arapça olarak yazdığı *Şakaik-i Numaniye* eseri Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşundan 1558 yılına kadar imparatorlukta yaşamış olan tarikat şeyhleri ve âlimlerin biyografilerini ihtiva eder. Bu eserler dönemin ilim ve fikir hayatı hakkında bilgi verir.

(Cevap B)

7. Osmanlı elçilerinin elçilik görevlerine dair yazdıkları eserlere "sefaretname" denir. Elçiler özellikle 18. yüzyıldan sonra gittikleri devletlerin askeri gücü, devlet yapısı, toplum yapısı ile ilgili gözlemler yapıp raporlar hazırlayarak Osmanlı yönetimine sundular. Osmanlının batıya bakışında etkili olan sefaretnameler devlet ve toplum hayatında değişikliğe sebep oldular. Osmanlı elçilerinin yazdığı ilk elçilik raporu Fatih Dönemi'nde Avusturya'ya elçi olarak giden Hacı Zağanos'a aittir. En fazla üzerinde durulan ise Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin *Fransa Sefaretnamesi*'dir.

(Cevap D)

8. Padişahların sır katipleri tarafından tutulan ve padişahlarının hayatının gün gün anlatıldığı eserlere "Ruzname" denir. İlk tespit edilen Ruzname II. Mahmut'a ait katibi Hıfzi Ağa tarafından kaleme alınan eserdir. *Ruzname-i Sultan Mahmut Han* isimlidir. Sır katipleri dışında başka müelliflerin kaleme aldığı eserlere de Ruzmerre denilmektedir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

9. Verilen açıklamada yer bilimi olan coğrafya, kazı bilimi olan arkeoloji, zaman bilimi olan kronoloji ve yazı bilimi olan paleografya bilimi vurgulanmıştır. Ancak, para bilimi olan nümizmatik ile ilgili herhangi bir ifade yer almamaktadır.

(Cevap C)

10. I, III ve IV numaralı öncüllerde yer alan ifadeler tarih biliminin olayları açıklarken yararlandığı yöntemlerdir. Fakat tarihi olaylar günümüz değer yargılarıyla yorumlanamaz. Çünkü günümüz felsefesi, teknolojisi ve anlayışıyla geçmişteki bir olay hakkında yorum yapılırsa sağlıklı değerlendirmelere ulaşılamaz.

Deney ve gözlem metodu da tarih bilimi için uygulanabilir bir yöntem değildir. Çünkü tarihi olaylar tekrarlanamaz.

(Cevap C)

11. A, C, D ve E seçeneklerinde verilen takvimler güneş yılı esaslıdır. Fakat, İslami takvim olan ve Türklerin İslamiyeti kabul ettikten sonra kullanmaya başladıkları Hicri Takvim ay yılı esasına dayanmaktadır.

(Cevap B)

12. Soruda verilen açıklamada dil bilimi olan filoloji biliminin önemi vurgulanmaktadır. Etnografya kültür, antropoloji ırk, nümizmatik para, diplomatik ise belgeler bilimidir.

(Cevap D)

13. Tarih kaynakları genel olarak yazılı, sözlü ve görsel olarak sınıflandırılabilir. Mitler, menkıbeler, destanlar, şiirler, fıkra ve atasözleri sözlü kaynakları; arşivler, vekayinameler, şecereler, hatıratlar, seyahatnameler... yazılı kaynakları; belgeseller, ses kayıtları vs görsel ve işitsel kaynakları oluşturmaktadır.

Menkıbeler, toplumun siyasi, sosyal, dini hayatına tesir etmiş olan kahramanların dilden dile anlatılmış hikayeleridir. Bu sebeple sözlü kaynaklar içerisindedir.

(Cevap A)

14. Arkeoloji kazı, epigrafya kitabeler (anıt), nümizmatik para, paleografya yazı, diplomatik belgeler (antlaşma) bilimidir. Tarih öncesi dönemde yazının olmadığı dikkate alındığında B, C, D ve E seçeneklerinde verilen bilimlerden yararlanılamaz. Fakat arkeoloji bilimi, hem tarih öncesi hem de tarih devirleri ile ilgili araştırmalarda tarihe yardımcı olan bir bilim dalıdır.

(Cevap A)

15. Tarih bilimi, araştırmalarında belgelerden yararlanır. Dolayısıyla kaynak taraması yapma ve ayrıca yardımcı bilimlerden yararlanma, tarih araştırmalarında başvurulan yöntemler arasında yer almaktadır. Ancak, tarih geçmişi incelediği ve geçmişteki olaylar tekrar etmediği için, tarih araştırmalarında gözlem yoluna başvurulamaz.

(Cevap C)

16. Tarihi olayın geçtiği döneme ait her türlü buluntu, tarih bilimi için birinci elden kaynak olduğuna göre, her üç öncülde yer alan bulgu da, yani silahlar, fermanlar ve mezarlar birinci elden kaynak değeri taşımaktadır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Kadeş Savaşı'ndan sonra imzalanan Kadeş Antlaşması'nın tarafları Hititler ve Mısırlılar idi. Kadeş Savaşı'ndan kesin sonuç alınamayınca taraflar antlaşma yaptılar. Kadeş Antlaşması'nı imzalayanlar Hitit Kralı III. Hattuşili ve Mısır Firavunu II. Ramses idi. Aradaki dostluğu ve kardeşliği pekiştirmek amacıyla II. Ramses, III. Hattuşili'nin kızıyla evlendi.

(Cevap E)

2. I. öncülde yer alan eşleştirme yanlıştır. Papirüs kâğıdını Mısırlılar bulmuştur. Mısırda yetişen bir bitkiden yapılan Papirüs Mısır'a özgüdür.

II. öncülde yer alan eşleştirme doğrudur. Sağlık tanrısı Asklepios'a adanarak yapılan Asklepion Sağlık Merkezi Bergama'dadır.

III. öncüldeki eşleştirme de yanlıştır. Çünkü parşömen kâğıdını Bergamalılar bulmuştur. Parşömen keçi derisinden yapılmıştır. Parşömen kâğıdı İskenderiye ve Bergama Kütüphaneleri'nin birbirleriyle olan yarışlarının ürünüdür.

(Cevap B)

3. Büyük İskender, Pers İmparatorluğu'na son vererek kendisi büyük bir imparatorluk kurmuştu. İskender kurduğu bu imparatorluk içerisinde yeni şehirler inşa ettirdi. İskender'in kurduğu İskenderiye gibi şehirler, zamanla birer kültür ve ticaret merkezi haline gelmiştir. İskender'in Asya'ya yönelik faaliyetleri, batı ve doğu kültürlerinin karışmasıyla yepyeni bir kültürün ortaya çıkmasını sağladı. Bu yeni kültüre Hellenistik kültür, bu kültürün ortaya çıktığı yaklaşık üç yüz yıl devam eden döneme Hellenistik Dönem denilmiştir. Bu dönem MÖ 330–30 tarihleri arasını kapsamaktadır. Hellenistik Dönem, MÖ 30'da Romalıların Ptolemeleri ortadan kaldırmasıyla sona ermiştir.

(Cevap A)

4. Sümer şehir devletlerinden Ur ve Umma kentleri arasında yapılan savaştan Ur kentinin Patesi'si Ur-Nanşe galip çıktı. Ur-Nanşe'nin torunu Eannatum Umma ile savaşmaya devam ederek onlara karşı başarı kazanmıştır. Eannatum bunu kutlamak için Akbabalar Steli olarak bilinen ünlü kabartmayı yaptırmıştır.

(Cevap A)

5. Fibula tunç, altın veya gümüşten yapılmış bir tür çengelli iğnedir. Giysi uçlarını tutturmak veya tamamen süs amaçlı kullanılmıştır. MÖ dokuzuncu yüzyılda Frigler tarafından geliştirilmiştir. Fibula her ne kadar Frigler tarafından bulunmasa da Frig fibulalarının belli bir modeli vardır ve Anadolu'da bu modayı Frigler yerleştirmiştir. Bugünkü çengelli iğneye benzeyen fibula genelde zenginler ve soylular tarafından prestij ürünü olarak kullanılmıştır. Kısa zamanda yaygınlaşan ve tipik bir Frig aksesuarı olan fibulalar Hitit, Asur ve Urartular tarafından da üretilip kullanılmıştır.

(Cevap C)

6. Neolitik çağda tarımdan hemen sonra gerçekleşen en önemli yenilik hayvanların evcilleştirilmesidir. Köpek ise daha önce Mezolitik çağda evcilleştirilmiştir. Bu nedenle köpek evcilleştirilen ilk hayvandır. Daha sonra beslenme amaçlı koyun, keçi, sığır evcilleştirilmiş ve bu hayvanların sütünden ve yününden yararlanılmıştır.

(Cevap D)

7. Dicle ve Fırat arasındaki Mezopotamya bölgesinin kurak olması ve kuru tarımın nüfusu beslemeye yetmemesi, sulamalı tarımı zorunlu hale getirmiştir. Buna bağlı olarak sulu tarımın yapıldığı ilk yer Mezopotamya olmuştur.

(Cevap A)

8. I, II, III ve IV numaralı öncüllerde yer alan eşleştirmeler doğrudur. Macunçay, Orta Taş Dönemi'ne ait bir merkezdir. Tekkeköy de yine Orta Taş dönemini aydınlatır. Beycesultan Bakır dönemine ait yerleşim merkezidir. Alişar ise Demir Çağı'na ait buluntuların yer aldığı merkezdir. Hacılar, Demir Çağı'na ait buluntuların elde edildiği merkez olup Burdur ili sınırları içerisinde yer alır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Hititlerde feodal beylerin ortadan kaldırılarak, yerlerine merkezden valiler gönderilmesinde amaç, merkezi yönetimi güçlendirmektedir.

(Cevap D)

10. Soruda verilen özellikler Fenikelilere aittir. Sami ırkından olan Fenikeliler, Lübnan Dağları ile Doğu Akdeniz kıyıları arasındaki bölgede yaşamışlardır. Fenikeliler bölgeye MÖ 3000 yıllarında gelmişlerdir. Sur, Sayda ve Biblos gibi liman şehirleri kuran Fenikeliler, MÖ 2500 yıllarından itibaren Mısırlılarla ticari ilişkilere başladılar. Fenikeliler, Akdeniz kıyılarında ticaret kolonileri meydana getirdiler, böylece doğu ülkeleri ile Akdeniz ülkeleri arasında kültürel etkileşim sağladılar. Saydam camı üreterek Sidon ve Sur atölyelerinde kadeh ve şişe yaptılar.

(Cevap A)

11. Mezopotamya'dan Anadolu'ya gelen Asurlu tüccarlar genelde tunç yapımında kullanılan kalay ve çeşitli kumaşlar satıyor, karşılığında altın ve gümüş alıyorlardı. Anadolu'nun yazı ile tanışması ve tarihi çağlara girmesi de yine Asurlu tüccarlar sayesinde olmuştur. Asurlu tüccarlar Asur kentindeki iş ortakları olan eşleriyle mektuplaşarak ticareti yapılacak malların listesini gönderiyorlar, eşlerinin kervanlarla gönderdikleri malları, Anadolu'nun pek çok yerinde kurulan pazarlarda satıyorlardı. Kültepe ören yerinde yapılan kazılarda Asurlu tüccarların evlerinin bodrum katlarında çok sayıda çivi yazılı tabletler bulunmuştur. Buna bağlı olarak Anadolu halkı MÖ 2. bin yılın başlarında tarihi çağlara girmiştir.

(Cevap E)

12. 4. sülale firavunlarından Snefru'nun oğlu olan Keops, Gize platosunda tam bir piramit yaptırmayı başarmıştır. Bugüne kadar yapılmış en büyük piramit olan bu piramidin yanında yer alan oğlu Kefren ve Mikerinos'a ait piramitler daha küçüktür. Bu piramit mezarlar taştan inşa edilmiştir. Antik dünyanın 7 harikasından biri olan Keops Piramidinin kenar uzunluğu 230 m, yüksekliği 146 m'dir.

(Cevap B)

13. Mumyalama işleminin gerçekleştirildiği mekan taşınabilir, ölünün evinin yakınına kurulan bir çadır veya tapınaklarla bağlantısı olan özel bir mumyalama yeridir. Mumyalamada öncelikle vücut yıkanarak özel bir masaya yatırılırdı. İç organları ve burun deliğinden de beyni dışarı çıkarılırdı. Vücut içindeki yumuşak yerlerin çıkarılmasının nedeni çürümeyi önlemek içindir. Karnın sol alt kısmından küçük bir yarık açılarak mide, karaciğer, akciğer ve bağırsaklar çıkarılıyordu. Kalp ise vücudun içinde bırakılıyordu. Mumya içinde bırakılan organ kalp olup D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

14. Yerleşik yaşama geçilmesi, insanlar arasında iş bölümünün oluşması, hayvanların evcilleştirilmesi ve sabanın kullanılmaya başlanması toprakların tarıma açılmasının sonuçları arasındadır. Fakat topraktan eşya yapımının öğrenilmesi tarımsal faaliyetlerin getirdiği bir sonuç değildir.

(Cevap C)

15. A, B, D ve E seçeneklerinde yer alan mimari yapılar Roma Dönemine aittir. Fakat Minua Kanalı Roma Dönemine ait değildir. Minua Kanalı, Urartu Kralı Minua'nın yaptırdığı bir su kanalıdır. Bu kanal Van şehrinin çevresindeki arazilerin sulanmasında kullanılmaktadır.

(Cevap C)

16. Friglerin tarımı korumak için sert yasalar yapmaları, saban kırmanın ve öküz öldürmenin cezasının ölüm olması, onların tarım ve hayvancılığa verdikleri önemi göstermektedir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Tarihte MÖ 7. yüzyılın ikinci yarısında parayı icat edenler Lidyalılar olmuştur. Paranın icat edilmesinin nedeninin, paralı askerlerin alacaklarının ödenmesi ile ilgili olduğu sanılmaktadır. Kara ticaretine büyük önem veren Lidyalılar, Sardes'ten başlayarak Mezopotamya'ya kadar uzanan Kral Yolu'nu yapmışlardır. Kral Yolu üzerinden yapılan ticaret sayesinde Doğu ile Batı kültürleri arasında etkileşim artmıştır. Lidya kralları ve aileleri ölülerini tümülüs adı verilen mezarlara gömüyorlardı. En önemli mezarlık alanı, Sardes'in 8 km kuzeyinde Marmara Gölü'nün kıyısındaki Bintepe mezarlığıdır. Mezarlıktaki 100 kadar tümülüsün üç tanesinin krallara ait olduğu sanılmaktadır. Bu tümülüslerden en büyüğü 355 m çapında ve 61 m boyutlarıyla Anadolu'nun en büyük tümülüsü olan Kral Alyattes tümülüsüdür.

(Cevap E)

2. Nom adı verilen şehir devletleri Mısır uygarlığında görülmüştür. Nom, eski Yunancada eyalet anlamına gelen "nomos"tan türemiştir. Kabile niteliğindeki yönetim birimleridir. Her nomun bir yerel Tanrı ya da Tanrıçası vardı. Ayrıca, Mısır'da ilk siyasi teşkilatlanma "nom" denilen şehir devletleri şeklindedir.

(Cevap B)

3. Mikenler, MÖ 1600–1100 yılları arası Yunanistan'da yaşamıştır. Homeros'un İlyada'sında anlatılan Yunanlılar aslında bu çağda yaşamış Akalardır. Yönetim biçimi krallık olup feodal sisteme dayanır. Ticaretle uğraşan Mikenlerin yıkılışının en büyük sebebi krallıkları arasında yaşanan iç çatışmalardır.

(Cevap A)

4. Cicero, yazdığı pek çok kitabı günümüze ulaşan ünlü Romalı hatip, avukat aynı zamanda devlet adamıdır. Cicero sadece senatoda görev yapmış; ancak imparatorluk yapmamıştır.

(Cevap D)

5. Eski krallık döneminde inşa edilen ünlü piramitler o çağa "**Piramitler Çağı**" adının verilmesine neden olmuştur. 4. sülale firavunları Keops, Kefren ve Mikerinos'un Gize'de yaptırdığı piramitler Mısır'ın en görkemli anıtlarıdır. Bu sülalenin diğer firavunlarından Racedef de kendisine piramit mezar yaptırmıştır. Anıtsal mimariye sahip olan piramitler güç ve zenginliğin simgesiydiler ve bugün dünyanın yedi harikasından birini oluşturur.

(Cevap B)

6. Sümerlerde yazılı reformları ile tanınan ilk kral Urukagina'dır. MÖ 2360'larda ilk yazılı kanunları hazırlatmıştır.

(Cevap C)

7. Fenikelilerin, uygarlığa en büyük katkıları harf yazısını bulmuş olmalarıdır (MÖ 1250). 22 harfli olan bu yazı, Fenike dilinin bütün seslerini karşılamakta idi. Fenike alfabesini daha sonraki dönemlerde Yunanlılar ve Romalılar yeniden düzenlemiştir. Bu alfabeye yeni harfler ekleyerek bugünkü Latin alfabesini meydana getirmişlerdir. Yani bugün birçok ülkenin kullandığı Latin alfabesinin temelini Fenikeliler atmıştır.

(Cevap E)

8. B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. A seçeneğinde yer alan ifade yanlıştır. Çünkü Peloponnesos savaşları Persler ve Yunan şehir devletleri arasında olmamıştır. Peloponnesos savaşlarının sebebi Atina ve Sparta şehirlerinin arasındaki güç dengesinin korunmak istenmesidir. MÖ 431-404 yılları arasında meydana gelen savaşlardan Atina yenik çıkmış ve ağır şartlar taşıyan bir antlaşma imzalamıştır.

(Cevap A)

9. Uruk döneminin sonuna doğru MÖ 3200 yıllarında Uruk'ta en eski yazılı belgelere rastlanır. Çivi yazısı denilen bu yazıda işaretlerin her biri bir sözcük değil bir heceye karşılık gelmektedir. İlk yazılı belgeler de Sümerce yazılmıştır. Çivi yazısını ilk kez bir Alman dilbilim adamı olan filolog **G. Friedrich Grotefend** kısmen çözmüştür.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

10. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat Persler, Kültepe ve Orta Anadolu'da ticaret kolonileri ile ün yapmamışlardır. Kültepe'de ve Orta Anadolu'nun bazı yerlerinde ticaret kolonileri kuran medeniyet Asurlulardır. Bu yüzden MÖ 1950-1750 tarihleri arasına Asur ticaret kolonileri çağı adı verilmiştir.

(Cevap D)

11. Anadolu, Akdeniz, Arabistan, İran, Hindistan ve Türkistan'da kurulan uygarlıkların kesişme noktası Mezopotamya "iki nehir arasındaki ülke" olarak tanımlanmıştır. Fırat ve Dicle ırmakları arasında yer alan, oldukça verimli bir tarım havzası olan Mezopotamya'da Sümer, Elam, Akad, Babil ve Asur gibi devletler kurulmuştur. Urartu Devleti, Doğu Anadolu'da Asya kökenli Hurriler tarafından kurulmuştur. Urartuların merkezi Tuşpa (Van)'dır.

(Cevap C)

12. Başkentleri Ninova olan Asurlular, Anadolu'da Kültepe, Alişar ve Boğazköy'de ticaret kolonileri kurmuşlardır. Asurlu tüccarlar, kabaca MÖ 1950-1750 yılları arasında Kültepe'deki gibi, Anadolu'nun farklı yerlerinde ticaret kolonileri kurarak iyi örgütlenmiş bir ticaret ağı geliştirmişlerdir. Bu örgütlü ticaret dönemine eski Asur ticaret kolonileri çağı adı verilmiştir. Bu ticaret kolonileri sayesinde yazıyı Anadolu'ya taşıyan uygarlık Asurlular olmuştur.

(Cevap E)

13. Öncüllerde yer alan konuların üçüne de Romalıların katkısı olmuştur. Romalılar Mısırlıların kullandığı Güneş yılı esaslı takvimi geliştirerek Jülien takvimi adıyla Avrupa'da kullanılmasını sağlamışlardır. Bu takvimde son değişiklikleri Papa XIII. Gregor yaptığı için günümüzde Avrupalıların kullandığı bu takvime Gregoryen takvimi denilmektedir. İlk kez Fenikelilerin icat ettiği alfabe sırasıyla önce Yunanlılar, sonra da Romalılar tarafından geliştirilmiş ve günümüze Latin alfabesi olarak ulaşmıştır. Yunan kanunlarının etkisiyle Roma'da hukuk fikri gelişmiştir. Roma'da hazırlanan Oniki Levha Kanunları partici ve plebler arasındaki mücadeleleri sona erdirdiği gibi günümüz çağdaş Avrupa hukukunun da temellerini oluşturmuştur.

(Cevap E)

14. Hidrolik Uygarlık olarak da nitelendirilen devlet Urartulardır. Urartu Devleti, Doğu Anadolu'da Asya kökenli Hurriler tarafından kurulmuştur. Urartu ülkesinde kısa ve yağışsız geçen yaz aylarında yapılacak sulu tarım için büyük önem taşıyan su kanalları, barajlar ve göletler bayındırlık alanında Urartulardan günümüze kadar ulaşmış en önemli tesislerdir. Modern Van şehrinin çevresindeki arazilerin sulamasında hala Urartu kralı Minua'nın yaptırdığı 54 km uzunluğundaki Minua (Şamran) kanalı ile II. Rusa'nın Erek Dağı'nın tepesine inşa ettirmiş olduğu yapay baraj gölünün (Keşiş Gölü) sularından yararlanılmaktadır. Bugüne kadar saptanan ve sayıları 100'e yaklaşan sulama tesisleri Doğu Anadolu'yu bir barajlar bölgesi haline getirmiştir. Başka yerde olmayan bu yoğunluk nedeniyle Urartu Krallığı Hidrolik Uygarlık olarak da nitelendirilmiştir.

(Cevap A)

15. MÖ 264 yılından itibaren Romalılar Batı Akdeniz'deki en önemli güç olan Kartacalılarla karşı karşıya geldiler. Pön Savaşları olarak bilinen ve birbirini takip eden 3 savaşta Romalılar galip gelerek Batı Akdeniz'de geniş topraklar ele geçirmişlerdir. Romalılar 1. Pön Savaşı'nda (MÖ 264-241) ilk defa düzenli bir donanma kurarak, gücünü deniz hâkimiyetinden alan Kartaca Devleti'nin donanmasını yendiler. Kartaca Devleti Kuzey Afrika'da kurulmuş başkenti bugünkü Tunus olan Kuzey Afrika'nın batısına İspanya ve Fransa'nın deniz kıyısı bölgelerine ve adalarına sahip güçlü bir devletti. Pön Savaşlarında Kartacalıların yenilip yıkılmasıyla buralar Roma topraklarına katılmıştır. Seçeneklerden İngiltere bu topraklar arasında yer almaz.

(Cevap D)

16. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat D seçeneğindeki ifade yanlıştır. Çünkü Hitit kralları analları Tanrı'ya hesap verme düşüncesi ile doğru olarak yazdırmışlardır. Yani bu anallarda kralların zaferleri kadar yenilgilerinden de bahsedilmiştir. Başka ülkelerde olduğu gibi krallar ve zaferleri övülmemiştir. Objektif bir anlayışla yazılmıştır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Verilen diyalogda yer alan bilgilere bakılarak, sözü edilen uygarlığın Urartular olduğu söylenebilir.

(Cevap C)

2. Antik Yunan dünyasının yedi harikasından biri kabul edilen ve günümüzde de anıt mezarlara adını veren Mauosoleum (günümüzde mozole olarak geçmektedir) Halikarnas (Bodrum) kentinin yöneticisi Mausolos için karısı ve kız kardeşi Artemisia tarafından yaptırılmış bir anıt mezardır.

(Cevap A)

3. Neolitik Çağ'ın en önemli özelliği insanoğlunun avcılık ve toplayıcılıkla sürdürdüğü tüketici yaşamı bırakarak üretici bir yaşama geçmesidir. Üretim ile birlikte insanların yaşam şekli değişmiş toprağa bağlı yerleşik bir yaşam başlamış, ilk köyler daha sonra kentler kurulmaya başlamıştır. Batman ili Kozluk ilçesi yakınlarında yer alan Hallan Çemi Höyüğü Neolitik Çağ'ın hiç bilinmeyen erken evreleri konusunda yeni bilgiler sağlayan Anadolu'nun bugüne kadar saptanmış en eski köyüdür.

(Cevap D)

4. İlkçağ uygarlıkları ve bu uygarlıklarla ilgili gelişmeler A, B, C ve D seçeneklerinde doğru olarak eşleştirilmiştir. Ancak, E seçeneğinde verilen eşleştirme yanlıştır. Tanrılara hesap vermek amacıyla yıllıklar (anallar) hazırlanması İyonlara değil, Hititlere ait bir özelliktir.

(Cevap E)

5. Neolitik Çağ (MÖ 10.000–5.500) Taş Çağının sonuncusu olan Neolitik Çağ (Yenitaş Çağı) bazen Cilalı Taş Çağı olarak adlandırılmaktadır. Bu çağda tarım keşfedilmiş, yerleşik hayata geçilerek ilk köyler kurulmuş, hayvanlar evcilleştirilmiştir.
Tarımın geliştiği ilk yer Ortadoğu'daki verimli hilal adı verilen bölgedir. Verimli Hilal: Filistin'den başlayarak Batı ve Kuzey Suriye'yi, Kuzey Mezopotamya'yı, Diyarbakır, Urfa ve Dicle Nehri'nin doğusunda kalan Zağros dağlarının batı eteklerini kapsayan bölgedir.

(Cevap B)

6. Roma Devleti'nde 313'te Milano Fermanıyla Hristiyanlık serbest bırakılmıştır. Bu gelişmeden sonra Hristiyanlık Romalılar arasında hızla yayılmaya başlayınca Roma İmparatorluğu 381'de Hristiyanlığı resmî din olarak kabul etmiştir.
Kavimler Göçü'nün etkisiyle Roma İmparatorluğu 395'te ikiye ayrılmış ve 476'da Batı Roma yıkılmıştır. İmparator Justinianus'un emriyle Hristiyanlık âleminin en büyük kilisesinin inşası 532'de başlamış ve 537'de açılmıştır.

(Cevap E)

7. İyonların şehir devletleri şeklinde örgütlenmeleri ve dolayısıyla özgür düşünce ortamının bulunması, bilgi birikimi, önemli kara ve deniz ticaret yollarının kesiştiği bölgede yer almalarının da etkisiyle değişik kültürlerle etkileşim içine girmeleri, bilimsel ve kültürel gelişmeler yaşamalarında etkili olmuştur. Bu gelişmelerin sosyal sınıf farklılıkları ile ilgisi bulunmamaktadır.

(Cevap D)

8. Roma'da Proletarya Meclisi temsilcisi Crassus, Caesar ve Pompeius güçlerini birleştirerek devlet yönetimini ele geçirdiler. Kurulan bu ittifaka triumvirlik adı verildi. Daha sonra askeri ve siyasi konumlarını güçlendirmek için Crassus Suriye Valiliğine, Pompeius ise İspanya Valiliğine geçti. Caesar ise güçlü bir ordunun başında Galya bölgesini (Fransa) ele geçirerek burada valiliğe başladı (MÖ 58). Crassus doğuda İran'da Pars Krallığı'na karşı savaşırken ölünce triumvirlik dağıldı. Pompeius konsül olarak İtalya'ya dönünce senato iç savaş riskini azaltmak için Caesar'a ordusunu terhis etmesini ve Roma'ya dönmesini emretti. Bu karara uymayan Caesar ordusuyla MÖ 49'da Roma'ya yürüyerek iç savaşı başlatmıştır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

9. Medlerin Orta ve Doğu Anadolu'da etkili olması ve Kızılırmak'a kadar Anadolu topraklarını egemenliğine alması üzerine kendisini Anadolu'nun tek hâkimi olarak gören Lidya Kralı Alyettes'i harekete geçirmiştir. Kızılırmak çevresinde 5 yıl süren savaşlardan, taraflar başarı elde edemez. Savaşın 6. yılında güneş tutulmasının yaşanmasını tanrıların savaştan hoşnut olmadığına yoran taraflar Kızılırmak'ı sınır kabul eden bir antlaşma yaparak savaşı bitirirler.

(Cevap B)

10. Sami kökenli Akadlar, MÖ 4000'de Arap Yarımadasından gelerek Orta Mezopotamya'ya yerleşmişlerdir. Kral Sargon Dönemi'nde devlet haline gelmişler; kısa sürede Mezopotamya'ya hâkim olmuşlardır. Başkentleri ise Agade şehridir. Agade şehrinin kurucusu Sargon'dur. Ayrıca Akad adının Agade isminden gelmiş olabileceği ileri sürülmektedir. Akadların başkenti Agade'nin Babil veya Kiş kenti yakınlarında olduğu varsayılmaktadır. Ancak günümüze kadar bu kentin yeri kesin olarak belirlenememiştir.

(Cevap E)

11. Olimpiyat Oyunları ilk kez MÖ 776 yılında düzenlendi. Bu tarihten itibaren dört yıllık aralıklarla düzenlenmeye devam edildi. Yunanlıların yılları sayma yöntemleri bu oyunlar üzerine kurulmuştu. İki oyun arasına bir "Olimpiyat" denirdi ve buna göre tarih belirlenirdi. Modern olimpiyat oyunlarının aksine, bu antik olimpiyat oyunlarına yalnızca Yunanca konuşan özgür, genç ve erkek sporcular katılabiliyordu.

(Cevap A)

12. Roma mimarlığının ana hatlarını Yunan ve Etrüsk mimarisi oluşturur. Romalıların mimariye soktukları yeni yapı tipleri arasında en önemlisi hamamlardır. Diğer bir yapı tipi Basilikalardır (mahkeme ve borsa binası). Yine Romalılarda amfitiyatro ve aquadukt türü yapılar da görülür.

Amfitiyatro: Planı tam daire şeklinde olan tiyatro yapısıdır.

Aquadukt: Suyun arazideki eğimleri ve çukur yerleri aşması için inşa edilen kemerler üzerinde yükselen su köprüleridir.

Piramitler ise Mısır'a özgü bir yapı olup Roma'nın tipik mimari yapısı içinde yer almaz.

(Cevap E)

13. Teokratik yönetim, devlet yönetiminin ve egemenlik anlayışının dinsel esaslara dayandığı yönetim şeklidir. Sümerlerde rahip kral anlayışının olması, egemenliğin tanrısal kaynaklı olduğunu, teokratik yönetim anlayışının benimsendiğini göstermektedir. Şehir devletleri halinde yaşamaları (site), siyasal birliğin bulunmadığını gösterir. Çok tanrılı dinlere inanmaları da teokratik yapıyla ilgili değildir.

(Cevap A)

14.
- Pergamon (Bergama)
- Attaleia (Antalya)
- Side (Antalya)
- Ephesos (Efes-İzmir)

Yukarıda verilenler Anadolu'da yer almaktadır. Mediolanum (Milano) ise İtalya'dadır.

(Cevap D)

15. Küçük arazi sahiplerinin topraklarını giderek zenginleşen büyük toprak sahiplerine ucuza satarak daha iyi imkânlar bulabilecekleri umuduyla şehirlere göç etmeleri sonucu şehirlerde yersiz, yurtsuz ve çoğu zaman işsiz insan kitleleri oluştu. Yeni oluşan bu sosyal sınıfa "proletaria" denmiştir. Zamanla daha zengin bir sınıfı oluşturan optimatlarla proletaria arasındaki mücadele zamanla iç savaşa dönüşmüştür.

(Cevap C)

16. Hititlerde başlangıçta şehir devletleri olduğu için feodal yapılanma söylenebilir. Pankuş meclisinin varlığı meşrutiyet yönetimine benzer. Tavananna adı verilen kraliçeler devlet yönetimine katılmışlardır. Yazılıkaya ve İvriz kabartmaları Hititlere aittir. Hititlerde çok tanrılı inanç görülüp Hitit ülkesine "bin tanrı ili" denir. Fakat tanrılarını insan şeklinde düşündükleri söylenemez. Bu eski Yunanda görülen bir durumdur.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Anadolu'nun ilk merkezi devleti Hititlerdir. Kökeni Orta Anadolu'da Kuşşara kentine dayanan Pithana oğlu Anitta; Neşa, Zalpa ve Hattuş'u ele geçirdikten sonra Büyük Kral unvanını almış, Neşa kentini kendine başkent yapmıştır. Anitta, bölgede giderek güçlenip Anadolu beyliklerini birer birer denetim altına alarak merkezi Hitit Devleti'nin temellerini atmıştır. Anitta'dan yaklaşık yüzyıl sonra aynı soydan gelen Kuşsaralı Labarna Hattuş kentini başkent yapıp, kente Hattuşa, kendine de Hattuşili adını vermiştir. Böylece feodal ve teokratik Hitit devleti kurulmuştur.

(Cevap A)

2. Sümerlerle ilgili olarak verilen ifadelerden A, B, C ve D seçeneklerinde yer alanlar doğrudur. Fakat E seçeneğindeki ifade yanlıştır. Sümerlerde kraliçe Tavananna unvanını kullanmamıştır. Tavananna ifadesi Hitit kraliçelerine verilmiş bir unvandır.

(Cevap E)

3. Ziggurat, Mezopotamya ve çevresinde piramitlere benzeyen bir çeşit tapınaktır. Bu özelliğinin yanında çok fonksiyonlu olması kültürel gelişmelere de öncülük etmesini sağlamıştır. Bu kültürel gelişmelerden biri de yazının icadıdır. Sümerlerde tapınaklara teslim edilen tarım ürünleri, satılan ve satın alınan her türlü ticari mal, rahipler tarafından kil tabletler üzerine resimler ve işaretlerle kaydedilmiştir. Zamanla bu resim ve işaretlerin heceye dönüşmesiyle yazı ortaya çıkmıştır. Zigguratlar tahıl ambarı, gözlemevi gibi işlevleri yanında Sümerlerde okul olarak da kullanılmıştır. Buralarda eğitim ilk olarak tapınak ve sarayın yazmanlarını yetiştirmek için yapılmıştır. Zigguratlar gözlemevi olarak da kullanılmıştır. Bu sayede Sümerler astronomi alanında gelişmiştir.

(Cevap C)

4. Budizm, Hindistan'da doğmuştur, fakat Çin'de yayılma imkânı bulmuştur. Yani tamamen Çin uygarlığının ürünü değildir. Tamamen Çin uygarlığına ait ve Çin'de doğmuş öğretiler Taoizm ve Konfüçyüsçülüktür. Konfüçyüs; MÖ 551-479 yılları arasında yaşamış, yazılı hiçbir eser bırakmamış, onun görüşleri öğrencileri tarafından aktarılmıştır. Han Sülalesi devrinde devlet eliyle yaygınlaştırılmıştır. Taoculuk ise efsanevi bir kişi olan Lao-Çö'nün öğretisine dayanır.

(Cevap D)

5. Mezopotamya'da bugüne kadar bulunan kanunlar yazılış sırasına göre;

I. Sümerce Yazılı Olanlar

- Urukagina Kanunu (Sümer kanunlarının en eskisi kabul edilir.)
- Ur-Nammu Kanunu
- Ana İttişu Kanunu
- Lipit-İştar Kanunu

II. Akadça Yazılı Olanlar

- Esnunna Kanunu
- Hammurabi Kanunu
- Orta Asur Kanunları

Bu kanunlar standart bir kalıp içinde yazılmıştır.

(Cevap B)

6. Soruda verilen yerlerin hepsinde de Neolitik Dönem'e ait kalıntılara rastlanmıştır.

- Çatalhöyük Konya'da,
- Çayönü Diyarbakır'da,
- Sakçagözü Gaziantep'te

bulunmaktadır.

Çayönü Türkiye'de ve Güneydoğu Avrupa'da Yenitaş (Neolitik) Çağında kurulan ilk köy yerleşim yeri, Konya'da bulunan Çatalhöyük ise insanlık tarihinin ilk şehir yerleşmesi olarak kabul edilmektedir.

(Cevap E)

7. Yazının bulunması, paranın icat edilmesi, uluslararası ticaretin gelişmesi kültürler arası etkileşimde etkili olan gelişmelerdir. Büyük İskender'in Asya Seferi sonucunda doğu ve batı uygarlıklarının kaynaşmasıyla da Helenizm uygarlığı doğmuştur. Dolayısıyla A, B, D ve E seçenekleri doğrudur. Ancak, Hitit krallarının tanrılara hesap vermek amacıyla yazdıkları yıllıkların kültürel etkileşim üzerinde herhangi bir etkisi yoktur.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

8. MÖ 1400 yıllarında imparatorluk haline gelen Hititler, sınırlarını Suriye'ye kadar genişletmişlerdir. Mısırlılar ile Suriye yüzünden 16 yıl süren Kadeş Savaşı'nı yapmışlardır. MÖ 1296 yılında başlayan bu savaşta iki taraf birbirine üstünlük sağlayamamış, MÖ 1280'de taraflar arasında Kadeş Antlaşması imzalanmıştır. Eşit koşullarda yapılan Kadeş Antlaşması ile iki devlet birbirleriyle savaşmayacaklarına ve kardeşçe geçineceklerine söz veriyorlardı. Ayrıca aradaki dostluğu ve dayanışmayı daha çok kuvvetlendirmek için II. Ramses, III. Hattuşili'nin kızı ile evlenmiştir.

(Cevap D)

9. MÖ 2. bin yılın başlarında yükselen kavimlerden biri Asurlulardır. Özellikle oluşturdukları ticaret ağı ile Mezopotamya kültürünün farklı bölgelere yayılmasını ve farklı kültürlerin de Mezopotamya'ya taşınmasını sağlamışlardır. Anadolu'da MÖ 1950-1750 yılları arasında yaşanan Asur ticaret kolonileri çağında Asurlu tüccarlar Anadolu'ya ticaret yapmaya gelmişlerdir. Anadolu'daki ana ticaret merkezleri bugünkü Kayseri Kültepe Ören yerinde bulunan Kaniş/Neşa kentidir.

(Cevap B)

10. Hitit devleti feodal ve teokratik bir yapıya sahiptir. Devletin başında Tabarna denilen egemen bir kral, Tavananna (egemen kraliçe) unvanını taşıyan büyük kraliçe yer almaktadır. Eski Hitit Devleti kurulduğunda devletin yasama gücünde kralın yanında Pankuş adı verilen bir soylular meclisi bulunmaktaydı. Hitit kralları tanrılarının yeryüzündeki temsilcileridir.

(Cevap D)

11. İran topraklarında tarih boyunca Elamlılar, Medler, Persler egemenlik kurmuştur. İran'da kurulan bu devletler coğrafi yakınlıktan dolayı Lidya, Asur, Sümerlerle mücadele edip onların kültüründen etkilenmişlerdir. Büyük İskender'in Doğu seferinde ise Yunan kültüründen etkilenmeleri mümkündür. Elam, Med ve Pers uygarlığının oluşumunda savaşlardan veya coğrafi yakınlığa bağlı etkileşimden dolayı Lidya, Asur, Yunan, Sümer etkisi görülür. Fakat coğrafi anlamda uzak ayrıca aynı zamanda faaliyet göstermedikleri için Asya Hunlarının bu uygarlıkların oluşumunda bir etkisinden bahsedilemez.

(Cevap E)

12. Pontus krallığının Roma'ya savaş açması üzerine Pompeius Pontus Kralı VI. Mithridates'i yendi (İÖ 64). Arkasından Anadolu'da iyice zayıflamış Seleukas Krallığı gibi küçük devletleri de ortadan kaldırarak geniş bir bölgeyi Roma topraklarına kattı. Böylece Marmara Denizi güneyinde Bithynia, Karadeniz'de Pontus eyaleti, Çukurova'da Kilikia eyaleti ve daha güneyde Suriye eyaleti kurularak Anadolu'nun yakın çevresi büyük oranda Roma'ya katılmış oldu. Britanya, Sicilya ve Galya Avrupa'da Mauritania (Fas ve Cezayir) Kuzey Afrika'dır.

(Cevap C)

13. Demokratik hükümetlerle yönetilmelerinden dolayı özgür düşünce ortamına sahip olan İyonlar bilime önemli katkılarda bulundular. Milet'te doğan ve ünlü bir matematik ve astronomi bilgini olan Tales, güneş tutulmasını önceden hesaplamıştır. Yine Miletli olan Anaksimenes, havanın sudan çok daha önemli olduğunu ileri sürmüş, her şeyin havanın sıkışması veya gevşemesinden meydana geldiğini belirtmiştir. Pisagor, matematiği bir bilim haline getirmiş, geometri ile ilgili bazı kurallar bulmuştur. Kendi adıyla bir de teoremi vardır.

(Cevap E)

14. Mısır'da 18. Sülaleler Dönemi'nde I. Tutmosis'in kızı, Firavun II. Tutmosis'in kraliçesi Hatşepsut'un oğlu yoktu. Üvey oğlu III. Tutmosis tahta çıktığında çok küçük olduğu için Hatşepsut I. Tutmosis'in gerçek varisi olduğunu iddia ederek tahtı ele geçirdi. Böylece ilk kez bir kadın firavun Mısır'ın başına geçmiştir. Hatşepsut'un yaptırdığı tapınak dönemin en önemli mimari yapılarından biridir.

(Cevap A)

15. Drakon, Solon ve Klistenes yapmış oldukları bu çalışmalar ile demokrasi anlayışının gelişmesini sağlamışlardır.

(Cevap E)

16. İlyada'nın konusu Tunç çağının sonlarında Akalar ile Truvalılar arasında geçen ve 9 yıl süren savaştır. MÖ 2000 yıllarında Mora Yarımadası'na ulaşan Akalar, Miken şehrini kurdular. MÖ 1400 yıllarında Mora'nın tamamını ele geçirdiler. Çanakkale Boğazı'na sahip olmak, Karadeniz'deki maden yataklarına ve buradaki ticarete egemen olmak için Truvalılarla savaştılar. Böylece Miken ve Truva Savaşı önemli bir esere konu olmuştur.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Persepolis, MÖ 6. yüzyılda bugünkü İran Devleti'nin bulunduğu topraklarda kurulan Pers Devleti'nin başkentidir. Uruk, Lagaş, Kiş, Nippur ise Mezopotamya Havzasında kurulan Sümerlerin şehir devletleri arasındadır.

(Cevap A)

2. Soru kökünde bahsedilen kanun yapıcı, MÖ 640–559 yıllarında yaşamış olan Solon'dur. Yaptığı reformlar ile Atina demokrasisinin temellerini atan Solon, reformlarını kendi adını taşıyan anayasa aracılığıyla yapmıştır. En önde gelen reformları, borçların silinmesi ve borcu yüzünden köle olan kişilerin köleliğinin kaldırılmasıdır. Diğer bir önemli reformu ise toprağı elinden alınan köylüye toprak dağıtılması uygulamasıdır.

(Cevap D)

3. Lidya, bugünkü Manisa, Uşak bölgesinde Tunç Çağının (MÖ 3000-MÖ 1200) sonlarından başlayarak MÖ 6. yüzyıla kadar hüküm süren bir Anadolu medeniyetidir. Sardes (Manisa'da) merkezli Lidya krallığı, Kroisos (Karun) Dönemi'nde (MÖ 560-546) gücünün doruğuna ulaşmıştır. Lidya'nın mevcut altın zenginliği bu dönemde altın arıtma atölyelerinde işlenmiştir. İlk altın para da yine bu dönemde basılmıştır. Günümüzde hem Batı hem de Doğu kültürlerinde kullanılan "Karun kadar zengin" ifadesi Kroisos'a itafen söylenen bir deyimdir.

(Cevap B)

4. Roma'da pleplerin (halk) baskısı sonucu MÖ 450 yılında çıkarılan kanun 12 Levha Kanunlarıdır. Roma İmparatorluğu'nun ilk yazılı kanunları olan 12 Levha Kanunları, Roma toplumundaki partici (soylular) ve plepler (halk) arasındaki sınıf mücadelesi sonucu hazırlanmıştır.

(Cevap E)

5. Yeni Asur krallığının ortadan kalkmasıyla liderlik Babillerin eline geçmiş ve Yeni Babil Devleti (MÖ 612-539) olarak anılan bir dönem başlamıştır. Günümüze ulaşan anıtsal yapıların çoğu bu dönemde Nabopolassar ve Nabukadnezar tarafından yaptırılmıştır. Nabukadnezar Babil'i görkemli bir kent haline getirmiştir. Yeni yıl şenliklerinde kullanılan İştar Kapısı, Babil Kulesi ve dünyanın yedi harikasından biri olan asma bahçeleri bu dönemde yapılmıştır.

(Cevap C)

6. İlkçağ uygarlıkları ile ilgili olarak B, C, D ve E seçeneklerinde verilen bilgiler doğrudur. Ancak, İlkçağ'ın en gelişmiş yasaları olan ve bugünkü Avrupa hukukunun temelini oluşturan 12 Levha Kanunlarının, sınıflı toplum yapısına yol açtığı söylenemez. Bu yasalar, zaten var olan sınıflı toplum yapısı, patriciler (soylu) ile plebler (orta sınıf) arasındaki mücadele sonucunda ortaya çıkmıştır.

(Cevap A)

7. Lidya Krallığı, MÖ 680-546 yılları arasında Batı Anadolu'da bugünkü Denizli yakınlarında Sardes merkezli kurulmuş bir devlettir. Parayı icad eden bu krallık, MÖ 6. yüzyılda Pers tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Perslerin önce Med devletini yıkması daha sonra da Anadolu'ya doğru ilerlemesi bir Lidya ve Pers savaşını kaçınılmaz kılmıştır. Lidya kralı her ne kadar Perslere karşı bir ittifak oluşturmaya çalışsa da yalnızca Yunan kentleri bu çağrıya cevap vermiştir. Ancak MÖ 547-545 yılları arasında Perslerle Lidyalılar arasında yaşanan bu kaçınılmaz savaşı Lidyalılar kaybetmiş, başkent Sardes ve Lidya kralı Persliler tarafından ele geçirilmiştir. Persler iki yüz yıllık hâkimiyetleri boyunca başkent Sardes'i içine alan merkezi bölgeyi, Pers krallığının en batısındaki satraplık (eyaleti) olarak düzenlemişlerdir. Lidya'daki Pers hâkimiyetine Makedonya kralı Büyük İskender tarafından MÖ 334 yılında son verilmiştir.

(Cevap E)

8. MÖ 4. yüzyılın başlarında Yunan şehir devletleri arasındaki çekişmeler Makedonya Kralı II. Philippos'un kurulan Helen Birliğinin lideri olmasını sağladı. II. Philip'in ölümünden sonra tahta çıkan oğlu Büyük İskender Helen Birliğinin lideri ve Pers seferinin komutanı seçilerek Anadolu, Pers toprakları ve Hindistan'ın Pencap havzasına kadar olan bölgeyi aldı. Yunanlılar kalabalık kitleler halinde doğu ülkelerine girerek bir yandan kendi kültür ve uygarlıklarını bu ülkelere yayarken bir yandan da Doğu'nun yüksek kültüründen etkilenmişlerdir. Böylece Yunan kültürü ile Anadolu, Mısır, Pers ve diğer kültürlerin birbirleriyle kaynaşmaları ile ortaya yeni bir kültür çıktı. Yunan kültürünün doğu kültürü ile kaynaşmasından oluşan bu yeni kozmopolit kültüre "**Helenizm**" denmiştir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9. Makedonya Kralı Büyük İskender, Pers Devleti'ne karşı büyük bir fetih hareketine girişmiş ve Granikos (MÖ 334), İssos (MÖ 333) ve Gaugamela (MÖ 331) savaşlarında Persleri yenerek Pers İmparatorluğu topraklarının tamamını ele geçirmiştir.

(Cevap C)

10. Fenikeliler, tarihte ilk harf yazısını (alfabe) bularak günümüz Latin alfabesinin temelini atmışlar ve dünya kültür tarihine büyük katkıda bulunmuşlardır. Tarihte ilk parayı bulan ve kullanan toplum Lidyalılardır. Kadeş Savaşı MÖ 1296'da Hititler ile Mısırlılar arasında yapılmış ve savaş sonunda, tarihin bilinen ilk yazılı antlaşması olan MÖ 1280 Kadeş Antlaşması imzalanmıştır. Dolayısıyla doğru eşleştirme A seçeneğinde yapılmıştır.

(Cevap A)

11. İvriz Kabartması Hitit uygarlığına aittir. Konya ilinin Ereğli ilçesinin güneydoğusunda yer alır. MÖ VIII. yüzyılda yapılmıştır. Kabartmada Tuvana Kralı Warpalawas ile verimlilik tanrısı karşılıklı olarak gösterilmiştir. 5 m boyundaki tanrının bir elinde saplı birkaç buğday başağı, öbür elinde bir asma dalıyla iri taneli üzüm salkımı bulunmaktadır. 3 m boyundaki kral bu tanrıya tapma durumundadır. Kabartma üzerinde Hitit hiyeroglifiyle yazılmış dua vardır.

(Cevap D)

12. Mezopotamya'da ilk şehir devletlerini Sümerler kurmuşlardır. En önemlileri Ur, Uruk, Kiş, Lagaş, Eridu, Nippur, Umma olan bu şehir devletlerine "site" adı verilmiştir. Bu şehir devletleri arasında siyasi ve ekonomik nedenlerle sık sık savaşlar yapılmıştır. Siteler, etrafı surlarla çevreli "ziggurat" adı verilen tapınak ve onun etrafındaki evlerden meydana gelmiştir. Sitelerin başlarında Patesi veya Ensi adı verilen krallar bulunur ve Tanrı adına ülkeyi yönettiklerini iddia ederlerdi. Patesi çevresindeki sitelere hâkim olursa "lugal" tüm Sümer ülkesine hâkim olursa "lugal kalma" unvanını alırdı.

(Cevap A)

13. Asurlular tarihte bilinen ilk kütüphaneyi Ninova'da kurmuşlardır. Mezopotamya'da çivi yazısının ortaya çıkışından itibaren kil tabletlerin toplandığı resmî veya özel arşivler oluşmuştur. Asur Kralı Ashurbanipal'ın arşivi birçok bakımdan başkalarının kullanımına uygun olmayan depolarda saklanan geleneksel arşivlerden farklıdır. Burada belgeler ihtiyaç duyulduğunda bulunabilmesi amacıyla sistematik bir biçimde düzenlenmiştir. Ayrıca din, mitoloji, astronomi ve tıp ile ilgili birikimi sonraki kuşaklara aktarmak amacıyla yapılmış kopyalar da bu mekana kazandırılmıştır. Bu haliyle Ashurbanipal'ın arşivi kütüphane özelliklerine daha yakındır.

(Cevap B)

14. Pön Savaşları MÖ 264-146 yıllarında Roma ile Kartaca arasında gerçekleşen ve Kartaca'nın ortadan kalkması, Batı Akdeniz egemenliğinin Roma'ya geçmesi ile sonuçlanan savaşlardır. Bugün Tunus sınırları içerisinde kalan Kartaca, eski bir Fenike kolonisiydi.

(Cevap E)

15. B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat A seçeneğinde yer alan ifade yanlıştır. Çünkü MS 476'da yıkılan Doğu Roma değil, Batı Roma'dır. Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu 1453 yılında Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethiyle yıkılmıştır.

(Cevap A)

16. Üretim ekonomisine geçilen Cilalıtaş döneminde topraklar ilk kez tarıma açılmış ve köyler kurulmuş, topraktan eşya, seramik kaplar, çanak-çömlekler yapılmıştır. Dolayısıyla A, B, D ve E seçenekleri doğrudur. Fakat tarih öncesi dönemde henüz para olmadığı için, paralara rastlanamaz. Cilalıtaş döneminde ticaret takas esasına dayalıdır. Parayı İlkçağ'da Lidyalılar bulmuştur.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. A, B, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat C seçeneği yanlıştır. Avarlar, İstanbul'u kuşatan Türk devletleri arasında yer alır. Ancak Sabarlar için aynı şeyi söyleyemeyiz. İstanbul'u Avarlardan sonra kuşatan Türk devleti Tuna Bulgarlarıdır.

(Cevap C)

2. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen ifadeler doğrudur. Fakat E seçeneğinde verilen bilgi yanlıştır. Çünkü Tuna Bulgarları, Ortodoksluğu Omurtag Han zamanında değil, Boris Han zamanında kabul etmiştir.

(Cevap E)

3. B, C, D ve E seçeneklerinde verilen ifadeler I. Göktürk devleti ile ilgilidir. Fakat A seçeneğinde yer alan ifade Peçeneklere ait bir hazine olup bugünkü Macaristan topraklarında ortaya çıkmıştır.

(Cevap A)

4. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan kavramlar doğru verilmiştir. Fakat D seçeneğinde verilen kavram yanlıştır. Tudun, vergi memurudur. Askeri vali karşılığında kullanılan kavram ise Tutuk'tur.

(Cevap D)

5. Çin ordusunu, Paiteng Kalesi'nde kuşatan Türk devleti Asya Hun Devleti'dir. 400 bin kişilik Türk ordusu MÖ 203'te Mete Han liderliğinde Paiteng Kalesi'nde Çinlileri kuşatmıştır. Bu kuşatma sonucunda Çinliler barış istemiştir.

(Cevap A)

6. Her üç kavram da Kağan'a Tanrı tarafından verilen yeteneklerdir.

Kut: Türk kağanının siyasi iktidar olması demektir.

Küç: Güç anlamındadır. Türk kağanının savaş yeteneğini ifade eder.

Ülüş: Pay, hisse, nasip, kısmet demektir. Tanrının Türk ülkesinde bolluk ve bereketi arttırması ve Kağan'ın bunu adil şekilde halka dağıtmasıdır.

(Cevap E)

7.
- Kang – Baba
- Keregü – Çadır
- Törün – Düğün yemeği
- Eğne – Gelin çeyizi
- Kalıng – Başlık parası

(Cevap C)

8.
- Kurultay: Meclis
- Toygun: Kurultay üyeleri
- İl: Devlet
- Tudun: Vergi memuru
- Tüz: Yöneten ile yönetilenler arasında sorumlulukların belirlendiği yazısız antlaşmalardır. Dolayısıyla hukuk ile ilgilidir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

9. Soruda verilen kavramlardan Yelme ve Böri askerlikle ilgilidir.

- Yelme: Ordunun keşif kolu
- Böri: Göktürk hükümdarlarının muhafızları
- Eşük: Ölülerin sarıldığı bugünkü kefen karşılığıdır.

(Cevap D)

10. Soruda özellikleri verilen destan Uygurlara ait Göç Destanı'dır. Bu destanda; Türk kağanının Çinli bir prenses ile evlenmesi, bunun karşılığında Çinlilerin Türk ülkesinde bulunan kutsal taşı parçalayarak ülkelerine götürmeleri ve buna bağlı gelişmeler anlatılır.

(Cevap D)

11. Adı bizce bilinen ilk Uygur şairi Aprınçor Tegin'dir. Buna ilaveten, Kağgarlı Mahmut'un bahsettiği Bozkırlı Türk şairi ise Çu-çu'dur. Fakat Yolluğ Tegin şair değildir. O, Orhun Abidelerini taşa kazdıran bir isimdir. Tarihçi ve edebiyatçı özelliği ile ön plana çıkar.

(Cevap C)

12. Soruda verilen savaşlar Emeviler ile Türgişler arasında gerçekleşmiştir. Vakatüş-Şib Savaşı 730, Haristan Savaşı 738'de meydana gelmiştir. 730 yılındaki savaşta Türgişler nispeten başarılı, 738'dekinde ise başarısız olmuşlardır.

(Cevap A)

13. Soruda verilen her üç isim de İslamiyet öncesi Türk tarihi ile ilgili eserler vermiştir. Yani İslam öncesi Türk tarihi araştırmacıları arasında yer alırlar.

- Bahaeddin Ögel – *Türk Kültürü'nün Gelişme Çağları*
- İbrahim Kafesoğlu – *Türk Milli Kültürü*
- Ahmet Taşağıl – *Göktürkler*

(Cevap E)

14. Bolçu Savaşı, 698 ve 711'de olmak üzere iki farklı tarihte meydana gelmiştir. Fakat savaşı yapan topluluklar aynıdır. Savaş Kutluk Devleti ile ona itaat etmek istemeyen Türgişler arasında meydana gelmiştir. Savaş Türgişlerin itaate alınmasıyla sonuçlanmıştır.

(Cevap C)

15. Kürşad İhtilali'nin anlatıldığı, Göktürk tarihini de anlatan "*Bozkurtların Ölümü*" adlı eser önemli bir tarihçi ve fikir adamı olan Hüseyin Nihal Atsız'a aittir.

(Cevap B)

16. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan eşleştirmeler doğrudur. Fakat D seçeneğinde yer alan eşleştirme yanlıştır. Çav, kağıt para karşılığı kullanılmıştır. Madeni para karşılığında ise Yarmak kullanılmıştır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Orta Asya kültür çevreleri şu şekilde kronolojik olarak sıralanmaktadır:

- Anav Kültürü (MÖ 4000–1000)
- Afanesyevo Kültürü (MÖ 3000–1700)
- Karasuk Kültürü (MÖ 1200–700)
- Tagar ve Taştık Kültürü (MÖ 700–100)

Verilen açıklamalara bakıldığında en eskiye tarihlenen, yani daha önce ortaya çıkan kültür; Anav Kültürüdür.

(Cevap D)

2. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan topluluklar Türk'tür. Fakat Vandallar Türk topluluğu olmayıp Avrupa kökenlidirler. Kavimler Göçü sırasında Hunların yerinden oynattığı kavimler arasında yer alır.

(Cevap E)

3. Türk devletlerine merkezlik yapan yer nehir ve ormanlarla çevrili Kuzey Moğolistan bölgesinde yer alan Ötüken'dir. Bu bölge baştan itibaren Türk devletlerinin merkezi olarak sivrilmiştir. Türkler Orhon Nehri'nden beslenen dağlık ve ormanlık alana "Kutlu Ötüken Ormanı" havzaya da "Ötügen Yeri" adını vermişlerdir.

(Cevap A)

4.

- İl: Devlet
- Bodun: Millet, boylar birliği
- Boy: Boy
- Urug: Soy, sülale
- Oguş: Aile

(Cevap C)

5. Avrupa Hun Devleti yöneticilerinden Attila ve Bleda kardeştir. Büyük Selçuklu Devleti'nin kurucuları olan Tuğrul ve Çağrı Bey de kardeştir. Tuğrul Bey siyasi, Çağrı Bey askerî işlerden sorumlu olmuştur. Bumin ve İstemi de yine kardeş yöneticiler olup I. Göktürk Devleti'ni kurmuşlardır. Bumin Kağan doğuyu, İstemi ise batıyı yönetmiştir.

(Cevap E)

6.

- Tudun: Vergi memuru
- Ayukı: Hükûmet
- Aygucı: Vezir
- Toygun: Kurultay üyesi
- Buyruk: Bakan

Verilen açıklamaya bakıldığında hükûmet karşılığında Ayukı terimi kullanıldığı görülür ve bu ifadenin yer aldığı seçenek doğru cevaptır.

(Cevap B)

7. Orta Asya coğrafyası geniş bozkır, dağ ve çöl alanlarıyla kaplıdır. Ural – Altay dağ silsilesi, Taklamakan ve Göbi çölleri buna örnek olarak gösterilebilir. Bu coğrafya tarıma elverişsiz olduğu için insanların hayvancılıkla uğraşmasını zorunlu kılmıştır. Coğrafyanın sertliği, kaynakların kısıtlılığı paylaşım mücadelesine ve savaşlara sebep olmuştur.

(Cevap A)

8. Bögü Kağan, Çin'i Tibetlilerden kurtarmak amacıyla 762'de Loyang Seferi'ni düzenledi. Bögü Kağan ülkesine dönerken Uygurların hayat ve telakkilerinin değişmesi bakımından çok tesiri görülen Mani dinini Türkler arasında yaymak için, dört Mani rahibini de beraberinde getirmişti. Böylece hayvani gıdalar yemeyi yasaklayan, savaşçılık duygusunu zayıflatan, Hristiyanlık-Mazdeizm-Budizm karışımı bir din olan Maniheizm, Bögü Kağan tarafından kabul edilerek Türk ülkesinde resmî bir mahiyet aldı.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

9. Orta Asya'da kurulmuş olan Avar Devleti'ne 552 yılında Bumin Kağan son vermiş ve I. Göktürk Devleti'ni kurmuştur. Daha sonra Göktürkler tarafından Batı'ya göçe zorlanan Avarlar Avrupa'da bir devlet kurarak Slavları etkilemişlerdir.

(Cevap B)

10. Göçebe – çobanlık kültürü Neolitik Dönem'de (MÖ 8000–5000) hayvanların evcilleştirilmesiyle beraber yerleşik toplumun ortaya çıkışı ile eşzamanlı şekilde beliren üretim ve yaşam şeklidir. Bu kültürde küçük aile tipi görülür. Maddi kültürden ziyade manevi kültür ağırlıklıdır. Göçebe yaşam olduğu için at önemlidir. Hayat iklime bağlıdır. İklim değişimi hayatı etkiler. Tarım az, çobanlık ise yaygın üretim şeklidir. Temel besin maddeleri et ve süttür. Ancak hayvancılık yaygın, tarım faaliyeti az olduğu için toprak mülkiyeti pek yaygın görülmez.

(Cevap C)

11. Hükümdar eşinin yönetimde etkili olması, tek eşle evliliğin yaygın olması ve başlık parasının kızın babasına değil de kendisine verilmesi kadının saygın olduğunu göstermektedir.

(Cevap E)

12.
- Kağan başkanlığında toplanıp boy beylerinden oluşan meclise "Toy" denir.
- Göktanrı tarafından kağana verildiğine inanılan devleti yönetme yetkisi Kut'tur.
- Asya Hunlarında ordu ile eş anlamlı kullanılan kavram Börü'dür.
- Kağan adına yasalar yapmakla görevli kişi Yargan'dır.
- Yuğ ise ölen kişinin arkasından düzenlenen cenaze törenidir.

(Cevap C)

13. Hohanyeh ve Çiçi, Hun Devleti yöneticileri arasında yer alır ve kardeştirler. İlteriş ve Kapgan Kağanlar, Kutluk Devleti yöneticileri olup kardeştirler. Bilge Kağan ve Kültigin Kutluk Devleti yöneticileridir ve kardeştirler.

(Cevap E)

14.
- Hunlar: Oğuz Kağan
- Göktürkler: Bozkurt, Ergenekon
- İskitler: Alp Er Tunga, Şu
- Uygurlar: Türeyiş, Göç
- Kırgızlar: Manas

Yukarıdaki doğru eşleştirmelerden anlaşılacağı üzere Şu Destanı Uygurlara değil, İskitlere aittir.

(Cevap D)

15. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan ifadeler İslam öncesi Türk devletlerinin kısa ömürlü olmalarında etkili olan gelişmelerdir. Fakat Göktanrı inancının benimsenmesi ile uzun siyasi ömür arasında bir ilişki kurulamaz.

(Cevap E)

16. Asya Hun Devleti parçalandıktan sonra Hunların bir kolu Afganistan'a göç etti. Afganistan'a göç eden bu Hunlar burada Akhun Devleti'ni kurdular. Akhun Devleti, MS 6. yüzyılda İpek Yolu hâkimiyeti için Göktürk ve Sasanilerle yaptığı mücadeleler sonucunda yıkılmıştır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Hazarlar - Kumanlar tarafından, Uygurlar - Kırgızlar tarafından ve Peçenekler – Kumanlar tarafından yıkılmışlardır. Dolayısıyla söz konusu genelleme bu topluluklar için de geçerlidir.

(Cevap E)

2. Totem inancına benzer şekilde tabiatta kendilerinden güçlü gördükleri varlıkları kutsal sayma anlayışına dayanan inanca Ongun denilmektedir. Omay: anne ve çocukları koruyan ruh olarak bilinir. Şaman ve Kam din adamıdır. Kut, hâkimiyetin kaynağının Tanrı tarafından verildiğine olan inançtır.

(Cevap C)

3. Hunların sadece hayvancılıkla uğraşmadıkları, tarım da yaptıkları bilinmektedir. Son yıllarda yapılan kazılarda ortaya çıkarılan buluntularla bu durum daha da netleşmiştir. Kazılarda buğday tanelerinin, tahıl ambarlarının, değirmen taşlarının bulunması tarımla uğraşıldığını kanıtlar. Ancak "sulama kanallarının bulunması" ve "orak, saban gibi doğrudan ürün ekmeye ve biçmeye yarayan tarım aletlerine rastlanması" tarımla uğraşıldığının kesin kanıtıdır. Çünkü diğer buluntularda tahılın ithal edilmesi söz konusu olabilir. Ancak sulama kanalı ve ekme-biçme faaliyetlerinde kullanılan tarım aletleri, Hunların bizzat kendilerinin tarım yaptığının en açık göstergesidir.

(Cevap C)

4. Orta Asya'daki mücadelelerin temeli İpek Yolu'na dayanır. Bu çerçevede kurulan Göktürk - Sasani ittifakıyla bir Türk devleti olan Akhunların siyasi varlığına son verilmiştir. Daha sonra kurulan Göktürk - Bizans ittifakıyla Sasaniler İpek Yolu'ndan uzaklaştırılmıştır.

(Cevap B)

5. Göçlerin sebepleri arasında yer alan olumsuz iklim değişiklikleri ve otlak azlığı doğal sebeplerdendir. Toprakların yetersiz hâle gelmesi nüfus artışı sonucu, dış baskılar siyasal sebep olup beşerî sebeplerden dolayıdır.

(Cevap D)

6. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde hükümdarlık yetkisinin Tanrı tarafından verildiğine inanılırdı. Ancak Kut adı verilen bu anlayışa rağmen ülke yönetiminde dinin değil; Töre adı verilen yazısız hukuk kurallarının geçerli olması teokratik devlet yapısının oluşmasını engellemiştir.

(Cevap A)

7. Kurultayda kağanın fikirlerinin reddedilebilmesi ülkede her ne kadar monarşik yönetim olsa da yönetimin mutlakiyet olmadığını göstermektedir.

(Cevap A)

8. İslamiyet öncesi Türk devletlerinin kısa sürede yıkılmalarının en önemli sebebi "Ülkenin hanedan üyelerinin ortak malı sayılmasıdır." Bu veraset anlayışı, tahtta hak iddia eden hanedan üyeleri arasında mücadelelerin yaşanmasına sebep olmuş ve devletlerin ömürleri kısa sürmüştür. Aynı zamanda devletin boyların bir araya gelmesinden oluşması da bir başka yıkılış sebebi olmuştur. Çünkü boylar arasında yaşanan mücadeleler ve devletten kopmalar yıkılış sürecini hızlandırmıştır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

9. Türk adının birçok anlamı bulunmakla birlikte en çok kabul gören iki anlamı; "doğan, türeyen, çoğalan" ve "güçlü, kuvvetli, kudretli, olgun"dur. Bu durum, Türklerin birçok özelliği bünyelerinde barındırdıklarının ve bilim adamlarının Türklerin farklı yönleriyle ilgilendiklerinin göstergesidir.

(Cevap D)

10. Paragrafta verilen bilgilerde zaten din değiştirmiş toplumun yeniden din değiştirme heveslisi olduğuna ilişkin bir ipucu yoktur.

(Cevap C)

11. *Şehname*, Firdevsi'nin eski İran efsaneleri üzerine kurulu manzum destanıdır. 60.000 beyitten oluşan Şehname. İran edebiyatının en büyük eserlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Şehname, tarih öncesi zamanlardan başlayıp Sasani İmparatorluğu sonuna dek tüm eski İran krallarını inceler. Eserde geçen olaylar çoğunlukla İranlı Rüstem ile Turan kralı Afrasiyab arasındaki çekişmeler şeklindedir. Eserde bahsedilen Turan kralı Afrasiyab aslında gerçek bir tarihi kişilik olan Alp Er Tunga'dır.

(Cevap D)

12. Könilik adaleti ifade etmektedir.

- İyilik ve faydalılık – Uzluk
- Eşitlik – Tüzlük
- İnsanlık – Kişilik

olarak adlandırılmıştır.

Yine bunlar da törenin prensiplerindendir.

(Cevap E)

13. I. İslamiyet öncesi Türk devletleri ülke yönetimini kolaylaştırmak için ülkeyi Doğu - Batı (sağ - sol) şeklinde bölerek yönetmişlerdir. Doğuyu Hakan'ın kendisi, batıyı ise genellikle Hakan'ın kardeşi yabgu unvanıyla yönetmiştir. Bu ikili teşkilat her ne kadar ülke topraklarının daha kolay yönetilmesini sağlasa da, merkezi otoritenin zayıflamasına ve devletlerin kısa sürede yıkılmasına sebep olmuştur.

II. Üniter yönetim ikili teşkilat anlayışının tam tersidir. Yani tek bir merkezden yönetimi esas alır.

III. İkili teşkilat anlayışının göçebe yaşam üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır.

(Cevap A)

14. İpek Yolu, Çin'den başlayıp Avrupa'ya kadar uzanan çok önemli bir ticaret yoluydu. Bu yola hâkim olan devletler ticari gelirlerden büyük pay alarak zenginleşirlerdi. Zenginleştikçe güçlenen bu devletler, Orta Asya siyasi hayatında da etkin rol oynamaya başlarlardı. Bu sebeple Orta Asya Türkleri ile Çin arasındaki mücadelelerin temel sebebini de İpek Yolu'na hâkim olma düşüncesi oluşturmuştur.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. A, C, D ve E seçeneklerinde yer alan eşleştirmeler doğrudur. Fakat Toygun-Vali eşleştirmesi yanlıştır. Çünkü Toygun ifadesi Kurultay'a katılma hakkı olan kişiler için kullanılır. Vali karşılığında kullanılan terimler ise tudun veya tutuk gibi isimlerdir.

(Cevap B)

2. Türk devletlerinde hükümdarlar çeşitli unvanlar kullanmışlardır. Bunlar şanyü, tanhu, han, yabgu, ilteber, ilteriş, erkin, kağan, idukut, hakan gibi isimlerdir. Bunlar arasında en yaygın kullanılan kağan olmuştur. Hükümdarlık sembolleri arasında ise taht, davul, kotuz, otağ, yay sayılabilir. Kotuz, sarguç denilen başlığa takılan bir tutam yabani sığır ya da at kılıdır. Buna göre C seçeneği doğrudur. Ilımga ise hakanın mektuplarını Türkçe yazan kişiye verilen unvandır.

(Cevap C)

3. A, B, C ve D seçeneklerindeki terimler ilk Türk devletlerinde hükümdarlık alametleri arasında yer alır. Fakat üge bu alametlerden değildir. Üge, hükûmetin başında bulunan Aygucı'ya verilen bir diğer isimdir.

(Cevap E)

4. İstanbul'u ilk defa kuşatan Türk devleti Avarlardır. Bu kuşatmadan sonra (yaklaşık 3 asır) yine bir Türk topluluğu İstanbul'u kuşatmıştır. Orta Asya'dan Karadeniz'in kuzeyine göç eden Tuna Bulgarları Krum Han zamanında 814 baharında İstanbul'u kuşattı. Fakat Krum Han'ın ölmesi kuşatmanın kaldırılmasına sebep oldu.

(Cevap B)

5.
- Anav: MÖ 4000–1000
- Afanesyevo: MÖ 3000–1700
- Kelteminar: MÖ 3000
- Andronova: MÖ 1700–1200
- Karasuk: MÖ 1200–700

Yukarıdaki çizelgede kültür çevreleri ortaya çıkış tarihlerine göre sıralanmıştır.

Günümüze en yakın tarihlenen ise MÖ 1200–700 yılları arasında görülen Karasuk kültürüdür. Çünkü milattan önceki tarihler sayısal değer olarak küçüldüğünde günümüze daha yakın olurlar.

(Cevap D)

6. Tagar, Taştık, Kelteminar ve Karasuk kültürü Orta Asya'da yer almaktadır. Fakat Çatalhöyük Anadolu'da yer alır. Konya ili sınırları içinde yer alan Çatalhöyük, dünyada ilk yerleşim yeri olarak kabul edilmektedir.

(Cevap D)

7. **Terek:** Tereke ile Kaoche aynı şey olup İslam öncesi Türklerin gezici ev gibi kullandığı arabalara denir.

Batik: Hayvanların yününden imal edilmiş kumaş

Tarıglık: Tarım yapılan arazi

Yukarıda verilenler Hunlardan önceki dönemlerde kullanılan kavramlardır.

Kümbet ise Karahanlılardan itibaren yapılan bir mezar türüdür.

(Cevap A)

8. Hunlar Batı'ya göç ederek Avrupa Hun Devleti'ni kurdular. Avarlar, Macarlar ve Kıpçaklar de Doğu Avrupa ve Macaristan taraflarına göç eden Türk topluluklarıdır. Uygurlar ise Avrupa'ya göç etmemişlerdir. Bugün Çin'in Doğu Türkistan bölgesinde Uygurların torunları yaşamaktadır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Uygurlar yerleşik hayata geçen ilk Türk topluluğudur. Bu özellikleri sonucunda mimari eserler bırakmışlar, matbaa ve kâğıt kullanmışlar, kütüphaneler yapmışlardır. Minyatür ve fresk gibi sanat dalları ile de uğraşan Uygurlar kültürel özellikleriyle diğer Türk topluluklarından ayrılarak ön plana çıkmışlardır.

(Cevap E)

10. **Toygun:** Kurultay'a katılma hakkı olan kişi ve yöneticilere verilen unvandır.

Aygucı: İlk Türk devletlerinde vezir ya da hükümet başkanına verilen isimdir.

Kut: İlk Türk devletlerinde hükümdarlara Tanrı tarafından verilen devleti yönetme yetkisidir.

Umay: İslam öncesi Türklerde hamile kadınları ve çocukları koruduğuna inanılan meleğin adıdır. Görüldüğü üzere umay, devlet yönetimi ile ilgili olmayıp dinî inançla ilgilidir.

(Cevap E)

11. Orta Asya ekonomik faaliyetinde en etkili faktör coğrafyadır. İklim şartlarının tarımsal faaliyete çok uygun olmaması Türkleri zorunlu olarak hayvancılıkla uğraşmak zorunda bırakmıştır. Bunun yanında madencilik yapıp demiri, altını, gümüşü de çıkarıp işlemişlerdir. Türkler genelde yerleşik toplumların halklarına kürk, at, et, deri, silah satmışlar; bunun karşılığında ipek, çay, şarap almışlardır. Ticaretin bu şekilde olmasındaki faktör yine coğrafyadır.

(Cevap B)

12. Hunların, Çin'i alabilecek güce sahipken, Çin'i almama ve buraya yerleşmeme nedenleri, asimile olma korkusu, yani Çinlilerin içinde eriyip milli benliklerini kaybetme, Çinlileşerek Türklük özelliklerini yitirme endişesidir.

(Cevap A)

13. Maniheizm'i benimseyen Türk topluluğu Uygurlardır. Yenisey Anıtlarını oluşturanlar da Kırgızlardır. Göktürkler ile Bolçu Savaşı'nı yapanlar Türgişlerdir. Avarlar, Orta Asya'da devlet kurmuşlar ve Göktürkler tarafından Batı'ya göç ettirilmişlerdir. Batıya göç eden Avarlar burada devlet kurmuşlar; Slavları devlet ve askerî teşkilat konularında etkilemişlerdir.

(Cevap D)

14. **II. Göktürk Devleti:** Karluk, Uygur ve Basmil Türkleri tarafından yıkıldı.

Uygur Devleti: Kırgızlar tarafından yıkıldı.

Kırgızlar: Moğollar tarafından yıkıldı.

Avarlar: Göktürkler tarafından yıkıldı.

I. Göktürk Devleti ise Çinliler tarafından yıkılmıştır.

(Cevap A)

15. Soru kökünde belirtilen kazı yeri V. Pazırık Kurganı'dır. 1947–1949 yılları arasında Rus arkeolog Rudenko tarafından ortaya çıkarılan V. Kurgan'da Altayların MÖ 3 ve 6. yüzyıllarda yaşamış sakinlerine ait küçük el sanatları ve halı bulunmuştur. Burada bulunan ve menşei halen tartışılan halı dünyanın en eski halısı olarak nitelendirilmektedir.

(Cevap C)

16. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen bilgiler, Göktürkler ile Uygurların ortak özellikleri arasında yer almaktadır. Ancak, yerleşik yaşama geçen ilk Türk devleti Uygurlar olup Hunlar ve Göktürkler göçebe yaşamışlardır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1.
- Üge: Vezir
- Ayukı: Hükümet
- Buyruk: Bakan
- İnanç: Tigin Eğitmeni

Bu kavramlar devlet yönetimi ile ilgili kavramlardır.

(Cevap E)

2. Soruda din ile ilgili bir kavrama yer verilmemiştir.
- Çav: Ekonomi ile ilgilidir, kağıt para demektir.
- Ir: Beste demek olup müzik ile ilgilidir.
- Yelme: Keşif koludur, ordu ile ilgilidir.
- Eğne: Çeyiz, Törün: Düğün yemeği olup toplum yapısı ile ilgilidir.

(Cevap B)

3. Göktürk Devleti'ne bağlı Türk boyları genel olarak "Töles" olarak adlandırılmaktaydı. Tölesler, IV. ve V. yüzyıllarda yaşayan Kanglıların devamıdır. Tölesler, Göktürkler gibi konar-göçer bir hayat tarzını benimsemişlerdir.603 yılından sonra bağımsız hareket etmeye başlayan Tölesler, 627 yılından sonra bağımsız birer siyasi güç olarak ortaya çıkmışlardır. Bunlardan biri de Uygurlardır.

(Cevap C)

4. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen gelişmeler, Orta Asya Türk göçlerinin sonuçları arasında yer almaktadır. Ancak, bu göçlerde cihat anlayışının etkili olduğu söylenemez. Çünkü cihat, Müslümanların Allah adına İslamiyeti yaymak için yaptığı savaşlar olup cihat düşüncesi İslam öncesi dönem için geçerli olamaz. Türklerin İslamiyete geçişiyle beraber, cihat politikası uygulanmaya başlanmıştır.

(Cevap E)

5. B seçeneğinde, demirden silahlar ve zırhlar bulunması, savaşçı özellikler gösterdiklerine; C ve D seçeneklerinde Kurganlardan (mezarlardan) halı - kilim parçalarının bulunması, ölümden sonraki hayata inandıklarına ve dokumacılıkla ilgilendiklerine; E seçeneğinde, sulama kanallarının bulunması ise tarımsal üretim yaptıklarına kanıttır.

Parçada ihracat yapıldığına dair bir ifade bulunmamaktadır.

(Cevap A)

6. Soruda verilen kaynaklar Türk tarihi açısından çok önemlidir. Ancak Orta Asya Türk toplulukları ilk ortaya çıktıkları andan itibaren Çin ile yoğun ilişki içinde bulunmuşlardır. Bu yüzden İslam öncesi Türk tarihi için başvurulması gereken öncelikli kaynak, Çin kaynaklarıdır.

(Cevap A)

7. Uygurlar, 745-840 yılları arasında varlığını sürdüren Türk kağanlığıdır. Kutluk Bilge Kül Kağan tarafından Kutluk Devleti'ne son verilerek 745'te Ötüken merkezli olarak kurulmuştur. Daha sonra başkent Karabalasagun'a taşınmıştır. Uygurlar Göktanrı inancı dışında bir inancı benimseyen ilk Türk devletidir. Bögü Kağan zamanında Maniheizmi benimseyen Uygurlar, Maniheizmin etkisiyle hükümdarlarına da Ay tengri unvanı vermişlerdir.

(Cevap A)

8. Orta Asya'daki ilk yerleşmelerin MÖ 2500'lerde olduğu tahmin edilmektedir. Orta Asya'daki arkeolojik araştırmalara göre Minusinsk bölgesindeki Afanesyevo Kültürü (MÖ 2500–1700) ile aynı bölgedeki Andronova Kültürü (MÖ 1700-1200)nün temsilcilerinin Türk soyunun prototipini oluşturan insanlar olduğu anlaşılmıştır. Andronova kültüründen sonra ortaya çıkan Karasuk Kültürü (MÖ 1200–700) ile özellikle Tagar Kültürü (MÖ 700–300) Dönemi'nde artık bölgenin adından dolayı burada yaşayan insanlara Altaylılar denmeye başlanmıştır. Buna göre Orta Asya kültür merkezleri içinde yer almayan Tel-Amarna olup D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9. Türk göçlerinin rastgele yapılan bir göç hareketi olmaması, gittikleri yerlerde kendilerinden çok daha güçlü siyasi otoritelere boyun eğmek zorunda kalmamaları ve teşkilatçı yapıları onların gittikleri yerlerde de güçlü devletler kurmaları sonucunu doğurmuştur.

(Cevap E)

10. Ruslarla mücadele eden ve bu mücadeleleri İgor Destanı'na konu olan Türk topluluğu Kumanlar, yani diğer bir ifadeyle de Kıpçaklardır.

(Cevap C)

11. İslamiyet öncesi Türk devletleri ölümden sonraki yaşama, yani ahirete inanmışlardır. Bunu kurgan adı verilen mezarlara ölülerini eşyaları, silahları ve atıyla birlikte gömmeleri kanıtlamaktadır. Ayrıca ölüleri mumyalamaları da ahiret inancına sahip olduklarının göstergesidir. Ölenler için yuğ denilen cenaze ve yas törenlerinin düzenlenmesinin ahiret inancıyla bir ilgisi bulunmamaktadır.

(Cevap D)

12. Moğol hâkimiyetine giren ilk Türk topluluğu Kırgızlardır. Kırgızlar 840'ta Uygur Devleti'ni yıkarak Ötüken bölgesine hâkim oldular. Moğolların Ötüken bölgesine girmesiyle Kırgızlar da Moğol hâkimiyetine girdi. Böylece Ötüken bölgesine hâkim olan son Türk topluluğu Kırgızlar oldu.

(Cevap A)

13. Türkler göçebe yaşam tarzının bir sonucu olarak çadırlarda yaşamışlardır. Türk çadırları yurt, ev, oba, otağı, kerege, çerge, alaçuk, çum, kapa ve çaşır gibi isimler almıştır. Yarlığ, hükümdar emridir.

(Cevap E)

14. İlk Türk yerleşim yeri Hun Hakanı Tsükü Mengsün tarafından MÖ IV. yüzyılda Kansu Vadisi'nde kurulan Ejder Kenti'dir. Kayıtlarda "Ku-t sang" olarak geçen bu kent, askeri, dini ve siyasi bir merkezdi.

(Cevap A)

15. Türklere ait mezarlarda eşyaların bulunması ölümden sonraki hayata inanıldığının en açık göstergesidir. Bu eşyaların kılıç, balta, ok, süngü gibi savaş malzemeleri olması da savaşçı kimliğin Türkler için önemli olduğunun bir kanıtıdır. Ancak ordu-millet anlayışının benimsendiğine dair bir ifade yer almamaktadır.

(Cevap D)

16. I. ve III. öncüller yerleşik yaşamın doğrudan kanıtı olamaz. Fakat tapınak ve kütüphane için yerleşik bir yaşam sürülmesi mecburi olduğu için bunu yerleşik yaşama geçildiğinin doğrudan bir kanıtı olarak gösterebiliriz.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Otrar Olayı 1220 yılında meydana gelmiştir. Moğollara ait bir ticaret kervanının, Harzemşahların Otrar valisi tarafından alıkonulması ve tüccarların öldürülmesi sonucunda meydana gelen gelişmedir. Bu olay, Moğol-Harzemşah ilişkilerini gerginleştirmiş, Otrar şehri Moğollar tarafından yakılıp yıkılmıştır.

(Cevap C)

2. **Vakili Has:** Saraya ait bütün işlerle ilgilenir.

Emir-i Şikar: Hükümdarın av işlerini organize eder.

Ferraşan: Müstahdem

Bazdar: Hükümdarın av kuşlarından sorumludur.

Hares Emiri: Devlete ve hükümdara karşı suç işleyenleri yakalayıp cezalandıran görevlidir.

(Cevap A)

3. Avrupa saraylarında, Fatih Sultan Mehmet'ten ayırmak için "Küçük Türk" diye adlandırılan Uzun Hasan'dır. Uzun Hasan ise Akkoyunlu Devleti'nin hükümdarıdır. Uzun Hasan, 1473'te Fatih'le yaptığı Otlukbeli Savaşı'nı kaybetmiştir.

(Cevap C)

4. Abbasi Halifesi Nasır Lidnillah, I. İzzettin Keykavus'un fütüvvet teşkilatına kabulüyle ilgili merasimleri yerine getirmek üzere meşhur alim Sühreverdi'yi elçi olarak Anadolu'ya gönderdi. Fütüvvet teşkilatının nizamnamesini hazırlamış olan Sühreverdi için Selçuklu sarayında sultan, devlet büyükleri ve komutanların katıldığı bir tören düzenlendi. Bu merasimde I. İzzeddin Keykavus'a fütüvvet elbisesi giydirildi.

(Cevap E)

5.
- Konya – Dar-ül mülk (Payitaht)
- Kayseri – Dar-ül feth (Fetih Beldesi)
- Antalya –Dar-us sugur (Uc, hudud şehri)
- Bayburt – Dar-ül celal (Ululuk şehri)
- Sivas – Dar-ül Âlâ (Yücelik Beldesi)

(Cevap B)

6.
- Dilmaçoğulları – Bitlis ve Erzen çevresi
- Yınaloğulları – Diyarbakır
- Çubukoğulları – Harput (Elazığ)
- Saltuklular – Erzurum
- Kızılarslanoğulları – Siirt ve çevresinde

kurulmuştur.

(Cevap D)

7. Aydınoğulları Dönemi'nde yaşamış ünlü tabip Hacı Paşa'dır. Kutbettin Şirazi ise Sivas kadılığı yapmış olup Felsefe, Coğrafya ve Astronomi ile ilgili eserleri vardır. II. öncülde yer alan ifade doğru değildir. Fakat I. ve II. öncülde yer alan ifadeler doğrudur.

(Cevap B)

8.
- Malatya – Dar-ül Rifa (Asalet Şehri)
- Amasya – Dar-ül İzz (İzzet ve şeref şehri)
- Tokat – Darün Nusret (Yardım şehri)
- Ahlat – Kubbet-ül İslam (İslam'ın Kubbesi)
- Ankara – Dar-ül Hısım (Müstahkem Belde)

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9. Her üç öncülde yer alan ifade de doğrudur. *Çarhname* halka tasavvuf ve ahlaki öğüt vermek için yazılmıştır. *Müsamere tül Ahbar* Moğolların Anadolu'yu işgalini anlatır. *Makalat* ise Bektaşiliğin başucu kitabıdır.

(Cevap A)

10. Sultan Melikşah, Ömer Hayyamı 1075 yılında İsfahan'a davet etmiş ve Ebu Hatim İsfizari, Meymun el-Vasıtı, Abdurrahman Haris ve Muhammed Hazinden oluşturulan heyetin başına getirmiştir. 1083 yılında burada kurulan rasathanede bu heyet gözlemler yaptı ve Zic-i Melikşahî ile Celali Takvimini hazırladılar. Fakat yine Selçuklular Dönemi'nde yaşamış matematik, astronomi ve coğrafya alimi olan El-Haraki bu heyet içinde yer almamıştır.

(Cevap D)

11. Her üç isim de Gazneliler Dönemi'nde faaliyette bulunmuştur. Meşhur tarihçi Utbi Sultan Mahmud'un hizmetinde çalıştı. O, Kitanbü-l-Yemini adlı eserinde Sebüktegin ve Mahmut devirlerini kaleme almıştır. Yine Türkleri öven Kitabü Tafzili-Etrak adlı eserin yazarı İbn-i Hassul da Sultan Mahmud ve Mesud'un döneminde görev yapanlardandır. Sultan Mahmud Biruni'yi Harizm'den Gazne'ye getirterek hizmetine almıştır.

(Cevap E)

12. Yusuf Has Hacib eserini, Balasagun'da yazmaya başlamış, Kaşgar'a giderek 1069 yılında orada tamamlayıp Doğu Karahanlı hükümdarı Tabgaç Uluğ Buğra Kara Han'a (Hasan bin Süleyman Arslan) sunmuştur. Bu eser edebi mahiyette Türkçe (Hakaniyye Türkçesi) kaleme alınan, manzum ve mensur nüshaları bulunan nasihatname ya da siyasetname türü bir klasik eserdir. Yusuf Has Hacip ödül alarak Uluğ Hacip tayin edilmiştir.

(Cevap E)

13. Yatgak ve Turgak gibi kavramlar Karahanlılarda askeri alan ile ilgilidir. Saray muhafızlarından yatgaklar, sarayın gece nöbetini tutmakla görevli idiler. Gündüz nöbetini tutanlara ise turgak denmekte idi. Onlar hakanı sadece sarayda değil, saray dışında da korunmakla mükelleftiler.

(Cevap C)

14. Peçenekler, İstanbul'u almak isteyen Çaka Bey ile anlaştılar. Buna göre Peçenekler karadan, Çaka Bey denizden İstanbul'u kuşatacaktı. Bizans bu tehlikeden kendini başka bir Türk kavmi olan Kıpçakların yardımıyla kurtardı. Kıpçaklarla anlaşan Bizans karşısında Peçenekler ağır yenilgi aldılar.

(Cevap E)

15. 1211'de vuku bulan Alaşehir Savaşı Anadolu Selçukluları'nın Anadolu'daki ezeli rakibi Bizanslılar ile yapılan son muharebesidir. Selçuklu sultanının savaşın sonunda, bir ihmal sonucu şehit düşmesi Laskaris'in galip geldiğini gösteriyor. Ancak anlaşma şartlarına bakıldığında Laskaris'in bu durumdan yararlanacak güce sahip olmadığı anlaşılmaktadır. Bu olaydan, yani Alaşehir Savaşı'ndan sonra Selçuklu sultanları batıyı hedeflerinden çıkarmışlardır. 1243 yılından sonra da Moğol baskısı artmıştır.

(Cevap B)

16. Soruda verilen eşleştirmelerden sadece III. öncülde yer alan ifade doğrudur. Sinop'un fethi I. İzzeddin Keykavus Dönemi'nde, Alaşehir Savaşı ise I. Gıyaseddin Keyhüsrev zamanında gerçekleşmiştir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Fustat Ulu Camii – İhşidler eşleştirmesi yanlıştır. Çünkü Fustat Ulu Camii Tolunoğullarına aittir. Tolunoğlu Ahmed, 870 yılında Mısır Fustat'da büyük meydanlı el Katayi şehrini kurmuş, burada bir hastane, su kemerleri, değirmen ve hamam yapılarıyla Tolunoğlu/Fustat Ulu Camii'ni (876–879) inşa ettirmiştir. II. ve III. öncüllerde yer alan eşleştirmeler ise doğrudur.

(Cevap D)

2. Anadolu Selçuklu Sultanı II. Süleymanşah, 1202 senesinde Gürcistan seferine çıktı. Süleymanşah 25 Mayıs 1202'de Erzurum önlerine geldi. Kendisini karşılamaya gelen Saltuklu Beyi Melikşah'ı yakalatıp hapsettirdi. Sultanın Erzurum'a kendi kardeşi Tuğrulşah'ı tayin etmesi üzerine Saltuklu Beyliği sona erdi.

(Cevap B)

3. Her üç gelişme de I. Gıyaseddin Keyhüsrev Dönemi'ne aittir. 1207 yılında Haçlı destekli İtalyan Aldobrandini'nin elinden Antalya alındı. 1211 tarihinde yapılan Alaşehir Savaşı da Keyhüsrev dönemine ait olup sultan bu savaşta şehit düşmüştür. Ayrıca I. Keyhüsrev Kayseri'de 1207 yılında kız kardeşi Gevher Nesibe adına bir tıp medresesi ve darüşşifası yaptırmıştır.

(Cevap C)

4. Anadolu Selçuklu Devleti 1308 yılında II. Mesut'un ölümüyle sona ermiştir. B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan beylikler 1308 yılından önce kurulmuştur. Fakat Dulkadiroğlu beyliğinin kuruluş tarihi 1337'dir. Dulkadiroğulları, Maraş ve Elbistan civarında ortaya çıkmış bir Türkmen beyliğidir. Oğuzların Bozok koluna bağlı olan Dulkadirli Türkmenlerinin reisi Zeyneddin Karaca, Eretna Devleti'nden Elbistan'ı alarak beyliğini kurmuştur. (1337)

(Cevap A)

5. Tolunoğulları, Akşitler, Eyyubiler ve Memlükler Mısır'da kurulan Türk devletleridir. Ancak Babürler Mısır'da değil, Hindistan'da kurulmuştur. Babür Devleti, Hindistan'ın büyük bir kısmına hakim olmuş, burada İslamiyetin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Tac Mahal gibi günümüze ulaşan eserler oluşturmuşlardır. İngiltere'nin Hindistan'a yerleşmesiyle, İngiliz sömürge devletinin bir parçası durumuna gelmişlerdir.

(Cevap B)

6. Urfa'nın İmameddin Zengi tarafından fethi İslam dünyası için ne kadar büyük bir sevinç kaynağı oldu ise Hristiyan dünyası için o denli bir üzüntü ve korkuya sebep oldu. Yakındoğu'da sadece varlıklarını sürdürme mücadelesi vermek zorunda kalacak olan Haçlılara yardım için krallar idaresinde İkinci Haçlı Seferi düzenlenmiştir.

(Cevap E)

7. Selçuklu sultanları ne kadar güçlü olursa olsun Sünni İslam dünyası üzerinde meşruiyetini kabul ettirmek, dolayısıyla etkili olabilmek için otorite sahibi olan Abbasi halifesinin sultanlığını onaylamasına ihtiyaç duymaktaydı. Bu durum sultana hem içerideki rakibi şehzadelere hem de komşu devlet başkanlarına karşı büyük bir imtiyaz sağlamaktadır. Ayrıca imparatorluğun Müslüman halkı üzerinde de itaatin sağlanması açısından önemlidir.

(Cevap D)

8. Türk devletlerinde şehzadeler ne kadar sultanın oğlu veya kardeşi olsalar da aynı zamanda rakipleridir. Tabiatı gereği sadakat ve süre düzensizdir. Tabiliğin en başta gelen ve yaygın olan göstergesi bölgesinde okunan hutbelerdir. Daha sonra eğer bastırma hakkı tanınmışsa para bastırmaktır. Diğer tabilik yükümlülükleri vergi ödeme, istendiğinde asker gönderme, çocuklarından bir ya da birkaçını saraya rehin gönderme şeklinde sayılabilir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Sultana mahsus olan her şey zamanla doğal olarak onun sembolü haline gelmiştir. Taç ve taht sadece sultana ait alametlerdir. Sultanlığın sembolleri arasında unvan, hutbe, para bastırma, nevbet, tuğra ve tevki, ok, yay, sancak, otağ, tıraz, hil'at, yüzük, kılıç, kemer, çetr sayılabilir. Unvanlar arasında bey, yabgu, emir, Es-Sultânül-Muazzam, Şâhenşâhul-ecell, Melikü'şark ve'l garb, Melikül İslam, Rüknül İslam gibi unvanlar sayılabilir. Tuğrul Bey'in kullandığı Ebu Talib, Alp Arslan'ın kullandığı Ebul Feth, Melikşah'ın kullandığı Ebul Suca ise birer künye olup unvan değildir.

(Cevap A)

10. Vezirin başkanlık ettiği ve dört divan reisinin katıldığı divana "Divan-ı Âla" denir. Bu dört divan Divan-ı Tuğra, Divan-ı İstifa, Divan-ı Arz ve Divan-ı İşraf'tır. Bu divanların başkanlarının katıldığı divanda ülkenin idari teşkilatı ile ilgili konular görüşülür ve karara bağlanır. Bu divanların dışında Divan-ı Mezâlim (En yüksek mahkeme), Divan-ı Berid (İstihbarat – haberleşme), Divan-ı Has (Arazilerin sevk – idaresi), Divan-ı Evkaf-ı Memalik (Vakıflarla ilgili) divanları vardır. Divan-ı Has'ın başkanı olan vekil, Divan-ı Âla'nın toplantılarına katılmazdı.

(Cevap B)

11. İkta sistemi devlete ait miri arazilerde uygulanır. Bu toprakların işletimi görev karşılığı askerlere ve memurlara verilir. Bu görevliler bulunduğu bölgede toplanması gereken vergileri toplayıp merkeze göndermekle, bulunduğu bölgenin güvenliğini sağlamakla ve gelirlerinin bir kısmı ile asker yetiştirmekle yükümlüdür. Bu sistemin, ticari yaşamla bir ilgisi bulunmamaktadır.

(Cevap C)

12. Şehzadelerin tecrübe kazanması için yanında görevlendirilen atabeyler, şehzadenin terbiye (mürebbiyelik) ve eğitiminden, tecrübe kazanmasından sorumlu olup onun adına eyaletleri yönetirlerdi. Atabeylerin güvenilir, liyakatli, tecrübeli ve genelde gulam kökenlilerden seçilmesi tercih edilirdi. Atabeylerin divan reisliği görevi olmayıp cevap E seçeneğidir.

(Cevap E)

13. X. yüzyıl ortalarından XI. yüzyılın ortalarına doğru geçen zaman diliminde Selçuklular bozkır hayat tarzından, cihan devletine, yeni bir medeniyete doğru adım attılar. Bu süreçte Müslüman olarak din değiştirdiler, bozkırdan Horasan'a inerek yaşadıkları coğrafyayı değiştirdiler, geldikleri topraklarda yürürlükte olan idari tecrübeden yararlandılar, gulam sistemini benimseyerek devleti idari alanda örgütlediler. Ancak Abbasi halifesine tabi olma durumu olmayıp Abbasi halifesinin koruyuculuk görevini üstlenmişlerdir.

(Cevap D)

14. Selçukluların kurulduğu ve geliştiği dönemlerde İsmaili Şia'nın Sünni İslam dünyasına yönelik faaliyetleri endişe verici boyuttadır. Sünniler El-Ezher ve Darül-Hikme'de yetiştirilen İsmaili davetçilerin yoğun bir mezhep propagandası altındadır. Bu durum Abbasi halifesini ve onun koruyuculuğunu üstlenen Büyük Selçukluları rahatsız etmiştir. Şii kökenli İsmaililerin propaganda faaliyetlerini etkisiz kılmak, Ehl-i sünnet akidesini güçlendirmek ve yaymak, devlet yönetiminde ihtiyaç duyulan kadroları yetiştirmek, maddi bakımdan fırsat eşitliğini sağlamak (ücretsiz eğitim) amacıyla Sünni İslam dünyasının geleceği için büyük önem taşıyan Nizamiye Medresesi Nizamülmülk tarafından açılmıştır. Bu medresenin İslam dinini yaymak gibi bir amacı olmayıp E seçeneği doğrudur.

(Cevap E)

15. Selçuklu Dönemi'nde yaşamış düşünce ve ilim hayatına damgasını vurmuş isimler arasında Gazali, Nizamülmülk, Ömer Hayyam, Ebu Hatim İsfizari, El-Haraki, Abdurrahman el Hazini sayılabilir.

(Cevap C)

16. Celâli Takvimi Ömer Hayyam başkanlığındaki Ebu Hatim İsfizari, Meymun El Vasıti, Abdurrahman Haris, Muhammed Hazin'den oluşan heyet hazırlamıştır. Takvim adını Melikşah'ın Celâleddin lakabından almıştır. Başlangıcı 15 Mart 1079'dur. Hazırlanırken Yezdicerd ve İskender takvimlerinden yararlanılmıştır. Grogeryen'den 500 yıl önce düzenlenen Celâli Takvim mevsimlere tam olarak uyduğu için doğru tarihleme veren yanılgısız takvimlerden biridir. Gregoryen Takvimi Celâli Takvim örnek alınarak yapılmıştır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Selçuklular, Karahanlıların ve Gaznelilerin daha önceki uygulamalarını daha ileri taşıyarak abidevi bir cami mimarisi ortaya koydular. Selçuklular mihrap önündeki kubbeli mekanı geliştirdiler. Buna bağlı olarak Türkistan ve İran'a dört eyvanlı, avlulu ve mihrap önü kubbeli bu cami modeli hakim olmuştur. Günümüze ulaşan ilk Selçuklu mescidi (cami) Melikşah zamanında yapılan İsfahan Mescid-i Cuması (Cuma namazı kılınan mescit)dır. Daha sonra inşa edilen Selçuklu camileri küçük ölçekli, tuğladan yapılmış, hafif sivri yapılı İsfahan'daki Melikşah kubbesini izlerler. Müslüman Türkler coğrafi ve kültürel özelliklerden dolayı çeşitli minare tiplerini uygulamışlardır. Büyük Selçuklularda İran'daki ince ve uzun, silindirik minareleri benimsemişlerdir. Selçuklu camilerinde minareler var olup C seçeneği doğru cevaptır.

(Cevap C)

2. Yusuf Has Hacip, Kutadgu Bilig'i Karahanlı hükümdarı Tamgaç Buğra Han'a sunmuştur. Yusuf Has Hacip'in devlet yönetimi alanındaki tecrübelerini aktardığı bu eser siyasetname tarzı bir eserdir.

(Cevap C)

3. Tolunoğulları ve Akşitler, Mısır'da Abbasi Devleti'nden ayrılarak kurulmuş Tavaif-i Müluk devletleridir. Abbasilerde merkezi otoritenin zayıflamasıyla imparatorluk topraklarında Tavaif-i Müluk adı verilen küçük devletler kuruldu. Bunlar; Tolunoğulları, Akşitler, Fatımiler, Büveyhoğulları, Samanoğulları, Tahiroğulları, İdrisoğulları, Saffarilerdir.

(Cevap A)

4. Divan-ı Mezalim, Selçuklularda hükümdarın başkanlık ettiği ve büyük davalara bakan mahkemedir. Hatta en büyük mahkeme özelliğine sahip olup adalet işlerine bakar.

(Cevap C)

5. Hacib, saray teşkilatında görevlidir. Kadi'l kudat şer'i hukukun başıdır. Ancak Türk–İslam devletlerinde en büyük mahkeme Divan-ı Mezalim olup bunun başkanlığını da sultan yapmaktaydı. Sultan yasama, yürütme ve yargının da başı olduğundan en yüksek yetkili kişidir.

(Cevap D)

6. İspanya'nın fethinden sonra buraya birçok Arap ve Berberi göç etmiştir. 742 yılında çıkan Berberi İsyanı'nı bastırmak için gönderilen Suriyelilere yerleşme imkânı verilmiş ve kendilerine Şami ya da Suriyeli denmiştir. İspanya'da Suriyelilerin güçlü duruma gelmesi Emevi hanedanına mensup Abdurrahman b. Muaviye'ye gerekli ortamı hazırlamış ve 756'da Kurtuba'yı ele geçiren Abdurrahman Endülüs Emevi Devleti'ni kurmuştur.

(Cevap B)

7. Hârûn Reşid Abbasi Devleti'nin en başarılı hükümdarlarından biri olup saltanatı hanedanın en parlak dönemidir. Döneminde Bağdat doğunun en büyük ve önemli iktisadi merkezi olmuştur. Hârûn Reşid'in başarısındaki en büyük rollerden biri Bermekîler'e aittir. Bermekî ailesi Abbasi hanedanının on yedi yılına tanıklık etmiş ancak hanedana alternatif iktidar adayı olmayı düşünenlere ibret olması amacıyla ağır bir şekilde cezalandırılmıştır. Cezalandırılmalarının nedeni sahip oldukları etki ve sınırsız güçtür. Bermekîler Abbasi yönetiminde vezirlik, başvezirlik yapmış bir ailedir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

8. Malazgirt Savaşı'ndan sonra kurulan beyliklerle ilgili olarak;

- İlk Türk Beyliği 1071-1202 tarihleri arasında Erzurum merkez olmak üzere faaliyet gösteren Saltuklu Beyliği'dir.
- Danişmendli Beyliği (1071-1178) Sivas, Tokat, Amasya, Kayseri, Malatya bölgesinde yaşamıştır. Bu beylikler içerisinde en güçlü olan Danişmendlilerdir.
- Mengücekler Malazgirt Zaferi'nden sonra Erzincan, Kemah, Divriği bölgesinde 1227 yılına kadar hüküm sürmüştür.
- Malazgirt Savaşı'ndan sonra kurulan beyliklerden biri olan Artuklular, Hısn-ı Keyfa Artukluları (1102-1232), Mardin Artukluları, Harput Artukluları olarak faaliyet gösterip en uzun süre yaşayan beyliktir.

Bu beyliklerin dışında Ahlatşahlar (Sökmenliler) (Van), Dilmaçoğulları (Bitlis-Batman) Yınal-oğulları (Diyarbakır), Kızılaslanoğulları (Siirt) da bu dönemde kurulmuş ve yaşamışlardır.

(Cevap D)

9. Selçuklular XI. – XIV. yüzyıllarda Türkistan, Horasan, İran, Afganistan, Irak, Suriye ve Anadolu'da hüküm sürmüş olan devletin ve onu yöneten hanedanın adıdır. Selçukluların bilinen ilk atası Dukak'tır. Yenikent Yabgusunda "subaşı" olarak görev yapan "demir yaylı" unvanına sahip Dukak'ın ölmesiyle oğlu Selçuk "subaşı" olmuştur.

(Cevap C)

10. Selçukluların Haçlılarla mücadele etmesi, uzun süre Haçlı saldırılarına karşı koymaya çalışması, onu oyalamış, Anadolu'nun fethinin, Türkleşme ve İslamlaşma sürecinin uzamasına yol açmıştır.

(Cevap E)

11. Büyük ve Anadolu Selçuklularında hükümet ve divan üyeleri ile sultan arasındaki yazışmaları, konuşma ve buluşmaları temin eden aracılara Hacib, bunların başına da Hacib-ül Hüccab denirdi.

(Cevap A)

12. Oğuzlar, Büyük Selçuklu merkezinden tayin edilen şahneler (Şıhne) vasıtasıyla yönetilmiştir. Şahneler; boy ile devlet arasındaki irtibatı sağlamak, devleti temsil etmek, otlak ve su kaynaklarını tespit etmek, yerleşiklere karşı uygunsuz hareketleri önlemek, vergileri tahsil etmekle görevlidirler. Şahnelere ordu kurmak gibi bir görev verilmemiş olup E seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

13. Büyük Selçuklu toprakları üzerinde kurulan Atabeylikler;

- Salgurlular (Fars – 1147-1284)
- İldenizoğulları (Azerbaycan – 1146-1225)
- Beğ-Teginoğulları (Erbil – 1146-1232)
- Böriler (Şam – 1128-1154)
- Zengiler (Musul-Halep – 1127-1259)

Buna göre Atabeylik eşleştirmelerinden E seçeneği doğrudur.

(Cevap E)

14. Saray görevlilerinden;

Hace-i buzurg: Büyük hacip, baş hacip olur sultan ile Divan-ı Âla arasındaki irtibatı sağlar.

Vekil-i der: Sultan ile vezir arasında aracılık yapan görevlidir.

Emir-i dad: Adalet emiri – Nizamülmülk'ün siyasetnamesinde Emir-i haresen olarak geçer. İlk Büyük Selçuklu'da kullanılmıştır.

Üstadüddar: Saray harcamalarını kontrol ederdi. Kendisine Vekil-i Has da denirdi.

Emir-i Candar: Sarayın güvenliğinden sorumludur.

Şarabdar: Sultanın içeceklerinden sorumludur.

(Cevap C)

15. İran merkezli kurulan ve İran Selçukluları olarak da isimlendirilen Büyük Selçuklu Devleti'nde üzerinde yaşanılan coğrafya ve halkın çoğunluğunun Türk olmamasının da etkisiyle saray dili Türkçe, ilim dili Arapça, resmî dil Farsça, edebiyat dili Farsça'dır.

(Cevap D)

16. Karamanoğlu Mehmet Bey 13 Mayıs 1277'de "Bugünden sonra hiçkimse divanda, dergahta, mecliste ve meydanda Türkçe'den başka dil konuşmayacak" buyuran bir ferman çıkartıp Türkçe'yi resmi dil ilan etmiştir. Resmi dillerinin Türkçe olması, Karahanlılar ile Karamanoğullarının ortak özelliğidir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Kudüs'teki mimari eserlerden en önemlileri arasında Emevi Halifesi Velid tarafından yaptırıldığı düşünülen Mescidül-Aksa ve Ömer Cami olarak bilinen Abdülmelik tarafından yaptırılan Kubbetü's-Sahra sayılabilir. Buna göre, Kubbetü's-Sahra Kudüs'tedir.

(Cevap B)

2. Anadolu'nun Türkler tarafından fethiyle ilgili olarak ilk keşif amaçlı akınlar Çağrı Bey tarafından 1015-1021 yılları arasında Doğu Anadolu'ya yapılmıştır. Türk akınları başladığında Bizans'ın doğu sınırı Azerbaycan ve Kafkasya'ya kadar uzanmaktadır. Yurt bulmak amacıyla batıya yönelen Türkmen boylarını Büyük Selçuklu sultanları Anadolu'ya yönlendirmiş ve fetihleri teşvik etmiştir. Anadolu, Bizans hâkimiyetinde bulunduğu için ilk Türk akınları Bizans'a karşı yapılmıştır. Türklerin sahil bölgelerine inmesi Malazgirt Savaşı'ndan sonra kurulan beyliklerden olan Çaka Beyliği ile olmuştur. Fakat Haçlı Seferlerinden dolayı kayıplar yaşandığı için ciddi anlamda denizciliğe yönelme Miryokefalon Savaşı'ndan sonra olmuştur.

(Cevap E)

3. Haçlı Seferlerinin sebepleri arasında;

- Roma İmparatorluğu'nun çöküşü üzerine Avrupa'da giderek yaygınlaşan feodalizmin yol açtığı sosyal çöküntü
- Malazgirt Savaşı'ndan sonra askeri gücü kırılan Bizans'ın Türk ilerleyişine karşı papalıktan yardım istemesi
- Papalığın Balkanlara geçmesi an meselesi olan Türkleri tehdit olarak görmesi
- Evrensel bir din haline gelen İslamiyet'in Hristiyanlık için tehdit oluşturması
- Doğunun zenginliklerine ulaşma arzusu
- Senyör ve derebeylerin yeni topraklar elde etme amaçları gibi faktörler sayılabilir.

Fakat Haçlı Seferlerinin Yahudilerle ilgili bir gerekçesi olmayıp "D" seçeneği yanlıştır.

(Cevap D)

4. Türkiye Selçuklu Devleti'nin çok vasıflı, akıllı, adaletli, faziletli, dindar bir hükümdar olarak tarif edilen sultanı I. Alâaddin Keykubâd gayrimüslim tebaasına da adaletle muamele ederdi. Sultanın ilme değer vermesi, alim ve sanatkârları himaye etmesi, devletin ekonomik gücünün ve refahının yükselmesinin sunduğu cazibe yanında Moğol istilasından kaçan alimler de bu dönemde Anadolu'ya akın etmiştir.

(Cevap A)

5. 1220'de başlayan Moğol istilası ile Horasan, İran, Azerbaycan üzerinden gelen Türkmenler I. Alâaddin Keykubâd zamanında iskan edilmiştir. Zamanla gelenlerin sayısının artması, yeteneksiz idareciler ve Türkmenleri aşağılayan devşirme zihniyetin özellikle güneydoğu bölgesinde biriken Türkmenlerin iskan ve istihdam sorunlarına duyarsız kalmaları isyana neden olmuştur. Babaî İsyanı'nın sebepleri arasında Türkmenlerin iskan yerlerini beğenmemeleri olmayıp "E" seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

6. Türkiye Selçuklu Devleti'nin Moğol istilası nedeniyle çöküş sürecine girdiği dönemde Uç Türkmenleri tarafından kurulan en büyük beylik Karamanoğulları'dır. Oğuzların Avşar boyuna mensup Karamanoğulları 1228 yılında I. Alâaddin Keykubâd tarafından Ermenek bölgesine yerleştirilmişlerdir.
Karaman Bey Dönemi'nde ve Mehmet Bey döneminde Moğollara ve Selçuklulara karşı mücadele etmişlerdir. Güneri Bey zamanında 1286'da Ermenilerin idaresinde Tarsus'a sefer düzenlemişlerdir. Mehmet Bey Dönemi'nde Siyavuş İsyanı'nı organize etmişlerdir.
XIII. asrın ilk çeyreğinde Azerbaycan ve Şirvan bölgesinden Anadolu'ya gelen Karamanoğulları'na 1497 yılında uzun süre mücadele ettikleri Osmanlılar son vermiştir.

(Cevap B)

7. Saray hükümdarların hem evi, hem de devleti yönettikleri iki farklı işlevi olan mekandır. Türkiye Selçuklu sultanlarına ait saraylar arasında Konya'daki Alaeddin Köşkü, Kayseri'deki Keykubadiye Sarayı, Beyşehir'deki Kubadabad Sarayı, Alaiye Sarayı, Alara Kalesi Kasrı, Antalya Sarayı vardır.
Sarayda sultanın yakın hizmetini ve sarayın genel işlerini gören personel gulâm sistemiyle eğitilen kişilerden seçilmekteydi. Sultanın hareminde tabip ve muabbir (rüya tabircisi), mutrib, mutribeler (çalgıcı) gibi hizmetkârlar bulunmaktadır.
Sarayın en büyük amiri Melikül hüccab (emir-i hacib) dır. Sultanın ve sarayın güvenliğinden Emir-i Candar sorumludur.
Saray emirlerinin asıl vazifelerinden başka ikinci ve üçüncü görevleri vardır. Kılıç ehlinden olan bu emirler seferde komutanlık yapmakta veya elçi olarak gönderilmekteydiler.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

8. Soruda özellikleri verilen İslam filozofu İbn-i Rüşd'tür. İbn-i Rüşd, Ebu Yakup Yusuf'un arzusuyla Aristo'nun eserlerini şerh etmeye başlar. Neredeyse ömrünün ikinci yarısını Aristo'nun eserleri üzerine şerhler yazmakla geçiren İbn Rüşd haklı olarak İslam dünyasında eş-şarih (Yorumcu) ve Batı'da "Commentator" lakabını kazanmıştır. İbn-i Rüşd'ün en önemli eseri Gazali'yi eleştirmek için yazdığı "Tehafütü't Tehafüt"tür.

(Cevap A)

9. Hz. Muhammed İslam Devleti'ni kurduğunda Medine başkent olmuştu. Medine'nin bu durumu Hz. Ebubekir, Ömer ve Osman döneminde de devam etti. Fakat Hz. Ali, Cemel Vak'ası'ndan sonra hilafet merkezini Medine'den Kufe'ye taşımıştır. Böylece Peygamberimizden beri İslam Devleti'nin başkenti Medine bu görevi Kufe'ye bırakmış oluyordu.

(Cevap B)

10. Yemame ve Ecnadeyn Savaşları Hz. Ebubekir Dönemi'nde meydana gelen savaşlardır. Fihl ve Yermük Savaşları ise Hz. Ömer Dönemi'nde meydana gelmiştir. Zatü's-Savari Savaşı ise Hz. Osman dönemi olaylarındandır. 200 gemilik İslam donanması, Finike açıklarında, 500 parçalık Bizans donanmasına karşı büyük bir zafer kazandı. Yelken direklerinin çokluğu sebebiyle "Zatü's-Savari" adı verilen bu zaferle Bizans'ın Doğu Akdeniz'deki hâkimiyetine son verildi. 655 yılında yapılan bu savaş Hulefa-yi Raşidin döneminin en büyük deniz savaşıdır.

(Cevap E)

11. İslamiyet'in ortaya çıktığı dönemde Asya'da Bizans, Çin, Göktürk ve Sasani devletleri bulunuyordu. Fakat Moğol Devleti daha sonra ortaya çıkmıştır. Moğollar, Cengiz Han zamanında bir devlet haline geldiler. Bu zaman dilimi de 1196 tarihine denk gelmektedir.

(Cevap D)

12. Hz. Muhammmed soruda verilen her üç olaya da katılmıştır. Peygamberliğinden önce Ficar Savaşları ve Hilfü'l Fudûl Antlaşmasına katılmıştır. Peygamberliğinin 14. yılında da Bedir Savaşı'na katılmıştır. Ficar Savaşları Arap kabileleri arasında sık sık yapılan savaşlardır. Hilfü'l Fudûl Antlaşması ise Mekke'ye ticaret ve hac için gelen zayıf ve güçsüz kimselerin korunmasıyla ilgilidir. Bedir Savaşı ise 624 yılında Mekkeliler ile Müslümanlar arasında yapılan ilk savaştır.

(Cevap E)

13. Kuruluş döneminde Anadolu'da tutunma mücadelesi veren Türkiye Selçuklularında bazı kurumların teşekkülü gecikmiştir. XII. yüzyılın sonlarında siyasi istikrarın sağlanmasıyla beraber medrese, kervansaray, tersane gibi ülkenin medeni ve iktisadi inkişafını sağlayacak yapılar kurulmaya başlanmıştır. Medrese, darüşşifa, zaviye gibi ilim ve düşünce hayatının gelişmesine katkısı olan mekanların devamlılığını sağlayacak mali külfet yüksek gelirli devlet adamlarının kurduğu vakıflardan karşılanmıştır.

(Cevap C)

14. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat D seçeneğinde yapılan eşleştirme yanlıştır. Çünkü Zatüs Savari Savaşı Hz. Ali dönemi değil, Hz. Osman dönemi gelişmesidir. 655 yılında Finike açıklarında 200 parçalık İslam donanması 500 parçalık Bizans donanmasını yenmiştir. Yelken direklerinin çokluğu nedeniyle bu savaş "Zatüs Savari" olarak anılmıştır.

(Cevap D)

15. Abbasilerde merkezi otoritenin zayıflaması ve emirül ümeraların askeri ve idari yetkilerinin giderek artması, imparatorluk topraklarında Tavaif-i Müluk adı verilen devletlerin kurulmasına ve ülkenin parçalanmasına neden olmuştur.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Bizans İmparatoru Herakleios'un, Hristiyan Arap kabilelerinin de desteğini alarak Müslümanlara karşı savaşa hazırlandığına dair haberlerin gelmesi üzerine Hz. Peygamber, kuraklık ve kıtlık hüküm sürmesine rağmen savaş hazırlıklarına başladı. Genellikle sefer için gideceği yeri gizli tuttuğu halde bu defa hedefin Bizans ordusu olduğunu açıkça belirtti. Hz. Peygamber hazırladığı 30000 kişilik ordusuyla Medine'ye 700 km kadar uzaklıktaki Tebük'e kadar ilerleyip orada karargâh kurdu. On beş yirmi gün burada kalındı, ancak Bizans ordusuna rastlanmadı. Böylece 631'de gerçekleşen Tebük Seferi Peygamberimizin son seferi oldu.

(Cevap E)

2. Soruda verilen gelişmeler Abdülmelik bin Mervan zamanına aittir. Abdülmelik altın ve gümüş sikkeler bastırdı; böylece İran ve Bizans paralarını tedavülden kaldırmış oldu. Abdülmelik zamanında Arapça resmî dil olarak kabul edildi. Böylece önceden Rumca ve Farsça tutulan kayıtlar Arapça olarak tutulmaya başlandı. İslam dünyasındaki ilk büyük camilerden biri olan Kudüs'teki Kubbetü's Sahra'nın inşası da Abdülmelik zamanında gerçekleşmiştir.

(Cevap C)

3. Selçuklular Harzemşahlar ile yaptıkları Yassıçemen Savaşı'nı (1230) kazanmalarına karşın, sonuçları itibariyle onların zararına olmuştur. Çünkü, Harzemşahların yıkılmasıyla Moğollara karşı direnen etkili bir güç ortadan kalkmış ve Anadolu Moğol tehlikesine açık hale gelmiştir.

(Cevap D)

4. Sultana ait olan her şey zamanla onun alameti olmuştur. Taht ve taç doğal olarak sadece sultana aittir. Unvan-lakap-künye, hutbede adını okutturma, sikke bastırma, nevbet vurdurma, tuğra ve tevki, saray ve otağ, tıraz, hilat, çeti, gaşiye sultanlık sembollerinden bazılarıdır.

(Cevap B)

5. Moğollar kendilerini uzun zaman uğraştıran Celaleddin Harzemşah'ı ortadan kaldıran Sultan Keykubâd'a saygı duyuyorlardı. Selçuklu Devleti'nin Babaî Ayaklanması sırasında gösterdiği zaaf Moğollara Anadolu'ya saldırma cesaretini vermiştir. Moğollara karşı oluşturulan orduda iktalı askerler, sultan ve beylerin hassalı kuvvetleri yanında Gürcü ve Frank askerleri de bulunmaktaydı. Devlet adamları arasındaki ihtiyatlı davranmak isteyenlerin korkaklıkla suçlanması ve sonucunda yaşananlar Moğolların işini kolaylaştırmıştır. Savaştan sonra Moğolların Anadolu'nun doğusu ve güneydoğusunda varlığı devam etmiştir.

(Cevap E)

6. İzzeddîn Keykâvus tahta çıktığında kardeşleri ve amcası ile taht sorunu yaşamıştır. Ticari anlamda Kıbrıs Haçlı Krallığı ile önceki ticaret antlaşması yenilenmiştir. Sinop alınarak Karadeniz sahillerine ulaşılmıştır. Abbasi halifesine hediyeler gönderilerek ve hediyeler alınarak iyi ilişkiler tesis edilmiştir. Bu dönemde Moğol tehlikesi olmayıp Moğol tehlikesi Alaaddin Keykubat Dönemi'nde yaşanan bir sorundur.

(Cevap D)

7. Anadolu, Büyük Selçuklu hanedanıyla anlaşmazlığa düşen kitlelerin ve hanedan mensuplarının sığınağı oldu. Bu insan seli karşısında çaresiz kalan Bizans aralarındaki düşmanlığa rağmen papadan askeri yardım isteğinde bulundu. Papalığın kendi iç çekişmeleri yüzünden 20 yıl sonra gerçekleştirilen I. Haçlı Seferi'nde Selçuklular ağır kayıplar verdi. Kıyı bölgelerini geri alan Bizans için Anadolu'yu kurtarma ümidi doğdu. Ancak, Miryokefalon Savaşı'nda yenilen Bizans bu savaşla Anadolu'yu kurtarma ümitlerini ebediyen kaybetti.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

8. Türklerin Anadolu'yu fethi askeri olarak Çağrı Bey'in 1016'da Rum'a (Anadolu) gerçekleştirdiği keşif akınıyla başlar. 1048 Pasinler Savaşı'yla Büyük Selçuklu Devleti'nin himayesinde göçlere istikamet veren bir aşamaya girer. Malazgirt Zaferi'yle fethin kalıcılığı başlar.

(Cevap B)

9. Büyük Selçuklular daha önce kurulan çağdaş ve komşusu olan Karahanlı ve Gazneli devletlerinin birikiminden yararlanarak Türk mimarisinin gelişmesine katkı sağladılar. Türk-İslam kültüründe kamu binalarını vakıfların yapması ve vakıf müessesesinin insan tabiatının aynı zamanda içe ve dışa dönük yönünü gayet güzel ifade etmesi bu eserlerin yapılmasını özendirmiş ve teşvik etmiştir. İmkân, ortam ve niyet oluşunca sayısız mescit, medrese, han, zaviye, kervansaray vs. inşa edilmiştir.

(Cevap A)

10. Ülke sınırlarının genişlemesiyle ilk devlet örgütleri oluşturulmuş, fethedilen yerlerin yönetiminin komutanlara bırakılmasıyla ikta sistemi uygulanmış, Abbasilerin yönetimi ele geçirmesiyle devlet merkezi Bağdat'a taşınmış, Kerbela Olayı ile de İslam dünyasında kesin ayrılıklar oluşmuştur. Ancak İspanya'da İslam egemenliğinin sona ermesiyle halifeliğin Osmanlı Devleti'ne geçmesi arasında bir ilişki bulunmamaktadır. Halifeliğin Osmanlılara geçmesi Osmanlı padişahı Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi sonucunda gerçekleşmiştir.

(Cevap E)

11. Tuğrul Bey öldüğünde çocuğu olmadığından Çağrı Bey'in oğlu Süleyman'ı veliaht tayin etmiştir. Süleyman'ın başlıca rakibi ise Alp Arslan görülmüştür. Daha sonra Alp Arslan ile Kutalmış arasında taht mücadelesi yaşanmıştır. Ancak Alp Arslan 1064 yılında başkent Rey şehrine gelerek tahta çıkmıştır. Alp Arslan tahta çıkmadan önce Kutalmış ile mücadele etmiş ve mücadelede Kutalmış hayatını kaybetmiştir. Kutalmış'ın bertaraf edilmesinden sonra Alp Arslan'a direnemeyeceğini anlayan Süleyman, Şiraz'a çekilmiştir.

(Cevap C)

12. Selçukluların Oğuzların Kınık boyundan geldiği kabul edilmekle birlikte ne Dukak'ın ne de Selçuk Bey'in Kınık boyunun beyi olduğuna dair bilgiler yoktur.

(Cevap B)

13. Elhamra, Gırnata'ya hakim bir tepe üzerindeki düzlükte, savunma kalesi ve saray olarak yapılmıştır. Duvarlarında kırmızı tuğla, damında kırmızı kiremit kullanıldığı için adına El Hamra, yani "Kırmızı" denilmiştir. İbnül Ahmer olarak bilinen Muhammed b. Yusuf, Gırnata'da 1238'de "emirel-müslimin" unvanı ve "Galib-Billah" lakabıyla biat alıp Ben-i Ahmer Devleti'ni kurdu. El Hamra Sarayı'nın yapımı da Muhammed b. Yusuf zamanında başlanmıştır.

(Cevap E)

14. Muaviye'nin ölmeden önce oğlunu veliaht tayin etmesi ve o öldükten sonra yerine oğlu Yezid'in halife olmasıyla, halifelik babadan oğula geçen saltanata dönüşmüştür.

(Cevap A)

15. İbn-i Mesud olarak bilinen İslam âlimi sahabenin önde gelenlerinden Abdullah bin Mesud'dur. Bu sahabe tefsir ilmiyle uğraşmıştır. Zemahşeri de tefsir alanında çalışma yapmıştır. En önemli eseri "*Keşşaf Tefsiri*" olarak bilinen tefsir eseridir. Bu eserinde Kur'ân-ı Kerim dilindeki üstünlük ve incelikleri göz önünde bulundurdu. Çok sayıda müellif ve müfessir kaynak olarak bu eserden yararlandı. Taberi de tefsir alanında çalışmıştır. En önemli eserlerinden biri, "*Tefsirul Taberi*"dir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Soruda verilen eserler Mengüceklere aittir. Bu eserlerin yanı sıra Divriği Külliyesi de Mengüceklere ait olup 1985 yılında UNESCO tarafından Dünya Kültür Mirası listesine alınmıştır.

(Cevap A)

2. Mengücekler, Mengücek Gazi tarafından Erzincan, Kemah ve Divriği çevresinde kuruldu. Bulundukları bölgeleri Rumlar ve Gürcülere karşı korudular. Zamanla Erzincan Kemah ve Divriği kolu olmak üzere ikiye ayrıldılar. Fakat bu iki kol da Moğol istilasından önce Türkiye Selçuklu Devleti'ne katıldı.

(Cevap B)

3. 1071 Malazgirt Zaferi'nden sonra Anadolu'da Türk komutanlar tarafından beylikler kurulmuştur. Bu beyliklere I. Dönem Türk Beylikleri adı verilmiştir. Soruda yer alan İnançoğulları Beyliği dışında kalanlar I. Dönem Türk Beyliği'dir. Sökmenliler de Van ve Ahlat çevresinde kurulmuş I. Dönem Türk Beyliği'dir.

(Cevap B)

4. Soruda verilen eserlerin üçü de Mevlana'ya aittir. Fihi Ma Fih, Mevlana'nın tasavvufla ilgili konuşmalarının müritleri tarafından yazılmasıyla ortaya çıkmış bir eserdir. Divan-ı Kebir adlı eserinde Mevlana, sevgi ve aşk konularını işlemiştir. Mevlana'nın Selçuklu devlet adamlarına ve yakınlarına yazdığı mektupların derlemesinden oluşan eseri ise Mektubat'tır.

(Cevap C)

5. Danişmendliler 1071–1178 yılları arasında Sivas, Tokat, Amasya, Kayseri ve Malatya havalisinde hüküm süren Türkmen Beyliği'dir. Malazgirt Savaşı'na katılan Danişmend Gazi, zaferden sonra kendisine ikta olarak verilen Sivas'ı fethederek Danişmendli hanedanının temelini atmıştır. Danişmendliler Anadolu'da ilk medrese olan Yağıbasan Medresesi'ni kurmuşlardır.

(Cevap D)

6. İzzeddîn Keykâvus'un Sinop'u almasından sonra halife Nasır Lidinillah Keykâvus'a iletilmek üzere sarık, derviş cübbesi, hilat, saltanat menşuru, kaftan, sultanü'l-gâlip unvanı ile birlikte çeşitli hediyeler göndermiştir.

(Cevap E)

7. Ayaklanmayı Amasya'daki tekkesinde yaşayan Baba İlyas'ın yönlendirmesiyle halifesi Baba İshak başlatmıştır. Ayaklanma Adıyaman'da Türkmen idaresine karşı başlamıştır. Başlangıçta büyük ölçüde devlet tarafından iskan ve istihdam edilmeyen konar-göçer Türkmenlerin iktisadi sıkıntıları ve yönetim baskıları nedeniyle çıkan ayaklanma Baba İlyas'ın peygamberlik iddiasıyla dini karaktere bürünmüştür. Baba İshak Adıyaman, Kahta, Gerger'i alıp Malatya'ya ilerlerken Selçuklu ordusunu iki defa yenilgiye uğratmıştır. Mücadele sırasında inanç bakımından etkilenmeleri söz konusu olan Selçuklu askerlerinin cesaretlerini artırmak ve karşı tarafa geçmelerini önlemek için ön saflara Gürcü ve Frank askerler yerleştirilmiştir. İlk başlarda ölümsüz denilen Babaîlerin öldükleri görülünce Selçuklu ordusu topyekün hücuma geçerek Baba İshak'la birlikte isyancıların hepsini öldürmüştür.

(Cevap B)

8. Soruda özellikleri verilen beylik Saltuklulardır. Saltuklular Erzurum ve çevresinde kuruldu. Bayburt, Kars ve Trabzon'a kadar genişledi. I. Dönem Beylikler içerisinde ilk kurulan beylik Saltuklulardır. Haçlı ve Gürcülere karşı mücadele ederek bulundukları bölgeleri savunmuşlardır. Saltuklular önemli mimari eserler bırakmışlardır. Bunlar arasında; Tepsi Minare, Kale Camii, Mama Hatun Kervansarayı ve Kümbeti, Üç Kümbetler bulunmaktadır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9. 1277 yılında Karamanoğlu Mehmet Bey'in desteklediği Siyavuş Türkmenler tarafından kabul görerek Türkmen kuvvetleriyle Konya'ya girerek Selçuklu tahtına çıkmış ve sultanlığını ilan etmiştir. Kendi adına hutbe okutup, para bastıran Siyavuş Karamanoğlu Mehmet Bey'i ise vezirliğe getirmiştir. Toplanan Selçuklu Divanı'nda "Bundan sonra divanda, dergahta, mecliste ve meydanda Türkçeden başka dil konuşulmaması" kararı alınmıştır. Karamanoğlu Mehmet Bey'in faaliyetlerinden rahatsız olan Selçuklu ileri gelenleri Konya üzerine hareket ettiler. İlhanlı Şehzadesi Konturgay da bir ordu ile harekete geçince Siyavuş ve Mehmet Bey bu kadar büyük orduya karşı koyamayacaklarını görüp geri çekildilerse de Selçuklu-Moğol ordusunun takibinden kurtulamadılar. Siyavuş daha sonra dirense de sonunda yakalanıp öldürülmüştür.

(Cevap D)

10. Artuklular devrinin en tanınmış bilim insanlarından biri El Cezeri'dir. Haberleşme, kontrol, denge kurma ve ayarlama ilmi olan sibernetiğin ilk kurucusudur. Sibernetiğin gelişmesiyle elektronik beyinler ve otomasyon denilen sistemler ortaya çıktı. Cezeri, dişli çarklarla çalışan çeşitli makineler yaptı. Bunun yanında su saatleri, kendiliğinden kesilip akan fıskiye mekanik olarak çalışan müzik aletleri, tulumbalar ve şifreli kilitler yapmayı başardı.

(Cevap A)

11. Büyük Selçuklularda görülen bu unvan Türkiye Selçuklularında da melik ve sultan atabeyliği olarak uygulanmıştır. Atabeylerin görevi melik olarak gönderilen şehzadelere devlet tecrübesi kazandırmaktır. O, şehzade adına eyaleti yönetir, şehzade de tecrübe kazanırdı.

(Cevap C)

12. *Divan-ı Kebir* ve *Fihi Mafih*, Mevlana'ya ait eserlerdir. Yunus Emre'nin eseri ise *Risaletün Nushiyye*'dir. *Garipname*'nin yazarı ise Âşık Paşa'dır.

Hacı Bektaş-ı Veli, hoşgörü ve insan sevgisini yaymaya çalışmış, Anadolu'nun Türkleşmesine hizmet etmiş bir Türk sofisidir. Hacı Bektaş-ı Veli'nin düşüncelerini temel alan ve bu düşünüşü tarikat hâline getiren Balım Sultan'dır. Bektaşiliğin temel kitabı olan *Makalat*, Hacı Bektaş-ı Veli'nin en önemli eseridir.

(Cevap B)

13. Tebük, Medîne'nin kuzeyinde, Suriye ticaret yolu üzerinde, Medine'ye 700 km uzaklıktadır. Kur'an'da Tebük Gazvesi'nin düzenlendiği zamana "Sâatü'l-'usre" (güçlük zamanı) denildiği için (Tevbe 9/117) orduya ceyşü'lusre" güçlük ordusu", gazveye Gazvetü'l-usre "güçlük gazvesi" adı verilmiştir. Tebük Gazvesi'nin sebebi, Bizanslıların Medine'ye saldırı için savaş hazırlığı yaptığı, Suriye'deki Hıristiyan Arap kabilelerinin de onlara katıldığı haberinin alınmasıdır.

(Cevap E)

14. Anadolu Selçuklu Devleti, Selçuklu komutanı Kutalmışoğlu Süleyman Şah tarafından 1077'de İznik'te kurulmuştur. Anadolu Selçukluları deniz ve kara ticaretine büyük önem vermişlerdir.

Bu amaçla;

- kervansaraylar inşa etmişler,
- Karadeniz ve Akdeniz'de Antalya, Alanya ve Sinop gibi önemli ticaret limanlarını ele geçirmişler,
- kervan yollarının güvenliğinin sağlanmasına çalışmışlar,
- karada haydutların, denizde korsanların saldırısına uğrayarak malları yağmalanan tüccarların zararlarını karşılamışlardır.

(Cevap E)

15. Hz. Muhammed Kubâ'dan Yesrib'e giderken Sâlim b. Avfoğullarının arazisinde Rânûna vadisinde ilk cuma namazını kıldırdı.

(Cevap C)

16. Osmanlı padişahı I. Murat, Türk siyasi birliğini sağlamaya çalışırken barışçı politikalar izliyordu. Buna örnek olarak Hamitoğlu Beyliği'nden satın alınan seksen bin altın karşılığında Yalvaç, Karaağaç, Beyşehir, Seydişehir ve Akşehir toprakları gösterilebilir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Germiyanoğlu Beyi II. Yakup'un vasiyeti üzerine bu beylik II. Murat zamanında Osmanlı'ya katılmıştır.

(Cevap C)

2. Karahanlılar, Orta Asya'da kurulmuş bir Türk-İslam devletidir. Bu devlet içerisinde tamamen Türk unsurlar vardı. Bu yüzden Türkçeye önem verilmiştir. Karamanoğlu Mehmet Bey de 1277'de Türkçeyi resmî dil ilan etmiştir. Böylece Türkçeye önem veren beylik olarak tarihe geçmiştir.

(Cevap B)

3. Kimsesiz Müslümanlarla ilim tahsil etmek isteyen sahâbîlerin barınması için Mescid-i Nebevî'nin arka kısmında Suffe yapılmıştı. Resûlullah, Medine dışına gönderilecek heyetleri oluştururken Suffe'de kalanlardan faydalanıyordu. Hz. Peygamber, hicret yolculuğunun nihayetinde henüz Medine'ye girmeden Kubâ'da birkaç gün içinde İslâm tarihinin beş vakit açık ilk mescidini yapmıştır. Daha sonra Mescid-i Nebevî'yi inşa etmiş, bitişiğinde de Suffe Okulunu hizmete açmıştır. Böylece iç huzuru, camide yan yana saf tutan Müslümanların birliğiyle görünür hâle getirmiş, Suffe Okulunda eğittiği öğrencilerle sözkonusu birliği pekiştirmiştir.

(Cevap B)

4. Hicaz bölgesi Kızıldeniz'in doğusunda, kuzeyde Ürdün'ün liman şehri Eyle'den (Akabe) güneyde Yemen sınırındaki Asîr'e ve doğuda Necid çöllerinden Irak'a kadar uzanır; kuzey ve doğu sınırlarının nerede bittiği ihtilaflıdır. Tarihin ilk dönemlerinden itibaren Hicaz, Suriye bölgesi ile Yemen'i birbirine bağlayan ana ticaret yolunun üzerinde idi. Yemen'den başlayıp Akabe Körfezi'ne ulaşan ticaret yolu Mekke ve Medine'den (Yesrib) geçerek Akabe Körfezi'nden Akdeniz limanlarına bağlanmaktaydı. Hicaz'ın en önemli şehirleri Mekke, Medine ve Tâif'ti.

(Cevap A)

5. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan şahsiyetler hadis ilmiyle uğraşmışlardır. Fakat Mesudi; tarihçi, coğrafyacı ve gezgindir. "Arapların Herodotu" olarak da tanınan el-Mesudi dünya tarihini konu aden eseri *Muruc ez-Zeheb ve Maadin el-Cevahir* (Altın Bozkırlar ve Cevher Madenleri) ile tanınır. Bu eseriyle birlikte tarih ile coğrafyayı geniş çaplı ve ayrıntılı bir biçimde birleştiren ve aynı eserde sunan ilk Arap olmuştur.

(Cevap E)

6. Her üç savaş da Müslümanlar ve Sasaniler arasında yapılmıştır. 634'te Ebu Ubeyd komutasındaki İslam ordusu Sasanilere yenildi. Köprü Savaşı, İslam kuvvetlerinin Irak Cephesinde ilk yenilgisidir.

Sa'd bin Ebu Vakkas komutasındaki Müslümanlar 636 Kadisiye Savaşı'nda Sasanileri yendiler. Böylece, Irak'ın kapıları Müslümanlara açılmıştır.

637'de Celula'da yapılan savaş yine Müslümanlar ve Sasaniler arasında gerçekleşti.

(Cevap C)

7. 711'de Tarık bin Ziyad Kadiks Savaşı'nda Vizigotları yenerek İspanya fetihlerinin önünü açmıştır. Tarık'ı İspanya'ya gönderen ise Musa bin Nusayr'dır. Tarık bin Ziyad'ın Kadiks zaferinden sonra 712 yılında 18000 kişilik orduyla İspanya'ya geçen Musa b. Nusayr'da İspanya'da önemli fetih hareketlerinde bulunmuştur.

Abbas b. Firnas ise bir komutan değildir. Endülüs'ün önemli bir filozofudur. Ayrıca İslam dünyasında ilk uçuş denemesi yapan kişidir.

(Cevap D)

8. Bir devlet kurma arzusunda olan Selçukluların Gaznelilerden toprak almak isteği Selçuklu-Gazne savaşlarının temel sebebidir. Kazanılan zaferlerden sonra toplanılan kurultayda hep devlet kurma fikri tartışılmıştır. Bir devlet ilanı provasını da Gaznelilere karşı 1038'de kazandıkları Serahs Savaşı sonrası yapmışlardır.

(Cevap E)

9. Maveraünnehir bölgesinde Karahanlılara karşı pek varlık gösteremeyen Tuğrul ve Çağrı Beylerden Tuğrul çöle çekilirken Çağrı 1016 yılında Anadolu (Rum) seferine çıkmıştır. Anadolu'da ilk olarak Van bölgesinde Bizans'a bağlı Vaspurapan Prensliği'nin topraklarına girmiştir. Anadolu coğrafyasında 4-5 yıl gaza ve cihad politikasından sonra Çağrı 1021'de Türkistan'a geri dönmüştür. Çağrı Bey bu sefer dönüşünde ganimet sevincinin yanında Rum ülkesinin (Anadolu) fethedilebilir olduğunu görmüştür. Ancak Büyük Selçuklu Devleti'nin tam olarak kuruluşu 1040 Dandanakan Savaşı olup C seçeneği yanlıştır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

10. Sultan Tuğrul'un Bağdat'a gelmesinden sonra Şii Büveyhoğulları Devleti yıkılmış ve halife baskıdan kurtulmuştur. Halife Tuğrul Bey'e "Doğunun ve batının hükümdarı", "dinin direği", "halifenin ortağı" gibi unvanlar vererek taç giydirip altın kılıç kuşatmıştır. Böylece halifelik toprakları siyasi anlamda Selçuklu topraklarına katılmıştır. Bundan sonraki süreçte siyasi alandaki yetkilerin Tuğrul Bey'e dini alandaki yetkilerin halifeye ait olduğu belirlenerek bir nevi laiklik uygulamasına gidilmiştir. Fatımilerin siyasi varlığına Eyyûbiler son vermiştir.

(Cevap D)

11. Hz. Osman'ın intikamını alma görevi Emevi sülalesinin başında bulunan Suriye Valisi Muaviye b. Ebu Süfyan'a kalmıştı. Buna bağlı gelişen olaylar sonucu Hz. Ali ile Muaviye arasında yaşanan Sıffın Savaşı'nda Muaviye tarafları mızraklarının ucuna Kur'an sayfalarını takarak meselenin çözümü için Kur'an'ın hükümlerine başvurulmasını istediler. İslam tarihinde Hakem Olayı denilen bu olayda Ebu Musa El-Eşari Hz. Ali'nin, Amr b. As Muaviye'nin hakemi olarak tayin edildi. Hakeme başvurmanın çıkardığı bazı güçlüklerden memnun olmayan bazı Hz. Ali taraftarları isyan ettiler. Hz. Ali'den ayrılarak Kufe yakınlarındaki Harura'da toplanan bu grup ileride Hariciler olarak adlandırılmıştır. Hz. Ali Kufe'de namaz kıldığı sırada 661 yılında İbn Mülcem isimli bir Harici tarafından şehit edilmiştir.

(Cevap D)

12. Berkyaruk dönemi saltanat mücadelesinin yaşandığı bir dönemdir. Bundan dolayı devlet otoritesi zayıflamış, emirler iktidar boşluğundan yararlanıp hareket alanlarını genişletmiş, vergiler düzenli toplanamaz hale gelmiş, yapılan mücadelelerde birçok değerli devlet adamı hayatını kaybetmiş, şehzadeler aldıkları bölgelerde iktidar olmuş fakat, muktedir olup hakimiyet kuramamışlardır. Bu sebeple 12 yıl süren Berkyaruk dönemi Büyük Selçuklu tarihinde "Fetret Devri" olarak isimlendirilir.

(Cevap D)

13. Vezir sultanın menşuru (ferman) ile göreve başlar. Sultanın vekili olarak devletin bütün işlerini sevk ve idare eder. Bütün idari organlar ve memurlar ona bağlıdır. Geniş yetkilerle donatılmış vezirlerin muazzam gelirleri vardır. Devlet gelirlerinin %10'u, ikta gelirleri, ganimet ve maaşı gelirleri arasındadır. Ancak vezirler elde ettikleri servetin önemli bir kısmını kamu yararına kurdukları vakıflara harcarlardı. Vezirlerin vakıf geliri olmayıp gideri olduğundan dolayı A seçeneği yanlıştır.

(Cevap A)

14. Nizamülmülk 1018'de Tûs'ta doğmuştur. Selçuklu tarihinde devlet adamlığıyla ve kurduğu Nizamiye medreseleriyle ve yazdığı eserlerle iz bırakan bir isimdir. Melikşah'ın isteği üzerine devlet teşkilatında bulunması gereken nitelikleri, makamları ve memurları ele aldığı Siyasetname adlı eserini yazmıştır. Nizamülmülk unvanını Alp Arslan tarafından vezirliğe getirildiğinde Abbasi halifesi vermiştir. Asıl adı Ebu Ali Hasan'dır. İsmaili ve Batınilerin faaliyetlerine set çekmek amacıyla Nizamiye medreseleri projesini uygulamıştır. Nizamülmülk Karahanlıların değil Selçukluların hizmetinde bulunmuş olup E seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

15. Gazneliler en ünlü hükümdarları Gazneli Mahmut Dönemi'nde Hindistan üzerine 17 sefer düzenlemiştir. Fethedilen bölgelerde İslamiyet'in yaygınlaşmasında etkili olmuş ve eşitsizliğe dayalı kast sistemine en büyük darbe bu seferden sonra İslam'ın yayılmasıyla vurulmuştur.

(Cevap B)

16. Malazgirt Savaşı Selçukluların üstünlüğüyle sona ermiş ve Türkler için Anadolu'ya yerleşmeye güvenli bir ortam sağlanmıştır. Savaşı kaybeden ve değişik milletlerden oluşan Bizans ordusu dağılmış, fetihlerle beraber Anadolu'nun Türk yurdu olmasının önü açılmıştır. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Doğu Anadolu Bölgesi'nde Alparslan'ın yönlendirmesiyle Saltuklu, Mengücek, Danişmend ve Artuklular gibi Türk beylikleri kurulmuştur. Ancak Bizans'ın Anadolu'yu tümüyle kaybettiğini söylemek mümkün değildir. Anadolu'nun tümüyle fethi ancak Osmanlılar döneminde gerçekleşmiştir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Anadolu'ya Selçuklu akını başladığında Anadolu'da Romalılar (Bizanslılar), Ermeniler, Süryaniler ve Araplar vardı. Ancak ülkenin tek hakimi Bizans'tır. Bizans İmparatorluğu sık sık taht kavgaları yaşadığından Anadolu'da idari, mali sistem çökmüş durumdaydı.

(Cevap A)

2. B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan eşleştirmeler doğrudur. Fakat A seçeneğindeki eşleştirme yanlıştır. Arapçanın İslam devletinde resmî dil olması Muaviye zamanında değil, Abdülmelik bin Mervan zamanında olmuştur. Abdülmelik zamanına kadar divanlardaki defterler Suriye'de Rumca, İran'da ise Farsça olarak tutuluyordu. Arapçanın resmî dil olmasıyla bu durum değişmiştir.

(Cevap A)

3. Büyük Selçuklu Devleti'nin kurulmasından sonra bir vatan kurmak ümidiyle kitleler halinde Anadolu'ya göç eden Türkmenler Malazgirt Zaferi'nden sonra kendi beyleri ve Selçuklu hanedanı etrafında birleşerek hızla teşkilatlanma yoluna gittiler. Türkmenler zamanla uç denilen hudut bölgelerine yerleştirildiler. Türkmenler burada düşman saldırılarını önledikleri gibi fetihlerle sınırları da genişlettiler. Selçuklu Devleti sınırları içinde kısmen devletin otoritesi dışında yaşayan Türkmenler XIII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Anadolu'nun batısını tamamen ele geçirdiler ve siyasi şartlar müsait olduğunda kendi hakimiyetlerini kurdular.

(Cevap E)

4. Türkiye Selçuklularında vezirin başkanlık ettiği Divan-ı A'lâ vardır. Divan-ı A'lâ'nın diğer üyeleri Divan-ı Tuğra, Divan-ı İstifa, Divan-ı Arz, Divan-ı İşrâf başkanlarıyla naib-i saltanat, atabey ve pervanedir.

Türkiye Selçuklularında Divan-ı A'lâ'ya bağlı olmayan başka divanlar da vardır. Bu divanların başkanları adı geçen divan toplantılarına katılmıyordu. Bunlar ise Divan-ı Mezalim, Divan-ı Evkaf-ı Memalik, Divan-ı Has'tır. Buna göre Divan-ı Mezalim doğrudan devlet işleriyle ilgili olmadığından "D" seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

5. Cabir bin Hayyan ilk Müslüman kimyacı olarak kabul edilir. Bugünkü temel asitler, Cabir bin Hayyan'ın çalışmalarıyla ve kurduğu kimyasal fırınlarla ilk defa elde edilmiştir. Cabir bin Hayyan ile kimya, simyadan ayrılarak kimya tecrübi ve kantitatif bir bilim haline gelmiştir.

(Cevap E)

6. Memlük sultanları, tamamen Türklerden oluşan Memlük ordusunun önde gelen komutanları tarafından seçilmiştir. Bu seçimin bir sonucu olarak sultanlık, diğer Türk devletlerinde olduğu gibi babadan oğula geçmezdi. Bu durum, Memlüklerin başarılı sultanlar tarafından yönetilmesini sağlamıştır.

(Cevap D)

7. Türk-İslam devletlerinde sultanların hükümdarlığı Abbasi halifesi tarafından gönderilen bir menşurla onaylanırdı. Bu durum, dinsel etkenlerin kullanılarak siyasi gücün artırılmaya çalışıldığının ve teokratik yapının göstergesidir.

(Cevap B)

8. Malazgirt Savaşı'yla Anadolu'ya Türk yerleşmesi hız kazanmış, Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması süreci hızlanarak Türkiye Tarihi başlamış, Anadolu'da ilk Türk beylikleri kurulmuştur. Ayrıca Anadolu'da Türklere tek başına karşı koyabilecek askeri güç kalmamış, Bizans'ın Türklere karşı Avrupa'dan yardım istemesi, Haçlı Seferlerinin başlamasına zemin hazırlamıştır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

9. Anadolu Selçuklu Devleti, denizcilik çalışmaları yapan ilk Türk devletidir. (Bu doğrultuda ilk çalışmayı yapan Emir Çaka Bey'dir.) Bunun nedeni; coğrafi konumu, yani Anadolu'da kurulmuş olmasıdır. Daha önce kuran Türk devletlerinin hepsi bir kara devletidir. Dolayısıyla donanma gücüne sahip olmaları, Büyük Selçuklu ve Anadolu Selçuklu Devleti'nin ortak özelliği olarak gösterilemez.

(Cevap A)

10. Kur'an-ı Kerim, Hz. Ebubekir Dönemi'nde kitap haline getirilmiştir. Yine Hz. Ebubekir Dönemi'nde Ridde ve yalancı peygamberler olayı görülmüştür. İlk defa ordugâh şehirlerinin kurulması ve divan teşkilatı ise Hz. Ömer Dönemi'ndedir. Kur'an-ı Kerim'in çoğaltılması ise Hz. Osman Dönemi'nde gerçekleşmiştir. Zeyd b. Sabit başkanlığındaki heyet Kur'an-ı Kerim'i çoğalttı. 7 nüsha çoğaltılan Kur'an nüshasından biri Medine'de bırakıldı. Diğerleri Mekke, Kufe, Basra, Şam, Yemen ve Bahreyn'e gönderildi.

(Cevap A)

11. Altınorda Devleti'nin Timur'un saldırısıyla yıkılması, Rusya'nın büyüyüp güçlenmesine yol açarak güneye inip Türk ülkeleri aleyhine gelişmesine sebep olmuştur.

(Cevap E)

12. "*Kitabü'l Menazir"* adlı eser İbnü'l Heysem'e aittir. İslam dünyasının ünlü fizik âlimi İbnü'l Heysem, 960 – 1939 yılları arasında yaşamıştır. İbnü'l Heysem'in en önemli eseri "*Kitabü'l Menazir*" Ortaçağ'da optik üzerine yazılmış en sağlam eser olarak kabul edilir. *Görüntüler Kitabı* anlamına gelen eser yedi bölümden oluşmaktadır. Kitapta göz ve görme ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

(Cevap C)

13. Her üç gelişme de Hz. Osman Dönemi'ne aittir. 654 yılında Kıbrıs fethedildi ve adaya 12.000 Müslüman asker yerleştirildi. Hazar Türkleri ile ilk mücadeleler Hz. Osman Dönemi'nde olmuş, fakat Müslüman ilerleyişi durdurulmuştur. Kur'an-ı Kerim Hz. Osman Dönemi'nde çoğaltılmıştır. 7 nüsha çoğaltılan Kur'an-ı Kerim; Medine, Mekke, Kufe, Basra, Şam, Yemen ve Bahreyn'e gönderilmiştir.

(Cevap E)

14. Soruda verilen İslam âlimleri Kelam ilmiyle uğraşmışlardır. Kelam: Allah'ın birliğini, sıfatlarını, peygamberlik ve ahiretle ilgili konuları akıl ve mantık yoluyla ispat eden bilimdir. İmam Eş'ari, aklın hiçbir zaman gerçeğe ulaşamayacağını, kulların ancak kayıtsız şartsız inanmakla mutlu olabileceklerini ileri sürer. İmam Matüridi ise dinin öğrenilmesinde nakil ve aklın önemli olduğunu söyler.

(Cevap A)

15. Hz. Ali'nin halife olunca karşılaştığı ilk problem Hz. Osman'ın katilleri meselesiydi. Hz. Osman'ın katillerinin bulunmasını isteyen Hz. Aişe ve ona destek veren Hz. Zübeyr ve Hz. Talha, Hz. Ali'ye karşı muhalif oldular. Hz. Aişe, Hz. Zübeyr ve Hz. Talha'nın oluşturduğu grup Hz. Ali ile savaştı. Adını Hz. Aişe'nin bindiği deveden (Cemel) alan Cemel Vakası kısa sürede Hz. Ali'nin galibiyetiyle sonuçlandı (656). Talha ve Zübeyr dâhil olmak üzere pek çok Müslüman hayatını kaybetti.

(Cevap D)

16. Mute Savaşı, soruda verilen diğer savaşlardan farklılık arzeder. Şöyle ki; Bedir, Uhud, Hendek ve Huneyn savaşları Müslüman Araplar ve Müslüman olmayan Araplar arasında yapılmıştır. Mute Savaşı ise Müslümanların Bizans ordusuyla karşılaştıkları ilk savaştı. Bu savaşta Müslümanlar sayıca Bizans ordusundan çok azdı. Buna rağmen Halid bin Velid İslam ordusunu toparladı. Hz. Muhammed, Halid bin Velid'e "Seyfullah" (Allah'ın Kılıcı) unvanını verdi.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Her üç gelişme de Hz. Ebubekir Dönemi'nde meydana gelmiştir. Yemame Savaşı'nda yalancı peygamber Müseylime ortadan kaldırılmıştır. Ridde Olayları ise İslam'dan dönmeyi ifade eder. Bu dönemde dinden dönen Arap kabileleri üzerine seferler düzenlenmiştir. 634'te yapılan Ecnadeyn Savaşı ile Müslümanlara Filistin ve Suriye kapıları açılmıştır.

(Cevap E)

2. Oğuzlar, Selçuklu ve Osmanlı gibi iki önemli hanedan çıkaran Türk tarihinin XI. yüzyıldan günümüze kadar akışını değiştiren Türk boyudur. Oğuz boylarının çoğunluğu Orta Seyhun ile Aral-Hazar arasındaki bozkırlara kadar olan geniş bölgede yaşamışlardır. X. yüzyılda Abbasi elçilik heyetinde bulunan Fadlan Seyahatnamesinde Oğuzlarla ilgili önemli bilgiler verilmektedir.

(Cevap A)

3. Yemame ve Ecnadeyn Savaşları Hz. Ebubekir Dönemi'nde gerçekleşmiştir. Hz. Ömer Dönemi'nde gerçekleşen savaş ise Yermûk Savaşı'dır. 20 Ağustos 636'da Yermûk Vadisi'nde Halid bin Velid kumandasındaki İslam ordusu Bizans ordusunu ağır bir yenilgiye uğratmıştır. Hz. Ömer 634–544 tarihleri arasında halifelik makamında bulunmuştur.

(Cevap D)

4. Ekonomik bir araç olan sikkeler üzerinde para disiplinini sağlamak için bastıran yöneticiyi ifade eden yazı ve semboller yer alır. Türkiye Selçuklularından günümüze ulaşan ilk sikkeler I. Mesud'a aittir. I. Mesud'un sikkesinin bir yüzünde es-Sultânu'l-Muazzam unvanı yer alırken diğer yüzünde Bizans hükümdarının tasviri bulunmaktadır. Bazı gümüş ve bakır sikkelerde mızraklı süvari, ok atan süvari, aslan ve güneş gibi tasvirlere de yer verilmiştir. Devletin ortak hükümdarlık döneminde basılan sikkelerde bu şehzadelerin hepsinin isimleri yer almıştır.

(Cevap C)

5. İslam dünyasında yaygın olan Gulâm sisteminden Türkiye Selçukluları da yararlanmıştır. Başlangıçta devlete sadakatla bağlı, her şeyini efendisine borçlu sadık hizmetkâr yetiştiren bu kurumdan müsadere ve siyaseten katl yoluyla istenen netice alınmıştır. Ancak daha sonra sistemin boşluklarından yararlanıp özellikle taht değişikliklerinde önemli roller oynayan gulâmlar, sultana ve devlete tasallut etme eğilimine girdiler. Özellikle yaşı küçük şehzadeler adına yürüttükleri mücadelelerde hem birbirlerini hem de devletin otoritesini yok ettiler.

(Cevap E)

6. İslam dininin bilim, sanat ve düşünce alanlarındaki gelişmeleri teşvik etmesi, her türlü gelişme ve ilerlemeye açık olup farklı medeniyetlerin kültürlerinden yararlanıp onları İslam çerçevesi içinde kaynaştırıp bütünleştirmeleri, Abbasiler döneminde İslam Rönesansı'nın yaşanmasına ortam hazırlamıştır.

(Cevap B)

7. Malazgirt Savaşı'ndan sonra kurulan beyliklerden Saltuklular (Erzurum, Bayburt), Mengücekler (Erzincan, Kemah, Divriği), Danişmendliler (Sivas, Tokat, Amasya, Kayseri), Ahlatşahlar (Van), Dilmaçoğulları (Bitlis, Batman) bölgesinde kurulmuşlardır. Güneydoğu Anadolu'da faaliyet gösteren beylik ise Dilmaçoğulları olup "D" seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

8. Gazneliler, Karahanlılar, Abbasiler ve Anadolu Selçuklu Devleti, Büyük Selçuklu Devleti'nin çağdaşı olup aynı dönemde yaşamışlardır. Fakat Osmanlılar (1299-1922), Büyük Selçuklu Devleti'nden (1037-1157) çok daha sonra tarih sahnesine çıkmışlardır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Gazneliler Samanoğulları'ndan kopan kul askerler tarafından kurulmuş bir devlettir. Samanoğulları'nı ortadan kaldırmışlar, fakat yüzyıllık birikimini, devlet tecrübesini miras almışlardır. Gazneli Devleti'nin yıkılışına sebep olan Selçuklu Devleti Gazne geleneğinin üzerine bir imparatorluk inşa etmiştir. Selçuklular İran'da, Gazneliler Afganistan'da kurulmuştur. Gaznelilerde ve Selçuklularda resmî dil Farsçadır. Tımar sistemi Selçukluda uygulanmış, Gaznelilerde uygulanmamıştır. Bu devletleri devralanlar köklü hanedanlar olmayıp ordu komutanlarıdır. Ortak özellikleri yıktıkları devletlerin devlet yapısını olduğu gibi kullanmalarıdır.

(Cevap E)

10. Karahitayların batıya doğru yayılmalarından rahatsız olan Sancar kendisine tabi olan hükümdar ve emirlere bu sefere katılmalarını istedi. Sultan Sancar yanında birçok din adamını da götürerek savaşa cihad havası vermeye çalışmıştır. Karlukların Karahitayları desteklediği bu savaşta Selçuklular hezimete uğrayarak yenilmişlerdir.
Katvan Savaşı'ndan sonra Maveraünnehir Karahitayların istilasına uğradı. Katvan Savaşı'ndan sonra Ceyhun Nehri ötesindeki Selçuklu egemenliği sona ermiştir. Ayrıca savaştan sonra göçebelerin Selçuklu ülkesine akın etmeleri devletin sonunu getiren olayları tetiklemiş olup Selçuklunun çöküşüne sebep olan savaş Karahitaylarla 1141 yılında yapılan Katvan Savaşı olmuştur.

(Cevap C)

11. Melikşah'ın ölümünden sonra Berkyaruk ile Muhammed Tapar arasında uzun süren taht mücadelesi yaşanmıştır. İslam dünyasının en büyük devleti konumundaki Büyük Selçukluların iç çatışmalar yaşadığı bu dönemde Haçlılara karşı yapılan cihada destek veremediği için Haçlılar Suriye ve Filistin'i kolayca ele geçirmişlerdir.

(Cevap B)

12. Melikşah Dönemi'nde Selçuklu Devleti;

- Kavurt'un başlattığı isyanla mücadele etmek zorunda kalmıştır.
- Yönetim kadrolarında başta Nizâmülmülk olmak üzere İranlıların ağırlığı artmıştır.
- Melikşah ile vezir Nizâmülmülk Terken Hatun'un yönetime katılması ve halifelik konusunda görüş ayrılığı yaşamışlardır. İran geleneğinin temsilcisi olan Nizâmülmülk Türk geleneği olan hatunların güçlü hukukundan rahatsız olmuştur.

Haçlı seferleri 1096 ile 1270 yılları arasında yapılmış olup 1092 yılında vefat eden Melikşah Haçlı seferleri ile uğraşmamıştır.

(Cevap B)

13. Soruda verilen her üç emirlik İspanya'da Endülüs Emevi Devleti'nin yıkılmasıyla ortaya çıkmıştır. Zîrîler, Zavi b. Zîri liderliğinde Gırnata merkezli olarak kuruldular. Zîrîler 1090'da Murabıtlar tarafından yıkıldı. Hudîler ise Süleyman b. Hud tarafından Saragusta merkezli olarak kuruldular. Zünnuniler, İsmail b. Zünnun liderliğinde Tuleytula ve çevresinde hüküm sürdüler. Zünnuniler, Murabıtlar tarafından 1097'de ortadan kaldırıldı.

(Cevap A)

14. Selahattin Eyyubi, 1187'de Hıttin Savaşı'nda elde ettiği zafer sonrasında Kudüs'ü Haçlılardan geri almıştır. Ancak bu durum, papanın başını çektiği Hristiyan dünyasının III. Haçlı Seferi'ni başlatmasına sebep olmuştur.

(Cevap D)

15. Kadiks Savaşı, 711 yılında İspanya fethi için yapılan ilk savaştır. Tarık bin Ziyad bu savaşta Vizigotları yenmiş ve İspanya fetihlerinin önü açılmıştır. 732 yılında yapılan Puvatya (Poitiers) Savaşı'nda ise Müslümanlar Franklara yenilmiştir. Bu savaş Müslümanların kuzeye yönelik seferlerinin durmasına yol açmıştır. 756 yılındaki Musarra Savaşı ise İspanya'daki Müslümanlar arasında olmuştur. Bu savaşı kazanan I. Abdurrahman Endülüs Emevi Devleti'ni kurmuştur.

(Cevap C)

16. Bir caminin çevresinde camiyle birlikte yapılmış medrese, imaret, sebil, kütüphane, hastane gibi yapıların tümüne külliye denir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Dandanakan Savaşı'ndan sonra toplanan kurultayda Selçuklu Devleti'nin kuruluşu ilan edildi (1040). Daha sonra toplanan asıl kurultay olan Merv Kurultayı'nda Nişabur başkent ilan edildi. Tuğrul Bey "sultan" ilan edilerek Batı yönüne, Çağrı Bey "melik" unvanıyla Horasan bölgesine, Musa Yabgu Afganistan yönüne zapt etmek üzere yönlendirilmiştir. Bunların kendi adlarına para bastırma ve hutbe okutma haklarının bulunması ayrı hükümranlığın olduğunun göstergesi olup D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

2. Arap olmayan Müslüman bilim ve düşünce adamlarının kendi kültürlerini ortaya koymak ve Araplardan daha üstün olduklarını ispatlamak amacıyla başlattıkları şuubiye akımı, Emevilerin izlediği Arap ırkçılığı politikasına bir tepkidir.

(Cevap C)

3. Emeviler fethettikleri yerlere İslamiyeti yayarken kimi yerlerin Araplaşmasına da yol açmıştır. Örneğin Kuzey Afrika Müslümanlaşırken aynı zamanda da Araplaşmıştır. Aynı durumun İran ve Türkistan'da görülmemesi, İslamiyeti kabul etmelerine rağmen bu bölgelerin Arap kültürünü benimsememesi, eski ve köklü bir kültüre sahip olmalarının sonucudur.

(Cevap B)

4. Hâkimiyet alanları bakımından Anadolu beyliklerinin en büyüklerinden biri olan Danişmendliler Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması açısından önemli hizmetler yapmışlardır. Bizanslılar ve Haçlılara karşı yaptıkları mücadeleler asırlarca destanlara konu olmuştur. Danişmendliler Dönemi'nde Sivas, Malatya, Kayseri, Niksar, Tokat gibi şehirler iktisadi ve içtimai bakımdan önemli merkezler haline gelmiştir. Anadolu'nun en eski medresesi de Danişmendli komutanlarından Yağıbasan'ın yaptırdığı ve tıp alanında eğitim veren "Yağıbasan Medresesi"dir.

(Cevap A)

5. Anadolu Selçuklu Devleti'ni diğer Türk-İslam devletlerinden farklı kılan özellikleri arasında denizcilikle uğraşmaları ve ticarete çok fazla önem vermeleri yer alır. 1214 yılında Akdeniz ticaretine büyük oranda hâkim olan Venedikliler ile Anadolu'nun büyük bölümüne hakim olan Anadolu Selçuklu arasında ticaret antlaşması yapılmıştır.
Bu ticaret antlaşmasına göre;

- İki devletin tüccarları birbirlerinin ülkesinde serbestçe ticaret yapabilecek
- Her iki ülkenin kıyılarında batan gemilerin ve ölen tüccarların malları ait olduğu ülkeye iade edilecek
- Korsan saldırısına uğrayan tacirlere her iki ülkeye sığınma hakkı tanınacaktır.

Bu bilgilere göre anlaşma karşılıklı ticaret esasına dayalı olup "B" seçeneğinde verilen bilgi doğru değildir.

(Cevap B)

6. Muhammed Tapar'ın Büyük Selçuklu sultanı olduğu 1105 yılında Türkiye Selçuklu Sultanı I. Kılıçarslan Danişmendlilerden Malatya'yı almış, Doğu Anadolu'daki bazı Türkmen beylerini kendisine tabi hale getirmişti. Ortaya çıkan bu durum iki devlet arasında savaşı kaçınılmaz hale getirmiş, I. Kılıç Arslan girdiği mücadeleden yenilgiyle ayrılmış ve kaçmak için atını Habur Nehri'ne sürmesiyle boğularak hayatını kaybetmiştir (1107).

(Cevap C)

7. Selçuklular Gaznelilerle yaptığı Dandanakan Savaşı'ndan sonra Horasan'ı ele geçirerek Selçuklu Devleti'nin kuruluşunu tamamlamış, Türk-İslam ve Dünya tarihinin akışını değiştirecek bir süreci başlatmışlardır. Horasan'da kurulan Selçuklular Afganistan, İran, Azerbaycan, hatta Anadolu yönünde genişleme siyaseti gütmüşlerdir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

8. Hz. Ömer, göreve geldikten sonra Bizans İmparatorluğu'na karşı Suriye cephesindeki savaşlara da ara verilmeden devam edilmesini istedi. Hz. Ebû Bekir Dönemi'nde kazanılan Ecnadeyn Zaferi'nden (13/634) sonra Hz. Ömer devrinde yapılan Fihl Savaşı'nda da Müslümanlar, Bizans kuvvetlerine büyük zayiat verdirdiler (28 Zilkade 13 / 23 Ocak 635). Müslümanların bu başarıları üzerine Bizans İmparatoru Herakleios, Hristiyan Arapların ve Ermenilerin katıldığı 50.000 ile 100.000 kişi arasında olduğu tahmin edilen bir ordu hazırlayarak art arda gelen bu yenilgilere bir son vermeyi düşündü. Bizans'ın yaptığı savaş hazırlıklarını öğrenen Hâlid b. Velîd, Humus ve Dımaşk'taki kuvvetleri de çağırdı ve sayıları 25.000'i aşan askerleriyle Yermük vadisine geldi. Savaşmadan beklenen üç aydan sonra yapılan meydan savaşında (20 Ağustos 636) Bizans ordusu çok ağır bir yenilgiye uğradı ve bölgedeki bütün şehirler Müslümanların eline geçti.

(Cevap C)

9. Hz. Muhammed Rumlarla savaşmak için yola çıkan İslâm ordusuna "Komutanınız Zeyd Bin Harise'dir. Ona itaat ediniz, Zeyd şehid olursa o zaman Cafer b. Ebû Talip'e itaat ediniz. Cafer şehid olursa komutanınız Abdullah b. Revaha'dır." buyurmuştur. Daha sonra komutanlığı Halid bin Velid almıştır. Buna göre Ebû Ubeyde b. Cerrah, Mute Savaşı'nın komutanlarından değildir.

(Cevap B)

10. Anadolu Selçuklu Sultanı II. Kılıçarslan ile Bizans İmparatoru I. Manuel arasında 17 Eylül 1176'da gerçekleşen Miryokefalon Savaşı ile Anadolu'daki Türk hakimiyeti kesinlik kazanmıştır.

(Cevap B)

11. Hz. Muhammed'in vahiy kâtipleri içinde Übey b. Kâb'dan sonra Medine'de en çok vahiy yazan Hz. Zeyd b. Sabit ayrıca tercümanlık yapmış âlim sahabelerin meşhurlarındandır. Aynı zamanda Hz. Ebubekir Dönemi'nde Kur'an'ı mushaf (kitap) haline getiren heyetin de başkanlığını yürütmüştür.

(Cevap D)

12. Kur'ân-ı Kerim'de Uhud Savaşı hakkındaki ayetlerden bazılarında Müslümanların yara aldığı fakat buna karşılık müşriklerin de yara aldığı (Âl-i İmrân, 3:140), iş konusunda tartışıp isyan ettikleri, arkalarından çağırırken bazı mü'minlerin kimseye bakmadan kaçtıkları (Âl-i İmrân, 3:153-154), belirtilmiştir. Müslümanların, başkalarını iki kat uğrattığı musibete kendileri uğrayınca "Bunasıl oldu?" dedikleri haber verilmekte ve buna karşı Hz. Peygamber'in "Bu kendinizdendir" cevabını vermesi istenmektedir (Âl-i İmrân, 3:165). Resûlüllah ölse veya öldürülse bile Müslümanların savaş meydanında ve İslâm'da sebat etmeleri gerektiği (Âl-i İmrân, 3:144) belirtilmektedir. Okçuların verilen emre uymamaları can kaybına sebep olmuştur. Bu da zaferin sabırla ve komutanın emirlerine itaatle elde edileceğini göstermektedir. Ganimet elde etme arzusu, Allah rızasını kazanmanın ve Hz. Peygamber'e itaatın önüne geçmemelidir. Bunun aksine uygulamalar yenilgiye yol açmıştır. Müslüman'a gevşeklik, ümitsizlik yakışmaz.

(Cevap E)

13. Hicret'in ardından Mekke'den Medine'ye gelenler muhacirîn (hicret edenler), onlara kucak açan Medineliler ise Ensar (yardımcılar) adını almıştır.

(Cevap A)

14. Pasinler Savaşı, 18 Eylül 1948'de Erzurum'un Pasinler bölgesinde Büyük Selçuklu Devleti ile Bizans İmparatorluğu arasında yapılan ilk savaştır. Bu savaşla, Anadolu'ya ilk Türk yerleşmeleri başlamış ve Türklerin Anadolu'ya yaptıkları akınlar sistemli hale gelmiştir.

(Cevap C)

15. Yabancı kültürlere ait eserlerin toplanması Emevîler devrinden itibaren başlamıştır. Abbasîler devrinde Bağdat'ta kurulan Beytü'l-Hikme'de ise toplanan bu eserlerin tercümesi yapılmıştır. Kütüphane ve rasathaneden oluşan Beytü'l- Hikme, bir araştırma ve tercüme merkezi kimliği taşımaktadır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. X. yüzyılın sonlarında başlayıp daha sonra artarak devam eden Türk göçleri mahiyeti itibarıyla geri dönüşsüzdür. Bu bir macera ya da yağma akını olmayıp aileler, çoluk-çocuk ve sürüleriyle birlikte gelmiş ve adeta bir milletin topyekün göçü olmuştur.

Göçler yurt arama zorunluluğundan yapılmış ve kalabalık bir yapıdadır. Bu göçler sonucu fethedilen yerlere yerleşen Türkler orada azınlık olarak değil fetihlerle oraların sahibi olmuşlardır.

(Cevap D)

2. Tuğrul Bey 1054 Anadolu seferinden sonra halifeye elçi göndererek hacca gitmek, Peygambere hizmetle şereflenmek, Hac yollarını eşkıyalardan temizlemek, Suriye ve Mısır kaçkınları (Fatimiler) ile savaşmak üzere Bağdat'a geleceğini bildirdi. Tuğrul Bey'in gelişi konusunda Şii ahaliyi ikna etmek mümkün olmadı. Büveyhoğulları baskısındaki halifenin de yardım istemesi üzerine Tuğrul Bey Bağdat'a geldi. Böylece Tuğrul Bey Şii Büveyhoğullarına son verdi. Tuğrul Bey'in birinci Bağdat seferinden sonra Abbasi halifesi de Şii Büveyhoğulları baskısından kurtulmuş oldu.

(Cevap E)

3. Malazgirt Savaşı, 26 Ağustos 1071 yılında Bizans ile Büyük Selçuklu Devleti arasında yapılmıştır. Bizans ordusunda Balkan toplumlarından Ermeni, Slav, Bulgar, Gürcü, Alman, Frenk, Peçenek, Uz ve Kıpçaklardan askerler bulunmaktaydı. Savaş yapılmadan önce 24 Ağustos 1071 günü Sultan Alp Arslan imparatora barış önermek için bir elçilik heyeti göndermiştir. Malazgirt Savaşı'ndaki asker sayısı konusunda birbirinden farklı abartılı rakamlar olmakla beraber bilinen Bizans ordusunun Selçuklu ordusundan sayıca kat kat üstün olduğudur.

(Cevap B)

4. Tuğrul Bey 1063 yılında İran'ın Rey şehrinde vefat etmiş, çocuğu olmadığı için yerine yeğeni Alp Arslan tahta geçmiştir.

(Cevap D)

5. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'ya Türk yerleşmesinin hızlanmasıyla birlikte, Alparslan'ın komutanları tarafından Anadolu'da Saltuklar, Mengücekler, Danişmentliler, Artuklular ve Çaka Beyliği gibi ilk Türk beylikleri kurulmuştur. Diğer taraftan Anadolu Selçuklularının İlhanlılar ile yaptığı Kösedağ Savaşı'nın ardından Anadolu Türk siyasal birliği bozulmuş ve bu kez II. Türk beylikleri kurulmuştur. (Karamanoğulları, Karesioğulları, Osmanoğulları vb.)

(Cevap E)

6. Hz. Ömer dönemi halifeler döneminde fetihlerin en yoğun olduğu dönemdir. 636'da Yermük Savaşı'nda Bizans yenilgiye uğratılarak Suriye, Filistin fethedilmiştir. 637'de Kudüs alınarak Mısır'ın fethi için uygun ortam hazırlanmıştır. İran'la yapılan Kadisiye Savaşı (635) ve Nihavend Savaşı (642) ile İran ordusu tamamen yenilgiye uğratılmıştır.

Hz. Ömer döneminin sonuna doğru İslam Devleti'nin sınırları Mısır, Anadolu'nun güney kesimleri, Azerbaycan, Kafkasya, İran'a kadar uzanmıştır.

(Cevap D)

7. A, B, D ve E seçeneklerinde verilen özellikler, Tolunoğullarına aittir. Fakat Tolunoğulları Fatımiler tarafından değil, Abbasiler tarafından yıkılmıştır. Fatımiler tarafından yıkılan devlet Akşitlerdir.

(Cevap C)

8. Büyük Selçuklu taht mücadelesinde Nizâmülmülk'ün adamları Terken Hatun'un oğlu Mahmud'a karşı Berkyaruk'u desteklemiştir. Nizâmülmülk'ün adamlarının desteği ile Berkyaruk mücadeleyi kazanarak tahta çıkmıştır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

9. Şiiliğin bir koluna mensup olarak Batınilik ortaya çıkmıştır. Kökeni 8. yüzyıla kadar dayanan Batıniliğin açık ortaya çıkışı 1090 yılında Hasan Sabbah'ın Alamut Kalesi'ni ele geçirmesiyle olmuştur. Batıniler Büyük Selçuklu topraklarında çalkantılardan faydalanma yoluna gitmişler ve Büyük Selçukluların yıkılışında etkili olmuşlardır. D seçeneği doğrudur. Batıni Kalesi İran'ın kuzeydoğusunda yer alan müstahkem bir kaledir.

(Cevap D)

10. İran'da Alamut Kalesi'nde yerleşik olan Batıni faaliyetlerinin amaçlarından biri de Büyük Selçuklu Devleti'nde üst düzey yöneticileri öldürüp devletin yıkılışını sağlamaktır. Bu amaçla vezir Nizâmülmülkü de dilekçe vermek için huzuruna giren bir Batıni fedaisi öldürmüştür. Bu sebeple Selçuklu sultan ve komutanları tarafından pek çok kez kuşatılan Alamut Kalesi nihayet 1256 yılında İlhanlı Hükümdarı Hülagü Han tarafından alınarak Batıni faaliyetini engelleme yoluna gidilmiştir.

(Cevap B)

11. Sultan Sancar Melikşah'ın ölümüyle sarsılan devletin yeniden toparlanmasında büyük gayret sarfetmiştir. Yeğenleri ile yaşadığı taht kavgaları ve halifelerin bunlara müdahalesi Sancar'ı meşgul etse de bu dönemde Karahanlılar, Gazneliler ve Gurlular kesin şekilde itaat altına alınmıştır. Devlet Melikşah zamanındaki gücüne ulaşmasa da bir toparlanma yaşamıştır. Döneminin en önemli başarısı iki önemli Türk devleti olan Gazneli ve Karahanlıları hakimiyeti altına almasıdır.

(Cevap A)

12. Kardeşlerine karşı taht mücadelesini kazanan Sancar Melikşah Dönemi'nden daha geniş sınırlara ulaşmış, Selçuklu Devleti'nin karşı karşıya olduğu sorunları bildiği için devlette idari alanda bir düzenlemeye gitmiştir. Bunlardan biri de devletin merkezini Merv şehrine taşımak olup B seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

13. Gazneliler İslamiyeti Hindistan'a, Selçuklular Anadolu'ya, Osmanlılar da Balkanlara (Doğu Avrupa) yayarak, İslamiyetin evrensellik kazanmasında önemli rol oynadılar. İhşidilerin bu yönde bir etkisinden söz edilemez.

(Cevap E)

14. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen özellikler, Türk-İslam devletlerinde merkezi otoritenin güçlenmesinde etkili olan gelişmelerdir. Ancak, ülkenin hükümdar ailesinin ortak malı sayılması ve hanedana mensup herkesin hükümdar olabilme hakkının olması, saltanat kavgalarına neden olduğu için merkezi otoritenin zayıflamasında etkili olan bir durum olmuştur.

(Cevap D)

15. Irak Selçukluları Sancar'ın doğudaki meşguliyetinden yararlanan halifelerin kışkırtmasıyla baştan sonuna kadar taht mücadeleleri ile geçti. Devlete iyice yerleşen gulam ümera devletin sonunu getiren mücadelelerin kaynağı oldu. Harizmşahlar tarafından 1194'te yıkılan Irak Selçuklu topraklarında İldenizliler, Salgurlular ve Zengiler olmak üzere atabeylikler kurulmuştur.

(Cevap D)

16. İslamiyet öncesi ve sonrası Türk devletlerinde Kut anlayışı vardır. Bundan dolayı ülke hanedan ailesinin ortak malı olup, hanedanın bütün erkek üyeleri taht kavgasına katılma hakkına sahiptirler. Ülke topraklarının hanedanın ortak malı olması, paylaşılması anlamına gelmeyip yönetimde sorumluluk paylaşımı prensibi benimseniyordu. Devletin genişleyip daha sonra zaafa uğradığı dönemlerde hanedan mensupları tahtı ele geçirmeye, olmazsa bulundukları bölgede daha bağımsız hareket etmeye çalışmışlardır. Bunlar meliklikleri ortaya çıkaran bir durum olup Haçlı seferlerinin bununla bir ilgisi yoktur.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Etkileri günümüze kadar devam etmiş birçok İslam mutasavvıfı Türkiye Selçuklularında yaşamış ve eserler vermiştir. Kâinattaki her şeyin tek yaratıcı olan Allah'ın bir tecellisi olduğunu ifade eden Vahdeti Vücud anlayışının sistemleştiricisi Endülüslü Muhyiddin İbnü'l Arabî bir süre Türkiye'de yaşamıştır. Sadreddin Konevi başta olmak üzere birçok mutasavvıf onun eserlerini şerh ederek yaymışlardır. Aynı görüşü benimseyen Mevlana Celâleddin-i Rûmî tasavvuf anlayışı ve eserleriyle günümüze kadar gelmiştir. Bu dönemde yaşadığı halde sağlığında pek tanınmayan Hacı Bektaş-ı Veli de vardır. Merkezden uzakta bir hayat yaşayan Hacı Bektaş özellikle Türkmenler üzerinde etkili olmuştur. Hacı Bayram Veli ise daha sonraki dönem yaşamış olup "E" seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

2. Emevilerin Maveraünnehir bölgesine hâkim olmak istemeleri Türgişlerle çatışmalarına sebep olmuştur. Kağan Su-lu yönetimindeki Türgişler, Arap ilerleyişini durdurmuşlardır. Aslında Türgişler İslam'a değil, Emevilerin uyguladığı politikaya karşıydılar. Böyle değerlendirildiğinde Orta Asya'nın Araplaşmasını engelleyenler de Türgişlerdir.

(Cevap C)

3. Soruda özellikleri verilen devlet İhşitlerdir. Abbasiler, Muhammed bin Toğaç adlı Türk komutanı Mısır'a vali olarak atadılar. Bin Toğaç otoritenin zayıflamasından yararlanarak Mısır'da bağımsız bir devlet kurdu. Hicaz'a egemen olan bu Türk devleti Fatımiler tarafından yıkılmıştır.

(Cevap C)

4. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'da Türk beylikleri kurulmuştur. Bu beyliklere I. Dönem Türk Beylikleri denilmiştir. Bunların en başında; Saltuklular, Mengücekler, Danişmentliler gelir. Fakat bunların dışında beylikler de kurulmuştur. Bunlardan biri de Bitlis ve Erzen'de kurulan Dilmaçoğulları'dır.

(Cevap A)

5. Arabistan'da ticari ve toplumsal hayatın en önemli unsuru, belli zamanlarda Mekke ve çevresinde kurulan panayırlardı. Bu panayırlardan en önemlisi ve en büyüğü Mekke civarında kurulan Ukaz Panayırı'dır. Mekke'nin güneydoğusunda Taif ile Nahle arasında hac mevsiminde Zilkade ayının başından yirmisine kadar süren Ukaz Panayırı aynı zamanda edebi bir kongreydi. Şairler en güzel şiirlerini burada okurdu. Şiirler için yarışmalar yapılırdı. Yarışmada beğenilen şiirler, Kâbe'nin duvarına asılır, yarışmaları kazananlara çeşitli ödüller verilirdi.

(Cevap A)

6. Hendek Savaşı 627'de Mekkeliler ile Müslümanlar arasında yapılmıştır. Müslümanların son savunma savaşıdır. Hz. Muhammed, müşriklerin saldırı hazırlığı içinde olduğunu öğrenince Müslümanlarla fikir alışverişinde bulundu. Toplantı sonunda İranlı Selman-ı Farisi'nin önerisi ile Medine'nin etrafına hendek kazıp savunma savaşı yapılmasına karar verildi. Hendeklerin kazılmasında Hz. Muhammed'de çalışmıştır. Bu savaş taktiği İran bölgesine ait bir yöntemdi. Hendeği gören müşrikler şaşırmışlardı. Hendek Savaşı'nda oluşturulan hendeğin uzunluğu yaklaşık 5,5 kilometre, genişliği 9 metre, derinliği ise 4,5 metre kadardır. Arabistan'da böyle bir savunma stratejisi daha önce hiç uygulanmamıştı.

(Cevap B)

7. Hz. Ömer zamanında sınırların hızla genişlemesine paralel olarak, devletin idari, adli, askeri ve mali örgütleri oluşturulmuş; böylece Arap-İslam devleti büyük ölçüde kurumsallaşmıştır.

(Cevap D)

8. Bedir Savaşı (624) sonucunda Müslümanlar güç kazanmıştır. İslam savaş hukukunun temel ilkeleri saptanmış (Fidye ve ganimet kuralı) ve Müslümanlar ilk zaferini kazanmıştır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

9. A, B, D ve E seçeneklerinde verilen özellikler, Muaviye Dönemi'ne ait gelişmelerdir. Fakat Kerbela Olayı, Muaviye zamanında değil, oğlu Yezid döneminde gerçekleşmiştir. 10 Ekim 680 tarihinde günümüzdeki Irak'ın Kerbela şehrinde gerçekleşen bu olay ile, Hz. Muhammed'in torunu Hz. Hüseyin ve taraftarları, Yezid tarafından şehit edilmiştir.

(Cevap C)

10. Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye hicret ettikten sonra Medine'de yaşayan Müslümanlar, Yahudiler ve müşrikleri kapsayan bir anayasa özelliği taşıyan Medine Sözleşmesi'ni hazırlaması, hicret öncesinde Medinelilerle Akabe Biatlarını gerçekleştirmesi, Mekkeli putperestlerle Hudeybiye Barışı'nı imzalaması ve Veda Haccı'nı yapması, peygamberlik dönemine ait gelişmelerdir. Fakat, Hz. Hatice ile 25 yaşındayken evlenmiştir. 40 yaşında da peygamber olduğu dikkate alınırsa, cevap D seçeneğidir.

(Cevap D)

11. Berid, Emeviler Dönemi'nde oluşturulan posta ve istihbarat teşkilatına verilen addır. Berid; haberci, ulak, postacı manalarına gelir. Berid teşkilatının başındaki kimseye Sahib-i Berid denirdi. Bu zât, halifenin güvendiği bir kişi olup doğrudan doğruya onunla irtibat kurardı. Yolların emniyeti ve bakımı, hırsızlıkların önlenmesi ve düşmanların yapacağı ani baskınlara karşı koymak Berid teşkilatının vazifeleri arasındaydı.

(Cevap A)

12. Hz. Ebubekir zamanında Zeyd bin Sabit başkanlığındaki bir kurul Kur'an'ı kitap haline getirdi. Bundaki amaç, ayetlerin kaybolmaması ve özgünlüğünün korunmasıdır.

(Cevap B)

13. HZ. Muhammed'in 622 yılında Mekke'den hicret etmek zorunda kaldığı, Mekke'nin 450 km kuzeyindeki Medine kentinin Hicret'ten önceki adı Yesrib'dir. Şehrin ismi Hicret'ten sonra Hz. Muhammed tarafından "Medinet'ül Münevvere (Nurlanmış Şehir) olarak değiştirilmiştir.

(Cevap D)

14. Hz. Ömer Dönemi'nde fetih hareketlerinin artması ve cihat etkinliklerinin hız kazanmasıyla hums'u şerî gelirleri (ganimetlerin 1/5'i) artmış ve devletin gelir kaynaklarının artmasıyla da Beyt-ül mal adı verilen ilk devlet hazinesi oluşturulmuştur. Dolayısıyla doğru sıralama A seçeneğinde verilmiştir.

(Cevap A)

15. Hz. Ali'nin halifeliğini tanımayan ve ona karşı hilafet mücadelesine giren Emeviler, Hz. Ali'ye karşı Şam valisi Muaviye'yi desteklemişler ve iki taraf arasında Sıffin Savaşı yapılmış, bu savaş sonunda yaşanan Hakem Olayı ile İslam dünyasında ilk ayrılıklar ortaya çıkmıştır. Hakem Olayı ile ortaya çıkan ilk ayrılıklar, Kerbela Olayı ile kesinlik kazanmış ve Müslümanlar Şiiler ve Sünniler olmak üzere kesin olarak ikiye ayrılmıştır. Hz. Ali ile onun halifeliğini tanımayan Hz. Ayşe arasında gerçekleşen, Deve Olayı olarak anılan savaşı da Hz. Ali kazanmıştır. Dolayısıyla A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan gelişmeler, İslam dünyasında yaşanan iç çatışmalara örnektir. Ancak, Mekke'nin fethi bu duruma bir örnek olarak gösterilemez.

(Cevap E)

16. Emevilerin mevali politikası izleyerek, yani Arap ırkçılığı ve milliyetçiliği yaparak Arap olmayan diğer Müslümanları aşağılayıp onlara kötü davranmaları ve dışlamaları, Arap olmayan diğer milletlerin tepkisine yol açmış, dolayısıyla Emevilerin bu tutumuna Türkler ve İranlılar da büyük tepki göstermiştir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Osmanlı Devleti, Haçlılarla yaptığı 1389 tarihli I. Kosova Savaşı'nda ilk kez İsfendiyar, Germiyan, Saruhan, Menteşe ve Hamitoğlu gibi beyliklerden asker yardımı almıştır.

(Cevap C)

2. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat D seçeneği yanlıştır. İlk Osmanlı tersanesi Orhan Bey döneminde açılmıştır, fakat bu tersanenin adı Karamürsel'dir. Gelibolu tersanesi ise Yıldırım Bayezid döneminde açılmıştır.

(Cevap D)

3. I. Murat'ın Sazlıdere Savaşı ile Edirne'yi almasıyla Avrupa'nın yolu Osmanlılara açılmış ve Balkanlarda hızlı bir Osmanlı ilerleyişi başlamıştır. Bu durum Balkan ülkelerini telaşlandırmış ve Osmanlılara yönelik Haçlı Seferlerine yol açmıştır.

(Cevap A)

4. İlk Osmanlı-Haçlı mücadelesi 1364 tarihli Sırpsındığı Savaşı'dır. Savaşı Osmanlılar kazanmıştır. Savaşta Osmanlı kuvvetlerinin başında Hacı İlbeği bulunuyordu. Hacı İlbeği, Karesi ümerasından iken Orhan Gazi tarafından Karesi beyliğinin alınması ile Osmanlı hizmetine girmiş önemli bir şahsiyettir.

(Cevap E)

5. Soruda verilen beyliklerin üçü de II. Murat devrinde kesin olarak Osmanlı'ya katılmıştır. 1425 yılında Meteşeoğulları, 1426'da Aydınoğulları ve 1429'da ise Germiyanoğulları Osmanlı'ya katılmıştır.

(Cevap C)

6. Çin seferine çıkmak isteyen Timur, arkasında güçlü bir Osmanlı bırakmamak için Osmanlı Devleti üzerine sefere çıktı. Bu sefer kararından sonra Yıldırım ve Timur arasında mektuplaşmalar başladı. Bu süreçte Timur, Sivas üzerine sefer düzenledi. Hiçkimsenin hayatına dokunulmayacağı sözü verilmesine rağmen şehir yakılıp yıkıldı. Sivas halkının büyük bir kısmını Timur, ülkesine götürdü. Timur yazdığı mektuplardaki küçük düşürücü ifadeler ve Anadolu'da yaptığı tahribatlarla Yıldırım Bayezid'i tahrik etmeye çalışmıştır. Sivas'ın tahrip edilmesi ve halkına yapılan zulüm iki tarafın savaşmasını kaçınılmaz hale getirmiştir.

(Cevap A)

7. 1396'da Haçlılar ile Osmanlılar arasında yapılan Niğbolu Savaşı'nı Osmanlılar kazandı. Böylece Osmanlılar birtakım kazanımlar elde etti. A, B, C, D seçeneklerinde yer alan sonuçlar bu kazanımlar arasında yer alır. Fakat E seçeneğinde yer alan ifade Niğbolu Zaferi'nin sonuçları arasında yer almaz. E seçeneğindeki ifade 1444 Edirne-Segedin Antlaşması maddeleri arasında yer alır.

(Cevap E)

8. Soruda verilen Türk beyliklerinin hiç birinin varlığına Osmanlılar son vermemiştir.

- Eretna Devleti'ne – Kadı Burhanettin
- Eşrefoğullarına – Moğolların Anadolu valisi Timurtaş
- Pervaneoğullarına – Candaroğulları son vermiştir.

(Cevap C)

9. Osmanlılar, 1444 yılında Edirne-Segedin Barış Antlaşması'nı Macarlarla imzaladılar. Soruda verilen öncüller Edirne-Segedin Antlaşması içinde yer almıştır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

10. A, C, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat B seçeneğinde yer alan ifade yanlıştır. Çünkü Osmanlıların tarih sahnesine çıktığı dönemde Safevi Devleti henüz kurulmamıştı. Bu yüzden Anadolu'da Şiilik propagandası yapması söz konusu değildir.

(Cevap B)

11.
- İzmit'in fethi → 1337
- İznik'in fethi → 1331
- Bursa'nın fethi → 1326

  Palekanon Savaşı → 1329
- Mudanya'nın fethi →1321

Verilen bilgiler doğrultusunda diğerlerinden sonra gerçekleşen gelişme İzmit'in fethedilmesidir.

(Cevap A)

12. Soruda özellikleri verilen Osmanlı padişahı Orhan Bey'dir. Orhan Bey 1335'e doğru "Sultan" unvanını kullanmıştır. 1354 yılında da Ahilerden Ankara'yı almıştır. Ayrıca ünlü Seyyah İbn-i Batuta tarafından da Türkmen hükümdarlarının en ulusu olarak nitelendirilmiştir.

(Cevap C)

13. Kırkdilim Savaşı, Kadı Burhaneddin ile Yıldırım'ın şehzadesi Ertuğrul komutasındaki Osmanlı ordusu arasında gerçekleşmiştir. 1392 yılında gerçekleşen Kırkdilim Savaşı'nı Kadı Burhaneddin kazanmıştır. 1392 yılında Osmanlı padişahı ise I. Bayezid (Yıldırım)'tir.

(Cevap C)

14.
- Kırkdilim →1392
- Frenkyazısı → 1387
- Sırpsındığı → 1364
- Çirmen → 1371
- Ploşnik → 1388

(Cevap D)

15.
- Osman Bey →1299-1326 → 27 yıl
- Orhan Bey → 1326-1362 → 36 yıl
- I. Murat → 1362-1389 → 27 yıl
- I. Bayezid → 1389-1402→ 13 yıl
- II. Murad → 1421-1451 → 30 yıl

Verilen bilgiler doğrultusunda Orhan Bey, Osmanlı kuruluş devri padişahları içerisinde tahtta en uzun kalan padişahtır.

(Cevap B)

16. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan gelişmeler Çelebi Mehmet dönemine aittir. Fakat E seçeneğinde yer alan ifade yanlıştır. Çünkü kuruluş döneminde tahtını sağlığında oğluna bırakan padişah II. Murat'tır. II. Murat, tahtı sağlığında oğlu II. Mehmet'e bırakmıştır. Fakat Haçlıların saldırıya geçmesi üzerine yeniden tahta geçmiştir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Germiyan Beyi II. Yakup ölmeden önce bir vasiyette bulunmuştu. Bu vasiyette Germiyan topraklarının Osmanlı Devleti'ne katılması isteniyordu. Nitekim 1428 yılında II. Murat döneminde II. Yakup ölünce Germiyanoğulları Osmanlı Devleti'ne katıldı.

(Cevap B)

2. Osmanlılara karşı 1448'de harekete geçen Haçlı ordusunun başında Erdel Voyvodası Jan Hunyad bulunuyordu.

(Cevap A)

3. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen ifadeler doğrudur. Fakat D seçeneğinde yer alan ifade yanlıştır. Çünkü Karamanoğulları ile ilk mücadeleler Yıldırım Bayezid Dönemi'nde değil, I. Murat Dönemi'nde başlamıştır.

(Cevap D)

4. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan gelişmeler Orhan Bey dönemine aittir. Fakat Anadolu Beylerbeyliğinin kurulması Yıldırım Bayezid dönemine aittir. Yıldırım Bayezid Anadolu Türk beyliklerinin topraklarını ele geçirince yönetimi kolaylaştırmak amacıyla Kütahya merkezli Anadolu Beylerbeyliğini kurmuştur.

(Cevap E)

5. II. Selim zamanında 1570'te Mısır'dan şeker ve pirinç getiren bir geminin Kıbrıs'ta barınan korsanlar tarafından zaptedilmesi üzerine Kıbrıs seferine karar verildi. Kıbrıs'ın fethi için Lala Mustafa Paşa serdar, Piyale Paşa ise donanma komutanı tayin edilmiştir. Sokollu Mehmet Paşa sadrazam olup Kıbrıs'ın fethine karşı çıkmıştır. Dolayısıyla cevabımız I ve III olacaktır.

(Cevap D)

6.
- Şah Kalender isyanı → 1526-27
- Viyana Kuşatması → 1529
- İstanbul Antlaşması → 1533
- Belgrad'ın fethi → 1521
- Trablusgarb'ın fethi → 1551

Verilen bilgiler doğrultusunda en son meydana gelen gelişme Trablusgarb'ın fethidir.

(Cevap E)

7. Orhan Bey'in Karesioğulları Beyliği'ni alması ile Anadolu Türk siyasal birliğine ilk adım atılmıştır. Ayrıca, bu beyliğin alınmasıyla Osmanlılar ilk kez bir deniz gücüne de sahip olmuş ve bu da Rumeli'ye geçişi kolaylaştırmıştır.

(Cevap A)

8. II. Mehmet, 3 Mayıs 1481'de öldüğünde iki oğlundan büyük şehzade Bayezid Amasya'da, küçük olanı şehzade Cem ise Konya'da sancakbeyi olarak bulunuyordu. II. Mehmet öldükten sonra yerine oğlu II. Bayezid tahta geçmiştir. O da Amasya sancakbeyliğinden gelmiştir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

9. A, B, D ve E seçeneğinde bulunan yerler Fatih döneminde fethedilmiştir. Fakat Kili'nin fethi II. Bayezid döneminde gerçekleştirilmiştir. Kili, 15 Temmuz 1484'te teslim olmuştur. Burası II. Bayezid'in bizzat fethettiği ilk yerdir.

(Cevap C)

10. Osmanlı Devleti 1499–1502 tarihleri arasında Venedik'le savaşmıştır. Bu savaş sırasında Osmanlı kuvvetleri Modon, Koron ve Navarin kale ve limanlarını alarak Mora'nın fethini tamamlamıştır. Bu sırada Osmanlı padişahı ise II. Bayezid idi.

(Cevap E)

11. Çukurova hakimiyeti için Memlüklerle ilk savaşlar, Venedik donanmasının Sapienza savaşında yenilmesi ve Gedik Ahmet Paşa'nın idamı II. Bayezid dönemine ait gelişmelerdir.

(Cevap A)

12. 1514 Çaldıran Savaşı'ndan sonra birtakım olaylar çıkmış ve Yavuz Sultan Selim bu olaylardan sorumlu tuttuğu Dukakinzade Ahmed Paşa'yı idam ettirmiştir. Dukakinzade Ahmed Paşa, 1514–1515 yılları arasında çok kısa bir süre sadrazamlık vazifesinde bulunmuş, Arnavut kökenli devlet adamıdır.

(Cevap B)

13. Önceleri Akkoyunlu Devleti'nin hizmetinde bulunan İdris-i Bitlisi'yi, I. Selim, Çaldıran Savaşı'nın ardından Doğu Anadolu'da Sünni propaganda yaparak buradaki yerel beylikleri Osmanlı hakimiyetine davet etmekle görevlendirmiştir.

(Cevap C)

14. 1452 yılında Rumeli (Boğazkesen) Hisarı, Karadeniz'le Bizans'ın iaşe ve ikmal bağlantısını kesip şehre dışarıdan gelen askeri yardımları engellemek amacıyla yapıldı. 1463-64 kışında Çanakkale Boğazının iki yakasında Sultaniye ve Kilitbahir hisarları inşa ettirildi. Bu hisarların yapılma amacı Venedik gemilerinin İstanbul'a doğru ilerleme ihtimalini ortadan kaldırmaktı. Her üç hisar da Fatih döneminde yapılmıştır.

(Cevap E)

15. İstanbul'un fethi, batı kamuoyunda büyük bir infiale yol açtı. Papa V. Niccolo, Osmanlı karşıtı bir haçlı birliğinin kurulması için kolları sıvadı. II. Mehmed, haçlı ittifakını içten delebilmek amacıyla Venedik Cumhuriyeti'yle bir ticaret anlaşması imzaladı. Doğu Akdeniz'deki ticari menfaatlerini düşünen Venedik hükümeti, Papa riyasetinde toplanan haçlı toplantılarına katılmaktan kaçındı. Bu örneği takip eden Ege'deki Ceneviz kolonileri, belirli bir miktar haraç ödemek şartıyla Osmanlılarla anlaştılar. Bir tek, doğrudan papalığa bağlı Rodos şövalyeleri, Osmanlılarla anlaşmayı reddettiler.

(Cevap D)

16. Fatih, İstanbul'u fethettikten sonra Gennadios Scholarios'u Ortodoks Kilisesi'nin başına patrik tayin etmiştir. Gennadios Scholarios, 1454-1464 yılları arasında Ortodoks patrikliği yapan filozof ve ilahiyatçıdır. Scholarios, Latin ve Ortodoks kiliselerinin birleşmesine karşı çıkıyordu. II. Mehmet, Rum ahalinin batı güçleriyle ittifak haline geçmesini önlemek için büyük saygı gösterdiği Scholarios'u İstanbul'da yeniden kurduğu Ortodoks patrikliğinin başına geçirdi.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Fatih'in ilk yılında Anadolu'da Türk beyliklerinden bazıları yeniden egemenliklerini ilan etme teşebbüsünde bulundular. Bu nazik ortamda Bizanslılar, rehin olarak ellerinde bulunan Şehzade Orhan Çelebi'yi serbest bırakmakla tehdit ederek Osmanlı idaresinden yıllık 300.000 akçe ve Çorlu'ya kadar olan toprakların idaresini koparmayı başardılar.

(Cevap A)

2. Fatih (II. Mehmet), tahta geçtikten sonra Şehabeddin Paşa'yı ikinci vezirliğe yükseltti. Sarıca Paşa ve Zağanos Paşa'yı divan üyeleri arasına aldı. Böylece devlet yönetiminde Çandarlı Halil'e karşı kendine bağlı bir denge unsuru yaratmış oluyordu. Yani soruda verilen her üç isim de Fatih'in ilk yıllarının önemli devlet adamlarıdır.

(Cevap B)

3. Yavuz, Mısır seferine çıkarken İstanbul muhafızı olarak Piri Mehmed Paşa'yı bırakmıştı. Yavuz, Mısır seferinden dönüşte Şam'da Piri Mehmed Paşa'yı sadrazamlık makamına getirdi. Selim'in saltanatının son, I. Süleyman'ın saltanatının ilk yıllarında beş yıllık süreyle sadrazamlık yapan Piri Mehmed Paşa, ulema kökenli devlet adamıdır.

(Cevap E)

4. X. Leo, Medici ailesine mensup olup 1513-1521 yılları arasında papalık makamında bulunmuştur. Papalık tarihinin en son ruhban sınıfından olmayan papasıdır. Döneminde bir yandan Martin Luther'in meydan okumasıyla karşı karşıya kalmış, öte yandan Türklere karşı büyük bir haçlı seferi düzenlemeye çalışmış ve bunu V. Lateron Konsilinde başarmıştır.

(Cevap D)

5. Kutsal Roma-Germen imparatoru V. Karl'a karşı Fransızlara yardım amacıyla 1543 yılında Nice Seferi düzenlenmiştir. Bu seferin başında ise Barbaros Hayreddin Paşa vardı. Barbaros, 1546 Temmuzunda vefat etti. Dolayısıyla Kanuni devrinin en önemli Kaptan-ı Deryası'nın son büyük seferi Nice Seferi olmuştur.

(Cevap E)

6. Soruda verilen her üç isim de Kanuni döneminde Kaptan-ı Derya olmuştur. 1533 yılında Barbaros Hayrettin Paşa Kaptan-ı Derya oldu. Barbaros'tan sonra ise bu makama Sokollu getirilmiştir. Fakat uzun süre bu görevde kalamamıştır. Piyale Paşa ise 1554 yılında Kaptan-ı Derya olmuştur.

(Cevap C)

7. Kıbrıs'ın fethinden sonra Osmanlı'ya karşı bir haçlı donanması oluşturuldu. Bu haçlı donanması, Osmanlı donanmasını 1571 İnebahtı Savaşı'nda yakmıştır. Osmanlılar 20 bin civarında şehit vermiştir. Don Kişot'un yazarı Cervantes de İnebahtı Savaşı sırasında yaralanmış ve sol elini kaybetmiştir.

(Cevap A)

8. Sorudaki şekilde ülkenin idari birimlere ayrılması 1864 Vilayet Nizamnamesi ile gerçekleşmiştir. Vilayet Nizamnamesi ise 1861-1876 yılları arasında tahtta bulunan Abdülaziz Dönemi'nde çıkarılmıştır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

9. Osmanlı Devleti'nin ilk anayasası olan Kanunuesasi, 1876 yılında yürürlüğe girmiştir. İlan edilen Kanunuesasi'yle birlikte Osmanlı Devleti'nde halk ilk kez yönetime katılmıştır. Buna karşın Kanunuesasi demokratik olmayan birçok ilkeyi bünyesinde barındırıyordu. Bunların başında da "meclisi açma kapama yetkisinin padişaha ait olması" hükmü bulunuyordu. Bu madde, monarşik anlayışın devam ettiğinin ve meşruti sistemin kesintiye uğrayabileceğinin göstergesidir. Nitekim Rusya'yla yapılan 93 Harbi'ndeki (1877 - 1878 Osmanlı - Rus Harbi) yenilgiyi bahane eden Padişah II. Abdülhamit bu yetkiye dayanarak meclisi süresiz kapatmıştır.

(Cevap B)

10. Balta Limanı Antlaşması'yla İngilizler Osmanlı ülkesini yarı sömürge haline getirmişlerdir. Sanayileşemeyen halk üretim yapamaz duruma gelmiş ve bunun karşılığında Avrupalı devletler seri bir şekilde ürettikleri mallarını yoğun bir şekilde kapitülasyonların sağladığı kolaylıklardan da yararlanarak Osmanlı ülkesine satmışlardır. Bütün bu durumlar Osmanlı ekonomisinin bozulmasında etkili olmuştur.

(Cevap E)

11. Seçeneklerde verilen ifadelerin tamamı 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı, diğer bir deyişle 93 Harbi'nin nedenlerini oluşturmaktadır. Bu savaş İngiltere'nin Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü koruma politikasından vazgeçtiği noktadır. 93 Harbi sonunda Rusya, İstanbul Yeşilköy'e kadar ilerlemiş ve Osmanlı Devleti büyük bir yenilgiye uğramıştır. Rusya ile Ayastefanos (Yeşilköy) Antlaşması imzalanmış, ancak Avrupalı devletlerin itirazı sonucunda bu antlaşma yürürlüğe girmeden kaldırılmış, yerine Berlin Antlaşması hazırlanmıştır.

(Cevap D)

12. Osmanlı Devleti demiryolu, karayolu ve denizyolundan oluşan üç ulaşım yoluna sahipti, ancak bunların hepsi de çok ilkel ve ihtiyacı karşılayamaz haldeydi. Çağı izleyen bir sanayileşme politikası gütmeyen Osmanlı Devleti, ulaştırma sektörünü yenileme ihtiyacını da hissetmemişti. Bu sebeple Osmanlı topraklarında özellikle demiryolu ulaştırması yabancı şirketler aracılığıyla yapılmıştır. Bu doğrultuda ilk demiryolu imtiyazı da 1856 yılında İzmir- Aydın hattı için İngiltere'ye verilmiştir.

(Cevap A)

13. Osmanlı Devleti 1878 tarihli Berlin Antlaşması'ndan sonra dış politikada Almanya'ya yakın bir politika izlemiştir. Haydarpaşa - Hicaz demiryolu Almanlara yaptırılmış, ordunun eğitimi için Almanya'dan subaylar getirtilmiştir. Bu yakınlaşmanın sonucu olarak I. Dünya Savaşı da dâhil Almanlarla ittifak hâlinde olunmuştur. Osmanlı'nın böyle bir politika izlemesinde İngiltere'nin güvenilmez politikası da etkilidir.

(Cevap B)

14. Osmanlı Devleti'nde XVII. yüzyılda merkezî otoritenin zayıflamasıyla taşrada, ayan adı verilen nüfuzlu kişilerin etkinlikleri artmıştır. Zamanla ekonomik ve siyasi olarak güçlenen ayanlar, devlete karşı önemli bir güç haline gelmişlerdir. Devlete asker ve vergi göndermekte sorun çıkaran ayanların devlete bağlılığını sağlamak amacıyla ayanlarla padişah arasında bir anlaşma imzalanmıştır. 1808 yılında yapılan ve Sened-i İttifak adı taşıyan bu senet ile ayanlar, seçeneklerde verilen tüm kazanımları elde etmişlerdir. Ayanların elde ettiği bu kazanımlar, fiili feodal statülerine süreklilik ve hukukilik kazandırmıştır.

(Cevap E)

15. Osmanlı tarihinde 1908-1922 yılları arasındaki döneme II. Meşrutiyet dönemi denmektedir. Verilen seçenekleri bu çerçevede inceleyecek olursak:

Hürriyet ve İtilaf Fırkası: 1911'de İttihat ve Terakki Fırkasına muhalefeten kurulmuştur. Mandacılık fikrini benimseyen bu parti, Mondros Ateşkesi'nden sonra Anadolu'da ulusal varlığa düşman şekilde hareket etmiştir.

Islahat-ı Esasiye-i Osmaniye Fırkası: 1909 yılının sonlarında kurulmuştur. Merkezî Paris'te olan bir siyasi gruptur. 1913 yılında Hürriyet ve İtilaf Fırkasına katılmıştır.

Mutedil Hürriyetperveran Fırkası: 1909 yılında kurulmuş, daha sonra da Hürriyet ve İtilaf Fırkasına katılmıştır.

(Cevap E)

16. Osmanlı ile Rusya arasında yaşanan Kırım Savaşı'nın (1853-1856 Savaşı) sebepleri arasında Rusya'nın Osmanlı Devleti'ni hasta adam ilan edip İngiltere ile birlikte Osmanlı'yı parçalamak istemesi yer almaktadır. İngiltere buna Avrupa güçler dengesi bozulmasın diye karşı çıkınca Osmanlı ile kendisi savaşmıştır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Osmanlı Devleti Mısır'da çıkan Mehmet Ali Paşa isyanını bastırmakta zorlanınca Avrupa devletlerinden yardım istemiştir. İngiltere ve Fransa'dan aradığı desteği alamayınca Rusya'dan yardım almıştır. İsyanın bastırılmasından sonra İngiltere ve Fransa'ya güvenmediği için kendisini sağlama almak amacıyla Rusya ile Hünkâr İskelesi Antlaşması'nı imzalayarak Rusya'ya Boğazlar üzerinde birtakım haklar vermiştir.

(Cevap C)

2. Balta Limanı Antlaşması'nda ithalat vergisinin düşürülüp ihracat vergisinin artırılmasının amacı Osmanlı'ya yabancı malların girişini kolaylaştırmak içindir. Böylece III. ve IV. öncüller doğru olup diğer öncüllerdeki bilgiler yanlıştır.

(Cevap D)

3. XVII. yüzyıldan itibaren tımar sisteminde yaşanan bozulma köyden kente göçü hızlandırmıştır. Bu durum ise özellikle İstanbul'da hızlı bir nüfus artışına sebep olmuştur. II. Mahmut İstanbul'daki bu hızlı nüfus artışını önlemek için İstanbul'a giriş çıkışları kontrol altına alma yoluna gitmiştir. Bu amaçla, kişilerin İstanbul'a gelmek için yerel yöneticiden "Mürur Tezkeresi" adında bir çeşit izin belgesi almasını zorunlu kılınmıştır.

(Cevap D)

4. Haydarpaşa ve Sirkeci garları, İstanbul Arkeoloji Müzesi kültür, sanat ve mimari gibi konulara önem veren bir padişah olan II. Abdülhamit döneminde yapılmıştır. Özellikle yabancı mimarların faaliyetlerinin göze çarptığı bu dönemdeki diğer bazı önemli eserler şöyledir: Eski Şark Eserleri Müzesi, Yüksek Ticaret Merkezî, Haydarpaşa Tıbbiye Mektebi, Maçka Palas, Kütahya Ulu Cami, İstanbul Yıldız Hamidiye Cami, Cihangir Cami.

(Cevap C)

5. Sultan Abdülaziz Dönemi'nde Osmanlı donanması, ahşap gemilerden zırhlı gemilere geçmiştir. Aslında yelkenlilerden buhar gücüyle çalışan gemilere geçiş II. Mahmut döneminde başlamıştır. Ancak zırhlı savaş gemileri dünyada ilk kez 1861'de yapılmıştır. Güçlü bir donanma kurma konusunda kararlı olan Sultan Abdülaziz de 1864'te İngiltere'ye zırhlı bir savaş gemisi sipariş etmiştir. Osmanlı donanması kısa bir süre içerisinde, gemi adedi bakımından dünyanın dördüncü büyük filosunu oluşturmuştur. Ancak deniz gücü yalnızca gemi adedinden ibaret değildir. Böylesi bir donanmanın bakımı ve modernizesi Osmanlıya büyük bir mali yük getirmiştir. Ayrıca teçhizata ağırlık verilirken personel seçimi ve yetiştirilmesi hususu ihmal edilmiştir. Bu yüzden Abdülaziz döneminde dünya sıralamasına giren Osmanlı donanması askerî ve siyasi açıdan devlete umulan faydayı sağlayamamıştır.

(Cevap A)

6. Osmanlı Devleti'nde ilk bütçe, Duraklama Dönemi'nde Sadrazam Tarhuncu Ahmet Paşa tarafından yapılmıştır. Bu sayede gelecek döneme ilişkin gelir ve gider tahminleri ilk kez ortaya konmuştur. Batılı anlamda ilk bütçe hazırlanması ise 1909'dan sonra yani II. Meşrutiyet döneminde olmuştur. Ancak bu gelir-gider tahminlerinde, büyük yanılmalar olduğundan devlet yönetimi büyük krizlerle karşı karşıya kalmıştır. Örneğin I. Dünya Savaşı yıllarında bu tahminlerdeki dalgalanmalar büyük bütçe açıklarına ve devletin yeni borçlanmalara gitmesine sebep olmuştur.

(Cevap E)

7.
- İnas Darülfununu kadınların eğitim görmesi için 1914'te açılmıştır.
- Osmanlıdaki ilk demiryolu 1854 yılında Mısır'da Kahire-İskenderiye arasında; Anadolu'da İzmir-Aydın arasında yapılmıştır.
- Bank-ı Dersaadet 1847 yılında Galata bankerlerince kurulan ilk Osmanlı bankasıdır.
- İlk dış borç 1854 yılında İngiltere'den alınmıştır.

B seçeneği V. Mehmet dönemi, diğerleri Abdülmecit dönemi olup B seçeneği yanlıştır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

8. 1808–1839 yılları arasında Osmanlı tahtında bulunan II. Mahmut, Osmanlı padişahları arasında en köklü ıslahatları gerçekleştiren padişahtır. II. Mahmut öncelikle bozulan devlet otoritesini yeniden kurmak için çalışmıştır. Devletin her tarafındaki gelişmeleri kolayca takip edebilmek için posta teşkilatının kurulması ve taşranın en uç noktalarına kadar devlet otoritesinin uzanabilmesini sağlayan muhtarlıkların kurulması bu çalışmalardan birkaçıdır. İlköğretimin zorunlu hale gelmesi okuma - yazma oranını yükseltmek ve toplumun kültürel yönden gelişmesini sağlamak içindir.

(Cevap E)

9. İlköğretimin zorunlu hale getirilmesi devlet yönetiminde değil, eğitim ve kültür alanında yapılan yenilikler arasındadır.

(Cevap E)

10. Osmanlı Devleti ilk kez Kırım Savaşı (1853-1856) sürerken İngiltere ve Fransa'dan dış borç almıştır. Osmanlı Devleti'nde, giderler artarken gelirlerin azalması, borçların ödenmesinde aksaklıklar yaşanmasına sebep olmuş, zamanla devlet, borçlarını ödeyemez hale gelmiştir. Bu durum karşısında Avrupalı devletler, alacaklarını tahsil etmek için 1881 yılında Osmanlı Devleti sınırlarında "Düyun-u Umumiye İdaresi"ni (Genel Borçlar İdaresi) kurmuşlardır. Bu kurum Osmanlı Devleti'nin gelirlerine el koyarak, biriken gelirleri borç alınan ülkelere dağıtmıştır. Böylece Osmanlı Devleti ekonomi üzerindeki tüm egemenliğini kaybetmiştir.

(Cevap A)

11. 19. yüzyılda yapılan ıslahatların başarısız olmasında ıslahatların halka danışılmadan belirli kesimlerce yapılması, Osmanlı üzerindeki dış baskıların artması, eski ve yeni kurumların birlikte faaliyet yürütmesi etkili olmuştur.

(Cevap E)

12. 1877–1878 Osmanlı – Rus Savaşı'nda Osmanlı Devleti Rusya'ya yenilmiş ve 1878'de önce Ayastefanos Antlaşması'nı, ardından büyük devletlerin müdahalesi sonucu aynı tarihte Berlin Antlaşması'nı imzalamak zorunda kalmıştır. 1878 Berlin Antlaşması'nda yer alan Girit'te ve Ermenilerin oturdukları yerlerde ıslahat yapılacaktır maddesiyle, Osmanlı Devleti tarihinde ilk defa Ermeni meselesi gündeme gelmiştir.

(Cevap D)

13. Cebeciler, Kapıkulu Ocaklarının piyade sınıfı içerisinde yer almaktadır. Cebeciler, orduya ait silah ve cephanelerin yapımından ve bakımından sorumlu olan askerî sınıftır. Cebeciler, İstanbul'da ve kalelerde görev yaparlardı. Kumandanı "Cebecibaşı" denen tümgeneraldi ve "ağa" diye anılırdı.

(Cevap B)

14. Sahib-i Arz, tımarlı sipahiye verilen isimdir. Tımarlı sipahi, gerçekte tımarı dâhilindeki toprakların ve bu toprakları işleyen reayanın vermekle mükellef bulunduğu vergilerin mülkiyetine sahip değildi. O, ancak kendisinden istenen belirli hizmetleri yerine getirdiği müddetçe devlete ait çeşitli vergileri kendi hesabına toplamak hakkına sahipti. Kendisine tahsis edilen vergiler, vazifeye bağlı bir nevi maaş mahiyetinde idi. Bundan dolayı, bir mülk gibi satılması, vakfedilmesi veya miras olarak intikal ettirilmesi mümkün değildi.

(Cevap C)

15. Kolektif sorumluluk: Hükümet üyelerini hükümdarın belirlediği başvekilin seçtiği ve nazırların görev alanına giren konularda bireysel olarak ve hükümetin genel politikasından birlikte sorumlu oldukları sistemdir. Osmanlı'da I. Meşrutiyet'te sadrazam ve nazırlar padişah tarafından atanır ve padişaha karşı bireysel olarak sorumlu olurdu. II. Meşrutiyet döneminde yapılan değişiklikle hükümeti oluşturan üyeler hep birlikte Mebusan Meclisi'ne sorumlu hale getirilerek kolektif sorumluluk ilkesi benimsenmiştir.

(Cevap E)

16. Osmanlı padişahları soruda verilen her üç unvanı da değişik dönemlerde kullanmıştır. Sultan ve Gazi unvanları Kuruluş Dönemi'nde ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Fakat Osmanlı padişahları halife unvanını Yavuz'dan itibaren kullanmaya başlamıştır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. I ve IV. öncüllerde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat II ve III. öncüllerdeki ifadeler yanlıştır. Salyanesiz eyaletler, tımar sisteminin uygulandığı eyaletlerdir. Salyaneli eyaletlerde ise tımar sistemi uygulanmaz. Bu eyaletlerin vergileri iltizam sistemine göre toplanırdı.

(Cevap D)

2. Soruda özelliği verilen geri hizmet sınıf Cerahorlardır. Bunlar ihtiyaca göre daha ziyade Hristiyan tebaa arasından seçilir ve kendilerine ücret ödenirdi. Böyle bir sınıfın ilk defa Yıldırım Bayezid devrinde, 1402'de kullanıldığı belirtilir.

(Cevap E)

3.
- I. Ahmet → Bahti
- III. Murat → Muradi
- II. Mustafa → İkbali
- IV. Mehmet → Vefai
- II. Osman → Farisi

mahlası ile şiirler yazmışlardır.

(Cevap C)

4. Cezayir ve Mısır, salyaneli (yıllıklı) eyaletler içinde yer alır. Buralarda tımar sistemi uygulanmaz ve iltizam usulü ile vergiler toplanırdı. Eflak ve Erdel ise imtiyazlı eyaletlerdir. Bu eyaletler iç işlerinde serbest, dış işlerinde Osmanlı Devleti'ne bağlı eyaletlerdir.

(Cevap D)

5. Osmanlı Devleti'nde şehzadelere sancakta lalaları ve anneleri eşlik ederdi. Lala, şehzadenin danışmanı gibi hareket eden görevlidir. Lalalar devlet tecrübesi olan kişilerdi. Bu tecrübelerini şehzadelerin hizmetine sunan lalalar, sultan tarafından şehzadeleri denetlemekle de görevlendirilmişlerdir. Türk-İslam tarihinde yer alan atabeyler ile aynı görevi icra etmişlerdir.

(Cevap A)

6. II. Abdülhamit Dönemi'nde;

- Sanayi-i Nefise Mektebi (1882), Hendese-i Mülkiye (1883), Lisan Mektebi (1883), Ticaret Mektebi (1883), Ameli Ziraat Mektebi (1887), Aşiret Mektebi (1892) gibi kurumlar açılmıştır. Ayrıca, seküler hukuk sisteminin ihtiyaç duyduğu personeli yetiştirmek üzere Hukuk Yüksekokulu (Hukuk-u Mektebi Âlisi) açılmıştır.

Mekteb-i Osmanî Fransa'ya gönderilen öğrencilerin Fransızca öğrenmelerini sağlamak amacıyla 1857'de Paris'te açılan okuldur.

(Cevap C)

7. Osmanlı Devleti'nde maden, orman, tuzla vb. gibi vergiler üç yıllığına açık artırma yoluyla kiraya verilirdi. Bu sisteme iltizam, iltizamı alan kişiye de mültezim denirdi. İltizam sisteminin uygulanması sonucunda; devlet eyaletlerin vergi gelirlerini peşin alarak nakit ihtiyacını karşılamıştır. Mültezime bırakılan topraklarda asker yetişmemiştir.

(Cevap B)

8.
- Adli Mahlası → II. Bayezid ve II. Mahmut
- Muhibbi Mahlası → Kanuni Sultan Süleyman
- Avni Mahlası → Fatih Sultan Mehmet
- Adni Mahlası → III. Mehmet

Vefai Mahlası → IV. Mehmet

tarafından kullanılmıştır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

9. Soruda özellikleri verilen şair Nabi'dir. Şair Nabi, Urfalı olup devlet hizmetinde bulunmuştur.

(Cevap C)

10. Osmanlı'da devlet, reayaya (halka) toprağını boş bırakmama ya da terk etmeme görevlerini yükleyerek tarımsal üretimin sürekliliğini sağlamayı amaçlamıştır.

(Cevap E)

11. Altunizade, Fatih Dönemi'nde hekimlik yapmıştır. Bitkilerden ilaç yapma ve üroloji alanında uzmanlaşmıştır. Sabuncuoğlu Şerafettin de tıp alanında çalışmalar yapmıştır. Fatih'e ithaf ettiği, tercüme eseri Kitabül Cerrahiyetül Haniye'de tedavi yöntemlerini minyatürlerle desteklemiştir. Mücerrebname adlı eserinde ise ilaçları ve tedavi yöntemlerini anlatmıştır. Şanizade Ataullah Efendi de XIX. yüzyılda tıp ile ilgili çalışmalar yapmış ve bu konuda Hamse-i Şanizade adlı bir eser yazmıştır.

(Cevap A)

12.
- I. Ahmet: Bahti,
- II. Selim: Selimi,
- IV. Mehmet: Vefai,
- III. Ahmet: Necib,
- III. Murat: Muradi

mahlaslarını kullanmışlardır.

(Cevap D)

13. Yavuz ve Kanuni dönemlerinin önemli isimlerinden olan Matrakçı Nasuh; matematik, tarih ve minyatür alanları ile ilgili çalışmalar yapmıştır.

(Cevap E)

14. Osmanlı'da ihraç edilen ürünlerin başında halı gelmekte olup halıcılığın merkezi Batı Anadolu, özellikle Gördes, Demirci, Isparta ve Uşak'tır.

(Cevap A)

15. Soruda özellikleri verilen isim Hoca Sadettin Efendi'dir. Hoca Sadettin, Yavuz'un nedimi olan Hasan Can'ın oğludur. Hoca Sadettin 1598 yılında Şeyhülislam olarak öldü. İki padişaha hace-i sultani olan tek kişidir.

(Cevap B)

16. Kadı defterleri (Şer'iyye sicilleri), Osmanlı Devleti'nde kaza kadılarının her türlü davalarda verdikleri kararları ve merkezden gelen emirleri kaydettirdikleri mahkeme kayıtlarıdır. Bu kayıtların konuları ise çok çeşitlidir. Nikah ve vergi kayıtları, narh uygulamaları, tayinler, arazi işleri, sefer hazırlıkları, aile hukuku, lonca davaları, vakfiye ve vakıf muhasebe verileri en çok göze çarpan örneklerdir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Osmanlı taşra teşkilatı idari bakımdan köy, nahiye, kaza, sancak ve eyaletlere ayrılmıştır. İdari teşkilatta en fazla yere sahip olanlar kaza ve sancaklardır. Kazaların yönetici sınıfı kadı, alaybeyi ve subaşılardan oluşur. Kazaların birleşmesinden sancak, sancakların birleşmesinden eyalet oluşur. Beylerbeyinin görev bölgesi beylerbeylik veya vilayet olarak kullanılırken XVI. yüzyıldan itibaren eyalet kelimesi kullanılmaya başlanmıştır.

(Cevap B)

2. Tımar sisteminde tımarlı sipahinin görevlerinden biri de bulunduğu bölgenin güvenliğini sağlayıp merkezi otoriteyi güçlü tutmaktır. Fatih'ten itibaren devşirme kökenlilere yönetimde daha fazla görev verilmesi ve taşraya merkezden görevliler göndermenin amacı da merkezi otoriteyi güçlendirmektir.

İltizam sistemi bir vergi toplama sistemi olup, iltizam işini yapan mültezimlerin zamanla güçlenmesi merkezi otoriteyi zayıflatmıştır.

(Cevap A)

3. II. Abdülhamit'in politikaları arasında tarafsız bir dış politika, İslamcılık politikasına bağlı olarak kamu yatırımlarının özellikle İslam coğrafyasına yapılması yer alır (özellikle eğitim kurumları). Borç ödemeyle yaptığı düzenlemeler ve Ziraat Bankası'nın kurulumuyla devletin mali itibarını artırmaya çalışmış, yine İslamcılık politikasıyla halk ile devlet arasındaki bağı güçlendirmeye çalışmıştır. Ancak II. Abdülhamit merkezi ve devletçi bir anlayışa sahip olduğundan bireysel teşebbüsler onun döneminde yaygın değildir. Döneminde yapılanlar devletin öncülük ettiği kurumlardır.

(Cevap B)

4. II. Abdülhamit döneminde başta 93 Harbi'nin getirdiği toprak kayıpları, asayiş sorunları, idari ve coğrafi nedenlerden dolayı bazı yeni vilayetler kuruldu. Anadolu'da Bitlis, Rumeli'de Kosova, Arap bölgelerinde Musul ve Basra vilayetleri kurulmuştur. Trabzon daha önceden vilayet merkezidir.

(Cevap E)

5. II. Selim'in padişahlığı döneminde 1571'de yaşanan İnebahtı mağlubiyetine rağmen Kıbrıs'ın fethi tamamlanmıştır.

(Cevap E)

6. 1806-1812 Osmanlı-Rus Savaşı sürerken Ruslar Sırpları isyana teşvik etmiş, böylece Osmanlı'ya karşı ilk milliyetçi isyanı Sırplar çıkarmıştır. Bu isyanlar sonucu imtiyaz verilen Sırplar 1830'da ise özerk hale gelmiştir. 1878'de ise Romanya ve Karadağ ile beraber Sırbistan da bağımsız olmuştur.

(Cevap D)

7. II. Abdülhamit Dönemi'nde Batılı devletlerin uyguladığı sömürge politikası ve ülkenin iç bünyesinde devletin hakimi konumundan horlanan ve azınlıklardan aşağı bir duruma düşürüldüğüne inanan Müslüman halkın tepkileri basının da etkisiyle "İslamcılık" politikasını ortaya çıkarmıştır. Bu politika ile Araplar ve Arnavutlar gibi Türk olmayan Müslümanların sadakatini kazanmak ve daha sonra başta Hindistan olmak üzere Müslümanların yaşadığı bölgelerden siyasi ve maddi destek temin ederek gelecekte Osmanlı Devleti ile birlikte hareket etmelerini sağlamak amacıyla İslamcılık politikası uygulanmıştır.

(Cevap C)

8. 21 Ağustos 1909'da Kanunuesasi'de yapılan değişiklikle padişahın tahta çıkışında Meclis-i Umumi'de şer'i şerife ve Kanunuesasi hükümlerine uyacağına, vatan ve millete sadakat edeceğine dair yemin etmesi şartı getirilmiştir. V. Mehmet Reşat, padişahlığı meclis tarafından onaylanan ve mecliste yemin eden ilk padişah olmuştur. B seçeneği doğrudur. Bu dönemde yapılan değişiklikle padişahın sürgüne gönderme yetkisi kaldırılırken gerek duyarsa sıkıyönetim ilan etme yetkisi verilmiştir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

9. Osmanlı'nın Rumeli'ye iskân ettirdiği yörük teşekkülleri Naldöken, Tanrı Dağı, Vize, Kocacık, Ofçabolu Yörükleri olarak isimlendirilmiştir. Rumeli'nin Türkleştirilmesi amacıyla iskân edilen Rumeli yörükleri arasında Edirne Yörükleri yoktur.

(Cevap E)

10. Osmanlı iskân politikasında:

- Fethedilen bölgelerde Osmanlıların sürekli kalıcılığını sağlamak
- Cemaatler arası anlaşmazlıkları gidermek
- Muhtemel isyan durumlarını önlemek
- Harap ve bataklık alanları tarıma ve yerleşime açmak yer alır.

Fakat Hristiyan nüfusu azaltmak için bir uygulama yoktur. İstimalet politikası uygulanarak herkes inancında serbest bırakılmıştır.

(Cevap A)

11. Siyasi ve iktisadi nedenlerin yarattığı toplumsal sorunlar XIX. yüzyılda Müslüman kesimi genel anlamda fakirleştirirken Galata ve Beyoğlu bölgesindeki gayrimüslim unsurlar giderek zenginleşti. Bu durumun doğal bir sonucu olarak gayrimüslimlerin yoğun olarak yaşadığı Beyoğlu ve çevresinde refah düzeyi yüksek elit bir yaşam tarzı doğdu. Yabancı elçiliklerin de bulunduğu Beyoğlu semti, iktisadi ve siyasi gücün sembolü olarak XIX. yüzyıl boyunca gelişti. 1858'de Altıncı Daire-i Belediye ismiyle Paris Belediyesi model alınarak oluşturulan ilk modern belediye teşkilatı Beyoğlu'nda kuruldu.

(Cevap E)

12. Halep civarında bulunan Arap aşiretlerine hükümet tarafından tayin edilmiş, onların denetim altına alınmasından ve ayrıca yol kesen eşkıyayı ortadan kaldırmakla görevli kimseler Çöl beyliği (Çöl hakimi) olarak adlandırılmıştır.

(Cevap E)

13. Kolonizatör Türk dervişleri bulundukları bölgelerde tekke ve zaviye inşa etmişlerdir. Bölgenin asayişini temin etmişler, çoğu Osman Gazi'nin silah arkadaşı olan bu kişiler gaza ve cihatlara katılmışlar ve çoğunluğu Yesevi tarikatı mensubu olmuşlardır. Fakat bunların katkıları arasında halktan vergi toplamak yoktur.

(Cevap C)

14. Osmanlı iskan siyasetinin temelleri arasında;

- Fetihlere ortam hazırlamak
- Türkleşme ve İslamlaşmayı sağlamak
- Bulunduğu bölgede huzur ve güveni temin etmek
- Tarımsal üretimi artırmak
- Merkezi otoriteyi güçlendirmek
- Üretim ve yerleşik hayatın sonucu olarak vergi gelirlerini artırmak

yer alır. Fakat D seçeneği Osmanlı'nın yönetim anlayışına aykırı bir durum olup yanlıştır.

(Cevap D)

15. Osmanlı Beyliği kurulduğu dönemde, Anadolu'da işgalci güç olarak bulunan devlet İlhanlılardır. Moğol İlhanlılar, Anadolu Selçukluları ile yaptıkları 1243 Kösedağ Savaşı'nın ardından hızla Anadolu'ya girmişler, burayı işgal etmişler ve bir süre işgalci güç olarak Anadolu'ya egemen olmuşlardır.

(Cevap D)

16. 1417'de Çalı Bey komutasındaki Osmanlı donanması, Çelebi Mehmet Dönemi'nde Venediklilerle ilk deniz savaşını yapmış, ancak yenilmiştir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Bâb-ı Âli Baskınından sonra sadrazam ve harbiye nazırı olan Mahmut Şevket Paşa Alman Büyükelçisi Wargenheim'den Balkan Savaşı sonrası dağılmış Osmanlı ordusunda yeni düzenlemelere gitmek için askeri bir danışman heyeti gönderilmesini talep etmiştir.

(Cevap B)

2. Osmanlı'da göçmenlerin iaşelerini ve sair ihtiyaçlarını karşılamak için değişik kurum ve kuruluşlar kurulmuştur. Bunlar arasında mebusların kurduğu Muhacirine Muavenet Cemiyeti, İane-i Muhacirin Encümen-i, Muhacirin-i İane Komisyonu, Milletlerarası Muhacirlere Yardım Komitesi yer almaktadır.

Yabancılar tarafından kurulanlar ise Sermaye-i Şefkat-i Osmaniye ve Stafford House Komitesidir.

(Cevap C)

3. Divan-ı Hümayun görevlilerinden nişancının görevleri arasında divanın kararlarını yazmak, göndermek ve saklamak olan divan kalemlerinin (büroların) başı olmaktır. Buna bağlı olarak çıkarılan kanunların yazımı, düzenlenmesi, nişancının görevleri arasında yer almaktadır. Doğru cevabımız A seçeneğidir.

(Cevap A)

4. Divan kalemleri;

Beylikçi kalemi: Divan kararlarıyla ilgili evrakın hazırlanmasından sorumludur.

Tahvil kalemi: Has, zamet ve tımarların kaydından sorumludur. Nişan kalemi veya kese kalemi de denilmektedir.

Rüus kalemi: Vakıf personeli, din görevlisi, katip gibi atamalara bakar.

Amedi kalemi: Yabancı ülkelere yazılan yazıları hazırlar.

Divan-ı Hümayun tercümanlığı: Yabancılarla yazışmaları ve görüşmeleri yapmakla görevlidir. 1821 Bab-ı Ali Tercüme Odası kurulana kadar bu işi genelde Rumlar yapmıştır.

(Cevap B)

5. Osmanlı Kara Kuvvetleri Kapıkulu askerleri ve Eyalet askerlerinden oluşur. Kapıkulu askerleri kendi içinde kapıkulu piyadeleri ve kapıkulu süvarileri olarak ikiye ayrılır:

Kapıkulu Piyadeleri; Acemi Ocağı, Yeniçeri Ocağı, Cebeciler, Topçular, Top arabacıları, Lağımcılar, Humbaracılar, Bostancılardır.

Kapıkulu Süvarileri: Silahtarlar, sipahiler, sağ ulufeciler, sol ulufeciler, sağ garipler ve sol gariplerdir.

Eyalet askerleri ise Tımarlı Sipahiler, Yaya ve Müsellemler, Azaplar, Akıncılar, Yörükler, Deliler, Beşliler ve Sakalardan oluşur.

(Cevap A)

6. Sarayın dış bölümü olan birunda yer alan kapıkulları arasında yeniçeriler, altı bölük halkı, topçular, cebeciler, mehterler ve müteferrikalar yer alır.

Altı bölük halkı kapıkulu süvarileri olup bunlar sipahiler, silahtarlar, sağ ve sol garipler, sağ ve sol ulufecilerdir. Yeniçeriler kapıkulu piyadeleri içinde yer alıp E seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

7. 1860'lardan itibaren Balkanlarda Bulgarlar, Karadağlılar, Sırplar ve Bosnalıların çıkardığı isyanlar "Balkan Bunalımı" olarak adlandırılmış ve Kanunuesasi'nin ilanını hızlandırmıştır. Kanunuesasi ile azınlıklara yönetime katılma hakkı verilerek devlete olan bağlılıkları artırılmaya çalışılmıştır.

Anayasayı hazırlayan heyetin başında bulunan Mithat Paşa da halkın yönetimde temsilinin parçalanmayı önleyip imparatorluğa barış getireceği inancına sahiptir. Bu süreçte Arnavutların herhangi bir etkisi olmayıp D seçeneği yanlıştır.

(Cevap D)

8. Osman Bey Ertuğrul Gazi'nin ölümüyle beyliğin başına geçti. Şeyh Edebali'nin kızıyla evlenerek Ahilerin desteğini almıştır. Bizans sınırında mücadele eden teşkilatlı grupların başında olması, gaza ve cihad faaliyetlerinde bulunması onun lider olmasındaki faktörlerdendir. Fakat İlhanlı'nın askeri ve siyasi desteğini almamıştır. D seçeneği yanlıştır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9. Lale Devri'nde tercüme heyetleri kurularak Arapça, Farsça ve Batı dillerinde eserler tercüme edilmiştir. Macar asıllı bir Türk olan İbrahim Müteferrika 1729'da Müslümanlar arasında ilk matbaayı kurmuştur.

(Cevap C)

10. Tanzimat Fermanı yeni kanunlarla Osmanlı Devletinin kanun üstünlüğünü benimsemesinde ve hukuk devleti olmasında etkilidir. Islahat Fermanı ile azınlıklara geniş haklar verilmiştir. Bundan dolayı E seçeneği dışındaki bilgiler Tanzimat ve Islahat Fermanı için doğru bilgilerdir. Ancak Osmanlı'da ilk parlamento Kanunuesasi'nin ilanı ile 1876'da açılmıştır.

(Cevap E)

11. 1877–1878 Osmanlı – Rus Savaşı'ndan sonra yapılan Ayastefanos Antlaşması'nda:

- Sırbistan, Karadağ ve Romanya bağımsız olacak,
- Kars, Ardahan, Artvin, Doğu Beyazıt Ruslarda kalacak,
- Osmanlı Devleti savaş tazminatı ödeyecek,
- Büyük Bulgaristan krallığı kurulacak maddeleri yer almıştır.

Bu antlaşma sonrası devreye giren İngiltere iyi bir antlaşma imzalanması karşılığında Kıbrıs'a yerleşme hakkı almıştır. Yeniden yapılan Berlin Antlaşması ile Balkan devletlerinin bağımsızlığı devam etmiş, Bulgaristan Osmanlı'ya bağlı bir prenslik haline getirilmiştir. Doğu Rumeli ve Makedonya Osmanlı'ya bırakılmıştır. Ermeni sorunu gündeme gelmiş ve Osmanlının ödeyeceği tazminat iki katına çıkarılırken Doğu Beyazıt Osmanlı'da kalmıştır.

Batı Trakya'nın Yunanistan'a bırakılması Balkan Savaşlarından sonra olmuştur.

(Cevap D)

12. 1912 seçimleri gerçek manada ilk çok partili seçim olma özelliğinin yanında ilk erken genel seçim özelliğine de sahiptir. 1912 seçimlerine İttihat ve Terakki ile Hürriyet ve İtilaf Fırkası katılmıştır. Partilerin diğer siyasi parti ve gruplarla yaptığı bu seçim gerçek anlamıyla çok partili seçimdir. Yaşanan olaylardan dolayı bu seçim tarihe "sopalı seçim" olarak geçmiştir.

(Cevap B)

13. Haçlı Seferleri ve akabinde yaşanan Moğol istilası sonrası Anadolu'da sarsılan Türkiye Selçuklu Devleti Osmanoğullarını Söğüt – Domaniç bölgesine uç beyliği olarak yerleştirmiştir.

(Cevap A)

14. Osmanlı Devleti XVII. yüzyılda harap ve sahipsiz yerlere konar-göçer aşiretleri yerleştirerek, buraları ziraata açmak ve bu yolla devlet gelirlerini yükseltmek yönünde bir iskân politikası uygulamıştır. XVIII. yüzyılda da devam eden bu politikayı şu şekilde özetlemek mümkündür.

- Uzun savaşlar yüzünden meydana gelen ekonomik buhranlar
- İç karışıklıklar ve isyanlar
- Devlete yeni gelir kaynakları meydana getirebilmek amacıyla harap ve boş alanları ziraata açmak yer alır.

Milliyetçilik fikri XIX. yüzyılda ortaya çıkmış ve azınlıkları etkilemiştir. Konar-göçerler milliyetçilikten etkilenmemişlerdir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Osmanlı idari yapısı Devlet – Eyalet – Sancak – Kaza – Nahiye – Köy gibi idari birimlere ayrılırdı. Kazaların birleşmesiyle oluşan yönetim birimine sancak denir. Sancakların başında seyfiye sınıfından olan sancakbeyi bulunur. Sancakbeyleri bulunduğu bölgenin hem idari hem askeri hem de asayişinden sorumludur.

(Cevap D)

2. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan gelişmeler, Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde gerçekleşmiştir. Ancak, halifeliğin Osmanlılara geçmesi, yükselme dönemine ait bir gelişme olup Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi sonucunda gerçekleşmiştir.

(Cevap D)

3. Osmanlı, Lale Devri'nde Avrupa'dan geri kaldığını anlamış ve Avrupa'yı örnek alarak yenilikler yapmayı amaçlamıştır. Bu bağlamda Batı'ya geçici elçiler gönderilmiştir. Bu elçilerin görevi; Avrupa başkentlerinde meydana gelen siyasi, sosyal ve kültürel gelişmeleri takip etmekti. Bu amaçla 28 Mehmet Çelebi Paris'e gönderilmiştir. Mehmet Çelebi, Paris'teki izlenimlerini Sefaretname adlı eserinde anlatmıştır.

(Cevap C)

4. Osmanlı iskân politikasının kalıcı olabilmesi için bunda görevli bir kısmı merkezden gönderilen bir kısmı yerellerden oluşan bir memur grubu bulunmaktaydı. Bunlar arasında sancakbeyi, kadı, naib, iskân kâtibi, iskân mübaşiri, iskanbaşı, iskan beyleri ve kethüdalar, mimar, çölbeyi gibi görevliler yer almaktadır. Bulunduğu bölgenin güvenliğini sağlamakla sorumlu olan subaşı bu grupta yer almamıştır.

(Cevap A)

5. Divan-ı Hümayun'da vezir-i azam, vezirler, defterdar, kazasker, nişancı, kaptan-ı derya, yeniçeri ağası ve şeyhülislam yer almıştır. Ancak taşra yöneticisi olan beylerbeyi divan toplantılarına katılamazdı. Ancak lüzumu durumunda çağrılırsa Divan-ı Hümayun'a katılabilirdi.

(Cevap E)

6. Başdefterdarlığa bağlı olan başmuhasebe kalemi;

- Mali kanun ve nizamnameler hazırlar.
- Devlete ait imalat, ihale ve ödemeleri yapar.
- Para ile ilgili hesapları kontrol eder.
- Malikane beratlarını verir.
- Saray dahil bütün devlet dairelerinin gelirleriyle masraf hesaplarını tutar.
- Bir nevi Sayıştay vazifesi görür.

Mukataa gelirlerini toplamak iç hazinenin görevleri arasındadır.

(Cevap D)

7. 1363 yılında I. Murad Dönemi'nde kurulan Yeniçeri Ocağı askeri olan yeniçeriler Osmanlı Kapıkulu Ordusu'nun en gözde birlikleridir. Yeniçeri Ocağının en üst amiri konumundaki ocak ağası bizzat padişaha bağlıdır. Yeniçeri Ağasının tayini ve azlini bizzat padişah yapar.

Acemi Oğlanlar Ocağı, Yeniçeri Ocağı'na asker temin etmek üzere kurulmuştur.

Tımarlı sipahi, akıncılar ve cebelüler eyalet askeri kısmında yer almaktadır.

(Cevap A)

8. Tımarlı sipahiye sahib-i arz denir. Tımarı dâhilindeki toprakları işler ve reayanın vermekle mükellef bulunduğu vergileri toplardı. İşlediği toprağın mülkiyetine sahip değildir. Kendisinden istenen görevleri yerine getirdiği müddetçe devlete ait çeşitli vergileri kendi hesabına katmak hakkına sahiptir. Kendisine maaş mahiyetinde verilen araziyi vakfetmesi, satması ve miras bırakması mümkün değildir. B seçeneği doğrudur. Tımarlı sihapilere sahib-i raiyyet de denir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

9. Dirlik sisteminde geliri en fazla olan topraklar Has topraklar olup bunlar padişah, hanedan mensupları, vezirler, beylerbeyi, sancakbeyi gibi üst düzey görevlilere verilir. Osmanlı ordusunun en önemli kısımlarından olan Tımarlı sipahilerin amirine Alaybeyi denip bunlara tımar arazi tahsis edilirdi.

(Cevap B)

10. Örgütlenme çalışmaları ve ilgili olduğu padişah eşleştirmeleri A, B, C ve E seçeneklerinde doğru olarak verilmiştir. Ancak, kazaskerlik makamı Orhan Bey döneminde değil I. Murat zamanında oluşturulmuştur.

(Cevap D)

11. Osmanlı ordu ihtiyacı Kapıkulu ve Tımarlı sipahi ordusu kurulana kadar yaya ve müsellemlerden karşılanmıştır. Yayalar piyade birliklerden oluşurken, müsellemler sipahi, yani atlı birliklerden oluşmuştur. Yaya ve müsellem ordusu Orhan Bey döneminde kurulmuştur.

(Cevap B)

12. Osmanlı'da ilk şeyhülislam II. Murad döneminin meşhur ulemasından Molla Fenari'dir. Şeyhülislamın protokoldeki yeri vezir-i azamın bile önündedir. Kanuni zamanında ilmiye teşkilatının reisi haline gelmiştir. Şeyhülislam kazalardaki müftüleri tayin eder, ihtilafa düşülen konularda fetva verirdi. Ancak, devlet yazışmalarına ve fermanlara padişahın tuğrasını çekmek şeyhülislamın değil, nişancının göreviydi.

(Cevap B)

13. Topkapı Sarayı; Enderun, Birun ve Harem olmak üzere üç kısımdan oluşur. Enderun iç oğlanların hizmet ederek eğitim gördüğü yerdir. Birun kısmında ise kapıkulları ile divan hizmetlileri bulunur. Devlet hizmetleri bu kısımda görülür. Bu kısmın görevlileri arasında Kapıkulu piyadeleri, Kapıkulu süvarileri, bostancıbaşı, miralem, çavuşbaşı, çaşnigirbaşı gibi görevliler sayılabilir.

(Cevap A)

14. Osmanlı göçlerinde Kırım göçleri Varna'ya, Kafkas göçleri Trabzon, Samsun'a, Rumeli göçleri Üsküp ve Edirne'ye yapılmıştır. İstanbul ise hemen her göç furyasında sığınılan ve geçici iskân sahası olan bir şehirdir.

(Cevap E)

15. Menzil, sözlükte bir günlük yol, yol üzerindeki konak yerleri veya ev manalarına gelmektedir. Osmanlı Devleti'nde hareket halindeki bir ordunun konakladığı, bir kervanın durup geceyi geçirdiği, belirli bir mesafede at değiştirmek, dinlenmek için mola verilen yer olarak kullanılan tabirdir.

(Cevap C)

16. İlk Osmanlı-Haçlı Savaşı Sırpsındığı, Edirne'nin alınması Sazlıdere, Osmanlıların topu ilk kez kullanması I. Kosova ve Balkanlara kesin olarak yerleşilmesi de II. Kosova Savaşı ile ilgilidir. Dolayısıyla bu savaşlar ile D seçeneği arasında bir bağlantı kurulamaz.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Kuzey Afrika'dan Anadolu'ya yönelik göç sebepleri arasında Fransa'nın Cezayir ve Tunus'u, İtalya'nın Trablusgarp'ı işgali yer alabilir. Kuzey Afrika'da uygulanan kolonist anlayışın etkisi olabilir. Kuzey Afrika Müslümanlarının iş araması etkili olabilir. Bu sebeplere bağlı olarak İstanbul'a göçler yapılmış ve Osmanlı bunları belli bölgelere yerleştirmiştir. Ancak Kuzey Afrika'da bir ulus devlet kurma politikası yoktur. Burası Avrupalıların emperyalizmi uyguladığı bölgelerdir. Ulus devlet projesini Balkanlarda uygulamışlardır.

(Cevap C)

2. İskân politikasının hedefleri arasında asayişin temini, vergilerin artırılması, asker ihtiyacının karşılanması, devlet merkeziyetçiliğinin güçlendirilmesi, ahaliye verilen zararın önlenmesi, üretimin artırılması gibi faktörler yer alır. Fakat aşiret iskânlarında aşiretler kendileri yerleşik hayata geçmeye pek taraftar değillerdir. E seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

3. Yıldırım Bayezid devrine ait ilk iskân kaydı 1400-1401 yıllarında tuz yasağını kabul etmeyen ve Menemen Ovası'nda kışlayan aşiretlerden göçer – evlilere dair olup Filibe bölgesine gönderilmişlerdir. Çelebi Mehmet döneminde isyan eden Tatarlar Dobruca bölgesine yerleştirilmişlerdir.

(Cevap B)

4. İstanbul kuşatıldığı sırada buradan İtalya'ya kaçan Bizanslı bilginler, batılılara klasik Yunanca'yı öğreterek, hümanizma ve dolayısıyla Rönesans'a katkıda bulunmuşlardır.

(Cevap E)

5. Osmanlı Devleti'nin ilk Vezir-i azamı I. Murad döneminde göreve gelen Çandarlı Kara Halil Hayreddin Paşa'dır.

(Cevap D)

6. Geleneksel danışma kurulu olan Divan-ı Hümayun'un önemini kaybetmesinden sonra onun yerine Meşveret Meclisi toplanmaya başlamıştır. Meşveret Meclisi'nin düzenli bir hiyerarşisinin olmaması, üyeleri, mekânı ve bürokrasisinin bulunmaması yeni bir meclisi zorunlu kılmıştır. II. Mahmut Osmanlı Hükümeti'ni çağdaşlaştırmak için askeri reformları yürütmek üzere 1836'da Dar-ı Şura-yı Askeri'yi, sadrazama danışmanlık yapmak üzere 1838'de Dar-ı Şura-yı Babıâli'yi ve 1838'de Meclis-i Vala-yı Ahkâm-ı Adliye'yi kurmuştur.

(Cevap B)

7. 3 Kasım 1839'da ilan edilen Tanzimat Fermanı ile devlet geleneksel yapısından sıyrılarak yeni bir hukuk ve devlet anlayışına yönelmiştir. Fermana göre hızlı işleyen, modern, merkezi devlet üç temel üzerine inşa edilecektir. Birincisi Osmanlı vatandaşlarının can, mal, ırz dokunulmazlıklarının sağlanması, ikincisi herkesin gelirine göre vergi vermesi, üçüncüsü askerlik yükümlülüğünün adil ve belirli bir süre için yapılmasını sağlayacak düzenlemenin yapılmasıdır. Buna göre C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

8. Divan-ı Hümayun'da askeri ve örfi işlerden vezir-i azam, şer'i ve hukuki işlerden Kadıasker, mali işlerden Defterdar, arazi işleri has, zeamet, tımar dağıtımı işlerinden Nişancı sorumlu olup E seçeneği doğrudur.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

9. Kanunuesasi'ye göre meclis Heyet-i Ayan ve Heyet-i Mebusan olarak iki kısımdan oluşacak, seçimler 4 yılda bir yapılacak, 50.000 Osmanlı vatandaşı bir mebus seçebilecektir.

(Cevap C)

10. 1876 Vilayet Belediye Kanunu'na göre taşrada kurulacak her belediyenin belediye başkanı, belediye meclisi ve cemiyet-i belediyesi bulunmak zorundadır. Belediye meclisi üyeleri halk tarafından seçilir. Belediye başkanı da belediye meclisi üyeleri arasından hükümet tarafından atanır.

(Cevap D)

11. 1876 Kanunuesasi'ye göre hem başkentte hem de taşrada kurulacak belediyelerin üyeleri seçimle belirlenen meclisler tarafından idare edilmelidir. Kanunuesasi'de ayrıca belediyelerin kuruluş, görev ve meclis üyelerinin seçiminin kanunla kurulmasını öngörmüştür.

(Cevap C)

12. **Divan-ı Hümayun'un asıl üyeleri:** Vezir-i azam, Kubbealtı vezirleri, Kadı askerler, Defterdarlar ve Nişancıdır.

Belli bir statüye ulaştıktan sonra divan üyesi olanlar: Yeniçeri ağası, Kaptan-ı derya

Divan-ı Hümayun üyesi olmayıp toplantıya katılabilenler: Beylerbeyleri, Mazul Beylerbeyleri

Divan-ı Hümayun'un birinci derece yardımcıları: Reisülküttap, Tezkireciler, Çavuşbaşı

Buna göre, Reisülküttap birinci derece yardımcılardan olup B seçeneği doğrudur.

(Cevap B)

13. II. Abdülhamit 23 Temmuz 1908'de Meşrutiyet'i ilan etmeye zorlandı. Ancak 1908 seçim kanunu tamamlanmamıştı. Yeni bir kanun çıkarmak zaman alacağı için kanunlaşmamış seçim kanunu layihası ile seçime gidilmiştir. Yani seçimlerde 1877'de hazırlanan seçim kanunu kullanılmıştır.

(Cevap C)

14. Osmanlı Devleti'nde bir yerel yönetim birimi olarak modern ilk belediye Kırım Savaşı sırasında Avrupa devletleriyle artan temas sonucu 1854'te İstanbul'da kurulan "İstanbul Şehremaneti"dir. Şehremanetinin başında Şehremini bulunmaktadır.

(Cevap A)

15. 29 Ekim 1876 tarihli geçici talimatname ile yapılan seçimde 50.000 kişinin bir milletvekili seçimi sistemi uygulanamamış, yaş zorunluluğu 30'dan 25'e indirilmiştir. Daha önce 120 olarak belirlenen sayı Mısır ve Tunus'un durumu da dikkate alınarak 130'a çıkarılmış ve bunların 80'ni Müslüman, 50'sinin gayrimüslimlerden oluşması kararlaştırılmıştır.

(Cevap D)

16. Meclis-i Ahkâm-ı Adliye yasama, yürütme ve yargının birbirinden kesin hatlarıyla ayrılması amacıyla 5 Mart 1868'de Şura-yı Devlet ve Divan-ı Ahkâm-ı Adliye adlarıyla ikiye bölündü. 1891'de kurulan Bâb-ı Âli İstatistik Encümeni kurumu Şûra-yı Devlet'e bağlı görev yapmıştır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. 93 Harbi (1877–78 Osmanlı-Rus Savaşı) devam ederken mecliste savaş ve gidişatın kötülüğü gerekçe gösterilerek hükümetin ve padişahın sertçe eleştirilmesi üzerine padişah anayasanın kendisine verdiği yetkiye dayanarak meclisi kapattı. Böylece ilk Osmanlı Meclisi 93 Harbi'nin açtığı sorunlar nedeniyle kapanmış oldu.

(Cevap A)

2. II. Abdülhamit devrinde İslamcılık ideolojisine dış politik görev eklenerek ortaya çıkan Panislamizm (İttihad-ı İslam) siyasi diriliş için bir umut oldu. Buna göre imparatorluk içinde yaşayan Müslümanlar ile İngiltere, Fransa, Rusya, Çin işgali altındaki Müslümanların halife etrafında bir araya getirilmesi doğrultusunda bu güçten yararlanılması amaçlandı. Ancak büyük devletlerin sömürgelerinde bu akıma izin vermemeleri ve Müslümanlar arasında milliyetçilik düşüncesinin giderek güç kazanması Panislamizm'in beklenen politik sonuçlarının gerçekleşmesine izin vermedi.

(Cevap E)

3. 1913 Vilayet Kanunu'nda, vilayete düşen vazifeler, mahalli hizmetler tanımlanmış ve vilayetlerin hem merkezi devletin bir birimi hem de tüzel kişiliğe sahip bir yerel yönetim organı olduğu kabul edilmiştir.

(Cevap C)

4. Tanzimat Dönemi'nde, eğitimin geliştirilmesinin önemi giderek daha iyi anlaşılmış, yeni ders araç-gereçleri, yeni okullar, öğretim yöntemleri kullanılmaya başlanmış, medrese dışındaki örgün eğitimde basamak sistemine gidilmiş, eğitim yönetiminde yeni bir örgütlenmeye geçilmiştir. Avrupa'daki gelişmelerin topluma tanıtılmasında ve eğitimdeki yenileşmelerde Avrupa'da görevli Osmanlı elçilerinin ve öğrenim görmüş aydınların etkisi olmuştur.

(Cevap B)

5. İlk Enderun Okulu 1455 yılında Fatih tarafından kurulmuştur. Amacı Türk Devleti'nde ileride görev alacak yönetici ve devlet adamı yetiştirmektir. Bu okullarda eğitim gören kişiler Osmanlı siyasal sistemi içinde yer alabiliyor, askeri lider ve yüksek yönetici olabiliyorlardı. Bunun kaynağı ise devşirme sistemi olup Acemi Oğlanlar Ocağı'nda belli bir eğitim aldıktan sonra Enderun Mektebi'ne öğrenci olarak seçiliyorlardı.

(Cevap A)

6. Bursa Ulu Camii, Yıldırım Beyazıt tarafından 1396-1400 yılları arasında yaptırılmıştır. Dikdörtgen planlı cami yaklaşık 5000 m^2 boyutlarında olup 20 kubbe ile örtülüdür. Batı tarafındaki minaresi Yıldırım Beyazıt tarafından, doğu tarafındaki minaresi ise Çelebi Mehmet tarafından yaptırılmıştır. Bursa Ulu Camii içerisinde çok sayıda hat yazması bulunmaktadır. Mimarı Ali Neccar olup İslam'da makam bakımından beşinci en büyük camiidir.

(Cevap C)

7. Muhammed Ahmed kendisini mehdi ilan etti ve Sudan'da ayaklandı. Mısır eyaletine bağlı Sudan'da isyan 1881'de başladı. İsyan için Mısır ve İngiliz kuvvetleri bölgeye gönderilmiş ama çok büyük kayıplar verilmiştir. 1899'da ise İngiltere Sudan'ı denetim altına almıştır. Bundan sonra mehdilik hareketi değişim göstererek bir milli hareket olmuştur. Mehdinin oğullarından Seyyid Abdurrahman, ensarı aşama aşama etkin bir sosyo-politik güç olarak yeniden örgütledi. Ümmet Partisini kurdu. Sudan 1956 yılında bağımsız bir devlet olduktan sonra mehdinin torunlarından Seyyid Sadık 1960'larda Sudan'da bu partinin başında başbakan olarak görev yaptı.

(Cevap D)

8. Berlin Kongresi 13 Haziran 1878'de Almanya Başbakanı Prens Bismarck'ın başkanlığında toplandı ve bir ay sürdü. Kongrede İtalya, Almanya ve İngiltere temsilcileri de yer almıştır. İngiltere; Lord Beaconsfield, Lord Salisbury ve Lord Odo Rusell tarafından temsil edilmiştir. İtalya'yı ise Kont Corti, Kont de Laumag temsil etmiştir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Osmanlı Devleti'nde başkent için merkez tabiri kullanılmış, başkent dışında kalan bütün yerlere ise taşra denilmiştir. Osmanlı Devleti'nde taşra idaresi, aşağıdan yukarıya köy, kaza, sancak ve eyalet olmak üzere idari taksimata tabii tutulmuştur.

(Cevap D)

10. Osmanlı toprak sisteminde; hiçbir işe yaramayan, ekilmeyen, biçilmeyen, ıssız ve boş arazilere Arazi-i Mevat denmiştir.

(Cevap E)

11. Fatih'ten sonra Divan'a sadrazamlar başkanlık etmeye başlamıştır. Bu durum, sadrazamların önemini artırmıştır. Fakat buna rağmen padişahlar divan toplantısını takip etmek gereği duyduklarında bunu, Kasrıadl denilen yerden yapmışlardır.

(Cevap C)

12. Osmanlı İmparatorluğu'nda koyun ve keçi sahiplerinden alınan vergiye adet-i ağnam adı verilmektedir. Adet-i ağnam, ufak tefek bazı farklılıklar dışında genellikle 2 koyuna 1 akçe olarak alınırdı. Koyun kuzulu da olsa tek bir koyun sayılır, koyun için ayrı kuzu için ayrı vergi alınmazdı. Genellikle padişah hasları altında merkez hazinesi tarafından toplanan adet-i ağnam maliyenin önemli gelir kaynaklarından biri idi. Çünkü imparatorluk meralarında milyonlarca koyun ve keçi vardı.

(Cevap D)

13. Reaya, toprağını üst üste boş bıraktığı ya da toprağını bıraktığı takdirde öşür bedeli ile çiftresmini sipahiye ödemek zorundaydı. Çiftbozan akçesi denilen bu resim ya da vergi, bir defaya mahsus olarak alınırdı. Bu resmî ödeyen reaya istediği yere gidebilirdi.

(Cevap B)

14. Osmanlı Devleti'nde başka bir ülkeden gelen mallar Osmanlı ülkesi içerisinde sarf olunmayıp başka bir ülkeye götürülürse transit bir şekilde Osmanlı toprağından geçen bu ticari mallardan vergi alınırdı. Bu alınan vergiye, masdariyye ya da müruriye denmiştir.

(Cevap D)

15. Slavca bir kelime olan voynuk, asker demektir. Vazifeleri, sefer sırasında ordunun at ve çayır ihtiyacını karşılamaktı. Çayır voynukları ve sefer voynukları olmak üzere iki gruba ayrılmışlardı. Voynuklar ayrıca, sefer sırasında seyislik de yapardı.

Voynukluk müessesesinin ilk olarak 1376'da Kara Timur Paşa'nın tavsiyesi üzerine kurulduğu belirtilir.

(Cevap A)

16. Osmanlı ordusunun en kalabalık sınıfını Tımarlı sipahiler oluşturuyordu. Tamamı Türklerden ve hazineden para harcamadan oluşturulan bu ordunun sayısı XVI. yüzyıl sonlarında 200 bini aşmıştı.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Sultan I. Ahmet tarafından yaptırılan Sultanahmet Camii'nin mimarı, Hassa Mimarlar Ocağı'nın başmimarı olan Sedefkâr Mehmet Ağa'dır. Sultanahmet Camii, 1609–1617 yılları arasında yapılmıştır.

(Cevap C)

2. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, Divan-ı Hümayun için doğru bilgilerdir. Ancak Divan örgütü I. Murat değil, Orhan Bey tarafından oluşturulmuştur.

(Cevap D)

3. Osmanlı Devleti'nde sanatkâr, komutan ve devlet adamı yetiştiren kurum Enderun'dur. Enderun, Fatih döneminde kurulmuştur. Hristiyan ailelerden devşirilen çocukların zeki ve gösterişlileri saraya alınarak özel bir şekilde yetiştirilirdi.

(Cevap B)

4. Soruda verilen görevi yerine getiren görevli nişancıdır. Nişancının ferman ve beratlara tuğra çekme, yabancı devletlerle yazışmalar yapma gibi görevleri de vardı. Dışişleri bakanı gibi çalışan nişancı, bu görevini daha sonra reisülküttaba bırakmıştır.

(Cevap D)

5. İnas Rüşdiyesi ve İnas Darülfununu kızlar için açılmış okullardır. 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile rüşdiye, idadi ve sultanilerde karma eğitim yapılması öngörülmüştür. Ayrıca bu nizamnameye göre sıbyan mekteplerine devam mecburiyeti erkekler için 6-10, kızlar için 7-11 yaşları olarak belirlenmiştir. Geçici İlköğretim Kanunu 1913'te yayımlanmış ve ilköğretimi zorunlu hale getirmiş, iptidailerle rüşdiyeleri birleştirmiş, ilköğretimde okutulacak dersleri belirlemiştir. Kanunuesasi'de temel eğitim zorunlu hale getirilerek kızların da eğitim almaları sağlanmıştır. Buna göre Geçici İlköğretim Kanunu'nun kızların eğitimi için ayrı bir katkısı yoktur.

(Cevap D)

6. Lala Mustafa Paşa tarafından Kıbrıs'ın fethedilmesi, Osmanlı'ya karşı bir Haçlı saldırısına yol açmış, 1571'de Haçlılarla yapılan İnebahtı Deniz Savaşı'nda Osmanlı donanması yenik düşmüştür. Bu savaşla, Preveze Zaferi ile elde edilen Akdeniz üstünlüğü kaybedilmiştir.

(Cevap A)

7. Osmanlı ordusunun eksikliklerini gidermek için çalışan ve daha köklü değişiklikler için Avrupalı bir güçle ittifaka girmenin yerinde olacağı kanaatinde olan II. Abdülhamit, Osmanlı Devleti'ne açıkça düşmanlık gösteren İngiltere ve Fransa'ya pek sıcak bakamıyordu. O dönemde Avrupa'da öne çıkmış kara gücü 1870'te Fransa'yı yenmiş Almanya idi. Diğer Avrupalı devletlerle karşılaştırıldığında Almanya'nın Osmanlı Devleti'nin içişlerine karışmak gibi bir eğilimi de yoktu. Bütün bu faktörleri dikkate alan II. Abdülhamit, Osmanlı ordusunun yeniden yapılandırılması için Alman subaylarının Osmanlı hizmetine verilmesini talep etti. 1882'de dört Alman subayının üç sene için sözleşmeli olarak Osmanlı ordusunda çalışmaları Alman hükümetince kabul edildi.

(Cevap B)

8. II. Abdülhamit denizcilik alanında yeni savaş araç ve gerekçelerine ilgi göstermiş, denizaltının dünya sahnesine çıkmasından kısa bir süre sonra İngiliz Nordenfelt şirketine verdiği siparişle iki denizaltıyı donanmaya katmıştır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

9. Tanzimat'tan itibaren yaptığı reformların çoğunda Fransa'yı model alan ve 1869'da yürürlüğe giren Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile, eğitim sistemini bu ülkeninkine göre yapılan Osmanlı geleneksel olanla moderni bir arada tutan yöntem uygulanmıştır. Bu nizamname çerçevesinde Darülmuallimin-i Kebir'in (Büyük öğretmen okulu) açılması gündeme gelmiş, karma eğitim hükme bağlanmıştır. Gayrimüslimlere de aynı oranda eğitim imkânı tanıdığı için Osmanlıcılığın etkisindedir. Ancak Darülfünun'un ilk kez açılmasının gündeme gelmesi 1853'te olup B seçeneği yanlıştır.

(Cevap B)

10. Tanzimat dönemi 1839 ile 1876 arası dönemi kapsamaktadır. İlk erkek rüştiyesi 1846'da, ilk kız rüştiyesi 1859'da açıldı. Ortaöğretimin ikinci kademesi seviyesindeki ilk idadi 1874'te İstanbul'da açıldı. İlk sultani olarak Galatasaray'da açılan Mektebi Sultani'nin tarihi 1868'dir. 1860 yılında Mithat Paşa tarafından kimsesiz, yetim, öksüz çocukları meslek sahibi yapmak amacıyla ıslahhaneler açıldı. İlk ticaret mektebi ise II. Abdülhamit döneminde 1883'te açılmış olup D seçeneği yanlıştır.

(Cevap D)

11. Balkan devletlerinin kuruluş ve yükselişlerinde öğretmenlerin oynadıkları rol göz önüne alınarak öğretmenlere kurtarıcı gözüyle bakılması, eğitimde niceliğin yerine niteliğin artırılması fikrinin ön plana çıkması eğitime yaptığı katkılardan dolayı Türk Fröbel'i olarak adlandırılan Satı Bey'in çalışmalarının ürünüdür.

(Cevap C)

12. Mekteb-i Sultani, yani Galatasaray Lisesi devletle ve milletle ilgili konularda ortak duygu ve düşüncelere ve Batı medeniyetinin insanlığın ortak değerleri haline gelen felsefe ve düşünce birikimine sahip dönemin en uygun uluslararası iletişim dili olan Fransızcayı etkin bir şekilde kullanabilen insanlar yetiştirmek olarak kurulmuştur. Bu kurulan okul Osmancılık ideolojisinin laboratuvarı gibidir.

(Cevap E)

13. Usul-i cedid, yani yeni yöntemler uygulaması 1840'larda öğretim ilke ve yöntemleri, öğretim araç ve gereçleri gibi alanlarda köklü yenilikler getirmiştir. Bu geleneksel ve modern eğitim konusunda mücadele alanı olmuştur. A, C, D ve E seçeneklerinde verilen özellikler usul-i cedid çerçevesinde yapılmış olup usul-i cedid'in Osmanlıcılık fikri ile ilgisi yoktur. Usul-i cedid Batıcılık ideolojisi ile ilgili bir durum olup B seçeneği yanlıştır.

(Cevap B)

14. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen özellikler, Kanuni Dönemi'ne ait olan gelişmelerdir. Ancak Baharat Yolu'nun denetimi Kanuni zamanında değil, Yavuz Sultan Selim'in Mısır'ı fethi ile ele geçirilmiştir.

(Cevap D)

15. Osmanlı Devleti ile İran (Safeviler) arasındaki temel sorun mezhep ayrılığı, yani Sünni-Şii çatışması olmuştur. Her iki devlet de Müslüman olmasına rağmen mezhep kavgaları dolayısıyla mücadele etmişlerdir.

(Cevap A)

16. Sokollu Mehmet Paşa, Don-Volga ve Süveyş Kanal Projelerini hazırlarken, Coğrafi Keşiflerin Osmanlı Devleti üzerinde yarattığı olumsuz sonuçları gidermek, Akdeniz ticareti ile İpek ve Baharat Yollarını tekrar canlandırmak istemiştir. Don-Volga Kalan Projesi ile İpek Yolu'na, Süveyş Kanal Projesi ile de Baharat Yolu'na ve Akdeniz'e eski önemini tekrar kazandırmayı amaçlamıştır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. 1718-1730 yılları arasına Lale Devri denir. Dönemin padişahı III. Ahmet, sadrazamı ise Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'dır.

- Kemankeş Mustafa Paşa; Sultan İbrahim,
- Humbaracı Ahmet Paşa; I. Mahmut,

Halil Hamit Paşa, Cezayirli Gazi Hasan Paşa; I. Abdülhamit döneminin sadrazamlarıdır.

(Cevap B)

2. Birinci Dünya Savaşı'nı finanse edebilmek için para arayışına girince alınan borçlara karşılık para basma yetkisinin Düyun-u Umumiye İdaresi'ne devri önerildi. Düyun-u Umumiye İdaresi kaimenin karşılığının altın olarak hazinede bloke edilmesi koşuluyla öneriyi kabul etti. Neticede Almanya'dan alınan 15 milyon frank Düyun-u Umumiye'nin Almanya şubesine devredilerek 10 Temmuz 1915'te yeni kaimeler piyasaya sürüldü.

(Cevap E)

3. 19. yüzyıl Osmanlı taşra yönetiminde büyük değişikliklerin yaşandığı bir dönemdir. "Ayanlar Çağı" olarak nitelenen 18. yüzyılda devletin taşradaki otoritesi hayli zayıflamıştı. Tanzimat döneminde de daha önce başlatılan reformlar devam ettiği gibi reform süreci her alana yaygınlaştırıldı. Tanzimat dönemi reformlarının temel amacı bozulan merkezi otoriteyi kurmak ve merkez ile taşra arasındaki bağları yeniden güçlendirmektir.

(Cevap A)

4. Osmanlı Devleti, Fransa örneğini alarak 1864 Vilayet Nizamnamesini hazırlamıştır. 1864 Vilayet Nizamnamesine göre vilayet, sancak, kaza ve köy olarak ayrılan idari yapıya 1871 Nizamnamesiyle Memurun-i İcraiyye, Meclis-i İdare, belediyeler ile nahiyeler eklenmiştir. Nahiyeler yeni eklendiği için D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

5. Kamuoyu, bir konuda kamunun yani halkın genel düşünce, tavır ve yaklaşımıdır. 1789 Fransız İhtilali sırasında yaşanan olaylar ve ardından yayılan siyasi fikirler, zamanla bireyi ve bunların ortak talepler etrafında bir araya gelmesiyle oluşan bilinçli kitleyi, siyasi açıdan belirleyici bir güç haline getirmiş, böylece kamuoyu önemli hale gelmiştir.

(Cevap C)

6. 19. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde iktidarın kamuoyunu kontrol ve yönlendirmede kullandığı en etkili araçlardan biri basındı. 1831'de çıkarılan Takvim-i Vekayi'nin amacı yerli ve yabancı kamuoyunu bilgilendirmektir.

Zamanla Ceride-i Havadis, Tercüman-ı Ahval, Tasvir-i Efkâr, Muharrir, İbret gibi özel gazetelerin yayın hayatına girmesiyle 1860'lardan itibaren basın önceki dönemin aksine kamuoyunun sesi ve muhalif kesimlerin iktidara karşı en önemli aracı haline gelmiştir. Bunlar da özel teşebbüsün basın hayatına girmesiyle oluşan gelişmelerdir.

(Cevap E)

7. Osmanlı'da ilk boykot hareketi Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu zor koşulları fırsata dönüştüren Avusturya'nın 1908'de Bosna-Hersek'i topraklarına kattığını ilan etmesiyle Avusturya'ya karşı yapıldı. 1910'da Girit'in ilhakından sonra Yunanlılara, 1913'te ise Osmanlı'da yaşayıp Yunanistan'a destek veren Rumlara karşı boykot yapılmıştır. Çeşitli siyasi krizlerin yarattığı boykot hareketleri Osmanlı kamuoyunun kitlesel eylemlerle tepkilerini ortaya koyacak düzeyde bilinçlenmesi anlamında kayda değerdir.

(Cevap D)

8. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen gelişmeler, Osmanlı duraklama döneminde yaşanan eyalet ayaklanmalarının nedenleri arasındadır. Ancak, batı tarzı yeniliklerin eyaletlerde benimsenmemesi diye bir durum söz konusu değildir. Osmanlı Devleti'nin duraklama döneminde batı etkisi olmayıp batı tarzı yenilikler gerileme döneminde başlamıştır. Bu isyanların, yapılan batı tarzı ıslahatlarla bir ilgisi yoktur.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Tanzimat dönemi eğitim alanındaki yenileşmelerin nedeni olarak;

- Ülkede yeniliklere büyük gereksinim duyulması ve halkın eğitilmesinin "Devletin ve hükümetin önemli bir görevi" olarak görülmesi,
- Osmanlı yönetimi ve Türklere karşı düşmanca davranan Avrupa kamuoyunun desteğini kazanma düşüncesi,
- Avrupa devletlerinin baskıları sayılabilir. Bu dönemde devleti felakete gidişten kurtaracak yolun eğitimin geliştirilmesi olduğu anlaşılmış ve bu konuda çalışmalar yapılmıştır.

Fakat varlığını sürdüren medrese zihniyeti eğitimdeki yenileşmeyi kolay benimsememiş, ortaya çıkan zıtlık ve farklılıklar toplumda olumsuz sonuçlara sebep olmuştur.

(Cevap E)

10. Osmanlı'da bilinen ve sınıf bilinci taşıdığı söylenebilecek ilk işçi örgütü 1894'te gizlice kurulan Amele-i Osmanî Cemiyeti'dir. II. Abdülhamit rejimine karşı halkı ayaklanmaya davet eden bu örgüt, yarı sendikal ve yarı siyasal bir oluşumdu. Ameleperver Cemiyeti, Operaia Cemiyeti, Omonia Cemiyeti, Rum ve İtalyan sermaye sahipleri tarafından işçiler için yardımlaşma ve dayanışma derneği niteliğindedir. Yani bunlar işçi örgütü değil, işçiler yararına kurulmuş derneklerdir.

(Cevap D)

11. A, B, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler XVIII. yüzyıl ıslahatlarının özellikleri arasında yer almaktadır. Fakat C seçeneğinde yer alan ifade XVIII. yüzyıl ıslahatlarının özellikleri arasında yer almaz. Sadece XVIII. yüzyıl ıslahatları değil, Osmanlı tarihinde yapılan tüm ıslahatlarda halk istekleri göz önünde bulundurulmamıştır.

(Cevap C)

12. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan gelişmeler III. Selim dönemine ait ıslahatlardır. Fakat ulufe alım-satımının yasaklanması I. Abdülhamit dönemine ait bir gelişmedir.

(Cevap E)

13. II. Abdülhamit, 93 Harbi'nden sonra artan sömürgeci politikalara karşı bir dayanak noktası ve ideolojik olmaktan ziyade pratik bir vasıta olarak İslam birliği siyasetini uygulamaya çalıştı. Saltanatı boyunca modernleşen merkezi yönetim ile Arapları kaynaştırıp buralarda etkili olmayı hedefledi. Aynı zamanda nüfuzlu kişilerin sadakati üzerinden de geniş kitleleri merkeze bağlamaya çalıştı. Bundan dolayı da nüfuzlu kişilere belli ayrıcalıklar tanıdı.

(Cevap C)

14. Lale Devri'nde matbaada ilk bastırılan kitap Arapçadan Türkçeye çevrilen *Vankulu Lügatı* olup her iki cildi Ocak 1729'da basılmıştır.

(Cevap E)

15. Osmanlı Devleti, XVIII. yüzyılda Avrupa'dan geri kaldığını anlamış ve açığı kapatmak gereğine inanmıştır. Avrupa ile olan açığı kapatmak için Avrupa'yı örnek almak gerekiyordu. Avrupa'nın ilerlemesini, gelişmesini sağlayan faktörleri yerinde incelemek amacıyla ilk defa Avrupa'ya geçici elçiler gönderilmiştir. Avrupa'ya ilk defa geçici elçilerin gönderildiği dönem Lale Devri'dir. Lale Devri padişahı ise III. Ahmet'tir.

(Cevap A)

16. Osmanlı Devleti II. Viyana kuşatmasında başarısız olunca, Avrupa devletleri papa öncülüğünde birleşerek Osmanlı'ya karşı Kutsal İttifak adıyla bir bağlaşma meydana getirdiler. Bu ittifaka Avusturya, Lehistan, Venedik, Malta ve Rusya katıldı.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. III. Ahmet, 1703 yılında "Edirne Olayı" denilen faaliyet sonucunda tahta geçmiştir. 1730 yılına kadar tahtta kalan III. Ahmet, Patrona Halil İsyanı ile tahttan indirilmiş ve yerine I. Mahmut geçmiştir. Lale Devri, Pasarofça Antlaşması ile başlar ve 1730 Patrona Halil İsyanı'na kadar devam eder. Yapılan açıklamaya bakıldığında Lale Devri padişahının III. Ahmet olduğu görülür.

(Cevap B)

2. İlk başkanlığını Server Paşa'nın yaptığı Ayan Meclisi görev alanına giren konularla ilgili kanun çıkarılmasını veya eski yasaların düzeltilmesini isteyebilirdi. Heyet-i Ayan'a seçilebilmek için devlete yaptığı hizmetlerle ön plana çıkmış, kırk yaşını doldurmuş, hükümet üyeliği yapmış kişilerle elçi, vali, patrik, haham ve üst düzey görevlerde çalışmış olmak gerekmekteydi. Heyet-i Ayan üyeliği ömür boyu sürer, başka bir göreve atansa bile üyeliği devam eder, ancak üyelerin kendi isteği ile üyeliği sona erebilirdi.

(Cevap A)

3. III. Osman, 1754-1757 yılları arasında tahtta oturmuş ve ıslahat faaliyetlerinde bulunmamıştır. Esham sistemi ve Deniz Mühendishanesi gibi ıslahatlar III. Mustafa Dönemi'ne aittir. Nizam-ı Cedit, İrad-ı Cedit ve devlet matbaası gibi ıslahatlar ise III. Selim döneminde yapılmıştır.

(Cevap E)

4. Lale Devri'ni sona erdiren gelişme Patrona Halil İsyanı'dır. Osmanlı Devleti'nde Lale Devri ıslahatları önemli bir yer tutarken bununla birlikte lüks ve israfın, zevk ve eğlencenin yaygınlık kazanması tepkiyle karşılanmıştır. Bu duruma, Damat İbrahim Paşa'nın takip ettiği politikalar ve yakınlarını yüksek mevkilere yerleştirmesi, ayrıca İran Savaşları'ndaki başarısızlıklar da eklenince Patrona Halil ve arkadaşları fakir halkı da kışkırtarak isyan etmişlerdir. İran üzerine yeni bir sefer hazırlığı yapan ve Üsküdar'da bulunan Padişah III. Ahmet, isyan üzerine saraya dönmüştür. İsyancılar başta sadrazam olmak üzere pek çok devlet adamının idamını istemişlerdir. Başlangıçta kabul edilmeyen bu istekler daha sonra yerine getirilmiştir.

(Cevap C)

5. Pasarofça Antlaşması, 1718 yılında imzalanmıştır. Bu antlaşmanın imzalandığı tarihten 1730'daki Patrona Halil İsyanı'na kadar olan döneme Lale Devri denir. Lale Devri, Osmanlı tarihi açısından önemli bir dönemdir. Çünkü bu dönem Osmanlı'nın yüzünü Avrupa'ya döndüğü dönemdir. Yani Osmanlı Devleti Avrupa'dan geri kaldığını bu dönemde anlamış ve bu doğrultuda ıslahatlara başlamıştır.

(Cevap B)

6. III. Selim, III. Mustafa, III. Osman ve II. Mahmut gibi padişahlar Osmanlı'nın Avrupa'yı ilk defa örnek almasından sonra tahta geçen kişilerdir. Osmanlı Devleti, Batı'yı örnek alarak ıslahat yapmaya ilk defa Lale Devri'nde başlamıştır. Lale Devri'nde ise Osmanlı padişahı, III. Ahmet'tir.

(Cevap A)

7. Gerileme dönemi, XVIII. yüzyıldır. Dolayısıyla bu açıdan bakıldığında A, B, C, D seçeneklerindeki padişahlar XVIII. yüzyılda tahtta oturmuş ve ıslahatlar yapmıştır.

- III. Ahmet: 1703-1730
- I. Mahmut: 1730-1754
- III. Mustafa: 1757-1774
- III. Selim: 1789-1807
- II. Mahmut: 1808-1839

Verilen bilgilere bakıldığında II. Mahmut, 19. yüzyıl padişahıdır ve Gerileme Dönemi ıslahatçısı değildir.

(Cevap D)

8. Osmanlı Devleti, XVIII. yüzyıl ıslahatlarında daha çok Fransa'yı örnek almıştır. Avrupa'daki gelişmeleri takip etmesi amacıyla ilk geçici elçi Paris'e gönderilmiştir. I. Mahmut Dönemi'nde Fransız asıllı Humbaracı Ahmet Paşa, askerî ıslahatlarda etkili olmuştur. Fransa'dan çok sayıda askerî uzman getirtilmiş ve ıslahatlar yapılmıştır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

9. Mühendishane-i Bahri Hümayun III. Mustafa; Sekban-ı Cedit ve Eşkinci Ocağı II. Mahmut; İstihkâm Okulu I. Abdülhamit Dönemi faaliyetleridir. III. Selim zamanında Avrupa tarzı kurulan ordu ise Nizam-ı Cedit Ordusu olup bu ordunun eğitimi amacıyla da Levent ve Selimiye Kışlaları yapılmıştır.

(Cevap D)

10. Şahkulu İsyanı, II. Bayezid Dönemi'nde çıkmıştır. Osmanlı Devleti, bu dönemde ıslahat hareketinde bulunmadığı için bu isyanın ıslahatları etkilemesi söz konusu değildir. Patrona Halil İsyanı, Lale Devri'nde yapılan ıslahatlara bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Kabakçı Mustafa İsyanı da III. Selim ıslahatlarına tepki olarak ortaya çıkmıştır.

(Cevap E)

11. Rusçuk Ayanı Alemdar Mustafa Paşa'nın etkisiyle padişah ile ayanların karşılıklı sorumluluklarını belirleyen ve bu yönüyle padişahın otoritesini sınırlandıran Sened-i İttifak 1808'de imzalanmıştır. Sened-i İttifak ile ilk kez padişahın yetkileri kısıtlanmıştır.

(Cevap D)

12. Fransız İhtilali sonucunda milliyetçilik düşüncesi yaygınlaşmış ve çok uluslu devletleri olumsuz etkilemiştir. Osmanlı Devleti de bunlardan birisidir. Sırplar, Osmanlı hâkimiyetinde yaşıyordu. Sırplar, milliyetçilik düşüncesinden etkilenmişler ve kendi millî devletlerini kurmak amacıyla 1804'te isyan etmişlerdir. Böylece Fransız İhtilali'nin sonucu olan milliyetçilikten etkilenen ilk topluluk Sırplar olmuştur.

(Cevap C)

13. Osmanlı Devleti Yavuz Dönemi'nde Doğu eksenli bir siyaset izleyerek İslam birliğini sağlamaya çalışmıştır. Bu çerçevede İran'la Çaldıran Savaşı yapılmış, Memlüklerle Mercidabık ve Ridaniye Savaşları yapılmıştır. Bu savaşların sonunda Mısır, Suriye, Hicaz bölgesi Osmanlı topraklarına katılmıştır.

Osmanlı'da veraset sistemini I. Ahmet değiştirmiş, Yeniçeri Ocağı'nı II. Mahmut kaldırmış, Anadolu Hisarı'nı Yıldırım Bayezid yaptırmıştır.

(Cevap E)

14. Osmanlı Devleti Kuruluş Dönemi'nde Haçlılarla;

- Sırpsındığı Savaşı,
- Niğbolu Savaşı,
- I. Kosova Savaşı,
- Varna Savaşı,
- II. Kosova Savaşı'nı

yapmıştır.

Palekanon Savaşı, Bizans ile yapılan bir savaştır. B seçeneği doğru cevaptır.

(Cevap B)

15. 1448 yılında Osmanlı Devleti ile Haçlılar arasında yapılan II. Kosova Savaşı'nı Osmanlılar kazanmıştır.

Bu savaş sonucunda;

- Balkanlardaki Türk egemenliği kesinleşmiştir.
- Avrupalılar savunmaya çekilirken Osmanlılar Balkanlarda taarruza geçmişlerdir.
- Osmanlıların İslam dünyasındaki prestiji artmıştır.
- Bizans'ın Avrupa'dan yardım alma ümidi kalmamış, ayrıca Avrupalılar Osmanlıları Balkanlardan çıkaramayacaklarını anlamışlardır.

(Cevap D)

16. Edirne Orhan Bey'in oğlu şehzade Murat tarafından 1361 Sazlıdere Savaşı'yla fethedilmiştir.

Halil İnalcık'ın yazdığı *Devlet-i Aliyye:* Osmanlı İmparatorluğu üzerine araştırmalar I. Klasik Dönem (1302-1606) adlı eserine göre I. Murat Edirne'yi şehzadeliği zamanında fethetmiştir.

Şehzade Murat öncelikle İstanbul ve Edirne arasındaki Çorlu ve Lüleburgaz kalelerini almış, daha sonra da Edirne'ye yönelmiştir.

1361 baharında Şehzade Murat, Lalası Şahin, uç beyleri ve geri kalan tüm kuvvetleriyle birlikte Edirne üzerine yürümüş ve Bizans komutanını mağlup ederek şehri teslim almıştır. Edirne'nin alınmasıyla Osmanlı bir taraftan İstanbul'a yönelirken diğer taraftan Balkanlara doğru yeni hedefler belirleme imkânına kavuşmuştur.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Matbaanın Osmanlı Devleti'ne batıdan 300 yıl gecikme ile gelmesi; toplumun uyanma ve aydınlanmasının gecikmesi, topluma yön verebilecek ve kamuoyu oluşturacak basın-yayın yaşamının oluşamaması, ayrıca Rönesans ve Reform hareketlerinin dışında kalınmasında etkili olmuştur.

(Cevap B)

2. Sırpsındığı, I. Kosova, Niğbolu ve II. Kosova Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi'nde Haçlılarla yaptığı mücadelelerdir. 1302 yılında gerçekleşen Bafeus Savaşı ise Osmanlı Beyliği ve Bizans İmparatorluğu arasında yapılan tarihteki ilk silahlı çarpışmadır. Savaşı, Osman Bey yönetimindeki Osmanlı ordusu kazanmıştır. Prof. Dr. Halil İnalcık; Osmanlı beyliğinin, Bafeus Muharebesi'ndeki Osman Bey'in galibiyetinden sonra devlet niteliğini kazandığını iddia etmektedir.

(Cevap A)

3. Fetret Devri, Osmanlı Devleti'nde taht kavgaları nedeniyle 1402-1413 yılları arasında süren kargaşa dönemidir. Yıldırım Bayezid'in 1402 Ankara Savaşı'nda Timur'a tutsak düşmesinden sonra padişahın tahta aday dört oğlu, İsa, Süleyman, Musa ve Mehmet Çelebiler 11 yıl süren bir mücadeleye girişmişlerdir. Kasım ise bu taht mücadelesine hiç girmemiştir. Bilindiği gibi bu mücadeleyi Mehmet Çelebi kazanmış ve devleti dağılmaktan kurtarmıştır.

(Cevap B)

4. II. Meşrutiyet döneminde kadınların sosyal, kültürel, ekonomik yaşama eskiye oranla daha etkin girmeleri onların orta ve yükseköğretimde daha üst düzeylerde öğrenim görmelerine imkân sağlamıştır. Nitekim 1911'de ilk kız idadisi açılmış ve 1913'te İstanbul İnas Sultanisi adını almıştır. Söz konusu okul ülkede açılan ilk kız lisesidir. Taşrada açılan ilk kız liseleri 1922, 1923'te İzmir ve Ankara'da açılmıştır.

(Cevap E)

5. II. Abdülhamit'in baskıcı bir yönetim uygulamasında siyasi istikrarsızlık meclisin kapatılmış olması, muhaliflerin anayasaya dayanarak sürgüne gönderilmesi, sansür ve hafiye teşkilatı etkili olmuştur. Padişahın devlet adamlarına ve kurumlarına güvensizliği, yarattığı aşırı tedbirli, mesafeli ve müdahaleci tutumu, yönetim ve denetim mekanizmalarının önemli ölçüde Bab-ı Âli'den Yıldız Sarayı'na aktarıldığı bir "tek adam" devri oluşturmuştur. Bunda ekonomik krizler ve dış müdahalelerin etkisi olmayıp D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

6. I. Mahmut Dönemi'nde ordunun teknik subay gereksinimini karşılamak amacıyla batı tarzı askeri okul olan Kara Mühendishanesi açılmış, Humbaracı Ahmet Paşa, Osmanlı ordusunda düzenlemeler yapmış, Avusturya ve Rusya ile gerileme döneminde imzalanan son kazançlı antlaşma olan Belgrat Antlaşması imzalanmış; ancak bu antlaşmalarda arabuluculuk yaptığı için Fransa'ya verilen kapitülasyonlar 1740 Antlaşması ile sürekli hale getirilmiştir. Rusların, Çeşme'de Osmanlı donanmasını yakması III. Mustafa Dönemi'nde gerçekleşmiştir.

(Cevap D)

7. 19. yüzyılda meydana gelen iç ve dış gelişmeler, Osmanlı siyasi ve toplum yapısında önemli değişimler başlatmıştır. Kamuoyunun önem kazanması, padişahların halka doğrudan temas amacıyla yurt gezilerine çıkmaları, basın-yayının propaganda aracı olarak kullanılması klasik Osmanlı toplum yapısının değişime uğramasında etkili oldu. Özellikle II. Mahmud döneminde gerçekleştirilen reformlar bunda çok etkili olmuştur.

(Cevap C)

8. İngiltere'ye ticaret anlamında birçok ayrıcalık veren Balta Limanı Ticaret Antlaşması Osmanlı ekonomisinin dünya kapitalizmine açılmasında önemli bir rol oynamıştır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

9. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen gelişmeler, XVII. yüzyılda görülen isyanların nedenleri arasında yer almaktadır. Ancak, duraklama döneminde çıkan bu isyanlarda ulusçuluk akımının etkisi yoktur. Ulusçuluk akımı, çok uluslu bir devlet olan Osmanlı İmparatorluğu'nu XIX. yüzyılda, yani dağılma döneminde etkilemeye başlamış, Osmanlı'da azınlık ayaklanmalarına yol açmıştır.

(Cevap E)

10. Osmanlının ulusal bankacılık girişimi Mithat Paşa önderliğinde "İstanbul Emniyet Sandığı" ve "Memleket Sandıkları" ile başlamıştır. Bu sandıklar bir nevi tarım kredi kooperatifi gibi faaliyet gösterirken 1888'de Ziraat Bankası'na dönüşmüştür.

Osmanlının yerli sermayeyle kurulan ilk bankası ise 1917'de kurulan "İtibar-ı Milli Bankası"dır. Kayıtlarının Fransızca tutulduğu, ilk genel müdürünün Avusturyalı olduğu, çalışanlarının % 90'ını yabancıların oluşturduğu bu banka 1924'te İş Bankası ile birleşmiştir.

(Cevap A)

11. Avusturya XVIII. yüzyıl sonunda Campo Formia Antlaşması ile Fransa'yla beraber Venedik'i paylaşırken; Adriyatik Denizi'ne inmeyi, Balkanlarda ve Akdeniz'de güçlenmeyi hedeflemiştir.

(Cevap D)

12. Balkanlara yönelik yoğun fetih hareketlerinin başladığı I. Murat döneminde merkezi Manastır olmak üzere Osmanlı'nın ilk beylerbeyliği olan Rumeli Beylerbeyliği kurulmuştur. Anadolu'daki siyasi birliği sağlama çalışmaları neticesinde de Yıldırım Bayezid döneminde merkezi Kütahya olan Anadolu Beylerbeyliği kurulmuştur.

(Cevap C)

13. Rusya, Küçük Kaynarca Antlaşması ile Osmanlı Ortodokslarını koruma hakkını elde etmiş ve bu durum Rusya'nın Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışmasına ortam hazırlamıştır.

(Cevap A)

14. Safevi Devleti ile olan münasebetler Fatih Sultan Mehmet döneminde başlamış ve II. Bayezid döneminde askerî mücadeleye dönüşmüştür. Ancak Osmanlı-Safevi anlaşması olan Amasya Antlaşması, Kanuni Sultan Süleyman döneminde yapılmıştır.

(Cevap A)

15. Dulkadiroğulları Beyliği, 1339-1521 yılları arasında Anadolu'nun güneyinde, Elbistan merkez olmak üzere kurulmuşlardır. Beylik, Osmanlı ile Memlükler arasında tampon bir bölge durumundaydı. Bu sebeple Dulkadiroğulları toprakları Osmanlı–Memlûk mücadelesinde daimi bir çekişme konusu olmuştur. Bu çekişmede Memlük yanlısı bir politika izleyen Dulkadiroğulları Beyliği, Yavuz Sultan Selim Dönem'nde 1515 Turnadağ Savaşı'yla Osmanlı'ya bağlanmıştır. Ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki Dulkadiroğulları Beyliği, Osmanlı idaresine alınan son Anadolu beyliğidir.

(Cevap B)

16. 19. yüzyılda iç göçler kitlesel boyutta azalmış, buna karşılık bireysel ve grup bazında artarak devam etmiştir. Maden dönem olarak adlandırılan bu dönemde ulus, devlet, ticaret ve sanayi toplumlarının sayısı artarak emperyalizmin hâkimiyet alanı genişledi. Buna bağlı olarak geçim sıkıntısı, işgücü fazlası, yeni iş sahaları, yöneticilerle yaşanan anlaşmazlıklar göç sebepleri arasında yer almaktadır. Ancak Celali hadiseleri 17. yüzyıldaki göçlerin sebepleri arasında yer almaktadır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. I. Ahmet, III. Mehmet'in oğludur. III. Mehmet ölünce yerine I. Ahmet geçti. I. Ahmet şehzadeliğinde yaşı sebebiyle sancağa gönderilmemişti. Babasının ölümüyle de hemen tahta oturmuştur. Bu yüzden soruda yer alan padişahlar içerisinde sancağa çıkmadan padişah olan ilk kişi I. Ahmet'tir. I. Ahmet; 1603-1617 yılları arasında padişahlık yapmış, ekber ve erşed sistemini getirerek veraset anlayışında değişiklik yapmıştır.

(Cevap C)

2. Osmanlı Devleti'nde ilk kez modern anlamda bütçe hazırlayan kişi Sadrazam Tarhuncu Ahmet Paşa'dır. Tarhuncu, IV. Mehmet Dönemi sadrazamlarındandır. Saray masraflarını kısmak ve devlet adamlarından gelir vergisi almak gibi uygulamaları gerçekleştiren sadrazam da Tarhuncu Ahmet Paşa'dır.

(Cevap B)

3. Özellikleri verilen sadrazam Köprülü Mehmet Paşa'dır. Köprülü Mehmet Paşa, sadrazamlık makamına şartlar ileri sürerek gelmiştir. Öne sürdüğü şartlar içerisinde; saraya sunduğu her teklif kabul edilecek, hakkında iftira olursa önce kendi savunması alınacak gibi maddeler vardı. Bu şartları kabul edilen Köprülü, 1656 yılında sadrazam oldu. Soruda yer alan faaliyetleri yapan Köprülü, 1661 yılına kadar görevde kalmıştır.

(Cevap D)

4. Türk-İslam devlet telakkisinin en temel kavramı adalettir. Adalet kavramının zıddı zulüm, nizam kavramının zıddı ise fetret yani kargaşadır. Bundan dolayı Osmanlı devlet anlayışının temelini de Daire-i Adliye oluşturur. Adalet dairesinde "dünyanın kurtuluşu adalet düzenine bağlıdır." anlayışı benimsenmiştir.

(Cevap B)

5. XVII. yüzyılda yapılan ıslahatlar, bozulan merkezî otoriteyi yeniden sağlama ve maliyeyi düzenleme amacı taşır. Duraklama ıslahatlarında azınlıkları devlete bağlama amacı yoktur. 1789 Fransız İhtilali sonucunda milliyetçilik yaygınlaşmış ve bu durum çok uluslu bir devlet olan Osmanlı'yı da etkilemiştir. Osmanlı Devleti içerisinde 19. yüzyılda milliyetçi isyanlar çıkmış ve Osmanlı bunlara engel olmak, yani azınlıklara yeni haklar vererek devletin dağılmasını önlemek için ıslahatlar yapmıştır. Duraklama Dönemi'de milliyetçi isyanlar olmadığı için bu dönem azınlıkları devlete bağlama amacı taşımaz.

(Cevap A)

6. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan kişiler Duraklama Dönemi ıslahatçılarıdır. Fakat Halil Hamit Paşa I. Abdülhamit sadrazamı ve ıslahatçısıdır. I. Abdülhamit 1774 ile 1789 yılları arasında tahtta oturduğu için bu dönem gerileme içerisinde yer alır. Bu yüzden Halil Hamit Paşa duraklama değil, gerileme dönemi ıslahatçısıdır.

(Cevap E)

7. Duraklamanın iç nedenleri özetle;

- Merkezî otoritenin bozulması
- Ordunun bozulması
- Eğitim ve adli teşkilatın bozulması
- Maliyenin bozulması gösterilebilir.

Dış nedenler ise;

- Devletin doğal sınırlara ulaşması
- Rönesans ve Reform hareketleri
- Coğrafi Keşifler
- Büyük ve güçlü devletlerle komşu olunmasıdır.

(Cevap B)

8. A, C, D ve E seçeneklerinde verilen ıslahatçılar XVII. yüzyılda çalışmalar yapmıştır. Fakat Cezayirli Gazi Hasan Paşa XVIII. yüzyılda görev yapmıştır. Gazi Hasan Paşa, Halil Hamit Paşa ile I. Abdülhamit Dönemi'nde (1774–1789) yapılan ıslahatlarda önemli rol oynamışlardır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

9. XVII. yüzyıl ıslahatlarında Avrupalı uzmanlardan faydalanılmamıştır. Çünkü devletin Batı'dan geri kaldığı XVIII. yüzyılda anlaşılmış ve bu dönem ıslahatlarını yaparken Avrupalı uzmanlardan yararlanılmıştır.

(Cevap B)

10. IV. Murat ve Kuyucu Murat Paşa baskı ve şiddet yoluyla devlet otoritesini sağlamaya çalışmıştır. Çünkü bu dönemde ortaya çıkan Celali İsyanları devletin otoritesini ciddi şekilde tehdit ediyordu. Tarhuncu Ahmet Paşa ise daha çok devletin gelirlerini artırmaya, giderlerini azaltmaya çalışmıştır.

(Cevap C)

11. Tarhuncu Ahmet Paşa, ilk defa denk bütçe hazırlamıştır. Devlet adamlarından gelir vergisi alarak devlet hazinesindeki eksiği gidermeye çalışmıştır. Ayrıca saray masraflarının fazla olduğunu söyleyerek bunları azaltmaya çalışmıştır. Bu çalışmalar Tarhuncu'nun mali alandaki ıslahatlara öncelik verdiğini göstermektedir.

(Cevap D)

12. A, B, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler Celali İsyanlarının nedenleri arasında yer alır. Fakat yeniçerilerin Celali İsyanları ile ilgisi yoktur. İstanbul İsyanları denilen olaylarda yeniçerilerin parmağı vardır. Bunun sebepleri arasında da yeniçerilerin sık sık padişah değiştirerek cülus bahşişi almak istemeleri yer almaktadır.

(Cevap C)

13. Osmanlı'da yeniçeri isyanları ilk Fatih devrinde görülür. Bu dönem yeniçerileri Fatih'e karşı Çandarlı ailesini desteklemişlerdir. XVI. yüzyıldan itibaren iyice bozulan ocağın çıkardığı isyanların en korkuncu Genç Osman olarak bilinen II. Osman'ın öldürülmesidir. II. Osman yeniçeriler tarafından Yedikule zindanlarında katledilerek öldürülmüştür. Yeniçerilerin öldürdüğü ilk Osmanlı padişahı olmuştur.

(Cevap A)

14. Duraklama Dönemi, 1579-1699 yılları arasıdır. Bu dönemde 1590'da Ferhat Paşa Antlaşması imzalandı ve doğuda en geniş sınırlara ulaşıldı. 1672'de imzalanan Bucaş Antlaşması ile de batıda en geniş sınırlara ulaşıldı. Batıda ve doğuda uzun, aynı zamanda başarısız savaşlar yapılması da Duraklama Dönemi özellikleri arasında gösterilebilir.

(Cevap E)

15. A, C, D ve E seçeneklerindeki ifadeler Duraklama (XVII. yy.) Dönemi ıslahatlarının özellikleri arasında yer alır. Fakat Duraklama Dönemi ıslahatlarında Avrupa'dan yararlanılmamıştır. Çünkü bu dönemde Osmanlı Devleti kendisini Avrupa'dan üstün görüyordu. Dolayısıyla Avrupa'yı örnek almayı düşünmemiştir. Avrupa'nın üstünlüğünün kabul edilmesi Gerileme Dönemi'nde, yani XVIII. yüzyılda mümkün olmuştur.

(Cevap B)

16. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan gelişmeler II. Osman'ın yaptığı ya da yapmayı düşündüğü faaliyetlerdir. E seçeneğinde yer alan gelişme ise II. Osman ile ilgili değildir. Bu gelişme IV. Murat ile ilgilidir. IV. Murat başta annesi Mahpeyker Kösem Sultan olmak üzere saray kadınlarının devlet yönetimine karışmasını engellemiştir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Başkenti İstanbul'dan Anadolu'daki bir şehre taşımayı düşünen padişah II. Osman'dır. Hanedanın en yaşlı ve aklı başında olan üyesinin tahta geçme usulü olan ekber ve eşred uygulaması I. Ahmet faaliyetidir. Devletin duraklamasının sebeplerini içeren Koçibey Risalesi IV. Murat'a sunulmuştur.

(Cevap C)

2. A, C, D ve E seçeneklerinde yer alan kişiler Gerileme Dönemi ıslahatçılarıdırlar. Fakat Fazıl Ahmet Paşa Duraklama Dönemi'nde yaşamış bir ıslahatçıdır. 1661-1676 yılları arasında sadrazamlık makamında bulunmuştur. Fazıl Ahmet Paşa'nın; Girit'in fethi, Vasvar Antlaşması ve Bucaş Antlaşması gibi başarılı faaliyetleri vardır.

(Cevap B)

3. Lehistan'ın Osmanlı himayesindeki Ukrayna Kazaklarına saldırması üzerine Hotin Antlaşması bozulmuş ve Lehistan üzerine sefer düzenlenmiştir. Fazıl Ahmet Paşa komutasındaki Osmanlı ordusunun Lehistan içlerine kadar ilerlemesi üzerine Lehistan Osmanlı Devleti'ne antlaşma teklifinde bulunmuş ve Bucaş Antlaşması yapılarak savaşa son verilmiştir. 1672'de imzalanan Bucaş Antlaşması ile Lehistan Podolya'yı Osmanlı Devleti'ne vermiştir. Böylece Osmanlı batıda en geniş sınırlarına ulaşmıştır. Bu tarihteki Osmanlı padişahı IV. Mehmet'tir (1648-1687).

(Cevap D)

4. Rodos Adası, Trablusgarp, Sırbistan ve Mora Yarımadası Osmanlı Devleti'nin yükselme döneminde fethedilen bölgelerdir. Ancak, Girit Adası yükselme döneminde değil, duraklama döneminde 24 yıllık bir kuşatmadan sonra fethedilmiştir (1645-1669).

(Cevap E)

5. Çırağan Sarayı, Sultan Abdülaziz tarafından yaptırılmıştır. Çırağan Sarayı'nın inşası 1861'den 1865'e kadar sürdü.

(Cevap B)

6. II. Mahmut 1808–1839 yılları arasında tahtta bulunmuştur. Saltanatında Tuna Boyu'nu, Gelibolu ve Bolayır'ı, Anadolu'da ise İzmit gibi yakın yerleri gezerek yurt içi gezi yapan ilk padişah olmuştur.

(Cevap C)

7. Mekteb-i Tıbbiye denilen Askerî Tıp Okulu II. Mahmut Dönemi'nde açılmıştır. Buradan askerî doktor, cerrah, eczacılar yetişmeye başlamıştır.

(Cevap B)

8. 1829'da Evkaf Nezareti kurularak vakıf gelirleri merkeze aktarılmıştır. Bugün ise vakıflar, başbakanlığa bağlıdır. Evkaf Nezareti'nin kurulduğu tarihte padişah II. Mahmut'tur.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

9. I. Murat zamanında kurulan Yeniçeri Ocağı, Duraklama Dönemi'ne kadar büyük zaferlere imza atmış ve Osmanlı'nın büyümesinde büyük hizmetleri olmuş bir kurumdu. Fakat 17. yüzyıldan itibaren Yeniçeri Ocağı'nın kendisini devletten üstün görmesi ordu içinde bozulmalara sebep olmuştur. Bu durum devlet otoritesinin sarsılmasına sebep olmuştur. Öyle ki padişahlar yapacakları ıslahatlarda askerlerin onayını almaya özen gösterir olmuştur. Bu nedenle bu kurumun kaldırılması, padişahların tekrardan yönetimde etkin hâle gelmesini sağlamıştır.

(Cevap C)

10. Bugünkü Kara Harp Okulunun temeli sayılan Mektebi Harbiye, II. Mahmut Dönemi'nde 1834 yılında açılmıştır. Bu okulda modern yöntemlerle subay yetiştirmek amaçlanmıştır.

(Cevap E)

11. Osmanlı Devleti'nin en önemli güç kaynağı ordudur. Devlet ordu ile sınırları içinde yer alan topraklarda toplumsal düzeni sağlayabiliyordu. 18. yüzyılda devlet yönetimindeki ve ordu düzenindeki bozulmalar, ordunun, dolayısıyla devletin güç kaybına neden olmuş, bu durum da ülke içinde düzensizliğin yaygınlaşmasını ve toprak kaybını hızlandırmıştır. Osmanlı Devleti, bu çöküşü durdurmak için yeniden güçlü ve iyi eğitilmiş bir orduya sahip olmak gerekliliğinden hareketle orta ve yükseköğretim düzeyinde yeni askeri okulların açılmasını zorunlu görmüş ve eğitimde yenileşmeye gidilerek eğitimde ilk yenileşme hareketleri askeri okullarda başlamıştır.

(Cevap C)

12. Osmanlı'da 1876'dan sonra yeni yaşam alanları ve iş mekânları ortaya çıkmıştır. Bunlar arasında oteller, apartmanlar, büro hanları, pasajlar, futbol kulüpleri, deniz hamamı (plaj), sinema, tiyatro ve opera sahneleri sayılabilir. Osmanlı'da ilk telgraf denemesi ise 1847'de Abdülmecit döneminde sarayda gerçekleştirilmiş ve Abdülmecit tarafından telgrafın mucidi Samuel Morse'ye madalya verilmiştir. B seçeneği daha önceki dönemlerde yaşanmıştır.

(Cevap B)

13. Kuruluş Dönemi'nde I. Murat zamanında kurulan Yeniçeri Ocağı XVII. yüzyıla kadar Osmanlı Devleti'nin sınırlarının genişlemesinde birinci derecede rol oynamıştır. Bu durum, giderek ocağın kendisini devletten üstün görmesine ve "Devlet ocak içindir." anlayışının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu düşünceyle iyice kontrolden çıkan Yeniçeri Ocağı merkezî otoritenin gücünü sarsan bir unsur haline gelmiştir. Bu sebeple II. Mahmut tarafından 1826'da kaldırılmıştır (III. öncül). II. Mahmut Dönemi'nde devlet otoritesini artırmaya yönelik diğer bir çalışma ise köy ve mahallelere muhtar atanmasıdır. Böylece devlet otoritesi köy ve mahalle gibi en küçük birimlere ulaşmıştır (II. öncül). Redif Birlikleri, II. Mahmut Dönemi'nde taşra topraklarında iç güvenliğin sağlanması amacıyla tımarlı sipahilerin yerine oluşturulmuştur. XX. yüzyılın başlarında devam eden bu uygulama yerini jandarmaya bırakmıştır (I. öncül).

(Cevap D)

14. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan gelişme ve eşleştirmeler doğrudur. Fakat erkek öğretmen yetiştiren Darülmuallimin 1848'de açılmıştır. Bu sırada ise padişah Abdülaziz değil, Abdülmecit'tir.

Abdülmecit: 1839-1861

Abdülaziz: 1861-1876

Darülmuallimin'de öğretim süresi 3 yıl olup buraya sınavla öğrenci alınıyordu.

(Cevap E)

15. Mühendishane-i Bahri Hümayun, Mühendishane-i Berri Hümayun, Nizamı Cedit Ordusu ve İrad-ı Cedit Hazinesi 18. yüzyılda yapılan ıslahat hareketlerinin sonucudur. Fakat Sekbanı Cedit XIX. yüzyıl ıslahatıdır. II. Mahmut 1808'de Alemdar Mustafa Paşa'nın desteğiyle padişah oldu. Alemdar sadrazamlığa getirildi ve Nizamı Cedit yerine Sekbanı Cedit Ocağı'nı kurdu. 1809'da çıkan yeniçeri isyanında Alemdar Mustafa Paşa öldürüldü ve Sekbanı Cedit Ocağı da kaldırıldı.

(Cevap A)

16. Sultan II. Mahmut Dönemi'nde yurt dışına çıkışlarda pasaport uygulaması başlatılmıştır. Bununla Osmanlı İmparatorluğu halkına vatandaşlık bilinci kazandırılmaya çalışılmıştır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Arazi Kanunnamesi Sultan Abdülmecit (1839-1861) Dönemi'nde çıkarılmıştır. 1858 yılında Fransızlardan örnek alınmak suretiyle çıkartılan Arazi Kanunnamesi ile dirlik sistemi tümüyle kaldırılmış, toprak mülkiyeti yaygınlaştırılmıştır. Böylece devlete ait toprakların %70'i özelleştirilmiş ve kişilere ait topraklar devlet güvencesi altına alınmıştır.

(Cevap E)

2. İdadiler, bugünkü lise seviyesinde eğitim veren okullardı. İdadi, sözcük olarak hazırlama yeri anlamındadır. 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'yle açılması kararlaştırılan idadilerin ilki 1872'de İstanbul'da açıldı. Öğrenim süresi 3 yıl olan bu okullarda Türkçe, aritmetik, yabancı dil, geometri, tabiat bilgisi, astronomi, güzel konuşma, resim gibi dersler okutuluyordu. İdadilere, rüştiyeleri bitiren Müslüman ve Hristiyan ailelerin çocukları sınavla alınıyordu. İstanbul'da 1872'de ilk idadi açıldığında Osmanlı padişahı Abdülaziz'di.

(Cevap B)

3. Ayanların görevleri arasında;

- Devletin vergi toplamasına yardımcı olmak
- Eyaletlerden asker toplamada yardımcı olmak
- Bulunduğu bölgede asayişin temininde yardımcı olmak
- Savaş sırasında orduya katılmak

vardır.

Fakat taşrada yer alan Ayanların merkezi bütçe hazırlamak gibi bir görevi yoktur. Bütçeden defterdar sorumlu olup E seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

4. Endüstri Devrimi sonucu ham madde sıkıntısı çeken sanayileşmiş devletler bu ihtiyaçlarını sınırları dışından tedarik etmeye yönelince ortaya sömürgecilik çıktı. Sömürge alanı olarak da sanayileşmemiş, askerî ve siyasi olarak zayıflamış Osmanlı Devleti hedef seçildi.

XIX. yüzyılda; 1830'da Fransa Cezayir'i, 1882'de İngiltere Mısır'ı, 1911'de İtalya Trablusgarp'ı işgal etti. Bu işgaller Endüstri Devrimi sonunda ortaya çıkan ham madde ve pazar ihtiyacının sonucuydu

(Cevap D)

5. Mektebi Mülkiye devlet memuru yetiştirmek amacıyla 1859'da açılmıştır. Bu tarihte Osmanlı padişahı Abdülmecit'tir (1839-1861).

Galatasaray Sultanisi 1868 yılında açılmıştır. Bu tarihte Osmanlı padişahı Abdülaziz'dir (1861-1876).

Hicaz Demir Yolu'nun yapımına 1900'de başlanmıştır. Bu tarihte Osmanlı tahtında oturan kişi ise II. Abdülhamit'tir (1876-1909).

Dolayısıyla her üç öncüldeki padişah-gelişme eşleştirmeleri doğrudur.

(Cevap E)

6. Bir bölgenin tahririne karar verildiği zaman tahrir işlemini yürütecek bir tahrir emini tayin edilirdi. Mübaşir, il yazıcı, muharrir gibi isimlerle zikredilen kişiler eminin yanına kâtip olarak atanır.

Tahrir işi toprak tasarrufu, tımar sistemi, vergi düzenini ilgilendirdiğinden en mühim işler arasındadır. Bu durumda tahriri yapan il yazıcılarının sorumlulukları çok fazladır.

(Cevap E)

7. Osmanlı Devleti'nde askerî ve ekonomik amaçlı ilk nüfus sayımı II. Mahmut Dönemi'nde yapılmıştır. Abdülmecit, 1839-1861 yılları arasında tahtta oturmuştur. Bu yıllar arasında 1853'te Kırım Savaşı başlamış ve Osmanlı Devleti bu olay sırasında ilk defa İngiltere'den borç almıştır. Bank-ı Osmanî 1856'da kurulmuştur. Bu bankanın kurulduğu tarihte Osmanlı padişahı Abdülaziz değil, Abdülmecit'tir.

- II. Mahmut: 1808–1839
- Abdülmecit: 1839–1861
- Abdülaziz: 1861–1876

(Cevap C)

8. II. Mahmut, 1808–1839 yılları arasında tahtta bulunmuştur. Bu süre zarfında önemli ıslahatlar yapan II. Mahmut, karantina uygulamasını başlatmıştır. Böylece bulaşıcı hastalığın daha fazla yayılmadan tedavi altına alınması amaçlanmıştır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

9. Soruda özellikleri verilen ve 1525-1585 yılları arasında yaşamış Osmanlı bilim adamı Takiyüddin Mehmet'tir.

(Cevap D)

10.
- Yavuz → Selimi
- Fatih → Avni
- Kanuni → Muhibbi
- II. Bayezid → Adli
- II. Murat → Muradi

mahlası ile şiirler yazmıştır.

(Cevap C)

11.
- II. Selim: Selimi
- II. Murat: Muradi
- II. Mahmut: Adli
- II. Osman: Farisi
- II. Mustafa: İkbali

mahlası ile şiirler yazmışlardır.

(Cevap C)

12. Osmanlı Devleti'nin XVII. yüzyıldan itibaren nakit paraya olan ihtiyacının artmasıyla beraber iltizam sistemini yaygınlaştırması, tımarları iltizama dönüştürmesi, mültezimlerin halktan zorla ağır vergiler toplaması ve halkın bu ağır vergileri ödeyememesi Celali İsyanlarına yol açmıştır.

(Cevap B)

13. Lira, 1843'te tedavüle girmiştir. 1843 yılında ise Osmanlı tahtında Abdülmecit bulunuyordu. Abdülmecit döneminde lira ilk defa tedavüle girdiği gibi, ilk kâğıt para olan kaime de basılmıştır.

(Cevap A)

14. II. Abdülhamit devri Osmanlı'nın siyasi, sosyal ve ekonomik açıdan en sıkıntılı dönemlerinden biridir. Bu dönemde ve daha sonraki dönemlerde yaşanan savaşların mali külfeti ve kaybedilen yerlerden yaşanan göçler şehirlerin demografik yapısını değiştirdi. İmparatorluğun ticaret ve sanayi merkezlerinde yaşanan ani değişiklikler beslenme, barınma, sağlık, eğitim, istihdam gibi alanlarda ve genel ifadeyle ekonomik ve sosyal alanlarda ciddi sorunlar oluşturdu.

(Cevap B)

15. 1839'da Tanzimat Fermanı yayımlandı. Böylece padişah, yazılı bir fermanla yetkilerini sınırlandırdı ve halka birtakım haklar verdi. Tanzimat Fermanı'yla, devlet ve toplumun karşılıklı hakları ele alındı. Dolayısıyla Osmanlı tebaası, Tanzimat Fermanı ile vatandaş statüsü kazanmıştır.

(Cevap E)

16. Yapılan ıslahat hareketlerinden halkı haberdar etmek amacıyla II. Mahmut Dönemi'nde ilk resmî gazete olan Takvim-i Vekayi çıkartılmaya başlanmıştır. Türkçe ve Fransızca, Takvim-i Vekayi'nin yayımlandığı dillerdir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. 1807-1808 yıllarında yapılan Tilsit ve Erfurt Görüşmeleri Fransa İmparatoru Napolyon ve Rus Çarı Alexander arasında yapılmıştır. Görüşme, Avrupa'nın genel politikası olmasına rağmen, Osmanlı Devleti ile ilgili konularda olmuştur.

(Cevap C)

2. 1853-1856 yılları arasında Kırım Savaşı yapılmış ve 1856 Paris Antlaşması imzalanmıştır. Islahat Fermanı'nın bu antlaşmada yer alması, Osmanlı Devleti'ni yükümlülük altında bırakmıştır. Antlaşmaya imza koymuş olan Avrupalı devletler bu durumu kullanarak daha sonra Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışmışlardır.

(Cevap A)

3. Divan-ı Hümayun'da devletin iç ve dış politikası ile ilgili kararlar alınırdı. Yani devlet yönetimi ile ilgili olarak en önemli kurumların başında Divan-ı Hümayun gelmektedir. Divan-ı Hümayun devlet yönetiminde önemli olduğu kadar aynı zamanda bir yüksek mahkemedir. Kadıların vermiş olduğu kararlara itirazın yapıldığı yer Divan-ı Hümayun'dur. Divan'da boy beyleri bulunmaz. Bu, İslam öncesine ait bir durumdur.

(Cevap A)

4. Vakıf kurucusu ister Müslüman ister gayrimüslim olsun kurulan vakıfların her durumda mahkemeler tarafından tescili şarttır. Tesciller ekseriyetle kurulan vakfın tüzüğü niteliği taşıyan vakfiye denilen yazılı belgelerde olur. Vakfiyede vakfın kuruluş amacı, kimin ve kimlerin faydalanacağı, mülk durumu, vasıfları ve sınırları belirtilir.

(Cevap A)

5.
- Kanuni – Muhibbi,
- Yavuz – Selimi,
- II. Beyazıt – Adli,
- III. Selim – İlhami,
- Fatih – Avni

mahlası ile şiirler yazmıştır.

(Cevap E)

6. Yusuf Akçura, üç fikir akımını incelediği eserinde Osmanlıcılık ve İslamcılık fikirlerinin Osmanlı Devleti'ni kurtaramayacağını belirtmiştir. Yusuf Akçura'nın bu eserinde uygulanmasını istediği politika Türkçülük olmuştur.

(Cevap C)

7. XVI. yüzyıldan itibaren kul sistemi (devşirme) ve tımar sisteminde, haremde, Yeniçeri Ordusu'nda yaşanan değişmeler devleti köklü değişiklikler yapmaya yöneltmiştir. Çünkü devletin duraklamasının sebepleri arasında bu kurumlarda yaşanan bozulmalar görülmüştür. Ancak Osmanlı vakıf sistemi değişim yaşanan kısımlardan biri değildir.

(Cevap D)

8. Divan-ı Hümayun kararlarını mühimme defteri denilen divan defterine yazmak, Osmanlı Devleti ile diğer devletler arasındaki yazışmaları koruma altına almak Beylikçi Kaleminin sorumluluğundaydı.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

9. Soruda verilen padişah ve şiirde kullandıkları mahlas eşleştirmelerinden üçü de doğrudur.

(Cevap E)

10. Devlet düzeninin bozulmasının sebepleri ve nasıl düzeleceği konusunda yazılmış risalelerden en meşhuru Koçi Bey Risalesi'dir. Koçi Bey, devletin uğradığı bozgunlarla iç isyan ve karışıklıkların sebepleri ve devlet işlerinde alınması gerekli ıslahat tedbirleri hakkında IV. Murad'a (1623–1640) takdim ettiği layihada tımar sistemindeki bozuklukları etraflıca ele almıştır. Koçi Bey'e göre tımar sisteminin bozulması Osmanlı'yı askeri ve siyasi olduğu kadar ekonomik ve sosyal olarak da sarsmıştır.

(Cevap C)

11. Sened-i İttifak, II. Mahmut'un âyanlar ile yaptığı bir antlaşmadır. Bu antlaşmada ülke içindeki ortam ve dinamikler etkili olmuştur. Avrupa'nın bu olayda herhangi bir etkisi ve baskısı söz konusu değildir. Osmanlı Devleti, Avrupalı devletlerin azınlıkları bahane ederek bu konudaki baskılarını engellemek için önce Tanzimat, sonra da Islahat Fermanı'nı ilan etmiştir.

(Cevap D)

12.
- II. Osman: Farisi
- II. Murat: Muradi
- II. Bayezid: Adli

mahlasını kullanmışlardır.

(Cevap A)

13. 1650 yılına kadar nişancının emri altında çalışan bir memur olan reisülküttap, daha sonra Dışişleri Bakanlığı görevini üstlenmiştir. Reisülküttab'ın dış işlerinde etkili hale gelmesinin sebebi ise çoğu dış yazışmaların bu görevlinin elinden geçmesi ve bu konuda tecrübe ve bilgi kazanmasıdır.

(Cevap D)

14. Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi'nde çok güçlü bir donanması bulunmuyordu. Dolayısıyla kaptanıderya, bu dönemde Divan'a üye olarak katılmamıştır. Kanuni Dönemi'nden itibaren donanmanın önemi artmış ve Barbaros Hayrettin Paşa kaptanıderya yapılarak Divan'a üye olarak katılmıştır. Kaptanıderya Kuruluş Dönemi'nde değil, Yükselme Dönemi'nde Divan-ı Hümayun üyesi olmuştur.

(Cevap E)

15. Soruda verilen kavramlar maliye ile ilgilidir. Defterdarın maiyetinde çalışan tahsil memuruna başbakı kulu denmiştir. Sergi nazırı ve sergi halifesi ise hazine işlemlerinin defterini tutmakla görevli olan kişilerdi.

(Cevap B)

16. Soruda verilen isimler hat sanatıyla ilgilidir. Fatih döneminin en ünlü hat ustası Amasyalı Şeyh Hamdullah'tır. Bu alanda zirveye çıkan ilk hattat, Süleymaniye Camisi kubbesinin etrafındaki yazıların sahibi Karahisari Ahmet Efendi'dir. Yine XVII. yüzyılda Hafız Osman ve XVIII. yüzyılda Mustafa Rakım hat sanatının önemli isimleri olmuşlardır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. A, B, C, D seçeneklerinde yer alan isimler medrese öğrencileri için kullanılmıştır. Ancak muid, medrese öğrencileri için kullanılmaz.

Muid; medrese sisteminde müderris yardımcısı, müderrisin verdiği dersi öğrencilere açıklayan, öğreten, ezberleten asistandır.

(Cevap E)

2. Soruda verilen eşleştirmelerden IV. Mehmet-Vefai eşleştirmesi doğrudur.

- Fatih-Avni
- Kanuni-Muhibbi
- III. Selim-İlhami
- II. Mustafa-İkbali

mahlasını kullanmışlardır.

(Cevap D)

3. Vakanüvis; Devlet tarihçisi demektir. Osmanlı İmparatorluğu'nda devletin resmî tarihçisinin taşıdığı unvandır. 18. asır başlarından itibaren imparatorluğun sonuna kadar Osmanlı Devleti'nde böyle bir görev vardı. İlk vakanüvis Naima ve sonuncusu Abdurrahman Şeref Efendi'dir. Vakanüvis, selefinin kaldığı günden olayları yürütür. Olayları gün gün ve kronolojik olarak kaleme aldığı için bir kroniktir. Ancak içlerinde Naima ve Cevdet Paşa gibi tarihçiler çıkmıştır ki, bunlar olayların tahlil ve bağlantısında büyük kabiliyet göstermişlerdir.

(Cevap B)

4. Soruda verilen her üç devlet görevlisi de Divan-ı Hümayun üyesidir.

(Cevap E)

5. 1839'daki Tanzimat Fermanı'nı hazırlayan ve okuyan kişi dönemin hariciye nazırı Mustafa Reşit Paşa'dır. Mustafa Reşit Paşa, Tanzimat Fermanı'nı Gülhane Parkı'nda okumuştur. Bundan dolayı Tanzimat Fermanı'na Gülhane Hatt-ı Hümayun'u da denilmiştir.

(Cevap B)

6. Kazasker ve şeyhülislam genellikle medreseden yetişir ve doğuştan Müslüman olması gerekirdi. Sadrazam ise devşirilip Enderun'da eğitim görenler arasından seçilirdi. Fakat böyle bir zorunluluk yoktu. Osmanlı'da devşirilip sadrazam olanlar yanında, Türk ve Müslüman olup sadrazam olanlar da vardır.

(Cevap C)

7. Hint Deniz Seferi'ni ve sefer dönüşünü anlatan Mirat'ül Memalik adlı eserin yazarı Seydi Ali Reis'tir. Seydi Ali Reis ayrıca denizcilikle ilgili bilgiler veren Kitabü'l Muhit adlı eserin de müellifidir. Seydi Ali Reis, 1498-1563 yılları arasında yaşamıştır.

(Cevap A)

8. Osmanlı Devleti'nde vezirlik makamı Orhan Bey zamanında oluşturulmuştu. I. Murat zamanında vezir sayısı artınca I. vezire, veziriazam ya da sadrazam denilmeye başlanmıştır. Böylece sadrazamlık makamı I. Murat zamanında oluşturulmuştur diyebiliriz.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

9. Kutsal Roma Germen İmparatoru V. Charles'in tahtta bulunduğu dönemde Osmanlı tahtında Kanuni bulunmakta ve devlet en güçlü dönemini yaşamaktaydı. Avrupa'ya tek başına egemen olmaya çalışan Kutsal Roma İmparatorluğu ile çatışma kaçınılmazdır. Osmanlı Avrupa'da üstünlüğü sağlayınca Akdeniz'de rekabet başlamış ve 1538'de Osmanlı donanmasının Preveze Deniz Savaşı'nda Andrea Doria komutasındaki Haçlı donanmasını yenmesi üzerine bu rekabet Osmanlı lehine sonuçlanmıştır.

(Cevap D)

10. 1846'da kurulan Meclis-i Maarif-i Muvakkati; eğitimin ilk, orta ve yüksek aşamalarda düzenlenmesini, ilköğretimi sağlayan sıbyan okullarının geliştirilmesini, devlete memur yetiştirmek amacıyla açılmış rüşdiyelerin yaygınlaştırılmasını, bütün okulların kitaplarını yazdırmak üzere bir kurul oluşturulmasını ve sürekli biçimde eğitim sorunları üzerinde çalışacak bir eğitim meclisinin kurulmasını kararlaştırdı. Bu meclisin yanı sıra Milli Eğitim Bakanlığının başlangıcı olan Mekatib-i Umumiye Nezareti kuruldu.

(Cevap A)

11. Anadolu ve Rumeli Defterdarları Divan-ı Hümayun üyesidir. Kadı divan üyesi değildir. Kadı, merkezde ve taşrada adalet işlerine bakardı. Ayrıca kadının kaza kadılığı gibi idari bir görevi vardı. Kadılar derece derecedir. İstanbul kadısı olan kadıya İstanbul efendisi de denir. Bundan sonra kazaskerliğe terfi eder ise divan üyesi olur ama sadece kadı iken divan üyesi değildir.

(Cevap B)

12. Soruda verilen kavramlar ordu ile ilgilidir.

Voynuklar: Slavca bir kelime olup asker anlamına gelir. Vazifeleri, seferler sırasında ordunun at ve çayır ihtiyacını karşılamaktı.

Martoloslar: Osmanlı ordusu bu kişileri keşif ve istihbarat amaçlı kullanmıştır.

Cerahorlar: Başlangıçta ordunun silah ve muhtelif araç gereçleriyle çadırlarını nakletmek üzere görevlendirilmişler, daha sonra askerî inşaatlarda işçi olarak kullanılmışlardır.

(Cevap B)

13. Topçular ve lağımcılar, kapıkulu ordusunun piyade sınıfı içerisinde yer alırlardı. Tımarlı sipahiler ise eyalet askerî idiler. Bunlar merkezde bulunmazlardı. Salyanesiz eyaletlerde bulunan tımarlı sipahiler savaş zamanında en yakın sancak beyi komutasına girerdi. Cerahorlar ise ordunun silah, muhtelif araç-gereçleriyle çadırlarını nakletmek üzere görevlendirilen geri hizmet sınıfı içinde yer alırlardı.

(Cevap D)

14. A, B, C, D seçeneklerinde yer alan askerî gruplar kapıkulu ordusu içerisinde yer alıyordu. Bunlar devletten maaş alıyordu. Tımarlı sipahiler ise dirlik sistemi sonrası toplanan vergiler ile oluşmuş askerî bir gruptu. Böylece devlet hazineden çok para harcamadan bir ordu oluşturmuş oluyordu.

(Cevap E)

15. Veziriazam, yani sadrazam ve kubbealtı vezirleri Divan-ı Hümayun üyeleridir. Sancakbeyi ise taşrada görev yapar ve divan üyesi değildir. Divan-ı Hümayun'a, merkezde bulunan çok üst düzey görevliler üye olarak katılabilirdi.

(Cevap C)

16. Soruda verilen padişah-mahlas eşleştirmelerinden üçü de doğru olarak verilmiştir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Jön Türklerin kurtuluş reçetesinde devlet idaresinde Âdem-i merkeziyet ve yetki genişliği ilkesine dayanarak vilayet meclislerinin yaygınlaştırılması vardır.

Jön Türklerde kuvvetli devlet anlayışında yirminci yüzyılda devlet kurumlarına yön veren kavram hukuk devletidir. Bu devletin hem kendi işleyişini hem de halkla olan ilişkisini kuvvetlendirecektir. Bu bakış açısı sosyal darwinist prensipten beslenmelerinden kaynaklanmaktadır. Jön Türklerin ittihat - birlik şeklinde bir çıkarım ortaya koyması pozitivizmin ana unsuru "düzen"in benimsenmesidir.

Verilen seçeneklerden Cumhuriyetçilik Jön Türk düşüncesinde yer almamıştır.

(Cevap D)

2. II. (Genç) Osman, Lehistan'ın Boğdan'ın iç işlerine karışması üzerine Hotin Seferi'ni düzenlemiştir. Genç Osman sefer dönüşü, yeniçerilerin Hotin Seferi sırasında sergiledikleri birtakım disiplinsiz davranışlarından dolayı, bu ocağı kaldırmaya karar vermiş, ancak Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmak istemesi, yeniçeriler tarafından öldürülmesine neden olmuştur.

(Cevap C)

3. 19. yüzyıldaki merkezileşme politikaları çerçevesinde Kuzey Irak ve Doğu Anadolu'daki aşiretlerin yerleşik hayata geçmesi, Balkan göçmenlerinin Anadolu'ya yerleşmesi, ulaşım sisteminin modernleşmesi, tarımın yeni usul ve aletlerle yapılması tarımsal ürün ihracatını artırmıştır. Üretilen ürünün % 25'i ihraç edilirken en büyük tarım ürünü ihracını tütün oluşturmaktadır.

(Cevap A)

4. II. Abdülhamit'in 23 Temmuz 1908'de Anayasayı yeniden yürürlüğe koymasıyla başlayan II. Meşrutiyet dönemi İttihat ve Terakki mensubu genç subayların devlete ve orduya hâkim olma planı çerçevesinde askeri düzenlemeleri de beraberinde getirdi. Bu çerçevede Erkan-ı Harbiye Mektebi kuruldu. Piyade Atış Okulu, Topçu Atış Okulu, Astsubay Okulu, Yedek Subay Okulu, Sağlık ve Veteriner Okulları, Ulaştırma ve Demiryolu Okulları gibi yeni askeri kurumlar oluşturuldu. Mühendishane-i Berr-i Hümayun III. Selim döneminde oluşturulmuştur. II. Meşrutiyet dönemi ise 1908–1918 yılları arası dönemi kapsamakta olup A seçeneği doğru cevaptır.

(Cevap A)

5. Kanunuesasi'ye göre parlamento padişah tarafından atanan Ayan Meclisi ve halk tarafından seçilen Mebusan Meclisi olmak üzere iki meclisten oluşur. Mecliste 120 milletvekilinin bulunması kararlaştırıldı. Daha sonra 130 olan bu sayısının 80'i Müslüman 50'si gayrimüslimdir.

(Cevap B)

6. Osmanlı vakıfları gelir kaynağı olarak menkul veya gayr-i menkul olarak iki ana başlıkta toplanabilir. Araziler, tarım işletmeleri, tarlalar, çiftlikler gibi gelir getirici mal varlığı olan vakıflara gayr-i menkul vakıflar denir. Menkul vakıflar da bir nevi para vakıfları olarak adlandırılabilir.

(Cevap B)

7. XVI. yüzyılda nişancının emri altında divan kâtiplerinin yöneticisi olan Reisülküttabın görev kapsamı genişlemiştir. XVII. yüzyılda Bab-ı Âli'nin kurulmasıyla Reisülküttaba yeni görevler yüklendi. XVII. yüzyılda görev alanı genişleyen Reisülküttaplık XVIII. yüzyılda protokolde kesin olarak en üstte yer almıştır. II. Mahmut döneminde hariciye nazırlığına dönüşmüştür.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

8. Her türlü tasarruf hakkı sahibine ait olan araziye mülk toprak denir. Buraların işleme hakkı da reayaya aittir. Bu araziler satılabilir, miras bırakılabilir, hibe edilebilir, vakfedilebilir.

(Cevap E)

9. Hukuki açıdan şer'i mahkemelerin reisi olan kadılar aynı zamanda askeri, mali, belediye, noterlik ve örfi alanlarda da yetkilidir. Kadılara mahkemelerde yardımcı olan memurların başında naipler gelir. Kadı, fıkhi meselelerde kaza müftüsünden veya şeyhülislamdan fetva isteyebilirdi.

(Cevap A)

10. Yeniçeri Ocağı'nın en büyük komutanı Yeniçeri Ağasıdır. Doğrudan padişah tarafından atanır. Yeniçeri Ağası'ndan sonra ocakta Ocak kethüdası, Kul kethüdası, Zağarcıbaşı, Saksoncubaşı, Turnacıbaşı, Başçavuş, Muhzır Ağa gibi görevliler yer alır.

(Cevap B)

11. Maliye kayıtlarının tutulduğu defterhane denilen yerin başında defter-i hakani emini denilen görevli bulunurdu. Tanzimat'tan sonra buna defter-i hakani nazırı denmiştir.

(Cevap D)

12. Topkapı Sarayı'nın bölümlerinden biri olan Enderun "İç saray" anlamına gelir. Amirinin Babüssade Ağası olduğu bölüm iç oğlanların (gulamların) hizmet ederek hizmet içi eğitim gördüğü yerdir. Temeli Edirne'de II. Murad döneminde atılan kurum fetihten sonra yapılan yeni sarayda da yer almıştır.

(Cevap C)

13. Göçmen sorunlarının çözümü için;

- 1923'te Mübadele İmar ve İskân Vekaleti
- 1916'da Aşair ve Muhacirin Müdüriyet-i Umumiyesi
- 1897'de Muhacirin Komisyon-ı Âlisi
- 1914'te İskân-ı Aşair ve Muhacirin Müdüriyeti

kurulmuştur.

Bunların dışında Umum Muhacirin Komisyonu, Muhacirin İdaresi, Muhacirin/i Umur-u Sıhhiye Komisyonu gibi komisyonlar da faaliyet göstermiştir. Fırka-i İslâhiye bu grupta yer almaz.

(Cevap E)

14. Osmanlı coğrafyası olan Ortadoğu'dan Amerika'ya göç edenlere caliye denir. Muhacir ve göçmen kelimeleri sözlükte eş anlamlıdır.

(Cevap A)

15. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, Lale Devri yenilikleri arasında yer almaktadır. Fakat Takvim-i Vekayi adıyla ilk resmi gazete II. Mahmut Dönemi'nde çıkartılmıştır.

(Cevap D)

16. Fransa, Osmanlı Devleti'nin gerileme döneminde imzaladığı son kazançlı antlaşma olan Belgrat Antlaşmalarında arabuluculuk yaparak kapitülasyonlara süreklilik ve değişmezlik kazandırmayı başarmıştır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Hizmet kıtasında derbent, köprü, menzil ve kale yer alır. Derbent teşkilatına dâhil olan zümreler ise derbentçibaşı, beldarlar, martolozlar, pandorlar ve geçit bekçileridir. Beylerbeyi geri hizmet kıtasında yer almaz.

(Cevap B)

2. Osmanlı Devleti'nin kullandığı iskân ve yerleştirme yöntemlerinden biri de derbend teşkilatıdır. Yolların, seyahat ve ticaret emniyetinin sağlanması derbentler sayesinde olurdu. Bir yerin derbend olması için yolların kavşak noktasında bulunması ve eşkıya baskınlarına açık mahaller olması gerekirdi.

(Cevap B)

3. Fatih Sultan Mehmet bugünkü Sarayburnu denilen yerde Topkapı Sarayı'nı yaptırmış, şehri ticari anlamda canlandırmak için kapalı çarşı ve bedesten inşa ettirmiştir. Sahn-ı Seman Medresesi'nin yapımı ve Ayasofya'nın camiye çevrilmesi de Fatih döneminde yapılmıştır. Galata Kulesi'nin inşası ise 528 yılında yapılmıştır. Osmanlı döneminde Galata Kulesi'nde sadece yükseltilme çalışması yapılmıştır.

(Cevap E)

4. Osmanlı iskân politikası yeni fethedilen Balkan topraklarında uygulanmıştır. Bunun amacı bölgede Türkleşmeyi ve İslamlaşmayı sağlayarak kalıcı hale gelmektir. İskân edilenlere tarım arazisi verilerek üretime katılmaları da sağlanmıştır. Buna bağlı olarak Balkanlarda Müslüman nüfus ortaya çıkmıştır.

(Cevap A)

5.
- Mekteb-i Ulum-u Edebiye (1834)
- Mekteb-i Maarif-i Adliye (1834)
- Mekteb-i Ulum-u Harbiye (1834)
- Tıbbiye (1827)
- Mühendishane-i Bahr-i Hümayun (1773)

II. Mahmut Dönemi 1808 – 1839 arası dönem olup Mühendishane-i Bahr-i Hümayun III. Mustafa döneminde açılmıştır.

(Cevap C)

6. II. Mahmut Dönemi'nde hazırlanıp Abdülmecit döneminde ilan edilen Tanzimat Fermanı ya da Gülhane Parkı'nda okunmasından dolayı Gülhane Hatt-ı Hümayunu 3 Kasım 1839 tarihi ile Osmanlı'da yeni bir devrin başlangıcını temsil etmektedir. Tanzimat'ın ilanı ile Osmanlı artık bütün tebaasına "vatandaş" statüsü tanımakla herkesi can, mal, namus noktasında devletin koruması altına almaktadır.

(Cevap B)

7. Tanzimat öncesi çalışmalarda devletin ve ülkenin iyi idare edilmesi, eski gücüne kavuşması için yeni kanunların yapılması gereklidir vurgusu yapılmıştır. Bunun özünü ihtiyaç duyulan kanunların esasını can, mal, namusun korunması ile vergilerin tayini ve askere alınma süresi oluşturmaktadır. Fermanda bütün bu tedbirler alındığı taktirde verimli coğrafyası ve yetenekli halkı sayesinde Osmanlı Devleti'nin "5-10" sene zarfında eski kudretine kavuşabileceği beklentisi dile getirilmekte olup A seçeneği doğrudur.

(Cevap A)

8. Tanzimat Dönemi'nin en önemli katkılarından biri halkın seçimi ile oluşturulan meclislerin mahalli seviyede yönetime katılma işlevini gerçekleştirmiş olmasıdır. Osmanlı'da halk ilk defa seçimlere 1840 yılında Muhassıllık Meclisleri için katılmıştır. Muhassıllık Meclislerinin görevi sancaktan alınacak vergilerin miktarını saptamak ve onların düzenli toplanmasını sağlamaktır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9. Osmanlı'da ilk elektrik enerji istasyonu 1902'de Tarsus (Mersin)'ta kurulmuştur. Cumhuriyet döneminde ilk elektrik santrali 1948'de Etibank tarafından kurulmuştur.

(Cevap A)

10. 1914 seçimlerine tek parti olarak İttihat ve Terakki Fırkası katılmıştır. 14 Mayıs 1914'te açılan meclis 21 Aralık 1918'e kadar çalışmıştır. II. Meşrutiyet döneminin en uzun ömürlü meclisi olan bu meclis 1918'de feshedilmiştir.

(Cevap D)

11. 93 Harbinden sonra kaybedilen bölgelerden Anadolu'ya Müslüman göçü yaşanmıştır. Kırım Savaşı'ndan sonra Türklere yönelik fiili ve psikolojik baskı artınca Dest-i Kıpçak bozkırında yaşayan Kırım Nogayları 1859'da Osmanlı coğrafyasına göç ettiler.

1897'deki Osmanlı-Yunan Savaşı'ndan sonra baskı altında kalan Müslümanlar göç etmişlerdir. I. Dünya Savaşı zaten büyük göç hareketlerine sahne olmuştur. Ancak 1828 – 1829'daki savaştan sonra Yunanistan bağımsız olunca başka bölgelerdeki Rumlar Yunanistan'a gelmiş, fakat bu bir kitlesel göç hareketine dönüşmemiştir.

(Cevap C)

12. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde bazı Osmanlı aydınları tarafından savunulan Osmanlıcılık, Ümmetçilik (İslamcılık), Türkçülük, Turancılık, Batıcılık gibi fikir akımlarının temel amacı, imparatorluğun dağılmasını engellemektir.

(Cevap C)

13. İskân görevlilerinden biri olan kethüda aynı zamanda o cemaatin reisi konumundadır. İdari bakımdan bir cemaat genellikle kethüda tarafından temsil edilirdi.

(Cevap E)

14. Balkanlardan Anadolu'ya yönelik göç sebepleri arasında bölgede ulus devlet kurma projeleri vardır. Buna göre Bulgaristan'ın etnik arındırma politikası bu göçlerin sebepleri arasındadır.

(Cevap C)

15. 1878 Berlin Antlaşması ile Sırbistan, Karadağ ve Romanya'ya bağımsızlık verilmiş, Osmanlı Devleti'ndeki parçalanma ve çöküş hız kazanmıştır.

(Cevap B)

16. Osmanlı Devleti'nde, Osman Bey'den I. Ahmed'e kadar babadan oğula geçen taht, I. Ahmed'den sonra hanedanın en yaşlı üyesine geçmeye başladı. Ekber ve Erşed (Ekberiyet) denilen bu sistem XVII. yüzyıldan itibaren nispeten istikrarlı bir dönem yaşanmasına katkı sağladı. Bu uygulama 1876 Kanunuesasi'de de yer almıştır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Defterdar kavramı Yıldırım Bayezid döneminde kullanılmıştır. Fatih Kanunnamesine göre defterdar padişahın malının vekilidir. Fatih Kanunnamesine göre; başdefterdar hükümdarın malını muhafaza etmek, hazineyi ilgilendiren işler için maliyeden hüküm yazmak, hizmet eden kimselere sancak ve zeamet arz etmek, iki akçeye kadar zam yapmak, çavuş, kâtip, sipahi kadrolarına atama yapmak yer almaktadır. Defterdar aynı zamanda divanın daimi üyelerindendir. Kadı tayini yapmak Kazaskerin görevleri arasındadır.

(Cevap A)

2. Osmanlı ilmiye sınıfında şeyhülislam, kadıasker, kaza müftüleri, müderrisler, kadılar, nakibüleşraf, muidler, imam, müezzin, vaiz gibi görevliler yer alır. Hace-i sultani denilen padişah hocaları da ilmiye sınıfında yer almaktadır. Sancakbeyi ise seyfiye sınıfında yer alır.

(Cevap E)

3. Cami, mescit, medrese, mektep, hastane, yol, su, köprü gibi hizmet sunan vakıflara aynıyla intifa olunan veya müessesat-ı hayriyye denir. Bu tür vakıf eserlerinin beklenen hizmetleri kesintisiz sürdürebilmesi için mali kaynaklara ihtiyaç vardır.

(Cevap A)

4. 1858 yılında arazi kanunnamesi çıkarılarak toprak sistemi yeni esaslara bağlandı. Buna göre topraklar mülk toprak, vakıf arazi, miri toprak, terk edilmiş arazi (arazi-i mefrube), hiçbir işe yaramayan arazi (mevat arazi) şeklinde bölümlere ayrılmıştır.

Arazi kanunnamesinden sonra topraktan alınan vergiler kaldırılmış, sadece ürün üzerinden % 10 vergi alınmıştır. 1867 yılında ise yabancılara toprak satışı serbest bırakılmıştır. Haraci arazi daha önceki dönemlerde gayrimüslimlerin işlediği arazi olup A seçeneği yanlıştır.

(Cevap A)

5. Köy kökenli olup ateşli silah kullanarak bey kapısında görev alan askerlere sekban denir.

Cebeci: Ordunun silah yapımında görev alır.

Suhte: Medrese öğrencisidir.

Martolos: Hristiyanlardan oluşan güvenliği sağlamakla görevli askerlerdir.

(Cevap D)

6. Osmanlı'da bütçe açıklarını gidermek amacıyla XVII. yüzyılda iltizamın ömür boyu verilmesi uygulaması başladı. Malikane sistemi yani kayd-ı hayat şartıyla uygulanmaya başlanan bu sistemde malikanecilerin peşin ödedikleri ve ihtiyaçların karşılanması için ödenen paraya muaccele denirdi.

(Cevap E)

7. Beylerbeyi başkanlığında toplanan ve reaya ile tımarlı sipahiler arasında yaşanan tımar anlaşmazlıkları Divan-ı Hümayun benzeri bir yapı olan beylerbeylik divanında görüşülürdü.

(Cevap C)

8. Tımarlı sipahiler, kendisine dirlik verilen kişilerin beslemek zorunda olduğu atlı askerlerdir. Tımarlı sipahi askerlerine maaş verilmez, bunlar toprağın geliri ile geçinirler, tımar sistemiyle oluşurlardı.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

9. 19. yüzyılda koyu bir milliyetçiliğe dönüşen panslavizme göre, Osmanlı ve Avusturya-Macaristan İmparatorluklarının ortadan kalkması ve doğacak boşluğu da Rusya'nın liderliğindeki büyük Slav İmparatorluğu'nun doldurması gerekiyordu. Rusya, bu doğrultuda, Balkanlardaki Slav ve Ortodoks unsurları kışkırtma siyaseti izlemiş, bu siyaset ise Slav unsurları bünyesinde barındıran her iki imparatorluğu doğrudan etkilemiştir. Bu yüzden panslavizmin Balkanlarda hedef aldığı imparatorluklar Osmanlı ve Avusturya-Macaristan'dır.

(Cevap C)

10. 1909'da yapılan Kanunuesasi değişikliği ile rejimin ağırlık merkezi padişahtan yasama kurumuna kaydırılmıştır. "Hükümdar saltanat eder fakat hükümet edemez." fikri çerçevesinde padişaha ait olan birçok yetki parlamentoya devredilmiştir.

(Cevap D)

11. Kanunuesasi'nin ikinci kez ilanından sonra kurulan hükümette padişahça yapılan tercihlerin gözlerden kaçmaması Anayasa değişikliğini zorunlu hale getirmiştir. Parlamentonun açılışından sonra çoğunluğu sağlayan İttihat ve Terakki'nin baskısıyla Anayasa değişikliği yapılmış ve Kanunuesasi'nin 24 maddesi değiştirilmiştir. Yaşanan bu gelişmelerin arkasında İttihatçılar vardır.

(Cevap B)

12. Sırbistan, Karadağ, Bosna-Hersek ve Bulgaristan'da isyanların yaşandığı bir dönemde İngiltere'nin girişimi ile Balkan bunalımını görüşmek üzere İstanbul'da bir konferans düzenlenmişti. İstanbul (Tersane) Konferansı devam ederken Osmanlı Devleti Kanun-i Esasi'yi ilan etmiştir. Bunda amaç gayrimüslimlerle ilgili düzenlemelerin garanti olduğunu ilan etmek ve böylece dış müdahalenin önünü almaktı. Kanun-i Esasi'nin uygulanmasıyla da I. Meşrutiyet ilan edilmiştir. (1876)

(Cevap D)

13. Osmanlı parlamentosu halkın seçtiği milletvekillerinin oluşturduğu Mebusan Meclisi (Heyet-i Mebusan) ve üyesini padişahın seçtiği Ayan Meclisi (Heyet-i Ayan) olmak üzere iki meclisten oluşmaktadır. Verilenlerden Meclis –i Mebusan Osmanlı parlamentosunu oluşturan meclislerden biri olup E seçeneği doğrudur.

(Cevap E)

14. Birkaç köyün birleşmesiyle oluşturulan nahiye teşkilatı Avrupalıların baskısıyla 1871 tarihli Vilayet Nizamnamesine girdi. Ancak köy ile kaza arasındaki bu "ara birim" hükümetin isteksiz olmasından dolayı çoğu yerde kurulamadı. Ayrıca nahiyelerin siyasal örgütlenmelerin kırsal kesime ulaşmasında etkili olması da bunda bir faktördür. Nihayetinde nahiyeler siyasi, mali kurumun oluşmaması gibi nedenlerden dolayı yavaş gerçekleşen bir durum olmuştur.

(Cevap A)

15. 1913 tarihli Vilayet Kanunu, vilayetlerde Âdem-i Merkezi bir yapı öngörmekle birlikte, valinin yetkilerini artırmıştır. Kanunun en belirgin özelliği bir taraftan yetkileri artan vali vasıtasıyla merkezi idareyi güçlendirirken, öbür yandan da vilayetlerde Adem-i merkeziyetçi bir sistemi öngörmek suretiyle yarı özerk bir idare kurmasıdır. Bunu takipte görevli kişi Kamil Paşa olup E seçeneği doğrudur.

(Cevap E)

16.
I. Darülmuallimin-i Kebir → 1874
II. Darülmuallimat → 1870
III. Ana Muallime Mektebi → 1914
IV. Darülmuallimin-i Sıbyan → 1868
V. Darülmuallimin-i Rüşdi → 1848

Açılan kurumların kronolojik sıralaması V, IV, II, I, III olarak sıralanır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1.
- Darülmuallimat (1869)
- Nizamiye Mahkemeleri (1868)
- Meclis-i Ahkâm-ı Adliye (1854)
- Askerlik süresinin 5 yıl olması (1840)

Verilenlerin tamamı Tanzimat döneminde olup Mebusan Meclisi'nin açılması I. Meşrutiyet dönemi gelişmelerindendir. 1838'de kurulan Meclis-i Vaka-i Ahkâm-ı Adliye yasama, yargı gibi görevleri üstlenmiştir. 1854 yılında yapılan düzenlemeyle yargı işlerine bakmak üzere Meclis-i Ahkâm-ı Adliye, yasama işleri için Meclis-i Âli Tanzimat (Meclis-i Tanzimat) kurulmuştur.

(Cevap E)

2. Tanzimat döneminde rüştiyelerin kuruluşuna öncülük ederek Osmanlı'da Batı tarzı eğitim anlayışını yaygınlaştıran, daha sonra tepkilerin büyümemesi için Avrupa'ya gönderilen ve Maarif Nazırlığı yapmış olan isim Kemal Efendi olup A seçeneği doğrudur.

(Cevap A)

3. 7 Ağustos 1909'da yürürlüğe giren Askeri Rütbelerin Tasfiyesi Kanunu ile daha önceki sistemde yer almayan rütbe bekleme süreleri ile yaş sınırı getirildi. Erken terfi ettiği belirlenenlerin bir kısmının rütbeleri düşürüldü. Eski dönemde Abdülhamit'e hafiyelik yaptığı iddia edilenler, ahlaki sebeplerle askerlik mesleğine layık görülmeyenler ve mektepli olmadığı halde iltimasla kendilerine yer bulduğuna kanaat getirilenler ordudan uzaklaştırıldı. Bazıları ise İttihat ve Terakki muhalifi oldukları için tasfiye edilmiştir.

Buna göre, kanunda ordu bütçesinde kesintiye gitmek gibi bir durum söz konusu olmayıp A seçeneği yanlıştır.

(Cevap A)

4. II. Abdülhamit dönemi askeri düzenlemelerinden biri Doğu ve Güneydoğu ile Kuzey Irak'ta yaşayan göçer Kürt aşiretlerin Osmanlı ordusuna yarı düzenli atlı birlikler olarak alınmasıyla kurulan Hamidiye Süvari Alaylarıdır. Hamidiye Alaylarında hizmet süresi 23 yıl olup askerler atlarını kendileri temin etmiş, silah ve cephaneleri ise devlet vermiştir.

(Cevap B)

5. 93 Harbi'nden sonra ödenecek savaş tazminatı ekonomik sıkıntı içindeki Osmanlı maliyesini iyice bozmuş, borçların faizini dahi ödeyemeyecek duruma getirmiştir. Alacaklılarla yapılan görüşmeler sonucu 20 Aralık 1881'de Muharrem Kararnamesi ilan edilerek İstanbul'da Düyun-u Umumiye İdaresi'nin kurulmasına karar verilmiştir. Böylece tuz, tütün, ispirto, balık, ipek, pul, damga, Bulgaristan vergisi, Kıbrıs vergisi, Doğu Rumeli vergisi gibi vergiler Düyun-u Umumiye'ye verilirken "devlet içinde devlet" yapısı ortaya çıkmıştır.

(Cevap C)

6. Dış hazine devletin esas hazinesidir. Devletin bütün gelirleri burada toplanır ve icap eden masraflar buradan karşılanırdı. Hazine-i Amire olarak adlandırılan buranın sorumluluğu defterdar ve sadrazama aittir. Buranın gelirleri arasında cizye, adet-i ağnam vergisi, tuzla, maden, iskele, liman mukataları ve gümrük vergileri yer alırdı. Tekalif-i örfiye, salyaneli ve salyanesiz eyaletlerin gönderdiği irsaliyeler de bu hazinenin gelirleri arasındadır. Padişah haslarından alınan vergiler de bu hazineye aktarılırdı. Mısır eyaletinden alınan vergiler iç hazinenin gelirleri arasındadır.

(Cevap C)

7. Devlet yönetimini yürütmek için zaman içinde oluşan yapıya paşakapısı denmektedir. Sadrazamın bu teşkilatı harem, selamlık ve kalem dairelerinden oluşur. Daha sonra burası Hademe-i bab-ı asafi (sadrazam kapısı hizmetkârları) adını almıştır.

(Cevap D)

8. Sık sık tahrir yapmanın amacı, bilgileri güncelleyerek reaya ile devlet arasında oluşacak ihtilafı önlemektir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

9. Tımarlar idari ve mali özerkliği bakımından serbest olan, olmayan şeklinde ikiye ayrılır. Yüksek rütbeli idare amirleri ile diğer memur ve askerlerin has ve zeametleri idari ve mali bakımdan bazı imtiyazlara sahip serbest tımar olarak adlandırılır. Serbest tımarlarda vergiler genellikle rüsum-u serbestîye denilen niyabet ve bâd-ı hevâ isimleri altında dirlik sahibine aittir.

(Cevap A)

10. Kırım Savaşı'ndan sonra (XIX yy) devletin bütün harcamalarının kontrolünü yapan bugünkü Sayıştay'ın gördüğü işi gören Divan-ı Muhasebat kurulmuştur. A seçeneği doğrudur.

(Cevap A)

11. Osmanlı Devleti'nin Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın ayaklanması ve padişah II. Bayezid ile kardeşi Cem arasındaki bir saltanat mücadelesi olan Cem Sultan Olayı'nın ortak özelliği, devletin bir iç sorunu iken dış sorun haline gelmeleridir. Ancak, duraklama döneminde Anadolu'da halk tarafından çıkartılan Celali İsyanlarının böyle bir yönü bulunmamaktadır.

(Cevap D)

12. Sürgün yoluyla iskân olacağı zaman, yani fethedilen bölgenin Türkleştirilmesi için, herhangi bir yörenin güvenliği için, devlet icap eden yerlerin kadılarına hükümler gönderirdi. Sürgün işinden birinci derecede belirlenen yerlerin kadıları sorumluydu. Kadılar sürgün için ayrılan ailelerin kayıtlarını kefilleriyle beraber tutar ve hazırladıkları deftere kaydederdi. Defterin biri İstanbul'a biri de bölgenin beylerbeyine gönderilirdi.

(Cevap A)

13. 1839 ile 1876 arası döneme Tanzimat dönemi denir. Osmanlı bu süreçte kişi hak ve hürriyetleri, askeri, mali, eğitim, hukuk gibi pek çok alanda Batılılaşma çabalarına girmiştir. 1843 yılında yapılan bir düzenlemeyle askerlik yaşı 20, askerlik süresi 5 yıl olarak belirlenmiştir. 5 yılı doldurup terhis olanlar 7 yıllık süre ile redif askeri olarak yedek askerlikle yükümlü hale getirilmiştir. 1845 yılında ordu merkezlerinde birer askeri lise "idadi" açılmıştır. Yeniçeri Ocağı ise 1826 II. Mahmut döneminde kaldırılmış olup, E seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

14. Osmanlı Devleti'nde Kapıkulu Ordusu (Yeniçeri Ocağı) devşirme sistemiyle, Eyalet Ordusu (Tımarlı Sipahiler) da tımar sistemiyle oluşmaktadır. Yani Osmanlı Devleti'nde ordunun temelleri devşirme ve tımar sistemine dayanmaktaydı. Lonca sistemi, esnaf ve zanaatkârların dayanışma örgütü olup asker ihtiyacının karşılanması ile bir ilgisi yoktur.

(Cevap D)

15. Avarız vergisi, Osmanlı Devleti'nde olağanüstü durumlarda (savaş, deprem gibi) alınan bir vergidir. Ancak, ekonominin bozulmasıyla birlikte duraklama döneminden itibaren sürekli hale getirilmesi, Celali İsyanlarına neden olmuştur.

(Cevap C)

16. Osmanlı Devleti'nde eyaletler, yani beylerbeylikler beylerbeyi tarafından yönetilirdi. Sancaklar sancakbeyi, kazalar kadı, köyler de tımarbeyi tarafından yönetilirdi. Mültezim, Osmanlı Devleti'nin yönetim biriminde yer alan görevlilerden biri olmayıp iltizam alanlara mültezim denirdi. Mültezimler devlete nakit olarak vergi öderler, bir yıl sonra da devlet adına halktan vergi toplarlardı.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Nakibül-eşraf Hz. Peygamber'in soyundan gelen seyyid ve şeriflerin işleriyle uğraşmak, onların özlük haklarını korumak ve şecerelerini kontrol ve takip etmekle vazifeli görevliydi. İlk Nakibül-eşraf Yıldırım Bayezid zamanında tayin olunmuştur. Fatih zamanında bir ara kaldırılmış ise de II. Beyazıt devrinde tekrar ihdas olunmuştur.

(Cevap B)

2. Meclis-i Maarif-i Umumiye 1846, Galatarasay Sultanisi 1868, Darulmuallimin 1848, İlk Kız Rüştiyesi 1858 yılında açılmıştır. Tanzimat döneminin 1839–1876 arası olduğu düşünüldüğünde yukarıda yer alan eğitim kurumları Tanzimat döneminde açılmıştır. Ancak ilköğretimin zorunlu hale gelmesi II. Mahmut döneminde olup Tanzimat döneminde ülke çapında yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır.

(Cevap B)

3. Osmanlı'da Hristiyanlar askere alınmazlar, askerlik için bedel öderlerdi. Müslümanlar ise seneler süren askerlik hizmeti ve savaşlar nedeniyle sürekli ve düzenli iş sahibi değillerdi. Bundan dolayı Müslüman Türkler gerçek anlamda ekonomik faaliyetlerle ancak II. Meşrutiyet'ten sonra ilgilenmeye başlamışlardır.

(Cevap C)

4. Küçük sanayi teşvik ve yerli malını korumak amacıyla 1913'te "Geçici Sanayi Kanunu" çıkarıldı. Bu kanunla vergi muafiyeti, bedava arazi, geçici gümrük muafiyeti, kamunun öncelikle bu tesislerin ürünlerini satın alma zorunluluğu gibi hükümler getirilmiştir. Ancak bu yasadan yararlanma belli şartlara bağlandığı için ancak azınlıklar ve yabancılar yararlanabilmiştir.

(Cevap E)

5. Osmanlı'da ilk demiryolu imtiyazı 1856'da İngiltere'ye İzmir – Aydın hattı için verilmiştir. Osmanlı'nın son döneminde başlıca demiryolları;

- Anadolu demiryolu (İstanbul, İzmit, Eskişehir, Ankara)
- Bağdat hattı (Eskişehir, Afyon, Konya, Adana, Halep)
- Mersin, Tarsus, Adana
- İzmir, Bandırma
- Bandırma, Bursa
- İzmir, Aydın, Afyon

şeklindedir.

(Cevap A)

6. İskân politikasının farklı sebepleri vardır. Bunlar arasında;

- Türkleşmeyi ve İslamlaşmayı sağlamak,
- Aralarında anlaşmazlık olan yerleşik grup ve cemaatlerin sorunlarını çözmek,
- Potansiyel ayaklanma nedenlerini ortadan kaldırmak,
- Bataklık, ormanlık, harap ve boş yerleri tarıma ve imara açmak,
- Yeni yerleşim yerlerini mamur hale getirmek,
- Suç işleyenleri cezalandırmak,
- İnsanların, madenlerin, kervanların güvenliğini sağlamak,
- Bazı grup ve zümrelere görev vermek,
- Toprakların kaybedilmesi

yer almaktadır.

Şehirlerde ticaret ve sanat faaliyetleri iskân politikasının amaçları arasında yer almaz.

(Cevap D)

7. 1676–1681 Osmanlı-Rus Savaşı sonunda imzalanan Bahçesaray (Çehrin) Antlaşması, Rus Çarlığı ile Osmanlı Devleti arasında yapılan ilk resmî antlaşma olma özelliğini taşır. 1681 yılında imzalanan ve genel itibarıyla Osmanlı'nın kazançlı çıktığı anlaşmayla, Dinyeper Irmağı iki devlet arasında sınır kabul edilmiştir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

8. Resm-i çift, cizye, ispenç, bennak, mücerred şahsi vergilerdir.

Resm-i tapu araziyi işlemek üzere verilen vergidir.

Hayvancılıkla ilgili olarak da Adet-i Ağnam, yaylak ve kışlak resimleri, bal öşrü gibi vergiler de alınmıştır.

(Cevap C)

9. Rumeli'nin Türkleşmesi ve İslamlaşmasında orduyla birlikte Yesevi tarikatına mensup Türkmen dervişlerinin stratejik yerlerde zaviyeler ve tekkeler inşa etmeleri de etkili olmuştur. Dervişler zaviye ve tekkelerde gelip-geçen yolculara hizmet etmekteydiler. Osmanlı tarihinde Gaziyan-ı Rum, Abdalan-ı Rum, Ahiyan-ı Rum, Alp-eren olarak isimlendirilen bu dervişlere araştırmacılar kolonizatör Türk dervişleri demişlerdir.

(Cevap E)

10. Osmanlı Devleti iskan politikası ile;

- Kalıcılığı sağlamış,
- Bölgenin kültürel zenginliğini korumuş,
- Cami, medrese, imaret, şifahane gibi kültürel eserler yapılmış,
- Üretime bağlı olarak vergi gelirleri artırılmış,
- İslamlaşma sağlanmıştır.

Fethedilen bölge halkından askeri anlamda yararlanılmamıştır. Çünkü Osmanlı'da gayrimüslimler askerlik yapmazlardı. Buna göre C seçeneği doğru cevaptır.

(Cevap C)

11. Kıbrıs, Rodos, Trabzon, İstanbul fethedildiğinde gayrimüslim nüfus fazla olduğu için sürgün yoluyla iskân olan bölgelerdir. Karaman'daki iskânın nedeni sürgün değil, aşiret ayaklanmaları ve eşkıyalığı önlemektir.

(Cevap D)

12. İskânın ekonomik etkileri arasında han, kervansaraylar, çarşı, arasta, bedesten, panayır, hafta pazarı yer almaktadır. Buna göre B seçeneği doğrudur.

(Cevap B)

13. İskânın sosyal etkileri tekke, zaviye ve vakıflardır. Han ve kervansaraylar da iskânın sosyal etkileri arasında sayılabilmektedir. Tekke ve zaviyelerdeki dervişler ve vakıflar Tekâlif-i örfiye ve Avarız-ı Divaniye'den muaftırlar.

(Cevap A)

14. Osmanlı iskân politikasında asayişin temini, göçmenleri ziraata uygun yerlere yerleştirerek ziraata dayanan devlet gelirini artırma, feodal yapıyı kırma, asker temini gibi konular yer almaktadır.

(Cevap D)

15. Osmanlı'da kuruluştan itibaren tahta geçmeye aday şehzadeler sancaklarda görevlendirilirlerdi. Amasya, Manisa, Kütahya, Balıkesir, Konya, Kastamonu, Trabzon, Bolu, Antalya, Isparta, Menteşe, Çorum, Kefe, Çankırı gibi yerler şehzade sancağı olan yerler arasındadır. Şehzade sancağı olmadığı halde Yavuz Sultan Selim'in babasına karşı ısrarı üzerine Semindire kendisine verilmiştir. Klasik dönemde iki önemli şehzade sancağı Manisa ve Amasya'dır. Maraş şehzade sancağı olarak kullanılmamıştır.

(Cevap C)

16. Ülüş sistemi kutsallık atfedilen hanedan ailesinin yönetimde söz sahibi olmasıdır. Fetret devrindeki taht kavgaları, Bizans'ın şehzadeleri kullanarak Osmanlı iç işlerine müdahale etmesi, veraset belli bir kurala bağlı olmadığı için taht kavgalarının yaşanması, kardeş katli kanununun kanunlaşmasında etkili olmuştur. Fakat Fatih döneminde çıkarılan kanunda Kanuni dönemi gelişmeleri etkili olamaz. E seçeneği sorunun doğru cevabıdır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Tanzimat'tan sonra Osmanlı hukukunun kaynakları arasına Batı hukuku da girmiştir. Şer'i ve örfi hukuk batı hukuku ile sentezlenerek kanunlaştırma çalışmaları başlamıştır.

- 1837'de Meclis-i Ahkâm-ı Adliye
- 1854'te Meclis-i Vala-i Ahkâm-ı Adliye

  1867'de Divan-ı Ahkâm-ı Adliye ve Şura-i Devlet
- 1863'te Divan-ı Muhasebat (Sayıştay)
- 1868'te Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye (Mecelle)

gibi çalışmalar yapılmıştır.

Evkaf Vekâleti vakıflarla ilgilidir. Hukuk alanında değildir.

(Cevap C)

2. İlk Osmanlı medresesi hakkında iki görüş bulunmaktadır. Genel kanaat Orhan Gazi Medresesi'nin ilk olduğu yönünde olsa da İznik Süleyman Paşa Medresesi'nin de ilk Osmanlı medresesi olduğunu söyleyenler de vardır. Osmanlı'daki en yüksek dereceli medreseler Fatih'in yaptırdığı Sahn-ı Seman Medresesi ve Kanuni'nin yaptırdığı Süleymaniye Medreseleridir.

(Cevap E)

3. Dirlik arazi üç kısma ayrılır:

- Yıllık geliri 3 ile 20 bin akçe arası tımar arazi
- Yıllık geliri 20 ile 100 bin akçe arası zeamet arazi
- Yıllık geliri 100 bin akçe ve üzeri olanlara has arazi denir.

(Cevap B)

4. İlk Osmanlı donanması Karamürsel'de kurulmuştur. Osmanlı donanmasının ilk komutanı Alp Karamürsel'dir. Kanuni döneminde kardeşleri İlyas ve Oruç Reis'le birlikte Akdeniz'i bir Türk haline getiren, Osmanlı donanmasını gücünün zirvesine çıkaran, Barbaros Hayreddin Paşa adıyla Kaptan-ı Derya olan Hızır Reis Osmanlı döneminin en büyük denizcisidir.

(Cevap C)

5. Başlangıçta eyaletlerin askeri işlerinden sorumlu olan beylerbeyleri zamanla hem askeri hem de mülki amir durumuna geldiler. Eyaletteki halkın can ve mal güvenliğinden de sorumlu olan beylerbeyinin oturduğu sancağa Paşa Sancağı denir. Beylerbeyleri genelde kul kökenli, enderunda yetişmiş kişilerden seçilmiştir. Beylerbeyi paşa unvanını taşır ve önemli eyaletlere vezir rütbeli beylerbeyi tayin edilirdi. Rumeli eyaletinin merkezi "Manastır" sancağı, Anadolu eyaletinin merkezi Kütahya sancağıdır.

(Cevap E)

6. Osmanlı eyalet sistemi salyaneli, salyanesiz, imtiyazlı olarak üç gruba ayrılır:

Tımarın uygulanmadığı Mısır, Bağdat, Şehr-i zar, Yemen, Habeş, Lahsa, Cezayir, Trablusgarp, Tunus gibi eyaletler "**saliyaneli eyaletler**"dir.

Tımar sisteminin uygulandığı Anadolu, Rumeli, Karaman, Diyarbekir, Erzurum, Dulkadriye, Şam, Budin, Van, Temeşvar gibi eyaletler "**salyanesiz eyaletler**"dir.

Eflak, Boğdan, Erdel, Mekke, Kırım gibi eyaletler "**imtiyazlı eyaletler**"dir. Eflak, Boğdan beylerine "voyvoda" denir ve Hristiyanlardan seçilir. Buna göre Mısır salyaneli eyaletlerdendir.

(Cevap A)

7. Vakıf arazinin kaynağı mülk arazidir. Hayırsever kişiler dini, ilmi ve sosyal kurumların ihtiyaçlarının karşılanması için vakfederler. Bu taktirde mülkiyet vakfa geçer. Burada rakabe (mülkiyet) kimsenin değildir. Bu araziler üzerinde ziraat yapan halka vakıf reayası denir.

(Cevap D)

8. **İcmal defteri:** Köyün ve mezranın adı, ödeyeceği vergi miktarı, vergi yekunu ve dirlik sahibinin adı yer alır.

Mufassal defter: Köyü ve mezranın adı ve yetişen ürünler, bunlardan alınacak vergi miktarı, diğer vergiler yer alır.

Defter-i Cedide: İlk tahriri müteakip yeni yapılan defter.

Defter-i Atik: İlk tahririn sonuçlarını ifade eder.

Defter-i Köhne: Üçüncü bir tahrir söz konusu olursa ilk tahrire ait defter defter-i köhne olur.

Çıkan anlaşmazlıklarda müracaat edilen defter, defter-i icmaldir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

9. Tarihçiler Osmanlının XVI. yüzyılda doğal sınırlarına ulaştığı ve aşamayacağı siyasi – coğrafi engellerle karşılaştığı kanaatindedirler. Bunlar batıda Viyana önlerinde Habsburglar, doğuda İran platosu, Afrika'da çöl, Hint Okyanusu'nda Portekizliler, kuzeyde Ruslardır. Hint deniz yolları konusunda mücadele edilen ülke Portekiz'dir.

(Cevap C)

10. Sayıları artan vezirlere arpalık yoluyla sancaklar verilmesiyle bu kişiler sancağa gitmeyip yerlerine sancakların idaresi için ve gelirlerinin toplanması için voyvoda ve mütesellimler göndermişlerdir.

(Cevap D)

11. Kişinin, sahip olduğu bir malı diğer insanların faydalanmaları maksadıyla ve Allah rızası için tahsis etmesine vakıf denir. Topluma hizmet sunan müesseselere de hayrat denir.

(Cevap E)

12. Kişileri mallarını vakfetmeye yönelten en önemli kaynaklar Kur'an ve hadislerdir. İnsanların Allah'ın kendilerini ahirette mükâfatlandıracağı inancı bunda en etkili yoldur. Bu yolla vakıf kuran insanlar manevi açıdan huzur bulur, fakir insanlar da ihtiyaçlarını karşılar. Vakıfların etkisiyle toplumda huzur, barış, denge ortamı sağlanır.

(Cevap B)

13. Vakfın idaresinden sorumlu olan kimseye mütevelli denir. Mütevellinin görevleri, ücreti kuruluş sırasında vakıf tarafından belirlenir. Vakıfların denetimi kadının talimatıyla müfettişler tarafından yapılır. Padişahlar tarafından kurulan vakıflarda ise nazır ve mütevelli ismiyle bilinen iki yönetici bulunur. Fiili idare mütevellide, nazır ise bir üst kontrol noktası görevi yapar. Buna göre B seçeneği doğrudur.

(Cevap B)

14. Avrupa'daki liberalleşme fikirlerinin doğurduğu monarkların yetkilerini sınırlama düşüncesi Osmanlı'da Sened-i İttifak ile kendini göstermiştir. Kanun-i Esasi'ye gidişte adeta İngiltere'deki Magna Carta'nın rolünü oynayan bu belge uzun ömürlü olmamıştır.

(Cevap B)

15. Kanunuesasi'de hangi din ve mezhepten olursa olsun bütün vatandaşlar "Osmanlı" olarak nitelendirilmiştir. Osmanlı vatandaşlarının tamamının kişi hak ve hürriyetlerine sahip olduğu belirtilerek din ile ilgili olarak da "Devlet-i Osmaniye'nin dini İslam'dır." hükmü ile devlete resmî bir din izafe edilmiştir. Ayrıca "devletin lisan-ı resmisi Türkçedir." denilerek tarihte ilk defa bir hukuki belgede Türkçe resmî dil olarak koruma altına alınmıştır. A seçeneği sorunun cevabıdır.

(Cevap A)

16. Heyet-i Ayan (Ayan Meclisi) milletvekili sayısının üçte birini geçmemek üzere halkın güvenini kazanmış, devlet hizmetinde bulunmuş, kırk yaşın üstündeki kimselerden hayat boyu görev yapmak kaydıyla padişah tarafından atanırdı.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. İtalya ile yapılan Trablusgarp Savaşı'nda Osmanlı Devleti, Mısır toprakları İngiliz işgali altında olduğundan karadan, donanması zayıf olduğu için denizden Trablusgarp'a yardım gönderememiştir. Bu durumda Mustafa Kemal, Enver Bey, Ali Fethi Okyar gibi isimlerin gönüllü olarak gidip İtalyanlara karşı savaştığı yer Trablusgarp'tır.

(Cevap A)

2. Osmanlı'yı Balkanlardan atmak amacıyla kurulan ittifakta Sırbistan, Yunanistan, Bulgaristan ve Karadağ yer almıştır. I. Balkan Savaşı'nda yer almayan Romanya II. Balkan Savaşı'nda Bulgaristan'a karşı savaşmıştır. A seçeneği doğru cevaptır.

(Cevap A)

3. Osmanlı için tam bir facia ile sonuçlanan I. Balkan Savaşı'ndan sonra Londra Antlaşması imzalanmış, II. Balkan Savaşı'ndan sonra Balkan ülkeleri kendi aralarında Bükreş Antlaşması'nı imzalamıştır. II. Balkan Savaşı'ndan sonra Osmanlı Bulgaristan ile İstanbul, Sırbistan ile İstanbul, Yunanistan ile Atina Antlaşmalarını imzalamıştır. Osmanlı Devleti ile Bulgaristan arasında Meriç Nehri sınır olmuştur. Ayrıca, I. Balkan Savaşı'nın kaybedilmesinin temel nedeni olarak da, orduya siyasetin karışması olduğu ve bunun sakıncaları görülmüştür. Fakat Osmanlı Devleti, Kuzey Afrika'daki son toprağı olan Trablusgarp'ı İtalya ile yaptığı Trablusgarp Savaşı ile kaybetmiştir.

(Cevap E)

4. 1 Kasım 1914'te Rusların Doğu Beyazıt'tan saldırıya geçmesiyle Kafkas Cephesi açılmıştır. Osmanlının I. Dünya Savaşı'nda açılan ilk cephesi ve resmen kapanan ilk cephesi olan Kafkas Cephesi'nde Ruslara karşı savaşılmıştır.

(Cevap D)

5. I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı'nın müttefikleri Almanya, Avusturya – Macaristan İmparatorluğu ve Bulgaristan'dır. Başlangıçta ittifak grubunda yer alan İtalya ise Avusturya – Macaristan'la yaşadığı Adriyatik Denizi sorunundan dolayı itilaf grubuna geçerek Osmanlı'nın düşmanları arasında yer almıştır.

(Cevap E)

6. Nisan 1915'te Van'da Ermeni isyanları başlamıştır. Rusların Van'ı işgalinden sonra yönetimin Ermenilere bırakılmasıyla Van merkezli devlet ilanına kalkışan Ermeniler kaçamayan Müslüman halkı katletmeye başlamışlardır. Osmanlı yönetimi bu aşamada Ermeni çetelerine ve onları destekleyen vatandaşlarına Tehcir Kanunu çıkarmıştır. Bu olaylar Kafkas Cephesi'nde yaşanan gelişmelerdir.

(Cevap B)

7. Osmanlı Devleti Kafkas Cephesi'ni (Doğu Cephesi);

- Orta Asya Türkleri ile irtibata geçmek,
- Turan idealini gerçekleştirmek,
- Türkistan'a ulaşıp büyük bir Türk devleti kurmak,
- Rusları Kafkaslardan atmak

amacıyla açmıştır. Ayrıca müttefikimiz Almanya'nın Bakü petrollerinden yararlanmak istemesi de etkilidir. Ortadoğu petrol bölgesi zaten Osmanlı'nın elinde olduğu için bunun Kafkas Cephesi ile ilgisi olmayıp C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

8. Mustafa Kemal Paşa I. Dünya Savaşı'nda Çanakkale, Kafkas ve Suriye Cepheleri'nde savaşmıştır. Trablusgarp Savaşı'nda ise Derne ve Tobruk Cepheleri'nde görev yapmıştır. Fakat Mustafa Kemal I. Dünya Savaşı'ndaki Kanal Cephesi'nde savaşmamıştır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

9. I. Dünya Savaşı sonunda savaşı kazanan İtilaf devletleri, kaybeden İttifak devletlerine koşulları çok ağır olan barış antlaşmaları imzalatmışlar, savaş sonunda imzalanan barış antlaşmalarının bu kadar ağır olması, dünyada istenilen barışı sağlayamamış ve yeni savaşların çıkmasına yol açmıştır. Almanya Versay Antlaşması'nı tanımadığını açıklayarak Polonya'ya saldırıp II. Dünya Savaşı'nı başlatmış, TBMM de Sevr Antlaşması'nı tanımayarak Kurtuluş Savaşı'nı başlatmıştır.

(Cevap C)

10. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, Paris Barış Konferansı'nda alınan kararlar arasında yer almaktadır. Ancak, I. Dünya Savaşı'ndan sonra emperyalist politikalar sona ermemiş, artarak devam ederek II. Dünya Savaşı'na da yol açmıştır.

(Cevap D)

11. I. Mecliste yer alan üyelerin % 34'ü sivil bürokrasiden, % 24 serbest meslek sahipleri, % 13 askerler, % 8 din adamları, % 12 yerel yönetimde görev alanlardan, % 4 doktor – eczacı, % 1 aşiret reisleri, % 1 teknik elemanlardan oluşmaktadır. Bu da TBMM'nin halkın her kesimini temsil ettiğinin göstergesidir.

(Cevap E)

12. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk siyasi partisi Cumhuriyetin ilanından önce kurulan Halk Fırkası'dır (9 Eylül 1923). Bu parti Cumhuriyetin ilanından sonra Cumhuriyet Halk Fırkası adını almıştır.

(Cevap B)

13. Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasından sonra ülkeyi ve milleti çağdaş uygarlığın ilerisine taşıyabilecek çağdaş siyasal örgütlere ihtiyaç vardı. I. Mecliste oluşturulan Müdafaa-i Hukuk Grubu Mudanya Mütarekesi'nden sonra işlevini tamamlamıştır. Siyasi bir partinin kurulma zamanı gelmiştir. 9 Eylül 1923'te Halk Fırkası kurulmuştur. Halk Fırkası'nın kökeni I. Mecliste I. Grup olan Müdafaa-i Hukuk Grubu olup A seçeneği doğrudur.

(Cevap A)

14. Atatürk Halk Fırkasını kurarken amacını şöyle açıklamıştır: "Kurtuluş Savaşı başarısını siyaset, yönetim ve ekonomi alanında yapılması gereken inkılapları tamamlamak, yapılacak inkılapları bir programa dayandırmak, bu programa halkı da katmak, kurulacak partiyi halkçılık esasına göre yapılandırmaktır." Buna göre parti toplumun her kesiminin temsilcisi olmayı hedeflemiş olup D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

15. I. Dünya Savaşı yıllarında tarım kesiminde üretime katkıda bulunan insanlar askere alınırken büyükbaş hayvanlar da askeri birliklerin emrine verilmiştir. Buna bağlı olarak tarımsal üretim azalınca devlet "tarımda çalışma, ekme-biçme yükümlülüğü" getirmiştir.

(Cevap A)

16. I. ve II. İnönü, Dumlupınar ve Sakarya, Kurtuluş Savaşı sırasında yapılan savunma savaşlarıdır. Fakat Çanakkale Savaşları I. Dünya Savaşı sırasında İngiltere ve Fransa'nın Osmanlı'ya saldırmasıyla başlamış bir savunma savaşıdır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Lozan'da Boğazlar komisyonunun kurulması ve bu komisyonun görevini Milletler Cemiyeti himayesinde yapması kabul edilmiş, Çanakkale Boğazı'nın 20 km'lik, İstanbul Boğazı'nın 15 km'lik bölgesinde asker bulundurmama kararı kabul edilmiştir. Bu durum Türkiye'nin egemenlik haklarını sınırlandırmıştır. Boğazlarla ilgili Türkiye'nin aleyhine olan bu durum 1936 Montrö Sözleşmesi ile kaldırılmıştır.

(Cevap E)

2. 143 maddeden oluşan Lozan Antlaşması 24 Temmuz 1923'te Türkiye, İngiltere, Fransa, İtalya, Japonya, Yunanistan, Romanya, Bulgaristan, Portekiz, Belçika devletleri tarafından imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Boğazlara ait bölümü Rusya temsilcisi İstanbul'da imzalamıştır. ABD Lozan'da gözlemci olduğu için antlaşmayı imzalamamıştır.

(Cevap E)

3. Suriye sınırında Hatay'ın bırakılması, Irak sınırında Musul'un bırakılması, Boğazlar komisyonunun kurulması, Batı Trakya'nın Yunanistan'a bırakılması Misakımillî'ye aykırıdır. Lozan'da kapitülasyonlar tamamen kaldırılmıştır. Ancak Batılı bazı uzmanlar Türk adliyesini düzenlemek için 5 yıl süreyle Türkiye'de danışmanlık yapabilecektir. Kapitülasyonlar Misakımillî'ye uygun olarak çözüldüğünden B seçeneği doğrudur.

(Cevap B)

4. Uçakların askeri amaçla kullanılması 20. yüzyılın başlarında olmuştur. İlk sivil uçuş 1903'te ABD'de gerçekleştirilmiştir. Osmanlı'da 1912'de İstanbul Yeşilköy'de bir uçuş okulu açıldı. Birinci Dünya Savaşı'nda Almanya Osmanlı hava kuvvetlerine personel ve teçhizat desteği verdi. Henüz bombardıman amacıyla kullanılmayan askeri uçaklar Osmanlının katıldığı bazı cephelerde önemli keşif ve gözetleme görevlerini yerine getirmiş olup C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

5. II. Meşrutiyet'in resmî ideolojisi Osmanlıcılıktı. Osmanlıcılık İttihad-ı Anasır (unsurların birliği) fikrini benimsiyordu. Osmanlıcılığa en büyük darbeyi Balkan Savaşları vurdu. Nüfusun büyük çoğunluğunu Hristiyan toplulukların oluşturduğu Balkanların kaybıyla Osmanlıcılık işlevini yitirdi. Hristiyan nüfusun kaybı ile imparatorluğun kozmopolit yapısı değişti. Anadolu imparatorluğun yeni iktisadi ve beşeri merkezi oldu. Anadolu'nun Müslüman Türk halkı en sadık unsur olarak önemsendi. Tüm bu gelişmeler Müslüman – Türk kimliğine dayalı Türkçülük ideolojisinin güçlenmesine yol açtı.

(Cevap A)

6. Soruda verilen antlaşmalardan Londra ve Saint Jean de Maurienne ile İtalya'ya toprak verilmiştir. Antalya, Konya, Aydın ve İzmir Saint Jean de Maurienne (19 Nisan 1917) Antlaşması ile İtalya'ya bırakılmıştır. Bu antlaşmaya göre; İngiltere ve Fransa İzmir'de birer serbest liman kurabilecekti. İtalya'nın da Mersin, İskenderun, Hayfa ve Akka'da serbest limanları olacaktı. Ancak bu antlaşma, görüşmelere katılmamış bulunan Rusya'nın onayı alındıktan sonra kesinleşecekti. Bu antlaşma Rusya tarafından onaylanamadı. Bu da, İngiltere ve Fransa tarafından antlaşmanın yürürlüğe konmamasının bahanesi oldu.

(Cevap D)

7. Osmanlı Devleti, I. Dünya Savaşı'na yakın zamanda kaybettiği toprakları geri almak için ve savaşı Almanya'nın kazanacağına duyduğu güvenle girmiştir. Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesiyle, Avrupa'da başlayan savaş bir anda Orta Doğu hattı Arabistan Yarımadası'na kadar genişlemiştir. Geniş bir coğrafyada savaşmak zorunda kalan Osmanlı Devleti bu savaşta yalnızca Çanakkale Cephesi'nde başarılı olmuştur. Çanakkale Cephesi İngiltere ve Fransa'nın müttefikleri Rusya'ya yardım göndermek için açtıkları cephedir. Yapılan kanlı mücadeleler ve Mustafa Kemal'in üstün askeri yeteneği sayesinde Çanakkale geçilememiş ve yardım alamayan Çarlık Rusya'sı tarih sahnesinden silinmiştir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

8. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler Almanya'nın Osmanlı'dan faydalanmak istediği konular arasında gösterilemez. Almanya, Osmanlı'nın dini gücünden faydalanmak istemiştir. Osmanlı padişahı aynı zamanda İslam dünyasının lideri, yani halife idi. Bu unvana sahip padişah I. Dünya Savaşı'na Almanya yanında girerse kutsal cihat ilan edebilirdi. Kutsal cihat ilanı İngiliz, Fransız ve Rus hâkimiyetindeki binlerce Müslüman'ı harekete geçirebilir ve Almanya'ya zafer getirebilirdi. İşte bu durum, yani Osmanlı'nın dinî gücü, Almanya'yı umutlandırmış ve Osmanlı'yı yanında savaşa sokmak için çalışmıştır.

(Cevap D)

9. Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı 1934'te uygulamaya konularak Türkiye'de dokuma, maden, selüloz, kimya, seramik sanayinin kurulması amaçlanmıştır. Planın finansmanı büyük oranda iç kaynaklarla gerçekleştirilmiş, bir miktar İngiliz ve Sovyet kredisi alınmıştır. Planda yer alan dokuma, maden, selüloz ve kimya sanayine ilişkin yatırımlar "Sümerbank" tarafından; sömikok, şişe, cam ve kükürt sanayine ilişkin yatırımlar da "İş Bankası" tarafından yürütülmüştür.

(Cevap B)

10. Osmanlı Devleti, Kanal ve Kafkas Cepheleri'ni taarruz amacı ile açmıştır. Galiçya ve Makedonya Cepheleri'nde ise amacı müttefiklerine yardım etmekti. Ancak Irak Cephesi İngilizlerin saldırısı üzerine açılmıştır. Bu sırada Irak, Osmanlı toprağıdır. Osmanlı, toprağını savunmak amacıyla İngilizlere karşı Irak Cephesi'nde savaşmıştır.

(Cevap E)

11. Ruslar, Galiçya Cephesi'nde taarruz hareketine girişince bu durum Avusturyalıları güç duruma sokmuştur. Bunun üzerine 33.000 kişilik bir Türk kuvveti Ruslarla savaşmak üzere Avusturya'ya yardım amacıyla Galiçya Cephesi'ne gönderilmiştir.

(Cevap A)

12. I. Dünya Savaşı sırasında imzalanan Saint Jean de Maurienne Antlaşması ile İzmir ve çevresi İtalya'ya verilmişti. Fakat savaş sonrası düzenlenen Paris Barış Konferansı'nda durumlar değişti. İngiltere, Ege Denizi'nde ileride kendisine engel teşkil edebilecek güçlü bir İtalya istemiyordu. Bu yüzden İzmir'i, daha kolay kontrol edebileceği Yunanistan'a verdi. Bu durum İtalya-İngiltere ilişkilerini olumsuz etkiledi.

(Cevap C)

13. 1871'de siyasi birliğini sağlayan Almanya hemen sömürge arayışlarına başladı. Almanya, İngiltere'nin denizaşırı sömürgeleri ile ilgileniyordu. Ayrıca denizcilik alanında güçlenmek isteyen Almanya, İngiltere için tehdit oluşturuyordu. Bu yüzden Almanya ve İngiltere karşı karşıya geldi.

(Cevap A)

14. Osmanlı Devleti I. Dünya Savaşı'na girmeden önce Almanya ile bir ittifak antlaşması imzalamıştır. 2 Ağustos 1914'te Sadrazam Said Halim Paşa ile Almanya'nın İstanbul Büyükelçisi Baron von Wangenheim arasında gizli bir antlaşma imzalanmıştır. Buna göre; Rusya Avusturya'ya savaş açar; Almanya da savaşa girerse Osmanlı da savaşa girecekti. Almanya tehdit durumunda Osmanlı Devleti'ni koruyacaktı. Bu maddeler ile Osmanlı Almanya'ya yaklaşmıştır.

(Cevap E)

15. İngiltere ve Fransa, Boğazları ele geçirerek müttefikleri olan Rusya'ya yardım göndermek amacıyla Çanakkale'ye saldırdılar. Osmanlı Devleti bu cephede olağanüstü bir şekilde topraklarını savundu. Osmanlı'nın bu mücadelesi ile İngiltere ve Fransa Çanakkale'yi geçemediler ve başarısız oldular.

(Cevap C)

16. 8 Ocak 1918'de yayımlanan Wilson İlkeleri'nde, her üç öncülde yer alan ifadeler yer almıştır. Wilson, bu ilkelerin gerçekleşmesini ve hayata geçmesini istiyordu. Çünkü bu ilkeleri gelecekteki barışın şartları olarak görüyordu. I. Dünya Savaşı gibi bir olayın yaşanmaması için soruda verilen öncülleri de içine alan Wilson İlkelerini yayımlamıştır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Mavri Mira: Rum, Kordos: Rum
Hınçak ve Taşnak: Ermeni cemiyetidir. Yani B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan cemiyetler azınlıklar tarafından kurulmuştur. Fakat Wilson Prensipleri Cemiyeti, Amerikan manda yönetimini isteyen Müslüman Türklerin kurduğu bir cemiyettir.

(Cevap A)

2. Mustafa Kemal, 13 Kasım 1918'de İstanbul'a gelmişti. Bu sırada sadrazam; Ahmet Tevfik Paşa idi. Ahmet Tevfik Paşa 3 Mart 1919'da istifa etmiş, yerine 4 Mart 1919'da Damat Ferit sadrazam olmuştu. Damat Ferit, 4 Mart - 2 Ekim 1919 tarihleri arasında sadrazamlık makamında bulunmuştur. Mustafa Kemal'in Samsun'a gitmek üzere İstanbul'dan ayrıldığı tarih ise 16 Mayıs 1919'dur. Dolayısıyla bu tarihte sadrazam Damat Ferit Paşa'dır.

(Cevap B)

3. Erzurum Kongresi'ne Sivas ve Van illerinden delege katılmıştır. Fakat Diyarbakır ilinden valinin engel olması yüzünden Erzurum Kongresi'ne delege katılmamıştır.

(Cevap B)

4. Mustafa Kemal, I. Dünya Savaşı sırasında önce Çanakkale Cephesi'nde savaşmıştır. Buradaki başarılarından dolayı generalliğe terfi etmiş ve Kafkas Cephesi'ne tayin edilmiştir. Kafkas Cephesi'nde 16. Kolordu Komutanı olarak Muş ve Bitlis'i Ruslardan geri almıştır. Mustafa Kemal son olarak Suriye Cephesi'ne atanmış ve burada önce 7. Ordu Komutanı, ardından Yıldırım Orduları Grup Komutanı olarak görev yapmıştır.

(Cevap D)

5. Bulgaristan, 19 Eylül 1918'de Selânik Ateşkes Antlaşması'nı; Osmanlı Devleti, 30 Ekim 1918'de Mondros Ateşkes Antlaşması'nı; Avusturya-Macaristan, 3 Kasım 1918'de Willa Queste Ateşkes Antlaşması'nı; Almanya ise 11 Kasım 1918'de Rethondes Ateşkes Antlaşması'nı imzalayarak savaştan çekildiler.

Doğru sıralama; IV-III-II-I şeklinde olmalıdır.

(Cevap C)

6. Mustafa Kemal Çanakkale Cephesi'nde 19. Tümen Komutanı olarak bulunmuştur. Çanakkale Cephesi'nden sonra Mustafa Kemal'in tayini Kafkas Cephesi'ne çıkmıştır. Kafkas Cephesi'nde 16. Kolordu Komutanı olarak görev yapan Mustafa Kemal, Muş ve Bitlis'i Ruslardan geri almıştır. Son olarak Suriye Cephesi'ne atanan Mustafa Kemal burada 7. Ordu Komutanı rütbesiyle faaliyet göstermiştir.

(Cevap A)

7. Rusya'nın savaştan çekilmesi ile Rusya'ya karşı açılmış olan Kafkas Cephesi kapandı. Galiçya Cephesi'nde genellikle Ruslar savaşıyordu. Dolayısıyla Rusların savaştan çekilmesiyle bu cephe de kapandı. Gizli antlaşmalarda Rusya'ya Boğazlar ve Doğu Anadolu verilmişti. Rusya, savaştan çekilince bu antlaşmalarla verilen yerleri de kaybediyordu. Dolayısıyla Rusya'dan boşalan yerler için değişiklik yapıldı ve gizli antlaşmalar değişikliğe uğradı.

(Cevap E)

8. Osmanlı Devleti, I. Dünya Savaşı'nda Kafkas Cephesi'nde Ruslara karşı savaşmıştır. 1917'de Rusya'da Bolşevik İhtilali meydana gelince Rusya savaştan çekilmek zorunda kalmıştır. Osmanlı ve Rusya arasında 3 Mart 1918'de imzalanan Brest-Litowsk Antlaşması'yla Kafkas Cephesi kapanmıştır. Ayrıca Osmanlı Devleti 1878 Berlin Antlaşması ile kaybettiği Kars, Ardahan ve Batum'u Rusya'dan geri almıştır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

9. Rum ve Ermeni saldırıları sonucunda Şark Vilayetleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ile Trabzon Muhafazaa-i Hukuk Cemiyeti ortak toplantı kararı alarak 23 Temmuz 1919 tarihinde Erzurum Kongresi'ni toplamışlardır.

(Cevap C)

10. Verilen cemiyetler arasında İzmir ve yöresi işgallerine engel olmak amacıyla Manisa'da kurulan İstihlası Vatan (vatanın kurtarılması) Cemiyeti yararlı bir cemiyet özelliği taşımaktadır.

(Cevap D)

11. ABD, Monroe Doktrini çerçevesinde Avrupa işlerinden uzak durmuş ve kendi kabuğuna çekilmiştir. Dolayısıyla Mondros'tan sonra Anadolu'da işgal hareketlerinde bulunmamıştır. Sovyet Rusya da 1917'de çıkan ihtilal sonucunda savaştan çekildiği için Anadolu'yu işgal etmemiştir. İngiltere ise Mondros'tan sonra Musul, İskenderun, Urfa, Antep, Maraş, Kars ve Batum'u tamamen işgal etmiştir. Daha sonra Urfa, Antep ve Maraş'ı Fransa'ya vermiştir.

(Cevap A)

12. İtilaf devletlerinin Paris Barış Konferansı'nda, daha önce gizli antlaşmalar ile İtalya'ya verilen İzmir ve çevresinin Yunanistan'a bırakılması kararını almasına İtalya büyük tepki göstermiş ve bu karar İtilaf devletleri arasında ilk kez görüş ayrılıklarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Mondros Ateşkesi ve Londra Konferansı için böyle bir durumdan söz edilemez.

(Cevap A)

13. Rauf Orbay, I. Balkan Savaşı'nda Hamidiye Kruvazörü ile Yunanlılara karşı başarılı bir mücadele verdiği için Hamidiye Kahramanı olarak bilinir. Mondros Ateşkesi'ni imzalayan ve o zaman Bahriye Nazırı olan kişi Rauf Orbay'dır. Rauf Orbay, İstanbul'un resmen işgali sonrasında Malta'ya sürgün edilmiştir.

(Cevap C)

14. A, B, C, D seçeneklerinde yer alan ifadeler Mondros kapsamındadır. Mondros Ateşkes Antlaşması'nda kapitülasyonlarla ilgili bir madde olmadığı için E seçeneği Mondros kapsamında değildir.

(Cevap E)

15. Sakarya Zaferi'nin ardından TBMM Hükümeti Kafkas Cumhuriyetleri ile Kars Antlaşması'nı, Fransa ile Ankara Antlaşması'nı imzalamıştır. Kars Antlaşması'yla Doğu sınırımız kesin olarak çizilmiş (Batum hariç), Ankara Antlaşması'yla da Hatay hariç bugünkü Türkiye-Suriye sınırımız çizilmiştir. Moskova Antlaşması, daha önce I. İnönü Muharebesi'ni izleyen günlerde SSCB ile imzalanmış ve bu antlaşma ile, Sovyet Rusya Misak-ı Milli'yi tanımıştır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Hınçak ve Taşnak Cemiyeti, Ermeniler tarafından kuruldu. Pontus Rum Cemiyeti'nin amacı Trabzon Rum İmparatorluğu'nu yeniden kurmaktı. Kordos Cemiyeti, Anadolu'da ihtiyaç duyulan yerlere Rum göçmen getirmekle görevliydi. Soruda özellikleri verilen cemiyet ise Etnik-i Eterya Cemiyeti'dir.

(Cevap C)

2. Soruda özellikleri verilen cemiyet Hürriyet ve İtilaf Fırkası'dır. Bu fırka, 1911 yılında İttihat ve Terakki Partisi'ne muhalefet edenler tarafından kurulmuştu. Siyasi konumunu İttihat ve Terakki Partisi karşıtlığı olarak tayin eden parti, Millî Mücadele'ye karşı çıkmıştır. Mütareke şartlarına karşı gelmenin ülkeyi riske sokacağını ve galip devletleri kızdıracağını iddia etmiştir.

(Cevap D)

3. Azınlık tabiri Osmanlı Devleti'nde genellikle gayrimüslimler için kullanılmıştır. Bu bağlamda Mavri Mira ve Pontus Rum cemiyetleri Rum azınlıklar tarafından kuruldu. Makabi Yahudiler, Taşnak Ermenilerce kurulan cemiyetlerdir. Ancak Kürtler, Müslüman olduğu, yani azınlık sayılmadığı için kurdukları Kürt Teali Cemiyeti de azınlık cemiyetleri arasında gösterilemez.

(Cevap A)

4. Özellikleri verilen cemiyet Millî Kongre Cemiyeti'dir. Haziran 1919'da Cemiyet Başkanı Dr. Esat (Işık) Bey'in sürgüne gönderilmesiyle cemiyet zayıflamış, son Mebusan Meclisi'nin toplanması üzerine de kapanmıştır.

(Cevap B)

5. Pontus Rum Cemiyeti, Trabzon Rum İmparatorluğu'nu yeniden canlandırmak için kurulmuştu. Bunun üzerine Trabzon ve çevresinin Türk nüfusu hâkimiyetinde olduğunu ispatlamak amacıyla Barutçuzade Ahmet ve Faik Beyler tarafından 12 Şubat 1919'da Trabzon Muhafazaa-i Hukuk-i Milliye Cemiyeti kuruldu.

(Cevap A)

6. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan ifadeler Mondros Ateşkesi kapsamındadır. Fakat E seçeneğindeki ifade 10 Ağustos 1920'de imzalanan Sevr Antlaşması maddeleri arasında yer alır. Osmanlı ordusunu kısıtlayıcı askerî bir hükümdür.

(Cevap E)

7. Mondros Ateşkes Antlaşması 30 Ekim 1918 tarihinde imzalanmıştır. Bu sırada Osmanlı Hükûmetinin sadrazamı 14 Ekim 1918 tarihinde göreve başlayan Ahmet İzzet Paşa'dır. Ayrıca Mustafa Kemal'in İstanbul'a geldiğinde hükûmet kurması için güvenoyu almasına çalıştığı kişi de Ahmet İzzet Paşa'dır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

8. Mondros Ateşkesi Rauf Bey ve İtilaf devletleri adına İngiliz Amirali Calthorpe arasında imzalanmıştır. Böylece Mondros'ta Osmanlı'nın muhatabı İngiltere olmuştur.

(Cevap C)

9. İşgallere karşı propaganda amaçlı yayın yapan Le Pays ve Hadisat Gazeteleri Şark Vilayetleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyetine aittir. Bu cemiyet, Erzurum Kongresi'nin toplanmasında etkili olmuştur. Kongre Beyannamesi'nin ilan edilmesinden sonra Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti adını almıştır.

(Cevap B)

10. 1908'de Rusya'dan gelerek İstanbul'da bazı Türk milliyetçileri tarafından kurulan cemiyet Türk Derneğidir. Türk Derneği'nin kendi kendini kapatmasından sonra Türk milliyetçileri bu kez 1911'de Türk Yurdu Cemiyetini kurdular. Fakat Türkçülüğün asıl örgütlenmesi 1912'de kurulan Türk Ocağı Derneğinde gerçekleşti.

(Cevap E)

11. Mustafa Kemal, hürriyet ve özgürlük konularında Namık Kemal'den etkilenmiştir. Türkçülüğün savunucularından Ziya Gökalp de Mustafa Kemal'i etkilemiştir. Hatta Mustafa Kemal bu konuda şöyle diyor: "Etimin ve kemiğimin babası Ali Rıza, fikrimin babası Ziya Gökalp'tır." Celal Nuri, bu iki fikir adamı kadar Mustafa Kemal'i etkileyememiştir.

(Cevap D)

12. II. Balkan Savaşı sonrası 10 Ağustos 1913 tarihli Bükreş Antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşma Bulgaristan ile Yunanistan, Sırbistan, Karadağ ve Romanya arasında imzalanmıştır. Bu bilgi doğrultusunda Bükreş Antlaşması'na Osmanlı Devleti imza atmamıştır.

(Cevap A)

13. Milli cemiyetler, Mondros Mütarekesi sonrası başlayan işgallere karşı, bulundukları bölgeleri basın – yayın yoluyla savunmaya çalışmışlardır. Özellikle zararlı cemiyetlerin çalışmalarını önlemeye yönelik girişimlerde bulunan bu cemiyetler birbirlerinden bağımsız olarak hareket etmişlerdir. Yani vatanın bütününü kurtarma düşüncesinden yoksun olup sadece bulundukları bölgeyi savunmayı amaç edinmişlerdir. Bu cemiyetler ancak Sivas Kongresi'nde "Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti" adı altında birleştikten sonra bütünlük içinde hareket etmeye başlamışlardır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. 22 Haziran 1919'da yayınlanan Amasya Genelgesi'nde; "İstanbul Hükûmeti üzerine aldığı sorumluluğu yerine getirmemektedir." maddesi yer almıştır. Bununla İstanbul Hükûmetine ilk defa karşı çıkılarak görevini yerine getirmediği millete duyurulmuştur. Kurtuluş Savaşı'nın gerekçelerinden biri de İstanbul Hükûmeti'nin millete karşı görevini yerine getirmemesi olarak açıklanmıştır.

(Cevap C)

2. Balıkesir ve Alaşehir Kongreleri Hacim Muhittin Bey önderliğinde yapılmıştır. Dolayısıyla bu kongrelere Mustafa Kemal katılmamıştır. Pozantı ve Erzurum Kongreleri Mustafa Kemal'in katıldığı kongrelerdir.

(Cevap D)

3. 9. Ordu Müfettişliği'ne komşu sancaklar; Diyarbakır, Bitlis, Elazığ, Ankara, Kastamonu, Kayseri ve Maraş'tır.

(Cevap B)

4. Soruda verilen ifadeler 28 Mayıs 1919'da yayımlanan Havza Genelgesi'nde yer almaktadır.

Mustafa Kemal bu genelge ile milli bilinci uyandırmak istemiştir.

(Cevap D)

5. Osmanlı Devleti, Batı Trakya'yı Balkan Savaşları ile kaybetmiş ve günümüze kadar gelen Batı Trakya Türkleri sorunu ortaya çıkmıştır.

(Cevap A)

6. Havza Genelgesi: 28 Mayıs 1919'da,

Amasya Genelgesi: 22 Haziran 1919'da yayımlanmıştır.

Havza ve Amasya Genelgelerinin yayımlandığı sırada sadrazam Damat Ferit Paşa'dır.

(Cevap E)

7. Dünya barışını hedefleyen Wilson'un 18 Ocak 1918'de yayımladığı bildiride, her üç öncülde verilen ifadeler yer almıştır. Polonya'nın bağımsız olmasını isteyen ABD, dünya ticaretinde etkin olmak için Boğazların ticarete açık olmasını istiyordu. Ayrıca ABD, I. Dünya Savaşı'nın ardından kalıcı barışın sağlanması için bütün ulusları içine alan bir örgüt kurulmasını istemiştir.

(Cevap A)

8. Damat Ferit, toplanmasına engel olamadığı için Sivas Kongresi'nden hemen sonra istifa etmiştir. Şeyh Recep Olayı 18 Ekim 1919'da yani Sivas Kongresi'nden sonra meydana gelmiştir. 4 Eylül 1919'da toplanan Sivas Kongresi'nden sonra meydana gelen diğer bir olay; 27 Eylül-2 Kasım 1919 tarihli Bozkır Ayaklanması'dır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

9. 16 Mart 1920'de İstanbul'un işgal altına alındığını Ankara'ya Manastırlı Hamdi adındaki telgraf memuru haber vermişti. Manastırlı Hamdi Bey'in bu girişimiyle İstanbul'un işgali Mustafa Kemal tarafından anında öğrenilmiştir. Dolayısıyla bu durum Mustafa Kemal'i tedbir almaya yöneltmiştir. Bu hareketinden dolayı Mustafa Kemal, Nutuk'ta Manastırlı Hamdi Bey'den övgü ile bahsetmiştir. Soyadı Kanunu ile de Manastırlı Hamdi Bey'e Martonaltı soyadı verilmiştir.

(Cevap B)

10. Anadolu hareketinin giderek güçlenmesi İstanbul Hükûmetini endişelendirmiş ve Anadolu'daki Temsilciler Kuruluyla bir görüşme gerçekleşmiştir. Amasya Görüşmeleri olarak bilinen bu görüşmelerde Mebusan Meclisi'nin toplanması kararı alınmış, kısa zamanda da seçimler başlamıştır. Anlaşma Devletleri Anadolu'da yapılan seçimlere hiç müdahale etmemişlerdir. Bunun sebebi ise toplanacak olan meclise kendi istekleri doğrultusunda bir barış antlaşmasını imzalatma ve Anadolu direnişine son verme düşüncesidir. Ancak toplanan meclis "ulusal sınırlar içinde bölünmez Türk yurdunun sınırlarını çizen" Misakımilli'yi ilan ederek Anlaşma Devletlerinin hesaplarını boşa çıkarmıştır.

(Cevap B)

11. Şeyh Recep, 18 Ekim 1919 tarihinde Sivas'ta postanedeki görevlileri tehdit ederek saraya, Salih Paşa'ya ve Mustafa Kemal'e bazı telgraflar çekmiştir. Vahdettin'e ulaştırılması istenen telgrafta, Temsil Heyeti, Mustafa Kemal ve yanındaki küçük grubun, padişahın güvenine sahip ve ulusal iradeyi temsil eden kişiler gibi davranmalarından yakınılmıştı. İşte Sivas'ta Millî Mücadele aleyhine yaşanan bu gelişmeye Şeyh Recep Olayı denilmiştir.

(Cevap D)

12. Misakımillî'de kabul edilen maddeler;

- Kapitülasyonlar,
- Azınlıklar,
- Boğazlar,
- Sınırlar,
- Dış borçlar,
- Referandum

şeklinde belirtilebilir.

Referandum yapılması istenen yerler arasında Kars da yer almaktadır. Fakat Misakımillî'de Patrikhane ile ilgili herhangi bir karar alınmamıştır.

(Cevap D)

13. Muhittin Paşa, Ankara valisidir ve kongreyi engelleme girişiminde bulunmuştur. Ali Galip, Elazığ valisidir o da kongreyi engelleme girişiminde bulunmuştur. Fakat bu iki valinin girişimi başarılı olmamıştır. Reşit Paşa ise Sivas valisidir ve kongreyi engelleme girişimi olmamıştır.

(Cevap D)

14. Mustafa Kemal Paşa, 30 Nisan 1919 tarihli İrade-i Seniyye ile 9. Ordu Müfettişliği'ne tayin edildi. 9. Ordu Müfettişliği'nin yetkili olduğu iller; Sivas, Van, Trabzon, Erzurum ve Samsun Sancağı idi. Dolayısıyla Kars bu iller arasında bulunmamaktadır.

(Cevap E)

15. Açıklamada millet iradesinin hâkim kılınmaya çalışıldığını görmekteyiz. Her sancaktan üç temsilci istenmiştir. Bu ülke içerisinde yaşayan millete başvurulması, görüşünün alınması anlamına gelmektedir. Tek bir kişinin tayin ettiği temsilciler istenmemiş, bu işi halkın yapması istenmiştir. Bu durum millet iradesinin ortaya çıkarılmak istendiğinin göstergesidir.

(Cevap C)

16. Eğitim tarihimiz içinde önemli bir yeri olan Maarif Kongresi, 15-21 Temmuz 1921'de Kütahya-Eskişehir Savaşları sırasında toplanmıştır. Ancak diğer gelişmelerin hepsi Cumhuriyet Dönemi'nde gerçekleşmiştir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Son Osmanlı Meclisi 12 Ocak 1920'de İstanbul'da toplandı. Meclis 3 ay gibi kısa bir sürede Misakımillî gibi önemli bir belgeyi kabul ederek Anadolu direnişi önemli bir meşruiyet sağladı. Misakımillî'nin kabulüyle gelişmelerden rahatsız olan İtilaf Devletleri 16 Mart 1920'de kent yönetimine el koyarak İstanbul'u resmen işgal etti. Bazı mebuslar tutuklanarak Malta'ya sürgüne gönderildi. 18 Mart 1920'de son toplantısını yapan Mebusan Meclisi mevcut koşullar altında faaliyetlerini sürdürmesinin imkânsız olduğuna karar vererek dağıldı.

(Cevap C)

2.
- Amasya Tamimi: 22 Haziran 1919
- Amasya Görüşleri: 20-22 Ekim 1919
- Sivas Kongresi: 4-11 Eylül 1919
- Erzurum Kongresi: 23 Temmuz-7 Ağustos 1919
- Alaşehir Kongresi: 16-25 Ağustos 1919

Verilen bilgilere bakıldığında Amasya Görüşmeleri'nin diğerlerinden sonra meydana geldiği görülür.

(Cevap B)

3. Sivas Kongresi, 4 - 11 Eylül 1919 tarihleri arasında toplanmıştır. Temsil Heyeti 12 Eylül 1919'da İstanbul Hükûmeti ile haberleşmenin kesilmesi kararını almıştır. Bozkır Ayaklanması, 27 Eylül - 2 Kasım 1919 tarihleri arasında meydana gelmiştir. General Harbord Raporu ise 16 Ekim 1919'da yayımlanmıştır. Dolayısıyla verilen üç gelişme de Sivas Kongresi'nden sonra meydana gelmiştir.

(Cevap E)

4. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı kara ordusu ve donanması Almanya'ya bağımlı hale geldi. Çünkü bu görevleri Alman subaylar üstlenmişlerdi. Ancak Harbiye Nazırlığı görevini Enver Paşa üstlenmiştir.

(Cevap D)

5. Halk Fırkası içinde yer alan milletvekillerinden bir bölümü zamanla bu partiden istifa ettiler ve istifa edenlerin bir bölümü 17 Kasım 1924'te Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası adıyla yeni bir muhalefet partisi kurdular. Bu partinin kurucuları arasında Kazım Karabekir, Rauf Orbay, Adnan Adıvar, Ali Fuat Cebesoy gibi Milli Mücadele'nin önemli isimleri vardır. Ali Fethi Okyar 1930'da kurulan Serbest Cumhuriyet Fırkasının lideridir.

(Cevap E)

6. Sivas Kongresi'nin yapıldığı sırada sadrazam Damat Ferit Paşa'dır. Damat Ferit Paşa, Sivas Kongresi'ni engellemeye çalışmış, fakat başarılı olamamıştır. Bu başarısızlıktan dolayı 2 Ekim 1919 tarihinde istifa etmiştir. Boşalan sadrazamlığa padişah tarafından 3 Ekim 1919'da Ali Rıza Paşa getirilmiştir. Ali Rıza Paşa, 7 Mart 1920'ye kadar görevde kalmıştır.

(Cevap A)

7. Misakımillî'de halk oylaması istenen yerler arasında Doğu Trakya yoktur. Diğer şıklarda yer alan bölgeler için şu kararlar alınmıştır:

- Daha önce kendi istekleri ile ana vatana katılmış olan üç il için (Evliye-i Selase; Kars, Ardahan, Batum) gerekirse tekrar halk oyuna başvurulmasını kabul ederiz.
- Batı Trakya'nın hukuki durumunun saptanması da orada yaşayanların tam bir serbestlik içinde beyan edecekleri oylarıyla belirlenmelidir.

(Cevap E)

8. İstanbul'un resmen işgal edilmesi ve Mebuslar Meclisinin dağıtılması millî iradeyi ortadan kaldırmıştı. Millî iradenin ortadan kalkmasıyla hükûmet yine denetlenemeyecekti. Mustafa Kemal bu iki gelişmeden sonra meclisin İstanbul'da çalışamayacağını düşünerek millî iradeyi yeniden tesis etmek için Ankara'da TBMM'nin açılmasını sağlamıştır.

Sevr Antlaşması 10 Ağustos 1920 tarihinde imzalanmış olup TBMM'nin açılmasından sonradır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. A, C, D ve E seçeneklerinde millî iradenin ortaya çıktığı görülmektedir. Çünkü gelişmelerde millet önemli rol oynamış, seçimlere katılmış ve iradesini ortaya koymuştur. Fakat Saltanat Şûrası'nın toplanmasında millî irade değil, padişah iradesi etkili olmuştur. Şûra padişahın isteği üzerine toplanmıştır.

(Cevap B)

10. Mustafa Kemal, İstanbul'da padişah başta olmak üzere bazı yabancılarla da görüşmüştür. Mustafa Kemal, Ahmet İzzet Paşa Hükûmetinde görev almak istiyordu. Bu yüzden Tevfik Paşa Hükûmetinin güvenoyu almasını önlemeye çalışmıştır. Ayrıca vatanın kurtuluşu ile ilgili görüşlerini kamuoyuna duyurmak amacıyla Fethi Okyar ile Minber Gazetesi'ni çıkarmıştır. Mustafa Kemal, İstanbul'da bulunduğu sırada işgallere karşı miting düzenlememiştir. Miting düzenlemesi Havza Genelgesi'nden sonradır.

(Cevap B)

11. 22 Haziran 1919'da yayımlanan Amasya Genelgesi'nde "Memleketin her bakımdan en güvenli yeri olan Sivas'ta ulusal bir kongre toplanacaktır." ifadesi yer almıştır. Dolayısıyla 4-11 Eylül 1919'da yapılan Sivas Kongresi'nin çağrısı Amasya Genelgesi'nde yapılmıştır.

(Cevap A)

12. Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti, Sivas'ta Sivas valisinin eşi tarafından kurulmuş bir cemiyettir. Diğer cemiyetler farklı yerlerde kurulmuştur. Ayrıca Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti kadınları Millî Mücadele'de etkin hâle getirmeye çalışmıştır.

(Cevap C)

13. TBMM'nin çıkan isyanlara karşı önlem almak ve otoriteyi tesis etmek için çıkardığı kanun, Hıyanet-i Vataniye Kanunu'dur. Buna göre; TBMM'ye sözlü, yazılı ve fiili muhalefette bulunanlar ve karışıklık çıkaranlar vatan haini sayılacaktır.

(Cevap D)

14. Erzurum Kongresi'nde alınan bu kararla millî iradeyi temsil edecek bir meclisin kurulacağı, daha da ayrıntıya girilirse yönetim şeklinin Cumhuriyet olarak değişeceği belirtilmiştir. Bu doğrultuda Mebusan Meclisi'nin yeniden açılması (I) ile TBMM'nin açılması (II) kararı bu ilkeyi güçlendirmektedir. Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti üyeleri arasında yaşanan fikir ayrılıklarının ulusal egemenlik anlayışı ile bir ilgisi yoktur.

(Cevap E)

15. Erzurum Kongresi Doğu Anadolu'daki Ermeni ve Doğu Karadeniz'deki Pontus Rum faaliyetlerini önlemek amacıyla bölgesel amaçlı toplanan bir kongredir (I). Bu kongrede bölgesel olmasına rağmen tüm yurdu ilgilendiren önemli kararlar alınmıştır. Ancak Temsil Heyeti'nin yurdun tamamını temsil etmesi kararı ile cemiyetlerin tek çatı altında birleştirilmesi fikri Sivas Kongresi'nin kararları arasında yer alır.

(Cevap A)

16. İstanbul Hükûmeti'nin Temsil Kurulu'nun resmen varlığını kabul edip onlarla masaya oturduğu gelişme Amasya Görüşmesi'dir. (B) Amasya Protokolü'nde Mustafa Kemal ile Salih Paşa bir araya gelmişlerdir. Bu görüşmede barış görüşmelerine gidecek heyete karar verilmiştir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Padişah Vahdettin'in seçimler yapılmasına rağmen Mebusan Meclisi'nin toplanmasını geciktirmesinin en önemli gerekçesi, seçimleri ittihatçıların kazandığı iddiasının ortalarda dolaşmasıdır.

(Cevap B)

2. İstanbul Hükûmeti'nin Sivas Kongresi'ni engelleme girişimleri başarısız olmuştu. Kongrenin sonunda Mustafa Kemal, İstanbul Hükûmeti ile her türlü bağlantıyı kesti. Meşru bir hükûmet işbaşına gelinceye kadar da İstanbul ile irtibat kurulmayacağını bildirdi. İstanbul Hükûmeti, Anadolu'dan hiçbir haber alamaz oldu. Bu durum karşısında Damat Ferit istifa etti ve Ali Rıza Paşa hükûmeti kurmakla görevlendirildi.

(Cevap D)

3. 3–5 Mayıs 1920'de TBMM'nin ilk hükûmeti kurulmuştur. Bu hükûmette;

- Fevzi Çakmak – Millî Savunma Bakanı,
- İsmet İnönü – Genelkurmay Başkanı,
- Rıza Nur – Millî Eğitim Bakanı,
- Celalettin Arif – Adalet Bakanıdır.

Şerif Bey ise hükûmette yer almamış, sadece meclise ilk gün en yaşlı üye sıfatıyla başkanlık yapmıştır.

(Cevap E)

4. Mustafa Kemal'in Samsun ve Havza'daki eylemleri, İngilizleri şüphelerinde haklı çıkarmıştır. Doğu Karadeniz'deki İngiliz birliklerine kumanda eden George Milne, lağvedilmiş olan 9. Ordu'ya böyle kapsamlı bir tayin yapılmış olmasını, üstelik bu kadronun Sivas'a kadar gidecek olmasını şüpheli bulduğunu hükûmete bildirmiştir. Ayrıca George Milne ve bu konuda kendisiyle aynı kaygıları taşıyan İstanbul'daki işgal komutanı Amiral Calthorpe, 6 Haziran 1919'da hükûmete baskı yaparak Mustafa Kemal'in geri çağrılmasını sağlamışlardır. Böylece Mustafa Kemal Havza Genelgesi'nden sonra 8 Haziran 1919'da İstanbul'a ilk defa çağrılmıştır.

(Cevap B)

5. Lozan Konferansı 20 Kasım 1922'de başladı. Görüşmelerde bazı konularda anlaşma sağlanırken bazılarında derin görüş ayrılıkları ortaya çıktı. Birinci dönem görüşmelerde adalar, Doğu Trakya sınırı, nüfus mübadelesi konularında anlaşma sağlandı. En önemli konulardan biri olan nüfus mübadelesi "İstanbul'da yaşayan Rumlarla, Batı Trakya'da yaşayan Türkler hariç" diğerlerinin mübadele edilmesi şeklinde çözülmüştür. Görüşmelerde Osmanlı borçları, Türk – Yunan sınırı, Boğazlar, Musul, azınlıklar ve kapitülasyonlar konusunda anlaşma sağlanamayınca 4 Şubat 1923'te görüşmeler kesilmiştir. 23 Nisan 1923'te yeniden başlayan görüşmeler 24 Temmuz 1923'te anlaşma ile sonuçlanmıştır. Buna göre "A" seçeneği doğrudur.

(Cevap A)

6. "Vatanı korumaya ve istiklali elde etmeye İstanbul Hükûmeti muktedir olamadığı takdirde bu amaca ulaşmak için geçici bir hükûmet kurulacaktır. Bu hükûmet üyeleri millî kongrece seçilecektir. Kongre toplanıncaya kadar hükûmet yerine iş görmek üzere Heyet-i Temsiliye kurulacaktır." maddesi ile ilk defa hükûmet kurulması Erzurum Kongresi'nde belirtilmiştir.

(Cevap C)

7. Milli Mücadele Dönemi'nde İttihat ve Terakki adına iktidar mücadelesini sürdüren "Karakol Cemiyeti"dir. Karakol Cemiyetinin başkanlığını yapan Kara Vasıf Bey Alaşehir Kongresi'nde 'Umum Kuman'dan olarak seçilmiştir. Karakol Cemiyetinin Ege hareketine sızarak iktidar mücadelesinde gittikçe önemli hale gelmesi Mustafa Kemal Paşa'nın Karakol Cemiyetine karşı hoşnutsuzluğunu artırdı. Mustafa Kemal Paşa Karakol Cemiyetiyle yürüttüğü iç iktidar mücadelesini kazanmak için Sivas Kongresi'nde Vasıf Bey Heyet-i Temsiliye'ye üye seçilmiştir. Cemiyet daha sonra mücadelesini sürdürmüşse de 16 Mart 1920'de İngilizlerin İstanbul'u işgalinin ardından Kara Vasıf Bey ve önde gelen liderlerinin Malta'ya sürgün edilmesiyle son bulmuştur.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

8. Amasya Genelgesi'nden sonra gittikçe güçlenen Anadolu hareketi karşısında, Osmanlı Devleti rahatsız olmuş ve uzlaşma yolları aramaya başlamıştır. İstanbul Hükûmeti ile Amasya'da düzenlenen görüşmelerde Osmanlı Mebuslar Meclisi'nin açılması kararı alınmış, hemen arkasından da seçimler yapılarak meclis açılmıştır. Anlaşma Devletleri'nin bu gelişmelere ses çıkarmamasının sebebi ise meclisten kendi çıkarlarına uygun bir barış antlaşmasının çıkacağını düşünmeleridir. Ulusal mücadelenin gücünü ciddiye almayan Anlaşma Devletleri, meclisi istedikleri gibi yönlendirebileceklerini düşünüyorlardı; ancak meclisten, Anlaşma Devletleri'nin çıkarlarına tamamen ters düşen Misakımilli kararları çıkmıştır. Anlaşma Devletleri ise bu duruma tepkisini İstanbul'u işgal ederek göstermiştir. Yani İstanbul'un işgal edilmesi bir sebep değil, sonuçtur.

(Cevap E)

9. A, C, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat Amasya Genelgesi'ni onaylayanlar arasında Ali Fethi Okyar yoktur.

Amasya Genelgesi'ni bizzat onaylayanlar;
Rauf Orbay, Refet Bele, Ali Fuat Cebesoy'dur. "Mersinli Cemal ve Kâzım Karabekir ise telgraf ile Amasya Genelgesi'ni onayladılar.

(Cevap B)

10.
- Mustafa Kemal: Temsil Heyeti Başkanı
- Salih Paşa: İstanbul Hükûmeti Bahriye Nazırı
- Bekir Sami Kunduh: Temsil Heyeti Üyesi
- Rauf Orbay: Temsil Heyeti Üyesi
- Kazım Karabekir: 15. Kolordu Komutanı

Amasya Görüşmeleri Mustafa Kemal, Bekir Sami, Rauf Orbay ve Salih Paşa arasında yapılmıştır. Bu görüşmelere Erzurum'da bulunan Kazım Karabekir katılmamıştır.

(Cevap E)

11. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat E seçeneğindeki ifade yanlıştır. Temsil Heyeti Erzurum Kongresi'nde oluşturuldu ama sayısı 15 değil, 9'du. Temsil Heyeti üye sayısının 15'e çıkarılması Sivas Kongresi'nde gerçekleştirilmiştir.

(Cevap E)

12. Verilen illerden Afyon delegesi Albay Kara Vasıf, Eskişehir delegesi Hüsrev Sami ve Bursa delegesi Hakkı Behiç Bayiç Temsil Heyeti'ne üye olarak seçilmişlerdir. Böylece Temsil Heyeti'nde batı illerinden de üye yer almıştır. Bu durum Temsil Heyeti'nin vatanın tümünü temsil etmesi açısından önemlidir.

(Cevap D)

13.
- Amasya Görüşmeleri: 22 Haziran 1919
- Alaşehir Kongresi: 16–25 Ağustos 1919
- Balıkesir Kongresi: 26–30 Temmuz 1919
- Erzurum Kongresi: 23 Temmuz–7 Ağustos 1919
- Amasya Görüşmeleri: 20-22 Ekim 1919

Yukarıdaki gelişmeler ve gerçekleştiği tarihlere bakıldığında Amasya Görüşmeleri'nin diğerlerinden daha sonra meydana geldiği görülür.

(Cevap A)

14. Mustafa Kemal, Erzurum Kongresi'ne katılmış ve başkan seçilmiştir. Bu duruma İstanbul Hükûmeti tepki göstermiş, Erzurum Kongresi'nin bitiminden iki gün sonra, Mustafa Kemal'e verilen nişanların ve fahri yaverlik unvanın elinden alındığını bildirmiştir.

(Cevap C)

15. Mustafa Kemal, Amasya Genelgesi'ni yayımladıktan sonra bu genelge ile beraber İstanbul'daki bazı önemli şahıslara bir de mektup gönderdi. Bu mektubunda; "miting ve gösterilerle büyük amaçların gerçekleştirilemeyeceğini, millete dayanılmasının gereğini, zararlı propagandaların durdurulması gerektiğini ve artık İstanbul'un Anadolu'ya egemen değil bağlı olmak zorunda olduğunu" belirterek bu şahısları Anadolu'ya davet etmiştir.

(Cevap B)

16. A, B, C, D seçeneklerinde yer alan ifadeler Amasya Genelgesi ile ilgilidir. E seçeneğinde yer alan; "Osmanlı hükûmeti vatanın bağımsızlığını sağlayamaz ve koruyamazsa geçici bir hükûmet kurulacaktır." ifadesi, Erzurum Kongresi kararları arasında yer almaktadır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. A, C, D ve E seçenekleri Erzurum Kongresi'nde alınan kararlardır. Fakat Ali Fuat Paşa'nın "Batı Anadolu Umum Kuvay-ı Milliye Kumandanlığı"na getirilmesi Erzurum Kongresi'nde değil, Sivas Kongresi'nde gerçekleşmiştir.

(Cevap B)

2. Mustafa Kemal'in Amasya Genelgesi'ni hazırlamasından sonra Rauf Orbay, Refet Bele ve Ali Fuat Cebesoy bizzat genelgeyi onaylamıştır. Mersinli Cemal Paşa ve Kâzım Karabekir de telgraf yoluyla Amasya Genelgesi'ni onaylamıştır.

(Cevap D)

3. Amasya Mülakatı İstanbul Hükûmeti ve Temsil Heyeti üyeleri arasında yapıldı. Mülakat sırasında 5 protokol imzalandı. Bu protokollerden dördüncüsünde Temsil Heyeti'nin isteklerine yer verildi. Öncüllerde yer alan ifadeler de bu 4. protokoldeki maddelerdir.

(Cevap B)

4. Erzurum Kongresi'ne 54 delege katılmıştır. Delege gönderen iller arasında; Erzurum, Bitlis, Sivas, Trabzon ve Van yer almaktadır.

(Cevap E)

5. Manda ve himaye, başka bir devletin hâkimiyeti altında yaşamayı ifade eder. Bu durum ise ulusal bağımsızlık düşüncesine aykırıdır.

(Cevap C)

6. ABD Başkanı Wilson, 8 Ocak 1918'de 14 prensip diye anılan görüşlerini yayımlamıştı. Bu prensipler dünya barışını gerçekleştirmeyi amaçlıyordu. ABD, sanayileşmiş ve gelişmiş bir ülkeydi. Dolayısıyla üretimini dünya pazarlarına satmak ve zenginleştirmek istiyordu. Bunun için de denizlerde mutlak serbestlik olmalı ve uluslararası engeller ortadan kaldırılmalıydı. Ayrıca gizli antlaşmalar, ABD'nin ticaretini sınırlayabilir hatta engelleyebilirdi. Bu yüzden gizli antlaşmalara da Wilson İlkeleri'nde karşı çıkılmıştır.

(Cevap E)

7. Millî Mücadele'nin amacı, gerekçesi ve yöntemi Amasya Genelgesi'nde belirtilmiştir.

Amaç; milletin bağımsızlığı ve vatanın bütünlüğü

Gerekçe; milletin bağımsızlığının ve vatanın bütünlüğünün tehlikede olması

Yöntem; milletin bağımsızlığını yine milletin azmi ve kararı kurtaracaktır.

(Cevap A)

8. A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler Erzurum Kongresi ile ilgilidir. Manda ve himaye ilk defa Erzurum'da reddedildi. Fakat kesin olarak reddedilmesi Sivas Kongresi'ndedir. Bu yüzden D seçeneği Erzurum Kongresi ile ilgili değildir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9.
- İzmir: 9 Eylül 1922'de,
- Bursa: 10 Eylül 1922'de,
- Aydın 7 Eylül 1922'de

düşman işgalinden kurtulmuştur. Bu soruda harita bilgisi tek başına bize yardımcı olacaktır. Afyon'dan harekete geçen ordu önce Aydın'ı sonra İzmir'i kurtarır. İstanbul'a yönelen ordu Bursa'yı da işgalden kurtarır. Düşman işgalinden kurtulması sırası önce Aydın, sonra İzmir ve Bursa olacaktır.

(Cevap D)

10. İlk defa millî sınırlardan Erzurum Kongresi'nde bahsedilmiştir. Erzurum Kongresi'nde "Millî sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz." kararı alınmıştır. Millî sınırların nereler olduğu ise Misakımillî'de açıklanmıştır.

(Cevap C)

11. Erzurum Kongresi 23 Temmuz-7 Ağustos 1919'da düzenlenmiştir. Düzenlenen Erzurum Kongresi'nin İtilaf Devletlerini rahatsız edeceğini düşünen Damat Ferit, 29 Temmuz 1919'da Kâzım Karabekir'den Mustafa Kemal ve Rauf Beylerin tutuklanmasını istemiştir. Fakat 15. kolordu komutanı olumsuz cevap vermiştir. Böylece Mustafa Kemal'i tutuklama emri Erzurum Kongresi sırasında verilmiştir.

(Cevap B)

12. Ulusal bağımsızlığımıza saygılı ve ülkemizi ele geçirme amacı taşımayan herhangi bir devletin teknik, sanayi ve ekonomik yardımı kabul edilebilir maddesi ilk defa Erzurum Kongresi'nde kabul edilmiştir. Bu da Erzurum Kongresi'nin meclis gibi hareket ettiğini göstermektedir. Ayrıca yeni yönetimin ekonomik ihtiyaçlara rağmen bağımsızlık ilkesinden ödün vermeyeceği ve dış ilişkilere önem vereceği görülmektedir.

(Cevap A)

13. Mudanya Ateşkes Antlaşması Kurtuluş Savaşı'nın siyasi zaferi olup bu antlaşma ile İstanbul, Boğazlar çevresi ve Doğu Trakya TBMM'ye bırakılmıştır.

(Cevap E)

14. Lozan Barış Konferansı sadece Kurtuluş Savaşı döneminin değil, daha çok Osmanlı'dan kalma birikmiş sorunların masaya yatırıldığı bir konferanstır. Türk Heyeti'nin Misakımillî'yi ve birikmiş sorunları çözüme kavuşturma isteği sürecin uzun bir döneme yayılmasına neden olmuştur. Kabotaj konusu ise Lozan'dan 3 yıl sonra gündeme gelmiş bir konudur.

(Cevap E)

15. Kurtuluş Savaşı sürecinde yapılan I. İnönü, II. İnönü, Kütahya - Eskişehir ve Sakarya Savaşları savunma savaşıdır. Büyük Taarruz olarak bilinen Başkomutanlık Meydan Muharebesi, Kurtuluş Savaşı'ndaki tek taarruz harekâtı olup amacı düşmanı yurttan tamamen atmaktır.

(Cevap E)

16. Aralık 1920'de bölge savunmalarında yenilen Fransızlar Yunanlılara ümit bağladıkları için antlaşma yapmamışlardır. Sakarya Savaşı'ndan sonra Yunanlılar savunma durumuna çekilince Ankara Antlaşması'nı imzalayarak bölgeyi terk etmişlerdir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Sakarya Savaşı, Kurtuluş Savaşı'nın dönüm noktalarından biri olup sonucunda, Ankara Antlaşması ve Kars Antlaşması imzalanmış, İtalyanlar Anadolu'yu terk etmiş, İtilaflar barış teklifinde bulunmuş, Mustafa Kemal Paşa'ya gazilik ve mareşallik unvanı verilmiştir. Mustafa Kemal Paşa'nın 3 ay süre ile başkomutanlığa getirilmesi Kütahya-Eskişehir Savaşı'nın sonucu olup D seçeneği doğrudur.

(Cevap D)

2. TBMM, isyan çıkan bölgelere milletvekillerinden oluşan öğüt kurulları göndermiştir. İsyancılar ikna olmadıkları durumda üzerlerine kuvvet gönderilmiştir. Karadeniz'de Pontusçu Rumların ayaklanmalarını bastırmak için 1920'de Merkez Ordusu kurulmuştur. Son olarak Dürrizade'nin fetvasına karşı Ankara Müftüsü Rıfat Börekçi tarafından karşı fetva yayınlanmıştır. Dolayısıyla her üç öncül de TBMM'nin ayaklanmalara karşı aldığı önlemler arasındadır.

(Cevap E)

3. Düzenli ordunun Sakarya Savaşı'nda gösterdiği başarı, İtilaf Devletleri'nin diplomatik girişimlerini hızlandırmalarına sebep olmuştur. Bu doğrultuda önce 22 Mart 1922 tarihli bir barış önerisi, hemen ardından da 26 Mart 1922 tarihli ikinci bir barış önerisi TBMM'ye ulaşmıştır. Bu yeni barış önerisinde askerliğin süresi ile ilgili bir hüküm bulunmamaktadır. İlgili madde şu şekildedir: "Askerlik mecburi olmaktan çıkarılacak buna karşın ordudaki asker sayısı 50 binden 85 bine çıkarılacak." TBMM Hükûmeti, 26 Mart tarihli bu barış önerisini toptan reddetmek yerine Anadolu'nun derhâl boşaltılmasını şart koşmuştur. İtilaf Devletleri de bu karşı öneriyi reddetmişlerdir. Ancak barış görüşmeleri için harcanan zaman, Türk ordusuna hazırlıklarını tamamlaması için zaman kazandırmıştır.

(Cevap A)

4. I. TBMM 23 Nisan 1920 ile 11 Ağustos 1923 arası dönemde faaliyette bulunmuştur.

- Düzenli ordunun kuruluşu (13 Kasım 1920)
- Teşkilat-ı Esasiye (20 Ocak 1921)
- Tekâlif-i Milliye (7-8 Ağustos 1921)
- Başkomutanlık Kanunu (5 Ağustos 1921)
- İstiklâl Marşı (12 Mart 1921)

Buna göre diğerlerinden sonra gerçekleşen Tekâlif-i Milliye Kanunu'dur. Mustafa Kemal Paşa Başkomutan olunca ilk olarak Tekâlif-i Milliye Kanunu'nu çıkarmıştır.

(Cevap C)

5. Ulu Cami İmamı Rıdvan Hoca tarafından söylenen, "Kalelerinde hür bayrağı dalgalanmayan esir bir memlekette cuma namazı kılınamaz." sözü, Maraş savunması esnasında söylenmiş ve Millî Mücadele'ye mal olmuş bir sözdür. 30 Ekim 1919'da Fransa tarafından işgal edilen Maraş'ta bölge halkına karşı onur kırıcı tavırlar takınan Fransızlar, 30 Kasım 1919'da da Maraş Kalesi'ndeki Türk bayrağını indirmişlerdir. Bahsi geçen tarihî söz bu esnada söylenmiştir. Nitekim Maraş direnişi de bundan sonra başlamıştır. Maraş halkı, 3 ve 20. Kolordu'dan gelen subayların da yardımıyla 72 gün süren büyük bir direnişten sonra 1920 yılında Fransızları şehri terk etmek zorunda bırakmışlardır. Maraş, verdiği bu onurlu mücadeleden sonra 1925 yılında İstiklal madalyasıyla, 1973 yılında da "Kahraman" unvanıyla ödüllendirilmiştir.

(Cevap A)

6. Kurtuluş Savaşı hazırlık dönemindeki Erzurum Kongresi'nde oluşturulan Temsil Heyeti, TBMM açılana kadar bir hükûmet ve meclis gibi hareket etmiştir. Faaliyet gösterdiği dönemde koşulsuz bağımsızlığın hedeflendiği bir politika izlenmiştir.

(Cevap B)

7. I. TBMM Lozan'a giden heyetten Ermeni yurdu ve kapitülasyonlar konusunda kesinlikle taviz verilmemesini, bu konularda ısrarın devamı hâlinde görüşmelerin kesilmesini istemiştir.

(Cevap B)

8. Anadolu'daki Türk halkı 1911'den sonra sürekli savaşmak zorunda kaldığı için üretim durma noktasına gelmiştir. Kurtuluş Savaşı'nın başarılı olmasından sonra ordunun terhis edilerek hemen gönderilmesinin amacı üretim için duyulan insan gücünü karşılamaya yöneliktir.

(Cevap D)

9. Prof. Albert Malche'nin hazırladığı rapor İstanbul Darülfünun'u ile ilgili olup eğitim içeriklidir. Bu raporda Darülfünun ile ilgili eksiklikler ve yapılması gerekenler yazılmıştır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

10. Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasının ardından, I. Dünya Savaşı'nın galip devletleriyle İsviçre'nin Lozan kentinde barış görüşmeleri başlamıştır. Kongrede Türk tarafını İsmet İnönü başkanlığındaki bir heyet temsil etmiştir.

Mudanya Mütarekesi'nde gösterdiği başarı üzerine bu göreve seçilen İsmet İnönü, konferansta;

- Türkçenin resmî dil olarak benimsenmesi,
- Konferans başkanlığına İngiltere, Fransa, İtalya ile birlikte Türkiye'nin de getirilmesi gibi isteklerde bulunmuştur.

İsmet İnönü bu şekilde davranarak kendilerini büyük devletlerden geri görmediklerini, şartların eşit olduğunu göstermek istemiş ve onlara saygı telkin etmiştir. Bu davranışın altında diplomatik deneyimsizliği kapamak gibi bir düşünce bulunmamaktadır.

(Cevap E)

11. Kars Antlaşması, 13 Ekim 1921'de Sovyet Rusya idaresindeki Kafkas Cumhuriyetleriyle (Ermenistan, Gürcistan, Azerbaycan), TBMM arasında imzalanmıştır. Kars Antlaşması Moskova Antlaşması'nın hükümlerine dayanıyordu.

Bu antlaşma ile;

- Boğazların ticarete açılması ve İstanbul'un güvenliğinin sağlanması her iki tarafça belirlenmiştir.
- Nahcıvan bölgesine özerklik verilmiştir.

Kars, Sarıkamış yöresinin Türk topraklarına katılması Doğu Cephesi'nde yapılan mücadeleler sonrası imzalanan Gümrü Antlaşması'yla mümkün olmuştur.

(Cevap D)

12. İstiklal Harbimiz adlı eser Kazım Karabekir tarafından kaleme alınmıştır. Kazım Karabekir, 1907'de Enver Paşa ile birlikte İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Manastır şubesini kurmuş, 1909'da 31 Mart Olayı'nı bastırmak için kurulan Hareket Ordusu'na katılmış, 1912'de de I. Balkan Savaşı'nda yer almıştır. Kurtuluş Savaşı'nda Milli Mücadele'ye destek veren Kazım Karabekir Paşa Doğu Cephesi'nde Ermenilere karşı büyük mücadeleler vermiştir. Edirne ve İstanbul milletvekilliği de yapan Kâzım Karabekir Paşa İzmir İktisat Kongresi'ne de başkanlık yapmıştır. 1923'te istiklal madalyası ile ödüllendirilen paşa, 1924'te Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk muhalefet partisi olan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın genel başkanlığını yapmıştır.

(Cevap A)

13. Dönemin önemli bir ticaret merkezi olan İnebolu ve İnebolu Limanı Kurtuluş Savaşı'nda stratejik olarak önemli bir rol oynamıştır. Kurtuluş Savaşı'na katılmak için Ankara'ya gitmek isteyenlerin bir bölümü teknelerle İnebolu İskelesi'ne gelmiş ve buradan Anadolu'ya geçmiştir. İstanbul ve SSCB'den gelen savaş gereçlerinin Anadolu'ya giriş noktası da yine İnebolu olmuştur. Yunanlılar tüm çabalarına rağmen Kurtuluş Savaşı'nın gereksinimi olan insan ve cephanenin Anadolu'ya giriş yeri olan İnebolu'daki faaliyetleri önleyememişlerdir. İnebolu kayıkçılarının gayret ve başarıları 9 Nisan 1924 tarihli TBMM kararıyla istiklâl madalyası ile ödüllendirilmiştir.

(Cevap E)

14. Misakımillî ilk kez Sovyet Rusya tarafından kabul edilmiştir. I.İnönü Savaşı'ndan sonra TBMM'nin başarılarını gören Sovyet Rusya, Anlaşma Devletlerine karşı güney sınırının güvenliğini sağlamak ve yeni rejimini güçlendirmek amacıyla ortak düşmanlarına karşı TBMM'ye yaklaşmaya başlamıştır. Bu sırada, TBMM'nin Londra Konferansı'na davet edilmesi Sovyet Rusya'nın antlaşma yapmak için harekete geçmesini hızlandırmıştır. TBMM ise büyük bir devletin desteğini almak, doğudaki askeri birliklerini rahatça batıya kaydırmak, sağlanacak silah ve cephane yardımıyla ordunun savaş gücünü artırmak için Rusya ile Moskova Antlaşması'nı imzalamıştır. 16 Mart 1921 tarihli bu antlaşmayla Rusya, Misakımillî'yi tanıyan ilk Avrupa devleti olmuştur.

(Cevap C)

15. 1882-1964 yılları arasında yaşayan ve Milli Mücadele Dönemi'nde onbaşılık görevi de yapmış olan Halide Edip Adıvar, anılarını "*Ateşten Gömlek, Türk'ün Ateşle İmtihanı, Dağa Çıkan Kurt*" adlı eserlerde toplamıştır.

(Cevap D)

16. Milli Mücadele Dönemi'nin yakın tanıkları anılarını kendi bakış açılarına göre kaleme alarak dönemin daha iyi anlaşılmasına hizmet etmişlerdir. Milli Mücadele'nin kazanılmasında ve Cumhuriyet'in kökleşmesinde büyük katkıları olan İsmet İnönü genç subaylık ve İttihat ve Terakki Cemiyeti üyeliğinden başlayarak, Başbakanlıktan ayrıldığı 1937 yılına kadar olan anılarını "*İsmet İnönü Hatıraları*" adlı iki ciltlik kitapta toplamıştır. "*Siyasi Hatıralar*" kitabı ise Rauf Orbay'ın eseridir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Mudanya Ateşkesi ile Türk-Yunan savaşı sona ermiştir. Yunanlılar 15 gün içinde Doğu Trakya'yı boşaltacak kararı ile de Doğu Trakya savaş yapılmadan kurtarılmıştır. Türk ve Yunan kuvvetleri arasında boşaltma ve devir teslim olayında sıkıntı yaşanmaması için 7 taburluk müttefik birliğin görevlendirilmesi de Mudanya Ateşkesi kapsamındadır.

(Cevap E)

2. B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan şehirler Mudanya Ateşkesi'nden önce düşman işgalinden kurtarılmıştır. Fakat İstanbul'un Lozan Antlaşması TBMM tarafından onaylandıktan altı hafta sonra boşaltılması kararlaştırılmıştır. Bu bağlamda 2 Ekim 1923'te şehre Türk kuvvetleri girmiştir. Böylece Anadolu'da en uzun süre işgal altında kalan şehir İstanbul olmuştur.

(Cevap A)

3. İngilizler, İstanbul'un işgalinden sonra birtakım milletvekillerini ve görevlileri Malta'ya sürgüne göndermişlerdi. Fakat Türk ordusunun II. İnönü Savaşı'nı kazanmasının ardından İngilizler ellerindeki Malta esirlerinin bir kısmını serbest bırakmışlardır. Malta esirlerinin tamamı ise Sakarya Savaşı'ndan sonra serbest bırakıldı. Soruda esirlerin bir kısmı dediği için cevabımız II. İnönü Savaşı olacaktır.

(Cevap D)

4. 26 Ağustos 1922'de başlayan Büyük Taarruz değişik isimlerle anılmıştır. Mustafa Kemal, Başkomutan olarak bizzat savaşı idare ettiği için Başkomutanlık Savaşı denilmiştir. Bu savaşa Mustafa Kemal'in verdiği isim ise Rum Sındığı Savaşı'dır.

(Cevap D)

5. I. İnönü Savaşı'ndan sonra Sovyet Rusya ile TBMM arasında 16 Mart 1921 tarihinde Moskova Antlaşması imzalanmıştır. Böylece ilk kez büyük bir devlet TBMM'yi tanımıştır. Diğer taraftan İtilaf devletleri, düzenledikleri Londra Konferansı'na TBMM'yi çağırmakla onu hukuken tanımış oldu.

(Cevap A)

6. A, B, C ve D seçenekleri Millî Mücadele Dönemi'nde çıkan iç isyanların sebepleri arasında yer alır. Mustafa Kemal'in TBMM başkanı seçilmesinin bu isyanlarla ilişkisi yoktur. Bu isyanlar Millî Mücadele karşıtıdır. Dolayısıyla hareketin başına kimin geçtiği önemli değildir. Maksat, TBMM oluşumunu ortadan kaldırmaktır.

(Cevap E)

7. 1 Mart 1921 tarihli Afganistan'la Dostluk Antlaşması I. İnönü Savaşı'ndan sonra imzalanmıştır. Bu antlaşmaya göre;

- Birine yapılacak saldırıyı diğer devlet kendine yapılmış sayacaktı.
- Türkiye, Afganistan'a yardım amacıyla subay ve öğretmen gönderecekti.

Bu antlaşma ile ilk defa Doğulu ve Müslüman olan bir devlet TBMM'yi tanımıştır.

(Cevap B)

8. 26 Ağustos 1922'de Büyük Taarruz başlamış ve Mustafa Kemal, 1 Eylül 1922'de "Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!" emrini vermiştir. Bu emri alan şanlı Türk ordusu 2 Eylül'de Eskişehir'i, 6 Eylül'de Balıkesir'i, 7 Eylül'de Aydın'ı, 8 Eylül'de Manisa'yı ve 10 Eylül'de Bursa'yı düşman işgalinden kurtarmıştır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

9. TBMM, Misakımillî'den ilk tavizini I. İnönü Savaşı sonrasında vermiştir. 16 Mart 1921'de imzalanan Moskova Antlaşması ile Ruslar, hiçbir koşul olmaksızın Kars, Ardahan ve Artvin'in Türkiye'ye ait olduğunu kabul etmiş, bunun karşılığında da Batum Gürcistan'a bırakılmıştı. Böylece TBMM, Misakımillî'den ilk tavizi vermiş oldu.

(Cevap C)

10. I. İnönü Savaşı'ndan sonra düzenlenen Londra Konferansı'na Dışişleri Bakanı Bekir Sami Bey gönderilmişti. Bekir Sami Bey; İngiltere, Fransa ve İtalya ile gizli ikili antlaşmalar imzalamıştır. Ancak bu antlaşmalar eşitlik ilkesine ve Misakımillî ruhuna aykırı olduğu için TBMM tarafından reddedilmiştir.

(Cevap E)

11. 23 Temmuz-7 Ağustos 1919 tarihleri arasında yapılan Erzurum Kongresi'ne; Erzurum, Bitlis, Sivas, Trabzon ve Van illerinden 54 delege katıldı. Mardin, Elazığ ve Diyarbakır delegeleri valilerin engellemesi yüzünden kongreye katılamamıştır.

(Cevap E)

12. A, B, C ve D seçeneklerindeki ifadeler I. İnönü Savaşı'nın sonuçları arasında yer alır. Refet Paşa'nın görevden alınıp güneydeki birliklerin komutasının İsmet Paşa'ya verilerek Batı Cephesi'nin birleştirilmesi II. İnönü Savaşı'nın sonucudur.

(Cevap E)

13. TBMM'de ilk oturum Eğitim Müdürlüğünden emekli olan 75 yaşındaki Sinop Mebusu Şerif Bey tarafından açıldı. Çünkü Şerif Bey 23 Nisan'a kadar Ankara'ya gelen üyelerin en yaşlısı idi.

(Cevap C)

14. 31 Mart İsyanı sonrasında çekilmek zorunda kalan muhalefet, izleyen dönemde yeniden toparlandı. Farklı eğilimleri temsil eden bir dizi yeni parti kuruldu. Bu partilerin bir kısmı liberal kanatta yer alan, bir kısmı da İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin laiklik ve milliyetçilik eğilimlerinden rahatsız olan grupların kurduğu partilerdir. İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne karşı canlanan liberal ve muhafazakâr muhalefet 21 Kasım 1911'de Hürriyet ve İtilaf Fırkası ile birleşti. İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne muhalif olma dışında ortak yönleri çok az olan bu gruplar kısa sürede etkin bir güç haline geldiler. İttihat ve Terakki Cemiyeti güçlenen muhalefet karşısında meclisin feshini sağladı. 1912'de yapılan yeni seçimler tarihe "Sopalı Seçimler" olarak geçti.

(Cevap A)

15. Çerkez Ethem düzenli ordu emri altına girmek istemediği için 27 Aralık 1920-23 Ocak 1921 tarihleri arasında TBMM'ye isyan etmiştir. Yunanlılar, Çerkez Ethem isyanından da faydalanarak yeni kurulan Türk düzenli ordusunu I. İnönü Savaşı'nda (6-10 Ocak 1921) dağıtmak istemişler, fakat başarılı olamamışlardır.

(Cevap B)

16. Ermenilerin saldırılarının artması üzerine TBMM, 15. Kolordu Komutanı Kâzım Karabekir'i Doğu Cephesi komutanı olarak atamıştır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. 23 Mart-1 Nisan 1921 tarihleri arasında yapılan II. İnönü Savaşı'nı Türk ordusu kazandı. Bunun sonucunda İtalyanlar işgal ettikleri yerleri boşaltmaya başladı. Refet Paşa görevden alınarak güneydeki birliklerin komutası İsmet Paşa'ya verildi ve böylece Batı Cephesi birleştirildi. Son olarak bu zafer sonucunda morali bozulan Yunan ordusuna destek olmak amacıyla Yunan kralı Anadolu'ya geldi.

(Cevap E)

2. Eskişehir-Kütahya Savaşı'nda Türk ordusu yenildiği için herhangi bir diplomatik girişim olmamıştır.

(Cevap C)

3. II. İnönü Savaşı sırasında Afyon işgal edilmiş, fakat daha sonra boşaltılmıştır. Savaşın sonlarına doğru Türk ordusu taarruz girişiminde bulunmuş, fakat Aslıhanlar ve Dumlupınar Muharebeleri'nde başarılı olamamıştır. Meclis Muhafız Taburu da II. İnönü Savaşı'na katılmıştır.

(Cevap D)

4. Sakarya Savaşı 23 Ağustos-13 Eylül 1921 tarihleri arasında yapıldı ve zaferle sonuçlandı. Bu zafer sonunda; Fransa ile 20 Ekim 1921'de Ankara Antlaşması, Kafkas Cumhuriyetleri ile 13 Ekim 1921'de Kars Antlaşması, 2 Ocak 1922'de Ukrayna ile Dostluk ve Kardeşlik Antlaşması imzalandı.

(Cevap E)

5. Saltanatın kaldırılmasını takip eden günlerde Ankara Hükümeti'nin İstanbul'daki temsilcisi Refet Paşa'dır.

(Cevap A)

6.
- Sevr Antlaşması: 10 Ağustos 1920
- Gümrü Antlaşması: 3 Aralık 1920
- Moskova Antlaşması: 16 Mart 1921
- Kars Antlaşması: 13 Ekim 1921

(Cevap E)

7. Sakarya Savaşı'ndan sonra TBMM hükûmeti sorunları barışçı yollardan çözme olanağının bulunup bulunmadığını saptamak amacıyla önce Dışişleri Bakanı Yusuf Kemal Tengirşenk'i, daha sonra da İçişleri Bakanı Ali Fethi Okyar'ı Avrupa'ya göndermiştir.

(Cevap D)

8. II. İnönü Savaşı'ndan sonra Batı Cephesi birleştirilerek İsmet Paşa'nın emrine verildi. Fransızlar, TBMM ile antlaşma zemini oluşturmak amacıyla Franklin Bouillon'u Ankara'ya gönderdi. Son olarak Şehzade Ömer Faruk Millî Mücadele hareketine katılmak için İnebolu'ya geldi, fakat kabul edilmedi. Her üç öncül de II. İnönü Savaşı'nın sonucudur.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Mudanya Mütarekesi'nde Türkiye'yi İsmet İnönü, İngiltere'yi General Harrington, Fransa'yı General Charpy, İtalya'yı General Monbelli temsil etmiştir. Yunanistan konferansa katılmamış, Yunan delegeleri General Mazarakis ile Albay Sarıyanis Mudanya'ya gelmişler, ancak limanda bir gemide kalmışlardır. Yunanistan'ı İngiltere temsil etmiştir.

(Cevap C)

10. Soruda maddeleri verilen ateşkes teklifi TBMM'ye Sakarya Savaşı'ndan sonra yapılmıştır. Ancak bağımsızlık ilkesine aykırı hükümler içerdiği için kabul edilmemiştir.

(Cevap B)

11. Gümrü Antlaşması Ermenistan ile yapıldığı için burada Batum ile ilgili bir madde yoktur. İlk olarak 16 Mart 1921 tarihli Moskova Antlaşması'yla Gürcistan'a bırakılan Batum, 13 Ekim 1921 tarihli Kars Antlaşması'nda da Gürcistan'a bırakılmıştır.

(Cevap D)

12. 20 Ekim 1921 tarihli Ankara Antlaşması ile Süleyman Şah'ın mezarının bulunduğu Caber Kalesi Türk toprağı sayılmıştır. Bu antlaşma ile Fransızlar Pozantı-Nusaybin demiryolunda ayrıcalık elde etmiştir. Ankara Antlaşması, Hatay'ın anavatana katıldığı 1939 tarihine kadar Türkiye-Suriye sınırını çizmiştir.

(Cevap E)

13. Maraş, 12 Şubat 1920 tarihinde düşman işgalinden kurtulmuştur. Urfa ise 11 Nisan 1920'de işgalden kurtulmuştur. TBMM'nin açılması ise 23 Nisan 1920'de gerçekleşmiştir.

(Cevap D)

14. B, C, D ve E seçeneklerinde yer alan antlaşmalarda Boğazlar ile ilgili hüküm bulunmaktadır. Fakat 20 Ekim 1921'de Fransa ile yapılan Ankara Antlaşması Güney Cephesi ile ilgili olduğu için bu antlaşmada Boğazlar ile ilgili bir madde bulunmamaktadır.

(Cevap A)

15. II. İnönü Zaferi'ni kutlamak için İstanbul'da toplantılar düzenlenmiş, şehitler için mevlit okutulmuştu. 15 Nisan'da Ayasofya Cami'inde okutulan mevlide Veliaht Abdülmecit ile Şeyhülislam Nuri Efendi de katılmıştı. Abdülmecit'in oğlu Şehzade Ömer Faruk ise Anadolu hareketine katılmak istemiş ve İnebolu'ya gelmişti. Fakat onun girişimi birlik içinde bulunan kamuoyunda yeni karışıklıklara yol açacağı kuşkusuyla kabul edilmemiştir.

(Cevap D)

16. Mudanya'ya giden Türk delegasyonu içerisinde bulunan kişiler;

- Batı Cephesi Komutanı İsmet İnönü
- Batı Cephesi Kurmay Başkanı Asım Gündüz
- Yarbay Tevfik Bıyıklıoğlu
- Binbaşı Seyfi Düzgören
- Kızılay İkinci Başkanı Hamit Bey'dir.

Delegasyon içerisinde Fevzi Çakmak yoktur. Fakat konferans boyunca Mudanya'da kalmıştır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. A, B, C ve D seçeneklerindeki konferanslar Sevr Antlaşması ile ilgilidir. Fakat Tersane ya da İstanbul Konferansı denilen olay 1876'da yapılmıştır. Bu konferansı Avrupalı devletler düzenlemiştir. Bu konferansta, Osmanlı'nın Balkanlarda çıkan isyanları ıslahat yaparak bastırması istenmiştir. Fakat Osmanlı bu durumu kabul etmemiş ve konferans devam ettiği sırada Kanunuesasi'yi ilan etmiştir.

(Cevap E)

2. I. TBMM'de; İstiklal, Yeşil Ordu, Tesanüt, Islahat ve Halk Zümresi gibi gruplar yer almıştır. İttihat ve Terakki Partisinin düzenlendiği kongrenin 5 Kasım 1918 tarihli bileşiminde, İttihat ve Terakki kapatılmış, yerine yeni bir parti kurulduğu açıklanmıştır. Kurulan bu yeni partinin adı Teceddüt olmuştur.

(Cevap D)

3. II ve III. öncüllerdeki ifadeler 24 Nisan 1920 tarihli önergede yer almaktadır. I. öncülde yer alan ifade ise 23 Temmuz 1919'da düzenlenen Erzurum Kongresi'nde alınmış bir karardır. Bu karar da birlik ve beraberliği bozmamak adına alınmıştır.

(Cevap D)

4. I. TBMM, laik bir özellik taşımaz. Çünkü 1921'de kabul edilen Teşkilat-ı Esasiye'de; "Dinî hükümlerin uygulanması Büyük Millet Meclisi'ne aittir." ifadesi yer almıştır. Bu ifade antilaik bir özellik taşımaktadır.

(Cevap C)

5. Soruda verilen üç isim de icra vekilleri heyeti başkanlığı yapmıştır. Cumhuriyet'in ilanından önce meclis hükûmeti sistemi vardı. Dolayısıyla hükûmet başkanı başbakan adını değil, icra vekilleri heyeti başkanı adını almıştır. Sorudaki isimlerden ilk icra heyeti başkanı Fevzi Çakmak, son başkan ise Ali Fethi Okyar'dır.

(Cevap E)

6. A, C, D, E seçeneklerinde yer alan ifadeler ayaklanmalara karşı alınan önlemler arasında yer alır. Fakat B seçeneğinde yer alan ifade yanlıştır. Çünkü TBMM'ye karşı çıkartılan isyanların birçoğu İstanbul hükûmeti tarafından organize edilmiştir. Dolayısıyla TBMM'nin İstanbul hükûmeti ile iş birliği yapması söz konusu değildir. TBMM, işgalci kuvvetler yanında İstanbul hükûmeti ile de mücadele etmiştir.

(Cevap B)

7.
- İrade-i Milliye: Sivas'ta
- Hakimiyet-i Milliye ve Ceride-i Resmiye: Ankara'da
- Albayrak: Erzurum'da

çıkartılan Millî Mücadele yanlısı yayın organlarıdır. Fakat Aydede Millî Mücadele karşıtı yayınlar yapmıştır.

(Cevap A)

8. Patrikhane ve nüfus mübadelesi sorunları Türkiye ile Yunanistan arasında görüşülmüştür. Savaş tazminatı ve dış borçlar konularına ise İngiltere ve Fransa da dahildir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Brest-Litowsk Antlaşması, Osmanlı Devleti ile Çarlık Rusyası arasında imzalanmıştır. Gümrü Antlaşması, Ermenistan ile TBMM arasında imzalanmıştır. Ankara Antlaşması, Fransa ile TBMM arasında imzalanmıştır. Lozan Antlaşması'nda Sovyet Rusya yer almıştır ama TBMM'nin tek muhatabı değildir. Moskova Antlaşması 16 Mart 1921'de Sovyet Rusya ile TBMM arasında imzalanmıştır. Bu antlaşma ile Sovyet Rusya Sevr'i tanımayarak, TBMM Hükûmeti'ne her türlü maddi ve siyasal desteği vermeyi yükümlenmiştir.

(Cevap C)

10. Sivas Kongresi'nde Batı Cephesi Kuvayımilliye komutanlığına atanan Ali Fuat Paşa'nın, Gediz Taarruzu'nda başarısız olmasından sonra cephede yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Buna göre; cephenin güneyinden Refet Bele sorumlu olurken Batı Cephesi Genel Komutanlığına da İsmet İnönü getirilmiştir.

(Cevap C)

11. Tekâlif-i Milliye, Kütahya-Eskişehir Savaşlarında yenilgiye uğrayan ve birçok açıdan eksikleri olan ordunun mal ve hizmet bakımından desteklenmesi için hazırlanmış bir düzenlemedir. Bizzat Mustafa Kemal Atatürk tarafından hazırlanan bu düzenleme ile ordunun ihtiyacı büyük oranda karşılanmış ve gücü artırılmıştır.

(Cevap A)

12. Mudanya Ateşkes Antlaşması'nda ve Lozan Görüşmelerinde TBMM heyetinin başında yer alan isim İsmet İnönü'dür. Mudanya Görüşmelerindeki başarısı Lozan'a TBMM'yi temsilen gitmesinde etkili olmuştur.

(Cevap D)

13. Ümit, Millî Mücadele karşıtı bir yol izlemiş yayındır. Diğer gazeteler ya da yayınlar ise Millî Mücadele yanlısıdır.

- İstikbal: Trabzon'da,
- Ahali: Samsun'da,
- Emel: Amasya'da,
- Babalık: Konya'da

çıkmış Millî Mücadele yanlısı yayınlardır.

(Cevap C)

14. Lozan Konferansı'nda Türkiye'yi Mudanya Mütarekesi görüşmelerini başarıyla yürüttüğü düşünülen İsmet Paşa temsil etmiştir.

Lozan'a giden heyette Hariciye Vekili İsmet Paşa I. delege, Sağlık Vekili Dr. Rıza Nur II. delege olarak tayin edilirken, mali müşavir olarak Hasan Saka ve Celal Bayar yer almıştır. Konferansta Türkiye, İngiltere, Fransa, İtalya, Yunanistan, Japonya, Romanya Yugoslavya bütün maddeler üzerinde söz sahibi olurken, Sovyet Rusya sadece Boğazlar konusunda, Bulgaristan Boğazlar ve Doğu Trakya konularında, ABD ise gözlemci olarak katılmıştır.

(Cevap C)

15. Anzavur ve Kuvay-ı İnzibatiye İsyanları İstanbul Hükûmeti tarafından çıkartılmıştır. Fakat Bozkır Ayaklanması, İstanbul Hükûmeti ve İtilaf Devletlerinin iş birliği ile çıkartılmıştır.

(Cevap B)

16. Tekalif-i Millîye Emirleri, Yunanlılarla savaşmak için ordunun güçlendirilmesi amacına yönelik bir girişimdir. Bu emirlerle ordunun ihtiyaçları doğrudan karşılanmaya çalışılmıştır. B, C, D ve E seçeneklerindeki istekler Tekalif-i Millîye kapsamındadır. Fakat halktan para ve ziynet eşyası istenmemiştir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. İtilaf devletlerinin Osmanlı topraklarını işgal etmeleri bir kısım Osmanlı aydınını Batı emperyalizmine karşı savaşan Bolşevizme yöneltmiştir. Sivas Kongresi'ne katılan bazı üyeler geleceğin kominizmde olduğunu düşünerek Anadolu'da Rusya'nın yardımıyla bir devrim yapmayı tasarlamışlardır. Öncülüğünü Hakkı Behiç Bey'in yaptığı bu grup meclis açıldıktan sonra "Yeşil Ordu" adını almıştır. 1920 Eylül'ünde Yeşil Ordu Cemiyeti tümüyle parçalanmış ve üyelerinin çoğu hükümetçe kurulan Türkiye Komünist Fırkasına katılmıştır.

(Cevap B)

2. Ahmet Tevfik Paşa'nın kurduğu hükûmette Ahmet İzzet ve Salih Hulusi Paşalar yer almıştır. Mustafa Kemal, Salih ve Ahmet İzzet Paşa ile 5 Aralık 1920'de Bilecik'te TBMM başkanı sıfatı ile görüşmüştür.

(Cevap B)

3.
- Öğüt: Afyon, daha sonra Konya'da çıkarılmıştır.
- Sebilürreşad: İstanbul'da çıkarılmıştır ve başyazarı Mehmet Akif'tir.
- Sırat-ı Müstakim: İstanbul'da,
- İstikbal: Trabzon'da,
- Küçük Mecmua: Diyarbakır'da Ziya Gökalp tarafından çıkarılmıştır.

(Cevap A)

4.
- Nisab-ı Müzakere Kanunu: 24 Nisan 1920
- Men-i Müskirat Kanunu: 10 Eylül 1920
- Hıyanet-i Vataniye Kanunu: 29 Nisan 1920
- Firariler Kanunu: 11 Eylül 1920

Yukarıdaki kanunlar I. TBMM dönemine aittir. Fakat Takrir-i Sükûn Kanunu 4 Mart 1925'te çıkarılmış olup II. TBMM Dönemi'ne aittir.

(Cevap D)

5. 3 Mayıs 1920'de kurulan ilk hükûmette Turizm Bakanlığı yoktur. Çünkü ülke işgal altındadır. Millet var olma veya yok olma mücadelesi vermektedir. Böyle bir ortamda turizm faaliyeti ve turizm bakanlığının bulunması düşünülemez. Diğer şıklarda yer alan bakanlıklar ise ilk hükûmette yer almıştır. Çünkü bu bakanlıklar yönetimin temeli olan bakanlıklardır.

(Cevap D)

6. TBMM'de ilk hükûmet 3 Mayıs 1920'de kurulmuştur. Bu hükûmette;
- Celalettin Arif: Adalet,
- Mustafa Fehmi Gerçeker: Şeriye ve Evkaf,
- Adnan Adıvar: Sağlık,
- İsmail Fazıl Paşa: Bayındırlık

bakanlığı yapmışlardır.
- Refet Bele, ilk hükûmette yer almamıştır.

(Cevap B)

7. A, B, C, D seçeneklerinde yer alan ifadeler doğrudur. Fakat İstanbul'un işgaline sebep olan Akbaş Cephaneliği Baskını, Köprülü Hamdi Bey tarafından yapılmıştır. Manastırlı Hamdi Bey, İstanbul'un resmen işgal edilmesini saat saat Ankara'ya bildiren telgraf memurudur.

(Cevap E)

8. Ali Batı, Çopur Musa, Yozgat ve Koçgiri ayaklanmaları İstanbul Hükûmeti ve İtilaf Devletleri tarafından çıkartılmıştır. Ali Galip ise Elazığ valisi olup Sivas Kongresi'ni engelleme girişiminde bulunmuştur. Ali Galip olayı ile TBMM'ye karşı çıkan isyanlar arasında ilişki kurulamaz.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

9.
- Öğüt, Açıkgöz, İkdam ve İstiklal Millî Mücadele yanlısı yayınlar arasında yer alır.
- Öğüt: Önce Afyon, sonra Konya'da çıkmıştır.
- Açıksöz: Kastamonu'da
- İkdam: İstanbul'da,
- İstiklal: İstanbul'da çıkarılmıştır.
- İrşad ise Millî Mücadele karşıtı bir yayın organıdır.

(Cevap C)

10. I. TBMM Dönemi: 23 Nisan 1920-11 Ağustos 1923

II. TBMM Dönemi: 11 Ağustos 1923-1 Kasım 1927

- Saltanatın kaldırılması: 1 Kasım 1922
- Abdülmecit'in halife seçilmesi: 18 Kasım 1922
- Türk heyetinin Lozan Konferansı'na katılması: 20 Kasım 1922
- Vahdettin'in İngilizlere sığınması: 17 Kasım 1922
- Lozan'ın onaylanması: 23 Ağustos 1923

Verilen bilgilere bakıldığında Lozan'ın onaylanması II. TBMM dönemine ait bir gelişmedir.

(Cevap B)

11. Özellikleri verilen isyan Ahmet Anzavur İsyanı olup İstanbul Hükûmeti tarafından çıkartılmıştır. Bu isyan 27 Ekim-30 Kasım 1919 ve 16 Şubat- 19 Nisan 1920'de olmak üzere iki defa çıkmıştır.

(Cevap D)

12. Anzavur İsyanı Çerkez Ethem tarafından bastırılmıştır. Aralık 1920'de oluşturulan ve başında Nurettin Paşa'nın bulunduğu Merkez Ordusu, 6 Şubat 1923'te Rum isyanını ve 17 Haziran 1921'de Koçgiri İsyanı'nı bastırmıştır.

(Cevap D)

13. Sakarya Savaşı'nda Yunanistan'ın saldırı gücünün kırılması TBMM'nin savaşı kazanma ihtimalini güçlendirmiştir. Bu durum karşısında telaşlanan Anlaşma Devletleri, Büyük Taarruz Savaşı'nın yaklaştığı sıralarda bir barış önerisinde bulunmuşlardır. TBMM önerideki "Her iki ordunun Anlaşma Devletleri'nce denetlenmesi" maddesinin ulusal bağımsızlık ilkesine ters düştüğünü gerekçe göstererek öneriyi reddetmiştir.

(Cevap A)

14. I. Lozan Antlaşması'nda Türkiye'de yaşayan tüm azınlıklar Türk vatandaşı sayılmış, İstanbul'daki Rumlar ile Batı Trakya'daki Türkler dışındaki tüm Türk ve Rum halkının karşılıklı olarak yer değiştirmesi (mübadele) kararlaştırılmıştır.

II. Lozan Antlaşması'nda Boğazların dünya ticaretine açık olması, başkanı Türk olan uluslararası bir komisyon tarafından yönetilmesi kararlaştırılmıştır. Tam olarak Türk egemenliğine geçmesi ise 1936'da imzalanan Montrö Sözleşmesi ile olmuştur.

III. Musul'un hangi devlete bırakılacağı ile ilgili bir hüküm Lozan Antlaşması'nda geçmemiştir. Bununla ilgili görüşmeler Türkiye ile İngiltere arasında daha sonra yapılacak ikili görüşmelere bırakılmıştır. Musul'un İngiltere mandasındaki Irak'a bırakılması ise 1926'da yapılan Ankara Antlaşması ile olmuştur. Dolayısıyla II ve III, Lozan Antlaşması'nda yer almamıştır.

(Cevap E)

15. **Tekalif-i Milliye Emirleri:** Kütahya - Eskişehir Savaşı'ndan sonra Başkomutanlık Yasası ile meclisin yetkilerini alan Mustafa Kemal tarafından ordunun temel ihtiyaçlarını karşılamak üzere çıkarılmıştır.

Hıyanet-i Vataniye Kanunu: I. TBMM'ye karşı çıkarılan isyanları bastırmak üzere 29 Nisan 1920'de çıkarılmıştır.

Firariler Kanunu: Kurtuluş Savaşı başlarında asker kaçaklarını önlemek için çıkarılmıştır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Afganistan, TBMM'nin başarıları üzerine 1 Mart 1921'de bir dostluk antlaşması imzalayarak ulusal mücadeleye destek vermiştir. Bu antlaşmada herhangi bir zorunluluk olmayıp, yalnızca taraflar manevi alandaki birliği resmî bir antlaşmaya dökmüşlerdir.

(Cevap A)

2. I. TBMM Dönemi'nde yasama, yürütme ve yargının Meclis'te toplanmasının amacı hızlı karar almak ve alınan kararları hızlıca uygulamak içindir. A, B, C, D seçenekleri bunları destekleyici cümleler olup kuvvetler birliğinin benimsenmesinin sebeplerindendir. Ancak yeni Cumhuriyet'in tam demokratik anlayış üzerine kurulması düşünüldüğünde bununla tezat bir durum oluşturur. Yeni Cumhuriyet kuvvetler ayrılığı üzerine kurulacağından E seçeneği doğru cevaptır.

(Cevap E)

3. 23 Ağustos - 13 Eylül 1921 tarihleri arasında yapılan Sakarya Savaşı'nın sonuçlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- Türk ordusunun savunmadan taarruz durumuna geçtiği anlaşılmıştır.
- Sovyet Rusya'nın uydu devletleri olan Ermenistan, Gürcistan, Azerbaycan ile Kars Antlaşması imzalanmıştır.
- Fransa ile Ankara Antlaşması imzalanmıştır.
- İngiltere ile esir değişimi antlaşması imzalanmıştır.
- Ukrayna ile Dostluk Antlaşması imzalanmıştır.
- İtalya Anadolu'yu tamamen boşaltmıştır.
- Mustafa Kemal'e başarısından dolayı gazilik unvanı ve mareşallik rütbesi verilmiştir.

İstiklal Marşı'nın kabul edilmesi I. İnönü Savaşı'ndan sonra gerçekleşmiştir (12 Mart 1921).

(Cevap B)

4. Anlaşma Devletleri Lozan'da yapılacak barış görüşmelerine Osmanlı Devleti ile TBMM Hükûmeti'ni birlikte çağırmıştır. Amaç ise iki taraf arasındaki anlaşmazlıklardan faydalanarak çıkarları doğrultusunda bir antlaşma imzalatmaktır. Ancak TBMM Kurtuluş Savaşı'nda hiçbir emeği bulunmayan Osmanlı Devleti'nin görüşmelere katılmasını reddetmiş ve görüşmelerde olası bir ikilik çıkmasını önlemek için 1 Kasım 1922'de saltanatı kaldırarak Türk tarafının tek temsilcisi durumuna gelmiştir.

(Cevap C)

5. I. Gümrü Antlaşması Doğu Cephesi'nde Ermenistan'la yapılan mücadeleler sonucunda 3 Aralık 1920'de imzalanmıştır. TBMM'nin ilk askerî ve siyasi başarısıdır. Gümrü Antlaşması I. ve II. İnönü Savaşlarından önce gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla bir sonuç olarak düşünülemez.

II. Kurtuluş Savaşı'nın en önemli cephesi, Batı Cephesi'dir. Bu cephede yapılan savaşlar istiklal mücadelesinin de kaderini belirlemiştir. Yunanistan'la 6 - 10 Ocak 1921'de yapılan I. İnönü Savaşı'nı Türk tarafının kazanması, savaşın kazanılacağına dair umudu artırmış, 23 Mart - 1 Nisan 1921'de yapılan II. İnönü Savaşı ile de Mustafa Kemal'in de deyimiyle makus talih yenilmiştir.

III. Paris Barış Konferansı'nda İngiltere'nin çabaları sonucu Anadolu'yu işgale hak kazanan Yunanistan, savaş süresince tüm gücünü İngiltere'den almıştır. Bu durum, savaş sonuna kadar da böyle devam etmiştir.

(Cevap B)

6. I. Dünya Savaşı'nda Anlaşma Devletleri safında yer alan Fransa, savaş sonrası Anadolu'yu paylaşım planlarına katılarak güney bölgelerini işgal etmiştir. Urfa, Antep, Maraş, Adana'da yerli halk tarafından oluşturulan Kuvayımilliye birlikleri karşısında zor durumda kalan Fransa, Sakarya Savaşı sonrası Ankara Antlaşması'nı imzalamak zorunda kalmıştır. Bu durum, askerî başarılar sonrası Fransa'nın TBMM'nin siyasi varlığını kabul etmek zorunda kaldığının kanıtıdır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

7. İtalya ve Fransa'nın TBMM ile anlaşmaya varması İtilaf blokunun parçalanmasına sebep olmuştur. Bu nedenle İngiltere'nin, İtalya ve Fransa ile arası açılmıştır. Bundan dolayı "D" seçeneğindeki ifade yanlıştır.

(Cevap D)

8. Kurtuluş Savaşı sonrası İtilaf Devletleri ile görüşmeler başlamış ve 11 Ekim 1922'de Mudanya Ateşkesi imzalanmıştır.

Antlaşmada yer alan hükümlere göre;

- Çatışmalar sona erecek, Yunan birlikleri Doğu Trakya'dan 15 gün içinde çekilmeye başlayacaktır. Bölge, boşaltma tamamlandıktan sonra 30 gün içinde Türk hükûmetine teslim edilecektir.
- Ateşkesin imzalanmasından sonra İstanbul ve Boğazlar TBMM'ye bırakılacaktır.

Yunanistan'ın Karaağaç bölgesini savaş tazminatı olarak Türkiye'ye bırakması Lozan Antlaşması'nda gerçekleşmiştir.

Midye – Enez hattının sınır kabul edilmesi ise I. Balkan Savaşı sonrası imzalanan Londra Antlaşması ile olmuştur. Dolayısıyla yalnızca I. öncül Mudanya Ateşkesi hükümleri arasındadır.

(Cevap A)

9. Londra Konferansı I. İnönü Savaşı'nda düzenli ordunun galip gelmesi üzerine Anlaşma Devletleri'nin davetiyle gerçekleşmiştir. Bu davetin amacı ise hem Yunanistan'a zaman kazandırmak hem de TBMM'ye Sevr Antlaşması'nı kabul ettirmekti. Ancak bir sonuç alınamayacağını gören Anlaşma Devletleri Yunanistan'ı saldırı için kışkırtmış ve I. İnönü yenilgisini unutturmak isteyen Yunanistan da Türk tarafının toparlanmasına imkân vermeden saldırıya geçmiştir.

Tekalif-i Milliye Emirleri ise Londra Konferansı'ndan aylar sonra gerçekleşmiştir. Yani Yunan saldırısı için bir sebep olarak gösterilemez.

(Cevap D)

10. I. Dünya Savaşı (1914 - 1918) devam ederken Anlaşma Devletleri (İngiltere, Fransa, Rusya) kendi aralarında gizli antlaşmalar yaparak Osmanlı Devleti'ni kâğıt üzerinde paylaşmışlardı. İtalya'yı İttifak blokundan ayırmak isteyen Anlaşma Devletleri bu paylaşımdan İtalya'ya da pay vererek İttifak blokunun parçalanmasını sağlamışlardır. Buna göre İzmir ve çevresi İtalya'ya verilmiştir. Ancak savaş bittikten sonra toplanan Paris Barış Konferansı'nda İngiltere'nin yoğun çalışmaları sayesinde İzmir İtalya'ya değil, Yunanistan'a verilmiştir. Bu olaydan dolayı İtalya'nın Anlaşma Devletleri ile arası açılmış ve Türk tarafına daha ılımlı davranmaya başlamıştır. Anadolu'yu ilk terk eden Anlaşma Devleti de yine İtalya olmuştur.

(Cevap E)

11. Kütahya-Eskişehir yenilgisinden sonra Mustafa Kemal başkomutanlığa getirilerek meclisin orduyla ilgili tüm yetkileri üç ay süreyle ona devredildi. Bundaki amaç; hızlı kararlar almak, orduyu tek merkezden yönetmek ve ülkeyi içinde bulunduğu olağanüstü şartlardan kurtarmaktı.

(Cevap B)

12. Sakarya Meydan Savaşı'ndan sonra Mustafa Kemal'e başarısından dolayı "Gazilik" unvanı ve "Mareşallik" rütbesi verilmiştir.

(Cevap A)

13. Kurtuluş Savaşı'nın diplomatik safhasını başlatan Mudanya Ateşkes Antlaşması'nın en önemli özelliği şunlardır:

- İstanbul, Doğu Trakya ve Boğazların savaş yapılmadan kurtarılması
- İstanbul'un ve Boğazların yönetiminin TBMM'ye bırakılmasıyla bölgenin yönetimini elinde bulunduran Osmanlı Devleti'nin yok sayılması

(Cevap C)

14. Türkiye, Lozan Antlaşması'ndan sonra İtalya, Fransa ve İngiltere ile komşu olmuştur. 12 ada, Rodos ve Meis Adaları İtalya'da olduğu için Türkiye İtalya ile komşu olmuştur. Irak mandasından dolayı İngiltere, Suriye mandasından dolayı da Fransa ile komşu olmuştur.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. 29 Ekim 1923'te cumhuriyetin ilanıyla birlikte meclis başkanlığı dışında Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık makamları da oluşturulmuş, ilk Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa; ilk Başbakan İsmet İnönü seçilirken Meclis başkanlığı görevini de Fethi Okyar yürütmüştür.

(Cevap A)

2. Sanayi-i Nefise Mektebi 1881 yılında Osman Hamdi Bey tarafından kurulmuştur. Bugünkü Güzel Sanatlar Akademisinin temelini oluşturan bu kurum II. Abdülhamit'in saltanatı sırasında açılmıştır.

(Cevap A)

3. Türk Medeni Kanunu ile ilgili A, B, D, E seçeneklerinde verilen bilgiler doğru olup C seçeneği yanlıştır. Medeni Kanun'la birlikte patrikhane ve konsoloslukların mahkeme kurma hakkı sona ermiş, böylece Türkiye'de hukuk birliği sağlanmıştır.

(Cevap C)

4.
- Yeni Türk harfleri (1928)
- Mecellenin kaldırılması (1926)
- Tevhid-i Tedrisat (1924)
- Tekke ve zaviyeler (1925)
- Miladi takvim (1926)

Bu bilgilere göre ilk önce gerçekleşen Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabulüdür.

(Cevap D)

5. TBMM'nin mevcut özelliklerini benimseyen ve resmileştiren 1921 Anayasası oldukça kısa ve öz bir anayasadır. Olağanüstü dönemde hazırlanan bu anayasada insan hakları ve yargı sisteminin kullanılma biçimiyle ilgili hükümler yoktur.

(Cevap C)

6. Verilen seçeneklerin tamamı Atatürk tarafından uygulamaya konan iktisat politikalarıdır.

(Cevap E)

7. Cumhuriyetin ilanı ile rejimin adı konulmuş, devlet başkanlığı sorunu çözülmüş, kabine sistemine geçilmiştir. Kabine sistemine geçişle meclis hükûmeti sistemi sona ermiştir. Diğer öncüllerde verilen bilgiler cumhuriyetin ilanından sonra da meclisin sahip olduğu özelliklerdir.

(Cevap B)

8.
- Halk Fırkası'nın kuruluşu (9 Eylül 1923)
- İzmir İktisat Kongresi (17 Şubat - 4 Mart 1923)
- Ankara'nın başkent olması (13 Ekim 1923)
- Lozan'ın TBMM'de onaylanması (23 Ağustos 1923)

Bu bilgiler çerçevesinde kronolojik sıralama II - IV - I - III şeklinde olmalıdır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

9. Nutuk'un dağıtım hakkı gelir sağlamak amacıyla Türk Hava Kurumu'na verilmiştir.

(Cevap A)

10. 3 Mart 1924'te çıkarılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile ulusal bilinci geliştirme hedeflenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı eğitimden sorumlu tek kurum olmuştur. Okullarda dini ve siyasi amaçlı eğitim durdurulmuştur. Bu durum Türkiye'de eğitimin çağdaşlaştırılmasını ve laikleştirilmesini sağlamıştır. Laik bir özellik kazanan Türk eğitim sistemi, böylece bilimsel temellere de dayanmış oluyordu. Tevhid-i Tedrisat ile eğitim geleneksel yöntemlere bağlı kalmaktan kurtarılıp çağdaşlaştırılmıştır.

(Cevap D)

11. Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan beri kullanılan Arap harfleri TBMM'nin çıkardığı bir kanunla 1 Kasım 1928'de tamamen terk edilmiştir. Arapçanın Türkçe ses yapısına uymaması, Osmanlıca denilen dilin Arapça yazılıp Türkçe okunması, azınlık ve yabancı okullarında ise kendi dil ve alfabelerinin kullanılması bu alanda bir karmaşaya sebep olmaktaydı. Bu sebeple birçok Avrupa ülkesinde kullanılan ve Türkçenin ses yapısına daha uygun olan Latin harfleri Türkçeleştirilerek kabul edilmiştir. Böylece yeni nesillerin, öğrenmesi ve yazılması daha kolay olan tek bir alfabe kullanması sağlanmıştır. Bu durum, işlevini yitirmiş eski kurum ve alışkanlıklar yerine çağdaş ve modern olanı tercih etmeyi ifade eden inkılapçılık ilkesiyle doğrudan ilgilidir.

(Cevap B)

12. 1 Temmuz 1926'da çıkarılan Kabotaj Kanunu ile Türk sularında gemi işletme ve ticaret yapma hakkı yabancılara yasaklanarak Türk vatandaşlara verilmiştir.

(Cevap B)

13. 28 Haziran 1923'te yapılacak seçimlerden önce 3 Nisan 1923'te seçim kanununda bazı önemli değişiklikler yapılmıştır. Bunlardan biri de seçmen yaşının 25'ten 18'e düşürülmesidir. Dolayısıyla II numaralı öncülde verilen ifade yanlıştır. 1923 seçimlerinin yapılmasından bir ay sonra 24 Temmuz 1923'te Lozan Antlaşması imzalanmıştır. 1923 seçiminin ilklerinden biri de milletvekili Tunalı Hilmi Bey'in kadınlara seçilme hakkı için öneri vermiş olmasıdır.

(Cevap D)

14. 1930 yılında Ali Fethi Okyar tarafından kurulan Serbest Cumhuriyet Fırkası, Mustafa Kemal Paşa'nın isteği ile kurulmuştur. Ekonomik ve siyasi alanda liberal bir politika benimseyen partinin amacı mecliste yumuşak bir muhalefet görevi yapmaktır. Serbest Cumhuriyet Fırkası'nı Cumhuriyet Halk Fırkası'ndan istifa eden vekiller kurmuştur. Serbest Cumhuriyet Fırkası irticanın odağı hâline geldiği için meclis tarafından kapatılmamış, kuruluş amacından farklı hâle geldiği için Mustafa Kemal Paşa'nın Cumhuriyet Halk Fırkası'nı açıkça desteklemesiyle kendi kendini feshetmiştir.

(Cevap D)

15. Cumhuriyetin ilk yıllarında demiryolu yapımına ağırlık verilmiştir. Yabancı yatırımcıları çekebilmek amacıyla demiryolu hattı boyunca 5 ve 10 km'lik yerlerdeki yer altı ve üstü kaynakları inşaatı gerçekleştiren firmaların kullanımına sunulmuştur. Bu dönemde karayolu yapımı olsa da ön plana çıkan demiryolu yapımı olduğu için cevap C seçeneğidir.

(Cevap C)

16. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen bilgiler doğru olup Medeni Kanun'un Türk kadınına verdiği haklar arasında yer almaktadır. Türk Medeni Kanunu, kadınlara toplumsal ve ekonomik alanda bazı haklar vermiş ve sosyal hayatta kadın-erkek eşitliği sağlanmıştır. Ancak Medeni Yasa, kadınlara siyasal bir hak, seçme-seçilme hakkını vermemiştir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Bankaların kuruluş tarihleri şu şekildedir:

- Merkez Bankası – 1930,
- Türkiye İş Bankası – 1924,
- Denizbank – 1937,
- Sanayi ve Maadin Bankası – 1925

yılında kurulmuştur.

Ziraat Bankası ise kökleri XIX. yüzyıla dayanan ve resmî olarak 1888 yılında kurulan bankadır.

(Cevap C)

2. Yeni Türkiye Devleti sanayileşme konusunda özel sektörü özendirmek için; vergi muafiyeti, ucuz arazi sağlanması, nakliye indirimleri, kamu kurumlarına yerli malı kullanma zorunluluğunun getirilmesi gibi kolaylıklar sağlamıştır. Ancak Kamu İktisadi Teşekküllerinin özelleştirilmesi, Türkiye'de 1990'lı yıllardan sonra hız kazanmıştır.

(Cevap D)

3. 17 Şubat-4 Mart 1923'te yapılan İzmir İktisat Kongresi'ne Kâzım Karabekir başkanlık etmiştir. Çiftçi, sanayici, tüccar ve işçi temsilcilerinin katıldığı kongreye Kâzım Karabekir, Manisa sanayi temsilcisi olarak katılmıştır.

(Cevap C)

4. I. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın hazırlanmasında Teşvik-i Sanayi Kanunu'nun başarılı olamaması ve dünyada yaşanan ekonomik krizlerden sosyalist rejimlerin fazla etkilenmemesidir. Kalkınma planı hazırlanırken örnek alınan devlet de SSCB'dir.

(Cevap D)

5. Büyük Millet Meclisi'nin ilk anayasası 20 Ocak 1921'de kabul edilen ve 24 maddeden oluşan "Teşkilat-ı Esasiye"dir. Bu anayasa siyasi yapı ve idari yapı olmak üzere iki bölümden oluşur. Siyasi yapıda egemenliğin kayıtsız, şartsız millete ait olduğu hükmü getirilmiştir. İdari bölümde ülke vilayetlere, kazalara ve nahiyelere ayrılmıştır. Vilayetlere ve nahiyelere "muhtariyet" verilerek yerel yönetimler güçlendirilmiştir.

(Cevap B)

6. Demokrasinin esası, seçim, katılım, çoğunluk ve temsilde hürriyettir. Bu nedenle seçmen yaşının 25'ten 18'e düşürülmesinin amacı seçmen sayısının artırılmasıdır.

(Cevap E)

7. Türk Hükümeti, yabancı okullar sorununu, bir iç mesele sayarak diğer devletlerle görüşmeyi reddetmiş, bağımsız devlet anlayışının bir gereği olarak iç işlerine karıştırmayarak aldığı kararlara kesinlikle müdahale ettirmemiştir. Alınan kararlara uymayan yabancı okulları da kapatmıştır.

(Cevap D)

8. Atatürk Dönemi'nde İngiltere ile Musul, Yunanistan ile nüfus mübadelesi, Suriye ile Hatay, Fransa ile yabancı okullar, dış borçlar, Hatay, Bozkurt-Lotus Davası, Adana-Mersin demiryolu sorunu gibi sorunlar yaşanmıştır. Ancak, ABD ile yaşanan herhangi bir sorun bulunmamaktadır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

9. Lozan'a ara verildiği tarihte İzmir İktisat Kongresi yapılmıştır. 17 Şubat-4 Mart 1923'te toplanan kongreye çiftçi, sanayi, tüccar ve işçi kesiminden temsilciler katılmıştır. Kâzım Karabekir'in başkanlık ettiği kongrede birtakım kararlar alınmıştır. Soruda verilen ve ekonomiye yönelik bu kararlar da İzmir İktisat Kongresi'nde alınmıştır.

(Cevap E)

10. Osmanlı Devleti Kars, Ardahan, Batum'u 93 Harbinden sonra yaptığı Berlin Antlaşması'yla kaybetmiştir. Arnavutluk, Balkan Savaşı devam ederken 1913'te bağımsız olmuştur. I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti, Arap coğrafyasında yenilerek Suriye, Filistin, Lübnan, Irak, Suriye, Yemen ve Arabistan'ı kaybetmiştir.

(Cevap D)

11. A, B, C, D seçenekleri laikleşme aşamaları içerisinde yer alır. Kabotaj Kanunu ise Atatürk'ün milliyetçilik ilkesinin bir sonucudur. Bu kanun ile Türk kara sularında yük ve yolcu taşımacılığı hakkının Türk vatandaşlarına verilmesi mümkün olmuştur. Dolayısıyla bu kanun Türkiye'de bir laikleşme aşaması değildir.

(Cevap E)

12. Lozan Konferansı'na ara verildiği sırada; 17 Şubat-4 Mart 1923 tarihleri arasında İzmir İktisat Kongresi yapılmıştır. Bu kongre millî ekonomi oluşturma, ekonomiyi ayağa kaldırma amacı ile yapılmıştır. İşçi, sanayici, tüccar ve çiftçi temsilcilerinin katıldığı kongre birtakım kararlar almıştır. Soruda verilen kararlar bunlar içerisinde yer alır.

(Cevap E)

13. İngiltere, Fransa ve Rusya 19. yüzyılın sömürgeci devletleridir. Portekiz coğrafi keşiflerde yer almış ve sömürgecilik yarışında yer alan bir devlet olmuştur. Avrupa ülkelerinin sömürge yarışında olduğu dönemde henüz Alman birliği sağlanmadığından Almanya sömürge yarışına ancak 1871 yılında Fransa ve Avusturya'ya karşı yaptığı savaşları kazandıktan sonra Alman birliğinin kurulmasıyla katılmış olup C seçeneği doğrudur.

(Cevap A)

14. Yüksek Ziraat Enstitüsü 1933'te kurulmuştur. Mülkiye Mektebinin Ankara'ya taşınması ise 1936'da gerçekleşmiştir. Bu iki gelişme Atatürk Dönemi'ne aittir. Fakat Ankara Üniversitesi 1946'da kurulduğu için Atatürk Dönemi gelişmeleri arasında gösterilemez.

(Cevap C)

15. Trablusgarp Savaşı sonunda imzalanan Uşi Antlaşması ile savaş sona ermiş, Trablusgarp ve Bingazi İtalya'ya bırakılmıştır. Buraların kaybıyla Osmanlı'nın Kuzey Afrika'daki varlığı sona ermiştir. Trablusgarp Savaşı devam ederken Balkan Savaşları da başlamıştır. Ancak İtalya 12 Ada'yı geri vermemiş, 12 Ada geçici olarak İtalya'ya bırakılmıştır. Osmanlı, Balkan Savaşı'ndan yenik çıkınca İtalya 12 Ada'ya el koymuş ve daha sonra Lozan Barış Antlaşmasında On İki Ada'nın İtalya'ya ait olduğu kabul edilmiştir.

(Cevap E)

16. Paris Konferansı'nda ABD, Wilson İlkelerinde de belirtildiği üzere, dünya barışını sağlamak amacıyla uluslararası bir örgüt kurulması kararının alınmasında etkili olmuş ve bu doğrultuda Milletler Cemiyeti oluşturulmuştur. Diğer taraftan ABD, I. Dünya Savaşı'ndan sonra Monroe Doktrini'ne geri dönerek Avrupa'dan uzak durma siyasetini tekrar başlatmıştır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1.
- Merkez Bankası – 1930
- Sanayi ve Maadin Bankası – 1925
- Emlak ve Eytam Bankası – 1926
- Türkiye İş Bankası – 1924'te

kuruldu. Dolayısıyla doğru sıralama; IV-II-III-I şeklinde olmalıdır.

(Cevap A)

2. Yeni Türk Devleti;
- Batılı ülkelerle ilişkilerimizi düzene koymak ve dünya uygulamalarıyla bütünleşmek,
- Ticari konulardaki karışıklıkları gidermek,
- Bölgesel farklılıklar gösteren ölçü birimlerindeki ikilikleri ortadan kaldırmak amacıyla arşın, endaze ve okka gibi ölçülerin yerine 1931'de, uluslararası ölçü birimlerini kabul etmiştir.

Uluslararası ölçü birimlerini kabul etmenin laiklikle bir ilgisi bulunmamaktadır.

(Cevap D)

3. 1925'te Uşak ve Alpullu şeker fabrikalarının temeli atılmıştır. Cumhuriyet'in 10. yılında yani 1933'te ise Eskişehir ve Turhal şeker fabrikalarının temeli atılmıştır. Bu dört şeker fabrikası da Atatürk Dönemi'nde tamamlanmıştır.

(Cevap E)

4. Mondros Mütarekesi'nden sonra Anadolu'nun İtilaf Devletleri tarafından işgali yerel direniş hareketlerini doğurdu. İşgallere karşı İstanbul Hükümeti'nin direniş göstermemesi işgal edilen ve işgal altında bulunan Batı ve Doğu Anadolu vilayetlerinde yerel Müdafaa-i Hukuk Cemiyetlerinin devletten bağımsız olarak örgütlenmesine yol açtı. Başından beri bir Cumhuriyet kurma fikriyle hareket eden Mustafa Kemal Paşa'nın kurtuluş stratejisinin başarılı olması için eş zamanlı olarak içerde iktidar mücadelesini kazanıp direnişi kendi liderliği altında merkezileştirmesi ve işgal güçlerini yenmesi gerekiyordu. Ancak Mustafa Kemal Paşa ve çevresinin Anadolu'ya yayılmış direniş gruplarını kapsayacak türden herhangi bir örgütü yoktu. Mustafa Kemal Paşa'ya liderlik yolunu davet üzerine katıldığı Erzurum Kongresi açmış, burada bölgesel olarak kurulan Heyet-i Temsiliye'nin başkanlığına seçilmiştir.

(Cevap B)

5.
- Yeni Türk harflerinin kabulü – 1928
- Uluslararası rakamların kabulü – 1928
- Sanayi ve Maadin Bankasının kurulması – 1925
- İlk Atatürk heykelinin Sarayburnu'nda açılması – 1926
- Gümrük ve Tekel Bakanlığının kurulması – 1931

(Cevap E)

6. Soruda verilen eserlerin hepsi Mustafa Kemal'e aittir. Bu eserler askerlik mesleğine dair yazılmış çeviriler ve bilgi verici eserlerdir.

(Cevap E)

7.
- Kayseri Uçak Fabrikası: 1925
- Devlet Demir Yolları ve Limanları Umum Müdürlüğü: 1927
- Türkiye İş Bankasının kurulması: 1924

(Cevap C)

8. I. Beş Yıllık Sanayi Planı'nda her üç alanda, yani dokuma, maden ve kâğıt sanayinde fabrika kurulması öngörülmüştür. Nitekim bu sanayi dallarında fabrikalar kurulmuştur. Bunlara örnek olarak;
- Bakırköy Bez Fabrikası,
- Zonguldak Antrasit Fabrikası,
- İzmit Kâğıt Fabrikası gösterilebilir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Kadınlara seçme-seçilme hakkının tanınmasıyla birlikte ulusal iradenin yönetime tam olarak yansıması sağlanmış ve kadın-erkek arasında siyasi eşitlik gerçekleşmiştir. Dolayısıyla kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi cumhuriyetçilik ve halkçılık ilkeleri ile yakından ilgilidir. Fakat bu durumun, devletin ekonomide yer almasını ifade eden devletçilik ilkesi ile bir ilgisi yoktur.

(Cevap D)

10. Cumhuriyet ilan edilmeden önce, 26 Ekim 1922'den itibaren Dışişleri Bakanı İsmet İnönü idi. 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edildi. İsmet İnönü ilk başbakan ve Cumhuriyet Dönemi'nin ilk Dışişleri Bakanı oldu. İsmet İnönü, Dışişleri Bakanlığı görevini 1924 yılına kadar başbakanlık ile beraber yürütmüştür.

(Cevap C)

11. Sümerbank, 1933'te sanayi alanında yatırımlar yapmak amacıyla kurulmuştur. Türkiye İş Bankası 1924'te ticari kredi vermek için, Ziraat Bankası 1888'de çiftçiye kredi vermek için, Sanayi ve Maadin Bankası 1925'te sanayi ve maden alanında çalışmak için kurulmuş bankalardır ve para basma yetkileri yoktur. 1856'da merkezi Londra olarak kurulan Osmanlı Bankası, para basma yetkisinin verilmesinden sonra çalışmalarını bir devlet ve ticaret bankası olarak sürdürmüştür. Osmanlı Bankası, 1930'da Merkez Bankası kurulana kadar para basma yetkisini elinde bulundurmuştur.

(Cevap D)

12. I ve II. öncüllerde yer alan ifadeler 17 Şubat 1926'da kabul edilen Medeni Kanun kapsamında yer almaktadır. Fakat III. öncül siyasi bir gelişmedir ve Medeni Kanun kapsamında değildir. Kadınların yöneticilerini seçebilmesi 1934'te milletvekili seçimlerine katılma hakkı elde etmeleri ile mümkün olmuştur.

(Cevap B)

13. Halkevleri tüzüğünde yer alan 9 birim şunlardır: Dil, edebiyat, tarih, güzel sanatlar, tiyatro, spor, sosyal yardım, halk dershaneleri ve kurslar, kütüphane ve yayın, köycülük, müze ve sergiler

(Cevap E)

14.
- Borçlar Yasası: 22 Nisan 1926,
- Memurlar Yasası: 22 Mart 1926,
- Kabotaj Yasası: 20 Nisan 1926'da

kabul edilmiştir.

(Cevap E)

15. Serbest Cumhuriyet Fırkasının kurulması 1930 yılındadır. 1931'de Gümrük ve Tekel Bakanlığı kurulmuştur. Türk Dil Kurumu 1932'de kurulmuştur. Türkiye'nin Milletler Cemiyetine üye olması ise 1932'dir. Millet Mekteplerinin kurulması ile ilgili kararname 24 Kasım 1928'de çıkarılmıştır. Milletler Mektepleri faaliyetlerine ise 1929'da başlamıştır.

(Cevap A)

16. Musul, nüfus mübadelesi (etabli), yabancı okullar ve Boğazlar sorunları, Lozan'dan arta kalan sorunlardır. Ancak Ermeni sorunu, bu sorunlar arasında gösterilemez. Lozan'a giden Türk heyetinden taviz verilmemesi istenilen konulardan birisi olan Ermeni meselesi, Lozan Antlaşması'nda çözümlenmiş, bu sorunun zaten daha önce Gümrü Antlaşması ile çözümlenmiş olduğu İtilaf devletlerine kabul ettirilerek bir daha görüşülmesine gerek olmadığı belirtilmiştir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Yeni Türk Devleti hukuk sistemini yeni baştan yazarak oluşturma yoluna gitmemiştir. Bunun zaman kaybı olduğunu düşünen idareciler, bazı Avrupalı devletlerden hukuk sistemleri almışlardır. Medeni Kanun, Borçlar Kanunu ve Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu bu çerçevede İsviçre'den alınan kanunlardır.

(Cevap E)

2. Cumhuriyet, 29 Ekim 1923'te ilan edilmiştir. Abdülmecit'in halife seçilmesi Cumhuriyet'in ilanının ortaya çıkardığı bir gelişme değildir. 1 Kasım 1922'de saltanat kaldırıldı. Halifelik makamına ise 18 Kasım 1922'de Abdülmecit Efendi seçildi. Saltanatın kaldırılmasının en önemli sonuçlarından birisi Abdülmecit Efendi'nin halife seçilmesidir.

(Cevap E)

3. II. TBMM dönemi: 11 Ağustos 1923 – 1 Kasım 1927 tarihleri arasını kapsamaktadır.

İstatistik Genel Müdürlüğü – 1926

Teşvik-i Sanayi Kanunu – 28 Mayıs 1927

Emlak ve Eytam Bankası – 1926

Halifeliğin kaldırılması – 1924

Harf inkılabı – 1928

Verilen bilgilere bakıldığında harf inkılabının II. TBMM Dönemi'ne ait olmadığı görülür.

(Cevap D)

4. Cumhuriyet 29 Ekim 1923'te ilan edildi. Böylece cumhurbaşkanlığı, başbakanlık ve meclis başkanlığı kurumları oluştu.

- İlk Cumhurbaşkanı: Mustafa Kemal
- İlk Başbakan: İsmet İnönü
- İlk Meclis Başkanı da Ali Fethi Okyar oldu.

(Cevap B)

5. A, B, C, D seçeneklerinde yer alan şahıslar Cumhuriyet'in ilanına tepki göstermişlerdir. Ayrıca bu isimler Cumhuriyet Dönemi'nin ilk muhalefet partisi olan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nda yer almışlardır. Ali Fethi Okyar ise Cumhuriyet'in ilanına tepki göstermemiş, aksine desteklemiştir.

(Cevap E)

6. İstanbul Üniversitesinin kurulması: 1 Ağustos 1933

Yüksek Ziraat Enstitüsünün öğretime başlaması: 30 Ekim 1933

Dil, Tarih - Coğrafya Fakültesinin açılması ise 1936'da gerçekleşmiştir.

(Cevap A)

7. Atatürk ve hükûmet, Darülfünun'da yeni bir düzenlemenin gerekliliği kararına varmıştı. Bunun nasıl yapılacağını belirlemek için de yabancı bir uzmandan yararlanılmasının daha uygun olacağı düşünülmüştü. Bu amaçla, Cenevre Üniversitesinden Prof. Albert Malche çağrılmıştı. 16 Ocak 1932'de Türkiye'ye gelen Malche, Ankara'da Başbakan İnönü ve Eğitim Bakanı Esat Sagay ile görüştükten sonra İstanbul Darülfünun'da incelemelerde bulunmuştu. Hazırladığı raporu da Haziran başında Eğitim Bakanına sunmuştu.

(Cevap C)

8. TBMM Hükûmeti, ilk yurt dışı temsilciliğini Azerbaycan'da açmıştır. 1921'de TBMM Hükûmeti, Memduh Şevket Esendal'ı orta elçi olarak Bakü'ye gönderdi. Böylece ilk yurt dışı temsilciliği Azerbaycan'da açılmış oldu. Fakat bu temsilcilik büyükelçilik değil, orta elçilik düzeyindedir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9. Lozan'dan arta kalan sorunlardan birisi olan Musul sorunu, Türkiye ile İngiltere arasında yaşanmıştır. Bu sorun, Misak-ı Milli'ye aykırı olarak olumsuz bir şekilde çözümlenmiş, Şeyh Sait Ayaklanması nedeniyle Musul kaybedilerek, 1926 Ankara Antlaşması ile, İngiliz mandası altındaki Irak'a bırakılmıştır.

(Cevap B)

10. 1 Mart 1926'da Ceza Yasası İtalya'dan alınmıştır. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ise 4 Nisan 1929'da Almanya'dan alınmıştır. Soruda Ceza Yasası sorulduğu için doğru cevap A seçeneğidir.

(Cevap A)

11.
- Halifeliğin kaldırılması (3 Mart 1924)
- Saltanatın kaldırılması (1 Kasım 1922)
- Cumhuriyetin ilanı (29 Ekim 1923)
- Türkiye Devleti'nin dini İslam'dır hükmünün Anayasadan çıkarılması (10 Nisan1928)

(Cevap B)

12.
- İzmir İktisat Kongresi – 1923
- Aşar vergisinin kaldırılması – 1925
- Teşvik-i Sanayi Kanunu – 1927

Lozan Antlaşması'nın ekonomik sınırlamaları da 1923 – 1929 arasında kalkmıştır. Fakat Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası 11 Haziran 1930 tarihli yasayla kurulmuştur.

(Cevap D)

13. TBMM'de 20 Nisan 1926'da kabul edilen 815 sayılı yasa, Türkiye Sahillerinde Deniz Nakliyatı ve Limanlarla Karasuları İçinde Sanat ve Ticaret Yapma Hakkında Kanun başlığını taşıyordu. Kısaca Kabotaj Yasası denilen bu yasa, Türk karasularında, Marmara'da ve Türkiye'deki nehirlerde ve göllerde gemi bulundurmak ve bunlarla ulaşım düzenlemek, ticaret yapmak hakkını yalnız Türk vatandaşlarına tanımaktaydı. Yasa 1 Temmuz 1926'da yürürlüğe girmiştir. Bu nedenle 1 Temmuz, Kabotaj Bayramı olarak kutlanmaktadır.

(Cevap E)

14. Bir ülkenin kalkınmış ve gelişmiş sayılması için en başta ulaşım şartlarının mükemmel olması gerekir. Ülkenin ekonomik kaynaklarının iyi bir şekilde işletilmesi, değerlendirilmesi ve dış ticaretinin geliştirilmesi ancak düzenli bir ulaştırma şebekesi ile mümkündür. Ulaştırma; bir ülkenin siyasal, sosyal, kültürel hayatına etki yaptığı gibi, o ülkenin millî birlik ve bütünlüğünün sağlanmasında da başlıca rol oynar. Bu sebeple Türkiye Cumhuriyeti demiryolu ağına önem vermiş ve ilk kamu işletmeciliğini 1924'te Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğünü kurarak gerçekleştirmiştir.

(Cevap B)

15. Balkan Antantı, Sadabat Paktı, Milletler Cemiyeti ve Briand-Kellogg Paktı, Türkiye'nin Atatürk döneminde üye olduğu uluslararası örgütler olup Türk dış politikasının dayandığı "Yurtta ve dünyada barış" ilkesi doğrultusunda yaşanan gelişmelerdir. Fakat, Türkiye'nin Kuzey Atlantik Paktı (NATO)'na üye olması II. Dünya Savaşı'ndan sonra 18 Şubat 1952'de gerçekleşmiştir.

(Cevap A)

16. Kurtuluş Savaşı'nın başından beri savunulan ve kesinlikle ödün verilmeyen ilke, temelinde milliyetçiliğin yattığı bağımsızlık ilkesidir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. 7 Mayıs 1926'da Güney ve Batı Anadolu'yu kapsayan bir yurt gezisine çıkmıştı. Açıklanan programa göre Mustafa Kemal Paşa 15 Haziran'da İzmir'e gelecek ve Kemeraltı'nda Mustafa Kemal Paşa'ya suikast gerçekleştirilecekti. Mustafa Kemal Paşa'nın İzmir'e gelişi beklenmedik bir şekilde bir gün ertelenince suikastçıları Sakız Adası'na kaçıracak olan Giritli Şevki kendisini kurtarmak için 15 Haziran günü vilayete gelerek suikastçıları ihbar etmiştir. 16 Haziran günü halka hitap eden Mustafa Kemal Paşa "Benim naçiz vücudum bir gün elbet toprak olacaktır. Fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır ve Türk milletinin emniyet ve saadetini zâmin prensiplerle medeniyet yolunda tereddütsüz yürütecektir." demiştir (16 Haziran 1926).

(Cevap A)

2. Uşak Şeker Fabrikası 1926'da açılmıştır. Kırıkkale Mermi Fabrikası 1935 yılında kurulmuştur. Kayseri Uçak Fabrikası 6 Ekim 1926'da resmen açılmıştır. İzmit Kâğıt Fabrikası 1936'da açılmıştır. Ankara Uçak Motoru Fabrikası ise 1945 yılında kurulmuştur.

(Cevap D)

3. Halkevleri tüzüğünde 9 birim bulunuyordu. Bunlar; dil, edebiyat, tarih, güzel sanatlar, tiyatro, spor, sosyal yardım, halk dershaneleri ve kurslar, kütüphane ve yayın, köycülük, müze ve sergilerdir.

(Cevap E)

4. A, B, D ve E seçeneklerine baktığımızda sağlıklı doğum ve nüfus artışına yönelik uygulamaları görmekteyiz. Bunun sebebi savaşlarda birçok insanımızın ölmesidir. E seçeneğinde yer alan ifade nüfusu artırmaz, aksine nüfus kontrolü sağlar. Dolayısıyla sorumuzun cevabı bu seçenektir.

(Cevap C)

5. A, B, C ve D seçenekleri 1926'da çıkarılan kanunda yer alan öğretim kurumlarıdır. Fakat Millet Mektepleri 1928 yılında çıkarılan bir kanunla kurulmuştur. 1929 yılında da faaliyetine başlamıştır. Amacı yeni Türk harfleri ile okuma-yazma öğretmektir.

(Cevap E)

6. Mecelle, günün şartlarına ayak uyduramamış ve ihtiyaçları karşılayamadığı için kaldırılmıştır. Ayrıca Mecelle sadece Müslümanlara yönelikti ve bu durum hukuk birliğini zedeliyordu. Bu duruma son vermek amacıyla 17 Şubat 1926 tarihinde İsviçre Medeni Kanunu tercüme suretiyle alınmış ve kabul edilmiştir. Bu kanunun seçilmesindeki en önemli sebep Avrupa'da en son hazırlanan, sorunlara pratik ve akılcı çözümler getiren bir kanun olmasıdır. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan gayrimüslimler 1926 yılının sonunda başvuruda bulunmuş ve arada fark kalmadığı gerekçesi ile aynı medeni hukuka sahip olmak istediklerini beyan etmişlerdir.

(Cevap B)

7. Paragrafta bahsedilen meselenin çözümü için Arap harfleri terk edilerek Türkçenin ses yapısına daha uygun olan Latin harfleri kabul edilmiştir.

(Cevap B)

8. 1934 yılında kabul edilen Soyadı Kanunu'na göre herkesin; Türkçe olmak, ahlaka aykırı olmamak, ayrıcalık belirtmemek, gülünç olmamak koşuluyla bir soyadı alması kararlaştırılmıştır. Kanunda alınacak soyadlarının "ideolojik olmaması" gibi bir hüküm yer almamıştır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

9. Ekonomik bunalımın da etkisiyle Türk parasının değerinde görülen düşüşler, 1930 yılında Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu'nun çıkarılmasına ve Türk parasının değerini korumak için etkili ceza hükümleri ve yargılama usulleri getirilmesine sebep olmuştur. Başlangıçta 3 yıl uygulanmak üzere çıkarılan kanun çok başarılı sonuçlar alınması üzerine 1970 yılına kadar 13 kez uzatılmış, 1970 yılından itibaren de sürekli hâle getirilmiştir.

(Cevap E)

10. Ziraat Fakültesi, bitkisel ve hayvansal ürünlerin üretilmesi, bunların kalite ve verimlerinin yükseltilmesi, bu ürünlerin uygun koşullarda muhafazası, işlenip değerlendirilmesi ve pazarlanması amacıyla 1930 yılında kurulmuştur. Bu nedenle doğrudan sanayileşmeyi gerçekleştirmek amacıyla yapıldığı söylenemez.

(Cevap A)

11. I. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, 17 Kasım 1924'te açılmış Cumhuriyet tarihinin ilk muhalefet partisidir. Ancak her ne kadar parti yönetimi Cumhuriyete ve inkılaplara bağlı olduğunu belirtse de rejim karşıtlarının "din elden gidiyor" şeklindeki propagandalarının önüne geçememişlerdir. Bu sebeple parti, laik devlet düzenini korumak amacıyla kapatılmıştır.

II. Takrir-i Sükûn Kanunu, Cumhuriyet rejimini yıkarak şeriata dayalı bir devlet kurma amacıyla çıkan Şeyh Sait İsyanı'nı bastırmak amacıyla çıkarılmıştır (1925).

III. İstiklal Mahkemeleri, ilk kez 1920'de TBMM'ye karşı çıkan ayaklanmaları bastırmak amacıyla kurulmuş, rejimin tehlikeye girdiği dönemlerde de tekrar açılmıştır.

Buna göre, her üç madde de Cumhuriyet rejimini ve inkılapları koruma amacı taşımaktadır.

(Cevap E)

12. Medeni Kanun'un kabulü – 17 Şubat 1926

Deniz Ticaret Kanunu'nun kabulü – 15 Mayıs 1929

İcra ve İflas Kanunu'nun kabulü – 24 Nisan 1929

Türk Ceza Kanunu'nun kabulü – 1 Mart 1926

Borçlar Kanunu'nun kabulü – 22 Nisan 1926

Görüldüğü üzere verilen kanunlardan ilk kabul edilen Medeni Kanun, son kabul edilen ise Deniz Ticaret Kanunu'dur.

(Cevap B)

13. Halkın yönetime doğrudan katılması, tek dereceli seçim sistemi ile mümkündür. Bu sistem 1946 yılında hayata geçirilmiştir. Bundan önce uygulanan iki dereceli seçim sisteminde halk, önce kendilerini temsil edecek delegeleri seçmiş, daha sonra seçilen delegeler meclise gidecek milletvekillerini seçmiştir.

(Cevap E)

14. Hiçbir kimseye, aileye ve sosyal sınıfa ayrıcalık tanınmaması ve yasalar önünde herkesin eşit kabul edilmesi, halkçılık ilkesi ile yakından ilgilidir.

(Cevap D)

15.
- Tevhid-i Tedrisat Kanunu - 1924
- Millet Mekteplerinin açılması - 1928
- Türk Tarih Kurumunun kurulması - 1931

yıllarında gerçekleşmiştir.

(Cevap C)

16. A, C, D, E seçeneklerinde yer alan gelişmeler batı devletleri ile ekonomik ve ticari ilişkileri geliştirme amacı taşımaktadır. Alfabenin kabulü ise batı ile kültürel ilişkileri geliştirmek ve daha çabuk bütünleşmeyi sağlamak içindir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Atatürk paragrafta verilen sözüyle, millî egemenlik prensibine dayanan cumhuriyetçilik ilkesinin önemini vurgulamıştır. Nitekim Mustafa Kemal Paşa saltanatın ve hilafetin kaldırılması, TBMM'nin açılması, kadınlara siyasal hakların verilmesi gibi birçok inkılabı bu temel prensibe dayanarak yapmıştır.

(Cevap B)

2. Atatürk bu sözünde yeni kurulan devletin savaştan yeni çıktığını ve yorgun olduğunu vurgulamaktadır. Dolayısıyla savaştan yeni çıkan bir ülkede sanayileşme için gerekli olan sermaye birikimi fertlerde olmayacaktır. Onun için sanayi atılım ve girişimlerini sermayesi olmayan ya da az olan fertlerden beklemek doğru olmaz. Sanayi yatırımlarının devlet tarafından yapılması öngörülüyor. Bu da devletçilik ilkesinin bir gereğidir.

(Cevap D)

3. Soruda akıl ve bilime göre diriklik kazanması denmektedir. Diriklik, süreklilik gerektiren, canlılık gerektiren bir kavram olup sorunun cevabı A seçeneğidir.

(Cevap A)

4. Amasya Genelgesi'nde alınan; "Ulusun bağımsızlığını yine ulusun azim ve kararı kurtaracaktır." kararı ile, ilk kez ulusal egemenlik ilkesine yer verilmiş, bu karar ileride cumhuriyet yönetimine geçileceğinin ilk işareti olmuştur.

(Cevap A)

5. Türkiye'de milliyetçiliği bilimsel temele oturtup milliyetçilik alanında Atatürk'ü de etkileyen "*Türkçülüğün Esasları*" kitabının da yazarı Ziya Gökalp'tir. Diğer isimler de Türkçülük fikrini benimseyenler arasında yer alır.

(Cevap C)

6. Laiklik, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılmasıdır. Devletçilik ise bir ekonomik modeldir. Soruda bu iki ilkeye yönelik bir ifade yoktur. Atatürk bu sözüyle Türk çocuklarına, Türk devletinin nasıl kurulduğu, kurulurken hangi düşmanlarla mücadele edildiğinin öncelikli olarak öğretilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu durum, milliyetçilik ilkesi ile ilgilidir.

(Cevap B)

7. Halkçılık herhangi bir ayrım olmadan bütün vatandaşların eşit haklara sahip olması gerektiğini savunur. Böyle bir durumda adaletli gelir dağılımı, sınıf ayrımının olmaması, dayanışma duygusunun gelişmesi mümkündür. Çok partili hayatın gerekli görülmemesi halkçılığa ve cumhuriyetçiliğe aykırı bir durumdur.

(Cevap E)

8. Halifeliğin kaldırılması, saltanatın kaldırılması ve millî egemenlik kavramı cumhuriyetçilikle ilgilidir. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının kapatılması demokrasiye zarar verdiği için cumhuriyetçiliğe aykırıdır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Cumhuriyet sonrası dönemde uygulanan ekonomi politikasında devletçilik, halkçılık, milliyetçilik ilkeleri göz önüne alınarak uygulamalar yapılmıştır.

(Cevap E)

10. Atatürk ilkeleri herhangi bir yabancı siyasal akım ya da ideoloji ile açıklanamaz. Bu ilkeler Türk milletinin ihtiyaçlarından doğmuş ve milliyetçilik duygusundan kaynaklanmıştır.

(Cevap C)

11. Atatürk bu sözü ile, Türk toplumunun ırk, dil, din ayırmaksızın eşit koşullardaki vatandaşlardan oluştuğunu vurgulamıştır. Buna göre;

- Irk ayrımının yapılmaması – Milliyetçilik
- Din ayrımının yapılmaması – Laiklik
- Herkesin eşit kabul edilmesi – Halkçılık

ilkesiyle ilgilidir.

(Cevap E)

12. Cumhuriyetçilik ilkesi demokrasi ve halkçılık ilkesiyle doğrudan ilgilidir, çünkü demokrasinin en temel şartı millî egemenliğin sağlanmasıdır. Atatürk'ün de deyimiyle "Demokrasi yönetimine dayanan hûkümetlerde, egemenlik halka halkın çoğunluğuna aittir. Halkçılık ilkesinin ise iki yönü vardır. Birincisi toplumsal eşitliği sağlama, ikincisi halkın yönetimi, yani demokrasidir.

(Cevap D)

13. Aşar vergisinin kaldırılmasıyla çiftçinin sırtındaki ağır vergi yükü hafiflemiştir. Ekonomik olarak güçsüz olan kesimlerin refah düzeyini yükseltmek, devletin halkın çıkarlarını gözetmesiyle, yani halkçı olmasıyla ilgilidir.

(Cevap A)

14. Atatürk'ün verilen sözü, vatan savunmasında büyük fedakârlık gösteren milletin önemini vurgulamıştır.

(Cevap D)

15. "*Atatürk*" adlı eser Milli Mücadele Dönemi'nin edebiyatçılarından Yakup Kadri Karaosmanoğlu'na aittir. 1889-1974 yılları arasında yaşamış olan Yakup Kadri, tarihi ve sosyal olaylardan her birini bir romanına konu edinmiştir. "*Atatürk*" adlı eser de Yakup Kadri'nin monografi tarzındaki eserlerindendir.

(Cevap B)

16. Tekke ve zaviyelerin kapatılması laiklik, Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilmesi laiklik ve halkçılık, Türk Dil Kurumunun açılması milliyetçilik, egemenlik hakkının ulusa ait olması da cumhuriyetçilik ilkesi ile ilgilidir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Eğitim dilinin Türkçe olması milliyetçilik ilkesi ile daha çok ilgilidir. Millet olabilmenin temel şartlarından biri de dildir. Milleti bir arada tutan, milleti oluşturan, bireyleri birbirine bağlayan ana unsur yine dildir. Dili olmayan milletler yok olmaya mahkûmdur. Dolayısıyla çok önemli olan dili korumak ve değer vermek, millete değer vermek ve milleti korumaktır. Bu bağlamda yapılan faaliyetler de milliyetçilik ilkesinin kapsamındadır.

(Cevap D)

2. Türk karasularında gemi işletme hakkının Türk vatandaşlara verilmesi, millî ekonominin ve Türk denizciliğinin gelişmesi açısından önemli olduğu için milliyetçi bir politikayla ilgilidir. Yabancılara ait demiryollarının satın alınması ile de millileştirme politikası yolunda adım atılmıştır.

(Cevap A)

3. Çerkez Ethem ve Demirci Mehmet Efe Ayaklanmaları, düzenli ordu birliklerine katılmak istemeyen Kuvay-ı Milliyeciler tarafından çıkartılan isyanlardır. Fakat Ahmet Anzavur Ayaklanması, İstanbul hükümetinin yönlendirmesiyle yaşanan isyanlardan birisidir.

(Cevap C)

4. Türkiye Cumhuriyeti, çağdaşlaşma ve batılılaşma faaliyetlerinden doğan bir ülkedir. Ülkedeki birçok inkılap çağdaşlaşma ve batılılaşmadan kaynaklanır. İnkılapçılık ise Cumhuriyeti ve inkılapları korumak ve onları çağın gereklerine göre modernize etmektir. İşte Atatürk bu modernize görevini gençlere vermiştir.

(Cevap C)

5. Cumhuriyet Dönemi'nde yapılan inkılaplardan;

I. Türk Tarih Kurumunun kurulması (12 Nisan 1931) - milliyetçilikle ilgilidir.

III. Türk Dil Kurumunun kurulması (12 Temmuz 1932) - yine milliyetçilik ilkesi ile ilgilidir.

II. Hukuk alanında yapılan inkılaplar ise laiklik ilkesiyle ilgilidir.

(Cevap B)

6. Devletçilik ilkesi sanayi ve iktisadi yatırımların bizzat devlet eliyle yapılmasını amaçlayan uygulamadır. Böyle bir uygulamaya gidilmesinin en önemli gerekçesi ise halkta sermaye birikiminin olmaması, ülke kalkınmasına destek verecek sermayeye sahip bir kesimin bulunmamasıdır. I. ve III. öncüllerin devletçilik sisteminin uygulanması ile bir ilgisi bulunmamaktadır.

(Cevap B)

7. Soruda verilen öncüllerde devletin ekonomiyi denetim altında tutma isteğini görüyoruz. Dolayısıyla uygulamalardan üçü de devletçilik ilkesinin bir gereğidir.

(Cevap E)

8. Ticaret Kanunu'nun kabul edilmesi laiklik aşamalarından biri değildir. Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun kabulü de laiklik aşaması değildir. Çünkü bu anayasada din buyruklarının yerine getirilmesi TBMM'ye aittir ve bu laikliğe aykırıdır. Halifelik dinî bir kurumdur. Dolayısıyla kaldırılması laiklik aşamaları arasında yer alır. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile yabancı okulların sınıflarında ve ders kitaplarındaki dini işaret ve semboller kaldırılmış, ayrca medreseler kapatılmıştır. Dolayısıyla bu gelişme de laiklik aşamasında yer alır. Verilen bilgiler doğrultusunda I. ve III. öncüller laiklik aşamalarından değildir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

9. Laiklik, din ve devlet işlerini birbirinden ayıran, dinin politik çıkarlara alet edilmesini reddeden, kişilerin din ve vicdan özgürlüğünü tanıyan bir toplum düzenini öngörür. Yeni Türk Devleti'nin temel politikalarından biri olan laiklik, 1924 Anayasası'nda 1937 yılında yapılan değişiklikle anayasal bir nitelik kazanmıştır.

(Cevap D)

10. Toplumda fırsat eşitliğinin olması, herkesin eşit haklara sahip olması açısından halkçılık ilkesine karşı değildir. Toplumda işbölümünün sağlanması da halkçılığa karşı değildir. Fakat şeyh ve ağa gibi lakaplar toplumda ayrıcalık ve farklılık ifade eden unvanlar olduğu için (II) halkçılık ilkesi ile bağdaşmaz.

(Cevap B)

11. Atatürk'ün milliyetçilik ilkesinin amacı; aynı sınırlar içerisinde birlik ve beraberliği sağlamak, ortak dil, ortak tarih, ortak değer ve ortak kader birliğini paylaşmaktır. Kısacası milliyetçilik birlik ve beraberlik demektir. Bu soruya baktığımızda bütün vatandaşların kurtuluş için birlikte hareket etmesi milliyetçiliğin sonucudur.

(Cevap A)

12. Halkçılık ilkesi; dil, din, mezhep, ırk ayırmaksızın tüm vatandaşların eşit olduğu fikrine dayanmaktadır. Atatürk'ün verilen sözü de bu anlayışla paralel bir özellik göstermektedir.

(Cevap E)

13. Yasalar önünde herkesin eşit olması halkçılık, ekonomik kalkınmanın devlet eliyle yapılması devletçilik, Latin harflerinin kabul edilmesi de inkılapçılık ilkesi ile ilişkilidir.

(Cevap B)

14. 1934 yılında uygulamaya konulan I. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın başarılı olmasından sonra uygulamaya konulan II. Beş Yıllık Kalkınma Planı II. Dünya Savaşı'nın getirdiği olumsuz şartlardan dolayı başarılı olamamıştır. 1947 yılında İktisadi Kalkınma Planı hazırlanmıştır.

(Cevap E)

15. Londra, Sykes-Picot, Saint Jean de Maurienne ve Mac Mahon Antlaşmaları, I. Dünya Savaşı sırasında İtilaf devletleri tarafından Osmanlı topraklarını paylaşmaya yönelik yapılan gizli antlaşmalardır. Ancak Sevr Antlaşması bir gizli antlaşma olmayıp I. Dünya Savaşı sonunda İtilaf devletleri ile Osmanlı Devleti arasında imzalanan barış antlaşmasıdır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. İnkılapçılık çağın şartlarına uymayan, toplumun ihtiyaçlarına cevap vermeyen kurumların kaldırılmasıdır. Atatürk de bu sözüyle Avrupa devletler seviyesine ulaşmak için ilim ve fennin ışığında ilerleme ve gelişmekten söz ederek inkılapçılık ilkesini vurgulamaktadır.

(Cevap A)

2. Bir millet var olma veya yok olma mücadelesi verecek ise savaş tek yoldur. Aksi takdirde emperyalist amaçlar, sınır genişletme uğruna yapılan savaşlar zulüm ve insanlık suçudur. Dolayısıyla Atatürk'ün verilen sözü II. ve III. öncüller ile ilgilidir. Fakat, ulusun kendi kendisini yönetmesi demek olan ulusal egemenlik ile bir ilgisi yoktur.

(Cevap E)

3. Eşitlik, halkçılık ilkesinin en önemli ve vazgeçilmez unsurudur. Yasalar önünde eşitlik ve kadınlara mirastan eşit pay verilmesi bu bağlamda halkçılıkla ilgilidir. Ayrıca halkçılık ilkesinde devlet, vatandaşını mağdur etmemek adına bazı temel hizmetleri kendisi yapar. Örneğin; okul ve hastane yapmak gibi. Dolayısıyla halk yararına devlet eliyle birtakım kurumlar oluşturulması da halkçılık ile ilgilidir.

(Cevap D)

4. Saltanatın kaldırılması ve halifeliğin ilgası kişi egemenliğini sona erdiren gelişmelerdir. Kişi egemenliklerinin sona ermesiyle millet egemenliği başlamıştır. Millet egemenliği, yani milletin kendi kendisini yönetmesi ise cumhuriyetçilik ile ilgilidir.

(Cevap D)

5. Öncüllerde yer alan ifadeler ülke yönetimi ile ilgili olup halk idaresinin yönetime yansıdığı gelişmelerdir. Dolayısıyla verilen örneklerin üçü de cumhuriyetçilik ilkesi ile ilgilidir.

(Cevap E)

6. I. Dünya Savaşı sırasında Osmanlı Devleti, Mısır'ı İngilizlerden geri almak ve İngiltere'nin Uzakdoğu'daki sömürgeleriyle bağlantısını kesmek amacıyla, Almanların da yönlendirmesiyle Kanal Cephesi'ni açmıştır. Ancak başarılı olamamış, Mısır'ı geri alamadığı gibi, daha da çok toprak kaybetmiştir.

(Cevap B)

7. Türkiye Cumhuriyeti Balkan Antantı ile batısında yer alan devletlerle saldırmazlık antlaşması imzalamıştır. Sadabad Paktı ile de doğusundaki devletler ile saldırmazlık antlaşması imzalanmıştır. Bu yüzden bu çalışmalar barışı koruma amacına yöneliktir. Dolayısıyla yurtta sulh, cihanda sulh ilkesiyle ilgilidir.

(Cevap C)

8. Teşvik-i Sanayi Kanunu ile özel sektör teşvik edilmiş lakin istenilen sonuç elde edilememiştir. Özel sektörün elinde yeterli sermaye birikimi olmadığı için sanayi yatırımlarında etkili olamamıştır. 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı ile de zaten fazla sermaye sahibi olmayan özel sektör ekonomik olarak iyice sıkıntıya girmiştir. İşte bu gelişmenin etkisiyle devlet, ekonomik kalkınmayı gerçekleştirmek amacıyla sanayi yatırımlarına el atmıştır. Bu durum ekonomide devletçilik ilkesine yönelmeyi gerekli kılmıştır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9. Kurtuluş Savaşı'yla ilgili olarak A, B, D ve E seçeneklerinde verilen bilgiler doğrudur. Fakat, Sakarya Zaferi'nin kazanılmasıyla Kurtuluş Savaşı'nın askeri dönemi sona ermemiş, Milli Mücadele'nin askeri safhası Büyük Taarruz ve ardından yapılan Mudanya Ateşkes Antlaşması ile sona ermiştir.

(Cevap C)

10. Türkiye'nin Balkan Antantı, Sadabat Paktı ve Milletler Cemiyeti'ne katılması dünya barışına verdiği önemin göstergesidir. Dolayısıyla bu gelişmeler Türkiye'nin dış politikadaki etkinliğini artırmıştır. Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile stratejik önemi büyük bir bölgeye Türkiye'nin tek başına hâkim olması da etkinliğini artırmıştır. 1926 Ankara Antlaşması ile Türkiye, Musul'u Irak'a bırakmıştır. Misakımillî'den taviz vermesi Türkiye'ye dış politikada katkı sağlamamıştır.

(Cevap B)

11. Sosyal adaleti ve uzlaşmayı sağlamak halkçılık, yenileşmeyi sürekli kılmak inkılapçılık, ortak bir gelecek amacında birleşmek de milliyetçilik ilkesi ile ilgilidir. Dolayısıyla doğru eşleştirme D seçeneğinde verilmiştir.

(Cevap D)

12. Türkiye Küçük Antant ve Locarno'ya üye olmamıştır. Türkiye, Sovyet Rusya öncülüğünde imzalanan Litvinov Protokolü'ne imza atmıştır.

(Cevap C)

13. Soruda verilen her üç devlet ile de Atatürk Dönemi'nde dostluk antlaşmaları imzalanmış ve diplomatik ilişkiler geliştirilmeye çalışılmıştır.

(Cevap E)

14. Razgrad ve Wagon-Lits Olayı 1933'te yani Atatürk Dönemi'nde meydana gelmiştir. 6–7 Eylül Olayları ise 1955'te yani Demokrat Parti iktidarında meydana gelmiştir. Bu olay İstanbul'da yaşayan birçok Rum'un Yunanistan'a göç etmesine sebep olmuştur.

(Cevap D)

15.
- Hatay'ın bağımsız devlet olması – 1938
- Balkan Antantı – 1934
- Sadabat Paktı – 1937
- Montrö Boğazlar Sözleşmesi – 1936
- Musul sorununun çözümü – 1926

Doğru sıralama: V – II – IV – III – I şeklinde olmalıdır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Türkiye;

1929'da-Briand-Kellog Paktı'na,

1932'de-Milletler Cemiyeti'ne,

1935'te-Uluslararası Adalet Divanı'na üye olmuştur.

Doğru sıralama: III – I – II şeklinde olmalıdır.

(Cevap A)

2. Soruda verilen her üç devletin de Boğazlar Komisyonu'nda üyesi vardır. Ayrıca Türk üye Boğazlar Komisyonu'nun başkanı durumundadır. Lozan Antlaşması'nda Boğazların yönetimi, İtilaf devletlerinden oluşan ve başkanı Türk olan bir komisyonun yönetimine bırakılmıştır.

(Cevap E)

3. Sevr Antlaşması, Osmanlı parlamentosu tarafından onaylanmadığı için hukuken geçersiz sayılmış, TBMM Sevr'i imzalayan bütün Osmanlı devlet adamlarını vatan haini ilan ederek Kurtuluş Savaşı'nı başlatmıştır.

(Cevap B)

4. Türkiye, 1935'te Lahey Adalet Divanı'na, 1937'de de Sadabat Paktı'na katılmıştır. Bunlar Atatürk Dönemi gelişmeleridir. Türkiye, 1945 yılında Birleşmiş Milletler'e kurucu üye olarak katılmıştır.

(Cevap D)

5. ABD gözlemci devlet olarak katıldığı Lozan'da Boğazlar Sözleşmesi'ne imza atmamıştır. Belçika ise ticaret ve yerleşme konuları ile ilgili olduğu için Boğazlar Sözleşmesi'ne imza atmamıştır. Soruda verilen devletlerden sadece Yugoslavya, Boğazlar Sözleşmesi'ne imza atmıştır.

(Cevap A)

6. İtilaf devletleri, Misak-ı Milli kararlarını çıkarlarına aykırı buldukları için, bu kararlara büyük tepki göstermişler, İstanbul'u resmen işgal ederek Mebuslar Meclisi'ni dağıtmışlardır.

(Cevap C)

7. Türkiye, 1936'da İngiltere tarafından kendisine verilen garanti antlaşmasına yani Akdeniz Paktı'na katılmıştır. 1929'da ise savaşı millî politikalar dışında tutmayı amaçlayan Litvinov Protokolü'ne katılmıştır. 1934 yılında da Türkiye, Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya arasında yapılan Balkan Antantı'na imza atmıştır.

(Cevap E)

8. Lozan'da kapitülasyonların kaldırılmasıyla, yabancılara verilen ticari ve ekonomik ayrıcalıklara son verilerek ekonomik bağımsızlık yolunda önemli bir adım atılmış, ardından Kabotaj Kanunu çıkartılarak bu girişim tamamlanmıştır. Kapitülasyonların kaldırılmasıyla yabancıların elinden alınan, Türk karasularında serbest ticaret yapma hakkı, Kabotaj Yasası ile Türk vatandaşlarına bırakılmıştır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Sadabat Paktı; Türkiye, İran, Afganistan ve Irak arasında imzalanmıştır. Soruda verilen her üç öncül de Sadabat Antlaşması'nda yer almıştır. Böylece bölgelerinde barış ve huzuru sağlamak isteyen devletler birbirlerine güvence vermişlerdir.

(Cevap E)

10. Almanya'nın Ren bölgesine asker çıkarmasına, İtalya'nın Habeşistan'ı işgaline ve Japonya'nın Mançurya'yı işgaline Milletler Cemiyeti engel olamamıştır. Bu durum, Türkiye'yi endişelendirmiş ve Boğazlar konusunu gündeme getirmesine neden olmuştur.

(Cevap E)

11. Türkiye Cumhuriyeti ülke içerisinde demiryollarını millîleştirmeye çalışıyordu. Adana-Mersin demiryolu hattı da bunlardan biridir. Fakat hattın sahibi Fransa bu konuda Türkiye'ye zorluk çıkarmıştır. Fransa mandası altındaki Suriye ile Türkiye sınırının çizilmesi de sorun olmuştur. Nüfus mübadelesi sorunu ise Türkiye ile Yunanistan arasında yaşanmıştır.

(Cevap D)

12. A, C, D ve E seçeneklerinde yer alan gelişmeler Lozan'dan sonra tekrar gündeme gelmiştir. Fakat Lozan'dan sonra savaş tazminatı konusu gündeme gelmemiştir. Çünkü konferans sırasında Yunanistan Karaağaç bölgesini savaş tazminatı olarak Türkiye'ye vermiş ve bu konu bir daha sorun olmamıştır.

(Cevap B)

13. Türkiye'nin Milletler Cemiyeti'ne katılması farklı olmuştur. Türkiye, Milletler Cemiyeti'ne katılmak için başvuruda bulunmamıştır. Hatta Atatürk bu konuda; "Davet ederlerse katılırız." demiştir. Bunun üzerine İspanya, Türkiye'ye davet göndermiştir. Yunanistan'ın desteğiyle de Türkiye 1932'de Milletler Cemiyeti'ne üye olmuştur.

(Cevap C)

14. Musul sorunundan dolayı Türk-İngiliz ilişkileri gerginleşmiştir. Bu yüzden Türkiye, İngiltere'ye karşı alternatif bir ittifak arayışına girmiştir. Batıda güçlü bir devletle arası açılan Türkiye, doğudaki güçlü komşusu Sovyet Rusya'ya yaklaşmıştır.

(Cevap D)

15. İsmet İnönü: 26 Ekim 1922–22 Kasım 1924
Şükrü Kaya: 22 Kasım 1924–3 Mart 1925
Tevfik Rüştü Aras: 4 Mart 1925–11 Kasım 1938
yıllarında Dışişleri Bakanlığı yapan isimlerdir.

(Cevap E)

16. Lozan'dan sonra verilen her üç konu da Türkiye-Fransa arasında sorun olmuştur. Türkiye'nin Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile yabancı okulları MEB'e bağlaması Fransa'nın tepkisine sebep olmuştur. Türkiye-Suriye sınırının çizilmesi de yaşanan Hatay sorunu nedeniyle problem olmuştur. Dış borçlar konusunda da Fransa ile 1933'te bir antlaşma yapılmış ve Türkiye borçlarını yeniden yapılandırmıştır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Yunanistan ile sorun olan nüfus mübadelesi, İngiltere ile sorun olan Musul ve İtalya ile sorun olan Meis etrafındaki adalar konularında Lahey Uluslararası Adalet Divanı'na başvuru yapılmıştır. Fakat bu konular içerisinde sadece Musul sorunu ile ilgili karar çıkmıştır. Nüfus mübadelesi ve Meis etrafındaki adalar sorununda ise taraf devletler adalet divanının kararını beklemeden aralarında anlaşmışlardır.

(Cevap E)

2. Türk - İngiliz dostluğunun başlaması 1926'da Musul sorununun çözümlenmesiyle başlamıştır. Sadabat Paktı'nın kurulmasından önce gerçekleşen bu yakınlaşma, Sadabat Paktı'nın etkileri ve sonuçları arasında gösterilemez.

(Cevap A)

3. Balkan Antantı ve Sadabad Paktı'nın imzalandığı dönemde Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Tevfik Rüştü Aras'tır. Ayrıca Tevfik Rüştü Aras Atatürk Dönemi'nin en uzun süre görev yapan dışişleri bakanıdır. 1925-38 yılları arasında kesintisiz görev yapmıştır.

(Cevap D)

4. İtalya, 1936'da Habeşistan'ı işgal etmişti. Milletler Cemiyeti bu olaydan dolayı İtalya'ya birtakım yaptırımlar uyguladı. Bu yaptırımlara Türkiye'nin de katılmasıyla, İtalya Montrö'ye katılmamıştır. İtalya'nın Türkiye'yi protesto amacıyla katılmadığı Montrö Sözleşmesi 1938'de İtalya tarafından onaylanmıştır.

(Cevap B)

5. Türkiye Cumhuriyeti'nin katıldığı ilk olimpiyat, 1924'te düzenlenen Paris Olimpiyatları'dır.

(Cevap C)

6. Lozan'da Boğazlar Sözleşmesi'ne her üç devlet de imza atmıştır. Dolayısıyla bu üç devletin temsilcileri de oluşturulan Boğazlar Komisyonu'nda yer almıştır.

(Cevap E)

7. Lozan'da Musul meselesi çözümlenemedi ve bu sorunun konferanstan sonra 9 ay içinde Türkiye ile İngiltere arasında halledilmesi kararlaştırıldı. Türkiye ve İngiltere 1924 Haliç Konferansı'nda ilk defa Musul sorununu görüşmek için bir araya geldi. Musul meselesi Milletler Cemiyeti'ne taşınınca burada bir sınır çizildi ve buna "Brüksel Hattı" denildi. 1926'da imzalanan Ankara Antlaşması ile de Musul, İngiliz mandasındaki Irak'a bırakıldı.

(Cevap E)

8. İsveçli Diplomat Sandler'in hazırladığı rapor Hatay'la ilgilidir. Sandler Raporu'nda Hatay için özel bir statü hazırlanmasının gerektiği belirtiliyordu. Uzmanlarca hazırlanacak bu statüde, Hatay'ın "Ayrı Varlık" sayılması, iç işlerinde bağımsız, dış işlerinde ise Suriye'ye bağlı olması ve Suriye'nin Milletler Cemiyeti'nin kararını almadan bu bağımsızlığı giderecek bir uygulamaya giremeyeceği vurgulanmıştır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9. Türk Medeni Kanunu'nun kabulü, Tevhid-i Tedrisat Yasası'nın çıkarılması, saltanatın ve halifeliğin kaldırılması laiklik yolunda yapılan çalışmalardır. Bu inkılapların tümünün ortak hedefi, laik devlet düzenine geçişi sağlamaktadır.

(Cevap D)

10. Türkiye, 1925'te imzalanan Locarno Antlaşması'na imza atmamıştır.

Türkiye;

- 1934-Balkan Antantı
- 1937-Sadabat Paktı
- 1929-Briand-Kellog Paktı ve Litvinov Protokolü'ne

imza atmıştır.

(Cevap B)

11. Türkiye; Yunanistan'la arasında problem olan nüfus mübadelesi, İtalya ile Meis Adası etrafındaki adacıklar sorunu ve Fransa ile Hatay sorunu konularında çözüm bulmak amacıyla Lahey Adalet Divanı'na başvurmuştur.

(Cevap E)

12. Fransız gemisi Lotus ve Türk gemisi Bozkurt Ege Denizi'nde çarpışmıştır. Bu kaza Lahey Adalet Divanı'na taşınmıştır. Bu davada Türk ve Fransız yetkililer tezlerini savunmuşlardır. Bozkurt-Lotus Davası'nı Türkiye kazanmıştır.

(Cevap C)

13. Suriye, Irak ile arasındaki sınır probleminden ve Türkiye ile yaşadığı Hatay meselesinden dolayı 1937'de imzalanan Sadabat Paktı'na imza atmamıştır.

(Cevap E)

14. Bozkurt Lotus davasında Türkiye'nin avukatlığını yapan devlet adamı Mahmut Esat Bey'dir. Mahmut Esat Bey bu davada başarılı olunca, 1934'te Soyadı Kanunu ile kendisine Bozkurt soyadı verilmiştir.

(Cevap D)

15. A, C, D ve E seçeneklerindeki gelişmeler 1930–1938 arası dönemde meydana gelmiştir. Fakat Türkiye Litvinov Protokolü'nü 1929'da imzalamıştır.

(Cevap B)

16. Türkiye, Lozan'dan sonra bazı devletlerle sorunlar yaşamıştır. Bu sorunlar ve devlet eşleştirmeleri A, B, C, D seçeneklerinde doğru olarak verilmiştir. Türkiye, Sovyet Rusya ile Batum sorunu yaşamamıştır. 16 Mart 1921 tarihli Moskova Antlaşması ile Batum Rusya'ya bırakılmıştır. Bunun karşılığında Rusya, Misakımillî'yi tanımıştır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. 1926'da İngiliz, Türk ve Iraklı temsilciler arasında imzalanan Ankara Antlaşması ile Musul İngiliz mandasındaki Irak'a bırakılmıştır. Bunun karşılığında Musul petrol gelirlerinin %10'unun 25 yıl süreyle Türkiye'ye verilmesi kararlaştırılmıştır.

(Cevap A)

2. Almanya ve İtalya'da I. Dünya Savaşı'ndan sonra rejim değişiklikleri olmuştur. Bu rejimler saldırgan ve yayılmacı politikalar takip etmeye başlamıştır. Bu durum da Türkiye'yi batı sınırlarında önlem almaya yöneltmiştir. 1934 yılında imzalanan Balkan Antantı ile Türkiye batı sınırını güvenlik altına almıştır.

(Cevap D)

3. A, B, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler yanlıştır. C seçeneği ise doğrudur. 1933'te Londra'da toplanan konferansta Türkiye, Boğazların statüsünde değişiklik yapılmasını ilk defa uluslararası alanda gündeme getirmiştir.

(Cevap C)

4. Musul meselesinden dolayı gerilen Türk-İngiliz ilişkileri, Türkiye'nin Briand-Kellog Paktı'na üye olmasıyla düzelmeye başlamıştır. Sadabat Paktı'nı imzalaması ve Milletler Cemiyeti'nde yer alması da Türkiye'nin İngiltere ile olan ilişkilerine olumlu katkı yapmıştır.

(Cevap E)

5. Türkiye, Atatürk Dönemi'nde 1924 Paris ve 1928 Amsterdam Olimpiyatlarına katılmıştır. 1932'de düzenlenen Los Angeles Olimpiyatlarına, yolun uzaklığı ve masraflar yüzünden Türkiye katılmamıştır.

(Cevap D)

6. Patrikhane sorunu Lozan'da çözülmüştür. Musul sorunu 1926'da Ankara Antlaşması ile çözülmüştür. Etabli sorunu 1930'da Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan antlaşma ile çözülmüştür. Boğazlar konusu 1936'da Montrö'de çözüme kavuşmuştur. Seçeneklerde verilenlerden en son çözüme kavuşan mesele Hatay meselesidir. Hatay 1939'da anavatana katılmıştır.

(Cevap B)

7. Atatürk ile görüşen devlet adamları şunlardır:

- Afgan Kralı Amanullah Han
- Irak Kralı I. Faysal
- Yugoslavya Kralı Alexandre
- İran Şahı Rıza Pehlevi
- İngiltere Kralı VIII. Edward
- Ürdün Emiri Abdullah
- Romanya Kralı Korol
- Japon Prensi Takamatsu
- İsveç Veliahdı Gustav Adolf
- Sovyet Hariciye Komiseri Litvinov
- ABD Genelkurmay Başkanı Mc Arthur
- Eski Fransa Başbakanı Herriot

(Cevap E)

8. 1930 yılında Türkiye ile Yunanistan bir antlaşma imzaladı. Bu antlaşma ile aralarında büyük bir sorun olan etabli meselesini hallettiler. Türk-Yunan ilişkileri 1930-1954 arası dönemde iyi olmuştur. İşte bu gelişmelere ve gelişen iyi ilişkilere dayanarak Yunanistan Başbakanı Venizelos, Atatürk'ü Nobel Barış Ödülü'ne aday göstermiştir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9. Türkiye 1929'da Briand-Kellog Paktı'na katılmıştır. Yine Türkiye uluslararası barışa katkıda bulunmak amacıyla 1932'de Milletler Cemiyetine üye olmuştur. 1925'te imzalanan Locarno Paktı'na ise Türkiye katılmamıştır.

(Cevap D)

10. İngiltere, petrol bölgelerini ele geçirmek, denetimi altındaki petrol alanlarını korumak (Aden, Abadan), Rusya ile karadan yardımlaşmak, Türklerin İran üzerinden Hindistan sömürgelerini tehdit etmesini önlemek için, Irak Cephesi'ni açmış, Basra Körfezi'ne asker çıkararak kuzeye doğru ilerlemiştir.

(Cevap C)

11. Atatürk ile görüşen devlet adamları şunlardır:

- Afgan Kralı Amanullah Han
- Irak Kralı I. Faysal
- Yugoslavya Kralı Alexandre
- İran Şahı Rıza Pehlevi
- İngiltere Kralı VIII. Edward
- Ürdün Emiri Abdullah
- Romanya Kralı Korol
- Japon Prensi Takamatsu
- İsveç Veliahdı Gustav Adolf
- Sovyet Hariciye Komiseri Litvinov
- ABD Genelkurmay Başkanı Mc Arthur
- Eski Fransa Başbakanı Herriot

(Cevap E)

12. Soruda verilen öncüllerde yer alan ifadelerin hepsi doğrudur. Razgrad ve Wagon-Lits olayları İstanbul'da Türk gençleri tarafından protesto edilmiştir. Nyon Konferansı ise İtalyan saldırısına karşı ticaret gemilerinin güvenliği için düzenlenmiştir.

(Cevap E)

13. İtalya, 1935'te Habeşistan'a saldırmış ve işgal etmiştir. Afrika ve Orta Doğu'da yayılmak isteyen İtalya'nın bu politikasına karşı bölge devletleri önlem almak amacıyla 1937'de Sadabat Paktı'nı imzalamıştır.

(Cevap A)

14. 1934'te imzalanan Balkan Antantı'na Bulgaristan katılmamıştır. Çünkü Romanya'dan toprak alma isteğinde olan Bulgaristan revizyonist bir siyaset takip ediyordu. Bu durum, Balkan Antantı'na girmesine engel olmuştur.

(Cevap B)

15. Dış borçlar, yabancı okullar ve Hatay sorunu ile Bozkurt-Lotus Olayı, Türkiye'nin Cumhuriyet yıllarında Fransa ile yaşadığı sorunlardır. Ancak, Musul sorunu Fransa ile değil, İngiltere ile yaşanmıştır.

(Cevap D)

16. 1934 Balkan Antantı'na Arnavutluk'un da katılması istenmiştir. Fakat İtalyan nüfuzu ve baskısı altında olan Arnavutluk Balkan Antantı'na katılmamıştır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Bulgaristan, Romanya'dan Dobruca bölgesini almak istiyordu. Bulgaristan'ın bu revizyonist siyaseti, 1934'te Balkan Antantı'na imza atmasına engel olmuştur.

(Cevap C)

2. 1936'da İngiltere'nin İtalyan saldırısına karşı İspanya, Yunanistan, Yugoslavya ve Türkiye'ye vermiş olduğu bir garanti vardır. Ancak bu garantiyi İspanya kabul etmemiştir. Bu yüzden Akdeniz Paktı Yunanistan, Yugoslavya ve Türkiye'yi kapsamaktadır.

(Cevap E)

3. Soruda verilen dostluk ve saldırmazlık antlaşmaları Sovyet Rusya ile yapılmıştır. Bu iki antlaşma Türkiye'nin doğudaki güçlü komşusu Rusya'dan emin olmak istemesinin sonucudur. 16 Mart 1921 Dostluk Antlaşması'nın diğer adı ise Moskova Antlaşması'dır. Bu antlaşma Türk Devleti'nin Misakımillî'den taviz verdiği ilk antlaşmadır. Ayrıca bu antlaşma ile ilk defa Rusya gibi büyük bir devlet Türkiye'yi tanımıştır.

(Cevap D)

4. 1929 Dünya Ekonomik Krizi'nden sonra Türkiye de bu durumdan etkilenmiştir. Türkiye, ABD Başkanı Hoover'in ilan ettiği moratoryuma dayanarak borçlarını ödemeyi ertelemiştir. Bunun sonucunda ise borçların yapılandırılması amacıyla Fransa ile 1933'te antlaşma imzalamıştır.

(Cevap B)

5. Türkiye Cumhuriyeti ulus bir devlettir. Kurtuluş mücadelesinde milliyetçilik duygusu etkili olmuştur. Halk Türklük duygusu çevresinde birleştirilmiş ve millî mücadele hareketi bu sayede başarılı olmuştur. Bu başarıdan sonra Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaş bir görünüm kazanması için inkılaplar yapılmıştır. Bu inkılaplar yapılırken Batı örnek alınmış ve Batı'ya entegre olmaya çalışılmıştır. Yukarıdaki faaliyetleri Mustafa Kemal'in yaptığı düşünülürse, Türkçülük ve Batıcılık Mustafa Kemal'i etkileyen fikirlerdir.

(Cevap C)

6. I. Balkan Savaşı sonrası imzalanan Londra Antlaşması ve II. Balkan Savaşı sonrası imzalanan İstanbul Antlaşması ile Batı'daki komşumuz Bulgaristan olmuştur.

(Cevap A)

7. Sanayileşen devletler ham madde ve pazar ihtiyacı için sömürgecilik faaliyetlerine başlamışlardır. İtalya da bu devletlerden biridir. İtalya, ham madde ihtiyacı için Osmanlı toprağı olan Trablusgarp'a saldırmıştır. Bu yüzden Osmanlı Devleti topraklarını savunmak amacıyla bölgeye subaylar göndermiştir. Bu subaylar arasında Mustafa Kemal de bulunmuştur. Mustafa Kemal, Derne ve Tobruk'ta başarılı olmuş, böylece Trablusgarp Savaşı'nda emperyalizme karşı ilk mücadelesini vermiştir.

(Cevap D)

8. 31 Mart Olayı 1909'da meydana gelmiştir. Bu olay sırasında padişah II. Abdülhamit'tir. Fakat bu olayda parmağı olduğu düşüncesiyle tahttan indirilmiştir. 31 Mart Olayı'ndan sonra tahta V. Mehmet Reşat geçmiş ve 1918'e kadar görev yapmıştır. 1918'den 1922'ye kadar tahtta oturan padişah ise VI. Mehmet Vahdettin olmuştur.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9.
- Hatay'ın Türkiye'ye katılımı (1939)
- Varlık Vergisi Kanunu (1942)
- Köy Enstitülerinin Kurulması (1940)
- Laiklik ilkesinin Anayasa'ya girmesi (1937)
- Almanya ve Japonya'ya savaş ilan edilmesi (1945)

Verilenlerden D seçeneği Atatürk Dönemi'nde gerçekleşmiş olup diğer seçenekler İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı döneminde gerçekleşmiştir.

(Cevap D)

10. Osmanlı Devleti, Kuzey Afrika'da ilk olarak Cezayir'i kaybetmiştir. Bu bölge 1830'da Fransa tarafından işgal edilmiştir. Osmanlı'nın Kuzey Afrika'daki varlığına Uşi Antlaşması son vermiştir. Trablusgarp bu antlaşma ile İtalya'ya verilmiştir. Böylece Kuzey Afrika'da kaybedilen son toprak da Trablusgarp olmuştur.

(Cevap B)

11. Osmanlı Devleti; Bulgaristan, Sırbistan, Karadağ ve Yunanistan ile yaptığı I. Balkan Savaşı'nı kaybetmişti. Bu savaş sonucunda Londra Konferansı toplandı. Bu konferans sonucunda 30 Mayıs 1913'te Londra Antlaşması imzalandı. Bu antlaşmaya göre de Osmanlı Devleti, Midye-Enez hattının batısını Balkan devletlerine bıraktı.

(Cevap B)

12. I. TBMM, bir savaş meclisi olup Kurtuluş Savaşı'nı yapmak için kurulmuştur. Amacı, vatanı düşman işgalinden kurtarmak, ulusal bağımsızlığı sağlamaktır. Dolayısıyla en fazla harcama yaptığı alan, milli savunmadır.

(Cevap D)

13. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan ifadelerin hepsi 1909'da meydana gelen 31 Mart Vakası için söylenebilir. 31 Mart Olayı sonrasında taht değişikliği olmuş, fakat tahta IV. Mehmet değil, V. Mehmet Reşat geçmiştir. 31 Mart Olayı ile tahttan indirilen padişah ise II. Abdülhamit'tir.

(Cevap E)

14. Osmanlı Devleti, 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması'nda halifeliğin siyasi gücünden yararlanmayı ilk defa düşünmüştür. (Küçük Kaynarca Antlaşması'na göre Kırım'a bağımsızlık verilecek; ancak Kırım din işlerinde Osmanlı halifesine bağlı kalacaktı.) Osmanlı Devleti ikinci defa halifelik siyasetini Uşi Antlaşması'nda uygulamak istemiştir. Bu antlaşmaya göre Trablusgarp ve Bingazi'deki Müslümanlar dinî yönden Osmanlı halifesine bağlı olacaktı.

(Cevap A)

15. Osmanlı Devleti, ilk defa Stockholm Olimpiyatları'na katılmıştır. Stockholm Olimpiyatları 1912 yılında düzenlenmiştir.

(Cevap C)

16. A, B, D ve E seçeneklerindeki partiler 1918 ve sonrası kurulmuştur. Ancak Hürriyet ve İtilaf Fırkası 1911 yılında kurulmuştur. Bu fırka İttihat ve Terakki Partisi ile mücadele etmiştir. İttihatçılar hangi görüşü savunmuşlarsa İtilafçılar tam tersi fikirleri müdafaa etmişlerdir. Yani soruda verilen partilerden Hürriyet ve İtilaf diğerlerinden önce kurulmuştur.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Balkan Savaşları sırasında Müslüman Arnavutlar isyan ederek bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir. Bu durum İslamcılık (Ümmetçilik) fikir akımının önemini kaybettiğinin göstergesidir.

(Cevap B)

2. I. Balkan Savaşı'nın ardından bazı İttihatçılar tarafından hükûmet darbesi yapılmıştır. Bab-ı Ali Baskını olarak bilinen bu olayda Sadrazam Kâmil Paşa hükûmetten düşürülmüş, yerine Mahmut Şevket Paşa getirilmiştir.

(Cevap A)

3. II. Balkan Savaşı'ndan sonra imzalanan Bükreş Antlaşması'na Osmanlı Devleti imza atmamıştır. 10 Ağustos 1913 tarihli Bükreş Antlaşması, Bulgaristan ile Yunanistan, Sırbistan, Karadağ ve Romanya arasında imzalanmıştır. II. Balkan Savaşı'ndan sonra Osmanlı'nın Bulgaristan ile imzaladığı antlaşma İstanbul Antlaşması'dır.

(Cevap C)

4. Soruda verilen gelişmeler içerisinde en son meydana gelen, Batı Trakya Bağımsız Hükûmetinin kurulmasıdır. II. Balkan Savaşı sırasında Edirne'nin Bulgarlardan geri alınmasından sonra Meriç Nehri'nin batısına geçmeye hazırlanan Osmanlı kuvvetleri büyük devletlerin müdahalesi üzerine durmak zorunda kaldılar. Bu durum ordunun genç subayları tarafından tepkiyle karşılandı. Osmanlı gizli istihbarat örgütü olan Teşkilat-ı Mahsusa'nın üyelerinden Kuşçubaşı Eşref bir birlik ile harekete geçerek Batı Trakya'ya girdi ve bölgeyi buradaki Türklerin de yardımıyla Bulgar çetelerinden temizledi. Bu askerler, kendilerine yardım eden Türkler ile birlikte Batı Trakya'nın merkezi olan Gümülcine'yi ele geçirdikten sonra 31 Ağustos 1913'te Batı Trakya geçici hükûmetini kurdular. Ancak Osmanlı Devleti batılı devletlerden çekindiği için bu oluşumu tanımadı. Bunun üzerine geçici hükûmet Batı Trakya Bağımsız Hükûmeti adıyla bağımsızlığını ilan etti.

(Cevap B)

5. Osmanlı Devleti, I. Balkan Savaşı'nda Karadağ, Bulgaristan, Sırbistan ve Yunanistan ile savaşmıştır. Fakat bu devletler içerisinde, 8 Ekim 1912'de Osmanlı Devleti'ne saldırarak savaşı başlatan Karadağ olmuştur.

(Cevap B)

6. Yunanistan, 1829 yılında imzalanan Edirne Antlaşması ile bağımsız olmuştur. Sırbistan ve Karadağ 1878 Berlin Antlaşması ile, Bulgaristan ise 1908'de bağımsız olmuştur. Balkan devletleri içerisinde bağımsızlığına kavuşan en son devlet, Arnavutluk'tur. Arnavutluk, 28 Kasım 1912'de Avusturya ve İtalya'nın kışkırtmaları sonucunda bağımsızlığını ilan etmiştir.

(Cevap D)

7. Osmanlı tarihinde çok partili yaşama 1908 II. Meşrutiyet'in ilanından sonra geçilmiştir. Soruda verilen üç parti de 1908'den sonra kurulmuştur.

(Cevap E)

8. 1870 yılında İtalya, 1871 yılında Almanya siyasi birliğini sağlamıştır. Bu durum, iki devletin de sömürgecilik yarışına başlamasına sebep olmuştur. Böylece Avrupa'da devletler arası dengeler değişmiştir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

9. Amasya Genelgesi bizzat Mustafa Kemal Paşa tarafından hazırlanan ve Millî Mücadele'nin program taslağını gösteren bir ihtilal bildirgesidir. Erzurum'da bulunan Kâzım Karabekir Paşa ile Konya'da bulunan Mersinli Cemal Paşa'nın telgrafla onayladığı Ali Fuat, Refet ve Rauf Beylerin de imzası bulunan bu belge, 22 Haziran 1919'da tüm askerî ve sivil makamlara gönderilmiştir.

(Cevap D)

10. Mustafa Kemal Paşa'nın Millî Mücadele'nin lideri olmasında Çanakkale Cephesi'ndeki başarıları etkili olmuştur. Buradaki başarılarından dolayı geniş halk kitleleri tarafından tanındığı için Millî Mücadele'de kendisine destekçi bulmakta zorlanmamıştır.

(Cevap A)

11. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanmasından sonra işgallere karşı silahlı mücadele amacıyla kurulan Kuvayımilliye birlikleri isyanların bastırılmasında, düşman ilerleyişinin engellenmesinde etkili olmuştur. Düzenli ordunun temelini oluşturup TBMM'ye katkı sağlamışlardır. Kuvayımilliye'nin masrafları halk tarafından karşılanmıştır. TBMM'nin bu konuda bir katkısı yoktur. Kuvayımilliye TBMM açılmadan 2 yıl önce mücadeleye başlamıştır.

(Cevap D)

12. Önceleri haftada iki defa çıkan, 1921 yılından itibaren de Konya'da günlük çıkmaya başlayan Babalık Gazetesi Mustafa Kemal Paşa'nın faaliyetlerini yakından takip etmiştir. 3 Eylül 1922 tarihindeki yayınında Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın, "Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!" cümlesi ile biten tarihî emrinin tam metnini yayınlanmıştır. İsmet Paşa, Babalık Gazetesi'ni "Garp Cephesi'nin vefakâr bir arkadaşı" olarak nitelendirmiştir.

(Cevap A)

13. I, III ve IV. öncülde verilen ayaklanmalar İstanbul Hükümeti ile İtilafların birlikte çıkardığı ayaklanmalardır. Kuvayı İnzibatiye ile Anzavur Ayaklanması ise sadece İstanbul Hükümetinin çıkardığı ayaklanmalar olup D seçeneği doğrudur.

(Cevap E)

14. Osmanlı topraklarının Batı emperyalizmi tarafından işgal edilmesi TBMM içinde, Bolşevik devrim gerçekleştirmek isteyen bazı grupların oluşmasına yol açmıştır. Hakkı Behiç Bey'in önderliğini yaptığı Yeşil Ordu grubu bunların başında gelmekteydi.

Yeşil Ordu, örgütün kuruluşunu gösteren belgeyi hükümete vermediği için esasen gizli bir örgüt olarak nitelenmektedir. İslamcı sosyalizmi savunan Yeşil Ordu grubunun üyeleri arasında Çerkez Ethem de bulunmaktadır. Çerkez Ethem çıkardığı "İslam Bolşevik Gazetesi" aracılığıyla kamuoyu oluşturmaya çalışmış ve Yeşil Ordu grubunun propagandasını yürütmüştür. Bu grup kendi içindeki ayrılıklar sebebiyle 1920'de parçalanmıştır. Üyelerinin büyük bir kısmı da Türkiye Komünist Fırkasına geçmiştir.

TBMM içinde sosyalizm düşüncesi taşıyan diğer bir grup da Halk Zümresi'dir. Yunus Nadi, Hakkı Behiç, Muhittin Baha gibi tanınan isimlerin de yer aldığı halk, genel olarak İttihatçı-İslamcı-Sosyalist görüşleri birleştirmeye çalışan bir siyasi oluşumdur. Tesanüt Grubu ise mecliste milletvekilleri arasında dayanışma sağlamayı amaç edinmiş bir gruptur. Mecliste en örgütlü grup olarak tanınan Tesanüt Grubu, partileşmeyi düşünmemiş, bu sebeple de bir siyasi program yapmamıştır.

(Cevap C)

15. Anadolu'da oluşan ulusal hareketi halka ve dünyaya tanıtabilmek için gazete çıkarmak yeterli değildi. Bu gazetelerin ihtiyacı olan araç, gereç daha da önemlisi haberlerin sağlanması gerekiyordu. Konu, basın – yayın alanında deneyimli ünlü romancı Halide Edip ile gazeteci Yunus Nadi arasında İstanbul'dan Ankara'ya gelirken görüşülmeye başlanmıştır. Bu ayaküstü kısa konuşmada, ajansın adı bile konmuştur: Anadolu Ajansı. Dolayısıyla bu fikir Halide Edip ve Yunus Nadi'nin ürünüdür.

(Cevap C)

16. Özelliği verilen cemiyet Millî Kongre Cemiyeti'dir. Ayrıca bu cemiyet "Kuvayımilliye" tabirini kullanan ilk siyasi teşekkül olmuştur. En önemli icraatı ise 23 Mayıs'ta yapılan Sultanahmet Mitingi olmuştur. Bu mitingde İzmir'in işgali protesto edilmiştir. Haziran 1919'da cemiyet başkanı Esat (Işık) Bey'in sürgüne gönderilmesi ile cemiyet zayıflamış, son Mebusan Meclisi'nin toplanması üzerine de kapanmıştır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Temsil Heyeti başkanı Mustafa Kemal Paşa'nın bu sıfatla, devlet memurlarına emirlerini bildirmesi ve çeşitli atamalar yapması askerî ve sivil yönetimi Temsil Heyeti'ne bağlamak istediğinin göstergesidir.

(Cevap A)

2. Ankara, 1920 yılından beri fiili olarak başkentti. İstanbul ise kozmopolit ve işgal edilmesi kolay bir şehirdi. Bu yönden Ankara daha güvenilir ve merkezi idi. Bu sebeple 13 Ekim 1923'te İsmet Paşa'nın sunduğu tek maddelik bir yasa ile Ankara resmî olarak başkent ilan edilmiştir. İngiltere ve Fransa politik çıkarlarına ters düşen bu uygulamaya karşı çıkmışlardır. Ancak Ankara Hükümeti verilen tehditlere aldırmamış ve devlet merkezini İstanbul'dan Ankara'ya taşımıştır.

(Cevap A)

3. Osmanlı Devleti, Almanya'nın savaşı kazanacağına dair güven duymuş ve kaybettiği topraklarını geri almak için I. Dünya Savaşı'na girmiş, ancak bu savaşta büyük bir yenilgi alarak savaş sonrası şartları çok ağır olan Mondros Ateşkesi'ni imzalamak zorunda kalmıştır. Mondros Ateşkesi'nde "Askerlerin terhis edilmesi ve silahların teslim edilmesi" şeklindeki maddenin halk tarafından uygulanmaması Karadeniz Bölgesi'nde bazı karışıklıklara sebep olmuştur. Osmanlı Devleti ise bu karışıklığı gidermek ve düzeni sağlamak için Mustafa Kemal'i 9. Ordu Müfettişi olarak görevlendirmiştir. Bu görevlendirmede Mustafa Kemal'in I. Dünya Savaşı'na girmeme konusundaki fikirlerinde haklı çıkması, askerler ve halk tarafından sevilmesi etkili olmuştur. Fakat Mustafa Kemal'in tam bağımsızlık yönündeki fikirleri henüz hiçkimse tarafından bilinmediğinden, bilinmesi de sakıncalı olduğundan 9. Ordu Müfettişliği görevini almasında bunun bir etkisi olmamıştır. Mustafa Kemal bu fikirlerini Anadolu'ya geçinceye kadar büyük bir özenle gizlemiştir.

(Cevap E)

4. Kuvayımilliye işgaller karşısında Osmanlı Devleti'nin kayıtsız kalması üzerine halk tarafından oluşturulmuştur. Olağanüstü şartlarda oluşan bu millî güçler:

- belli bir merkezden yönetilmemektedir,
- bölgesel olarak ve birbirinden kopuk hareket etmişlerdir,
- ihtiyaçlarını karşılayacak bir organ olmadığı için halktan karşılamışlardır,
- herhangi bir askerlik eğitimi almamışlardır. Eli silah tutan herkesin girebileceği milis güçlerdir.

(Cevap D)

5. İstanbul'un işgali Osmanlı Mebuslar Meclisinde, Misakımillî'nin ilan edilmesi üzerine 16 Mart 1920'de gerçekleşmiştir. Bu durum, Ankara'da TBMM'nin açılmasına ortam hazırlamış, İstanbul'dan kaçan aydın, asker ve milletvekilleri Millî Mücadele'ye katılmışlardır. Bu gelişmeler Ulusal Mücadele'nin güç kazanmasını sağlamıştır. İstanbul Mondros Mütarekesi'nden beri fiili olarak işgal altında bulunmaktaydı, ancak resmî işgalle birlikte tüm devlet daireleri Anlaşma Devletleri'nin kontrolüne geçmiş, yaşanan kaos ortamı Anadolu'da işgallerin artmasına sebep olmuştur. Paris Barış Konferansı ise I. Dünya Savaşı'nda yenilen devletlerle yapılacak barış antlaşmalarının esaslarını görüşmek üzere 1919'da toplanmıştır. Dolayısıyla kronolojik olarak İstanbul'un işgalinden çok önce gerçekleşmiştir.

(Cevap B)

6. I. TBMM, çok sesli ve demokratik bir meclistir. Mecliste farklı görüşlerden birçok grup vardı.

Bunlar:

I. Grup

- Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Grubu

II. Grup

- Halk Zümresi
- İstiklal
- Tesanüt (Dayanışma/İslamcılar)
- Yeşil Ordu

Felah-ı Vatan grubu ise son Osmanlı Meclis-i Mebusanında oluşturulan gruptur. Mustafa Kemal, meclisin açılışına katılacak olan milletvekilleri ile Ankara'da görüşmüş ve onlardan mecliste bir Müdafaa-i Hukuk grubu oluşturmalarını istemişti. Fakat, bunlar daha sonra mecliste Felah-ı Vatan adında bir grup kurmuşlardır.

(Cevap C)

7. I. Erzurum Kongresi'nde;
"Ulusal güçleri etkin, ulusal iradeyi hâkim kılmak esastır."
III. Amasya Genelgesi'nde;
"Ulusun bağımsızlığını yine ulusun azim ve kararı kurtaracaktır." maddeleri ulusal egemenlikle ilgilidir. Misakımillî kararlarında ulusal bağımsızlığa değinildiği hâlde, ulusal egemenliğe hiç değinilmemiştir. Çünkü meclis ulusun egemeni sayılan padişahın denetimindedir. Ayrıca , öncelik vatanı kurtarmak ve ulusal bağımsızlığı sağlamaktır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

8. Sivas Kongresi genel olarak Erzurum Kongresi'nde alınan tüm kararları genişleterek kabul etmiştir. Her iki kongre arasındaki temel farksa Erzurum Kongresi'nin bölgesel amaçlı bir kongre olmasıdır. Erzurum Kongresi Şark Vilayetleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin kararıyla toplanmıştır. Sivas Kongresi ise doğrudan Mustafa Kemal'in çağrısı üzerine toplanmıştır.

Her iki kongrede de Mustafa Kemal Paşa kongre başkanı seçilmiştir. Manda ve himaye ise ilk kez Erzurum Kongresi'nde, kesin olarak da Sivas Kongresi'nde reddedilmiştir.

(Cevap A)

9. Amasya Görüşmeleri'nde Osmanlı Mebuslar Meclisi'nin açılması kararı alınmış, bu kararın İstanbul Hükûmeti tarafından onaylanmasıyla ülkede seçimler başlamıştır. Mustafa Kemal Paşa oyların büyük çoğunluğunu kazanan Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk grubu üyeleri ile İstanbul'a gitmeden önce son bir kez görüşmek istemiştir. İstanbul Hükûmetinin bu durumu engellemek istemesi, ancak milletvekillerinin Mustafa Kemal Paşa'nın direktifleri doğrultusunda meclisi etkilemesinden duyduğu kaygıyla açıklanabilir. Nitekim İstanbul Hükûmeti bu kaygılarında haklı çıkmıştır. Çünkü Osmanlı meclisinde, Anlaşma Devletlerinin İstanbul'u işgal etmesine sebep olacak Misakımillî ilan edilmiştir.

(Cevap A)

10. Millî Mücadele'nin hazırlık aşamasında yapılan Erzurum ve Sivas Kongrelerinde, Mondros Antlaşması sonrası kapatılan Mebusan Meclisi'nin açılması için çalışılması gerektiği sık sık vurgulanmıştır. Bunun en önemli sebebi İstanbul Hükûmetinin eylemlerinin yakından izlenmek istenmesi ve barış görüşmeleri için atılacak adımların meclisçe denetlenmesi fikri yatmaktadır. Mustafa Kemal, Ulusal Mücadele'nin halkın seçtiği temsilciler aracılığıyla verilmesi gerektiğine inanmıştır. Bu sebeple meclisin işlerlik kazanmasına özel bir önem vermiştir.

Halkı gelişmelerden haberdar etme fikri, meclisin açılmasıyla değil, basın-yayının kullanılmasıyla ilgilidir.

(Cevap B)

11. I. TBMM Dönemi'nde Müdafaa-i Hukuk Grubu ile İstiklal Grubu Mustafa Kemal'in yanında olup Milli Mücadele'yi desteklemiştir. Tesanüt Grubu ittihatçıları, Islahat Grubu da saltanat yanlılarını desteklemiştir.

(Cevap B)

12. Muhalefet partisinin kuruluş süreci Paris Büyükelçisi Ali Fethi Okyar'ın 22 Temmuz 1930'da izinli olarak İstanbul'a gelişiyle başladı. Mustafa Kemal Paşa, Ali Fethi Bey'e kurulacak yeni partinin başına geçmesini önerdi. 12 Ağustos 1930'da Serbest Cumhuriyet Fırkası kuruldu. İzleyen günlerde CHF'den istifa eden 15 mebus yeni muhalefet partisine katıldı. Yeni parti liberal bir siyasi programı benimsedi. Başkanlığını Ali Fethi Okyar'ın yaptığı parti, mecliste yumuşak bir muhalefet yaparak iktidardaki CHF'yi eleştirecek ve denetleyecekti. Ülke genelindeki hoşnutsuz kimselerin kısa zamanda bu partiye yönelmeleriyle parti kuruluş amacından uzaklaşarak sorun haline gelmeye başladı. Ali Fethi Bey, 17 Kasım 1930'da Dâhiliye Vekâletine bir dilekçe vererek partinin kendi kendini feshettiğini açıkladı.

(Cevap D)

13. A, B, C ve D seçenekleri, siyasi inkılaplardır. Fakat Medeni Kanun siyasi bir inkılap değildir. Bu kanun toplumsal ilişkileri düzenlemektedir. Kişiler arası ilişkileri düzenlediği için siyasi içerikli değildir.

(Cevap E)

14. Tevhid-i Tedrisat Kanunu eğitim ile ilgilidir. Bu kanun ile ülkedeki bütün okullar MEB'e bağlanmıştır. Ayrıca bu kanunla yabancı okullarda Türkçe, tarih, coğrafya derslerinin Türk öğretmenler tarafından okutulması zorunlu tutulmuştur.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1.
- Kabine sistemine geçilmesi: 1923
- Gümrük ve Tekel Bakanlığı'nın kurulması: 1931
- Halifeliğin kaldırılması: 1924
- Kabotaj Kanunu'nun çıkarılması: 1926
- SCF'nin kurulması: 1930

(Cevap B)

2. A, B, C, D seçeneklerinde yer alan sanatçılar D grubu içerisinde yer alır. Bu grupta ayrıca Zeki Faik, Elif Naci, Eşref Üren, Zühtü Müridoğlu, Nurullah Berk yer almıştır. İbrahim Çallı, bunlardan biri olmayıp Osmanlı döneminin önemli ressamları arasında yer almaktadır.

(Cevap E)

3. 1927 seçimlerinden hemen sonra 15-20 Ekim 1927'de Cumhuriyet Halk Fırkası İkinci Büyük Kurultayı Ankara'da toplandı. Kurultayda partinin ilkelerini sistemleştiren, bu ilkelerin değiştirilemeyeceğini belirten ve Mustafa Kemal Paşa'yı değişmez genel başkanlığa getiren yeni bir nizamname kabul edildi. Nizamnamenin ilk maddesinde CHF cemiyetler kanununa dayanarak kurulmuş cumhuriyetçi, halkçı ve milliyetçi siyasi bir cemiyet olarak tanımlandı. Üçüncü maddede devlet ve millet işlerinde din ile dünyayı tamamen birbirinden ayırmak en önemli esaslardan sayıldı. Böylece kelime olarak telaffuz edilmese de laikliğe vurgu yapıldı. Kongre sonrasında yayımlanan genel başkanlık bildirisinde partinin cumhuriyetçi, laik, halkçı, milliyetçi bir cemiyet olduğu vurgulandı. 1923'teki halkçılık ve milliyetçiliğe 1927'de cumhuriyetçilik ve laiklik de eklenmiştir. İnkılâpçılık ve devletçilik ise 1931'de parti programına eklenmiştir. Bu kurultayda Mustafa Kemal Paşa Milli Mücadele Dönemi'yle Cumhuriyetin ilk yıllarını anlatan Nutuk'u okumuştur.

(Cevap C)

4.
- Kılık Kıyafet Kanunu: 1925
- Yeni Türk Harflerinin kabulü: 1928
- Teşvik-i Sanayi Kanunu: 1927
- Soyadı Kanunu: 1934
- Yüksek Ziraat Enstitüsünün kurulması: 1933

(Cevap D)

5.
- Medeni Kanun: 1926
- Tevhid-i Tedrisat Kanunu: 1924
- Türk Dil Kurumu: 1932
- Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti: 1931
- Mülkiye Mektebi'nin Ankara'ya taşınması: 1936'da

gerçekleştiği için sorunun cevabı D seçeneğidir.

(Cevap D)

6. 1924 sonu ile 1925 başı arasındaki üç buçuk aylık Fethi Okyar Hükümeti dışında Cumhuriyetin ilanından beri başbakanlık görevini yürütmekte olan İsmet İnönü 1937 sonbaharında Atatürk'le anlaşmazlığa düşmüştür. 20 Eylül 1937'de İnönü başbakanlıktan ayrılarak görevi Celal Bayar üstlenmiştir. İsmet İnönü CHP Genel Başkanvekilliğini de Celal Bayar'a devretmiştir.

(Cevap A)

7. Halkevleri tüzüğünde yer alan dokuz birim şunlardır:
- Dil, edebiyat, tarih
- Güzel sanatlar
- Tiyatro
- Spor
- Sosyal yardım
- Halk dershaneleri ve kurslar
- Kütüphane ve yayın
- Köycülük
- Müze ve sergiler

(Cevap E)

8. Borçlar Yasası 22 Nisan 1926'da İsviçre'den alınmıştır. Ayrıca İcra-İflas, Medeni Kanun, Hukuk Muhakemeleri Usulü gibi kanunlar da İsviçre'den alınmıştır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

9. İtilaf devletleri, Lozan Konferansı'na İstanbul Hükûmeti'ni de davet ettiler. Amaçları TBMM ve İstanbul Hükûmeti arasındaki ayrılıklardan faydalanmaktı. Fakat TBMM Millî Mücadele'yi kendisi millet ile beraber kazanmıştır. Bu yüzden de Lozan'da Türk milletinin tek temsilcisi olmak için 1 Kasım 1922'de saltanat kaldırılmıştır. Dolayısıyla İstanbul Hükûmeti Lozan'a katılamamıştır.

(Cevap D)

10.
- Ahali Cumhuriyet Partisi, Orhan Kemal'in oğlu Abdülkadir Kemal Bey tarafından 26 Eylül 1930'da Adana'da kuruldu.
- Türkiye Komünist Partisi 18 Ekim 1920'de kuruldu.
- Türkiye Cumhuriyeti Amele ve Çiftçi Partisi 1937'de kuruldu.
- Serbest Cumhuriyet Partisi 1930'da kuruldu.

Görüldüğü üzere A, B, D ve E seçeneklerinde yer alan partiler Atatürk Dönemi'nde kurulmuştur. Fakat Liberal Demokrat Parti Atatürk Dönemi'nde değil, 11 Mart 1946'da kurulmuştur.

(Cevap C)

11. Bu ant, Millî Eğitim Bakanı Dr. Reşit Galip tarafından 1933'te yazılmıştır. Daha sonra yayımlanan bir genelge ile bu ant okullarda söylenmeye başlanmıştır.

(Cevap A)

12. 1 Kasım 1922'de saltanat kaldırıldı. Böylece Osmanlı Devleti resmen sona erdi. Dolayısıyla Osmanlı Hükûmeti de istifa etti. Bu sırada hükûmetin başında Ahmet Tevfik Paşa bulunuyordu. Ahmet Tevfik Paşa, 4 Kasım 1922'de istifa etti ve Osmanlı Devleti'nin son sadrazamı olma özelliği kazandı.

(Cevap E)

13. İzmit Kâğıt-Karton Fabrikası ve Çubuk Barajı'nın açılması 1936'da gerçekleşmiştir. Karabük Demir-Çelik Fabrikasının işletmeye açıldığı tarih ise 1939'dur.

(Cevap C)

14. Erzurum Kongresi'nde alınan; "Ulusal güçleri etken ve ulusal iradeyi egemen kılmak esastır." kararı ile, ulusal egemenlik fikrine yer verilerek ulusal iradenin üstünlüğü vurgulanmıştır. Dolayısıyla bu karar , ileride cumhuriyet yönetimine geçileceğinin bir işaretidir.

(Cevap E)

15. Kuvay-ı Milliye birliklerinin düzenli ordu disiplininden uzak olmaları ve askeri donanımlarının eksik olması, işgaller karşısında yetersiz kalmalarında etkili olan nedenlerdir. Ancak, vatanseverler tarafından kurulmalarının, düşman karşısında yetersiz kalmaları ile bir ilgisi bulunmamaktadır.

(Cevap D)

16. Türkiye'de, 20 Nisan 1926 tarihinde kabul edilen Kabotaj Kanunu, 1 Temmuz 1926'da yürürlüğe girmiş ve bu kanun "Türk limanları ve sahilleri arasında yük ve yolcu taşınması ile kılavuzluk ve römorkaj hizmetleri, Türk vatandaşları ve Türk bayrağı taşıyan gemilerce yapılır." hükmünü getirerek daha önceden yabancılara açık olan bu faaliyetleri bundan böyle sadece T.C. vatandaşlarının yapabileceği belirtilmiştir. Böylelikle her yıl 1 Temmuz günü "Denizcilik ve Kabotaj Bayramı" olarak kutlanmaktadır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk muhalefet partisi olan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının programında liberal ekonomi benimsenmiştir. Ayrıca cumhurbaşkanı seçilen kişinin milletvekilliğinin sona ermesi ve dinî inançlara saygı gösterileceği de programda belirtilmiştir.

(Cevap E)

2. 1924'te Hakkâri'de Nasturi Ayaklanması çıkmıştı. Diyarbakır'daki 7. Kolordu Komutanı Cafer Tayyar Eğilmez, Nasturi Ayaklanması'nı bastırmakla görevlendirilmişti. Harekette Kürt aşiretlerinden de yararlanmak istenmişti. Bu amaçla Simko diye tanınan Şikak Aşireti Başkanı İsmail Ağa ile ilişki kurulmuştu. Kimi aşiretler de Cafer Tayyar Eğilmez kuvvetlerine yardımcı olmuşlardı. İngiliz uçaklarının Türk kuvvetlerine saldırılarına aldırmayarak sürdürülen hareket sonucunda ayaklanma tümüyle bastırıldı.

(Cevap B)

3. Mustafa Kemal'e suikast suçundan tutuklanan Refet Bele, Cafer Tayyar Eğilmez ve Ali Fuat Cebesoy İstiklal Mahkemelerinde yargılanmışlardır. 13 Temmuz 1926'daki mahkeme kararıyla bu üç sanık dava konusu olaylarla ilişkilerinin bulunmadığı düşüncesiyle beraat etmişlerdir.

(Cevap E)

4. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde demiryolları ülkenin önemli bir sorunu olarak görülmüş ve ilk hedef olarak Anadolu'yu Ankara'ya bağlama projesi belirlenmiştir. Bu politika ile 1924 yılında yeni Türk hükümeti ortaklı Chemins de fer d'Anatolie Baghdad şirketi İstanbul-İzmit-Bilecik-Eskişehir-Ankara ve Eskişehir-Afyon-Konya hatlarını demiryoluyla döşemiştir. Sonraki süreçte 1927'de Kayseri, 1930'da Sivas, 1931'de Malatya, 1933'de Niğde, 1934 Elazığ, 1935'te Diyarbakır, 1939'da Erzurum demiryolu ağına bağlanmıştır. Görüldüğü gibi Erzurum 1939'da demiryolu ağına bağlanmıştır.

(Cevap C)

5. Fethi Okyar, 1918'de İttihat ve Terakki'den ayrılan bir grup ile Osmanlı Hürriyetperver Avam Fırkasını kurmuştur. Fakat parti örgütlenme fırsatı bulamamıştır. Okyar, 1930'da da Serbest Cumhuriyet Fırkasını kurmuştur. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının kuruluşunda ise Fethi Okyar yer almamıştır.

(Cevap A)

6.
- Hıyanet-i Vataniye Kanunu: 29 Nisan 1920
- Firariler Kanunu: 11 Eylül 1920
- İstiklal Mahkemeleri Kanunu: 18 Eylül 1920
- Takrir-i Sükûn Kanunu: 1925–1929
- Men-i Müskirat Kanunu: 10 Eylül 1920

Verilen bilgiler doğrultusunda doğru cevap Takrir-i Sükûn Kanunu'dur.

(Cevap D)

7. Nasturi İsyanı 1924, Şeyh Sait İsyanı 1925'te meydana gelmiştir. Bu isyanlar sonucunda Türkiye Musul sorununa yeterince eğilememiş ve 1926 Ankara Antlaşması ile Musul'u kaybetmiştir. Dersim İsyanı ise Musul kaybedildikten 11 yıl sonra, yani 1937'de çıkmıştır. Dolayısıyla Musul'un kaybedilmesinde bir etkisi yoktur.

(Cevap D)

8. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan partiler Atatürk Dönemi'nde kurulmuştur. Fakat Millet Partisi 6 Temmuz 1948'de, yani İnönü'nün cumhurbaşkanlığı döneminde kurulmuştur. Millet Partisinin kurucuları arasında Mareşal Fevzi Çakmak da bulunmaktadır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Soruda özellikleri verilen Türk devlet adamı Celal Bayar'dır. Celal Bayar Son Osmanlı Mebusan Meclisine Saruhan milletvekili olarak katılmıştır. Meclisin dağılması üzerine TBMM'de Saruhan milletvekilliği, 1937-1939'da başbakanlık, 1950-1960 yılları arasında cumhurbaşkanlığı yapmıştır. Celal Bayar, Demokrat Parti genel başkanlığı da yapmıştır.

(Cevap D)

10. Sorunun şıklarında yer alan isimler Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının kurucuları arasında yer almaktadır. Fakat fırkanın başkanlık görevini Kâzım Karabekir yapmıştır.

(Cevap D)

11.
- Ankara'nın başkent olması: 13 Ekim 1923
- Halk Fırkasının kurulması: 9 Eylül 1923
- Cumhuriyetin ilanı: 29 Ekim 1923

Yukarıda verilen açıklamalar doğrultusunda doğru sıralama; II-I-III şeklinde olmalıdır.

(Cevap C)

12. Erzurum Kongresi'nde alınan; "Vatanın ve bağımsızlığın korunmasını İstanbul'daki hükümet sağlayamadığı takdirde, bunu gerçekleştirebilmek için geçici bir hükümet kurulacaktır." kararı ile, ilk kez geçici bir hükümet kurma düşüncesi gündeme getirilmiş ve bu karar kongreye bir ihtilal özelliği kazandırmıştır.

(Cevap A)

13. Fethi Okyar, Paris Büyükelçiliği görevinden Atatürk'ün isteği ile Türkiye'ye gelmiş ve 12 Ağustos 1930'da Serbest Cumhuriyet Fırkasını kurmuştur.

(Cevap B)

14. Her üç öncülde yer alan ifade de Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının tüzüğünde yer almıştır. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, geçimini topraktan sağlayan ama toprağı olmayan köylülerin üretim yapmaları için onlara toprak dağıtılmasını istemiştir. İnkılâp hareketlerinde acele edildiğini düşünen Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası yöneticileri bunların zamana yayılması gerektiğini söylemiştir. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ülke yönetiminde merkeziyetçiliğe de karşı çıkarak merkezdeki yükü azaltmak istemiştir.

(Cevap E)

15. Serbest Cumhuriyet Fırkası, 12 Ağustos 1930'da kuruldu. Halk Fırkası, 9 Eylül 1923'te kuruldu. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ise 17 Kasım 1924'te kuruldu. Dolayısıyla doğru sıralama; II-III-I şeklinde olmalıdır.

(Cevap C)

16. Misak-ı Milli, ulusal bağımsızlık bildirgesidir. Mondros Ateşkesi'nden sonraki işgallere ve Sevr Antlaşması'nın koşullarına karşı Türk ulusunun savunduğu tezdir. Dolayısıyla sömürgeci düşünce ve girişimlere bir tepki olarak ortaya çıkmıştır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. 12 Ağustos 1930'da kurulan Serbest Cumhuriyet Fırkasının Genel Başkanı Fethi Okyar idi. Ahmet Ağaoğlu ve Mehmet Emin Yurdakul da partinin kurucu üyeleri arasındadır.

(Cevap E)

2. 12 Ağustos 1930'da kurulan Serbest Cumhuriyet Fırkasının 11 maddelik programında şöyle denilmiştir: "Serbest Cumhuriyet Partisi, cumhuriyetçilik, milliyetçilik ve laiklik esaslarına bağlıdır. Bu esasların ulusun bünyesinde yerleşmesi gayesindedir. Anayasadaki özgürlük ve dokunulmazlık hakları tümüyle herkes için geçerli tutulacak ve hiçbir kesintiye uğratılmayacaktır."

(Cevap E)

3. Her üç öncül de Serbest Cumhuriyet Fırkası programında yer almıştır. Ayrıca; vergilerin alımındaki yolsuzlukların giderilmesi, devlet gelirinin yararlı şekilde harcanması, rüşvet ve suistimallerle mücadele edilmesi gibi konular da parti programında yer almıştır.

(Cevap E)

4. Şeyh Sait İsyanı çıktığı sırada başbakanlık makamında Ali Fethi Okyar bulunuyordu. Şeyh Sait İsyanı'nın bastırılamaması üzerine Okyar, 3 Mart 1925'te istifa etmiştir. Cumhurbaşkanı Atatürk hükûmeti kurma görevini İsmet İnönü'ye vermiştir. İnönü 4 Mart 1925'te hükûmetini kurmuştur.

(Cevap B)

5. Büyük Taarruz'un başarıya ulaşmasından sonra İtilaf Devletleri ile 11 Ekim 1922'de Mudanya Ateşkesi imzalanmıştır. Bu ateşkes İtilaf Devletleri açısından bir başarısızlıktır. Dolayısıyla Anadolu'daki başarısızlığından dolayı İngiltere'de Lloyd George Hükûmeti istifa etmiş ve hükûmet değişmiştir.

(Cevap C)

6. Milli Mücadele'nin önemli duraklarından biri olan Erzurum Kongresi 23 Temmuz – 7 Ağustos 1919 tarihleri arasında toplanmıştır. Kongre, Erzurum Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye Cemiyeti ile Trabzon Muhafazaa-i Hukuk-ı Milliye Cemiyetlerinin girişimi sonucu toplanmıştır.

(Cevap D)

7. B, C, D, E seçeneklerinde verilen ifadeler doğrudur. Fakat A seçeneğindeki ifade yanlıştır. Çünkü Ankara Antlaşması ile Musul petrol gelirlerinin %10'unu 25 yıl süreyle Türkiye'ye bırakılmıştır.

(Cevap A)

8. Uluslararası rakamların kabulü: 20 Mayıs 1928, Millet Mekteplerinin açılması: 1 Ocak 1929, Yeni Türk harflerinin kabulü: 1 Kasım 1928,Deniz Ticaret Kanunu'nun kabulü: 13 Mayıs 1929

Doğru sıralama; I-III-II-IV şeklindedir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Halkçılık ilkesi; dil, din, ırk, mezhep ayırmaksızın tüm vatandaşların kanun önünde eşit kabul edilmesi esasına dayanmaktadır. Halkçılık ilkesi birbirini tamamlayan üç ana unsurdan oluşmaktadır. Bunlardan ilki halk yönetimi, ikincisi sınıf çatışmalarının reddedilmesi ve toplumun dayanışma içinde olması, sonuncusu ise eşitlik ilkesidir.

(Cevap C)

10. Lozan'da tüm görüşmelere çağrılan devlet Romanya; ticaret ve yerleşme konuları için çağrılan devletler Belçika ve Portekiz; gözlemci olarak katılan devlet ise ABD'dir. Lozan Antlaşması'na Almanya katılmamıştır. Çünkü Almanya savaştan yenik çıkmış, ayrıca Millî Mücadele döneminde de Anadolu ile ilgilenmemiştir. Bu yüzden yeni Türk Devleti ile çözüme kavuşturması gereken herhangi bir konu olmadığından Almanya Lozan'a katılmamıştır.

(Cevap D)

11. Lozan Konferansı'na gönderilen Türk heyetinin başında; İsmet İnönü, Hasan Saka ve Dr. Rıza Nur yer almıştır.

- İsmet İnönü, Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı yapmıştır.
- Hasan Saka, İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı döneminde Başbakanlık yapmıştır.
- Rıza Nur ise ilk TBMM hükûmetinde Millî Eğitim Bakanlığı yapmıştır.

(Cevap A)

12. Mondros Ateşkesi'nden sonra başlayan işgaller karşısında İstanbul hükümetinin tepkisiz kalması üzerine, Türk halkı özsavunma ihtiyacı ile harekete geçerek düşmana karşı bir mücadele başlatmıştır. Önce Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri kurarak basın-yayın yolu ile direniş başlatmış, sonra silahlı mücadele başlatarak Kuvay-ı Milliyeler meydana getirmiştir.

(Cevap A)

13. Kütahya-Eskişehir yenilgisinin ardından başkomutanlığa getirilen Mustafa Kemal, Sakarya Savaşı öncesinde Tekalif-i Milliye Emirlerini yayınlayarak ordunun ihtiyaçlarını gidermek için halktan destek istemiştir. Böylece, ülkenin kurtarılması yolunda iç kaynaklar harekete geçirilerek, Türk halkının tüm imkanları ile Kurtuluş Savaşı'na katılması sağlanmış ve topyekün seferberlik başlatılmıştır.

(Cevap B)

14. İtilaf devletlerinin, Lozan Görüşmelerine Osmanlı Hükümeti'ni de çağırmaları, saltanatın kaldırılmasını hızlandıran neden olmuştur. Saltanatın kaldırılmasıyla birlikte TBMM, Lozan Görüşmelerine Türk milletini temsilen tek egemen güç olarak katılmış ve ulusal egemenlik güç kazanmıştır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Papa Zachary'nin 751'de Merovenj hanedanının son kralı III. Childeric'in yerine Saray Nazırı olan Pepin'i Frankların kralı olarak ilan etmesiyle, adını hanedanın en büyük temsilcisi Şarlman'dan alan Karolenj hanedanı dönemi başlamıştır. Hanedanın meşruluğunun Papa tarafından onaylanması çok önemlidir ki, taraflar arasındaki bu uyum ve işbirliği sonra da devam etmiş ve nihayet 800 yılında Şarlman, Papa III. Leo'nun elinden giydiği taç ile Kutsal Roma İmparatoru ilan edilmiştir.

(Cevap A)

2. Pierre l'Ermite önderliğindeki ilk Haçlı ordusu 1096 yılında yola çıktı. Düzensiz birliklerden oluşan bu ordu Selçuklular tarafından bertaraf edildi. Bu başarısız girişimden sonra asillerden oluşan I. Haçlı Ordusu da 1096 yılında İstanbul'a ulaştı. Haçlılar, Anadolu Selçuklu Devleti'nin başkenti İznik'i kuşattı. İznik Selçuklulardan alındı. Haçlılar bundan sonra Anadolu'da ilerlemeye devam ederek 1097'de Antakya'ya ulaştı. 1098'de Urfa'da ilk Haçlı Devleti kuruldu. 1099'da Kudüs Haçlıların eline geçti. I. Haçlı Seferi (1096-1099) sonucu Urfa Kontluğu, Antakya Prensliği, Trablus Kontluğu ve Kudüs Krallığı olmak üzere dört Haçlı Devleti kurulmuş oldu.

(Cevap E)

3. Ren Nehri'nin bugünkü Almanya'dan geçtiği hattın kuzeyinden, Baltık Denizi kıyılarına kadarki bölgede yaşayan bir Cermen kavmi olan Franklar, MS III. yüzyılda Asıl Franklar ve Elbe Nehri'nin bir kolu olan Saale'ye atfen Salian Frankları olarak iki ana kola ayrılmış durumdaydılar. Galya'yı ele geçirerek Frank Krallığı'nı kuran Merovenj kralları Salian Frankların soyundandır. Hanedana ismini veren Merovech (Merovee), yarı efsanevi bir kişiliktir. Hayatı ve faaliyetleri hakkında pek fazla bilgi bulunmayan Merovech asıl Frank Krallığı'nın kurucusu I. Clovis'in (481-511) dedesidir.

(Cevap E)

4. Newton "çekim yasası"nı bularak tüm evreni tek bir çekim yasasının hakim olduğu dev bir makine olarak görür. Birbirine yakın iki cismin ağırlıklarıyla doğru orantılı olarak birbirini çektiğini ileri süren Newton, böylece gezegenlerin güneş etrafında sabit bir yörünge ile dönme nedenine açıklık getirmiştir.

(Cevap D)

5. Kavimler Göçü'nün ardından Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılmasıyla meydana gelen otorite boşluğundan soylular ile kilise ve papalık yararlanmış, güç ve etkinliklerini giderek artırıp Ortaçağ Avrupası'na egemen olmuşlardır.

(Cevap B)

6. Montesquieu "*Kanunların Ruhu*" eseriyle, Jean-Jacques Rousseau "*Toplum Sözleşmesi*" isimli eseri ile, Diderot "Ansiklopedisi" ile, Voltaire ise vicdan ve düşünce özgürlüğünü savunmasıyla Fransız İhtilali'nin başlamasında düşünsel alanda etkili olan isimlerdir.

(Cevap C)

7. Yedi Yıl Savaşları Prusya ve İngiltere ile Avusturya, Fransa ve Rusya arasında yapılmıştır. Avusturya Prusya'dan Silezya'yı geri almak istiyordu. İngiltere de Amerika ve Hindistan'daki sömürgelerini genişletme yollarını arıyordu. İngiltere Prusya ile anlaştı. Buna karşılık iki eski düşman olan Avusturya ve Fransa aralarında anlaştı. Rusya da Avusturya'dan yana oldu. Savaş Avrupa'da, denizlerde ve sömürgelerde olmak üzere yedi yıl sürdü. Prusya, kral II. Frederick'in üstün yönetimi ve İngiltere'nin para yardımıyla düşmanlarına yenilmedi. Amerika ve Asya'daki sömürge savaşlarında İngilizler, Fransızları başarısızlığa uğrattılar. Güç durumda kalan Fransızlar ve Avusturyalılar anlaşma yapmak zorunda kaldılar. Paris ve Hubertsburg Antlaşmalarıyla 1763'te savaşa son verildi.

(Cevap B)

8. 1756-1763 yılları arasında yapılan Yedi Yıl Savaşları'nda Fransa, Prusya ve İngiltere ile mücadele ettiyse de, hem karada hem de denizde büyük yenilgilere uğradı. 1763 yılında imzalanan Paris Antlaşması'na göre, Fransa; Avrupa'daki topraklarını korumakla birlikte, Amerika Kıtası'nda Mississippi Nehri'nin doğusunda yer alan topraklarını ve Kanada'yı İngiltere'nin; söz konusu nehrin batısında ve güneyinde yer alan topraklarını ise, savaşın sonlarına doğru İngiltere-Prusya ittifakına katılan İspanya'nın egemenliğine bırakmak zorunda kaldı. Ayrıca Fransa, yine Paris Antlaşması'na göre, Hindistan'daki sömürgelerini de İngiltere'nin egemenliği altına bırakıyordu.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9. Güney Amerika'da 19. yüzyılda Simon Bolivar ve Jose de San Martin gibi özgürlük yanlıları bağımsızlıklarını ilan ederler. İspanya ve Portekiz, kolonilerinde ortaya çıkan asilere karşı Kutsal İttifak'tan yardım talebinde bulunur. Ancak ABD 1823'te yayınladığı Monroe Doktrini ve "Amerika Amerikalılarındır" sloganıyla Avrupalıların Kutsal İttifak adı altında Amerika'ya müdahale etmelerine engel olur. Bağımsızlığını ilan eden Amerika'daki devletleri ABD ve İngiltere derhal tanır. Netice itibariyle İspanya ve Portekiz'e karşı başlayan bağımsızlık mücadelesi sonucunda Venezuela, Kolombiya, Şili, Peru, Meksika ve Brezilya bağımsız devletler olarak ortaya çıkar. Bu sıralarda yani 19. yüzyılda Güney Amerika'da Alman sömürgesi yoktur.

(Cevap D)

10. İngiltere kralı ile büyük toprak sahibi soylular (aristokrasi) ve din adamları (ruhban) arasında vergi toplama konusunda çıkan anlaşmazlıklar 1215 yılında İngiltere Kralı John'un Magna Carta Libertatum (Büyük Özgürlükler Sözleşmesi) adlı belgeyi imzalayarak bazı yetkilerinden feragat etmesiyle sonuçlanmıştır. Bu belge kralın sonsuz yetkilerinin soylular ve din adamları karşısında sınırlandırılmasına yol açtı. Keyfi tutuklamanın, yargısız ceza verilmesinin, kanunsuz el koymanın yasaklandığı Magna Carta, Avrupa hukukunun ilk insan hakları metinlerinden sayılır.

(Cevap A)

11. 1209'da Batı Zia'yı kendisine bağlayan Cengiz Han 1215'te Jin Hanedanının başkenti olan Yanjing'i ele geçirerek yağmaladı. Cengiz'in oğulları ve torunları zamanında da Moğolların Çin'e akınları devam etti. Kubilay Dönemi'nde Sang Hanedanına son verilerek Kubilay Çin imparatoru ilan edildi.

Cengiz Han'ın torunlarından Timur 1398'de Hindistan'a düzenlediği seferle Delhi sultanlığını zayıflattı. Timur'un soyundan gelen Babür Şah Hindistan'daki Lodi hanedanına son vererek yeni bir devlet kurdu.

Cengiz Han'ın Moğol orduları 1220'den itibaren İran'ı ele geçirmeye başladılar. Cengiz Han'ın torunlarından Hülagu Han 1255'te başkenti Tebriz olan İlhanlılar Devleti'ni kurmuştur.

Bu bilgilere göre üç coğrafyada da hâkimiyet kuran Moğollar olup C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

12. Bağımsızlık mücadelesi sırasında Amerikalılar tarafından savunulan "temsil olmadan vergi alınmaması", "anayasacılık", "cumhuriyetçilik" ve "temel haklar" gibi kavramlar Fransız devriminin hazırlık sürecinde ve devrimden sonra da kullanılmıştır. Ulusalcılık kavramı Fransız İhtilali'nin ortaya çıkardığı bir kavram olup B seçeneği yanlıştır.

(Cevap B)

13. Almanya, birliği sağlar sağlamaz Avrupa'nın en güçlü devleti haline gelmiştir. Savaş öncesi yapılan Sedan Savaşı'nda yenilen Fransa'nın Alses-Lorien bölgesini de kaybetmesi aralarındaki düşmanlığı daha da arttırmıştır. Avrupa'da yenilen ve güç kaybeden Fransa Avrupa dışında sömürgeciliğe ağırlık vermiştir. Prusya'ya yenilen ve Orta Avrupa'da iddiası kalmayan Avusturya-Macaristan İmparatorluğu gözlerini tabii yayılma alanı olarak gördüğü Balkanlara çevirmiş, bu da Rusya ile rekabete girmesine neden olmuştur. İtalya'nın ulusal birliğini sağlaması 1870'te olup Alman siyasi birliğini sağlamasından öncedir.

(Cevap E)

14. Almanya, Avusturya-Macaristan'ı yanında tutmak için 1879 yılında onunla bir ittifak antlaşması imzalamış, 1879 ittifakı ile müttefik durumunda olan Almanya ve Avusturya-Macaristan, 1882'de İtalya'yı da yanlarına alarak Üçlü İttifak'ı kurmuşlardır. Buna göre Üçlü İttifak üyeleri Almanya, Avusturya-Macaristan ve İtalya'dır.

(Cevap A)

15. Paris Barış Konferansı'nda (18 Ocak 1919) büyük devletlerin temsilcileri (ABD, İngiltere, Fransa, Japonya, İtalya) küçük devletleri saf dışı bırakmak ve tartışmaların uzamasını engellemek amacıyla "Onlar Konseyi"ni kurdular. Daha sonra büyük devletler Onlar Konseyi'nin çalışmalarının hızlı ilerleyememesi nedeniyle Japonya'nın devreden çıkarılmasına ve sadece başbakanlar ile ABD başkanından oluşan "Dörtler Konseyi"nin kurulmasına karar verdiler. Dörtler Konseyi'nde İngiltere, ABD, Fransa ve İtalya yer almıştır.

(Cevap A)

16. Ortaçağ Avrupası'nda papanın krallara taç giydirmesi ve Haçlı Seferlerini örgütlemesi, onun siyasi gücünü göstermektedir. Fakat din adamı yetiştirmesi dinsel yetkileri ile ilgilidir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. 11. ve 12. yüzyılda Avrupa'da yükseköğretime yönelik olarak üniversiteler kurulmaya başlandı. Soruda verilen üniversiteler de bunlar arasında yer almaktadır. Sorudaki üniversitelerin kuruluş sırası şöyledir:

- Bologna – 1088
- Cambridge – 1209
- Oxford – 1096

(Cevap C)

2. 1214'te Bouvines Savaşı'nda Fransa'da ağır bir yenilgi alan John, 1215 yılı Ocak ayında İngiltere'ye döndüğünde baronların kendisine karşı birleştiklerini ve öne sürdükleri şartları kabul etmesini istediklerini gördü. Durumun ciddiyetini kavrayan kral, bir yandan baronların taleplerine vereceği cevabı erteleyerek zaman kazanmaya çalışırken diğer yandan kendisine başkaldıran bu asileri cezalandırmak için destek arayışına girdi. Nihayet Papalık, İngiltere'de duruma hakim olabilmesi için John'a destek vereceğini bildirdi. Ancak kuvvetlerini toplayan baronlar Londra'nın kontrolünü ele geçirdiler ve Fransa Kralı II. Philip'i İngiltere'ye davet ettiler. Baronların baskısına daha fazla dayanamayan John, onlarla Londra'nın yaklaşık 30 km batısındaki Runnymede'de bir araya gelerek Haziran 1215'te Magna Carta'yı imzalamak zorunda kaldı.

(Cevap D)

3. 1409 yılından 1449 yılına kadar 40 yıl süren döneme Hristiyanlık tarihinde konsiller dönemi denilmiştir. Bu konsillerin düzenlenme amacı birden fazla Papa'nın ortaya çıkmasıdır. İlk konsil 1409 yılında Pisa'da toplandı. 1414-1418 yılları arasında Konstanz Konsili toplandı. 1423-1424 yılları arasında Siena Konsili toplandı. Son konsil ise 1431-1449 yılları arasında Basel'de düzenlendi.

(Cevap E)

4. Montesquieu (1689–1755) "*Yasaların Ruhu*" isimli eserinde Fransa'da dinsel, siyasal ve sosyal kurumları incelemiş ve mutlak monarşi yerine anayasalı bir monarşiyi savunurken devlet iktidarını oluşturan yasama, yürütme ve yargının birbirinden bağımsız olması gerektiğini söyleyerek Fransa'da mutlak monarşi rejimine karşı ilk darbeyi vurmuştur.

(Cevap C)

5. 13. yüzyılın ortasından itibaren İtalya'da iki şehir devleti Doğu'yla yaptıkları ticarette kullanmak üzere altın para bastılar. Bu şehirlerden ilki olan Floransa altın parasına florin ismini verirken, Venedik ise duka adını verdi. Bu dönemde Avrupa'da sadece gümüş paralar varken florin ve dukanın basılmasından sonra, 14. ve 15. yüzyıl Avrupa'sında yoğun olarak florin ve duka kullanılmaya başlandı.

(Cevap D)

6. Cermenler Hint – Ari dil grubuna mensupturlar ve yoğun olarak İskandinavya'dan aşağı Tuna bölgesine kadar olan Avrupa topraklarında yaşamışlardır. Cermen halkları arasında; Gotları, Vandalları, Lombardları, Frankları, Almanları, Anglo-Saksonları, Flamanlar ve Norveç, Danimarka, İsveç gibi İskandinavları sayabiliriz.

Alanlar ise İran kökenli bir kavim olup I. yüzyıldan itibaren savaşçı süvari birlikleri olarak tarihi kayıtlarda yer aldılar. Ayrıca Alanlar; Got, Hun, Vandal federasyonları içinde yer almışlardır. Bunun sonucu olarak önceleri Kafkasya bölgesinde görünürken göç yoluyla İtalya, İspanya ve Kuzey Afrika'ya kadar yayılmışlardır.

(Cevap B)

7. Machiavelli'nin siyasal düşüncelerini içinde bulunduğu ortam, yani İtalya'nın siyasi koşulları belirlemiştir. Fransa, İngiltere ve İspanya'da merkezi krallıkların varlığına karşın İtalya henüz siyasi birliğini sağlamamıştı. Böyle bir ortamda Machiavelli, ancak güçlü bir prensin İtalya'da siyasi birliği sağlayabileceği düşüncesindeydi. Bu durumda birliği sağlayacak prensin önünde onu sınırlayabilecek hiçbir engel olmamalıydı. Nitekim Machiavelli prensin amacına ulaşabilmesinde her türlü aracı meşru saymaktadır. Hatta din ve ahlak kurallarının bile prensi durdurmaması gerektiğini ileri sürdüğünden siyasi düşünüşü laikleştirdiği ve bilimselleştirdiği kabul edilir. "Esas olan devletin birliğinin sağlanmasıdır." diyen Machiavelli mutlak monarşiyi savunur. Amaca ulaşmak için her türlü aracı meşru saymaya "Makyavelizm" denir. Makyavelizm'de devlet amaç, birey ise araçtır. Bu fikirlerin sahibi Machiavelli'nin ünlü eseri "*Prens*" olarak geçer.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

8. Magellan'ın başlatıp Sebastian del Cano'nun tamamladığı gezi dünya çevresinde gerçekleştirilmiş ilk gezidir.

(Cevap E)

9. Yeniçağ'da Avrupa'da hümanizm, Rönesans, Reform ve Aydınlanma Çağı yaşanmıştır. Düşünsel yapıda yaşanan bu değişimin temelinde ekonomik ve sosyal yapıda meydana gelen dönüşüm yatmaktadır. Altyapıda meydana gelen bu dönüşüm, üst yapıyı etkilemiş ve düşünsel yapıda da değişimi başlatmıştır.

(Cevap D)

10. Avrupa'da derebeyliklerin zayıflayarak merkezi krallıkların güçlenmesi, kilise ve papaların dinsel otoritelerinin sarsılması ve Akdeniz ticaretinin önem kazanması, Haçlı Seferlerinin sonuçları arasındadır.

(Cevap A)

11. Ortaçağ Avrupası'nda bilimsel ve akılcı düşünce yerine dinsel bilgileri ön plana çıkararak oluşturulmuş dogmatik görüşler olan skolastik düşünce papa tarafından ortaya atılmış ve kilisenin çıkarlarının korunması amacıyla etkin hale getirilerek tüm Ortaçağ Avrupası'na egemen kılınmıştır.

(Cevap C)

12. Osmanlı Devleti'nin klasik dönemde sahip olduğu siyasi otoritesi ve aynı zamanda Avrupa siyasi dengesini belirleyen ve Avrupa siyasetine yön veren bir konumda olması Osmanlı kültürüne Avrupa'da ilgi uyandırmıştır. Diplomatik ilişkiler sırasında gidip-gelen elçilerin kıyafetleri, tavır ve davranışları Avrupalı halkların ilgisini çektiği kadar sanatçıların eserlerine de konu oldu. Yazılan edebi eserlerde, yapılan resimlerde, oynanan tiyatro oyunlarında Osmanlı'nın izleri açıkça görüldü. Avrupa saraylarında Türk modası başladı. Osmanlı kumaşları, halıları, seramikleri, ebruları, deri ciltleri Avrupa pazarlarında ilgi gördü.

(Cevap E)

13. Avrupa'da Türk temalarını işleyen eserler arasında Türkleri yücelten eserler de yer almaktadır. 1735'te sahnelenen Romeou'nun operasının ilk perdesi "Gönlü Yüce Türk" adını taşırken, Carolet'in balesindeki bir perde de "İyi Türk" adını taşımaktadır. Yüzyılın sonunda Türk ezgileri Mozart, Haydn ve Beethoven gibi ünlü besteciler tarafından kullanılmıştır. Beethoven'in ünlü 9. senfonisinin sonundaki mehter ezgileri bu etkileşimin güzel bir örneğidir.

(Cevap B)

14. 1830 İhtilali Fransa'da ortaya çıktı. Olaylar ilk olarak Belçika'ya sıçradı. Viyana Kongresi'nin din, dil, millet vb. unsurları dikkate almaksızın birleştirdiği Belçika ve Hollanda'nın yeni kralı Hollandalı I. Wilhelm olmuştu. I. Wilhelm'in uygulamaları ve iki halk arasındaki farklar nedeniyle, özellikle Belçikalılar huzursuzdular. Fransa'daki devrimden bir ay sonra 25 Ağustos 1830'da Belçika'da hem liberal hem de ulusçu bir hareket patlak verdi. Gelişen olaylar sonucu 4 Ekim 1830'da Belçika, Hollanda'dan ayrılarak, bağımsız bir devlet oldu.

(Cevap D)

15. Yeniçağ Avrupası'nda feodalitenin yıkılarak merkezi krallıkların güçlenmesindeki en önemli etken barutun ateşli silahlarda kullanılmasıdır.

(Cevap A)

16. Doğuya giden yeni ticaret yollarının aranması, gemicilik sanatının gelişmesi, coğrafya bilgisinin ilerlemesi ve pusulanın bulunması Coğrafya Keşiflerine yol açan gelişmeler arasındadır. Ancak Akdeniz ticareti ve limanlarının önemini kaybetmesi Coğrafi Keşiflerin nedeni değil, sonucudur.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Avrupa'da Rönesans hareketleri sonucunda kutsal kitapların Latince'den Avrupa dillerine çevrilerek okunmasıyla kiliseye ve din adamlarına duyulan güven sarsılmış, bu da Reform hareketlerine ortam hazırlamıştır.

(Cevap A)

2. Fransız devriminin yaşanmasında;

- Coğrafi keşiflerle güçlenen burjuvazinin yönetime katılma arzusu
- Amerikan devrimi ile halkın özgürlüklerini ve hakkını korumak için krala karşı mücadelenin kazanılmasının görülmüş olması
- Fransız toplumunda gelir dağılımına göre sınıfsal ayrıcalıkların olması
- Kral ile kraliçenin lüks harcamaları sonucu bütçe açıklarının artması
- Aydınların düşünsel anlamda halkı yönlendirmesi
- İngiltere ve Amerika'daki demokratik sistemin halkı etkilemesi

etkili olmuştur.

(Cevap A)

3. Coğrafi Keşifler sonucunda misyonerlik çalışmaları artmış, Hristiyanlık yeni bulunan yerlere yayılmıştır. Bu da Coğrafi Keşiflerin nedenlerinden biri olan Hristiyanlığı yayma düşüncesi ile bağlantılıdır.

(Cevap C)

4. Bizans İmparatorluğu'nda imparatorların güçlerini tanrıdan aldıklarına inanılması ve eyalet yöneticilerinin imparatora bağlı olması, imparatorun monarşik gücünü artırmıştır. Ancak veraset sisteminin belli bir kurala bağlanmaması, devletin önemli işlerinin senatoda görüşülüp karara bağlanması ve imparatoriçelerin de zaman zaman devleti yönetmesinin imparatorun monarşik gücünü artırdığı söylenemez.

(Cevap D)

5. Fransız devriminin Avrupalı hükümdarları kaygılandıran en önemli noktalar, egemenliğin kaynağının ilahi olmaktan çıkararak ulus egemenliğine geçer hale gelişi, laik bir düzen anlayışının benimsenişi, çok uluslu devletlerin çıkarlarına aykırı ulusçuluk akımı, geniş kitleleri etkileyecek şekilde insan hakları konusunun yaygınlaşması yer almıştır. Sosyal devlet kavramı böyle bir tehlike oluşturmayıp "B" seçeneği yanlıştır.

(Cevap B)

6. 1830 İhtilali sonucunda liberal akımlar ve anayasal talepler güçlenmiştir. 1848 devrimleri liberalizmin yanında ulusçuluk ve sosyalist akımları doğurmuştur. 1830'dan sonra gelişen sosyalist düşüncelerin etkisi altında burjuva da liberal reformlar talep etmiştir. Almanya ve İtalya'da ulusçuluk temelli liberal istekler 1848 devrimini doğurmuştur. Fakat iki ihtilalden sonra mutlak rejimler ya meşruti monarşiye dönüşmüş ya da büyük oranda yıpranmışlardır.

(Cevap E)

7. **I. Dünya Savaşı'nın genel sebepleri:**

- Milliyetçilik,
- Bağımsızlık isyanlarının artması,
- Devletler arası bloklaşma,
- Hammadde ve pazar arayışı
- Silahlanma yarışı,
- Sömürgecilik

I. Dünya Savaşı'nın özel sebepleri:

- Almanya ile İngiltere arasındaki ekonomik rekabet,
- Almanya ile Fransa arasındaki Alsas-Lorien meselesi
- Balkanlarda Rusya ile Avusturya'nın emperyalist çatışması,
- İtalya'nın Akdeniz'e egemen olma arzusu,
- Rusya'nın tarihi emellerine ulaşmak istemesi,
- Uzakdoğu ve Afrika'da sömürge rekabeti

sayılabilir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

8. Viyana Kongresi, Meternik sistemi, Restorasyon dönemi ve dörtlü ittifak Fransız İhtilali sonrası Avrupa'da eski düzene dönme çabalarına birer örnektir. Ancak 1830 İhtilalleri bu düşüncelere ve Viyana Kongresi kararlarına tepki olarak ortaya çıkmış, 1830 İhtilalleri ile milliyetçilik hareketleri ve liberalizm daha da güçlenmiştir.

(Cevap E)

9. I. Dünya Savaşı sonunda imzalanan ateşkes ve barış antlaşmaları;

Devlet Adı	Ateşkes Ant.	Barış Ant.
Bulgaristan	Selanik Ant.	Nöyyi Ant.
Osmanlı	Mondros Ant.	Sevr Ant.
Avusturya-Macaristan İmp.	Villa gusti Ant.	Sen Jermen Ant.
Almanya	Rethondes Ant.	Versay Ant.

(Cevap A)

10. Farklı bilim dalları küreselleşmenin birbirinden bağımsız 8 farklı boyutunu ortaya koymuştur.

1. Ekonomik küreselleşme
2. Siyasal küreselleşme
3. Sosyal küreselleşme
4. Teknolojik küreselleşme
5. Finansal küreselleşme
6. Coğrafi küreselleşme
7. Kültürel küreselleşme
8. Ekolojik küreselleşme

Küreselleşmenin siyasal ayağı ABD'nin siyasal liderliği ve dünya jandarmalığıdır. Ekonomik ayağı uluslararası sermayenin egemenliğidir. Kültürel ayağı ise mikro dincilik ve mikro milliyetçiliktir.

(Cevap E)

11. Yalta Konferansı II. Dünya Savaşı'nın bitimine yakın üç büyüklerin (ABD, İngiltere, Rusya) bir araya geldiği ve savaş sonrası dünyanın alacağı durumun değerlendirildiği bir konferanstır.

(Cevap E)

12. Sanayi Devrimi sonucunda üretimin artmasıyla insanların refah seviyesi yükselmiş,kapitalizm ve sosyalizm gibi fikir akımları ortaya çıkmış, sendikacılık girişimleri başlamış ve hammadde ve pazar bulmak önemli bir sorun haline gelmiştir. Fakat pozitif bilimlerin ortaya çıkması Sanayi Devrimi'nin sonuçları arasında gösterilemez.

(Cevap D)

13. Avrupa'da Rönesans hareketleri ilk olarak İtalya'da, Reform hareketleri ise ilk kez Almanya'da Martin Luther öncülüğünde başlamıştır.

(Cevap B)

14. Engizisyon Mahkemeleri, Katolik Kilisesi'ne ve papaya karşı gelen kimseleri yargılayan ve bu kimselere ağır işkenceler uygulayan mahkemelerdir. Bu mahkemelerde yargılananlara çeşitli işkencelerin yanı sıra hapis, idam, aforoz ve sürgün gibi cezalar da verilirdi. Endüljans bu cezalardan biri olmayıp papa tarafından, Hristiyanlara günahlarından arınmaları ve cennete gidebilmeleri için, para karşılığı verilen af kağıdıdır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Aydınlanma Yüzyılı 18. yüzyıldır. Thomas Münzer ise 16. yüzyılda yaşamış reformcu bir düşünürdür. Thomas Paine ve Rousseau 18. yüzyıl düşünürleri arasında yer alır. Rousseau 1762'de "*Toplumsal Sözleşme*" adlı kitabını yayınlamıştır. Thomas Paine ise 1776'da 47 sayfalık "*Sağduyu*" isimli bir risale yayınlamıştır. Bu eserin o zamanki 13 Amerikan kolonisinde okunduğu iddia edilir. *Sağduyu* adlı eser Amerika bağımsızlık mücadelesinde etkili olmuştur.

(Cevap D)

2. 1824'te Fransa'da taht değişikliği yaşandı. XVIII. Louis'in ölümü sonrası tahta çıkan X. Charles, mutlaki yönetimden yanaydı. Liberaller ise her gün daha da güçlendiler. Fransa'nın Cezayir'i işgalini fırsat bilen X. Charles 25 Temmuz 1830'da yayınladığı emirlerle basına yeni sınırlamalar getirirken, seçmen sayısını 100.000'den 25.000'e indirmekteydi. Kral, parlamentoda bulunan sınırlı, liberal muhalefeti de tamamen ortadan kaldırmaya yöneldi. 27 Temmuz 1830'da Paris sokaklarında ayaklanma başladı. Liberallerin cumhuriyet yanlılarınca başlatılan bu harekete; öğrenciler, işçiler ve nihayet halk katılınca 3 gün süren çarpışmalar sonucunda X. Charles tahttan indirildi ve yerine I. Louis Philippe kral ilan edildi.

(Cevap B)

3. Soruda verilen eserler Fransız düşünür Voltaire'ye aittir. Voltaire, 1694–1778 yılları arasında yaşayan Fransız filozoftur. Aydınlanmanın en önemli isimlerindendir. Eserlerinde kiliseyi, Fransız kurumlarını eleştirmiş, insan hak ve özgürlükleri üzerinde durmuştur. Oldukça üretken bir yazar olan Voltaire; şiirler, düzyazılar, tiyatro oyunları ve tarih kitapları kaleme almıştır. Ayrıca binlerce mektup yazmıştır. "*Felsefe Sözlüğü*" en önemli eserlerinden biridir.

(Cevap C)

4. 1859 yılında Piyemonte ve Fransa, Avusturya'ya karşı savaşa girdiler. Avusturya, Magenta ve Solferino'da yenilgiye uğratıldı. Lombardia ve Venedik'ten çıkarıldı. 10 Kasım 1859'da Zürih Antlaşması ile Lombardia bölgesi Piyemonte'ye bırakıldı. Bunun üzerine 1860 yılında Toskana, Parma, Bologna kendi istekleriyle Piyemonte'ye katıldılar. Böylece İtalyan siyasi birliği yolunda önemli adımlar atıldı. 1870'te ise İtalyan siyasi birliği Venedik ve Roma'nın Piyemonte'ye katılmasıyla sağlandı.

(Cevap C)

5. Avrupa'da 19. yüzyılda meydana gelen değişikliğin hızı daha önceki yüzyıllarda görülmemiştir. Bu yüzden Daniel Halevy 19. yüzyıl için "tarihin hızlanması" kavramını kullanmıştır. 19. yüzyılda Avrupa'da bir üretim patlaması yaşanmıştır. Bu üretim fazlalığının nedenleri arasında bir önceki yüzyılda buhar makinesinin bulunması, tarım tekniklerinde yeni metotların geliştirilmiş olması ve bilimdeki ilerlemelerin payı olmakla birlikte üretime ivme kazandıran olay ise 1848 yılında California'da ve 1851 yılında Avustralya'da altın madenlerinin işletmeye açılarak altının Avrupa'ya getirilmesi olmuştur. 1848'den itibaren demir ve çelik sanayinde büyük gelişmeler yaşanmıştır.

(Cevap B)

6. Danimarka ve Avusturya'yı yenme başarısını gösteren Prusya, İspanya Kraliçesi İsabella'nın bir darbe ile görevden uzaklaştırılması ve yerine Prusya kraliyet hanedanı olan Hohenzollern'den birinin getirilme meselesi ve buna Fransa'nın karşı çıkması yüzünden en büyük rakip olarak gördüğü Fransa ile 1870 yılında savaşa girişti. Fiilen 2 Temmuz'da başlayan savaş 1 Eylül 1870 tarihinde Sedan'da yapılan meydan savaşında son buldu. Fransızlar kesin bir yenilgiye uğratıldı. Böylece Alman siyasi birliğinin kurulmasının önü büyük oranda açıldı ve 1871'de Almanya kuruldu.

(Cevap E)

7. 1740'ta Avusturya İmparatoru VI. Karl öldü. VI. Karl'dan sonra kızı Maria Theresa'nın Avusturya kraliçesi seçilmesi kesinleşti ve bu diğer Avrupa devletlerine kabul ettirildi. Theresa'nın imparatoriçe ilan edilmesinden istifade etmek isteyen ilk ülke Prusya oldu. 1740'ta I. Friedrich William'ın ölümünden sonra Prusya kralı seçilen II. Friedrich, 1740 Aralık'ında Avusturya'ya ait Silezya'yı istila etti ve böylece Avusturya Veraset Savaşları başladı.1740-1748 tarihleri arasında devam eden Avusturya Veraset Savaşları 1748 Eklaşapel Antlaşması ile sona ermiştir. Maria Theresa da tahtında oturmaya devam etmiştir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

8. Tarih boyunca Balkanlar, jeopolitik konumu nedeniyle birçok devletin egemenlik idealini kurduğu topraklar olmuştur. XIX. yüzyıl ile birlikte artan savaşlar ve bu savaşlarda gelen mağlubiyetler ve toprak kayıpları, Osmanlı Devleti'nde derin bir sarsıntıya neden oldu. Ayastefanos Antlaşması gibi antlaşmalarla Osmanlının Balkanlardaki toprak bütünlüğüne ciddi darbeler inmiştir. Avrupalı devletlerin adlandırdığı doğu sorunu ise, tamamıyla Osmanlı topraklarının nasıl paylaşılacağı esasına dayanmaktaydı. Bunun en büyük örneği de Makedonya'dır. Bölge, gerek Bulgaristan gerekse Avrupalı güçlerin politikalarına kurban gitmişti. 1900'lü yıllara gelindiğinde batılı devletlerin reform talebi baş gösterdi. Böylelikle 1903 yılında Viyana Reform Programı ve Mürzsteg Reform Programı kabul edildi. Fakat yine de bölgede istikrar sağlanamadı.

(Cevap B)

9. Avrupa'da liberal demokrasilerin güçlenmesi ve parlamenter sisteme geçişin hızlanması 1830 İhtilalleri ile ilgilidir. A, B ve D seçeneklerinde verilen gelişmeler 1848 İhtilalleri ile ilgili olup İngiltere'de meşruti krallığın kurulması da çok daha eskilere dayanmaktadır.

(Cevap C)

10. A, C, D ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, Fransız İhtilali'nin bir sonucu olarak ortaya çıkan 1848 İhtilalleri'nin sonuçları arasındadır. Fakat, aydınlanma çağının başlaması bu sonuçlardan biri değildir. Aydınlanma çağı, Rönesans ve Reform'un getirdiği özgürdüşünce ortamı sonucunda yaşanan bilimsel gelişmelerle ilgili olup daha önce yaşanmıştır.

(Cevap B)

11. Herhangi bir yasama ya da yürütme yetkisi bulunmayan Etats Generaux, Fransız toplumunda hakim olan sınıfsal yapıya göre üç gruptan oluşuyordu. Söz konusu bu gruplar; soylular, din adamları (ruhban) ve halk sınıfından gelen temsilcilerdi. Her grubun bir oy hakkı vardı. Bu durum aristokratlar ve ruhbanların ortak çıkarları doğrultusunda birlikte hareket etmelerine yol açıyordu.

(Cevap E)

12. 30 Mart1814'te koalisyon güçlerinin Paris'e girmesiyle Napolyon tahttan çekilmek zorunda kaldı. 20 Nisan 1814'te Korsika ile İtalya arasındaki Elbe Adası'na sürgüne gönderildi. Yine 1814 yılı içerisinde Napolyon Elbe Adası'ndan kaçarak Güney Fransa'ya ulaştı ve buradan Paris üzerine yürüdü. Kral XVIII. Louis, Belçika sınırına kaçtı ve Napolyon yeniden imparatorluk tahtına oturdu. Napolyon'un yeniden iktidarı ele geçirmesi müttefikleri endişelendirdi. Onun, 1792 sınırlarına sadık kalacağını ve barışı koruyacağını açıklaması da bu endişeleri gideremedi. Müttefikler yeniden ordularını Fransa üzerine gönderdiler. 22 Haziran 1815'te Napolyon ordusu Bruxelles yakınlarındaki Waterloo'da mağlubiyete uğradı. Napolyon bir kez daha tahttan çekilmek zorunda kaldı. Bu defa Saint Helen Adası'na sürüldü ve 1821'de burada öldü.

(Cevap A)

13. Aristokrat bir aileden gelen Montesquieu, aristokratik liberalizmi savunur. "*Yasaların Ruhu*" adlı eserinde yasaların her yerde farklı olduğuna dikkat çekerek bu farklılığın nedenini, ülkelerin coğrafi konumuna ve iklim yapısına bağlar. Montesquieu'ya göre "kuvvet kuvveti durdurmalı" yoksa özgürlük olmaz. Onun bu görüşü Batı demokrasisinin temeli olacaktır. Devletin üç ayrı görevi olduğundan bahseder; yasaları yapmak, bunları uygulamak ve suçluları cezalandırmak.

(Cevap B)

14. Katolik Kilisesi'nde gerçekleşen Reform hareketlerinin Ortodoks Kilisesi'nde yaşanmamasının en önemli nedeni, Ortodoks Kilisesi'nin Bizans ve daha sonra Osmanlı Devletlerinin koruyuculuğu ve denetimi altında bulunmasıdır.

(Cevap D)

15. Fransız İhtilali'nin getirdiği demokratik ilkelerle tüm Avrupa ülkeleri ve yönetimlerini etkilerken, İngiltere üzerinde fazla bir etki yaratmamasının nedeni, İngiltere'de zaten parlamenter demokrasinin var olmasıdır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Feodalizmin Batı Avrupa'da yerel yönetim biçimi olarak yaygınlaşmaya başladığı dönemde Avrupa nüfusu artmıştır. Ağır sabanın icadıyla toprak daha derinden sürülünce ürün ve üretim miktarı artmış, bazen aynı yıl içinde iki ürün alınır hale gelmiştir. Tarımsal ürünün fazlası ticareti canlandırmıştır. Zenginleşmeye başlayan toprak sahipleri güvenliklerini sağlamak için paralı askerler tutmaya başlamışlar, bu da feodal yapıyı (Adem-i merkeziyet) güçlendirmiştir. Feodal sistemde serflik ortadan kalkmamış, toprağa bağlı köleliğe dönüşmüştür.

(Cevap A)

2. Haçlı seferlerinin sonuçları arasında;

- Başkenti IV. Haçlı Seferinde yağmalanan Doğu Roma zayıflamıştır.
- Avrupa'daki feodal beylerin nüfuzları azalmıştır
- Şövalyelik bir meslek haline gelerek etkinliği artmıştır.
- Papalığın öğretilerinin gerçekleşmemesi saygınlığını azaltmıştır.
- Ortodoks ve Katolik düşmanlığı daha da artmıştır.
- Ticari olarak Akdeniz limanları önem kazanmıştır.
- Batı Avrupa, İslam dünyasının zenginliğinin yanı sıra bilim ve kültürünü de tanımıştır.

Buna göre seçeneklerden sadece C seçeneği Haçlı Seferlerinin sonuçları için doğrudur.

(Cevap C)

3. Coğrafi keşifler olarak Portekizliler tarafından başlatılmıştır. 1519 – 1522 yılları arasında "Ferdinand Magellan" önderliğindeki Portekizli denizciler dünyanın etrafında ilk kez bir tam tur atarak dünyanın yuvarlak olduğunu kesin ispat ettiler. 1488'de Bartolomeu Dias Ümit Burnu'nu dolaşarak Hint Okyanusu'na varmış ve Ümit Burnu'nu keşfetmiştir. Vasco de Gama 1497'de Doğu Afrika kıyılarını dolaştıktan sonra 1498'de deniz yoluyla Hindistan'a ulaşan ilk Avrupalı olmuştur. 1531'de Francisco Pizzaro Peru'ya giderek İnka İmparatorluğunu ortadan kaldırmıştır. Machiavelli, Rönesans döneminin siyaset bilimine en önemli katkı yapan isimlerden biri olup Coğrafi Keşiflerde etkisi yoktur.

(Cevap A)

4. Coğrafi keşiflerin sonuçlarının başında Avrupa devletlerinin deniz aşırı sömürge imparatorluklarını kurmaları gelir. Yeni ulaşım yollarının bulunması, yeni zenginliklerin bulunması, ticaretin daha serbest hale gelmesi ticareti geliştirmiştir. Ticaretin gelişmesi ile burjuvaların zenginlikleri olağanüstü artmıştır.

Yeni keşfedilen yerlerden getirilen kıymetli madenlerin çoğalması ile paranın değeri düşünce tarım ürünlerinin fiyatı yükselmiştir. "Fiyat devrimi" denilen bu dönüşüm enflasyon sorununu ortaya çıkarmıştır.

Haçlı Seferleri daha önceki yüzyıllarda yaşanmıştır.

(Cevap B)

5. Floransa, Venedik, Milano, Bologna gibi İtalyan kent devletlerinde ortaya çıkan Rönesans akımı kısa sürede Fransa'nın bir bölümüne, Almanya, Hollanda, İngiltere'ye yayılmıştır.

Rönesans denilince ilk akla gelenler arasında Leonardo da Vinci, Rafael, Michelangelo gibi düşünürler sayılabilir.

(Cevap B)

6. XVII. yüzyılın Avrupa'daki siyasi aktörlerinden biri Polonya'dır. II. Viyana Kuşatması'nda (1683) Kutsal Roma Germen İmparatoru I. Leopold ile ittifaka giren Polonya Kralı Jan Sobieski'nin Osmanlı ordusunu püskürtmesinin ardından 1699'a kadar süren savaşlarda Osmanlıların Tuna'nın kuzeyine çıkmalarını engellemesi Avrupa siyasi tarihi açısından dönüm noktalarından biridir. Bir başka deyişle Kutsal Roma Germen İmparatorluğu'nun Osmanlı İmparatorluğu tarafından yıkılmasını Polonya Krallığı engellemiştir.

(Cevap C)

7. Avrupa devletlerinin Yunan bağımsızlık mücadelesine destek vermeleri, Fransız İhtilali'nin etkilerini yok etmek üzere toplanan Viyana Kongresi kararlarına ters düştüklerini göstermektedir. Bu durum, aynı zamanda Avrupa devletlerinin Osmanlı'ya karşı çifte standart uyguladıklarını gösterir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

8. İngiltere'nin sömürgesi olan Amerika'nın özgür olabilmek ve haklar elde edebilmek için İngiltere'ye karşı başlatmış olduğu bağımsızlık mücadelesi, (Amerikan Bağımsızlık Savaşı), Fransız halkını ve aydınlarını etkilemiş, Fransız İhtilali'nin başlamasında etkili olmuştur.

(Cevap D)

9. Amerika kıtasına merkezden valiler atayarak buradaki İspanyol yöneticileri etkisizleştiren V.Charles XIX. yüzyılın başına kadar devam edecek sömürge düzenini kurdu. V. Charles 1555'te kendi rızasıyla tahttan ayrılırken toprakları oğlu II. Philip ve kardeşi Avusturya Arşüdükü Ferdinand arasında paylaştırarak Avrupa siyasetinin gelecek 100 yılına damga vurmuştur. Böylece V. Charles'in sömürge imparatorluğuna sahip olan İspanya önemli bir deniz gücü olarak varlığını sürdürdü. Tarihsel Habsburg topraklarını alan Ferdinand bir yandan Alman Protestan ayaklanmaları ile diğer yandan da Osmanlı ile uğraşmak zorunda kaldı.

(Cevap A)

10. Avrupa'da devam eden din savaşlarının son halkasını oluşturan Otuz Yıl Savaşları esas olarak Almanya topraklarında Katolikler ve Protestanlar arasında yürütülmüştür. 1618–1648 yılları arasında devam eden savaşlarda farklı aşamalarda İspanya, İsveç, Danimarka, İngiltere, Polonya, Hollanda ve Osmanlı gibi devletler de çatışmaya taraf olmuştur. Savaşlarda toplam nüfusunun %40'ını kaybeden Almanya ekonomik ve demografik sorunlar yaşamıştır.

Otuz Yıl Savaşları (1618–1648)'nın Güney Amerika ile ilgisi olmayıp bir Avrupa iç savaşıdır.

(Cevap D)

11. Westphalia Antlaşması'nın uluslararası ilişkiler açısından önemi, tüm devletlerin kendi ülkeleri ve halkları üzerinde egemenlik haklarının teminat altına alınması ve uluslararası alanda "egemen devletlerin eşitliği" kavramının bu tarihten sonra yerleşmeye başlamasıdır.

(Cevap A)

12. Adam Smith'in "*Milletlerin Zenginliğinin Mahiyeti ve Sebepleri Üzerine Bir Araştırma*" isimli iki ciltlik hacimli eseri 9 Mart 1776'da İngiltere'de yayınlandığında büyük yankı uyandırdı ve defalarca baskı yapılıp birçok dile çevrildi. Smith'in, iktisadi liberalizmi savunan görüşleri Sanayi Devrimi ilerledikçe başta İngiltere olmak üzere birçok ülkede kullanıldı. Merkantilist kısıtlamalar ve imtiyazlar kaldırıldı. Smith, "Modern İktisadın Babası" ve "Hür Teşebbüsün Patron Evliyası" gibi unvanlarla anıldı. Adam Smith 1776'da klasik üretim sisteminin yeni üretim yapılarını engellediğini, bu yüzden loncaların kapatılmasını savundu.

(Cevap B)

13. 18. yüzyılda Lehistan iki defa taksim edilmiştir. Taksimata katılan devletler arasında Avusturya, Rusya ve Prusya bulunmaktadır. 5 Ağustos 1772'de Avusturya, Rusya ve Prusya Lehistan'ı kendi aralarında taksim ettiler. Rusya ve Prusya, 23 Ocak 1793'te Lehistan'ı ikinci kez aralarında taksim ettiler. Taksim için meşru gerekçe olarak da Fransa İhtilali'nin giderek Lehistan'da da yayılmaya başladığı ve ülkenin bir anarşiye sürüklendiğini gösterdiler. İkinci taksim Mart 1793'e kadar Avusturya'dan saklandı.

(Cevap E)

14. İngiltere'de Reform hareketleri Kral VIII. Henry (1491–1547) tarafından yapılmış ve Anglikanizm mezhebi ortaya çıkmıştır.

(Cevap A)

15. 1397 yılında Danimarka, Norveç ve İsveç krallıkları Kraliçe Margaret'in önderliğinde Kalmar Birliği'ni oluşturdular. Bu üç ülke tek bir kralın egemenliğinde birleşmesine rağmen her ülke kendi yasalarını, geleneklerini ve yönetim konseylerini muhafaza ediyordu. Ancak Kalmar Birliği'nde Danimarka öncü rol oynamaktaydı. Birliğin amacı, Baltık bölgesinde faaliyet gösteren Alman kuvvetlerine karşı savunma hattı oluşturmaktı. 1525 yılında İsveç birlikten ayrılmıştır.

(Cevap E)

16. Napolyon Savaşları sonucunda toplanan Viyana Kongresi'nde sınırların ulusallık, kültür, din ve dil temeline göre değil, krallıkların çıkarlarına göre çizilmesinin amacı, monarşileri güçlendirmek, Avrupa'da eski düzeni korumak ve Fransız İhtilali'nin etkilerini yok etmektir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. 1480'e kadar, önce Altın Orda, ardından Kırım Hanlığı'na vergi ödeyen Moskova Knezliği III. İvan (Büyük İvan) zamanında diğer Rus Knezliklerini de egemenliği altına almıştır. Son Doğu Roma (Bizans) İmparatorunun yeğenlerinden biriyle evlenerek "Üçüncü Roma İmparatorluğu" iddiasında bulunan III. İvan Latince imparator anlamındaki "Sezar" kelimesinden türetilmiş "Çar" ünvanını kullanmaya başlamıştır. Rusya'nın asıl sıçrayışı IV. İvan (Korkunç İvan) zamanında ülkedeki büyük toprak sahipleri olan Bayarların sindirilmesi ve ülke yönetiminde merkezileşmenin sağlanması ile olmuştur.

(Cevap E)

2. I. Charles parlamentoyu kapattıktan sonra kendi kişisel yönetimi altında birliği sağlayabilmek için herkesin Anglikon Kilisesi'ne mensup olması uygulamasını başlattı. Buna direnen İskoç rahiplerinin öncülüğünde başlayan ayaklanma 1639'da iki yıl sürecek bir savaşa dönüştü. Kral İskoçya'yla savaşın masraflarını karşılayabilmek için parlamentoyu 1640'ta toplantıya çağırdı. Toplantıda parlamento ancak kendi istediğinde feshedilebileceği kararını krala kabul ettirdi. Güçlerini bir bir kaybeden Kral I. Charles İskoçya'ya giderek kendisini destekleyenlerden bir ordu kurup İngiltere'de iç savaş başlattı. Sekiz yıl süren savaşlardan sonra I. Charles yenildi. Parlamento 1649'da Kral I. Charles'i yargılayarak idama mahkûm etti. Kralın idamından sonra Mayıs 1649'da İngiltere'de Cumhuriyete geçildi.

(Cevap A)

3. 13. ve 14. Louis dönemlerinde atılan merkezileştirme adımları ve askeri alanda yapılan reformlarla Avrupa devletleri üzerinde hegomanya kurmaya çalışan Fransa, uluslararası sistemin tek bir güç tarafından denetlenmesini istemeyen devletlerin tepkisiyle karşılaşmıştır. Temelde Fransa ile Kutsal Roma Germen İmparatorluğu arasında yaşanan bu mücadeleye başta İngiltere ve Hollanda olmak üzere kendi çıkarlarını düşünen devletler de katılmışlardır. Osmanlı İmparatorluğu da bu mücadelede Kutsal Roma Germen İmparatorluğu'nu zayıflatmak için Fransa'ya destek vermiştir. Ancak II. Viyana Kuşatması'nın Osmanlı aleyhine sonuçlanması üzerine Fransa yalnız kalmıştır. 1701–1713 yılları arasında süren İspanya veraset savaşlarında Fransa tüm İspanya'yı ele geçirme emellerinden uzaklaşmıştır. Aynı dönemde Osmanlı da kuzeyde Rusya ile rekabete başlamıştır. Buna göre devletlerarası ilişkilerde ebedi dostluklar olmayıp çıkarlar ön plandadır.

(Cevap A)

4. Coğrafi Keşiflerden sonra Ümit Burnu yolunun bulunması ile ticaret yolları yön değiştirmiş, Akdeniz ticareti önemini yitirerek okyanus yolları önem kazanmıştır. Bu durum da Osmanlı ekonomisine zarar vererek gümrük gelirlerinin azalmasına yol açmıştır. Diğer taraftan keşfedilen yerlerden Avrupa'ya bol miktarda değerli maden gelmesi ve bunların birtakım yollarla Osmanlı ülkesine girmesi, Osmanlı parasının değer kaybetmesine ve enflasyona neden olmuştur.

(Cevap D)

5. İspanya Veraset Savaşları 1701–1713 yılları arasında Avrupa ve sömürge topraklarda sürmüştür. Askeri başarı ve yenilgiler kadar İngiltere ve Hollanda'nın Avrupa güç sistematiğinin geleceğine ilişkin kaygıları da savaşın sona erişindi etkili oldu. 1713'te imzalanan Utrech Antlaşmasıyla XIV. Louis'in İspanya toprakları üzerindeki hak iddiası sona ermiştir. İspanya tahtına XIV. Louis'in torununun bu tacı hiçbir zaman Fransa tacıyla birleştirmeme şartıyla oturması kabul edildi. XIV. Louis'in diğer torunları da İspanya tahtı üzerindeki tüm haklarından feragat ettiler.

(Cevap B)

6. Avusturya Veraset Savaşlarının en temel nedeni Germen kökenli Avusturya ve Prusya'nın Alman devletleri üzerindeki nüfuz mücadelesidir. 1713-1740 yılları arasında tahtta kalan Kral I. Frederick Wilhem'in askeri alanlarda yaptığı yeniliklerle, özellikle iyi eğitimli ve sürekli bir ordu kurarak Prusya'yı Avusturya'ya karşı güçlendirmesi bu savaşlarda etkili olmuştur. Savaş, Kıta Avrupası'nın dışında Kuzey Amerika, Akdeniz ve Hindistan'a kadar sıçramıştır. Bu yönüyle savaş Alman devletlerinin Avusturya'nın mı Prusya'nın mı nüfuzu altında olacağına, diğer yandan da İngiltere, Fransa ve Hollanda arasındaki küresel ticaret rekabetinde kimin galip geleceğine cevap arar gibidir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

7. Amerikan bağımsızlık savaşlarını güçlendiren gelişmelerden biri İngiltere Parlamentosu'nun 1765'te çıkardığı Damga Vergisi Yasası'yla kolonilere yeni vergiler koymasıdır. İngiltere Parlamentosu'nda temsil edilmeyen, dolayısıyla yönetimde hiç söz sahibi olmayan koloniler "temsil yoksa vergi de yok" sloganıyla bu vergiye karşı çıkmışlardır. Kuzey Amerika'daki 13 kolonin temsilcileri Kıtasal Kongre adı verilen bir toplantıda bir araya gelerek 4 Temmuz 1776'da Amerika Birleşik Devletlerinin İngiltere'den bağımsızlığını ilan ettiler.

(Cevap A)

8. Alman birliği bazı savaşlar sonunda ve zaman içinde sağlanabilmiştir. Bismark Avrupa'daki güç dengesini iyi anlamış, usta diplomasiyle, bazı küçük tavizler vererek devletlerin yalnızlığını sağlayarak en uygun zamanda kiminle savaşacağını çok iyi kestirmiştir. Bismark 1864'te Danimarka'yı yenmiş ve Schleswig Dükalığı'nı Prusya'ya katmıştır. Daha önce Danimarka'ya karşı işbirliği yaptığı Avusturya ile 1866'da savaşmıştır. Alman birliğine giden yolda en önemli engel Fransa olmuştur. Prusya ordusu 1870'te Sedan Savaşı'nda Fransız ordusunu hezimete uğratarak III. Napoleon'u esir almıştır. 18 Ocak 1871'de Alman İmparatorluğu ilan edilmiştir.

(Cevap A)

9. Avusturya Veraset Savaşları, Yedi Yıl Savaşları ve Amerikan bağımsızlığı sırasında Fransız maliyesinin içine düştüğü durumu düzeltmek için kral tarafından yeni vergiler çıkartıldı. Ekonomik durumun kötüleşmesi enflasyonu artırdı. Bundan dolayı burjuvazi ve işçi sınıfı monarşiden rahatsızlık duymaya başladı. Ayrıca kralın yanında yer alan aristokratların vergi muafiyeti ve ayrıcalıkları rahatsızlığı artırdı. Aydınlanma dönemi düşünürlerinin dile getirdiği devlet yönetimi, anayasacılık, birey-devlet arasındaki ilişkilerin niteliği, siyasi ve medeni haklarla ilgili görüşler, özgürlük konusundaki istekler arttı. Yeni vergi yasası çıkarmak için toplanan mecliste (Etots Gnorux) burjuvazi ile krala destek veren aristokrasi ve ruhban sınıfı arasında anlaşmazlık çıktı. Kralın burjuvaziyi temsil eden meclisi kapatması üzerine başlayan huzursuzluk 14 Temmuz 1789'da Paris halkının sokağa dökülmesiyle Fransız Devrimine dönüştü. E seçeneğinde yer alan gelişme, Fransız İhtilali'ne neden olan bir dış etkendir.

(Cevap E)

10. Alman birliğinin kurulmasında Bismark'ın akıllıca uyguladığı diplomasi politikası, Almanya'nın bölünmüş yapısı Alman milliyetçilerini rahatsız etmiş, Alman milliyetçileri Alman birliğinin sağlanmasının kaçınılmaz olduğunu teşvik etmişlerdir. Almanya'nın birleşme yönündeki çalışmaları Fransa'yı hayli rahatsız etmiştir. Fransa'nın dağınık tutmaya çalıştığı Almanların birleşimi Fransa'da rahatsızlık uyandırmıştır. Bunda iki toplumun önceden beri yaşadığı rekabet etkilidir. Alman birliğinin sağlanması yönünde faaliyet gösteren Avusturya değil Prusya olup C seçeneği yanlıştır.

(Cevap C)

11. 1815 Viyana Kongresi'nden sonra uygulamaya başlayan Avrupa uyumu özellikle Avrupa'nın doğusundaki milliyetçi hareketlerden kaynaklanan gerilimden önemli ölçüde etkilenmiştir. Bunun da kendini en açık bir biçimde gösterdiği bölge büyük çoğunluğu hala Osmanlı egemenliğinde bulunan Balkanlardır. XIX. yüzyılın ikinci yarısından I. Dünya Savaşı'na kadar geçen dönemde Avrupa açısından potansiyel krizlerin kaynağı temelinde Osmanlı İmparatorluğu'nun topraklarının geleceği ve paylaşılması anlamına gelen "Doğu Sorunu"ydu. Büyük devletler Avrupa uyumunun temel ilkelerinden biri olan sınırların değişmezliği ilkesini Osmanlı toprakları söz konusu olduğunda görmezden gelebilmekteydiler. Nitekim 1877–1878 Osmanlı-Rus Savaşı sonrası düzenlemelerde söz konusu ilke açık biçimde ihlal edilmiştir.

(Cevap D)

12. Üçlü İtilaf'ın ilk halkası Fransa ile Rusya arasında kurulmuştur. Sömürge yarışına girişip donanma yapımına hız veren Almanya 1890'da Almanya-Rus Güvence Antlaşması'nı yenilemeyince artan kaygılar içindeki Fransa, Rusya ve İngiltere'den ilk harekete geçen Rusya olmuştur. Rusya ile Fransa 1894'te ittifak antlaşması yapmıştır. Üçlü İtilaf'ın ikinci halkası 1904 yılında Fransa ile İngiltere arasında imzalanan antlaşmadır. Üçlü İtilaf'ın son halkası ise 1907 yılında İngiltere ile Rusya arasında oluşturulmuştur. Üçlü İtilaf'a en son katılan İngiltere olup C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

13. Napolyon tarafından İngiltere'ye karşı uygulanan kıta ablukası, Koalisyon Savaşları sırasında İngiltere'yi ekonomik yönden çökertmek amacına yöneliktir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Aydınlanma Çağı olarak isimlendirilen XVIII. yüzyılın düşünürleri devlet yönetimi, anayasacılık, bireyle devlet arasındaki ilişkilerin niteliği, siyasi ve medeni haklar konusunda birçok önemli eser vermişlerdir. Batı Avrupa içinde Aydınlanma Çağı'nın özellikle geliştiği ülke Fransa olmuştur. Bu dönemin düşünürleri arasında Diderot, Voltaire, Montesquieu, Rousseau gibi yazarlar yer alır. Bu düşünürler XVIII. yüzyılın ikinci yarısında yazdıkları eserlerle Aydınlanma Çağı'nın Fransa'da kök salmasını sağlamışlardır.

(Cevap B)

2. Devrimden sonra Feodalizm kaldırılarak soyluların ayrıcalıkları ellerinden alındı. "İnsan ve Vatandaş Hakları Beyannamesi" yayınlanarak tüm vatandaşların eşitliğine vurgu yapan kararlar uygulamaya sokuldu. Kurucu meclis 1791'de bir anayasa hazırladı. Tek meclisli bir parlamentonun bulunduğu bir anayasal monarşi kuruldu. Anayasayla özgürlük, özel mülkiyetin dokunulmazlığı, basın özgürlüğü, yasalar önünde eşitlik, adil vergi düzeni ve memuriyete girebilmede fırsat eşitliği hakları teminat altına alındı. Kadınların seçme-seçilme hakkını kullanmasına yer verilmemiştir.

(Cevap D)

3. Fransız Devrimi'nden sonra devrimi yapanlar aristokrasi kadar ruhbanla (kilise mensupları)da bir hesaplaşma içine girdiler. Kilise mallarına el konuldu. Dini bayramlar ve tüm Hıristiyan tarikatlar yasaklandı. Papa'nın tepkisini çeken bu uygulamalar özellikle dinsel bağların güçlü olduğu kırsal kesimde devrime olan tepkileri artırdı. Bu tepkilere devrimden sonra ülke dışına kaçarak "Eski rejim"i geri getirmek için Fransa'ya karşı bir savaş hazırlığına giren aristokrasi de katıldı.

Devrim sonrası kazanımlarını yeterli bulmayan işçiler de devrime karşı örgütlenmeye başladı.

Devrimden sonra burjuvazi ruhban sınıfı ile işbirliği yapmamış olup E seçeneği yanlıştır.

(Cevap E)

4. Avrupa'da Napoleon'a karşı mücadele eden ve Viyana Kongresi'nde Avrupa'nın çeşitli sınır ve statüsünü belirleyip Avrupa'da bir restorasyon dönemi yaşanmasını sağlayan müttefiklere (Prusya, Avusturya, İngiltere, Rusya) "Dörtlü İttifak Devletleri" denir. Osmanlı Devleti Dörtlü İttifak'ta yer almamıştır.

(Cevap A)

5. Viyana Kongresi büyük devletler arasındaki savaşlara uzun bir süre ara vermiştir.

Viyana Kongresi "Güç Dengesi" ilkesinin yüceltildiği, tüm kıtanın tek bir ülkenin yönetimi altına girmesini engelleyecek sınır düzenlemelerinin yapılmaya çalışıldığı bir kongredir.

Hollanda Belçika'yı da içerecek şekilde büyütülerek Fransa'ya karşı bir bariyer oluşturulmuştur.

Polonya'nın Rusya'nın nüfuzu altına bırakılması, Rusya ile diğer müttefiklerin arasında sorun olmuştur.

Alman devletlerinin birleşmesi ancak 1871'de sağlanmış olup E seçeneği yanlıştır..

(Cevap E)

6. Sanayi Devrimi'ne asıl anlamını veren buharlı makinelerin bir enerji kaynağı olarak kullanılmasıdır. Maden ocaklarında kullanılan pompaların daha güçlü enerjiye ihtiyaç duymasıyla ilk buhar makineleri kullanılmıştır.

Sanayi Devrimi'yle temel üretim makinelerinin kullanılmasıyla kitleselleşme olgusu başlamıştır. Atölye ve fabrikalar aynı zamanda üretimin kitleselleşmesini sağlamıştır.

Üretimin artışı kaçınılmaz olarak iş gücü talebini de beraberinde getirmiş, usta-çırak ilişkisi içinde çalışan insanlar birer sanayi işçisi haline gelmiştir.

Artan iş gücü talebinin neden olduğu göçün yoğunlaşmasıyla emek-sermaye çelişkisinin yoğunlaşması yeni bir toplumsal sınıf olarak işçi sınıfının doğmasına neden olmuştur.

İşçi sınıfının örgütlenmesiyle "sosyalizm" akımı güçlenmiştir.

Latin Amerika'nın sömürgeleştirilmesi Coğrafi Keşiflerle olup D seçeneği yanlıştır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

7. XIX. yüzyıl değişikliği getiren güçler ile sürekliliği sağlayan güçler arasında amansız ve devamlı mücadeleye sahne olmuştur. Söz konusu mücadele kısa bir sürede ideolojik bir çerçeveye oturmuş, XIX. yüzyıl siyasal düşünceler açısından adeta altın bir çağ olmuştur. Nitekim 1819'da "Liberalizm", 1820'de "Radikalizm", 1832'de "Sosyalizm", 1815'te "Muhafazakarlık" kelimeleri siyaset sözlüğüne girmiştir. "Komünizm" ise 1840'larda siyaset sözlüğüne dahil olmuştur.

Burjuvazinin önce Avrupa'da, sonra ise tüm dünyada oynadığı dönüştürücü etkinin en önemli boyutlarından biri de milliyetçilik ideolojisini geliştirmesidir. 1789'da Fransız Devrimi'yle başlayan süreçte burjuvazi Avrupa'da milliyetçiliğin en önemli savunucusu haline gelmiştir. Milliyetçilik, burjuvazinin monarşi, aristokrasi, kilise gibi muhafazakar güçlere karşı yürüttüğü savaşın da temel ideoloji haline gelmiştir. Buna göre XIX. yüzyılda aristokrasi güç kaybeden bir kavramdır.

(Cevap A)

8. 1815'te Avrupa uyumunun korunması amacıyla İngiltere, Rusya, Prusya, Avusturya'nın katılımıyla Viyana Kongresi düzenlenmiştir.

(Cevap C)

9. 1815'te Prusya, Rusya, Avusturya Avrupa'daki liberal akımların önüne set çekilmesine yönelik olarak Kutsal İttifak adını alan bir birleşmeyi oluşturmuşlardır. Dörtlü İttifak'ın üyelerinden İngiltere kurulan bu Kutsal İttifak'ta yer almamıştır.

(Cevap B)

10. Barutun ateşli silahlarda kullanılması, Avrupa'da feodalitenin yıkılması ve merkezi krallıkların güçlenmesi üzerinde etkili olmuştur. Dolayısıyla cevap E seçeneğidir.

(Cevap E)

11. Sanayi Devrimi sonucunda ortaya çıkan ham madde ve pazar ihtiyacı, yani sömürgecilik yarışı I. Dünya Savaşı'nın temel nedeni olmuştur.

(Cevap D)

12. Fransa'nın desteklediği Piyomente İtalya Yarımadasındaki küçük devletleri birer birer kendine katmış, 1860 yılında ilk büyük İtalyan Parlamentosu Torino'da toplanmıştır. İtalyan birliğini destekleyen Fransa ulusal birliğin kısa zamanda ve geniş kapsamlı olacağını beklememiştir. Bu şekilde İtalyan birliğinin kurulmasıyla Fransa Piyomente'nin genişlemesini kabul etmek zorunda kalmıştır. İtalyan birliği 1870'te sağlanmıştır.

(Cevap B)

13. Poltava Savaşı 1709'da meydana gelmiştir. Savaşın tarafları İsveç Kralı XII. Şarl ve Rus Çarı Deli Petro'dur. Savaşı Rusya kazanmıştır. Savaşı kaybeden İsveç kralı ise Osmanlı'ya sığınmıştır. Ayrıca bu savaştan sonra Rusya, Avrupa siyasetinde öne çıkmaya başlamıştır.

(Cevap B)

14. İspanya Veraset Savaşları Fransa'ya karşı yapılmış, bu savaşlardan sonra Fransa'nın Avrupa hakimiyeti zayıflamıştır.

(Cevap A)

15. Haçlı Seferleri ile Doğu-Batı ticareti gelişerek Akdeniz ticareti ve limanları önem kazanmış; ancak Coğrafi Keşifler sonucunda ticaret yollarının yön değiştirmesiyle Akdeniz ticareti önemini kaybetmiştir.

(Cevap A)

16. Burjuvalar, Avrupa'da ticaret ve sanat ile uğraşan sınıftır. Dolayısıyla Coğrafi Keşiflerden sonra ticaretin gelişmesi burjuvaların güç kazanmasına yol açmıştır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Fransa ve Rusya'nın birbirlerine yaklaşmasıyla doğabilecek iki cepheli savaş durumundan kurtulmayı dış politikasının temeli yapan Bismark 1872'de Rusya'yı yanına alarak Almanya, Avusturya-Macaristan ve Rusya arasında I. Üç İmparator Ligi'ni kurmuştur. Buna göre, Avrupa'daki statüko kabul edilecek, ihtilalci ayaklanmalara karşı ortak tutum alınacak, taraflar başka bir devletle ittifak yapmayacaktı. I. Üç İmparator Ligi üyeleri için B seçeneği doğrudur.

(Cevap B)

2. Aydınlanma çağına etki eden düşünürler arasında Locke, Montesquieu, Rousseau ve Voltaire'yi sayabiliriz. Düşünce ve ifade özgürlüğüne ilişkin görüşleriyle kendisinden sonraki dönemleri etkileyen ve somut reform önerileriyle dikkat çeken Voltaire'dir. Özellikle düşünce özgürlüğünü sağlamak için verdiği mücadeleyle 18. yüzyıl "Voltaire Çağı" olarak anılmaktadır.

(Cevap E)

3. XIX. yüzyılda Sanayi Devrimi'nin de etkisiyle "sömürgecilik", "emperyalizm"e doğru çevrilmeye başlamıştır. Bunda en önemli neden ekonomik yapının aldığı biçimdir. Sanayi Devrimi ile hızlanan ekonomik büyüme 1870'lerden sonra yeni bir aşamaya gelmiştir. Yeni enerji kaynaklarının kullanılmaya başlanması, üretim ve ulaştırma araçlarındaki muazzam gelişim gibi faktörler devletlerin yeni hammadde kaynakları ve pazar aramasına yol açtı. Milliyetçilikle beslenen ulusal onur ve büyük olma isteği dünyanın birçok bölgesinde sömürge sahibi olmayı da beraberinde getirdi. Yarışta geri kalmamak için, ulusal onuru zedelememek için saldırgan bir emperyalizme yöneliş devletler arası rekabeti artırmıştır. I. Dünya Savaşı yaşanan bu emperyalist politikanın sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

(Cevap D)

4. 18 Ocak 1919'da toplanan Paris Barış Konferansı'nda ele alınacak ilk kanunun ne olacağı tartışma konusu olmuştur. Ev sahibi konumundaki Fransa, Almanya'dan intikam alınmasını ve bir daha kıpırdamamasını sağlayacak bir barış antlaşmasının hazırlanmasını ve gündemin ilk sırasına konulmasını arzulamıştır. ABD Başkanı Wilson ise önceliğin kurulacak uluslararası düzenin en önemli aracı olacak olan "Milletler Cemiyeti"nin kurulmasına verilmesini istemiştir.

(Cevap B)

5. Ortaçağ Avrupa edebiyatının ürünleri arasında;

- Petrarca'nın eski Roma'yı övdüğü "*Romalı Ölüye Mektuplar*" eseri,
- Petrarca'nın ünlü Romalılara atfettiği "*Ünlü Adamların Yaşamları*" eseri,
- Dante'nin "*Yeni Hayat*" ve "*İlahi Komedya*" eseri,
- Boccaccio'nun "*Dekameron Hikâyeleri*" eseri sayılabilir.

Cicero Ortaçağ'da değil, İlkçağ'da yaşamıştır.

(Cevap B)

6. I. Haçlı Seferi sonrasında Urfa'da kurulan kontluğun 1144 yılında Türkler (Zengiler) tarafından ele geçirilmesi üzerine, 1145 yılında Papa II. Eugenius'un yaptığı II. Haçlı Seferi çağrısını Fransa Kralı VII. Louis ve Alman Kralı III. Konrad kabul ettiler. İki büyük Avrupa devleti kralı liderliğinde 1147 yılında yapılan bu sefer başarısızlıkla sonuçlandı.

(Cevap A)

7. 1187'de yapılan Hıttin Savaşı'nda Selahaddin Eyyubi Kudüs'ü Haçlılardan geri aldı. Bunun üzerine 1189'da III. Haçlı Seferi başladı. Alman İmparatoru Friedrich Barbarossa, İngiltere Kralı I. Richard ve Fransa Kralı Philippe Auguste liderliğindeki III. Haçlı ordusu Akka, Beyrut şehirlerinin yanı sıra Kıbrıs Adası'nı ele geçirmiş; ancak Kudüs'ü geri alamamıştır. Anadolu'dan kutsal topraklara gidemeyeceklerini anlayan Haçlılar bundan sonraki seferlerini deniz yoluyla yapmak zorunda kaldılar.

(Cevap C)

8. Avrupa'da Rönesans, Bilim Rönesansı ve Aydınlanma Çağı ile bilimsel ve teknik alanda büyük gelişmeler yaşanmış, Coğrafi Keşiflerden sonra ticaretin gelişmesiyle de bir sermaye birikimi oluşmuştur. XVIII. yüzyılın sonlarına doğru Avrupalılar bu bilgi ile sermayeyi birleştirerek Sanayi İnkılabı'nı başlatmışlardır. Kavimler Göçü Ortaçağ Avrupası'nda gerçekleşen bir gelişme olup yaşanan bilimsel gelişmeler, sermaye birikimi ve Sanayi İnkılabı ile bir ilgisi yoktur.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Reform düşüncesi önce Almanya'da Martin Luther tarafından ortaya atıldı. Martin Luther 1517 yılında Almanya'da Wittenberg Kilisesi'ne astığı 95 maddelik bildirisinde şu görüşleri ileri sürdü:

- Tanrı ile kul arasına kimse giremez.
- Papalık tarafından affedilen günahların değeri yoktur. Günahları ancak Tanrı bağışlar.
- Endüljans satışına aracılık yapan rahipler suçludur.

Sonunda Luther'in görüşleriyle Protestan Mezhebi doğdu. Böylece Reform Almanya'da başladı.

(Cevap A)

10. Montesquieu'ya göre "kuvvet kuvveti durdurmalı, yoksa özgürlük olmaz." Onun bu görüşü Batı demokrasisinin temeli olmuştur. Devletin üç ayrı görevi olduğundan söz eder. Bunlar; yasaları yapmak, bunları uygulamak ve suçluları cezalandırmaktır. Böylece her güce karşı bir karşı güç oluşturularak, kuvvetin kuvveti durdurması sağlanacaktır. Yürütmenin krala, yasamanın halk ve soylulardan oluşan meclise verilmesini savunan Montesquieu'nun amacı kral, soylular ve halk arasındaki siyasi ve sosyal dengeyi sağlamaktır.

(Cevap B)

11. Liberal bireyciliğin babası sayılan Locke, mutlak iktidarın sınırlandırılmasına ilişkin görüşleriyle burjuvazinin sözcülüğünü yapmıştır. "*Hükümet Üzerine İki Deneme*" adlı eserini 1690 yılında burjuva devriminin zaferle sonuçlandığı tarihte kaleme almış ve burjuvazinin ideallerini dile getirmiştir. Bunlar arasında hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması, özel mülkiyet hakkının tanınması ve mutlak iktidarın sınırlandırılması başta gelmektedir.

(Cevap C)

12. Rasyonalizmin babası sayılan Descartes bilgiyi doğrudan öğrenmenin gerekliliğine dikkat çekmiş, bunun için rasyonel bir yöntem izlemiş; her şeyden şüphe ederek ve her şeyi sorgulayarak kesin bilgiye ulaşmaya çalışmıştır. Bunu da "Düşünüyorum o halde varım" söylemiyle ifade etmiştir.

(Cevap C)

13. Sanayi Devrimi'nin İngiltere'de başlamasını hazırlayan nedenler arasında;

- Makineleşmiş bir sanayi kurabilmek için gerekli olan kömür ve demir yönünden zengin yer altı kaynaklarına sahip olması,
- İngiltere'nin ticaret ve sömürgecilik yoluyla büyük sermayelere sahip olması,
- İngiliz Parlamentosunun kapitalist girişimi ve serbest ticareti desteklemesi,
- Kol gücü yerine buharla işleyen makinelerin varlığı sayılabilir.

Sanayi Devrimi tarım ekonomisi ve onun üretim ilişkileri yerine, arka planında sermaye ve makinelerin yer aldığı yeni bir ekonomik yaşama geçişi sağlamıştır. 1848 İhtilalleri, Sanayi Devrimi'nin nedeni değil, bir sonucu olup Sanayi Devrimi ile ortaya çıkan işçi sınıfının bazı haklar istemesi üzerine gerçekleşmiştir.

(Cevap D)

14. Fransa'da yasama meclisi olan Konvansiyon Meclisi 21 Eylül 1792 tarihinde, 1789 yılından itibaren süren meşruti monarşiye son vererek Cumhuriyet rejimini ilan etti. 1795'te ise beş üyeli Direktuvar yönetimi oluşturuldu. Napolyon 9 Kasım 1799 tarihinde Direktuvarlık kurulunun Fransa üzerindeki yönetimine son verdi. Napolyon Direktuvar kurulunun yerine üç konsülden oluşan bir geçici hükümet kurdu. Böylelikle Fransa'da Konsüllük Dönemi başladı.

(Cevap A)

15. J.J. Rousseau (1712-1778) burjuvazinin yükseliş döneminde halkın iktidarını, her alanda eşitliği ve demokrasiyi savunur. Üstelik demokrasinin gerçekleşmesine ilişkin herhangi bir belirtinin olmadığı dönemde demokrasiyi savunmuştur. Rousseau'un amacı eşitlikçi demokratik bir toplum oluşturmaktır. Araştırmacılar Rousseau'nun milleti, egemen sahibi olarak görmesi itibarıyla, egemenliğin kaynağı yönünden "milli egemenliği", egemenliğin kullanımı yönünden ise "halk egemenliğini" savunduğunu ileri sürerler.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Soru kökünde verilen yasa Millî Koruma Kanunu'dur. 1940 yılında çıkarılan bu yasayla hükûmete fiyatları saptamada, ürünlere el koymada, hatta zorunlu çalışma yükümlülüğü getirmede sınırsız yetkiler verilmiştir. Devlet müdahaleleri bu yasayla meşruiyet kazanmış; üretim, tüketim ve dağıtım ilişkileri devletin eline geçmiştir. Devletin, gerektiğinde üretimi aksatan işletmelere el koymasının yolu açılmıştır. Dış ticaret düzenlenmesi ve kontrolü devlete geçmiştir.

(Cevap B)

2. II. Dünya Savaşı sırasında Adana, I. Kahire ve II. Kahire konferansları düzenlenmiştir. Bu konferanslara Türkiye katılmıştır. Adana Görüşmesi, Churchill ile İnönü arasında yapılmıştır. I. Kahire Konferansı'na Dışişleri Bakanımız Numan Menemencioğlu, II. Kahire Konferansı'na ise İnönü katılmıştır. Tahran Konferansı'na ise Türkiye katılmamıştır.

(Cevap D)

3.
- Anavatan Partisi (1983)
- Doğru Yol Partisi (1983)
- Sosyal Demokrat Halkçı Parti (1985)
- Milliyetçi Hareket Partisi (1969)
- Milliyetçi Demokrasi Partisi (1983)

(Cevap D)

4. Bandung Konferansı "barış içinde bir arada yaşama" ilkesiyle toplanmış ve ülkelerin birbirlerinin iç işlerine karışmama, büyük devletlerin savunma düzenlemelerinin içine girmeme kararı alınmıştır. Bandung Konferansı'ndan sonra birçok devlet Bağlantısızlar Harekâtı'na katılmıştır.

(Cevap A)

5. Yugoslavya SSCB denetimine girmek istemeyince liderleri Tito ideolojik çizgiden sapmakla suçlanmış, Yugoslavya'da SSCB ajanları faaliyet göstermeye başlayınca ilişkiler bozulmuştur. SSCB'den ayrı politika izleyen Yugoslavya Kominform'dan çıkarılmıştır.

(Cevap C)

6. SSCB ülkeleri içerisindeki sosyalist ülkelerde daha fazla özgürlük ve bağımsızlık isteğiyle toplumsal olayları önlemek için perestroika (yeniden yapılanma) ve glastnost (açıklık) politikasını uygulamaya koyan Mihail Gorbaçov'dur.

(Cevap B)

7. Refik Saydam 1939–1942; Şükrü Saraçoğlu 1942–1946 yılları arasında başbakanlık yapmıştır. Recep Peker ise II. Dünya Savaşı bitiminde yani 1946–1947 yılları arasında başbakanlık yapmıştır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

8. Soru kökünde Mustafa Abdülcemil Cemilev'den bahsedilmektedir. Kırım Tatar Millî Meclisi'nin kararı ile kendisine "Kırımoğlu" soyadı verilmiş ve 1991–2013 yılları arasında Kırım Tatar Millî Meclisi Başkanlığı görevini yürütmüştür. Kiev'de yaşayan ve Ukrayna Parlamentosu'nda Kırım Tatarları'nın temsilciliğini yapan Mustafa Abdülcemil Kırımoğlu'na 15 Nisan 2014'te Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından Cumhuriyet Nişanı verilmiştir.

(Cevap E)

9. I. Dünya Savaşı devam ederken yapılan gizli antlaşmalardan Sykes - Picot Antlaşması'na göre Suriye, Lübnan, Antakya bölgesi Fransa'ya, Musul hariç Irak ve Arabistan İngiltere'ye bırakılaraktı. İngiltere ve Fransa bu antlaşmayla Orta Doğu'yu kendi aralarında paylaşmışlardır.

(Cevap D)

10. Her üç isim de Türkistan bölgesindeki Müslümanların Rusya'ya karşı ayaklanmalarına ve bölgede millî şuurun oluşmasına ortam hazırlamıştır.

(Cevap E)

11. 5–6 Kasım 1943'te I. Kahire Konferansı gerçekleşmiştir. Konferansta İngiliz Dışişleri Bakanı Eden ile görüşen Dışişleri Bakanımız Numan Menemencioğlu'dur.

(Cevap E)

12. Türkiye'nin 1999 yılında AB'ye tam üyelik başvurusu kabul edilmiştir. 2005 AB - Türkiye müzakereleri başlamıştır. Ayrıca ABD Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecine destek verdiğinden A seçeneğindeki bilgi yanlış olup A seçeneği doğru cevaptır.

(Cevap A)

13.
- Millî Kalkınma Partisi – 1945
- Demokrat Parti – 1946
- Millet Partisi – 1948

(Cevap C)

14. I. Dünya Savaşı'ndan II. Dünya Savaşı'na kadarki dönemde dünya siyasetini belirleyen ülkeler İngiltere ve Fransa'dır. ABD ve SSCB dünya liderliğini II. Dünya Savaşı'ndan sonra üstlenmiş olup C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

15. ABD, II. Dünya Savaşı'ndan sonra SSCB'ye yönelik bir "çevreleme politikası" yürütmüş, SSCB'yi Batı Avrupa kıyılarından Pasifik'e kadar uzanan bir çember içine almayı başarmıştır.

(Cevap C)

16. Doğu-Batı ilişkilerinde çatışma ve gerginliğin azalmaya başladığı dönem yumuşama (detant) olarak ifade edilmiştir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Varlık Vergisi, olağanüstü savaş koşullarının yarattığı yüksek kârlılığı vergilendirmek amacıyla bir defalığına çıkarılmış olağanüstü servet vergisidir. Seçeneklerde verilen ifadelerin tamamı günümüzde hala tartışma konusu olan bu verginin uygulamaları arasındadır.

(Cevap E)

2. Türkiye Devleti, ilk kalkınma planının başarıyla uygulanması üzerine 1937 yılında II. Beş Yıllık Sanayi Planı'nı hazırlamış ve 1938'de uygulamasına geçmiştir; ancak 1939 yılında II. Dünya Savaşı'nın patlak vermesi, bu planın uygulanmasını engellemiştir.

(Cevap C)

3. Balkanlar, Kafkasya ve Orta Doğu dünyanın siyasi anlamda en karışık coğrafyaları arasındadır. Bu coğrafyaların böyle olmasında;

- etnik ve dinî parçalanmışlık,
- stratejik açıdan önemli olmaları (petrol – doğal gaz),
- daha önceki dönemlerdeki büyük devletlerin parçalanmaları ile ortaya çıkmaları

etkili olmuştur.

(Cevap E)

4. Kopenhag Kriterleri'ne göre AB'ye aday ülkeler;

- İstikrarlı ve kurumsallaşmış demokrasi,
- Hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü,
- İnsan haklarına saygı,
- Azınlıkların korunması

gibi kriterler açısından değerlendirilmeye alınmışlardır. Çok partili demokrasi, idam cezasının olmaması, ırk ayrımcılığının olmaması, kadınlara karşı ayrımcılığın olmaması da Kopenhag Kriterleri arasında yer almaktadır.

(Cevap A)

5. İngiltere, 1961 yılında AET'ye üyelik başvurusunu Danimarka ile birlikte I. genişleme sürecinde yapmıştır. Fransa Cumhurbaşkanı Charles de Gaulle İngiltere'nin ABD'ye askerî ve diplomatik açıdan bağımlı olduğu, bu yüzden birliğin gelişimini engelleyeceği gerekçesiyle İngiltere'nin üyeliğine karşı çıkmıştır.

(Cevap B)

6. II. Dünya Savaşı, 1 Eylül 1939'da Almanya'nın Polonya'ya saldırmasıyla başlamıştı. 3 Nisan 1939 ile 9 Temmuz 1942 tarihleri arasında başbakanlık koltuğunda Refik Saydam oturuyordu. II. Dünya Savaşı başladığında başbakan Refik Saydam'dı.

(Cevap D)

7. Celal Bayar, İsmet İnönü döneminin ilk başbakanıdır. Recep Peker, 1946-1947 yılları arasında başbakanlık yapmıştır. 1947-1949 tarihleri arasında başbakanlık makamında oturan kişi ise Hasan Saka'dır.

(Cevap E)

8. II. Dünya Savaşı 1939-1945 yılları arasıdır.

- Şükrü Saraçoğlu 1938-1943
- Numan Menemencioğlu 1943-1944
- Hasan Saka 1944-1947

yılları arasında Dışişleri Bakanlığı görevlerinde bulunmuşlardır. Dolayısıyla her üç isim de II. Dünya Savaşı döneminde Dışişleri Bakanlığı yapmıştır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Almanya silah sanayisi için Türkiye'den krom satın alıyordu. Fakat II. Dünya Savaşı'nda bu satışın devam etmesi İngiltere ve ABD'nin Türkiye ile olan ilişkisinin kesilmesine sebep olmuştur.

(Cevap C)

10. II. Dünya Savaşı 1939–1945 yılları arasında yaşanmıştır. Türkiye;

- 1929 – Litvinov Protokolü'ne,
- 1929 – Briand – Kellog Paktı'na,
- 1934 – Balkan Antantı'na,
- 1936 – Akdeniz Paktı'na katılmıştır.

NATO ise 1949'da II. Dünya Savaşı'ndan sonra kurulmuş ve Türkiye de 1952'de katılmıştır.

(Cevap D)

11. 1936 yılında Nazi Almanyası ile Japonya arasında SSCB'yi baskı altında tutmak amacıyla "Anti-Komintern Paktı" imzalanmıştır.

(Cevap B)

12. Türkiye'nin Kafkasya ile yakın politika gütmesinde sınır komşuluğu, tarihsel bağlar, Orta Asya yolu güzergâhında olması, petrol boru hatları üzerinde olması etkili olmuştur. Fakat Rusya'nın Türkiye - AB ilişkilerinde geliştirici rol üstlenmesi söz konusu değildir.

(Cevap A)

13. Briand - Kellog Paktı ABD ve Fransa dış işleri bakanları öncülüğünde kurulan bir "silahsızlanma" faaliyetidir. Dünya barışını bu şekilde sağlamayı düşünmüşlerdir. Türkiye'nin de üye olduğu bu paktın amacı dünya barışını sağlamaktır.

(Cevap A)

14. II. Dünya Savaşı'nın henüz başladığı dönemde SSCB ve Almanya Polonya'yı kendi aralarında paylaşmışlardır.

(Cevap C)

15. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da yaşanan siyasi ve askeri gerilimlerin azalması ve Avrupa güvenliğinin sağlanmasında Helsinki Deklarasyonu önemli rol oynamıştır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. İnönü döneminin başbakanları (1938-1950); Celal Bayar, Recep Peker, Refik Saydam ve Şükrü Saraçoğlu'dur.

(Cevap D)

2. 1947'de yapılan ara seçimlere DP katılmayınca Başbakan Recep Peker DP'yi halkı ayaklanmaya teşvik etmekle, Celal Bayar da Recep Peker'i, tek parti döneminin baskısını sürdürmekle suçlamış ve ilişkiler bozulmuştur. İsmet İnönü'nün devreye girmesiyle 12 Temmuz Beyannamesi yayımlanmış ve iki tarafın da diyalog sağlaması için harcadığı çabaları ve görüşleri açıklanmıştır. Böylece bozulan ilişkiler yeniden yumuşamıştır.

(Cevap A)

3. 2002 genel seçimleri ile ilgili verilen bilgilerden A, B, C, E seçenekleri doğru olup D seçeneğindeki bilgi yanlıştır. Çünkü bu seçimlerde barajı aşıp mecliste temsil imkânını bulan partiler AKP ve CHP'dir. Sorunun cevabı D seçeneğidir.

(Cevap D)

4. Türk anayasalarında grev hakkı ilk olarak 1961 Anayasası'nda verilmiştir. 1982 Anayasası'nda da düzenlenmiş ve güvence altına alınmıştır.

(Cevap C)

5. Kıbrıs sorunuyla ilgili olarak 2004'te Annan Planı hazırlanmış, KKTC 1983'te bağımsızlığını ilan etmiştir. Kıbrıs'ın bağımsızlığını BM ve dünya ülkeleri kabul etmediği için Kıbrıs resmen devlet olarak tanınmamaktadır. Bu sebeple Güney Kıbrıs Rum kesimi ile birlikte AB'ye girmesi mümkün değildir.

(Cevap B)

6. ABD Başkanı Monroe'nun 1823'te "Avrupa Amerika kıtasının, Amerika Avrupa kıtasının iç işlerine karışmayacaktır." şeklindeki politikası "yalnızlık" politikası olarak ifade edilmekte olup C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

7. Napolyon Savaşlarından sonra Avrupa'daki güçler dengesini yeniden belirlemek amacıyla düzenlenen Viyana Kongresi'nde İngiltere, Avusturya, Rusya ve Prusya ittifakı kurulmuştur. Avrupa'nın yeniden yapılanmasında önemli rolü olan Avusturya Başkanı Metternich'ten dolayı bu kongreden sonra uygulanan politikalara Metternich sistemi denmiştir. Bu ittifakta İspanya yer almadığından E seçeneği doğru cevaptır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

8. II. Dünya Savaşı'ndan 1991'e kadar devam eden Soğuk Savaş Dönemi'ne bloklara öncülük eden ABD ve SSCB'den dolayı iki kutuplu sistem denmektedir.

(Cevap C)

9. Şükrü Saraçoğlu 1942–1946 yılları arasında başbakanlık yapmıştır. 30 Ocak – 1 Şubat 1943'te yapılan Adana Görüşmelerine İnönü ile katılan devlet adamı, dönemin başbakanı Şükrü Saraçoğlu'dur.

(Cevap B)

10. 1948'de Osman Bölükbaşı, Fevzi Çakmak gibi kişiler tarafından kurulan, CHP'yi eleştiren ve CHP'ye tam muhalefet yapmadığı için DP'yi de eleştiren parti Millet Partisi'dir.

(Cevap C)

11. Köy Enstitüleri İsmet İnönü, İsmail Hakkı Tonguç ve Hasan Ali Yücel'in öncülüğünde açılmıştır. Fakat soruda dönemin eğitim bakanı sorulduğu için cevap "D" seçeneğinde yer alan Hasan Ali Yücel'dir.

(Cevap D)

12. Celal Bayar, Atatürk döneminin son başbakanıdır. Ayrıca 2,5 ay İnönü döneminde başbakanlık yapmıştır. İsmet İnönü döneminin son başbakanı ise Şemsettin Günaltay'dır. Şemsettin Günaltay 1949-1950 yılları arasında başbakanlık görevinde bulunmuştur.

(Cevap D)

13. II. Dünya Savaşı döneminde Türk radyolarında adı sıkça geçen sanatçılar arasında; Sadettin Kaynak, Safiye Ayla, Müzeyyen Senar, Hamiyet Yüceses ve Perihan Altındağ Sözeri vardır.

(Cevap E)

14. Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan SSCB'yi oluşturan Türk Cumhuriyetleri arasındadır. Ancak Gürcistan'ın bunlardan birisi olduğu söylenemez.

(Cevap D)

15. ABD'nin Küba'daki Castro yönetimini devirmeye yönelik düzenlediği Domuzlar Koyu Çıkarması, SSCB ile Küba arasındaki ilişkilerin güçlenmesinde etkili olmuştur.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Müzeyyen Senar ve Sadettin Kaynak sanat musikisinin önemli sanatçıları arasında yer alır. Türk radyolarında adı sıkça duyulan sanatçılar arasında yer almışlardır. Zeki Müren ise II. Dünya Savaşı'ndan sonraki dönemin sanatçısıdır.

(Cevap C)

2. NATO, BM'nin yetkilendirmesi olmadan 1999 yılında Kosova'ya askerî harekât gerçekleştirmiştir. Kosova müdahalesi Soğuk Savaş sonrası dönemde birtakım söylemleri etkisiz kılması açısından önemlidir.

(Cevap D)

3. 1955'te imzalanan Bağdat Paktı'na Suriye katılmamıştır. Pakta katılan devletler; Türkiye, İran, Irak, İngiltere ve Pakistan'dır.

(Cevap A)

4. Türkiye;

- 1952'de NATO'ya,
- 1953'te Balkan Paktı'na,
- 1955'te Bağdat Paktı'na,
- 1959'da CENTO'ya

üye olmuştur.

COMECON ise 25 Ocak 1949'da sosyalist ülkeler arasında ekonomik iş birliği ve dayanışma sağlamak amacıyla kurulmuştur. Türkiye, sosyalist ülke olmadığı için COMECON'a üye olmamıştır.

(Cevap E)

5. Potsdam Konferansı 17 Temmuz – 2 Ağustos 1945 tarihleri arasında yapılmıştır. Konferansa Harry Truman, Clement Attlee ve Stalin katılmıştır. Ayrıca bu konferansta Stalin, Boğazların yönetiminin Türkiye ile Rusya'ya bırakılmasını istemiştir.

(Cevap D)

6. A, B, C ve D seçeneklerinde yer alan gelişmelerin Türkiye ile ilgisi vardır. Fakat SEATO ile Türkiye'nin ilgisi yoktur. SEATO veya Manila Paktı denilen kolektif savunma sistemi 1954'te ABD, İngiltere ve Fransa ile Uzak Doğu ülkelerinden Yeni Zelanda, Avustralya, Filipinler, Tayland ve Pakistan'ın katılması ile kurulmuştur. ABD, bu faaliyetiyle SSCB ve Çin'i Batı Avrupa kıyılarından Pasifik'e kadar uzanan bir çember içine almıştır.

(Cevap E)

7. 14 Mayıs 1950 seçimlerinde CHP ve DP milletvekili göndermiştir. Millet Partisi sadece Osman Bölükbaşı'nı milletvekili olarak meclise gönderebilmiştir.

(Cevap E)

8. 1945'te Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu çıkarılmıştı. Bu kanuna Celal Bayar, Refik Koraltan, Adnan Menderes, Fuat Köprülü Dörtlü Takrir adı altında imzaladıkları belgeyle karşı çıktılar. Dörtlü Takrir'e imza atanlar 1946'da Demokrat Partiyi kurdular.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

9. Balkanlarda aktif politika izlemek amacıyla Türkiye, Yunanistan ve Yugoslavya ile Dostluk ve İş Birliği Antlaşması imzaladı. Böylece Balkan Paktı kurulmuş oldu. Bu pakta Romanya katılmamıştır.

(Cevap B)

10. Hasan Ali Yücel ve İsmail Hakkı Tonguç, Köy Enstitülerinin kurulmasında etkili olmuşlardır. Fakat Kenan Öner, Köy Enstitülerine komünizm propagandası yaptıkları gerekçesiyle karşı çıkmış ve kapatılması için çalışmıştır.

(Cevap D)

11. NATO, 1949'da 12 ülke tarafından kurulmuştur. Bu kurucu ülkeler arasında Norveç ve Portekiz vardır.

- İspanya 1982'de,
- Federal Almanya 1955'te,
- Türkiye ve Yunanistan ise 1952'de

NATO'ya üye olmuştur.

(Cevap A)

12. Necmettin Sadak, 1947-1950 yılları arasında Dışişleri Bakanlığı yapmıştır. 1950-1960 arasında ise Fuat Köprülü ve Fatin Rüştü Zorlu Dışişleri Bakanlığı yapmıştır.

(Cevap D)

13. A, C, D ve E seçeneklerinde yer alan gelişmeler İsmet İnönü'nün cumhurbaşkanlığı döneminde meydana gelmiştir. 6-7 Eylül olayları ise Atatürk'ün Selanik'teki evinin bombalandığı haberi üzerine İstanbul'daki Rumlara ait iş yerlerinin tahrip edilmesi ve bunun sonucunda on binlerce Rum'un Yunanistan'a göç etmesi olayıdır. 6-7 Eylül olayları 1955'te, yani Demokrat Parti döneminde meydana gelmiştir.

(Cevap B)

14. Türkiye, 1952'de NATO'ya üye olmuştur. Türkiye, Yunanistan ve Yugoslavya arasında 1953'te Balkan Paktı imzalanmıştır. 1955'te Türkiye, İran, Irak, Pakistan ve İngiltere arasında imzalanan antlaşma ise Bağdat Paktı'dır. Yani Türkiye önce NATO'ya, sonra Balkan Paktı'na, son olarak da Bağdat Paktı'na katılmıştır.

(Cevap C)

15. BM Güvenlik Konseyinin 5 daimi, 15 geçici üyesi bulunmaktadır. 5 daimi üye Fransa, İngiltere, Çin, ABD ve Rusya'dır.

(Cevap E)

16. A, B, C ve D seçeneklerindeki isimler Çanakkale Şehitleri Anıtı'nda mimar ve mühendis olarak görev almıştır. Şevki Balmumcu da mimardır, fakat bu projede yer almamıştır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Türkiye ile AB arasında imzalanan Gümrük Birliği 1996'da yürürlüğe girmiştir. Gümrük Birliği sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerini kapsamaktadır.

(Cevap E)

2. Arap - İsrail gerginliği, İngiliz - Mısır anlaşmazlığı, Orta Doğu gerginliği döneminde bölgede savunma ve güvenliği sağlamak amacıyla Türkiye ile Irak 1955'te Bağdat Paktı'nın temelini atmıştır. Daha sonra İran, İngiltere ve Pakistan katılmıştır. SSCB'ye yakın Araplar Bağdat Paktı'na tepki göstermiştir. Irak'ın çekilmesinden sonra merkezi Ankara olan paktın adı CENTO olarak değişmiştir.

(Cevap C)

3. 27 Mayıs 1960 darbesinden sonra AET demokratik düzene geçilene kadar Türkiye ile müzakereleri süresiz olarak durdurma kararı almıştır.

(Cevap B)

4. Demokrat Parti döneminde;

- ABD ve NATO'ya yakın politika izlenmiş,
- Balkan Paktı imzalanmış,
- Sovyetlere karşı mesafeli durulmuş,
- NATO, Balkan Antantı, Bağdat Paktı gibi kuruluşlara üye olunarak güvenlik eksenli dış politika izlenmiştir.

Bu dönemde tarafsızlık değil, Batı Bloku'na yakın dış politika izlenmiştir.

(Cevap E)

5. Gümrük Birliği Türk sanayisinin dönüşümünü sağlamıştır. Yerli sanayiyi rekabet gücü kazanmaya ve uluslararası üretim ve dağıtım ağları ile bütünleşmeye zorlamıştır. Türkiye pazarında AB'nin rekabet gücü azalmamış, aksine artmıştır.

(Cevap B)

6. Balfour Deklarasyonu, Filistin'de bir Yahudi devleti kurma düşüncesidir. I. Dünya Savaşı sırasında İngiliz Dışişleri Bakanı Balfour tarafından yayınlanan bu deklarasyon ile, Filistin'de bir Yahudi yurdunun ayrılacağı açıklanmıştır. Bunun,Japonya'daki reform çalışmaları olan Meiji Restorasyonu ve Viyana Kongresi ile oluşturulan Meternich sistemiyle bir ilgisi bulunmamaktadır.

(Cevap A)

7. 1960 yılında yaşanan Küba Krizi SSCB'nin Küba'daki, ABD'nin Türkiye'deki Jüpiter füzelerini sökmesiyle çözülmüştür. C seçeneği doğrudur.

(Cevap C)

8. 2000'li yıllar Avrupası, Türkiye'nin Avrupa kıtası ve kültürü dışında yer aldığı için tam üyelik başvurusunu sorgulamışlardır. Bu çerçevede İsrail, Avrupa kıtası dışında kaldığı için tam üyelik başvurusu yapamaz.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Soğuk Savaş Dönemi'nde çok yakın olan Türk-Amerikan ilişkileri Kıbrıs sorununda yaşanan Johnson mektubu, ABD'nin Türkiye'deki Jüpiter füzelerini kaldırması, ABD yardımların azalması sonucu soğumuş ve Türkiye SSCB'ye yakınlaşmaya başlamıştır. Yumuşama Dönemi'nde yaşanan bu değişiklikte D seçeneğinin bir etkisi yoktur.

(Cevap D)

10. Türk - SSCB ilişkilerinin yakınlaşmasında A, B, C, D seçeneklerinde verilen gelişmeler etkili olmuştur. Bu değişimde Türkiye'nin Doğu Bloku'na kayması söz konusu olmamıştır. Türkiye Yumuşama Dönemi'nde SSCB'ye yakın politika izlemiş olsa da hiçbir zaman Doğu Bloku'na katılmamıştır.

(Cevap E)

11. Kıbrıs sorununda ABD'nin çekimser kalmasının nedeni Türkiye ve Yunanistan'ın NATO üyesi olmasıdır. NATO'nun 5. maddesine göre "Üye ülkelerden birine yapılmış saldırı NATO'nun bütününe yapılmış kabul edilir." şeklinde olduğu için böyle bir politika izlemiştir.

(Cevap E)

12. Ortaklık Komitesi toplantılarında Türkiye'yi AB Daimi Temsilciliği temsil etmektedir.

(Cevap B)

13. Ortadoğu buhranları sırasında (Arap-İsrail Savaşları ve Süveyş buhranı) Sovyet Rusya'nın Ortadoğu'daki prestijinin artması üzerine ABD, Sovyet Rusya'nın Ortadoğu'ya yerleşmesini ve asker sokmasını önlemek için devreye girmiş ve Eisenhower Doktrini'ni gündeme getirmiştir. Bu doktrin ile, Sovyet Rusya'nın Ortadoğu'daki nüfuzunu kırmak düşüncesiyle Ortadoğu ülkelerine ekonomik ve askeri yardım yapılmasını öngörmüştür.

(Cevap C)

14. ABD'nin eski dışişleri bakanı Dean Acheson arabuluculuk pozisyonunda 1964'te adaya yönelik planında; Kıbrıs'ın Karpaz Yarımadası'nda bir bölgenin Türkiye'ye bırakılması kaydıyla Yunanistan ile birleşmesi ve Meis Adası'nın Yunanistan tarafından Türkiye'ye verilmesini açıklamıştır. Buna Acheson Planı adı verilmiştir.

(Cevap B)

15. 27 Mayıs 1960'taki askerî darbeden sonra kesintiye uğrayan Türkiye-AET ilişkileri 1963'te imzalanan Ankara Antlaşması ile yeniden başlamıştır. Cevap A seçeneğidir. Ankara Antlaşması Türkiye ile AET arasında imzalanmış ortaklık antlaşması olup kesilen müzakereleri yeniden başlatmıştır.

(Cevap A)

16.
- **Casablanca Konferansı** 1943'te İngiltere ve ABD'nin savaş sonrası düzeni görüşmek üzere yaptığı konferanstır.
- **Yalta Konferansı** 1945'te savaş sonunda Almanya'ya uygulanacak yaptırımların kararlaştırıldığı konferanstır.
- **Paris Konferansı** 1947'de İtalya, Romanya, Bulgaristan, Macaristan gibi devletlerin durumlarının görüşüldüğü konferanstır.
- **Kahire Konferansı**'nda 1943'te İngiltere ve ABD Türkiye'yi kendi yanlarında savaşa sokmaya çalışmıştır.
- **Potsdam Konferansı**'nda ise; ABD, İngiltere, Rusya savaştan sonra Avrupa'daki problemleri çözmek amacıyla toplandı. Bu süreçten sonra Soğuk Savaş Dönemi'nde oluşan iki kutuplu dünya düzeni ABD ile Rusya'yı bir daha bir araya getirmedi.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Almanya ile SSCB 23 Ağustos 1939'da Moskova'da saldırmazlık antlaşması imzalamışlar ve bu antlaşma ile Polonya'yı aralarında paylaşmışlardır. Bu anlaşmanın imzalanmasından hemen sonra 1 Eylül 1939'da Almanya Polonya'yı işgal ederek II. Dünya Savaşı'nı başlatmıştır. Daha sonra 17 Eylül 1939'da SSCB de Polonya'ya girmiştir.

(Cevap A)

2. 1979'da İsrail ile Mısır arasında yapılan antlaşmanın sonuçları olarak A, C, D, E öncülleri sayılabilir. Filistin sorunun ortaya çıkması daha eski tarihe 1948'de Filistin topraklarında İsrail Devleti'nin kurulmasına dayanır.

(Cevap B)

3. 1930'lu yıllarda Türkiye, SSCB'den uzaklaşarak İngiltere'ye yakınlaşmıştır. Bu yakınlaşmada Sovyet Rus tehdidi ve bu ülkenin Boğazlar üzerinde elde etmeye çalıştığı kazançlar etkili olmuştur. Bu yakınlaşmanın sonucu olarak hem Akdeniz Paktı'nda İngiltere ile beraber hareket etmiş, hem de Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nde İngiltere'nin desteğini almıştır.

(Cevap A)

4. Türkiye'nin bölge ülkeleri arasında ayrı ayrı saldırmazlık anlaşması yerine bölgesel pakt kurulmasını önermesiyle Türkiye, İran, Irak ve Afganistan arasında 1937 yılında Tahran'daki Sadabat Sarayı'nda Sadabat Paktı imzalanmıştır. Pakt, Atatürk'ün barışçı dış politikası ve ülkenin etrafını dostluk çemberi ile kuşatma isteğinin bir sonucudur.

(Cevap E)

5. NATO, askerî bir kuruluş olmasına rağmen karar verenler sivil siyasi otoritedir. Üye devletler egemen ve eşit olduklarından konsey tüm kararlarını oy birliği ile alır. Buna göre cevap D seçeneği olup kararların uzlaşma şeklinde alınmasıdır.

(Cevap D)

6. NATO, 1949'da kurulmuştur. Almanya NATO'nun kurucu üyesi olmayıp 1955'te NATO'ya katılmıştır. NATO'nun kurucu üyeleri İngiltere, Fransa, Belçika, Hollanda, İtalya, İzlanda, Danimarka, Norveç, Lüksemburg, Kanada, Portekiz ve ABD'dir. Yunanistan ve Türkiye 1952'de NATO'ya üye olmuştur.

(Cevap C)

7. Avrupa Birliği'ne giriş için Maastricht ve Kopenhag Kriterleri'ni yerine getirmek gerekir. Maastricht Kriterleri ekonomik konuları kapsarken Kopenhag Kriterleri içerisinde hukukun üstünlüğü, insan hakları, azınlık hakları, demokrasinin gelişmesi, piyasa ekonomisi konuları yer almaktadır.

(Cevap E)

8. Avrasya Ekonomik Topluluğu 2000 yılında Beyaz Rusya (Belarus), Kazakistan, Kırgızistan, Rusya ve Tacikistan tarafından kurulmuştur. 2006 yılında Özbekistan katılmıştır. Fakat Türkmenistan bu topluluğa üye değildir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9. Bağımsız Devletler Topluluğu 1991 yılında kurulmuştur. Azerbaycan, Beyaz Rusya, Ermenistan, Kazakistan, Kırgızistan, Moldova, Özbekistan, Tacikistan, Rusya Federasyonu, Ukrayna gibi eski Sovyetler Birliği Cumhuriyetleri'nin üye olduğu kuruluştan 2008 yılında Rusya ile yaşadığı Güney Osetya Savaşı'ndan sonra Gürcistan 2009 yılında ayrılmıştır.

(Cevap A)

10. NAFTA Kuzey Amerika Ülkeleri Serbest Ticaret Antlaşması olup bölgesel bir örgütlenmedir. Fakat IMF, Dünya Ticaret Örgütü, NATO ve BM dünya geneli yapılanması olan uluslararası kuruluşlardır.

(Cevap B)

11. Japonya'nın Batı tarzı yeniliklere ağırlık verdiği Mutsuhito Dönemi'ne Meiji Restorasyonu adı verilir.

Meiji Restorasyonu içerisinde;

- Feodal toprak düzeninin kaldırılması, modern okulların kurulmasıyla okuryazar oranının artırılması, kabine sistemine geçilmesi, parlamento kurulması, çağdaş bankacılık sistemi gibi konular yer almıştır.

Yeni alfabe değişikliği planı yoktur.

(Cevap E)

12. 1930'lu yıllarda bir Japon firmasının Türkiye'de eroin fabrikası kurması sonucu Avrupa ülkeleri ve ABD buna tepki göstermiştir. Türkiye'nin taraf olduğu Lahey ve Cenevre Sözleşmeleri doğrultusunda konum çıkararak haşhaş ekimi ve uyuşturucu madde üretimine sınırlama getirmesiyle bu sorun çözülmüştür.

(Cevap C)

13. 1980-1988 yılları arasındaki Irak-İran Savaşı Irak'ın kuzeyinde önemli ölçüde otorite boşluğuna sebep olmuş, bu da PKK terör örgütünün bölgede güçlenmesine neden olmuştur. İran bölgedeki Kürt grupları Irak'a karşı kışkırtmış ve Türkiye ve Irak'ın tepkisine neden olmuştur. Bu dönemde PKK'yı destekleyen diğer devlet ise Suriye olup Türkiye'yi politik baskı altında tutmak için Türkiye'den kaçan ayrılıkçı Kürt gruplarını himaye etmiş, eğitim ve lojistik destek sağlayıp Bekaa Vadisi'ne yerleşmelerine izin vermiştir.

(Cevap D)

14. ANAP, 12 Eylül 1980 askerî harekâtından sonra Turgut Özal tarafından kuruldu. 1983 seçimlerinde tek başına iktidar oldu. 1987 seçimlerinde oy oranı düştü ise de (değiştirilen seçim kanunu sebebiyle) milletvekili çoğunluğunu kazanarak tekrar iktidar oldu.

(Cevap E)

15. İngiltere, Türkiye ve Fransa arasında 19 Ekim 1939 tarihinde imzalanan ve Üçlü İttifak Antlaşması olarak bilinen antlaşma "Ankara Paktı"dır. Bu antlaşma, karşılıklı yardım ve ittifakı öngörmüştür.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Lozan'dan sonra Türk-Yunan ilişkilerinin gerginleşmesine sebep olan olaylardan biri Bursa doğumlu Konstantin Arapoğlu'nun patrik seçilmesi olmuştur. Türk Devleti bunu kabul etmemiş ve patriği mübadele antlaşması çerçevesinde sınır dışı etmiştir. Patrik Konstantin'in 1925'te istifa etmesiyle bu sorun çözülmüştür.

(Cevap C)

2. Mac Mahon, I. Dünya Savaşı sırasında İngilizler ile Araplar arasında imzalanan bir gizli antlaşmadır. Buna göre, Araplar Osmanlı'ya karşı ayaklanıp karışıklık çıkartarak onu zor durumda bırakacaklar, bunun karşılığında da İngilizler bağımsız Arap devletinin varlığını tanıyacaklardı. İngilizler Arapların milliyetçilik duygularını kamçılamışlar, bu İngiliz-Arap işbirliği ümmetçilik anlayışının sona erdiğinin göstergesi olmuştur.

(Cevap A)

3. AB ile müzakereler 35 fasılda yürütülecek olup A, B, C, D seçenekleri bu müzakere başlıkları içerisinde yer almaktadır. Kültür başkenti ise müzakere kapsamında değildir.

(Cevap E)

4. Avrupa Birliği'nin genişlemesi adaylık ve katılma süreci denilen karmaşık ve uzun bir dönemin sonunda yeni bir devletin AB'ye üye olmasıdır. Yunanistan'ın birliği üyeliği buna örnek olarak gösterilebilir.

(Cevap A)

5. Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahalesi ABD Senatosu ve Temsilciler Meclisinde tepkilere neden olmuştur. Amerikan Senatosu ve Temsilciler Meclisi Türkiye'ye ambargo kararı almıştır. Buna karşılık Türkiye, Sovyetler ve Arap dünyası ile yakın ilişkiler geliştirmeye çalışmıştır.

(Cevap B)

6. BM'nin alt kuruluşlarından biri olan Ekonomik ve Sosyal Konsey'in görevleri arasında;

- Sivil toplum örgütleri ile ilişkiler kurmak, iş birliği yapmak,
- Uzmanlık kuruluşları olan örgütlerle iş birliği yapmak ve ilişkileri sürdürmek

sayılabilir.

(Cevap D)

7. Türkiye'nin 1970'li yıllarda izlediği politika ile ilgili olarak A, B, C ve E seçenekleri doğrudur. Fakat Türkiye hiçbir zaman İsrail'in Doğu Kudüs'ü işgalini meşru gören bir politika izlememiştir.

(Cevap D)

8. Türkiye'nin müzakerelerde kaydettiği ilerlemeyi yerinde takip etmek üzere Türkiye'de bulunan komisyon Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu'dur.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. 1980'lerde;

- Sovyetlerle mesafeli ilişkileri olan ve Batı yanlısı politika izleyen İslam ülkelerinin desteklenmesi Yeşil Kuşak Projesi olarak isimlendirilmiştir.
- Dünyadaki anti-komünist anti-sosyalist hareketlerin desteklenmesi Reagan Doktrini olarak bilinir.

Körfez krizi ve stratejik savunma girişimi de siyasi kutuplaşma sebebi olmuştur. Fakat 1980'lerde petrol krizi siyasi kutuplaşmada etkili değildir.

(Cevap D)

10. Hindistan ve Pakistan, nüfusunun çoğunluğu Müslüman olan ve jeopolitik özelliği nedeniyle önem kazanan Keşmir bölgesi nedeniyle savaşmış, BM'nin araya girmesiyle ateşkes sağlanmış, ancak her iki ülkenin bu konuda geri adım atmamasıyla sorun günümüze kadar gelmiştir.

(Cevap C)

11. I. Dünya Savaşı sırasında, Arapların bağımsızlık duygularını kışkırtarak Osmanlı Devleti'ne karşı ayaklandıran İngilizler, Fransızlarla yaptıkları gizli antlaşmalarla Arap topraklarını paylaşmışlardı. Ancak Bolşevik Rusya'nın gizli antlaşmaları açıklaması ve Wilson İlkeleri'nin kabul edilmesi, İngiltere ve Fransa'nın planlarını alt üst etti. Bunun üzerine iki devlet ortak bir deklarasyon yayınlayarak, uzun zamandır Türklerin baskısı altında yaşayan halkların kurtuluşu için savaştıklarını belirtip Ortadoğu'daki halkların kuracakları milli hükümet ve idareleri tanıyacaklarını belirttiler. Bu durum, Araplarda bağımsızlık düşüncesinin tanınacağı umudunu doğurdu. Ancak Avrupa devletleri, Araplara tam bağımsızlık vermek yerine, Paris Barış Konferansı'nda Arap ülkelerinde manda yönetimleri kurdular. Fransa, Suriye ve Lübnan'ı mandası altına alırken İngiltere de Irak, Ürdün, Filistin ve Arabistan topraklarında manda yönetimi oluşturdu.

(Cevap C)

12. II. Dünya Savaşı öncesinde Almanya, ilk savaşın yol açtığı ekonomik ve siyasi yıkımı onarma, Versay Antlaşması'nın kısıtlayıcı hükümlerinden kurtulma ve yeniden Avrupa güçler dengesindeki yerini alma politikalarını izlemiştir. Bu doğrultuda Nazi Partisi (aşırı milliyetçi) iktidara gelmiştir. Amacı; Avrupa'da Alman egemenliğini kurmaktı. Yayılmacı bir politika izleyen Naziler, yayılma alanlarını kendi hayat sahaları olarak görmüşler ve bu hayat sahalarına ulaşabilmek için II. Dünya Savaşı'nı başlatmışlardır.

(Cevap B)

13. Sovyet Rusya'da Glasnost (Açıklık) ve Perestroyka (Yeniden Yapılanma) ilkeleri doğrultusunda birçok reform çalışmaları yapan SSCB devlet başkanı Mihail Gorbaçov'dur. Sovyetler Birliği'nin son devlet başkanı olan Gorbaçov ile ABD Başkanı George Bush 2-3 Aralık 1989'da Malta Zirvesi'nde ilk kez bir araya gelmiş, her iki devlet başkanı soğuk savaşın kesin olarak sona erdiğini ve "kalıcı barış çağı" nın başladığını açıklayarak yeni bir döneme işaret etmişlerdir.

(Cevap E)

14. Demokrat Parti Dönemi 1950-1960 yılları arası devam eden on yıllık süreçtir. Dolayısıyla Türkiye'nin NATO'ya üye olması (18 Şubat 1952), Tahkikat Komisyonu'nun kurulması (18 Nisan 1960) ve Halkevlerinin kapatılması (11 Ağustos 1951) Demokrat Parti Dönemi gelişmeleri arasında yer almaktadır.

(Cevap A)

15. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler, II. Dünya Savaşı sırasında Türkiye'nin aldığı ekonomik tedbirler arasında yer almaktadır. Ancak Toprak Reformu Kanunu, 1929 yılında Mustafa Kemal Atatürk tarafından topraksız köylüye toprak dağıtmak amacıyla çıkarılan kanundur. Böylelikle ülke toprakları verimli hale getirilecek ve topraksız köylü kalmayacaktı. Ancak dünyada ekonomik kriz çıkınca başarılı olunamamıştır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Liberalizm, muhafazakârlık, sosyalizm, faşizm ve anarşizm 19. yüzyıl Batı siyasal gelişmelerinin bir ürünüdür.

Taoizm, Budizm ve Konfüçyanizm ise Çin düşünce sisteminde yer alan doktrinlerdir.

Liberalizm, muhafazakârlık ve sosyalizm 19. yüzyıl ideolojileriyken, faşizm, anarşizm, feminizm, çevrecilik, dini-fundamentalizm 20. yüzyılın siyasi ideolojileri arasında sayılır.

(Cevap E)

2. 19. yüzyıl Batı siyasi ideolojileri; Liberalizm, muhafazakârlık ve sosyalizm.

Liberalizm; merkezinde özgürlükçülük prensibine sahip siyasal bir akımdır. Liberalizmin unsurları, bireycilik, özgürlük, akıl, eşitlik, hoşgörü, rıza ve anayasacılık. Liberalizme göre bireylerin özgürlüğü, mutlakiyetçi iktidar, teokratik iktidar ve kapitalizm karşıtlığı gibi kaynaklarla tehdit altındadır.

Sosyalizm; Topluluk, kardeşlik, sosyal eşitlik ve İhtiyaç sosyalizmin unsurları arasında yer alır. İnsanlar birbirlerine yoldaşlık hissiyle bağlıdır. Merkezinde eşitlik ilkesine sahip siyasal bir akımdır.

(Cevap D)

3. Taoizm, Budizm ve Konfüçyanizm Çin medeniyetine ait doktrinlerdir.

Konfüçyanizm; Çin'in büyük bilginlerinden biri olan Konfüçyüs'ün öğretilerinin yer aldığı düşünce sistemidir. Konfüçyüs öğretisini ahlâki ve felsefi değerler üzerine kurmuştur. Ahlâk öğretisinin temelini "İnsan sevgisi" üzerine kurmuştur.

(Cevap C)

4. Marksizmin temel unsurları;

Tarihsel materyalizm (maddecilik); Diyalektik değişim, Yabancılaşma, Sınıf çatışması, Artık değer, Proletarya devrimi ve Komünizm'dir.

Yabancılaşma; Emeğin sadece bir tüketim malına indirgendiği ve çalışmanın kişiliksizleştirilmiş bir faaliyet haline geldiği, insanın gerçek ve aslî tabiatından ayrıldığı bir süreç.

Diyalektik değişim; Marx, "tarihsel değişimin itici gücünün diyalektik olduğuna, yani gelişimin daha yüksek bir aşamasıyla sonuçlanan rekabet eden güçler arasındaki karşılıklı etkileşim süreci olduğuna inandı.

(Cevap E)

5. Karl Marx'ın en önemli eserleri arasında Komünist Manifesto ve Kapital yer alır. Alman iktisatçı ve siyasi düşünürdür. Marksizm 19. yüzyılda ortaya çıkan bir düşünce sistemidir. Marksizmin temel unsurları şunlardır;

- Tarihsel materyalizm
- Diyalektik değişim
- Yabancılaşma
- Sınıf çatışması
- Artık değer
- Proletarya devrimi
- Komünizm

(Cevap B)

6. Karl Marx'ın "Artık Değer" kavramı; Kapitalist girişimlerin kâr amacıyla, işçilere harcadıkları emeğin değerindEen daha azını ödemesi ve işçilerin fazla mesai sonucu oluşturdukları "artık değer"lerinin onlardan alınması durumudur.

(Cevap B)

7. Liberalizmin savunduğu ilkeler;

- Fırsat eşitliği (sosyal eşitliği ve gelir eşitliğini savunmazlar).
- Özgürlük: Liberalizm özgürlükçülük ilkesini savunan bir siyasal düşünce akımıdır. Bireylerin hukuka bağlı, herkes için eşit özgürlük ilkesi temelinde mümkün olan maksimum özgürlükten yararlanması idealini savunurlar.
- Bireycilik ve sınırlı devlet ilkelerini savunurlar.

Pragmatizm ise muhafazakâr siyasal ideolojinin savunduğu ilkelerdendir.

(Cevap E)

8. Thomas Hobbes, John Locke ve J.J. Rousseau toplumsal (sosyal) sözleşmeci siyasi düşünürler olarak bilinir. İnsanlar eşit ve özgür doğar. Bu sosyal sözleşme bireyler arasında yapılan ve devleti ortaya çıkaran gönüllü bir anlaşmadır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Alman düşünür Max Weber meşruiyet kavramına klasik anlamda ilk katkıyı yapmıştır. Max Weber siyasi meşruiyeti "geleneksel otorite, karizmatik otorite ve yasal-rasyonel otorite" şeklinde sınıflandırdığı üç ideal-tip oluşturmuştur.

Geleneksel otorite; geçmişten bu yana varlığını sürdürdüğü için meşru kabul edilir.

Karizmatik otorite; liderin kişiliğinde var olan güce, karizmasına dayanır.

Yasal – rasyonel otorite; yönetenlerin gücü yasal kurallarla belirlenir. Bu kurallar çerçevesinde yönetenlerin gücü sınırlandırılır.

(Cevap E)

10. Ütopya (Outopia "hiçbir yer" anlamında veya eutopia "iyi yer" anlamındaki) Yunanca bir kelimedir. Tanımı yapıldığı şekilde, ideal toplumu ifade eder. Gerçekçi olmayan ya da ulaşılamaz hedefler konur. Mahrumiyetin ve çatışmanın olmadığı bir toplum tahayyül edilerek mevcut düzenin eleştirisini yapan siyasi teori oluşturma düşüncesine "Ütopyacılık" denir.

(Cevap B)

11. Totaliteryanizm; A, B, D ve E şıklarında belirtilen amaçlarının yanı sıra, bir resmî ideolojiye sahip, zorbalığa dayalı, sivil toplumun ortadan kaldırılmasını ve özel hayatın ilgasını isteyen, her şeyi kapsayıcı bir siyasal yönetim sistemidir. Halkın rızasına dayalı sınırlı yönetim ilkesi "Liberal Demokrasi"nin vasıfları arasında yer alır.

(Cevap C)

12. Verilen tanımların doğru eşleşmesi "B" seçeneğinde verilmiştir.

Pragmatizm: Pratik hedef ve durumların öncelikli olarak vurgulandığı bir teori.

Rasyonalizm: Dünyanın rasyonel bir yapıda olduğu ön kabulüne dayalı olarak, insan aklı aracılığıyla anlaşılabileceği ve açıklanabileceği inancı.

Revizyonizm: Orijinal veya yerleşik inançların tadilatı, revizyonizm ilkenin terk edilmesini veya bir kanaat kalyanı ifade eder.

(Cevap B)

13. Liberal Demokrasi; halkın rızasına dayalı, sınırlı yönetim ilkesini benimseyen demokratik yönetim şeklidir. Bu rejimde bireysel haklar güvence altına alınır, iktidar yasalarla sınırlandırılarak kontrol denge sistemi sağlanır. Genel oy hakkı ve siyasi eşitlik temelinde işleyen rekabetçi bir sisteme dayanır. Piyasa kurallarına göre örgütlenmiş bir özel-teşebbüs ekonomisi öngörülür.

İktisadi hayatı devlet kamulaştırmasına dayandıran Komünizm'dir.

(Cevap D)

14. Federal Devlet: Birden fazla kendi içinde özerk devletin aynı merkezi iktidara tâbi olarak oluşturduğu devlet birliğidir. Federal devlet ve federe devlet (eyalet, kanton gibi isimler de verilir) olmak üzere iki devlet türü biraradadır. Hukuk düzeni bakımından hem federe devletin hukuku hem de federal devletin hukuku sözkonusudur.

> Birleşik devletler, siyasi iktidarın tek merkezde toplanmadığı, birden çok siyasi otorite merkezinin ve dolayısıyla birden çok yasama, yürütme ve yargı organının bulunduğu devletlerdir. İki ya da daha fazla sayıda devlet bir araya gelerek birleşik (federal) devleti oluşturmuşlardır. Her federe (kurucu) devletin kendi anayasası, yasama, yürütme ve yargı organı bulunmaktadır. Ancak federe meclislerce yapılan yasaların federel anayasa ve temel yasalara aykırı olmaması gerekir.

(Cevap C)

15. Kanunilik ilkesine göre; yasada açıkça gösterilmeyen bir fiil suç oluşturmaz ve bir suç için ancak yasada belirlenen ceza uygulanabilir.

(Cevap D)

16. İngiltere Birleşik Krallığı, Almanya, Hollanda, Yunanistan, Avustralya, Hindistan, İtalya ve İspanya parlamenter sistem ile yönetilen ülkelerden bazılarıdır. Arjantin ise başkanlık sistemi ile yönetilmektedir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Meşrutiyet, bir diğer ifadeyle meşruti monarşi monarşinin yetkilerinin bir anayasa ile sınırlandırılmasını ifade etmektedir. İlk kez İngiltere'de uygulanmaya başlayan bu sistem ile monarkın gücü "şart"a bağlanarak sınırlandırılmış ve kral gücünü parlamento ile paylaşmak zorunda kalmıştır. Osmanlı Devleti'nde ilk kez 1876'da uygulanmaya başlayan bu sistem ancak devletin son on yılında gerçek anlamda uygulanmıştır.

(Cevap A)

2. Parlamenter sistemde, iktidarın yoğunlaştığı kilit nokta parlamentodur. Yürütme işlevinin iki ayrı organ tarafından yerine getirilmesi parlamenter sistemin başlıca özelliğidir. Bu sistemlerde yürütme yetkisi Devlet başkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından yerine getirilir. Devlet başkanının rolü büyük ölçüde sembolliktir ve başkan siyasi olarak sorumsuzdur. Asıl sorumluluk Bakanlar Kurulundadır. Parlamenter sistemlerde tek veya çift meclis bulunabilmektedir. Meclisin sayısı daha çok ülkenin gelenekleriyle ilgilidir ve sistemin genel niteliklerini etkilemez. Örneğin İngiltere çift meclisli (Lordlar kamarası ve avam kamarası) bir sisteme sahipken Türkiye, İtalya gibi parlamenter sistemlerde tek meclis vardır.

(Cevap D)

3. Başkanlık sisteminde siyasi süreç katıdır. Başkanın ve yasama organının görev süreleri sabit olduğundan sistem esneme kabiliyetinden yoksundur. Parlamenter ve yarı başkanlık sistemlerinin esneklik sağlayan mekanizmalarından olan güvensizlik oyu ve fesih mekanizmaları Başkanlık sisteminde devre dışı bırakılmıştır. Yasama ve yürütme organlarının görev süreleri sabittir böylece bu organlar sürelerinin sonuna kadar görevde kalmayı garantilemişlerdir.

(Cevap A)

4. Soru kökünde bahsedilen siyasal ideoloji liberalizmdir. Devletin küçültülmesini ve ekonomiye müdahalede bulunmamasını savunan bir ideolojidir ve devlete karşı sivil toplumu tercih eden bir siyasal düşüncedir. Gelenek, İnsanın kusurlu olması, Hiyerarşi, Otorite gibi kavramlar liberalizmin temel öğeleri arasındadır.

(Cevap E)

5. Marx, siyasi gücü sadece organize bir sınıfın diğerleri üzerinde baskı kurması olarak tanımlamaktadır. Marks, Liberal ekonomi düşüncesine getirdiği eleştiriler ve toplumsal gerçekliği diyalektik metot açıklamalarıyla tanınan bir düşünürdür. Marx, toplumsal yapıyı ve ilişkileri altyapı – üst yapı bağlamında ele alır ve devleti üretim ilişkilerinin belirlediğini savunur.

(Cevap B)

6. Soru kökünde siyaset felsefesi kavramından bahsedilmiştir. Siyaset felsefesi, siyasi iktidarın tabiatı, birey devlet ilişkisi, vatandaşların birbirleri üzerindeki sorumlulukları gibi kamusal hayatın temel sorunlarıyla ilgili olan bilim dalıdır.

(Cevap C)

7. Devleti üretim ilişkilerinin belirlediğini savunan düşünür Karl Marx'tır. Toplumsal yapıyı ve ilişkileri altyapı – üst yapı bağlamında ele alan düşünür siyasal ve tarihsel olayları açıklamada diyalektik metodu kullanmıştır.

(Cevap B)

8. Platon, toplumun bilginler tarafından yönetilmesi gerektiğini savunan bir Antik Yunan filozofudur. Platon, "*Devlet*" adlı yapıtında, iyi ve erdemli bir topluma filozof kralların yönetiminde ulaşılabileceği fikrini ortaya koymuştur.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

9. İsmi verilen düşünürler ve eserleri siyaset bilimine önemli katmış kişilerdir. Verilen yazar-eser eşleşmelerinin de tamamı doğrudur.

(Cevap E)

10. Soru kökünde bahsedilen durumu Marx, Yabancılaşma kavramı ile açıklamıştır. Marx'a göre yabancılaşma, insanın devlet ve mülkiyetle olan bağının kopmasıyla ortaya çıkar.

(Cevap C)

11. Soru kökünde bahsedilen düşünür Hobbes'tir. Hobbes, devleti ve devlet kaynaklı meşruiyeti savunan ve mutlak iktidarın mutlak kuruculuğunu savunan ilk düşünürdür. *Leviathan* adlı eserinde egemenliği, otorite yerine güce dayandıran ve egemenliği zorlayıcı gücün tekeli olarak ifade etmiştir.

(Cevap E)

12. J. J. Rousseau, mutlakıyetçi egemenlik anlayışından radikal bir kopuşa öncülük eden ve halk egemenliğini savunan Fransız düşünürdür. 18. yüzyılda yaşamış olan Rousseau, genel irade düşüncesinde ifadesini bulan ve bir toplumda nihai otoritenin halkın elinde olduğu savunmuştur.

(Cevap D)

13. Devletin oluşumunu toplumsal sözleşmeyle açıklayan Locke, toplumsal sözleşmenin merkezi ne de bireyi ve haklarını koymuştur. Locke, doğal hak ve özgürlüklerin tüm siyasal ilişkilerinin meşruiyet gerekçesi olduğunu ve bunlardan kaynaklanmayan hiçbir hak ve yetkinin siyasal iktidar tarafından kullanılamayacağını savunur.

(Cevap C)

14. Kuvvetler ayrılığı; yasama, yürütme, yargı erklerinin farklı ellerde toplanmasıdır. Başkanlık, yarı başkanlık ve parlamenter sistemler Kuvvetler ayrılığına dayanan siyasal sistemlerdir. Başkanlık sisteminde sert kuvvetler ayrılığı söz konusuyken; parlamenter sistemde daha yumuşak bir kuvvetler ayrılığı söz konusudur.

(Cevap D)

15. Egemenlik kavramını ilk tanımlayan düşünür Jean Bodin'dir. Egemenlik kavramını düzensizlik ve kaosun alternatifi olarak gören Bodin, egemenliği devletin özü olarak açıklamıştır.

(Cevap A)

16. Kıta Avrupa'sında ortaya çıkan muhafazakârlık her türlü reform fikrini reddeden otokratik ve tepkici bir düşünceye sahiptir. Fransız İhtilali ve sonrasında ortaya çıkan değişim ve dönüşümlere duyulan tepki muhafazakârlığın özünü oluşturmaktadır. Muhafazakârlığın temel kaygısı geleneksel toplumsal değerlerin korunmasıdır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Başkanlık sistemi, yürütme organının başı olan başkanın doğrudan halk tarafından seçildiği ve görevini yürütmek için meclisin güvenoyuna ihtiyaç duymadığı bir hükümet sistemidir. ABD, bu sistemin en önde gelen temsilcisidir. ABD'de Devletin federe gücü başkan, kongre ve yüksek mahkeme tarafından paylaşılır.

(Cevap A)

2. Soru kökünde genel kamu hukukunun tanımı verilmiştir. Genel kamu hukuku devletin kendi kurumlarıyla ve vatandaşlarla olan ilişkilerini düzenleyen bir hukuk dalıdır.

(Cevap B)

3. Parlamenter sistem, yasama ve yürütmenin iç içe olduğu buna karşın yargının ayrı bir erk olarak varlığını sürdürdüğü siyasal sistemdir. Bu sistemde kuvvetler arasında yumuşak bir ayrım söz konusudur. İngiltere, İtalya, Yunanistan bu sistemin uygulandığı ülkeler arasındadır.

Türkiye, 2017 anayasa değişikliğiyle "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi"ne geçme kararı almış ve 2018'de bu sisteme geçmiştir.

(Cevap C)

4. Parlamenter sistem, yasama ve yürütme organları arasında işbirliği ve etkileşim mekanizmalarının olduğu bir sistemdir. Bu sistem ilk olarak 1295'te İngiltere'de Temsilciler Meclisi'nin kurulmasıyla ortaya çıkmış ve sonraki yüzyıllarda kıta Avrupa'sına yayılmıştır.

(Cevap D)

5. Turgut Özal Dönemi'nde ekonomi alanında yaşanan gelişmeleri özetleyecek olursak:

- Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu kaldırılmıştır.
- Döviz kuru politikası değiştirilmiş ve sabit döviz kuru politikası terk edilerek serbest kur rejimine geçilmiştir.
- Sermaye piyasasını kontrol etmek amacıyla SPK kurulmuştur.
- 1986'da İMBK faaliyete geçirilmiştir.
- 1988'de ise bankalara mevduat ve kredilerine uyguladıkları faiz oranlarını belirleme hakkı tanınmıştır.
- Katma Değer Vergisinin uygulamaya konulmasıyla birlikte gelir vergilerinin kamu gelirleri içindeki payında önemli bir artış olmuştur.
- Yasak olan pek çok malın üretimi ve ticareti serbest bırakılmıştır.
- Ortadoğu ve Müslüman ülkelerin Türkiye'nin dış ticaretindeki payı önemli oranda artmıştır.
- Yap-işlet-devret modeli geliştirilerek ulusal ve yabancı yatırımlar teşvik edilmiştir.

Buna göre seçeneklerin tamamı Özal döneminde yapılan ekonomik çalışmalardır.

(Cevap E)

6. Parlamenter sistemlerde her ne kadar yasama ve yürütme güçleri kuramsal açıdan birbirinden ayrılmış olsa da uygulamada aralarında yakın bir işbirliği vardır. Keza hükümet mecliste çoğunluğa sahip parti veya partiler tarafından kurulmaktadır. Dolayısıyla seçimlerden zaferle çıkan bir partinin hem yasama hem yürütme gücünü eline geçirmesi söz konusu olabilmektedir. Bu durumda yasama ve yürütme güçleri birleşmekte ve meclisin yürütme üzerindeki denetim yetkisi anlamını yitirmektedir. Bu durum parlamenter sistemin en önemli sakıncalarından biridir. Çünkü denetim yetkisinin zayıfladığı yerde siyasi iktidarın keyfi uygulamaları söz konusu olabilmektedir. Bu durum ancak ülkede sivil toplum bilincinin güçlü olmasıyla aşılabilmektedir. Ancak her toplumda da bu bilinç düzeyine ulaşıldığı söylenemez.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

7. Parlamenter sistem, yasamanın parlamentoya ait olduğu, yürütmenin de parlamentoya karşı sorumlu olduğu bir sistemdir. Bu sistemde yürütme organı iki başlıdır. Devlet başkanı yürütmenin sorumsuz kanadını oluştururken; hükûmet, yürütmenin sorumlu kanadını oluşturur. Bu sistemde hükûmet parlamentonun içinden çıkar ve onun güvenine dayanır. Ancak hükûmetin yasamanın içindeki çoğunluktan çıktığını söyleyemeyiz. Nitekim hükûmetler koalisyon şeklinde de kurulabilmektedir.

(Cevap E)

8. Soru kökü neo-liberalizm anlayışından bahsetmektedir. Bu anlayış, devletin ekonomideki rolü ve işlevlerinin azaltılması gerektiğini savunan ve yalnızca kriz anında devletin ekonomiyle müdahalesini kabul eden bir temele dayanmaktadır.

(Cevap C)

9. Sosyal devlet, iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı demokratik yollarla gerçekleştirmek bu maksatla, millî tasarrufu artırmak, yatırımları toplum yararının gerektirdiği önceliklere yöneltmek ve kalkınma planlarını yapmak şeklinde ifade edilebilir. Özelleştirmeler ise sosyal devlet anlayışının terk edilmesinin işaretlerinden sayılmaktadır.

(Cevap C)

10. Kanunların anayasaya uygunluğunun denetlenmesine "anayasa yargısı" denir. Bir ülkede anayasa yargısının olabilmesinin ön koşulu, o ülkede yazılı ve katı (sert) bir anayasanın olmasıdır.

(Cevap E)

11. Anayasa, devletin yönetim biçimini, temel organlarını, bireylerin temel hak ve özgürlüklerini tanımlayan en üst normdur. Anayasalar yazılı-yazısız, yumuşak-sert, çerçeve-kazuistik olmak üzere çeşitli kategorilere ayrılmaktadır. Bunlardan ayrıntılı düzenlemeleri olanlarına "kazuistik anayasa" denmektedir.

(Cevap C)

12. Federalizm, egemenliği tek ve bölünmez güç kabul eden klasik egemenlik yaklaşımından uzaklaşarak paylaşılan ve bölünmüş egemenliğinin savunulduğu siyasal sistemdir. Hindistan, ABD, Kanada, Avustralya, Almanya federal yapılı devletlerdir. Ancak Fransa üniter (tekçi) bir devlettir.

(Cevap B)

13. Yazılı anayasa, anayasacılık akımının doğal sonucudur. Bugün yazılı bir anayasaya sahip olmayan devletler çok istisnaidir ve bu istisnalar, çok özel şartlarla açıklanabilir. İngiltere, yazılı bir anayasaya sahip olmamakla birlikte, çok güçlü anayasal gelenekleri, yaygın ve güçlü demokrasi kültürü ve etkin sivil toplum kuruluşları sayesinde bir anayasal devlettir.

> İngiliz hukuku bilinen anlamıyla yazılı bir anayasaya dayanmaz. İngiliz Anayasası denildiğinde bundan, yasa veya içtihat kaynaklı bir takım ilkeler ile 1215 tarihli Magna Carta gibi bazı tarihsel belgeler anlaşılır.

(Cevap B)

14. 1924 Anayasası'nda da kanunların anayasaya aykırı olamayacağı hükmü yer almıştır ama bu kuralın pratik müeyyidelerden yoksunluğu sebebiyle, 1924 Anayasası'nın gerçek anlamda anayasanın üstünlüğü ilkesini gerçekleştirmiş olduğu söylenemez. 1961 Anayasası ise tümüyle, anayasanın üstünlüğü ilkesi üzerine inşa edilmiştir. Egemenliğin kullanılmasına ilişkin hüküm yanında, 1961 Anayasası'nın 8. maddesi de anayasanın üstünlüğünü kuşkuya yer bırakmayacak açıklıkla belirtmektedir: "Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz. Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır".

(Cevap D)

15. ABD, Arjantin, Brezilya, Venezuela, Paraguay, Meksika, Azerbaycan, Kazakistan ve Türkmenistan başkanlık sistemi ile yönetilen ülkelerden bazılarıdır. Fransa ise yarı başkanlık sistemi ile yönetilmektedir.

(Cevap A)

16. Eski Yunan filozoflarından Platon (Eflatun), MÖ 427'de Atina'da doğmuş ve yine bu sitede seksen yaşında ölmüştür. Platon, soylu bir aileden oup, soyunun tanrı Poseidon'a dayandığını ileri sürer. Yirmi yaşında Sokrates ile tanışır. Sekiz yıl öğrencisi olur ve ölünceye dek yanından ayrılmaz. MÖ 386'da Atina'da "Akademia"yı kurar. Kırk yıl öğreticiliğini yaptığı bu okulda, Yunan siteleri için filozof-yöneticiler yetiştirmeyi amaçlar. Çünkü, site kurumunun sarsıntı geçirdiği evrede, çöküşten kurtulup iyi ve istikrarlı düzenlerin kurulabilmesinde Platon için, aynı hedefe giden iki yol vardır: "Ya filozoflar kral olmalı ya da krallar filozof". Platon, kendisinin de, birinci yola uygun olarak, bir gün Atina'yı ya da herhangi bir Yunan sitesini yönetmek üzere çağrılacağını umutlar bekler.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Korporatizm, toplumda temel birim olarak birey ya da sınıfı gören görüşlere karşı olarak ortaya çıkmış ve bireyleri ait olduğu loncaya (meslek örgütlerine) göre sınıflayan bir görüştür. Fransız Devriminden sonra ortaya çıkan ve ilk kez İtalya'da Mussolini'nin iktidara gelmesiyle uygulanan bu sistem, farklı kesimlerin (işçi, işveren, çiftçi, bankacı) temsilcileri aracılığıyla karar alma sürecine katılması esasına dayanmaktadır.

(Cevap A)

2. Devlet, bir ülke üzerinde yaşayan insan topluluğunun üstün bir iktidara tabi olmak suretiyle oluşturduğu varlıktır. Ancak millet, ülke ve egemenlik unsurlarının birleşmesiyle oluşan devlet, kendini meydana getiren bu unsurların dışında ayrı bir tüzel kişi olarak kabul edilmektedir. Buna göre A, B, C, D seçeneklerinde verilenler devletin temel özellikleri arasındadır.

(Cevap E)

3. Hukuk kuralları yürürlüğe girmelerinden itibaren sonuç doğururlar. Bunun anlamı, ilkesel olarak hukuk kurallarının ancak yürürlüğe girdikten sonra meydana gelen olaylara uygulanmasıdır. Buna "geçmişe etkili olmama ilkesi" adı verilir.

(Cevap B)

4. Anayasa, bir devletin yapısını, kuruluşunu, iktidarın devrini ve devlet iktidarı karşısında bireylerin hak ve özgürlüklerini düzenleyen en temel normdur. Diğer tüm normlar anayasaya bağlı kalmak ve uygun olmak zorundadır. Bu durum da anayasayı normlar hiyerarşisinin en üst basamağına çıkarmaktadır.

(Cevap D)

5. 1921 Anayasası'nda meclis hükümeti sistemi benimsenmiştir. Bu sistemle yasama, yürütme yetkileri ve anayasada belirtilmemekle birlikte yargı yetkileri mecliste toplanmıştı. Bakanların tek tek meclis tarafından oy çokluğuyla belirlenmesine dayanan bu sistem, kararların hızlı alınması gibi avantajlara sahip olmakla birlikte, hükümet bunalımlarına sebep olmak gibi dezavantajlara da sahipti.

(Cevap A)

6. Devlet yönetiminde tüm gücün tek elde toplandığı yönetim biçimine "mutlak monarşi" (mutlakiyet) denmektedir. Bu tür sistemlerde egemenliğin kaynağı kral, padişah, prens, sultan gibi unvanlarla anılan kişidir. Yasama, yürütme, yargı yetkilerinin tamamı bu kişiye bağlıdır.

(Cevap A)

7. Parlamenter rejim, yürütme organının yasamadan kaynaklandığı ve ona karşı siyasal sorumluluk içinde olduğu hükümet sistemidir.

(Cevap B)

8. Devlet fonksiyonlarının şekli ve organik ölçüte göre tasnifini savunan düşünür Fransız anayasa hukukçusu Raymond Carré de Malberg'dir. Malberg, devletin hukuki işlemlerini, bu işlemleri ifa eden organa ve yapılış şekillerine göre sınıflandırmaktadır.

(Cevap D)

9. Tabii hukuk öğretisi, anayasalcılığı teşvik eden en önemli faktörlerdendir. Tabii hukuk, bir ülkede belirli bir devrede yürürlükte olan hukuk kurallarının üstünde yer aldığı, insan tabiatında saklı olduğu, toplumun o günkü meselelerine en uygun ve en adil çözümleri önerdiği ileri sürülen, olanı değil olması gerekeni gösteren, bu nedenle pozitif hukuk kuralları üstünde yönetici bir rol oynayan hukuktur.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

10. Tali iktidar, bir anayasayı yine o anayasada öngörülmüş usullerle değiştirme iktidarıdır. Bu yolla anayasanın değiştirilemez maddeleri hariç tüm maddeleri değiştirilebilmektedir. Ancak devlet biçimine ilişkin hükümler değiştirilemez maddeler içinde olduğundan bu hükümlerin tali iktidar yoluyla değiştirilmesi yasaktır.

(Cevap D)

11. Merkezi yönetim, yönetme, denetleme ve işletme bakımından yetkinin bir yerde toplandığı yönetim tarzıdır. Merkezi yönetimin üstlendiği kamu hizmetleri merkez ve taşra kuruluşları görevlilerince yerine getirilir. Yani taşra kuruluşlarının özerk bir statüsü yoktur, bu kuruluşlar da merkezden yönetimin organları arasındadır.

(Cevap B)

12. Devletin mutlak iktidarının bireylerin özgürlükleri lehine sınırlandırıldığı devlet, Anayasal devlet olarak tanımlanmaktadır. Anayasalcılık akımının kökeninde yatan bu ilkeyi gerçekleştirecek araç olarak ise "kuvvetler ayrılığı" görülmüştür.

(Cevap D)

13. Yerel yönetim, topluma sunulacak hizmetlerin bir bölümünün devletin merkezi idare teşkilatı içinde yer almayan ve merkezi idare hiyerarşisine dâhil olmayan kamu tüzel kişileri tarafından yürütülmesidir. Yerel yönetimler ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği bir yetkiyle kurulabilirler.

(Cevap C)

14. Osmanlı Dönemi Siyasi Partileri; Yeni Osmanlılar Cemiyeti, Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti, İttihad-ı Osmani Cemiyeti, Teşebbüs-i Şahsi ve Adem-i Merkeziyet Cemiyeti, Vatan ve Hürriyet Cemiyeti, Osmanlı Ahrar Fırkası, Ahali Fırkası, Osmanlı Sosyalist Fırkası ve Hürriyet ve İtilaf Fırkası gibi partiler yer almıştır. Cumhuriyet Dönemi Siyasi Partiler; Cumhuriyet Halk Partisi, Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, Serbest Cumhuriyet Fırkası, Ahali Cumhuriyet Fırkası, Demokrat Parti, Millet Partisi, Serbest Demokrat Parti, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi, Milli Nizam Partisi ve Türkiye İşçi Partisi gibi partiler Cumhuriyet döneminde kurulmuştur.

(Cevap E)

15. İktidar olma amacı gütmeyen ancak siyasal iktidarın karar alma sürecine etki eden ve ortak çıkarlara sahip gruplara "Baskı Grubu" denir. Baskı gruplarının siyaseti etkileme yöntemlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- Lobicilik
- Propaganda
- Tehdit
- Para yardımı
- Grev, boykot ve gösteriler

(Cevap B)

16. Çağdaş siyaset biliminin öncülerinden kabul edilen Fransız düşünürü Montesquieu, güçler ayrılığı ilkesini savunmuş ve olaylar arasındaki zorunlu ilişkileri incelemiş, olması gerekenden çok olanlarla ilgilenmiştir. *Kanunların Ruhu Üzerine* adlı kitabında bir ülkede uygulanan yasaların arka planını ortaya çıkarmaya ve niçin aynı yasaların farklı toplumlarda farklı sonuçlar verdiğini açıklamaya çalışmıştır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Lobicilik faaliyetinde siyasal sürece etki etmek isteyen baskı grupları, çeşitli araştırma raporu ve dosyalar sunarak kendi düşüncelerinin doğruluğunu siyasal süreçteki kişilere doğrudan doğruya anlatmaya çalışırlar. Propaganda da ise görüş ve düşüncenin abartma ve çarpıtma gibi yöntemlerle kamuoyuna benimsetilmesi ve bu yolla siyasal süreci etkilemek amacı güdülür.

(Cevap B)

2. **Genel oy:** Irk, cinsiyet, öğretim gibi unsurların dikkate alınmadan bütün herkesin oy kullanma hakkına sahip olması "Genel oy" ilkesiyle sağlanır.

Eşit oy: Herkesin bir tek oy kullanma hakkına sahip olmasıdır.

Gizli oy: Kişilerin oylarını hiçbir baskı altında kalmadan, gizli bir şekilde kullanması. Ülkemizde 1950 seçimleri ile beraber "gizli oy açık tasnif" ilkesi uygulanmaya başlandı.

(Cevap C)

3. Kişilerin seçme yeterliliğinin belirlenmesinde uygulanan ilkeler şunlardır;

- Vatandaşlık
- Yaş
- Kısıtlı olmamak (Akıl sağlığının yerinde olması)
- Kamu hizmetlerinden mahrum olmamak (Hükümlüler). Silahaltında bulunan er, erbaş ve askeri öğrenciler oy kullanamaz.
- Seçmen kütüğüne kayıtlı olmak.

Eğitim, cinsiyet, vergi ve ırk gibi kişinin durumunu belirleyen hususlar seçme yeterliliğinde uygulanan ilkeler arasında yer almaz.

(Cevap D)

4. Halkın aracı kullanmadan doğrudan doğruya kendi temsilcilerini seçtiği seçim yöntemi "tek dereceli seçim yöntemi"dir. Halkın aracı kullanarak temsilcilerini seçtirmesi "iki dereceli (dolaylı) seçim yöntemi"dir.

(Cevap A)

5. John Locke erken dönem liberalizminin gelişiminde anahtar bir düşünürdür. Yaşam ve mülkiyet hakları ile özgürlüğü doğal haklar olarak telakki etmesi onu liberalizmin tarihi gelişimi içinde ayrıcalıklı bir yere oturtmuştur.

(Cevap A)

6. 1469-1527 yılları arasında İtalya'da yaşamış olan Machiavelli yazdığı "*Prens*" adlı eseriyle siyaset biliminin kurucusu olarak kabul edilir. Machiavelli bu eserinde İtalya'nın siyasal birliğini nasıl sağlayacağı sorununa çözüm önerileri getirirken, bir devletin farklı bir ülkede kalıcı olmasının nasıl sağlanacağı ile ilgili öneriler sunmuştur.

(Cevap A)

7. TBMM genel oyla seçilen 600 milletvekilinden oluşur, barajlı (ulusal baraj %10) nispi temsil sistemi ve tek dereceli seçim yöntemi (halk temsilcilerini aracı olmadan doğrudan seçer) uygulanır. Cumhurbaşkanlığı ve milletvekili genel seçimleri aynı gün yapılır. Halkın doğrudan yönetime katılarak iktidar yetkisini kullanması "doğrudan demokrasi" modelidir.

(Cevap E)

8. Liberalizmin öğeleri şunlardır:

- Bireycilik
- Özgürlük
- Akıl
- Eşitlik
- Hoşgörü
- Rıza
- Sınırlı hükümet

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

9. Emile Durkheim'in kariyer çizgisinde din epey yer tutar. Özellikle küçük ölçekli, geleneksel toplumlardaki din olgusunu inceleyen Durkheim, *Dinsel Hayatin İlk Biçimleri* adıyla din sosyolojisi alanında en etkili çalışmayı yayınladı.

- Dini esas olarak toplumsal eşitsizliklere ya da güç ilişkilerine bağlamaz; onu toplumdaki kurumların niteliğiyle bir arada değerlendirir.
- Durkheim dini, kutsal olan ile dindışı arasına bir ayrım koyarak tanımlar.
- Durkheim'e göre, totem, grubun ya da topluluğun temel değerlerini temsil eder.
- Durkheim, dinlerin sadece bir inanç sorunu olmadığını özellikle vurgular. Bütün dinler, düzenli olarak yapılan törenler ile ayinleri içerir, bu esnada da aynı inanıştaki kişiler bir araya gelirler.
- Durkheim'e göre, küçük geleneksel toplumlarda din yaşamın her alanına nüfuz eder.

(Cevap E)

10. Otorite ilişkileri, hiyerarşik bir mantığa dayanır. Bu mantığın işleyişine göre farklı otorite tiplerini, Max Weber sınıflandırmıştır.

Tip	İşleyiş	Örnek
Geleneksel	Gelenek ve alışkanlıklar	Monarşi
Karizmatik	Lidere kayıtsız bağlılık	Devrimci lider
Hukuki-Rasyonel	Kurallar ve prosedürler	Bürokrasi

Geleneksel otorite tipinde, yönetenler otoritelerini tesis etmek için özel bir çaba göstermezler. İtaat, doğal düzenin bir parçası olarak talep edilir. Karizmatik otorite; Weber'in sınıflandırmasında ikinci basamaktır. Kitlelerin liderlere atfettikleri olağanüstü özellikler ve ona duydukları bağlılık, liderlerin nasıl algılandığı ile ilgilidir. Hukuki – rasyonel otorite ise karizmatik otoritenin karşıtıdır. İtaat kişilere değil, ilkelere ve kurallara yöneliktir. Hukuki – rasyonel otorite, Weber'in belirttiği üzere, modern toplumlara özgü bir otorite tipidir.

(Cevap B)

11. Parti sisteminde oynaklık; iki seçim arasında partilerin oylarında meydana gelen değişimleri ifade eder ve oynaklık katsayısı, iki seçim arasındaki artı veya eksi yönde oy değişimlerinin toplamının yarısı olarak hesaplanır. 1961 sonrasını inceleyen bir kısım yazarlar, oynaklığı bu dönemdeki Türk parti sisteminin, parçalanma ve kutuplaşma ile birlikte, üç niteliğinden, hatta hastalığından biri olarak vasıflandırmışlardır.

(Cevap B)

12. Kitle partilerinin özelliklerine ilişkin B, C, D ve E'deki ifadeler doğrudur. Ancak kitle partilerinin temel örgüt birimi "ocak"lara dayanır. Komiteler, kadro partilerinin temel örgüt birimidir.

(Cevap A)

13. ABD'nin siyasi kimliğinde Kongre, Temsilciler Meclisi ile Senato'dan oluşur.

(Cevap B)

14. Liberalizmde devlet, dış ve iç güvenlik, asayiş ve adalet hizmetlerini yerine getirmek üzere insanoğlu tarafından oluşturulmuş sınırlı bir araç olarak tanımlanmaktadır. Marksizmde ise devlet burjuvazinin elinde onun çıkarlarına hizmet eden ve işçi sınıfının devrim yapmasını engelleyen bir baskı aygıtı olarak nitelenmektedir.

(Cevap D)

15. Meksika, başkanlık sistemi ile yönetilen ülkelerden biridir. Fransa, Portekiz, Rusya Federasyonu, Romanya, Polonya, Bulgaristan, Finlandiya ve Kırgızistan yarı başkanlık ile yönetilen ülkelerden bazılarıdır.

(Cevap A)

16. A, B, C ve E seçeneklerinde verilenler demokratik bir yönetim için olması gereken özelliklerdendir. Fakat demokrasilerde kuvvetler ayrılığı ilkesi geçerlidir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Aristo, "*Politika*" adlı eserinde siyaset bilimini üstün bilim olarak kabul etmiştir. Bu sebeple Aristo siyaset biliminin kurucusu olarak kabul edilir.

(Cevap B)

2. Serbest piyasa ekonomisini savunan Liberalizm, 1789 Fransız İhtilali ile birlikte büyük taraftar bulmaya başlamıştır. John Locke ve Montesquieu ise liberalizmin en önde gelen savunucularındandır. Saint Simon ise ütopik sosyalizmin savunucuları arasındadır.

(Cevap D)

3. Nispi seçim sistemlerinde her parti, aldığı oy oranında mecliste temsil hakkı etmektedir. Çoğunluk oylarıyla meclise girilmesi diğer oyların boşa gitmesi anlamına geldiği için bu seçim sistemi geliştirilmiştir. Mevcut düşüncelerin meclise yansımasını mümkün kılması bu sistemin olumlu yönünü oluştururken; sık sık hükümet bunalımlarına yol açması sistemin olumsuz yönünü oluşturmaktadır.

(Cevap C)

4. Başkanlık sistemi ile ilgili "C" seçeneğinde verilen yargı yanlıştır. Çünkü başkanlık siteminde yasama ve yürütme organı arasında keskin bir ayrım vardır. Meclis başkanı düşüremediği gibi başkan da yasama feshedemez veya görev süresini kısaltamaz. Başkanın meclis karşısındaki tek üstünlüğü gönderilen yasaları veto etme hakkına sahip olmasıdır. Ancak meclisinde belirli çoğunlukla yasayı çıkarma hakkı vardır.

(Cevap C)

5. 1921 Anayasası, 20 Ocak 1921'de I. TBMM tarafından kabul edilmiştir ve ilk anayasamız olma özelliği taşır. 24 Maddeden oluşan kısa ve öz bir anayasadır. Ayrıca 1921 Anayasası temel hak ve özgürlüklere yer vermeyen tek anayasadır.

(Cevap A)

6. Milletvekili Seçimi Kanunu "genel baraj" adı altında ülke çapında uygulanacak bir baraj getirmiştir. Bu Kanuna göre, genel seçimlerde ülke genelinde, ara seçimlerde ise seçim yapılan çevrelerin tümünde, geçerli oyların yüzde 10'unu geçemeyen partiler milletvekili çıkaramazlar. Buna göre yüzde onluk seçim barajı genel seçim ve ara seçimde uygulanmaktadır. Siyasi partilerin genel barajı aşıp aşamadığı, her partinin Türkiye genelinde aldığı geçerli oy sayısının, Türkiye genelindeki geçerli oy toplamına bölünmesi suretiyle tespit edilmektedir.

(Cevap C)

7. Parçada 19. yüzyıl muhafazakârlığının ilkeleri üzerine oturan neomuhafazakarlık ideolojisinden bahsedilmektir. Neomuha-fazakarlıkta otorite, kültürel değerlere bağlılığı toplumsal istikrarı ve toplum içinde saygıyı ve disiplini sağlayacak bir güç olarak görülür. Bu ideoloji özgürlükçü düşüncelere çok kültürlü ve çok dinli toplumsal yapılara kaygıyla bakar.

(Cevap A)

8. Soru kökünde bahsedilen ideoloji anarşizm'dir. Aydınlanma çağının ürünü olan Anarşizm ideolojisi, insanın varlığını kısıtlayan her türlü otoritenin karşısındadır. Kurulmasını istediği sosyal düzen ise aşağıdan yukarıya örgütlenen barış ve uyum ilkeleri temelinde sömürünün olmadığı işbirliğinin hâkim olduğu bir düzendir.

(Cevap C)

9. Vergi hukukunun temel ilkelerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- Vergide kanunilik ilkesi
- Vergide açıklık ilkesi
- Vergide kesinlik İlkesi
- Vergide adalet ilkesi
- Vergide genellik ilkesi
- Vergide uygunluk İlkesi
- Vergide verimlilik (ekonomiklik) ilkesi

Buna göre verilen seçeneklerin hepside vergi hukukunun ilkeleri arasındadır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

10. 1980'lere kadar ciddi bir yeniden yapılanmanın gerçekleşmediği Türkiye'de Turgut Özal ülkeyi kalkındırmak için ekonomik, siyasi, kültürel ve toplumsal alanlarda liberalizmi hayata geçirmeye çalışmıştır. ABD'nin istediği "Haşhaş ekiminin yasaklanması" ise 26 Mart - 11 Aralık 1971 tarihleri arasında başbakanlık görevini üstlenen Nihat Erim hükümeti tarafından yapılmıştır.

(Cevap A)

11. Her ikisi de Fransa'da gerçekleşen 1830 ve 1848 ihtilalleri sonunda Liberal ve Sosyalist akımlar güçlenmiştir. Fransa'da gerçekleşen ve diğer İtalya, Prusya Hollanda ve Belçika' gibi Avrupa ülkelerinde de kendini gösteren bu devrimler sonucunda Anayasal istekler artmış ve krallar uyruklarına bir takım haklar ve imtiyazlar vermek zorunda kalmışlardır. Mutlak rejimler ise ya meşrutiyete dönüşmüş ya da büyük oranda yıpranmışlardır.

(Cevap C)

12. Fransa'da devrimi hazırlayan şartlara baktığımızda XVIII. yüzyıl Aydınlanma düşünürlerinin etkisini görürüz. Bu düşünürler, mutlakıyetçi yönetim anlayışına karşı düşünsel bir mücadele yürütmüşler, Fransa'nın sınıflı yapısını, kurumlarını ve krallarını incelemişlerdir. Kralın yetkilerinin sınırlandırılmasını ve özgür bir yönetimin kurulmasını isteyen bu düşünürler arasında Montesquieu, Jean-Jacques Rousseau, Diderot, Voltaire gibi isimler vardır. Ancak James Watt İngiltere'de buhar makinesini icat eden bilim insanıdır. Onun çalışmaları Fransız devrimine değil sanayi devrimine etki etmiştir.

(Cevap C)

13. Meşrutiyet kelimesi "şart" kelimesinden türetilmiştir. Monarşinin yetkilerinin bir anayasa ile sınırlandırılması anlamına gelmektedir. Osmanlı Devleti 1876 yılından sonra meşruti rejimi uygulamaya başlamıştır. Günümüzde İngiltere'de en ileri biçimde uygulanmaktadır.

(Cevap A)

14. Soru kökünde totaliter sistemlerin tanımı verilmiştir. Bu tür sistemlerde hukuk devleti anlayışı gelişmediğinden siyasi iktidar eylem ve işlemlerinden ötürü sorumlu değildir. Siyasi iktidarın sorumsuzluğu insan hakları ihtilallerinin, yolsuzlukların ve suistimallerin de önünü açmaktadır. Totaliter rejimler belli ilke ve kurallar üzerine oturmadığından yönetim mekanizması yöneticilerin tasarruflarına göre ekil almaktadır.

(Cevap D)

15. İngiltere'de sosyolog Anthony Giddens tarafından geliştirilen ve İşçi Partisi'ne bir yol haritası oluşturan Üçüncü Yol, liberal ekonomi anlayışı ile sosyal demokrat sosyal devlet anlayışını sentezleyen bir düşünce biçimidir.

(Cevap B)

16. Hobbes, Locke ve Rousseau tarafından geliştirilen toplumsal sözleşme kuramı, birey ve devlet ilişkilerinde zımni bir sözleşmeyi öngörür. Karşılıklı rızaya dayanan bu anlaşmaya göre, bireyler kendi güvenliklerini ve temel haklarını koruması kaydıyla, özgürlüklerinin bir kısmından feragat etmeye ve devletin belirlediği genel kurallara uymaya rıza gösterirler.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Fransa'da yasama organı Milli Meclis ve Senato'dan oluşur.

(Cevap C)

2. Soru öncülünde egemenlik kavramına ilişkin bazı düşünürlerin görüş ve çalışmaları verilmiştir. Doğru eşleştirme A seçeneğinde verilmiştir.

(Cevap A)

3. İdeolojiye atfedilen anlamlar üç başlıkta toplanabilir;

I. Dünyayı anlama ve kavrama yöntemi,

II. Dünyayı çözümleme ve düzenleme söylemi,

III. Dünyayı değiştirme misyonu

(Cevap E)

4. İdeoloji kavramını 18. yy. sonlarında, siyaset literatürüne armağan eden Fransız düşünür Destutt de Tracy'dir. İdeoloji kavramı, insan düşüncesini Tanrı düşüncesinden ayırmak için kullanılan "idea" ile, pozitif bilimleri ifade etmek için kullanılan "logy" kelimelerinin birleştirilmesi sonucunda ortaya çıkmıştır. Buna göre ideoloji, insanların bilimsel olarak ortaya koydukları fikir bütünlüğünü ve düşünce bilimini anlatır.

(Cevap B)

5. *Pens* adlı eserinde Machiavelli kuvvete dayalı ulusal devlet düşüncesini savunur.

(Cevap B)

6. Francis Bacon, insanın hakikate ulaşmasını engelleyen düşünce modellerine "idol" der. Bacon, idoller doktrini olarak adlandırılan kuramında dört idolden bahseder.

I. Hakikate ulaşma konusunda tüm insanlarda olan yetersizlik durumunu anlatmak için – kabile idolleri

II. İnsanların izole olmuşluğuna ve dünyayı yalnızca kendi konumlarından hareketle anlamlandırmaları için – mağara idolleri

III. Dilsel belirsizlikler nedeniyle iletişim alanında ortaya çıkan yanlış anlamalara gönderme yapmak için – çarşı-pazar idolleri

IV. Otorite ve geleneklerin akıl üzerindeki olumsuz etkileri için – tiyatro idolleri

(Cevap D)

7. Bir ideolojiden bahsetmek için şu unsurların var olması gerekir; kitle, ideolog, iletişim ve ilke. Devlet desteği ise ideolojinin unsurları arasında yer almaz.

(Cevap A)

8. Parçadaki ilk boşluğa *Devletin Altı Kitabı* ismi gelmelidir. Bu kitap Jean Bodin'e aittir.

(Cevap C)

9. Soru öncülünde John Locke'ye ait bilgiler verilmiştir. Locke, 17. yy. da baskıcı görüşlere ağır darbe indiren liberalizmin öncüsüdür. Locke, insanın vazgeçilmez doğal haklara sahip olduğunu ve siyasal düzenin amacının hürriyeti güvence altına almakta başka bir şey olmadığını savunmuştur. Locke'nin sisteminde otorite değil, özgürlük esastır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

10. Birçok çağdaş liberal Hume'u liberalizmin kurucusu olarak görür. Özellikle akıl ve bilgi kuramının etkisini dile getirirler. Hume, aklın mutlak olmadığını sınırlı bir güce sahip olduğunu savunur ve olguların müşahedesi ve tahlilinin bilimsel çalışmalarda ölçüt alınması gerektiğini söyler. İnsan aklının sınırlılığını bilgi teorisinin başına koyar. Olguların hakkında bilgiye ancak deneyim ve gözlem ile ulaşılabileceğini söyler. Bu onu Ampirizme yaklaştırır.

(Cevap E)

11. Soru öncülündeki parçada yer alan ilk boşluğa "ampirik çalışma", ikinci boşluk ise "teorik çalışma" kavramları ile doldurulur.

(Cevap C)

12. Yarı-başkanlık sistemi başkanlık sistemi ve parlamenter sistem kırması karma modeldir. Anavatanı Fransa'dır. Mucidi ise Fransız Gauller'dir.

(Cevap C)

13. 2008 yılında ABD başkanlığına seçilen Obama ABD'nin ilk siyasi başkanıdır.

(Cevap D)

14. Robert Dahl'a göre, siyasal katılmanın boyutları şunlardır;

- İlgi,
- Önemseme,
- Bilgi,
- Eylem

İlgi, siyasal olanı izlemeyi; önemseme, siyasal olaylara önem vermeyi; bilgi, olaylar ve sorunlar hakkında bilgi sahibi olmayı; eylem ise siyasal olaylara aktif olarak karışmayı ifade eder." Siyasal katılma denilince, hiç kuskusuz akla ilk, seçimlere katılma gelmektedir. Ancak bu sadece siyasal katılmanın bir boyutudur. Siyasal katılma, oy verme zamanları dışında da, birey hayatında mevcuttur. Hatta siyasal katılma kadar katılmama da bir siyasal davranıştır.

(Cevap A)

15. Aristo'nun siyasal düzenler sınıflandırmasına göre, siyasal iktidar "azınlığın adına" ve "iktidar sahiplerinin yararına" ise oligarşi hüküm sürmektedir.

		SİYASİ İKTİDAR NASIL KULLANILIYOR?	
		Herkesin yararına	İktidar sahiplerinin yararına
Siyasi iktidar kimin?	Bir kişinin	**Monarşi** (Krallık)	**Tiranlık** (Şahıs diktası)
	Azınlığın	**Aristokrasi** (Seçkinler düzeni)	**Oligarşi** (Zenginler diktası)
	Herkesin	**Politeia** (Çoğulcu cumhuriyet)	**Demokrasi** (Çoğunluğun diktası)

(Cevap C)

16. Yasanın özelliklerini açıklayan A. Thomas, aynı titizlikle kendi sınıflandırmasını da getirir ve yasaları dörde ayırır;

- Ölümsüz Yasa: Dünyanın tanrısal güç tarafından yönetildiğini, daha doğrusu tanrısal aklın tüm evrende egemen olduğunu ve her şeyi düzenlediğini kabul etmek, bu aklın kurallarının ölümsüz yasayı meydana getirdiğine inanmak.
- Doğal Yasa: Ölümsüz yasanın insan aklına yansımasıdır. Bu sayede insanoğlu iyi ile kötüyü ayırt eder, toplumn mutluluğu ve refahı için, ortak yarara yönelik gerekli düzenlemeleri yapar.
- İnsansı yasa (pozitif yasa): Doğal yasanın uygulamaya taşınması, yaptırıma bağlanarak toplumda geçerliliğin sağlanmasıdır. Bu niteliği ile toplumun ortak iyiliğini gözetme amacı taşır.
- Tanrısal Yasa: Doğal ve insansı yasaları tamamlayan, bize akıl yoluyla değil, inançla ulaşan tanrının kullarıdır ki, insan aklı zaten bu geniş ve mükemmel ilkeler bütününü kavramaya yetmez.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Referandum, doğrudan demokrasinin bir aracı olarak seçmenlere belirli bir devlet siyasası konusunda görüşlerini belirtmelerini sağlar. A, B, C ve E şıklarında referandumun sağladığı faydalara yer verilmiştir. Referandumun sakıncaları arasında ise siyasi kararları çok az eğitimli ve çok az deneyime sahip, medya ve diğer iletişim araçları ile kolay etkilenebilen kişilerin onayına sunulması, siyasetçilerin siyasi gündemi manipüle etmesini ve kendilerini sorumluluktan muaf tutmasını sağlar.

(Cevap D)

2. Siyasi partileri, çıkar gruplarından ve diğer sivil toplum kuruluşlarından ayıran en önemli özelliği, siyasal iktidarı ele geçirmeyi amaçlamalarıdır. Baskı gruplarının özellikleri arasında, kamu politikasının kalitesini yükseltmesi, hükümet ile halk arasında iletişim kanalı kurmaları, halkın eylemliğini artırır, siyasi partilerin ihmal ettiği alanları dile getirmeleri sayılabilir.

(Cevap A)

3. Sofizm; MÖ 500'lü yıllarda birer bilgi kişi olarak kent kent gezerler ve para karşılığında insanlara ders verirlerdi. Bu hareketleri diğer filozoflar tarafından eleştiri konusu olmuştur. Sofistler, güzel konuşma ve insanları etkilemenin önemine inanırlar, herkese göre geçerli bir doğrunun bulunamayacağını iddia ederler, bilincin ve öznenin dış dünyadan etkilendiği ve şekillendiği inancına karşı çıkarlar.

(Cevap A)

4. Bürokrasinin ana fonksiyonu yasaları ve siyasaları uygulamaktır. Siyasi istikrara, kalıcı ve görevlerinde uzmanlaşmış olmaları katkı sağlar. Hükümetin ihtiyaç duyduğu danışmanlığın başlıca üreticisidir.

(Cevap E)

5. Epikürcülük; bir ahlâk felsefesidir. Epikür tarafından kurulmuş bir okuldur. Bu okulun temel düşüncesi insan istek ve arzularının sınırlandırılması üzerinedir. Ancak sınırsız olanın insan ihtiyaçları değil, insanların istekleri olduğu belirtilir. Haz hayatın en önemli unsurlarından birisidir.

(Cevap B)

6. Alman yasama organı alt meclis ve üst meclisten oluşur.

(Cevap E)

7. İbn-i Haldun El-İber (Mukaddime) adlı eserinde, devleti insana benzeterek, insanın hayatı nasıl ki gelişme, duraklama ve gerileme aşamalarından oluşursa devletler de varlıklarını 3 nesil devam ettirir. Bedevî umran (göçebe) başkanlık sistemi ile yönetilir. Hadarî umran (yerleşik) ise hükümdarlıkla yönetilir. Ticaret, kişinin tabiatı ve ahlâkı üzerinde olumsuz etki yaparken, ilim ve zanaatlarla uğraşanların olumlu etki yaptığını belirtir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

8. Çoğunluk sistemlerinin geleneksel olarak iki örneği vardır; ilki, İngiliz sistemi olarak bilinen dar bölge tek turlu çoğunluk sistemi, ikincisi ise Fransız sistemi olarak bilinen dar bölge iki turlu çoğunluk sistemidir.

(Cevap B)

9. Toplumun kolektif hedefler belirlemesini sağlamak, toplum içindeki farklı grupların taleplerini dile getirmek, siyasi eğitimin gelişmesine ve sosyalleşmeye katkı sağlamak, seçmenlerinin ve üyelerinin görüşlerini temsil etmek siyasi partilerin işlevleri arasında yer alır.

(Cevap D)

10. Klasik politik iktisatçılar gibi davranan Durkheim uzun dönemli sosyal değişim süreciyle ilgilenmiştir. Durkheim'e göre, toplumdaki belirleyici unsur, ortak inanç, değer ve normların soyut bir bütünü olan toplumsal bilinçtir.

(Cevap C)

11. Aristoteles; fakir çoğunluğun kendi sınıfsal çıkarı doğrultusunda siyasal iktidarı elinde bulundurduğu rejime demokrasiye eleştirel yaklaşım getirmiştir.

Platon; demokrasiyi, fakir ve cahillerin bilgili olanlar üzerine hükmetmesi olarak görüyordu.

(Cevap A)

12. Alman filozof Johann Gottfried Heider kültürel milliyetçiliğin önderi olarak nitelendirilir. Almanya'da romantik akımın gelişmesinde önemli bir etkiye sahiptir. Kültürel milliyetçilik ulusun ayrı bir medeniyet olarak yeniden yaratılmasına birincil vurgu yapar.

(Cevap B)

13. **Liberal milliyetçilik:** Her ulusun kendi kaderini tayin etme hakkına sahip olduğunu belirterek, ulus devletin yönetimin sınırlarının mümkün olduğu kadar ulusun sınırlarıyla çakıştığı bir devlet olarak tasvir eder.

Yayılmacı milliyetçilik ise, Liberal milliyetçiliğin antitezi niteliğindedir.

(Cevap A)

14. Güçler Ayrılığı İlkesi: Fransız düşünür Montesquieu tarafından geliştirilen güçler ayrılığı ilkesi demokratik devlet yönetimini düzenler. Güçler ayrılığı ilkesi devletin yasama, yürütme ve yargı erklerinden oluşmasını öngörür ve böylelikle iktidar kullanımı üzerine sınırlamalar getirir.

(Cevap C)

15. Platon'a göre ikinci en iyi devletin siyasal kurumaları; Halk Meclisi, Senato ya da Üç yüz Altmışlar Konseyi, Yasa Bekçileri (Koruyucuları) Kurulu, Şafak Konseyi ve memurluklardır.

(Cevap D)

16. Platon Devlet Adamı eserinde ise altı farklı yönetim şekli belirlemiştir. Bir kişinin yönetimi olan monarşi ve tiranlık, azınlığın yönetimi olan aristokrasi ve oligarşi, çokluğun yönetimi olan yasalı ve yasasız demokrasi. Platon hukuka uygun yönetimler arasında monarşinin en iyi, demokrasinin ise en kötü olduğunu belirtir. Ancak bu yönetim şekilleri keyfi olarak ele alınırsa demokrasi daha az yararlı, tiranlık ise en kötüsü olarak değerlendirilir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Kanunların Anayasaya aykırı olmaması hükmü Anayasa'nın üstünlüğü ilkesiyle doğrudan ilgilidir. Anayasamızın 11. maddesine göre; Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır. Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.

(Cevap A)

2. Liberalizm, devletin küçültülmesini ve ekonomiye müdahalede bulunmamasını savunan bir ideolojidir. Birey merkezli bir ideoloji olan liberalizmin öğeleri arasında özgürlük, akıl, fırsat eşitliği, sınırlı hükümet, bireyin rızası vs gibi faktörler gösterilebilir.

(Cevap E)

3. Aydınlanma çağının ürünü olan Anarşizm, başta devlet olmak üzere her türlü siyasi otoritenin kötü değil aynı zamanda gereksiz olduğunu savunan bir düşünce akımıdır. Anarşizm devleti düzensizliğin ilacı değil bilakis çatışma, huzursuzluk ve şiddetin nedeni olarak görmektedir.

(Cevap A)

4. 1215 yılında İngiltere'de ilan edilen ve Kral ile feodal lortlar arasında yapılan Magna Carta, demokrasinin ilk tarihi dayanağı olarak kabul edilmektedir. Bu belge ile Avrupa'da ilk kez bir kralın yetkileri sınırlandırılmıştır. Demokrasinin en önemli öğesi olan Hukukun üstünlüğü ilkesi ilk kez vurgulanmıştır.

(Cevap E)

5. Devleti, egemen sınıfın işçi sınıfının emeğini sömüren siyasal bir örgüt olarak tanımlayan yaklaşım Marksizm'dir. Bu yaklaşıma göre devlet, egemen sınıfın baskı aracıdır.

(Cevap D)

6. 1982 Anayasası'nın 7. maddesi yasama yetkisinin devredilmez olduğuna hüküm getirmiştir.

(Cevap B)

7. Yarı başkanlık sistemi, başbakanlık sistemi ile parlamenter sistemin bazı unsurlarını birleştiren bir ara rejimdir. Rusya, Fransa, Portekiz bu sistemin uygulandığı ülkeler arasındadır.

(Cevap C)

8. Federal devlet, ayrı ayrı parlamentoları, yerel hükümetleri ve anayasaları olan, içişlerinde bağımsız dış işlerinde merkeze bağlı eyaletlerden oluşan devlet yapılanmasıdır. ABD, Almanya, Kanada, Avusturya, İsviçre, Hindistan bu türden devlet yapılanmasının olduğu ülkelerdir. İtalya, Türkiye, İspanya, Yunanistan ise üniter yapılı devletlerdir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

9. "*Bırakınız yapsınlar – Bırakınız geçsinler* (Laissez-faire et Laissez-passer)" bireyleri kendi haline bırakın, malların serbest dolaşmasına izin verin. Bu slogan fizyokratlar tarafından, devletin ekonomiyi kendi haline bıraktığında ekonominin en iyi şekilde işleyeceği ve doğal dengeye varacağı yönündeki doktrinlerinin temelini oluşturur.

(Cevap A)

10.
- **Meritokrasi (Liyakat Sistemi):** Hünerli olanlar tarafından yönetim
- **Poliarşi (Çokların yönetimi):** Genellikle modern temsili demokrasinin kuramlarına ve siyasi sürecine atıfla kullanılır.
- **Perestroika:** Kelime anlamı olarak yeniden yapılanma anlamındadır. Sovyet sistemini, komünist bir çerçevede liberalleştirme ve demokratikleştirme çabasını ifade eder.

(Cevap A)

11. Siyasi egemenliğin merkezi hükümet ile yerel birimler arasında paylaştırıldığı sisteme federalizm denir. Federalizm, merkezi yönetim ile federasyonun kurucu birimleri (federe devletler, eyaletler) arasında anayasayla güvence altına alınmış yerel düzeyde bir yetki paylaşımını öngörmektedir.

(Cevap E)

12. Siyasal parti, benzer siyasi görüşlere sahip bireylerin ülke yönetiminde söz sahibi olmak üzere kurduğu örgütlenmelerdir. Modern anlamdaki siyasal partiler, 1789 Fransız İhtilali'nden sonra ortaya çıkmıştır. Bu sebeple 15. ve 16. yüzyıllarda yapılan coğrafi keşiflerin siyasal partilerin oluşumu ve gelişimine katkısı olmamıştır.

(Cevap E)

13. Devleti sınırlamaya ve hukukla bağlamaya yönelik çabalar anayasalcılık hareketi olarak tanımlanmaktadır. Modern çağın ürünü olarak ortaya çıkan anayasalcılık hareketi, devlet iktidarının kurallarla sınırlanmasıyla siyasi iktidarın keyfi yönetiminin önlenebileceği fikrinden doğmuştur.

(Cevap C)

14. İngiltere'nin siyasi kimliğinde alt yasama organı Avam Kamarası ikin üst yasama organı Lordlar Kamarası'dır.

(Cevap B)

15. 7 Ocak 1946'da dörtlü önergenin sahipleri, Celal Bayar'ın liderliğinde Demokrat Parti'yi resmen kurdular. Kuruluş dilekçesinin hükümete verilmesinden önce Bayar, partinin programını onayı için İsmet İnönü'ye sundu. İnönü, üç konuda duyarlı olduğunu belirtti: (II) Devletin laik niteliğinin korunması, (III) Dış politika ve (IV) İlköğretimin yaygınlaşması. Celal Bayar, bu konularda mutabık olduklarını ifade edince İnönü onayını vermekte tereddüt etmedi.

(Cevap A)

16. Platon, devletin kökeni hakkındaki görüşünü biyolojik temellere dayandırmış, biyolojik kuramı savunmuştur. Buna göre; devlet, insanların bir araya gelerek kendi iradeleri ile kurdukları bir kurum olmayıp, doğal ve biyolojik yasalara göre kendiliğinden ortaya çıkan bir organizmadır.

"Devlet" adlı yapıtında, Platon, "toplum bir tek insandan daha büyük birşeydir" diyerek insan ile toplum arasında bir paralellik kurar.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Sosyolojide, ekonomik düzenin farklı yönlerine odaklanan üç farklı yaklaşım söz konusudur. Bunlar Fonksiyonalizm, Çatışmacı Yaklaşım ve Sembolik Etkileşim Yaklaşımı'dır.

(Cevap E)

2. Bireyin topluluğun değerlerini ve normlarını öğrenme ve içselleştirme süreci, toplumsallaşma kavramıyla ifade edilir. Önce ailede başlayan toplumsallaşma süreci eğitim kurumları ile gelişmeye devam eder.

(Cevap D)

3. Aile kurumu farklı sosyolojik yaklaşımlar tarafından farklı şekillerde ve düzeylerde kavramsallaştırılmaktadır. İşlevselci yaklaşım, feminist yaklaşım ve çatışmacı yaklaşım makro düzeydeki temel yaklaşımlardır. İşlevselci yaklaşımın en önemli ismi Talcott Parsons'tur. İşlevselci yaklaşım toplumsal sürekliliği odağa almaktadır. Bu yaklaşıma göre ailenin iki temel işlevi vardır. Birincisi toplumsallaşma ikincisi ise kişiliğin dengelenmesidir. III. seçenekte verilen ifade ise çatışmacı yaklaşımın görüşleri arasındadır.

(Cevap D)

4. Politik bilimler, devletin ve iktidarın işleyişini bilimsel yöntemlerle çözümlemeyi amaçlayan bilimlerdir. Devlet ile devletin işlemesini sağlayan organlar ve kurumlar politik bilimlerin temel konusudur. Devlet işlerliğini iktidarı kullanarak sağladığı için iktidar olgusu ve vatandaşların iktidar karşısındaki konumları da politik bilimlerin kapsamına girmektedir.

(Cevap E)

5. Politika bilimi alanında benzer olaylar, aradaki benzerlik ne kadar büyük olursa olsun, doğa bilimlerindeki deneyler yerine geçmeyip ancak deneyimler (tecrübeler) olarak ve yeni koşullar her daim göz önünde tutularak değerlendirilir. Buna göre yalnızca A seçeneğinde verilen ifade doğrudur.

(Cevap A)

6. Toplumsal tabakalaşma insanlık tarihinin ilk aşamalarından beri farklı şekillerde görülen bir gerçekliktir. Bu anlamda 4 farklı toplumsal tabakalaşma sisteminden bahsetmek mümkündür.

Bunlar:

- Kölelik sistemi
- Kast sistemi
- Feodalitede görülen ve toprak mülkiyetine dayalı sistem
- Sosyal sınıflar

(Cevap B)

7. Bilgi ve bilme eylemi, özne ile nesne arasında algılama aracılığıyla kurulan bir ilişki sonucu elde edilen ve öznenin düşünme süreci ve birikimleriyle değerlendirilen şey olarak nitelendirilebilir. Bilgi çeşitlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- Bilimsel bilgi
- Teknik bilgi
- Gündelik bilgi
- Dinsel bilgi
- Sanat yoluyla edinilen bilgi

(Cevap C)

8. Soru kökünde "yöntem" kavramının tanımı verilmiştir. Belli bir hedefe uzanan yoldaki belli tutumlar ve davranış biçimleri, o hedefe erişmenin yöntemini oluşturur. Yöntem bütünüyle bir düşünme eylemi niteliğindedir. Yöntem düşüncesi, hedefe nasıl varılacağına ilişkin bir planın hazırlanmasını olanaklı kılar.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

9. Bilimsel bilgi, bilimsel yöntemlerin uygulanmasıyla Akılcılık ve kesinlik ilkelerini temel alan bilimsel bilgi, bize gözleme ve deneye dayanan, doğruluğu sınanabilir nesnel bilgiler kazandırır. Bilimsel bilginin doğruluğu bir kez kanıtlanarak bilimsellik niteliği kazanmış ise artık herkes için doğrudur yani öznel değildir.

(Cevap D)

10. Sosyal bilimlerin temel kavramları Kültür, ekonomi, din, Tarih, aile, siyaset, medya gibi temel toplumsal kurumlardır.

(Cevap C)

11. Gelenek, belirli bir topluluk içinde toplumsallaşma yoluyla bir kuşaktan diğerine aktarılan inanç, adet, davranış, değer, bilgi ve uzmanlık örüntüleridir. Gelenek kavramı dinamik bir kavramdır. Bugün ve geleceğe ilişkindir ve değişmeye açıktır.

(Cevap D)

12. Taylor, işin örgütlenmesi konusunda bilimsel yönetim anlayışını geliştirmiştir. Taylor örgütlere ilişkin çalışmalarını uygulamaya yönelik yapmıştır. Taylor'un bilimsel yönetim anlayışının temel noktaları şunlardır:

- Babadan kalma yönetim anlayışı yerine bilimsel yönetimin tesis edilmesi
- Bireycilik değil işbirliği
- Çatışma değil uyum
- Sınırlı üretim yerine maksimum üretim
- Her insanın etkinliğinin ve refahının maksimum düzeyde artırılması

Taylor'un bilimsel yönetim anlayışı kuramında "denge" adında bir başlık yoktur.

(Cevap C)

13. Emile Durkheim, sosyolojiyi bir disiplin haline getirmiş ve özellikle din sosyolojisi üzerine önemli çalışmalar yapmıştır. İşlevselci yaklaşımları formüle eden Fransız sosyologun, "Dini hayatın ilk biçimleri" isimli eseri din sosyolojisi alanında yazılmış en önemli kitapların başında gelmektedir.

(Cevap A)

14. Marx'ın din hakkındaki görüşleri onun toplumsal yapı hakkındaki görüşleri ile uyum içindedir. Marx'a göre dinin gerçek bir varlığı yoktur. Ona göre dine ilişkin her şey insan zihninin ürünüdür. Marx, dini egemen düzenin sürdürülebilmesi için kullanılan bir araç ve isyan noktasına gelebilecek insanları yatıştırabilecek bir afyon olarak görür. Dinsel düşünceyi ilkel zamanlardaki insanlık durumuna özgü bir cehalete bağlayan düşünür ise Auguste Comte'dir.

(Cevap D)

15. Gelenek, örf ve adet arasındaki sınırlar çok belirgin değildir. Adetler uzun bir zaman boyunca tekrar edilen, kurumsallaşmış toplumsal alışkanlıklardır. Adet, geleneğe benzer biçimde süreğenlik duygusu oluşturmakta ve geçmişi bugüne taşımaktadır. Ancak adetler daha az değer yüklüdür. Bu açıdan da gelenekler kadar etkin bir benimseme ve aktarım süreci geçirmezler. Örf ise toplumsal normlardır, bir toplumdaki ahlak ve terbiye standartlarını belirler. Bu nedenle toplum tarafından bir yandan benimsenirken bir yandan da ihmal edilir.

(Cevap E)

16. Bugün birçok insan aile denildiği zaman dar anlamda evli olan çiftlerin, evlenmemiş çocuklarıyla yaşadıkları yer olarak anlamaktadır. Bu ise aile türlerinden sadece birisidir. Sosyologlar bu aileye çekirdek aile demektedirler. Özellikle Amerika gibi gelişmiş toplumlarda bu aile 20. yy.'a kadar en yaygın aile biçimi olarak saptanmıştır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Taylor'un bilimsel yönetim anlayışının uygulamadaki temsilcisi Henry Ford'dur. Ford Taylor'un bilimsel yönetim anlayışından hareketle, kendi otomobil fabrikasında sipariş usulü üretimden seri üretime geçmiştir. Henry Ford'un 20. yüzyıla damgasını vuran kitle üretimi endüstri toplumunun şekillenmesinde oldukça etkili olmuştur.

(Cevap C)

2. Dinin toplumda nasıl bir işlevi olduğu, toplumsal olayları nasıl etkilediği ve toplumsal kurumlarla ne tür bir ilişki içinde olduğu düşünürler tarafından ele alınmış ve çeşitli yaklaşımlar ileri sürülmüştür. Durkheim ve Comte, dini, insanın kendi uydurmasıyla ortaya çıkmış bir olgu olarak kabul ederler. Dinlerin kökenine dair en çarpıcı görüşlerden birini de 19. yüzyıl filozoflarından Ludwig Feuerbach ortaya atmıştır. Ona göre Tanrı insan tarafından uydurulmuş bir olgudur. Ancak Comte'den farklı olarak Feuerbach, Tanrı fikrini bir ihtiyaç olarak görür.

(Cevap E)

3. Baskı grupları, belli kesim veya grupların taleplerini siyasal alana taşımayı amaçlayan genellikle sınırlı üye sayısına sahip örgütlerden oluşan siyasi aktörlerdir. Baskı gruplarının amacı iktidara gelmek değil; kendilerini ilgilendiren konularda siyasal iktidarı etkilemeye çalışmaktır.

(Cevap E)

4. Aile kurumu farklı sosyolojik yaklaşımlar tarafından farklı biçimlerde kavramsallaştırılmıştır. Bu konuda üç temel yaklaşım vardır. Bunlar İşlevselci, çatışmacı ve feminist yaklaşımdır. Çatışmacı yaklaşıma göre aile, özel mülkiyetin ortaya çıkmasıyla beraber mirasın güvenceye alınması amacıyla oluşmuştur. Bu yaklaşıma göre aile toplumsal çatışmaların hafifletilmesinde de önemli rol oynar.

(Cevap B)

5. Liberal demokrasi modern devletleri idare etmekte kullanılan siyasi rejim biçimlerinden biridir. Bu yaklaşımda demokrasi asıl değer olan özgürlükleri korumak için bulunabilen en iyi sistem olması sebebiyle değerlidir. Yönetilenlerin yönetime katılmaları, yönetilenlerin haklarının korunması, yasalar önünde eşitlik, sivil toplum örgütlerinin öne çıkması, yargı bağımsızlığı, temel hakların korunması, Liberal demokrasinin olmazsa olmazları arasındadır.

(Cevap A)

6. Sosyal bilgiler 20. Yüzyıl başlarında ABD 'de doğmuştur. ABD'ye farklı ülkelerden gelen göçmenlerin Amerikanlaştırılması ihtiyacı, ekonomik zorunluluklar, sanayileşmenin getirdiği sorunlar, sosyal bilgiler eğitimini zorunlu kılmıştır.

(Cevap A)

7. Soru kökünde Kültürel Emperyalizm, kavramının tanımı verilmiştir. Kültürel Emperyalizm, genel olarak yabancı bir kültürün değer ve alışkanlıklarını yerli bir kültür üzerinde yaymak için ekonomik ve siyasi güç kullanmasıdır. Günümüzde giyeceklerden yiyeceklere, filmlere, televizyona, müziğe ve mimarlığa yani yaşam alanımızın her yerinde kültürel emperyalizmin etkisini görmek mümkündür.

(Cevap D)

8. MÖ 460–377 yılları arasında yaşayan Hipokrat klinik gözlemi başlatan ilk kişidir. Bilindiği gibi Hipokrat bugün modern tıbbın da kurucusu olarak bilinir. Bir hekimlik okulu kuran Hipokrat batıl inançlar ve büyü ile yapılan iyileştirme yöntemlerini reddetmiştir. Günümüzde hekimlerin göreve başlarken ettikleri yemin onun adına ithaf edilir ve onun kurallarına dayanır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

9. Sosyal bilimler, sosyal dünyayı bilimsel yöntemler kullanarak inceleyen disiplinlerden oluşmaktadır. Ekonomi, Antropoloji gibi.. Sosyal bilimlerde amaç bilimsel bilgi üretmektir. Sosyal bilgiler bir disiplin değildir. İlköğretim düzeyinde disiplinler arası bir yaklaşımla oluşturulmuş öğretim programının adıdır.

(Cevap D)

10. Sosyal bilgiler ilköğretim düzeyinde disiplinler arası bir yaklaşımla oluşturulmuş öğretim programıdır. İçerik ve yöntem olarak sosyal bilimlerden beslenir. Sosyal bilgilerin amacı bilimsel bilgi üretmek değil vatandaşlık eğitimine katkıda bulunmaktır yani pedagojik amaçlar ön plandadır.

(Cevap E)

11. Sosyal Bilimler tarih, coğrafya, antropoloji, sosyoloji, ekonomi, hukuk, dil bilim, edebiyat, sanat tarihi gibi alanları kapsamaktadır. Jeoloji ise doğa bilimleri kapsamında yer alan bir disiplindir.

(Cevap B)

12. Sosyal bilimler toplumların sosyal yapısı, ekonomik özellikleri, inançları, hukuk anlayışı, kültürel ve siyasi yapısı, yaşadığı coğrafya gibi konuları inceler.

Bu incelemenin;

- yaşanan olaylar arasında ilişki kurmak
- bireyi toplumu ve dünyayı tanımak
- sosyal olaylara çözüm yolları aramak
- ideal insan yetiştirilmesine yardımcı olmak
- insanın ihtiyaç duyduğu bilgiyi geliştirmek

gibi amaçları vardır. Buna göre seçeneklerde verilen bilgilerin tamamı sosyal bilimlerin amaçlarına yöneliktir.

(Cevap E)

13. Kültür somut olarak gösterilebilen bir şey değil, bir soyutlamadır. Kültürü hayatın içinde somut olarak işaret etmek mümkün değildir. Kültürü ancak belirli davranışlar, tutumlar ve değer yargıları aracılığıyla hissedilir ve anlaşılır.

(Cevap C)

14. Tanımı verilen durum yabancılaşmayla ilgilidir. Kısaca bireyin içinde bulunduğu topluma karşı ilgisizleşmesi olarak ifade edilir. Yabancılaşan bireyler diğer insanlardan uzaklaşma eğilimi gösterirler.

(Cevap A)

15. Davranışsal yaklaşım, tamamen insanların gözlenebilir hareketleriyle davranışlarına ve bunların nasıl öğrenildiğine yoğunlaşır. Watson ve Skinner'ın perspektifine dayanan bu yaklaşım, psikolojinin insan zihni içinde geçen ve gözlemlenemeyen süreçlere değil objektif olarak gözlenebilen davranışlara odaklanmasını savunur. Bu yaklaşımın önemli bir yönü, davranışların insanların doğuştan getirdikleri özellik ve yapılarından doğmaktan ziyade çevre etkisiyle sonradan öğrenildiğini vurgulaması ve bu nedenle öğrenme süreçlerinin nasıl gerçekleştiğini incelemesidir.

(Cevap C)

16. İç ve dış grup kavramları Amerikalı sosyolog William Graham Sumner tarafından yapılmıştır.

İç gruplar "bizlik duygu"suna sahip olduğumuz ve bizi diğer gruplardan ayıran belirgin özelliklerimizin olduğu gruplardır. Dış gruplar ise bizim grubumuzun dışında olan herhangi bir alternatif grup olup üyesi olmadığımız, bizim için çok önem taşımayan, hatta bazen ona karşı çok iyi duygular beslemediğimiz gruplardır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Referans grubu kavramı Herbert Hyman tarafından ortaya atılmıştır. Referans grubu bireyin davranışlarını ve kendini değerlendirdiği, örnek aldığı gruplardır. Gerek birincil gerekse de iç gruplar insanların düşünce ve davranışlarını dramatik bir biçimde etkilerler. Örneğin lisede okuyan bir öğrenci girmek istediği bir hip-hop müzik grubuna ve onun dünyasına girmesiyle birlikte kendi davranışlarını grubunkiyle benzer hâle getirecek biçimde kalıplaştırır. Örneğin bu grubun üyeleri gibi giyinmeye, onların dinlediği müziği dinlemeye, DVD'lerini almaya, onların gittiği mekânlara gitmeye başlar.

(Cevap B)

2. Sembolik etkileşim kuramcıları mikro düzeydeki aile ilişkileri üzerinde odaklanır ve karı-koca ve çocuklar arasındaki ilişkilere bakar. Sembolik etkileşim kuramcıları aile içindeki ilişkilerin devamlı değiştiğini ve yeniden tanımlanması gerektiğini savunurlar.

(Cevap C)

3. Ailede evlilik ve kan bağı, hem anne babaların çocuklarına karşı sorumluluklarını hem de eşlerin birbirlerine karşı yükümlülüklerini garanti altına alır. Bu nedenle eşlerin birbirlerine ve çocuklarına karşı bazı görevleri bulunur. Bu görevleri yerine getiren aile gelecek açısından başarılı olur. Evlilik töreni bunu resmileştirir ve ailenin meşru çocuklar yapmalarına izin verir. Çağdaş anlamda ailenin oluşabilmesi için evlilik kurumuna ihtiyaç vardır. Çiftlerin aile oluşturabilmeleri, meşru çocuklar dünyaya getirebilmeleri evlilik denilen kurumla gerçekleşir.

(Cevap D)

4. Egzogami, evliliği belirli grupların dışına taşımaktadır. Yani kendi çekirdek ailesinin ve akrabalarının dışında evlilik yapmak ve eş seçmek anlamındadır.

(Cevap C)

5. Yeni evlenen çiftlerin nerede oturacakları sorusunun cevabı genellikle toplumsal normlarla belirlenir. Burada karşımıza üç yerleşim biçimi çıkmaktadır. Birincisi baba tarafı veya onun yanında yerleşmedir. Buna patrilokalite denir. İkincisi kadının tarafı veya kadının ebeveynleri ile oturmadır ki buna matrilokalite denir. Ancak modern toplumlarda yeni evlenen çiftler her iki tarafı da reddederek onlardan ayrı kendi başlarına yaşamayı tercih etmektedirler ki buna neolokalite veya ev açma denir.

(Cevap C)

6. Marksist görüşte aile ile ilgili temel alınan kaynak F. Engels'in "Ailenin Özel Mülkiyeti ve Devleti Kökeni" isimli kitabıdır. Engels'e göre üretim güçlerini ortak olarak sahiplendiği dönemde aile var olmuyordu. Özel mülkiyetin ortaya çıkmasıyla birlikte tek eşli çekirdek aile gelişmiştir.

(Cevap A)

7. Antropolog George Murdock 565 toplum üzerinde yaptığı incelemede, toplumların %80'inde çok eşli evliliği en çok tercih edilen bir biçim olarak saptamıştır.

(Cevap D)

8. Kültürün beş temel özelliği vardır. Bunlar:

- Paylaşılır.
- Kalıtsal değildir, öğrenilir.
- Olduğu gibi kabul edilir.
- Semboliktir, dil aracılığıyla taşınır.
- Yer ve zamana göre değişir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

9. Kültür insanların toplumsal mirasıdır. Bu miras topluma yeni katılanlar tarafından öğrenilir ve her nesil bunu az çok değiştirerek gelecek nesillere taşır. Dil ise sembollere dayanır. Sembol ise insanların iletişimde kullandıkları anlam ifade eden her şeydir. Semboller maddi objelerden tutun, sese, kokuya hatta tat almaya kadar uzanır. İnsanların iletişiminin kaynağı sembollerdir. Günümüzde 7000 den fazla dil konuşulmaktadır. Ulusların politik sınırları içinde bazen bir tek, bazen de birden fazla dil kullanılır. Ulusların nüfusları ne olursa olsun dil paylaşılan kültürün en önemli parçasıdır. Dil böylece kültürün temelini oluşturur. Dil'in içinde konuşma, yazılı karakterler, sayılar, semboller ve sözel olmayan jest ve mimikler yer alır. Dil kültürün en önemli parçası olduğu için, başka dilleri konuşmak kültürler arası ilişkileri anlamak açısından kritik bir önem taşır.

(Cevap D)

10. Etnosantrizm, kişinin kendi kültürünü temel alması ve diğer kültürleri kendi kültürü açısından değerlendirmesi veya yargılamasıdır. Kültür taassubu veya ben merkeziyetçilik şeklinde de bilinen bu kavram, sıklıkla kendi kültürünü yüceltme veya başka kültürleri küçümseme, ötekileştirme ya da aşağılama şeklinde kendini gösterir.

(Cevap B)

11. Sosyolojinin başlangıç dönemlerinde William Graham Sumner normları âdetler (folkways) ve örfler (mores) şeklinde sınıflandırmıştır. Örneğin erkeklerin pantolon kadınların ise etek giymeleri birer âdet şeklindedir. Âdetler daha gevşek bir biçimde tanımlanır ve daha gevşek olarak uygulanır. Ama yine de sosyal davranışları kontrol etmede, grup gelenekleri uygulamada önemli bir fonksiyon görürler.

(Cevap E)

12. Normlar, toplumsallaşma süreci içerisinde öğrenilir ve birer alışkanlık halini alırlar. Birey çoğunlukla bir norma uyduğunun farkına dahi varmaz, otomatik olarak onu uygular. Toplumun birer üyesi olarak çocuklarımıza kendi toplumumuzun standartlarına göre doğru olanı öğretir ve onlardan bunlara uymalarını bekleriz.

(Cevap C)

13. Alt kültürler, içinde bulunduğu toplumun bir parçası olup kendilerini diğer gruplardan ayıran özgün değer farklılıkları olan gruplardır. Diğer bir deyişle, baskın kültür içinde yaşayan, kendine özgü niteliklere sahip kültürlerdir. Alt kültür üyeleri toplumdaki ortak kültürü önemli ölçüde paylaşmasına rağmen gündelik yaşam içinde farklı inanç, pratik ve tarzları kabul ederler.

(Cevap E)

14. Yüksek kültür, insan yaratıcılığının estetik mükemmellik ile özdeş olan en üst düzey örneklerine işaret eder. Toplum içinde özel bir yaşam biçimi, zevkleri ve alışkanlıkları olan küçük bir elit grubun sahip olduğu kültüre yüksek kültür denilir.

(Cevap D)

15. Sosyologlar sosyal davranışı anlayabilmek için düzenli olmayan yaratıcı bir düşünce üzerinde odaklanırlar. C.W. Mills bu düşünceye "sosyolojik hayat gücü (imgelem)" veya "sosyolojik düşünce" adını verir. Sosyolojik düşünce bugüne kadar tartışmasız kabul ettiğiniz görüşleri çözümleme, sorgulama ve eleştirme alışkanlığı kazanmaktır. Burada temel düşünce sosyologların inceledikleri olayın mümkün olduğunca dışında durarak, fotoğraf makinesinin geniş açılı merceğinden bakar gibi olayları görebilmesi ve incelemesidir.

(Cevap D)

16. Durkheim üç tür intihar arasında ayrım yapmıştır:

- **Egoist İntihar:** Bireysel nedenlerle intihardır. Toplumsal bağların gevşek olduğu ve bireyin kendini yalnız hissettiği durumlarda ortaya çıkar.
- **Alturistik/Elcil İntihar:** Japon pilotların kamikaze/intihar dalışları veya toplum için kendini feda eden eylemciler gibi. Sosyal bağların çok sıkı olduğu toplumlarda daha çok görülür.
- **Anomik İntihar:** Toplumda dayanışmanın çözülmesine bağlı olarak her yıl belirli sayıda insanın intihar etmesidir. Anomi kuralsızlık demektir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Bilimsel Yöntem Süreci:

I. Araştırılması gereken sorunu ortaya koyup tanımlamak,

II. Konu ile ilgili daha önceki bilgileri araştırıp toplamak, yani literatür taraması yapmak,

III. Hipotezleri formüle etmek,

IV. Uygun bir araştırma tekniği ile veri toplamak ve verilerin analizini yapmak,

V. Hipotezle ilgili sonuçlara ulaşmak ve geliştirmektir.

(Cevap E)

2. Kazanılmış statü bireyin kendi çabaları sonucu, gönüllü olarak elde ettiği statüdür. Bilgisayar uzmanı, doktor, avukat, eczacı, mühendis, sosyal hizmet uzmanı gibi statüler buna örnek verilebilir. Bu statüye sahip olabilmek için bireylerin bir çaba içinde olmaları gerekir. Örneğin okula gitmek, bir beceri öğrenmek konservatuvara gitmek, bir şey icat etmek gibi. Ancak, unutmamak gerekir ki sahip olduğumuz edinilmiş statümüz, bizim kazanılmış statümüzü etkileyebilir. Eğer erkek iseniz bu ilerideki sosyal yaşantımızda çocuk bakımıyla daha az uğraşacağımızın göstergesi olabilir. Orta Çağda ve geleneksel toplumlarda edinilmiş statüler önemliyken günümüzde kazanılmış statükler önem kazanmaktadır.

(Cevap E)

3. Edinilmiş statüyü birey bir çaba göstermeden doğumuyla edinir. Bireyin yeteneklerinin, çabalarının söz konusu olmadığı statüsüdür. Örneğin ırk, cinsiyet, yaş gibi faktörler onun edinilmiş statüsüdür. Asalet de bireyin çabası olmadan babadan gelen bir edinilmiş statüdür. Yaşlı, genç, kadın, erkek, siyah, beyaz gibi statüler buna örnek verilebilir.

(Cevap C)

4. Nicel araştırma teknikleri arasında;

- Gözlem,
- Saha Araştırması
- Anket,
- Görüşme ve Deney tekniği

(Cevap E)

5. Nitel araştırma teknikleri;

- Derinlemesine görüşme,
- Yaşam öyküsü
- Döküman incelemesi
- Vaka incelemesi veya çalışması gibi teknikler yer alır.

(Cevap B)

6. Engels'e göre St. Simon sosyalizmin temel şahsiyetidir. Onun temsil ettiği sosyalizme Etikçi Sosyalizm denilmekte ve aynı zamanda Ütopyacı olarak da anılmaktadır. Toplumların kooperatif modelinin olşmasını savunduğu için ütopyacı denildiği belirtilmelidir.

(Cevap C)

7. A. Comte, teolojik, metafizik ve pozitif olmak üzere üç aşamadan oluşan Üç Hâl Yasası'nı ileri sürmüştür.

- **Teolojik hâl/dönem:** Bu dönem de kendi içinde doğacılık (animizm), tek ve çok tanrıcılık olarak üçe ayrılmaktadır. Teolojik döneme hayalî dönem de denilmektedir.
- **Metafizik hâl/dönem:** Soyut hâl de denilmektedir. Soyut cisimlerle ilgilenme anlamında kullanılmaktadır.
- **Pozitif hal/dönem:** Değişkenler arasında gözlenebilen ilişkilere dayanır. Kesin ve yasalara bağlı bilgi demektir. Bu dönem bilimsel dönem olarak da anılır.

(Cevap B)

8. Weber'e göre üç tip otorite arasında ayrım yapmak gerekir:

- **Yasal/ussal otorite:** kaynağını yasalardan alır.
- **Geleneksel otorite:** Toplumdaki gelenek ve göreneklere dayanır. Büyüklerin, erkeklerin, yaşlıların dedikleri yapılır.
- **Karizmatik otorite:** Olağanüstü koşullarda bazen kişilere bazı üstün özellikler atfedilir. Kişinin gerçekte bu özellikleri taşıyıp taşımaması önemli değildir. Genelde başlangıçtaki karizmatik otorite, giderek geleneksel veya ussal otoriteye dönüşebilir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

9. Psikolojik gelenek çerçevesinde gelişen bir sosyoloji ekolü olarak da adlandırılan bu kuramsal yaklaşımın tarihsel analizi onun epistemolojik olarak Amerika'da yaygın kabul gören pragmatizm içinde geliştiğini göstermektedir.

Sembolik Etkileşimin Pragmatizme dayanan üç temel ilkesi şunlardır:

- İnsanlar kendileri tarafından anlam/önem atfedilen (yüklenilen) davranışlarda bulunurlar.
- İnsanların davranışları toplumdaki diğer insanlarla giriştikleri sosyal etkileşimden kaynaklanır.
- İnsanların karşılaştıkları durumları yorumlarlar ve ulaştıkları sonuca bağlı olarak da davranışlarını değiştirirler.

(Cevap D)

10. "Sosyolojiye Davet" adlı kitabında Peter Berger insanların kendi yaşantıları hakkında sorumluluk almalarında, toplumdaki durumlarının farkında olmalarında ve bir güç yaratmalarında sosyolojinin yardımcı olduğunu ileri sürmektedir. Diğer bir deyişle insanların doğanın bir parçası olmaları veya kaçınılmaz olarak yaşamda yer almaları yerine toplumun insanları bir biçimde şekillendirdiğini ve insanların bunun bilincinde olmalarını istemektedir.

(Cevap A)

11. Çatışmacı sosyologların en başında K. Marx gelir. O'na göre insanlık tarihi anı zamanda sınıf çatışması tarihidir. Ancak günümüzde Marxist olayan çatışma kuramcıları da bulunmaktadır.

(Cevap B)

12. Kast sisteminin en önemli özelliği, doğumdan itibaren tüm insanlar arasında görevlerin, hakların, sorumlulukların ve gücün kesin kurallarla belirlenmiş olmasıdır, yani kastlar arasındaki farklılıklar belirgindir ve değiştirilemezdir. Kast sistemi doğum temelinde ortaya çıkan bir sosyal tabakalaşma sistemidir ve sisteminin klasik örneği Hindistan'da görülmektedir. Bu tabakalaşma sisteminin evrensel olmadığı ve ortaya çıktığı coğrafya ve kültür ile ilişkili olduğu söylenebilir. Herşeyden önce kast sistemi kapalı bir sistemdir yani kişinin içinde doğduğu kast gelecek yaşamını belirler ve başka bir kasta geçme olanağı yoktur.

(Cevap D)

13. Modern toplumlarda tabakalaşma sadece doğuştan gelen özelliklere göre değil, bir bireyin bilgi, beceri ve çabalarını da içeren yeterlilikler temelindedir. Meritokrasi kavramı liyakat temelinde tabakalaşma sistemini açıklar; yani kişilerin bireysel üstünlüğüne ve liyakata dayanan sistemdir. Meritokrasinin toplumda yaygınlaşması endüstri toplumlarında eşitlik şansını artırmıştır.

(Cevap D)

14. Kapitalizm emeğin alınıp satılması ile ortaya çıkmış bir rejim sistemidir. İçinde yaşayanlar için oldukça olağan gelen kapitalist sistemin belirli özellikleri vardır:

- Üretim araçlarının özel mülkiyeti vardır.
- Bireyler sermaye, toprak ve makinelerin sahibidir ve ne üretileceğine kendileri karar verir.
- Kâr amacı gütmek çok önemlidir. En az maliyetle en fazla kârı elde etmek hedeflenir.
- Piyasada rekabet, satın almak ve satmak isteyenler arasında yapılır. Aslında serbest piyasada mal ve hizmetlerin serbestçe rekabet edeceği düşünülürse de bu gerçek değildir. Piyasaya devletin müdahalesi söz konusudur. Bu nedenle refah veya devlet kapitalizmi denir.

(Cevap D)

15. İşlevselciliğin tarihsel olarak kökeni, sosyolojinin kurucularından Auguste Comte ve onun pozitivist felsefesine kadar uzanır.

(Cevap C)

16. Marshall'ın *Ekonominin İlkeleri* adlı eserinde ortaya koyduğu görüşlerin çoğu, bugün iktisat biliminin ortak birikimi olarak görüldüğü için, iktisat ders kitaplarında ona herhangi bir atıp yapmadan kullanılmaktadır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Prehistorik arkeoloji, tarih öncesi arkeolojisidir. Yazının bulunmasından önceki toplumlara ait, toprak altında kalmış maddi kültür unsurlarını kazılar yaparak ortaya çıkaran, bu buluntuları inceleyerek eski kültürler hakkında bilgi elde etmeye çalışan bilim dalıdır. Prehistorya, yazı öncesi çağlardaki yaşam biçimlerini üretim araçlarına, barınaklarına, ürettikleri araç-gereçlere bakarak anlamaya çalışır.

(Cevap E)

2. Tunç Çağı MÖ 3500 ile 1200 yılları arasında, yoğun maden işlemeciliği, kent hayatı, yazı gibi büyük kültürel ve iktisadî gelişmelerin yaşandığı ilk devletlerin ortaya çıktığı uygarlık çağıdır.

(Cevap D)

3. Efes, İzmir İli Selçuk İlçesi sınırları içinde yer alan antik kenttir. Efes kenti'nin ilk kuruluşu MÖ 6000 yıllarına, Neolitik Dönem olarak adlandırılan Cilalı Taş Devri'ne kadar inmektedir. Efes tarihi boyunca birçok kez yer değiştirdiğinden kalıntıları geniş bir alana yayılmıştır. Bugün gezilen Efes ise, Büyük İskender'in generallerinden Lysimakhos tarafından MÖ 300 yıllarında kurulmuştur. Antik dünyanın en önemli merkezlerinden biri olan Efes, tarihi boyunca uygarlık, bilim, kültür ve sanat alanlarında her zaman önemli rol oynamıştır.

(Cevap A)

4. I. **Meryemana Kilisesi:** Hz. İsa'nın annesi Meryemana, oğlunun ölümünden sonra havari St. Jean ile birlikte Efes'e gelmiş ve hayatının son yıllarını burada yaşamıştır. Meryem Ana Kilisesi de Hz. Meryem adına inşa edilmiş ilk kilisedir.

II. **Prytaneion:** Kentin ölümsüzlüğünü simgeleyen kent ateşinin hiç durmadan yandığı yerdir.

III. **Artemis Tapınağı:** Dünyanın yedi harikasından biri olarak kabul edilen Artemis tapınağı Antik dünyanın en büyük ve mermerden inşa edilmiş ilk tapınağıdır.

Buna göre verilen seçeneklerin hepsi de Efes Antik Kenti'nin sınırları içinde yer alır.

(Cevap E)

5. Yunan mitolojisi, Yunan tanrıları, tanrıçaları ve kahramanları hakkındaki hikâyelerden oluşan sözlü edebiyatla yaratılmış ve yaygınlaşmış bir mitolojidir. Yunan mitolojisindeki efsanelerde Yunan tanrıları insan şeklinde tasvir edilmiştir. Her tanrının ayrı bir uzmanlık alanı vardır. Buna göre seçenekleri inceleyecek olursak:

- Hera: Evlilik Tanrıçası
- Themis: Kanun ve Adalet Tanrıçası
- Thanatos: Ölüm Tanrısı
- Ploutos: Zenginlik Tanrısı
- Persephone: Yeraltı Tanrıçası

(Cevap C)

6. Toponomi: Yer adları bilimidir.

Sigillografi: Mühür bilimidir.

Kriptografi: Bir yazıdaki gizli anlamları bulmak için çalışan bilim dalıdır.

Her üç bilim dalı da Arkeolojiye yardımcı kültür ve doğa bilimleri arasında yer alır.

(Cevap E)

7. Tarihçi Thukyidides, Strabon, Lukianos, Athenaios, Plutarkhos ve Pausanias arkeolojiye hizmet eden tarihçi ve yazarlar arasındadır. Tarihçi ve gezgin Herodotos, filozof Aristoteles, tarihçi Ksenofon, Anabasis, Pausanias, Strabon ise Yunan şehir ve yapıları, heykelleri, resimleri hakkında ayrıntılı bilgi vererek arkeolojinin temellerini atmışlardır.

(Cevap E)

8. Alman arkeolog, sanat tarihçisi ve düşünürü Johann Joachim Winckelmann, Klasik arkeolojinin kurucusu olarak kabul edilmektedir. Napoli'de bulunan Herculaneum antik kentinde 1709'da yaptığı kazı çalışmaları dünyadaki ilk arkeolojik kazılardan biridir. 1748'de de yine Napoli'de bulunan Pompei antik kentinde kazı çalışmaları yapmıştır. Winckelmann, 1764'te yayımlanan "Eski Çağ Sanatı Tarihi" adlı başyapıtı ile Arkeolojinin babası olarak kabul edilmiştir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9. Anadolu tarihsel ve kentsel zenginliğiyle 16. yüzyıldan itibaren yabancı gezginlerin ilgisini çekmiştir. Fransız Hükümeti tarafından 1833'te Anadolu'ya gönderilen Fransız arkeolog Charles Texier de bu ilginin bir ürünüdür. Charles Texier'in Türkiye arkeolojisi için önemi Hititlerin başşehri olan Hattuşaş'ı 1834'te bulması ve dünyaya tanıtmasından kaynaklanır.

(Cevap B)

10. İlk Türk Müzesi Padişah Abdülmecit döneminde 1846 yılında, Aya İrini Kilisesi içinde kurulmuştur. 1868 yılında Müze-i Hümayun (İmparatorluk Müzesi) adını almıştır. Aralıklarla devam eden müze çalışmalarında 1881 yılına kadar yabancı uzmanlar müdürlük yapmışlardır. 1881 yılında ise ressam ve sanat tarihçisi Osman Hamdi Bey ilk Türk müze müdürü olarak Müze-i Hümayun Müdürlüğüne atanmıştır.

(Cevap D)

11. MÖ 8. yüzyılda yaşamış olan Hesiodos Yunan mitolojisinde Homeros'tan sonra ikinci en büyük kaynaktır. Yunan mitolojisi üzerine bilinenlerin çoğu Hesiodos'un eserlerinden öğrenilmiştir. Bir İyonya'lı nolan Hesiodos 'Tanrıların Doğuşu' adlı eserinde Tanrı soylarını saymış, tanrıların yetki ve şeref alanlarını belirlemiş ve kişiliklerini betimlemiştir.

(Cevap B)

12. Arkeolojinin araştırma alanlarına toprak üstündeki, altındaki ve su altındaki bütün insan, kültür ve uygarlık kalıntıları girmektedir. Bundan ötürü mağara yerleşmeleri, göl ve nehir yerleşmeleri, düz arazi yerleşmeleri, höyükler, akropoller (Kaleiçi kentler), nekropoller (mezarlık ve toplu mezarlıklar), tümülüsler, höyükler, kaya mezarları, arkeolojinin araştırma alanları olarak karşımıza çıkar.

(Cevap E)

13. Ege'de Foça (Phokaia), Çandarlı (Pitane), Çeşme - Ildırı Erytrai ve Bayraklı (eski Smyrna) antik kentlerini Türk arkeolojisinin önemli isimlerinden olan Ord. Prof. Ekrem Akurgal ortaya çıkarmıştır. Dünyadaki pek çok bilim kuruluşunun şeref üyesi olan Akurgal, Türkiye'de arkeoloji bölümlerinde akademik olarak görev yapmış ve yapmakta olan birçok arkeologun hocasıdır. Bu sebeple "Hocaların Hocası" olarak anılmaktadır. Akurgal, Avrupa'da yedi akademiye üyedir.

(Cevap A)

14. Gövdesinden daha ince olan boyun kısmının altında dibe doğru daralarak sonlanan iki kulplu, Antik Dönemlere özgü çömleklere Amfora denmektedir. Amforalar genellikle tahıl, zeytin, zeytinyağı ve şarap taşımak için kullanılmıştır. Özellikle Roma döneminde şarap taşımak amacıyla çok sayıda amfora üretilmiştir.

(Cevap B)

15. Aydın ilinin turistik ilçelerinden olan Didim'de Apollon adına yapılmış en büyük ve eski tapınaklardan biri bulunmaktadır. Didim Apollon tapınağının geçmişi MÖ 8. yüzyıla kadar uzanır. Thedor Wregard tarafından 1908 de keşfedilen tapınak girişindeki Medusa heykeliyle ünlüdür.

(Cevap C)

16. Arkeolojide mezarlıkların ve toplu mezar yerlerinin bulunduğu bölgelere "**nekropol**" denmektedir. Nekropol Yunanca'da ölüler kenti demektir. Dünyada en eski nekropolü geçmişi MÖ 2500 yıllarına kadar uzanan ve Malta'da bulunan nekropoldür. Nekropoller genellikle kent dışında yer alan mezarlıklardır. Ancak Neolotik, Kalkolitik, Bakırçağı, ve Tunç Çağlarında şehir dışı mezarlık yoktur. Ölüler evlerin içine, eşik önüne, bazen evin dışında, evin önüne, sokak arasına gömülürlerdi.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Türkiye'nin ilk açık hava müzesi ünlü arkeolog Halet Çambel tarafından "Hitit hiyerogliflerinin çözüldüğü yer" olarak tanınan Karatepe-Arslantaş Höyüğü'nde (Osmaniye), 1957'de kurulmuştur. Karatepe kalıntılarının ortaya çıkarılmasına ve Hitit dilinin çözülmesine büyük katkısı olan Çambel Arkeoloji bilimine yaptığı üstün katkılarından ötürü 2010 yılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü ile onurlandırılmıştır.

(Cevap A)

2. Soru kökünde bahsedilen antik kent Kaz dağları eteklerinde bulunan ve günümüzde Çanakkale ili sınırları içinde yer alan Truva kentidir. Homeros'un İlyada adlı eserini dikkatlice inceleyen Alman tüccar ve arkeolog Schliemann, Tvuva'nın Çanakkale Boğazı'nın - güneyinde yer alan, boyutlarındaki Hisarlık Tepesi'nde aranması gerektiğine inanmış ve Türkiye'ye gelerek kazı çalışmalarına başlamıştır. 1871'de kenti bulan Schliemann, kazılarda ortaya çıkardığı Truva hazinesini gizlice yurtdışına kaçırmasına karşın Osmanlı hükümetinden 1876'da yeniden kazı izni almış ve Truva'daki kazılarını sürdürmüştür.

(Cevap A)

3. Ören yeri, Tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli uygarlıkların ürünü olup topografik olarak tanımlanabilecek derecede belirgin aynı zamanda tarihsel, arkeolojik, bilimsel, sanatsal, sosyal veya teknik bakımlardan dikkate değer, kısmen inşa edilmiş, kültür ve tabiat varlıklarının birleştiği alanlardır. Ankara'daki ören yerlerini ise kısaca şu şekilde özetleyebiliriz: Gordion - Polatlı/Yassıhöyük, Roma Hamamı, Gavurkale Örenyeri, Ahlatlıbel, Bitik, Etiyokuşu, Augustus Tapınağı, Julianus Sütunu, Ankara Roma Tiyatrosu, Akköprü.

Çayönü ise Diyarbakır'da bulunan bir ören yeridir.

(Cevap D)

4. Soru kökünde Arkeometri biliminden bahsedilmektedir. Arkeometri antik eserlerin ve materyallerin pozitif bilim yöntemleriyle incelenmesidir. Arkeometri, Antik eserlerin nasıl, ne zaman, nerede, kimler tarafından ve ne için yaratıldığını anlamada arkeologlara yardımcı olan ve önemi giderek artan bir bilim dalıdır.

(Cevap C)

5. Arkeoloji, geçmişi maddi kalıntılara dayanarak inceleyen bir bilim dalıdır. Arkeoloji insan elinden çıkan, insan düşüncesinin ürünü olan eserleri, ev eşyalarını, aletleri ve sanat yapıtlarını inceleyerek günümüz insanına geçmişini ve köklerini aydınlatmasında yol gösterir. Arkeoloji eski kültür ve uygarlıklara ait maddi kalıntıları ortaya çıkardıktan sonra bunları çağlarına, malzeme türlerine, ait oldukları gruplara göre ayırır. Bu uğraşı sırasında da birçok bilim dalı ile ortak çalışmalar yürütür. Tarih, sanat tarihi, jeoloji, filoloji, zooloji, felsefe bu bilimlerden bazılarıdır.

(Cevap E)

6. Arkeoloji biliminde araştırmalar yöntemsel bir sıra izlemektedir. Bunlar kaynak araştırması, yüzey araştırması, hava fotoğrafı, kazı ve değerlendirme. Tabakalanma ise Arkeolojide kullanılan bir tarihleme yöntemidir.

(Cevap B)

7. Osman Hamdi Bey döneminde yetişen arkeologların en önde gelen temsilcisi Makridi Bey'dir. Makridi Bey, 1925 yılında dönemin Maarif Vekâletinin (Milli Eğitim Bakanlığı) emir ve onayıyla Ankara Tren Garının arka kesiminde bulunan iki tümülüste kazılar gerçekleştirmiştir. Bu çalışmanın arkeoloji tarihi açısından önemi, Milli Eğitim bakanlığı adına gerçekleştirilen ilk bilimsel kazı olmasından kaynaklanmaktadır.

(Cevap A)

8. Osman Hamdi Bey 1881'yılında Müze-i Hümayun müdürlüğüne getirilmiştir. Osman Hamdi Bey'in bu göreve getirilmesi Türk müzeciliği için önemli bir dönüm noktası olmuştur. Osman Hamdi Bey müdürlüğü döneminde yaptığı bazı çalışmalar şunlardır:

- İlk kazı çalışmalarına 1883'te Nemrutta başlamıştır.
- 1887'de bugünkü Lübnan sınırları içinde yer alan Sayda'da ikinci kazı çalışmalarını yapmıştır.
- Osman Hamdi Bey 3. Kazısını 1891-1892 yıllarında Muğla'nın Yatağan ilçesi yakınlarındaki Lagina antik kentinde yapmıştır.
- 1891'de Müze-i Hümayun'un yeni binasını açmıştır.

İlk Asar-ı Atike (eski eser) nizamnamesi 1869'ta yani Osman Hamdi Bey'in Müze-i Hümayun müdürlüğünden çok önceki bir dönemde hazırlanmıştır. Osman Hamdi Bey ise 1884'te 3. Asar-ı Atike (eski eser) Nizamnamesini hazırlamıştır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

9. C 14, canlıların bünyelerinde bulunan ve canlıların ölümünden sonra belli bir hızla azalmaya başlayan Karbon 14 izotoplarının miktarına bakarak organik kalıntıların tarihlendirilmesi yöntemidir.

(Cevap A)

10. Soru öncülünde kurtarma kazılarına ilişkin bilgi verilmiştir.

(Cevap A)

11. Göbeklitepe Arkeolojik Alanının kazı çalışmalarıyla ünlü bilim insanı Prof. Dr. Klaus Schmidf'tir.

(Cevap D)

12. Atatürk Dönemi'nde yapılan arkeolojik kazı çalışmalarında bazıları şunlardır:

- Orman Fidanlığı Kazısı (1932)
- Karalar Kazısı (1933)
- Ahlatlıbel Kazısı (1933)
- Göllüdağ Kazısı (1934)
- Alacahöyük Kazısı (1935)
- Trakya Tümülüsleri Kazısı (1936-1939)
- Etiyokuşu Kazısı (1937)
- Karaoğlan Kazısı (1937-1941)
- Pazarlı Kazısı (1937-1938)

(Cevap E)

13. Arkeoloji bilimi; eski eserler bilimi olarak da tanımlanır ve geçmişte insan elinden çıkmış her türlü nesneyi araştıran, bulan ,tarif ve tasnif eden ayrıca anlamlandıran bir bilim dalı olarak tanımlanır.

(Cevap A)

14. Öncülde hakkında bilgi verilen Dünya Miras Listesi'ne giren değerimiz Malatya'da bulunan Arslantepe Höyüğü'dür.

(Cevap E)

15. **Tam rekabet piyasasının özellikleri şunlardır;**

- Atamisite koşulu: Piyasada alıcı ve satıcılar fiyatları tek başlarına belirleme ve etkileme gücüne sahip değildir.
- Mobilite koşulu: Piyasada faktör hareketliliği tamdır. Satıcıların piyasaya girişi ve çıkışı sınırlanamaz. Alıcılar ve satıcılar tam rekabet piyasasında engellenemez.
- Homojenlik koşulu: Piyasada malların birbirinin aynı özelliğe sahip olduğu anlamına gelir. Mal farklılaştırması yoktur.
- Açıklık koşulu: Piyasada alıcı ve satıcıların tam bilgiye sahip olduğu anlamına gelir. Alıcı ve satıcılar malların bütün özelliklerini bilmektedir. (Piyasanın şeffaflığı)

(Cevap A)

16. Marjinalizm: Bir mal veya hizmetin değerinin son tahlilde, satıcının söz konusu malı veya hizmeti teslim etmek için yapacağı fedakarlık marjı ile alıcının bunu elde etmek için göze alacağı fedakarlık marjı arasında yapılacak bir kıyasla belirlenebileceğini savunan yaklaşım.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Yahudi karşıtlığı günümüzde antisemitizm kavramıyla tanımlanmaktadır. Antisemitizm Yahudilik dinine, ırkına, kültürüne veya milletine karşı duyulan düşmanlıktır ve günümüzde Yahudilere yönelik saldırganlığı belirtmek için kullanılmaktadır.

(Cevap A)

2. İnsanların temel insan hak ve özgürlüklerinin belirlendiği "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi" 1948 yılında Birleşmiş Milletler tarafından benimsenmiştir. Bu bildirge birçok ulusal ve uluslararası yasanın temelini oluşturmaktadır.

(Cevap D)

3. Soru kökünde günümüzün önemli sorunlarından biri olan siber terörizmin tanımı verilmiştir. Siber terörizm, belirli bir politik ve sosyal amaca ulaşabilmek için bilgisayar veya bilgisayar sistemlerinin bireylere ve mallara karşı bir hükümeti veya toplumu yıldırma, baskı altında tutma amacıyla kullanılmasıdır.

(Cevap C)

4. Soykırım kavramının hukuksal tanımı, 1948 yılında Birleşmiş Milletler tarafından yayımlanan "Soykırım Suçunun Engellenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi" ile yapılmıştır. Buna göre soykırım "ulusal, etnik, ırksal ve dinsel bir grubun bütününün ya da bir bölümünün yok edilmesi niyetiyle girişilen şu hareketlerden herhangi biri olarak tanımlanmaktadır.

- grubun üyelerinin öldürülmesi;
- grubun yaşam koşullarının bunun grubun bütününe ya da bir kısmına getireceği fiziksel yıkım hesaplanarak kasti olarak bozulması;
- grubun üyelerine ciddi bedensel ya da zihinsel hasar verilmesi;
- çocukların zorla bir gruptan alınıp bir diğerine verilmesi.
- grup içinde doğumları engelleyecek yöntemlerin uygulanması;

(Cevap E)

5. Tarih boyunca insanlar arasında barınma, beslenme gibi temel ihtiyaçlar ile dinsel, siyasal ve kültürel nedenlere bağlı olarak birçok sorun ortaya çıkmıştır. Günümüzde farklı sebeplere bağlı olarak dünyanın çeşitli alanlarında sıcak çatışma bölgeleri vardır. Bu bölgelere örnek olarak Orta Doğu, Kafkasya, Orta Asya, Orta ve Kuzey Afrika gösterilebilir. Uluslararası çatışmalara sebep olabilecek unsurlar su, toprak, enerji ve yer altı zenginliklerinin paylaşımı gibi doğal unsurlardan oluşabildiği gibi siyasi ve ekonomik unsurlardan da oluşmaktadır. Örneğin önemli ulaşım yollarının kontrolü, ekonomik ve siyasi temele dayanan sebeplerdir.

(Cevap D)

6. Günümüzde insanoğlunu tehdit eden ve baskı altına alan en önemli sorunlardan birisi de hızlı nüfus artışıdır. Nüfus artışı esasen bir sorun değil olması gereken l bir olaydır. Asıl sorun olan ise İnsanoğlunun nüfusunun tahmin edilenden az veya fazla artmasıdır. Nüfus artışının beklenenden fazla olması durumunda nüfus, doğal kaynaklar üzerinde bir baskı öğesi oluşturduğu için sorun yaratmaktadır.

(Cevap B)

7. Yoksulluk yalnızca yoksulları ilgilendiren bir kavram olmayıp, tüm ülkelerin ortak paydası olan bir sorundur. Her ülkede farklı bir şekilde yoksulluk gelişmiş olsa da onu oluşturan sebepler genel olarak şu şekildedir:

- Ekonomik yetersizlikler ve krizler
- İşsizlik
- Enflasyon
- Gelir dağılımındaki dengesizlik
- Sosyal güvence olmayışı
- Aşırı nüfus artışı

(Cevap E)

8. Hızlı nüfus artışı sebebiyle dünya nüfusunun yaş yapısında önemli değişiklikler olmaktadır. Günümüz dünya nüfusunun yaklaşık yarısı 25 yaşın altındadır. Genel olarak bu genç insanlar, gelişmekte olan ülkelerde yaşamaktadırlar. Bununla birlikte İngiltere, Almanya, Japonya gibi gelişmiş ülkelerde düşük doğurganlık sebebiyle yaşlı nüfusun genç nüfusa oranı daha fazladır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9. ABD'ye 17. Yüzyıldan itibaren Afrika'dan siyahî köleler getirilmeye başlamıştır. Tarlalarda çalıştırılan ve hiçbir hakka sahip olmayan bu köleler, 1865'te Kuzey Amerika'da köleliğin yasaklanması ve 1868'de vatandaşlık haklarına kavuşmalarına rağmen ABD'de sosyal, siyasal ve ekonomik yaşamda yer bulamamışlardır. 1963'te Martin Luther King Washington'da yaptığı ünlü "Bir düşüm var" başlıklı konuşmasıyla siyahların özgürlük mücadelesini ateşlemiştir.

(Cevap C)

10. Yaklaşık 1 milyon insanın ölmesi ile sonuçlanan soykırım trajedisi Ruanda'da gerçekleşmiştir. Kabileler arası çatışma, 1994 yılında 1 milyon Tutsi ve Ilımlı Hutu'nun tüm dünyanın gözleri önünde katledilmesine sebep olmuştur.

(Cevap A)

11. Dünyada yaşanan ırkçılık uygulamalarından en fazla siyahîler etkilenmiştir. Siyahîler ABD'de çok uzun yıllar ekonomik, sosyal ve siyasal hayatta kendilerine yer bulamamışlardır. ABD'li beyaz nüfus siyahîlerin varlığını kabul etmeye çalışsa da tarihsel yükü aşmakta zorlanmıştır. Bununla beraber 4 Kasım 2008'de siyahî H. Barack Obama'nın ABD seçilmesi sorunun çözümünde önemli bir kırılma noktası olarak kabul edilmektedir.

(Cevap D)

12. Bir halkın ya da onun belirli bir kesiminin asgari yaşam düzeyini sürdürebilmesi için gıda, barınak, giyim gibi sadece en basit ihtiyaç maddelerini karşılayıp karşılayamama olgusuna mutlak yoksulluk (dar kapsamlı yoksulluk) adı verilir. Bu kişiler miktarı genelde belirli bir minimum gelir düzeyinin altında yaşayan insanların sayısı ile hesaplanmaktadır.

(Cevap B)

13. Kafkasya dünyada etnik çeşitliliğin en yoğun olduğu bölgelerden biridir. Bugün Kafkasya'da Abhazlar, Adigeler, Çeçenler, Karaçay - Malkarlar, Kumuklar, Nogayalar, ve Osetler yer almaktadır. Hırvatlar ise Balkan uluslarındandır.

(Cevap C)

14. Erozyon toprakların, su, rüzgâr, dalga, çığ gibi faktörlerin veya insanların bilinçsiz davranışlarının sonucu bulundukları yerden kopartılarak başka yerlere taşınması olayıdır. Erozyonu önlemek için yapılabilecekleri şu şekilde özetlenebilir:

- Orman tahribatının önlenmesi
- Mevcut bitki örtüsünün korunması
- Erozyonla mücadele konusunda çiftçilerin bilgilendirilmesi
- Yanlış ekim, sulama ve toprak işleme uygulamalarının önlenmesi
- Anız yakılmasının önlenmesi
- Toprağı eğim yönünün dikine sürmek

Toprağın eğime paralel sürülmesi erozyonu artıran bir nedendir.

(Cevap D)

15. Rahatsız edici ses veya sesler topluluğu olarak tanımlanan gürültü, canlıların fizyolojik fonksiyonlarını olumsuz etkileyen, insanların psikolojik dengelerini bozan ve iş yapabilme gücünü azaltan bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Gürültünün insanlar üzerindeki psikolojik ve fizyolojik etkilerini genel olarak şu şekilde özetleyebiliriz:

- Saldırganlık
- Sosyal davranış bozukluğu
- Geçici ve kalıcı işitme bozukluğu
- Hormon bozukluğu
- Görme ve renk algılama güçlüğü
- Kadınlarda ölü, sakat ve erken doğumlar
- Solunum ve dolaşım sistemi bozuklukları

(Cevap B)

16. Etnik sorunların en büyüğü yakın tarihimizde Yugoslavya'nın parçalanma sürecinde yaşanmıştır. Yugoslavya'nın çöküşü ve Bosna Hersek'in bağımsızlık ilanının ardından Büyük Sırbistan idealini kuran Bosnalı Sırplar, Sırbistan'dan da destek alarak Bosnalı Müslümanlara (Boşnaklara) karşı soykırım uygulamışlardır. Soykırımın en yoğun yaşandığı şehirlerden biri ise kuşkusuz Srebrenica'dır. BM'nin güvenli bölge olarak tayin ettiği altı bölgeden biri olan Srebrenica'da Bosna Savaşı esnasında (1993–1996) yaklaşık 200.000 Boşnak katledilmiştir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Karşılıklı kabul grup gelişim sürecinin ilk aşamasıdır. Bireylerin ilk defa bir araya geldikleri ve grubun amacının henüz netleşmediği aşamadır. Bireyler, çeşitli konular hakkındaki düşüncelerini sınarlar.

(Cevap D)

2. Homojen gruplar en çok görevin basit olduğu, grup görevlerinin devamlılık gösterdiği ve hemen müdahale gerektiren durumlarda başarılıdır. Devamlılık gösteren görevlerde grup uyumu önemlidir, homojen gruplar bu görevlerde daha başarılıdır.

(Cevap E)

3. Yapılan açıklama tutum açıklamada kullanılan sosyal temsiller ile ilgilidir. İnsanların olaylara verdiği tepkiler, birlikte yaşadığı toplum üyelerinin ortaklaşa paylaştıklarına göre belirlenir. Toplumsal yaşamda özel tutumların çerçevesi geniş temsili yapılar tarafından şekillenir.

(Cevap C)

4. Otoriteye itaat her zaman etik ve yasal olmayabilir. Otoritenin akılcı olmayan isteklerine uymak etik kuralların ve yasaların dışında kalabilir.

(Cevap E)

5. Berna istediği telefonu babasına aldırmak için önce onun kabul etmeyeceğini bildiği büyük bir ricada bulunur. Bu ricadan sonra istediği daha küçük ricayı kabul ettirir.

(Cevap B)

6. Zıtlık etkisi, ilk edinilen izlenime bağlı olarak, sonrasındaki izlenimin daha olumlu ya da daha olumsuz olmasıdır

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

7. Toplumsal normlara uygun olarak görülen ve toplum tarafından onaylanan saldırganlık türüne özgeci saldırganlık denir.

(Cevap D)

8. Benlik koruyucu işlev, bireyin bilmek istemediği öz-algılamalarından kendini koruma isteği ile ilgilidir. Birey belirli konulara karşı tutum geliştirerek bu tür tutumlar sayesinde öz-saygısını zedeleyici duygulardan kurtulur. A seçeneğindeki örnekte bu işlev söz konusudur.

(Cevap A)

9. Bireyin istenen rol beklentilerinin kişinin tutum, değer ve kabul edilebilir davranışlarıyla ters düşmesi sonucu ortaya çıkan çatışmalara kişi-rol çatışması denir. Örnek durumda da Fırat Bey'den beklenen roller onun kişilik özelliklerine, değer ve yaşayışına uymadığı için kişi-rol çatışması yaşanmaktadır

(Cevap B)

10. Gerek sosyal gerekse biçimsel yapılarda yer alan iki ya da daha fazla birey veya grup için farklı değerleme ve ödüllendirme sistemi kullanıldığında çatışma kaçınılmaz olacaktır. Mehmet'in önceki sınıfındaki ödül ve değerleme sistemi ile yeni sınıfındaki çok farklıdır ve bu da çatışmaya neden olmuştur.

(Cevap D)

11. Grup kompozisyonu grup başarısını etkileyen faktörlerden biridir. Homojen gruplar basit görevlerde oldukça iyi iş çıkarırlar ancak heterojen gruplar çok boyutlu ve karmaşık görevlerde daha başarılı olurlar.

(Cevap A)

12. Erkek ve kadının en yaygın kişisel özelliklerine ilişkin inançlara toplumsal cinsiyet kalıp yargısı denilmektedir. Kalıpyargı, kadın ve erkeklerin özelliklerine ilişkin inançlardır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. **Oligopol piyasası:** Az sayıda satıcı ve çok sayıda alıcının olduğu, homojen ya da farklılaştırılmış ürünlerin olduğu, piyasaya girişte bazı engellerin mevcut olduğu, piyasadaki dört firmanın üretimin %40'tan fazlasını karşıladığı, az sayıdaki firmanın birbirinin kararlarına etki edebildiği piyasa "oligopol piyasa"sıdır.

(Cevap E)

2. Üretim faktörlerinden biri olan müteşebbisin üretimden almış olduğu paya kâr denir.

Toprak – Rant

Emek – Ücret

Sermaye – Faiz

(Cevap D)

3. Bir ekonomide belirli bir dönem içinde ülke vatandaşları tarafından üretilen nihai mal ve hizmetlerin parasal değeri **"Gayrisafi Milli Hasıla"**yı oluşturur.

GSMH = GSYİH + Net dış faktör geliri.

Bir ülke vatandaşlarının yurt dışından ülkelerine getirdikleri faktör gelirlerinden, ülkede çalışan yabancıların kendi ülkelerine götürdükleri faktör gelirlerinin çıkartılması sonucu "net dış faktör geliri" ne ulaşılır.

(Cevap B)

4. **Gayrisafi yurtiçi hasıla:** Bir ekonomide belirli bir dönemde ülke sınırları içerisinde üretilen mal ve hizmetlerin toplam parasal değeri olarak ifade edilir.

(Cevap B)

5. Mal ve hizmetlerin üretimini sağlamak amacıyla kullanılan makine ve teçhizatlarda belirli bir dönemde meydana gelen eskime ve yıpranma payına **"amortisman"** denir.

Safi milli hasıla = Gayrisafi yurtiçi hasıla – Amortismanlar

Safi milli hasılaya ulaşmak için, gayrisafi yurtiçi hasıladan amortismanlar çıkartılır.

(Cevap C)

6. **Monopolcü rekabet piyasası;** Çok sayıda firma mevcuttur, firmalar farklılaştırılmış (heterojen) ürün satarlar, piyasaya giriş kolaydır. Monopolcü rekabet piyasasını tam rekabet piyasasından ayıran en önemli özelliği, firmaların farklılaştırılmış (heterojen) ürün satmalarıdır.

(Cevap C)

7. Emek, sermaye, toprak (doğa) ve girişimci, üretim faktörlerini gösterir.

Emek: Üretim faaliyetine dâhil edilen insan gücüdür.

Sermaye: Üretimde kullanılan emek faktörüne yardımcı olan ve emeğin verimliliğini artıran, insanlar tarafından üretilmiş her türlü fiziksel araçtır.

Tabiat (Toprak): Üzerinde üretim yapılan toprak ile yer altı zenginlikleri gibi insanın üretim esnasında doğada hazır bulduğu bir üretim faktörüdür.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

8. Üretim faktörleri; emek (işgücü), toprak (doğa), sermaye ve müteşebbistir (girişim). Kâr ise girişimcinin üretim sonucundaki bir hedefidir. Üretim sonucunda; emek – ücret, doğal kaynaklar – rant, sermaye – faiz, girişimci – kâr elde eder. Makine, baraj, yol, köprü ve bina gibi insanlar tarafından üretilmiş olan ve üretim faaliyetlerini kolaylaştıran her türlü araçlar sermaye olarak adlandırılır. Hammadde ve enerji kaynakları (kömür, petrol) yine sermaye faktörü içerisinde değişken sermaye olarak adlandırılır.

(Cevap E)

9. Topraklar arasındaki verim farklılığı sonucu ortaya çıkan rant türüne "**diferansiyel rant**" denir. Mevki rantı: Pazar yerlerine yakın olan topraklardan ürün taşıma masrafı az olacağından dolayı daha fazla rant elde edilecektir.

(Cevap A)

10. **Reel gelir:** Bir kişinin parasal ücreti ile satın alabileceği mal ve hizmet miktarını gösterir. Reel ücret, bir kişinin elde ettiği parasal ücret ile mal ve hizmet fiyatlarına bağlıdır.

(Cevap B)

11. Bir kişinin parasal geliri sabitken, mal ve hizmet fiyatlarındaki bir artış, kişinin reel gelirini azaltır. Çünkü reel gelir, kişinin parasal (nominal) geliri ile satın alabileceği mal ve hizmet miktarını gösterir. Parasal gelir sabitken, mal ve hizmet fiyatlarındaki bir düşüş ise reel gelirde artışa yol açar.

(Cevap A)

12. Mal ve hizmet fiyatlarının kişinin parasal gelirinden daha fazla artması durumunda, kişinin reel geliri azalır. Parasal gelir: Kişinin günlük, haftalık, aylık olarak çalışması karşılığı aldığı para miktarıdır. Reel gelir ise, kişinin parasal (nominal) geliri ile satın alabileceği mal ve hizmet miktarıdır.

(Cevap C)

13. Asgari ücret; Kişinin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamaya yetecek en az ücret düzeyidir. Kişinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım ve kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamaya yetecek ücrettir. Ülkemizde yılda bir kez altı aylık dönemler halinde belirlenir.

(Cevap D)

14. Gelir arttığında malların talep edilen miktarı artıyorsa bu tür mallar ekonomide "Normal mallar" olarak adlandırılır. Gelir arttığında bir mala olan talep azalıyorsa bu mal düşük mal olarak nitelenir.

(Cevap B)

15. "Her arz kendi talebini yaratır." şeklinde tanımlanan Say Yasası'na göre, bir mal üretildiği zaman yalnız bir arz yapılmış olmaz, aynı anda ve aynı miktarda bir talep de yaratılmış olur. Örneğin, bir çift ayakkabı üretmiş olan bir kimse, yalnız bu ayakkabıyı satmak (arz etmek) istemeyecek, fakat aynı zamanda ayakkabıya eş değerde diğer bir mal ya da mallar satın almak (talep etmek) isteyecektir. Demek oluyor ki piyasaya mal arz eden herkes bir taraftan malını satmaya çalışırken diğer taraftan da eş değerde başka mallar almaya uğraşacak ve böylece piyasadaki arz ve talep birbirine daima eşit olacaktır. Bir başka değişle her arz kendi talebini yaratır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Türkiye'deki arazilerin büyük bir bölümünün eğimi % 10'un üzerindedir. Bu sebeple ülkemizde doğal bitki örtüsünün seyrek olduğu bölgelerde yağış, rüzgâr ve yerçekiminin de etkisiyle erozyon olayı görülmektedir. Sultan Sazlığı, Karapınar Kumluğu ve Iğdır Ovası'nın doğusunda yer alan Aralık İlçesi Türkiye'de erozyona uğramış bölgelere örnektir.

(Cevap E)

2. Günümüzün önemli sorunlarından biri sayılmaya başlayan gürültü, diğer çevre kirlilikleri gibi doğada tahribata yol açmazken; insan psikolojisinde yıpranmaya sebep olmaktadır. Gürültünün tamamen ortadan kaldırılması mümkün olmamakla birlikte soru kökünde verilen önlemlerle azaltılması mümkündür.

(Cevap E)

3. Soru kökünde başlıca çalışma alanları verilen uluslar arası çevre örgütü Greenpeace'dir. 1971 yılında kurulan Greenpeace'in diğer çalışma alanlarını şu şekilde özetleyebiliriz:

- klim değişikliğini durdurabilmek için fosil yakıtların kademeli olarak sonlandırılması ve yenilenebilir enerjilerin teşvik edilmesi,
- Ticari amaçlı balina avının kontrol altına alınması
- Küresel ısınmanın durdurulması
- Zehirli kimyasalların ortadan kaldırılması

(Cevap A)

4. İnsanoğlunun tarih boyunca en büyük endişelerinden birini açlık sorunu oluşturmuştur. Dünyada her yıl 11 milyon kişinin açlık veya yetersiz beslenme yüzünden öldüğü tahmin edilmektedir. 300 milyonu çocuk olmak üzere, 800 milyon açlığa maruz insanın 200 milyonu Güney Afrika'da, 500 milyonu Asya ve Pasifik'te, 50 milyonu Latin Amerika ve Karayipler'de, 30 milyonu ise Yakın Doğu ve Kuzey Afrika'da yaşamaktadır.

(Cevap D)

5. Bazı ülkeler ve uluslar arası kuruluşlar terör örgütlerinin listesini yayınlamaktadır. En çok bilinen listeler ABD, AB ve İngiltere tarafından yayınlanmış olanlardır. Türkiye ile ilgili olarak PKK ve DHKP/C bu listelerde yer almıştır. ASALA bu listelerde yer almaz. Rusya gibi bazı ülkelerce PKK terörist örgüt olarak tanınmamaktadır. PKK, NATO'nun 2003 yılında yayınladığı terörist örgütler listesinde de yer almıştır.

(Cevap C)

6. İlk insanlardan 1950'lere kadar dünya nüfusu 2,5 milyara yükselmiştir. Fakat 1980'li yıllarda dünya nüfusu 4,5 milyar, 1990'lı yılların sonlarında ise 6 milyara ulaşmıştır. Birleşmiş Milletlerin raporlarına göre, dünya nüfusu 2050 yılında 10 milyarı aşacaktır. Bu durumda

- Tatlı su kaynakları tükenecek içecek temiz su bulunmayacak, besin temini
- İletişim vasıtaları çalışamaz duruma gelecek
- Ormanlar tahrip edilecek
- Bulaşıcı hastalıklardan büyük nüfus kayıpları yaşanacak
- Kilometrekareye düşen insan sayısı artacak
- Enerji sorunu daha da artacak
- Çevre kirliliğinin önlenemez noktaya gelecek
- Konut sıkıntısı yaşanacak bu durum birkaç ailenin bir arada yaşaması gereğini doğuracak.

(Cevap A)

7. Dünyada açlık sorununun giderek derinleşmesinin ve bu konudaki endişelerin artmasının iki önemli sebebi vardır: küresel iklim değişikliğine bağlı olarak artan kuraklık ve bölgesel anlaşmazlıklardan doğan çatışmalar. Dünyada açlıktan en çok etkilenen ülkelerin dörtte üçü savaşların tahrip ettiği ülkeler oluşturmaktadır.

(Cevap D)

8. Terörizm, ihtiyaç duyduğu maddi kaynaklara daha çok yasadışı faaliyetler ve dış yardımlar ile ulaşmaktadır. Bu gelir kaynaklarını şu şekilde özetleyebiliriz:

- Uyuşturucu ticareti
- İnsan kaçakçılığı
- Büyük çaplı soygunlar
- Haraçlar
- Dış yardımlar, Gönüllü katkılar, Bağışlar ve zorunlu bağışlar
- Her türlü kaçakçılık

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Özellikleri verilen çevre örgütü Greenpeace'dir. Dünya çapında çevre olaylarına duyarlılığı artırmak için 1971 yılında kurulmuştur. Bugün dünya çapında yaklaşık 3 milyon üyesi olan Greenpeace, çalışmalarını bağımsız olarak yürütebilmek için devletlerden, şirketlerden veya siyasi partilerden bağış ve sponsorluk kabul etmez. Greenpeace, yaptığı çalışmalarda bilimsel verileri kaynak alan ve bu kaynakları basın yoluyla kamuoyuyla paylaşan, şiddete başvurmayan bir örgüttür. 1992 yılında Türkiye'de de ofis açan örgüt etkin bir şekilde ülkemizde de faaliyetlerini sürdürmektedir.

(Cevap C)

10. Nüfus, bir bölge veya ülkede yaşayan insan sayısıdır. Nüfus artışları üç şekilde belirlenmektedir.

- Doğal Artış
- Artış yüzdesi
- Salt artış

Bunlardan salt artış, doğum ve iç göçler toplamından ölüm ve dış göçler toplamının çıkartılmasıyla hesaplanır.

(Cevap B)

11. Nüfus artışı doğum oranı ile ölüm arasındaki farkı ifade etmektedir. Bir ülkede doğum oranı fazla ölüm oranı az ise nüfus artışı meydana gelir. Nüfus artışı genel olarak olumsuz bir durum olarak değerlendirilmekle birlikle olumlu taraftarları da vardır. I, II ve III seçenekte verilen ifadeler bunlardan bazılarıdır.

(Cevap E)

12. Haberleşme ve iletişim olanaklarının artması, küreselleşmenin olumlu sonuçları arasında yer almaktadır.

(Cevap D)

13. Çevre sorunlarını türlerine göre global, bölgesel ve mahalli olmak üzere üç'e ayırabiliriz. A, B, C, E seçenekleri Global düzeydeki çevre sorunlarını oluştururken; çöpler, kimyasal atıklar ve zehirli atıklar mahalli düzeydeki çevre sorunları içinde değerlendirilmektedir.

(Cevap D)

14. İhtiyaç duymadığımız ve uzaklaştırdığımız her türlü maddeye atık denir. Atıklar katı, sıvı ve gaz olmak üzere ikiye ayrılır. Deterjan, petrol, piller, ilaçlar, sıvı lavabo açıcıları, sineksavar türü ilaçlar, motor yağları kimyasal atıklar grubuna girmektedir.

(Cevap A)

15. Çevre yönetiminin, çevre politikalarına temel oluşturan ilkeleri şu şekilde özetlenebilir:

- Doğal varlıkların korunması ve geliştirilmesi,
- Kaynak kullanımının azaltılması ve geri dönüşüm sağlanması
- Kirliliği önleme,
- Planlama ve karar alma süreçlerinde, çevresel etkilerin öncelikli olarak göz önüne alınması,
- Tüm üretim süreçlerinde, ekolojik yaşam döngüsünü dikkate alacak düzenlemelerin yapılması,
- Halk için çevre eğitimi,
- Çevre koruma ve çevre sorunlarını giderme süreçlerinde halk katılımı.

(Cevap E)

16. Güney Osetya Savaşı Gürcistan'ın sınırları içindeki özerk bölgeler olan Güney Osetya ve Abhazya'yı topraklarına katmak istemesiyle başlamıştır. Rusy'nın desteklediği Güney Osetya ve Abhazya kuvvetleri büyük hasar almasına rağmen başarılı olmuştur. Savaş sonunda Abhazya ve Güney Osetya bağımsızlıklarını ilan etmiştir. Rusya, Abhazya ve Güney Osetya'nın bağımsızlığını tanıdığını açıklarken Gürcistan Rusya'yla tüm diplomatik ilişkilerini kesmiş ve Bağımsız Devletler Topluluğu'ndan ayrılmıştır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Bankaların kuruluş amaçlarına göre çeşitli faaliyetleri olmasına rağmen, bankaların yerine getirdikleri temel görevlerini şöyle sıralayabiliriz.

- Aracılık
- Kaynaklara Akıcılık Sağlama
- Kişilerin ve kurumların sahip oldukları maddi varlıkların rasyonel bir biçimde kullanımını sağlama
- Kaynak kullanımlarını iyileştirme
- Kaydi para veya banka parası yaratma
- Kısa süreli fonları, uzun süreli fonlar hâline dönüştürme
- Ulusal ve uluslararası ticareti geliştirme
- Para politikasının etkinliğini artırma
- Gelir ve servet dağılımını etkileme

(Cevap E)

2. Kartel: Aynı üretim dalında, iki veya daha fazla firmanın aralarındaki rekabeti önleyerek, fiyatları düzenlemek ve piyasada monopol oluşturabilmek amacıyla hukuki ve ekonomik bağımsızlıklarını koruyarak meydana getirdikleri bir birliktir.

Tröst: Aynı veya farklı üretim dalında faaliyet gösteren firmaların hukuki ve ekonomik bağımsızlıklarını yitirerek birleşmeleridir.

(Cevap B)

3. **Zorunlu Mal:** Tüketim mallarının bir kısmı zorunlu ihtiyaçlara cevap verir. Bu malların talep fiyat esnekliği birden küçüktür.

Düşük (Fakir) Mal: Tüketicinin geliri arttığında daha az satın aldığı, geliri azaldığında daha çok satın aldığı mallardır.

İkame Mal: Birbirinin yerine kullanılabilen mallardır.

Tamamlayıcı Mal: Birlikte kullanılan mallara ise **tamamlayıcı mallar** denir.

Bağımsız Mal: Birlikte veya birbiri yerine kullanılamayan, dolayısıyla birinin fiyatındaki değişiklik diğerinin talebini etkilemiyorsa bu mallara **bağımsız (ilişkisiz) mallar** denir. Otomobil ve bulaşık makinesi bu tür mallardandır.

(Cevap E)

4. Doğru eşleştirme C seçeneğinde verilmiştir.

(Cevap C)

5. **Serbest mal:** Kıt olmayan, gereksinimine duyulan miktardan daha fazla bulunan mallardır. Çölde kum, güneş ışığı diğer örneklerdir.

(Cevap C)

6. Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı'nın özelliklerine ilişkin öncülde verilen bilgilerden I, II ve IV'teki ifadeler doğrudur. Ancak III'teki ifade yanlıştır. Çünkü yatırım kararları, sektör düzeyinde değil, işletme düzeyinde ya da proje düzeyinde alınmıştır. Dolayısıyla makro planlara dayanmamaktadır.

(Cevap B)

7. Soru kökünde verilen tanım anonim şirketlerle ilgilidir. Türk Ticaret Kanunu'na göre Anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan ve borçlarından dolayı yalnız malvarlığı ile ortaklarının sorumluluğu taahhüt etmiş oldukları sermaye payı ile sınırlı bulunan şirketlerdir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

8. Soru kökünde "düşük mal" kavramının tanımı verilmiştir. **Düşük (Fakir) Mal:** Tüketicinin geliri arttığında daha az satın aldığı, geliri azaldığında daha çok satın aldığı mallardır. Düşük mallar için talebin gelir esnekliği sıfırdan küçüktür. Düşük mallar için talep gelirle ters orantılıdır.

(Cevap E)

9. Tüketicilerin bir malın fiyatı yükseldiğinde bu mal yerine diğer mallardan daha çok satın alması ikame etkisi ile açıklanır.

Gelir etkisi: Bir malın fiyatı düştüğünde tüketicinin geliri sabitken, tüketicilerin satın alma gücü artar. Tüketicilerin satın alma gücündeki (Reel Gelir) bu artış gelir etkisi olarak ifade edilir.

Veblen (Gösteriş) etkisi: Bir malın fiyatındaki artışa rağmen bu mala olan talebin artmasıdır.

(Cevap C)

10. Kişilerin geliri sabitken bir malın fiyatındaki düşüşün kişilerin satın alma gücünü etkilemesi "gelir etkisi" olarak ifade edilir. Malın fiyatındaki artış kişilerin satın alma gücünü azaltır, malın fiyatındaki düşüş kişilerin satın alma gücünü artırır.

(Cevap D)

11. Teknolojik gelişmeler, üretim faktörlerindeki fiyat azalışı (girdi fiyatları), vergi oranlarının azalması, sübvansiyonların artması, işgücü verimliliğinin artması o mal için arz eğrisinin sağa kaymasına neden olur.

(Cevap D)

12. Teknolojide gerilik yaşanması, üretim faktörlerinin (girdilerin) fiyatlarındaki bir artış, vergilerdeki artış, sübvansiyonlardaki azalış, işgücü verimliliğinin azalması gibi arzı olumsuz etkileyen faktörler, arz eğrisinin sola kaymasına neden olur.

(Cevap E)

13. Girdi fiyatlarındaki değişim, teknolojik değişim, diğer malların fiyatlarındaki değişim, vergi oranlarındaki değişim, sübvansiyonlardaki değişim, arz eğrisinin sağa veya sola doğru değişmesine neden olur. Zevk ve tercihlerdeki değişme ise arz eğrisinde değil, talep eğrisinde kaymaya neden olur.

(Cevap D)

14. Monetarizm, "nominal milli gelir düzeyinin belirlenmesinde ve değişmesinde parasal faktörlerin önemini vurgulayan doktriner bir yaklaşımdır". Monetaristler, liberal piyasa ekonomisini savunmuşlar ve devletin ekonomik yaşama müdahale etmemesi gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Monetarist ekonomik yaklaşımda serbest piyasanın ve rekabetin gücü, ekonomik özgürlükler ve özel mülkiyet esastır.

(Cevap D)

15. Tüketicinin belirli miktarda bir malı satın almaya razı olduğu fiyat ile denge fiyatı arasındaki farka **"tüketici rantı"** denir.

(Cevap A)

16. Üreticinin belirli miktarda bir malı üretmek için razı olduğu fiyat ile denge fiyatı arasındaki farka **"üretici rantı"** denir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Sosyoloji, toplumun, toplumsal etkileşimin, bireyle toplum arasındaki ilişkinin, toplumsal kurumların yapılarının ve birbirleriyle ilişkilerinin bilimsel olarak incelenmesidir. Bu bağlamda toplum, toplum tipleri, toplumsal davranış, toplumsal kurum, toplumsal yapı, toplumsal olgu, benlik, statü, toplumsal rol, değer, norm, yaptırım, toplumsallaşma kavramları Sosyolojinin temel kavramları arasındadır.

(Cevap E)

2. Batı'da 16. yüzyıldan itibaren dinsel, siyasal ve bilimsel düşünceler değişmeye başlamıştır. Rönesans ve Reform hareketlerini izleyen Aydınlanma Dönemi ve ardından yaşanan Fransız İhtilali ve Endüstri Devrimi ile toplumsal yapı büyük bir değişime uğramıştır. Toplumun temel kurumlarında meydana gelen bu geniş çaplı değişim ve dönüşümler de yaklaşık 200 yıl önce Sosyolojinin bilim olarak ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu bağlamda 11 ve 13. yüzyıllar arasında gerçekleşen Haçlı seferlerinin Sosyolojinin doğmasına doğrudan bir katkısı olmamıştır.

(Cevap D)

3. Doğa bilimleri doğal olayları teker teker ele alıp aralarındaki neden sonuç ilişkisini inceleyebilir. Sosyal bilimler ise hangi olguyu incelerse incelesin toplumsal dünyayı bir bütün olarak ele almak zorundadır. Çünkü toplum yapısı karmaşıktır ve neden sonuç ilişkilerini etkileyen çok sayıda faktör vardır.

(Cevap C)

4. Fransız Devrimi ve Endüstri Devrimi sonrasında yaşanan büyük toplumsal dönüşümlerin oluşturduğu sorular, sosyolojinin bir bilim olarak ortaya çıkmasını sağlamıştır. Toplumun bilimsel olarak incelenmesini "sosyoloji" olarak adlandıran ilk düşünür de Auguste Comte'dir. Bu nedenle Comte, "sosyolojinin isim babası" olarak bilinmektedir.

(Cevap B)

5. Sosyal bilimlerin yorumlayıcı, pozitivist ve eleştirel yaklaşım olmak üzere üç temel yaklaşımı vardır. Pozitivist yaklaşım, toplumsal dünyanın doğal fiziksel dünyadan farklı olmadığını bu sebeple doğa bilimlerinde uygulanan yöntemin sosyal bilimlerde de kullanılması gerektiğini ileri sürer.

Nasıl ki doğa bilimlerinde doğal olgulara ilişkin genel geçer yasalar ortaya konmaya çalışılıyorsa, sosyal bilimlerde de insan etkinliklerini tahmin etmeye yarayacak genel geçer toplumsal yasaların ortaya konmaya çalışılması gerekir. Pozitivist yaklaşıma göre sosyal bilimin amacı, toplumsal olgular arasında insanlardan bağımsız olarak var olan nedensellik ilişkilerini açıklamaktır. Pozitivizm bu amaca ulaşmak için doğa bilimlerindeki deney ve gözlem gibi tekniklerin kullanılması gerektiğini savunur. "E" seçeneğinde verilen ifade ise Yorumlayıcı yaklaşımın görüşleri arasındadır.

(Cevap E)

6. Toplumsallaşma, bireylerin üyesi oldukları topluma ait değerleri, tutumları, bilgi ve becerileri, öğrendikleri etkileşim sürecidir. Bireyin doğumuyla başlayan bu süreç ölümüne kadar devam eder. Toplumsallaşmanın iki fonksiyonu vardır: Birincisi benliğin gelişmesini sağlamak, ikincisi ise kültürün bir nesilden nesile aktarılmasını sağlamaktır. Buna göre Toplumsallaşma ile ilgili verilen ifadelerin hepsi de doğrudur.

(Cevap E)

7. Bir davranışın toplumsal davranış olarak kabul edilebilmesi için, diğer insanların geçmişte meydana gelmiş, şu anda meydana gelen veya gelecekte meydana gelmesi muhtemel davranışlarına yönelik olması gerekir.

(Cevap A)

8. Bilimsel araştırma basamaklarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- Araştırma konusunun seçilmesi ve araştırma probleminin belirlenmesi
- Araştırma için uygun araştırma tipi, yöntem ve tekniklerin seçilmesi
- Araştırma evreninin belirlenmesi ve örneklem seçimi
- Veri toplama
- Veri analizi
- Bulguların yorumlanması ve rapor yazımı

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

9. Araştırmacının önceden belirlenmiş olan ve standart bir görüşme formunda yazılı olan soruları, örneklemdeki bireylere yüz yüze sorduğu veri toplama tekniği Yapılandırılmış görüşme'dir. Yapılandırılmış Görüşme, Nicel araştırmalarda kullanılan veri toplama tekniklerinden biridir. Nicel araştırmalarda kullanılan diğer veri toplama teknikleri ise şunlardır: Yapılandırılmış gözlem, anket, deney, yarı-deney ve Survey.

(Cevap D)

10. Survey, verilerin birden çok veri toplama tekniği ile toplandığı araştırmalardır. Bu nedenle survey bir veri toplama tekniğinden çok bir araştırma deseni olarak kabul edilir.

(Cevap B)

11. Sosyal bilimlerde nicel ve nitel olmak üzere iki temel araştırma yaklaşımı mevcuttur. Nicel yöntemle yürütülen araştırmalar;

- tümdengelim ilkesi doğrultusunda teori ve hipotezlerle başlar,
- kavramlar kesin olarak ölçülebilir değişkenler hâline getirilir,
- veri toplama araçları ayrıntılı olarak belirlenir ve veriler kesin ölçümlerle toplanır.
- toplanan veriler istatistiksel yöntemlerle analiz edilir ve değişkenler arasındaki ilişkiler ortaya konarak araştırmanın başlangıcında öne sürülmüş olan hipotezler sınanır.

Tümevarım, nitel araştırma yöntemlerinde kullanıldığından "A" seçeneğinde verilen ifade yanlıştır.

(Cevap A)

12. Emilie Durkheim (1858-1917) çalışmalarında sosyolojinin bir bilim dalı olarak sınırlarının neler olduğu ve kapsamına giren olguların hangi yöntemle incelemesi gerektiği konusuna, kendinden önceki sosyologlardan çok daha fazla ağırlık vermiştir. Bu sebeple Durkheim, sosyolojinin önde gelen kurucularından biri olarak kabul edilmektedir. Durkheim toplumu, bir bütün oluşturmak amacıyla farklı işlevler üstlenmiş parçalardan oluşan bir organizmaya benzetir. Bu açıdan da toplumun onu oluşturan bireylere indirgenemeyecek nitelikte bağımsız bir gerçekliği olduğunu hatta toplumun bireylerin üstünde bir gerçekliği olduğunu savunur.

(Cevap C)

13. Nitel araştırma yönteminin uygulandığı araştırmaların özellikleri:

- Nitel araştırmalar hipotezle başlamaz.
- Olgular arasındaki nedensel ilişkileri açıklamak yerine sosyal eylemin arkasındaki nedenleri anlamak ve yorumlamak amaçlanır.
- Sosyal olgular derinlemesine ve ayrıntılı bir şekilde betimlenir
- Sosyal olgu ve olaylar ve aralarındaki karmaşık ilişki kendi bağlamı içinde yorumlanır.
- Araştırma problemi, nicel yöntemdeki kadar kesin bir şekilde oluşturulmaz.
- Tümevarım ilkesi doğrultusunda araştırmacı verilerini toplar ve toplanan veriler ışığında araştırma problemi yeniden gözden geçirebilir.

Buna göre verilen ifadelerden yalnızca II ve III doğrudur.

(Cevap D)

14. Stagflasyon: ekonomik durgunluk ile enflasyonun aynı anda yaşandığı, izsizlik ile enflasyonun aynı ada yaşandığı durumu anlatan makro iktisat kavramıdır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Herbert Spencer, Toplumsal değişmenin doğal seleksiyon yasalarına göre işlediğini savunan ve bu açıdan "Sosyal Darwinizm" olarak adlandırılan bir yaklaşım geliştirmiştir. Ona göre toplumsal değişme, basit homojen toplumlardan karmaşık heterojen toplumlara doğru giden bir evrimsel yol izler. Spencer, bu evrim sürecinde doğal seleksiyon sonucunda çevresine uyum sağlayan toplumların hayatta kaldığını bunu başaramayanlarında yok olduğunu savunmuştur.

(Cevap B)

2. İşlevselci bir toplum modeli benimseyen Emilie Durkheim, toplumsal düzen ve dayanışmayı toplumun öncelikli gereksinimleri arasında görür. Ona göre toplumsal düzen ve dayanışmanın kaynağı ise işbölümü ve uzmanlaşmadır. İşbölümü arttıkça bireylerin birbirine bağımlılığının artacağını düşünen Durkheim, hem toplumsal düzen ve dayanışmanın hem de toplumsal değişmenin sırasıyla mekanik ve organik adı altında iki farklı ideal tipinden bahseder.

(Cevap D)

3. Soru kökünde sosyoloji disiplininin en temel kavramlarından birisi olan toplumsal değişme kavramının tanımı verilmiştir. Sosyoloji toplumun nasıl değiştiğini, ne tür etkenlerin toplumsal değişmeye neden olduğunu ve toplumsal değişmenin boyutlarının neler olduğunu belirlemeyi temel bir araştırma konusu olarak ele almaktadır.

(Cevap A)

4. I. Fiziki çevre faktörü yani yaşanılan çevre, toplumsal değişme üzerinde doğrudan belirleyici değildir.

II. Ateş, tekerlek, pusula, matbaa, telefon gibi teknolojik yeniliklerin, toplumsal değişmede çok önemli ve doğrudan bir etkisi söz konusudur.

III. Hızlı nüfus artışı, yaşlılık oranının yükselmesi, göç kaynaklı nüfus hareketlilikleri, toplumsal değişmeyi doğrudan etkileyen bir diğer faktördür.

(Cevap D)

5. Üçüncü dünya ülkeleri yani gelişmekte olan toplumlar, sömürgeleştirilmiş bölgelerde bulunan toplumlardır. Hindistan, Afrika ve Güney Amerika ülkeleri Üçüncü dünya toplumlarına örnek olarak gösterilebilir. Bu tür toplumlarda nüfus yoğunluğu kırsal alanlarda daha fazladır. Ekonomik sistem tarımsal üretime dayalıdır. Serbest girişime dayalı ekonomik etkinlikler ise gelişmiş ülkelerin yani birinci dünya toplumlarının belirgin özelliğidir.

(Cevap A)

6. Sosyolojinin temel çalışma alanlarından biri günümüz toplumlarını ve geçirdikleri değişimleri anlayabilmek, benzerlik ve farklılıklarını ortaya koymaktır. Anthony Giddens de siyasal, ekonomik ve toplumsal alanlara bakarak toplumların sınıflandırmasını yapmıştır. Giddens'a göre modern dünyadaki toplumlar birinci, ikinci, üçüncü dünya toplumları ve yeni sanayileşen ülkeler olmak üzere dört grup altında toplanmaktadır.

(Cevap B)

7. Soru kökünde "Alt Kültür"ün tanımı verilmiştir. Alt kültür, toplumdaki ortak kültürü önemli ölçüde paylaşmasına rağmen gündelik yaşam içinde farklı inanç ve tarzları takip eden toplumsal grupların kültürüdür. Alt kültür grupları farklı yaşam tarzları geliştirdiğinden hâkim grubun kültürüyle ilişkili olsa da ondan önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Alt kültür kavramı, belli bir müzik zevkini paylaşanlar, belirli bir tarzda yaşayan etnik gruplar veya toplumsal cinsiyet grupları için kullanılabilir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

8. Pozitivist yaklaşıma göre bilimin sadece tek bir mantığı olduğunu ve bir entelektüel etkinliğin ancak bu mantığa uyduğu takdirde bilim olarak kabul edilebileceğini ileri sürer. Başka bir deyişle, sadece tek bir bilimsel yöntem vardır, bütün bilimler bu yöntemi kullanır. Pozitivizm gerçekliğin insanlardan bağımsız olarak var olduğunu savunur.

(Cevap A)

9. Saint Simon bazı çevrelerce ilk sosyolog olarak nitelendirilmektedir. Sanayi toplumu kavramını ilk kullanan kişidir. Simon toplumu evrimci ve pozitivist bir kavramsal çerçevede ele alır. Buna göre insan toplumları evrimsel gelişme yasasına bağlı olarak feodal veya askeri toplumlardan sanayi toplumlarına doğru bir gelişme sürecine tabidirler

(Cevap D)

10. Comte toplumu evrimci ve pozitivist bir çerçevede ele alır. İnsan toplumları için önerdiği evrimsel gelişme modeli üç hal yasası olarak bilinmektedir. Bu modele göre insan düşüncesi ve insan toplumları üç temel aşamadan geçerek ilerlerler. Bu aşamalar sırasıyla;

Teolojik Aşama: Her şey doğaüstü güçlerle açıklanmaya çalışılır

Metafizik Aşama: Sosyal ve fiziksel tüm olgu ve olaylar soyut güçlerle açıklanmaya çalışılır

Pozitif Aşama: Bütün olgu ve olaylar bilimsel olarak açıklanır

(Cevap C)

11. Keşif, icat ve yayılma, kültürel değişimin önemli kaynaklarındandır. Keşifler ve icatlar; yeni nesneler, fikirler ve toplumsal kalıplar üretir. Matbaanın bulunuşu önemli bir kültürel değişmedir ve toplumsal değişmeyi etkileyen önemli bir faktördür.

Facebook teknolojik bir faktör, göçler ve nüfus artışları da demografik faktörler olarak toplumsal değişmeyi etkilemektedir.

(Cevap E)

12. Soruda tanımlanan kavram küreselleşmedir. 1990'lı yıllardan sonra yaygın olarak kullanılmaya başlayan küreselleşme kavramı dünyada ortaya çıkan yeni değişim ve dönüşümleri açıklamak için kullanılmaktadır.

(Cevap B)

13. Evrimci yaklaşıma göre evrim kaçınılmazdır ve zorunludur. Uygarlıklar belirlenmiş safhaları sırasıyla geçerler ve her biri bir öncekinden daha karmaşıktır. Evrimin gerçekleşmesi için de dışarıdan bir müdahale gerekmez

(Cevap E)

14. Phillips Eğrisi: Enflasyon ile işsizlik arasında ters yönlü bir ilişki vardır; biri artarken diğeri azalmaktadır. Birinin artmasını göze alma pahasına diğerini azaltmak mümkündür.

(Cevap E)

15. Verilen özellikler tam rekabet piyasasına aittir. Tam rekabet piyasasında; piyasaya giriş ve çıkış engellenemez, çok sayıda alıcı ve satıcı vardır, mal farklılaştırması yoktur, mallar birbirinin aynıdır, alıcı ve satıcılar tam bilgiye sahiptir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Karizmatik otorite güç-otorite ilişkisi çerçevesinde iktidar meşruiyetini liderin olağanüstü olduğuna inanılan niteliklerden kaynaklanan otorite tipidir. Karizmatik liderin kişisel otoritesi geleneklerle çelişebilir, genellikle toplumlardaki kaotik zamanlarda, umutsuzlukların arttığı dönemlerde ortaya çıkmaktadır. Kanuni Sultan Süleyman daha çok geleneksel otoriteye uygun bir liderdir. Bu tip liderler otoritesinin meşruiyetini toplumdaki geleneklerden ve inançlardan aldığı kabul edilir.

(Cevap D)

2. Temel özellikleri verilen ideoloji liberalizmdir. Bu ideoloji bireyi ve bireysel hakları ön plana çıkaran bir anlayış egemendir.

(Cevap A)

3. Bireyin grup içindeki davranış kalıplarını açıklamak sosyal psikolojinin kapsamında yer alan bir konudur. Sosyoloji grupların yapısını, değişimini ortaya koymaya çalışmaktadır.

(Cevap E)

4. Durkheim grupları iki kategoride toplamıştır.

I) **Mekanik Dayanışmalı Gruplar:** Genellikle sanayi öncesi toplumlarda görülen, benzer statüdeki insanlar arasındaki dayanışmanın güçlü olduğu, iş bölümünün yaygınlaşmadığı, üyelerin birbirlerine duygusal bağlarla bağlı olduğu gruplardır.

II) **Organik Dayanışmalı Gruplar:** Durkheim'e göre nüfus yoğunluğunun artmasıyla birlikte is bölümü ve işlevsel uzmanlaşma ortaya çıkmıştır. Modern sanayi toplumlarında farklı alanlarda uzmanlaşan farklı gruplardaki insanlar arasında organik bir dayanışma vardır.

(Cevap A)

5. Toplumsal hareketlilik toplumsal tabakalar arasındaki geçişkenliktir. Toplumsal hareketlilik dikey ve yatay olmak üzere ikiye ayrılır. Bireyin gelirinde ve prestijinde belirgin artışlar yaratmayan mesleki ve coğrafi değişikliklere yatay hareketlilik denir.

B seçeneğindeki örnek yatay hareketlilik için uygundur. Bireyin gelirinde veya prestijinde belirgin artışlar ya da azalışlar ortaya çıkaran hareketliliğe dikey hareketlilik denir. A, C, D ve E seçeneklerindeki örnekler dikey hareketlilik için uygundur.

(Cevap B)

6. Seçeneklerde verilen akran grupları, aile, akrabalık, mahalle, köy vb. birincil toplumsallaşma araçlarındandır. Bu araçların birey üzerindeki etkisi daha fazladır. Dernek, sendika, okul, askerlik vb. ikincil toplumsallaşma araçlarındandır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

7. Soruda verilen ifadede toplumsal kurumların birbirleri ile ilişkisinden bahsedilmektedir. Siyaset kurumu demokrasiyi benimsemişse bir çatışma yaşanmaması, toplumsal düzenin bozulmaması için eğitim, aile vb. diğer kurumlarda demokrasiyi benimsemelidir.

(Cevap B)

8. Herhangi bir kültürü, yine o kültürün sınırları içinde değer yargılarını işe koşmadan tanımaya ve anlamaya çalışmak kültürel relativizm denir. Her değer ve norm o kültür için anlamlıdır veya anlamlı parçalardan oluşur.

(Cevap D)

9. Aynı sosyal grup içinden evlenme türüne endogami denmektedir. Sosyal grup dışından evlenme türüne de exogami denir.

(Cevap C)

10. Geleneksel toplumların toplumsal değişme hızı yavaştır, dini bağlılıkları daha çoktur, örgüt yapıları cemaattir, endüstrileşmemiştir ve işbölümü basit düzeydedir.

(Cevap D)

11. Etkin Kalabalıklar (Moblar): Genellikle şiddet içeren, kontrolden uzak, düzensiz, kısa ömürlü, çok sayıda bireyi içeren yığınlardır. Örneğin, linç kalabalıkları, Moblar meydana getirirler.

(Cevap D)

12. Kültürleşme: Farklı kültürlerin etkileşimi sonucu bir kültürün başka kültürlerden unsurlar alması ona benzemesidir. Kültürleşme, kültürel yayılma sonucu oluşur. Kültürleşme üç biçimde gerçekleşir.

- İki kültür yan yana geldiğinde bir kültür diğer kültürü yok eder.
- İki kültür birlikte yaşadığında kaynaşıp senteze gidebilir.
- İki kültür, etkileşim sürecinde direnmelerine karşın az da olsa birbirlerinden etkilenerek kültürleşme yasayabilir.

(Cevap B)

13. Tam rekabet piyasasında alıcı ve satıcılar fiyat kabul edicidir. Fiyatlar alıcılar veya satıcılar tarafından belirlenmez. Piyasada alıcı ve satıcıların çok sayıda olmasından dolayı, fiyatı tek başlarına belirleme ve etkileme gücüne sahip değillerdir.

(Cevap D)

14. Sosyal bilgiler geleneklerine ilişkin olarak çok sayıda bilim insanı çeşitli araştırmalar/çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmaların en önde geleni Robert Barr, James Barth ve Samuel Shermis (1977) tarafından "Sosyal Bilgileri Tanımlamak" adıyla yayımlanan eserde ele alınmıştır. Yine aynı yazarlar tarafından 1978'de "Sosyal Bilgilerin Doğası" adlı eserde ise sosyal bilgileri gelenekleri ayrıntılı bir biçimde sınıflandırılmıştır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Bir ulusa özgü olan kültür unsurları ulusal kültür olarak tanımlanmaktadır. Ulusal kültür içinde yer alan ve yerleşim birimlerine, bölgelere, toplumsal sınıf ve tabakalara göre farklılaşan kültüre de alt kültür denir.

(Cevap E)

2. Kültürel gecikme toplumdaki maddi kültür öğelerinde meydana gelen değişim hızına, manevi kültür öğelerinin ayak uyduramaması sonucu oluşan uyumsuzluk durumudur. Soruda verilen örnek durumda kültürel gecikme söz konusudur.

(Cevap D)

3. Weber, diğer klasik düşünürler (Comte, Durkheim) gibi genel olarak sosyal bilimlere, özel olarak da sosyolojiye hükmeden özel bir kurallar seti yaratmaya çalışmadır. Durkheim ve Marx ile karşılaştırılsa, Weber daha çok birey ve kültür üzerine yoğunlaştı ve bu onun yöntembiliminde açıktır. Durkheim toplum üzerine yoğunlaşırken, Weber birey ve onun eylemleri üzerine yoğunlaştı. Bu açıdan Weber'in sosyolojik yaklaşımla psikolojik yaklaşımı birleştirmeye çalıştığı söylenebilir.

(Cevap B)

4. Sosyolog toplumsal olayları kendi değer ve beğenilerinin etkisi altında kalmadan nesnel olarak inceler. Durkheim'in deyişiyle sosyolog toplumsal olayları 'bir eşya gibi' ele alır.

(Cevap D)

5. Alt kültür bir toplumda azınlıkta olan grupların değer, tutum, inanç ve yaşam tarzlarını işaret etmektedir. Alt kültür üyeleri toplumdaki ortak kültürü önemli ölçüde paylaşmasına rağmen gündelik yaşam içinde farklı inanç, pratik ve tarzları kabul ederler.

(Cevap A)

6. Kültürel gecikme bir toplumsal sistemdeki maddi ve manevi kültürün karşılıklı ilişkisinde değişme sürecinde ortaya çıkan uyumsuzluk halidir. Maddi kültürde meydana gelen değişmelerin manevi kültürde aynı hızda gerçekleşmemesi sonucunda kültürel gecikme yaşanır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

7. Toplumsal tabakalaşmada ekonomik eşitsizlikler kadar sosyal ve kültürel dinamiklerin de rolü bulunmaktadır. Ekonomik zenginliğe bağlı oluşturulan eşitsizliklerin yanı sıra, bazı toplumlarda eşitsizlikler belirli bir inanç sistemi etrafında da toplanabilir. Örneğin kast sistemi.

(Cevap C)

8. Aguste Comte'ye göre sosyoloji iki ana bölüme ayrılıyordu: Toplumsal statik ve toplumsal dinamik. Toplumsal statik kavramı kurulu toplumsal düzeni, toplumsal dinamik kavramı ise düzendeki değişmeyi içeriyordu.

(Cevap B)

9.
- Bilimin sadece tek bir mantığı olduğunu ve bir entelektüel etkinliğin ancak bu mantığa uyduğu takdirde bilim olarak kabul edilebileceğini ileri sürer.
- Gerçekliğin insanlardan bağımsız olarak var olduğunu savunur.
- Toplumsal yasalar da insan etkinliğinden bağımsız olarak var olurlar ve keşfedilmeyi beklerler.
- Sosyal bilimlerde insan etkinliklerini tahmin etmeye yarayacak genel geçer toplumsal yasaların ortaya konmaya çalışılması gerektiğini savunur.

(Cevap B)

10. **Toplumsal yapı**, toplumu oluşturan temel gruplardan ve toplumsal kurumlardan meydana gelen kalıcı ve sürekli ve örgütlü ilişkilerdir.

Toplumsal kurum, toplumsal normlar tarafından sürekli olarak tekrarlanan, onaylanan, sürdürülen, toplumun yerleşik görünümlerini yansıtan ve toplumsal olarak örgütlenmiş olan toplumsal davranış kalıplarıdır.

Toplumsal olgu, toplum tarafından kolektif biçimde geliştirilen, bireyin dışında ve kaçınılmaz olan ve bireyi sınırlandıran kural ve pratiklerden çıkarılan davranış biçimleridir.

Toplumsal grup, üyeleri arasında ortak amaç ve çıkarlar olan, üyelerinin karşılıklı ilişki içinde olduğu ve bir sürekliliği olan insan topluluğudur.

Toplumsallaşma (Sosyalleşme): Bireylerin üyesi oldukları topluma ait değerleri, tutumları, bilgi ve becerileri, kısacası o toplumun kültürünü öğrendikleri etkileşim süreci toplumsallaşma olarak adlandırılır.

(Cevap E)

11. **Kültürel Determinizm:** Kültürün değişmez ve çok güçlü, içinde yer alan bireylerin de onun bir nevi esiri olduğu düşüncesidir.

(Cevap A)

12. Eğitim Sosyolojisinin kurucusu olarak görülen Durkheim, İşlevselci Yaklaşımı temel almış bir sosyologdur. Eğitimi temel amacı toplumsal yaşama hazır olmayan bireyi topluma hazırlamaya dönük olarak yetişkinlerce yapılan etki olarak görür. Bu bağlamda eğitim toplumdan topluma ve zamandan zamana da değişiklik gösterir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Her iki bilgi türü de varlığı anlamaya yönelir. Felsefe sorularıyla bilime yol gösterir, bilim ise sorulara yanıt buldukça felsefenin yeni sorular sormasına neden olur.

(Cevap D)

2. Ontolojinin konusu varlıktır. Ontolojinin soruları şunlardır: Varlık var mıdır? Varlığın ana maddesi nedir? Evren nasıl oluşmuştur? Evrenin bir amacı var mıdır? Varlıkta özgürlük var mıdır? Ruh nedir? Ruh ölümsüz müdür? Ölüm nedir?

(Cevap A)

3. Epistemoloji (Bilgi felsefesi), bilginin kaynağı, yapısı, imkânı, sınırları, ilkeleri ve çeşitli bilgi alanları hakkında açıklamalar yapan, kısaca bilgiyi sorgulayan eleştiren çözümleyen felsefe dalıdır.

(Cevap C)

4. Gündelik bilgi özne ile nesne arasındaki ilişkinin sonuçlarının doğrudan duyu verileri ve yaşam deneyimleri yoluyla kurulması ile gündelik bilgi elde edilir. Papatya çayının öksürüğe iyi gelmesi, ayvanın çok olması kışın sert geçeceğini göstermesi gündelik bilgiye örnek olarak gösterilebilir.

(Cevap C)

5. Çoğu felsefeci felsefenin tanımını yapmaktan çekinir. Felsefe öğrenilecek bilgi birimlerinden oluşan bir disiplin değildir.

(Cevap B)

6. Gerçekliği ruhsal sayan felsefi görüş idealizmdir. İdealizme göre insanın gerçek varlığı maddi değildir, ruhsaldır veya zihinseldir. Ruh maddeden daha kapsamlı olup, maddeyi de içeren bir kavramdır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

7. Realistler nesnelerin bizim onları algılamamız söz konusu değilken de varolduklarını ileri sürerler. Realizmde maddenin varlığına olan inanç temeldir ve varlığın özü maddedir.

(Cevap D)

8. Sanatsal bilgi gerçeklikle estetik bir bağ kurulmasıdır. Sanatçı estetik bir şekilde kendini, değerlerini, düşüncelerini ortaya koyduğu sanat eserinde yansıtır.

(Cevap E)

9. Bilgi ve bilme edimi ile ilgilenen felsefe alanı bilgi felsefesi yani epistemolojidir. Epistemoloji bilgi nedir? Bilginin kaynağı nedir? Bilgi nasıl elde edilir gibi sorularla ilgilenmektedir.

(Cevap C)

10. Özne ve nesne arasındaki ilişkinin inanç, Tanrı, kutsal kitap ve din çerçevesinde kurulduğu bilgi türüne dini bilgi denir. Dini bilgi ayin ve ibadetleri içerir.

(Cevap E)

11. **Felsefi düşüncenin özellikleri;**

- Öğrenme isteğinden kaynaklanır.
- Bütüncüldür.
- Tutarlı ve sistemlidir.
- Şüpheci ve sorgulayıcıdır.
- Evrenseldir.
- Cevaplardan çok sorular önemlidir.

(Cevap E)

12. Sosyal bilimlerde eleştirel yaklaşım Alman düşünce tarihinde Frankfurt Okulu olarak bilinen, aralarında Max Horkheimer gibi ünlü sosyologların bulunduğu düşünürler tarafından geliştirilmiştir. Frankfurt Okulu, 1923 yılında Frankfurt Üniversitesinde kurulan Sosyal Araştırmalar Enstitüsü olarak ortaya çıkmıştır. Enstitu 1934 yılında kapatılınca Theodor Adorno ve Herbert Marcuse gibi üyeleri ABD'ye göç etmiştir. Bu kuramın günümüzdeki en önemli ismi yine bir Alman sosyolog ve felsefeci Jürgen Habermas'tur.

(Cevap A)

13. Nasıl Düşünürüz? adlı eser John Dewey'e aittir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Parçada verilen diyalog erdem ile ilgilidir. Erdem değerler felsefesinin sorunudur. Aksiyoloji değerler/etik ve estetik konuları ile ilgilenen felsefe alanıdır.

(Cevap A)

2. Sokratik buldurma, Sokrates'in felsefi düşünüşü ve bilgiyi sınayarak öğretme yöntemidir. Sokrates aslında karşısındakine yeni bir şey öğretmemektedir. O sadece bilineni anımsatmakta ve hakikati tekrar buldurmaktadır. Yöntem 3 aşamalı olarak gerçekleşmektedir. İlk aşamada karşıdaki kişiye sorular sorularak onun neyi bilip neyi bilmediği araştırılır. İkinci aşama ironi yani alaydır. Son olarak ise fikir doğurtulmaya başlanır.

(Cevap D)

3. İdealizme göre bilgi doğuştan getirilir, sonradan edinilmez. Kişinin mutlak bilgi olan idealar'a zihnini kullanarak ulaşabilir. İdealizme göre değerler ve gerçekler mutlak ve değişmez bir yapıya sahiptir.

(Cevap B)

4. Pragmatizm felsefesine göre yarar getiren şeyler, doğru düşüncelerdir. Bu akımda ön yargıların yeri yoktur. Pragmatizmde sonuçlar değerlendirilerek gerçeğe ulaşılır.

(Cevap A)

5. Felsefe ve bilim insanın dünyayı anlama çabası ve merakından doğmuştur. Ancak felsefe ve bilim doğayı ve evreni araştırırken farklı yöntem ve yollara başvururlar.

(Cevap B)

6. Varoluşçuluk akımının temelinde özgürlük yatmaktadır. İnsanlar kendi özgür seçimleri ile kendi varoluşunu gerçekleştirir. Varoluşçuluk her şeyden önce özgürlük olarak ortaya çıkan insani varlık üzerine düşünmedir.

(Cevap E)

7. Felsefi bilginin en temel özelliği kesinlik ve bitmişliğin olmamasıdır. Felsefede cevaplardan çok sorular önemlidir. Bir sorunun tamamen cevaplanması, o konu ile ilgili söylenecek sözün kalmaması diye bir şey söz konusu değildir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

8. Verilen örnek gündelik bilgi ile ilgilidir. Gündelik bilginin temel özellikleri şunlardır

- Sübjektiftir.
- Sonuçları kesin değildir.
- Yararlı bir bilgidir; ama bazen insanları yanıltabilir.
- Yöntemsiz olarak elde edilir.
- Sistemli değildir
- Kaynağı duyu ve deneyimlerdir.

(Cevap A)

9. Felsefe ilk ortaya çıktığından bu yana bir çok filozof tarafından farklı şekilde tanımlanış ve birçok kavramla ilişkilendirilmiştir. Bunlar;

- Arayış, sezgi, dostluk, bilgi, hikmet, hakikat

Felsefi bilgide mutlak doğru, mutlak yetkinlik diye bir kavram yoktur. Felsefe sorular sorar cevaplar arar. O yüzden mutlak doğru kime göre, neye göre doğrudur.

(Cevap E)

10. *Prens*, Niccolò Machiavelli'nin eseridir.

(Cevap E)

11. Kant, en önemli eseri olan *Arı Usun Eleştirisi*'nin ön sözünde, kendisini önceleyen filozofların özne- nesne ilişkisinde hep bilginin kendini nesnelere uydurmasından yola çıktıklarını, oysa bu çabanın boşa çıktığının görüldüğünü söyler. Ona göre, bir kez de nesnelerin kendilerini bilgimize uydurmaları gerektiğinden yola çıkmalıdır.

(Cevap A)

12.

- **Platon (*Devlet*):** Felsefe, diyalektik düşünme yoluyla ideaların bilgisini kavramadır.
- **Aristoteles (*Metafizik*):** Var olan olarak var olanı ve özü gereği ona ait olanları inceleyen bir bilim vardır. Bu bilim (felsefe), herhangi bir özel bilimle aynı değildir çünkü diğer bilimlerin hiçbiri var olanlar olarak var olanları genelliğiyle ele almaz.
- **El Kindî (*Felsefi Risaleler*):** İnsan sanatlarının değer ve mertebe bakımından en üstünü felsefedir. Felsefe tarifi, insanın gücü ölçüsünde var olanların hakikatini bilmesidir.
- **Fârâbî (*Kitâbu'l-Hurûf*):** Felsefe, var olmaları bakımından varlıkların bilinmesidir.
- **İbn Sînâ (*Kitâbu'ş-Şifa Metafizik*):** Felsefe, hem kuramsal (bilgi) hem de pratik olarak yetkinleşmedir.
- **Immanuel Kant (*Arı Usun Eleştirisi*):** Felsefenin görevi yanlış anlamadan doğan aldanmacaları ortadan kaldırmaktır. Üstelik bu öylesine övülüp değer verilen kuruntuların yitmesine sebep olsa bile.
- **Karl Jaspers (*Felsefeye Giriş*):** Felsefe, yolda olmak demektir. Felsefede sorular cevaplardan daha önemlidir, her cevap yeni sorulara çevrilir.
- **Hilmi Ziya Ülken (*Felsefeye Giriş*):** Felsefe, insanın varlık hakkındaki düşüncesi ve bu düşünce üzerindeki düşüncesidir. Başka deyişle felsefe varlık ilmidir.
- **Takiyettin Mengüşoğlu (*Felsefeye Giriş*):** Felsefe; bütün "var olan" şeylerin ortak olan, birleştirici olan niteliğini ortaya koymaya çalışır.

(Cevap E)

13. Vatandaşlık olarak sosyal bilgiler eğitimine ilişkin I. ve II. öncüller doğrudur. Fakat III. öncüldeki ifade yanlıştır. Çünkü bu gelenekte "aktarım" esastır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. Bergson iyi ve kötü davranışı ayıracak ve erdemli davranışlar sergilememizi sağlayacak temel ölçüt mekanizması olarak vicdanı görmektedir.

(Cevap D)

2. Aydınlanma felsefesi ya da 18. yüzyıl felsefeleri: Batı toplumunda 17. ve 18. yüzyıllarda gelişen ve akılcı düşünceyi eski, geleneksel, değişmez kabul edilen varsayımlardan, önyargılardan ve ideolojilerden özgürleştirmeyi ve yeni bilgiye yönelik kabulü geliştirmeyi amaçlayan düşünsel gelişimi kapsayan dönemi tanımlar. Aydınlanmaya yol açan başlıca düşünsel gelişmeler Rönesans ve Reform hareketleridir.

(Cevap C)

3. Varlık sorunu ile uğraşan felsefe alanı ontolojidir. Ontoloji varlığın temelini, ilk var olanı, varlığın var oluş amacını araştırır. Bu araştırma dünyaya genel bakışı temsil eder. Bu soruya verilecek cevap bilgiyi, ahlakı, güzelliğin ne olduğunu açıklamada referans teşkil eder.

(Cevap B)

4. Felsefede önemli olan sorulardır. Mutlak ve kesin bilgiye ulaşma felsefenin şüpheci doğasına aykırı bir amaçtır.

(Cevap D)

5. İdealizmin temeli Platon'un "İdealar Kuramı" ile atılmıştır. İdealizm tinsel güçlerin evrendeki süreçleri ya da olup bitenleri belirlediğini savunmaktadır. İdealizm düşünceden bağımsız bir maddi gerçekliğin bulunmadığını dile getirmektedir.

(Cevap B)

6. Varoluşçu felsefenin özünü insan hak ve özgürlükleri oluşturmaktadır. Bu felsefi akıma göre insan doğası iyidir ve her zaman iyiyi, doğruyu seçme eğilimindedir. Varoluşçuluk felsefesine göre her birey seçimlerinde özgürdür.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

7. Ontoloji varlık sorunu ile ilgilenen felsefe alanıdır. Bu felsefe alanı 'varlık nedir? İlk Var olanın özü nedir?' gibi sorulara yanıt aramaktadır.

(Cevap B)

8. İnsan her şeyden önce evrendeki nesne ve olaylara karşı güçlü bir merak duygusuna sahiptir. Merak eden ve düşünen insan her şeyi her bilgiyi sorgular, araştırır, sorular sorar bu durum felsefeyi ayakta tutan dinamizmdir.

(Cevap C)

9. Felsefi düşüncenin birçok özelliği bulunmaktadır. Felsefi düşünce öznel nitelikte olduğu için kesinlik, olmuş bitmişlik yoktur. Dolayısıyla her dönemde yeni felsefi düşüne ortaya çıkar.

(Cevap B)

10. Felsefi düşünce öznel nitelikte olduğu için felsefenin birçok bireysel işlevi vardır.

Felsefe insanın;

- kendini tanımasını
- farklı fikirlere açık olmasını
- özgürce düşünmesini
- olgu ve olaylara akılcı çözüm üretebilmesini sağlar.

(Cevap C)

11. **Bilimsel bilgi;**

- Olguları konu edinir. (Deney, gözlem)
- Olayları nedensellikle açıklar.
- Nesnel bilgiler verir.
- Birikimli olarak ilerler.
- Mantıksaldır.
- Doğruluğu ispatlanmış bilgilere dayanır.

(Cevap E)

12. Seçenekler incelendiğinde felsefede uzlaşılmış bir tanımın olmaması eksiklik değil zenginliktir. Çünkü felsefe özü itibariyle öznel bir yapıya sahiptir, cevaplardan tanımlarda çok sorular önemlidir. Soru sorma insanı düşünmeye iten bir güçtür.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. **Felsefi düşünce;**

- Merak duygusundan kaynaklanır.
- Bütüncüdür, evrenseldir.
- Özneldir.
- Kesinlik ve olmuş-bitmişlik yoktur.
- Şüpheci ve sorgulayıcıdır.

(Cevap E)

2. Parça dikkate alındığında filozofun kanaat ve eğilimi öznel olduğunu ortaya koyar. Mantık ilkelerine bağlı kalarak fikir ortaya koyması tutarlı olduğunu gösterir.

(Cevap B)

3. Paragrafa bakıldığında A, B, C ve D seçeneklerindeki soruların karşılığı bulunmaktadır. Ama E seçeneğindeki "Varlığın özü nedir?" sorusunun cevabı bulunmamaktadır.

(Cevap E)

4. Varlığın fikir-düşünce veya madde olduğu gösteren anlayış İdealizm ve Materyalizm'dir.

(Cevap C)

5. Filozof ele aldığı konulara ilişkin sorular sorar ve bunlara cevap vermeye çalışır. Felsefi sorularda her şart ve durumda geçerli olan bilgiler ortaya konması beklenmez. E seçeneğindeki soru bilimsel bir sorudur.

(Cevap E)

6. Varlık felsefesi varlığın kaynağının ne olduğunu kim tarafından var edildiği gibi problemlere çözüm getirmeye çalışır.

- Evrenin ana maddesi nedir?
- Evrende bir düzen var mıdır?

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

7. Felsefi bilginin üzerinde durduğu diğer konu bilginin kaynağının ne olduğu problemidir. Bilginin kaynağı;

- Akılcılık (Rasyonelizm)
- Deneycilik (Empirizm)
- Eleştirici Düşünce (Kritisizm)
- Pozitivizm (Bilimcilik)
- Çözümleyici (Analitik)
- Sezgicilik (Entüisyonizm)
- Faydacılık (Pragmatizm)

(Cevap E)

8. "Pragma" sözcüğü iş, eylem ve uygulama gibi anlamlara gelir. Doğru bilginin ölçütünün fayda olduğunu savunur. Bilgi yarar sağlıyorsa doğrudur.

(Cevap C)

9. Bilimsel bilgiyi felsefi bilgiden ayıran özellik deney ve gözleme dayalı olmasıdır. Aristoteles ve Galilei Pisa Kulesi'nin önünde ortaya attıkları bilgiyi deney ve gözlem yoluyla ölçmüşlerdir.

(Cevap B)

10. Ahlak felsefesinin konusu insan davranışları ve bu davranışlara yön veren ahlaki değerlerdir. Tüm canlı ve cansız varlıklara yönelik eylemleri ortaya koyar.

(Cevap A)

11.

- Egemenliğin kaynağı nedir? → Siyaset Felsefesi
- Tanrı'nın varlığının kanıtları nelerdir? → Din Felsefesi
- Güzelim, iyi, doğru, yüce ve hoşla olan ilişkisi nelerdir? → Sanat Felsefesi
- Bilginin imkanı ve sınırları nelerdir? → Bilgi Felsefesi

(Cevap A)

12. John Locke göre; "insan zihni doğuştan boş bir levhadır." Locke göre; aklın yanında deneyim olmadan bilgi edinilemez. Çünkü yaşantı, deneyim insana birçok kazanım sağlar.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. İnsanlar kendi yetenek ve düşüncelerini başka bireyleri gözleyip kendisiyle karşılaştırarak değerlendirir. Kişinin kendi yeteneklerini diğer bireylerle karşılaştırmasına sosyal karşılaştırma denir.

(Cevap B)

2. Sosyal psikoloji grubun birey davranışları üzerindeki etkisini açıklamaya çalışan bir disiplindir. Allport'a göre Sosyal psikoloji, bireylerin düşünce, duygu ve davranışlarının diğerlerinin gerçek, hayali ya da ima edilen varlığından nasıl etkilendiğinin bilimsel incelemesidir. III numaralı soru siyaset biliminin kapsamında yer almaktadır.

(Cevap D)

3. İnsanlar karşısındaki bireyi ve onun davranışlarını değerlendirirken mantıklı bir süreç izlemektedir. Bu sürece yükleme denir. Ancak insanlar davranışların nedenlerini açıklarken kimi hatalar yapabilir. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler bu hatalardandır. Temel yükleme hatası insanın yaptığı bir davranışı içinde bulunduğu koşullarla değil de onun genel eğilimleri ile yani kişilik özellikleri ve tutumlarıyla açıklama eğilimidir. Soruda verilen örnekte de Hakan Bey gişe görevlisinin davranışını onun kişilik özellikleri ile açıklama yoluna gitmiştir.

(Cevap A)

4. Normatif etki, biz toplum içinde kabul görmek için davranışlarımızı değiştirdiğimiz zaman oluşur. Bu etkide uyumun nedeni takdir toplamak ya da ayıplanmaktan çekinmedir.

(Cevap B)

5. Arda Öğretmen itaat için yasal otoriteyi kullanmaktadır. Bu davranışı yasal otorite düzeyindedir. Ayça Öğretmen'in gücünün kaynağı ise uzmanlık ve deneyimidir.

(Cevap C)

6. Grup bütünlüğünü bozabilecek çatlak sesler uyumu olumsuz etkilemektedir. Grubun bütünlük içinde hareket etmesi üyelerin uyum gösterme davranışlarını olumlu etkilemektedir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

7. Bir işin üstesinden gelmekte yetersiz olan kişilere yardım etmek sosyal bir sorumluluk olarak kabul edilir. Acizliğin gücü insanlara bir şeyleri yaptırmanın etkili yollarından biridir.

(Cevap D)

8. Satış elemanının kullandığı teknik 'sadece o değil' tekniğidir. Bu teknikte son anda fiyatta bir indirim ya da zaten verilmekte olan hediyeyi son anda ortaya koyarak kararı etkileme söz konusudur.

(Cevap C)

9. Sosyal psikoloji sosyal etki, sosyal algı ve sosyal etkileşim gibi konularla ilgilenmektedir. Uyum, ikna, itaat, tutum gibi kavramlar sosyal psikolojinin araştırma konularındandır

(Cevap B)

10. Sosyal psikoloji bireylerin, davranış, duygu ve düşüncelerinin başkalarının gerçek, hayal edilen veya ima edilen varlığından nasıl etkilendiğinin bilimsel yollarla araştırılmasıdır. Canlı varlıkların davranışlarını inceleyen bilim dalı psikolojidir.

(Cevap D)

11. İzlenim oluşturmada insanlar olumsuz olarak nitelendirilebilecek özelliklere karşı daha duyarlıdırlar. Olumsuzlar daha çok dikkat çeker. Dolayısıyla bir insana ilişkin izlenimde bu olumsuz yanlar daha çok dikkate alınır. İzlenim oluşturmadaki bu etkiye olumsuzluk etkisi denir.

(Cevap A)

12. B seçeneğinde verilen örnek saldırganlık davranışı özgeci saldırganlıktır. Bu saldırganlık türü toplumca onaylanmıştır. Diğer örneklerde verilen davranışlar antisosyal saldırganlık türündedir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. İyi bir konuşça açılış, ana tema ve kapanış bölümlerinden oluşur. Kapanış bölümü dinleyicilerin en çok aklında kalacak bölümdür. Bu sebeple kapanış cümlelerimiz en hatırlanabilir ve en güçlü cümleler olmalıdır. Etkili bir kapanış gözden geçirme ve son fikirler (A, C, D, E seçenekleri) olarak ikiye bölünebilir. Fıkra veya komik hikâye ise konuşmanın açılış bölümünde kullanılabilecek bir yoldur.

(Cevap B)

2. Seçeneklerde verilen tepkilere baktığımızda A seçeneği hariç diğerlerinde iletişim engeli söz konusudur. B seçeneğinde emir, gözdağı ve uyarı vardır. C seçeneğinde anlamaya çalışmaktan öte konuyu kapatma vardır. D seçeneğindeki ifade de yorumlamak ve analiz etmek vardır. E seçeneğinde ise alay söz konusudur. Bunlar kişiyi daha fazla hayal kırıklığına uğratır, anlaşılma ihtiyacına cevap vermez. A seçeneğinde ise empatik bir yaklaşım söz konusudur. Kişiyi anlatmaya, duygu ve düşüncelerini açmaya cesaretlendirir.

(Cevap A)

3. İletişim sürecinde yer alan öğeler kaynak, kanal, alıcı, ileti, kodlama, geri-bildirim (yansıma) ve gürültü şeklinde sıralanabilir.

(Cevap E)

4. Sözlü veya sözsüz iletileri alma (kavrama, yorumlama ve değerlendirme süreçlerinden sonra), onlardan bir anlam oluşturma ve onlara tepki verme sürecine dinleme adı verilir. Dinleme iletişimle ilgili en temel ve en önemli becerilerden biridir.

(Cevap C)

5. Konuşma, insan iletişiminin en yaygın kullanılan yöntemi olarak kabul edilir. Konuşma her biri farklı bağlamda öneme sahip değişik etmenlerden meydana gelir. Söz konusu bu etmenleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Ses
- Telafuz
- Sözcük hazinesi
- Biçem (Üslup)
- Konuşma dinamiği

(Cevap E)

6. Bilgilendirici konuşmalar adından da anlaşılacağı üzere bilgi iletmek üzere yapılan konuşmalardır. Örneğin öğretmenin öğrencileriyle yaptığı konuşma bu türden bir konuşmadır. Bilgilendirici konuşmalarda yapılan hataları göz önüne aldığımızda bu tür konuşmaların temel ilkelerini de ortaya koymuş oluruz. Örneğin bu tür konuşmalarda düşünceleri kişiselleştirmeye özen göstermeliyiz. Mesela istatistikler yerine hikâyelerden faydalanmak insanların daha çok ilgisini çeker.

(Cevap A)

7. İyi bir dinleme davranışı göstermek için eleştirici ve tartışmacı bir tutum takınmaktan kaçınmak gerekir. Çünkü bu tutum, konuşanı savunucu olmaya yöneltir ve öfkelendirir.

(Cevap C)

8. Motivasyon konusunu ilk inceleyen yönetim uzmanlarının başında Maslow gelmektedir. Maslow insan ihtiyaçlarını hiyerarşik olarak ele almış ve beş kategoriye ayırmıştır. Buna göre Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi en alttan üst basamağa doğru şu şekildedir:

- Fizyolojik ihtiyaçlar
- Güvenlik ihtiyaçları
- Sevgi ve aidiyet ihtiyacı
- Saygı ihtiyacı
- İdeal ve yeteneklerini gerçekleştirme ihtiyacı

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9. Sözsüz iletişim kelimeler olmadan, beden dili, yüz ifadesi, giyim kuşam, ses gibi araçlarla yapılan iletişimdir. Sözsüz iletişimin işlevlerini de şu şekilde sıralayabiliriz:

- Tamamlama
- Yalanlama
- Yerini alma
- Düzenleme
- Tekrarlama
- Vurgulama
- Resmetme

(Cevap E)

10. Soruda verilen konuşmada empatiden çok bir sempati söz konusudur. Empatide kişi kendisini karşısındakinin yerine koyar, onun duygu ve düşüncelerini anlar ve bunu ona yansıtır. Ancak örnek durumda çocuk sadece bilgisayarı vermediği için sinirlendiğini söylüyor. Ancak anne çocuğa tepkisinde arkadaşının ona kaba davrandığını ekliyor. Yani ilgili durumu yansıtırken kendisinden bir şeyler katıyor, onunla aynı duyguları paylaşıyor.

(Cevap B)

11. Yönetişim: İlk kez 1990' yıllarda kullanılmaya başlayan yönetişim kavrami, belirli kararların alınması veya uygulanmasında yöneticilerle karardan etkilenen kişilerin birlikte hareket etmesi anlamına gelir.

(Cevap C)

12. Dinleme, bireylerarası iletişimde sözsüz bir mesaj değil bir iletişim becerisi olarak kabul edilir. Olumlu ilişkiler geliştirmede, başkalarını tanımada, bilgi almada, insanları anlamada dinleme temel bir öğedir.

(Cevap B)

13. Bireylerarası iletişim, birbiriyle ilişkide veya bağlantıda olan insanlar arasında meydana gelen iletişimdir. Bireylerarası iletişimde bir kişinin bir davranışı nasıl yorumladığını anlamak diğerinin iletmeye niyetlendiği şeyi anlamaktan daha önemlidir. Birçok iletişim durumunda bizim anlatmaya niyetlendiğimiz şey, karşımızdaki kişi tarafından bizim iletmek istediğimiz anlamda yorumlanmaz.

(Cevap A)

14. Soru kökünde etos kavramının tanımı verilmiştir. İyi bir konuşmacının sahip olması gereken bir özellik olan etos, kişinin içiyle dışının çelişmemesi demektir. Konuşmacının kişiliği çok önemli bir konudur ve dinleyicileri etkileyen önemli bir noktadır. Bu sebeple kişiliğin doğru sergilenmesi anlamına gelen etos kavramı önemli bir olgudur.

(Cevap A)

15. İletişimde etkin dinleme etkili iletişimin en önemli unsurlarındandır. Etkin dinleme iletişim sürecinde karşıdaki kişiye saygı duyulduğunu iletir ve sağlam bir ilişkinin kurulmasına yardım eder. Etkin dinleme, söylenilen içeriği anlamanın ve içinde bulunulan duygu durumunun bir bütün olarak kavranmaya çalışılmasının yanı sıra, bunun dinleyiciye de iletilmesidir. Kısaca etkin dinlemede karşıdaki kişi ilgiyle dinlenip anlaşılmaya çalışılmalı ve bu durum ona iletilmelidir. Etkin dinlemede vverilen temel mesaj "Sana saygı duyuyorum, seni önemsiyorum, seni dinliyorum ve anlamaya çalışıyorum."dur. Sorudaki anne ve çocuk diyaloğunda anne uygun sorularla çocuğu anlamaya çalışıyor ve en son 'Sana gülmelerinden rahatsız oldun, sinirlendin!' ifadesiyle de onu anladığını ifade ediyor.

(Cevap D)

16. Vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler eğitiminde aktarım esastır.

Sosyal bilim olarak sosyal bilgiler eğitiminde keşfedici öğrenme esastır.

Yansıtıcı araştırma olarak sosyal bilgiler eğitiminde problem çözme esastır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Taş Devri'ne ait en eski anıtlar Neolitik Dönem'de görülmeye başlar. En sade biçimde ayakta duran taş, "dikilitaş" veya "menhir" gibi isimler almakta ve anıtların atası sayılmaktadır. Menhirlerden dolmenler ve kromlekler doğmuştur. Dolmenler iki veya daha fazla dikilitaş üzerinde yatay taşların yer almasından oluşmaktadır. Kromlekler ise üç veya daha fazla dikilitaşın bir sunak çevresinde dairesel bir düzen ile bazen de iç içe sıralar halinde yer almasından oluşmaktadır. Urfa- Göbeklitepe'deki anıt ve İngiltere'deki Stonehenge en iyi kromlek anıt grubunu oluşturmaktadır.

(Cevap C)

2. Endülüs Emevi Dönemi'nin önemli yapılarının başında Kurtuba Cami gelmektedir. 784'te, I. Abdurrahman yapımına tarafından başlatılan cami iki yüzyıl boyunca yeni eklemelerle büyümüştür. 987'de Mansur'un eklemeleriyle de son biçimini almıştır. İslam dünyasının en büyük camilerinden biridir.

(Cevap E)

3. Fütürizm akımının oluşmasında İtalya'da, diğer Avrupa ülkelerine göre daha geç başlayan endüstrileşme geç başlayan endüstrileşme hareketleri ve buna bağlı olarak kent yaşamında meydana gelen değişimler etkili olmuştur. Yeni kent hayatının canlılığına, endüstrinin getirdiği dinamizme ve teknolojiye hayranlık duyan fütüristler hızlı gelişip değişen ve makineleşen dünyadan etkilenmişlerdir.

(Cevap C)

4. Türk etkilerinin görüldüğü ilk İslam şehri Samarra'dır. Abbasi Halifesi Harun Reşid'in oğlu el-Mutasım tarafından 836 yılında Bağdat'ın kuzeyinde Dicle Nehri'nin doğu kıyısında kurulmuştur.

(Cevap D)

5. 224–651 yılları arasında İran'da hüküm süren Sasanilerin resmî dinî Zerdüşlüktür. Zerdüşlük, İran'da Zerdüşt tarafından kurulan, iyilik ve kötülük ilkelerinin öne çıktığı en eski tek tanrılı dinlerdendir. Ateşin kutsal sayıldığı bu dine ait tapınaklara Ateşgede denmiştir. Ateşgedeler, ortasında Tanrıları Ahura Mazda için sürekli yanan bir ateşin bulunduğu kule tipli tapınaklardır.

(Cevap A)

6. Gotik üslup, siyasal değişimlerin ve ulusal devlet bilincinin yaşandığı yıllarda ilk kez Fransa'da ortaya çıkmıştır. Fransa ve Avrupa'da, bu üsluptaki eserlere Opus francigenum-Fransız işi denilmiştir. İtalyan hümanistleri 15. yüzyıldan sonr abu tarz işleri beğenmeyi Barbar Sanatı diye nitelendirmiş ve istilacı kavimleri, Gotları hatırlatacak biçimde Gotik kelimesi ile adlandırmaya başlamışlardır.

(Cevap E)

7. Türklerde heykel sanatı ile ilgili ilk ciddi çalışmaların Sanayii Nefise Mektebi'nin kurulmasıyla başladığı söylenebilir. İsa Behzat, İhsan Özsoy, ve Mehmet Mahir Tomruk da Sanayii Nefise'yi bitiren ilk heykeltıraşlardır. Cumhuriyetin ilk yıllarında Kurtuluş Savaşı'nın önemini ifade eden anıt heykellerin yapımına önem verilmiştir. Ancak bu alanda hizmet verecek sanatçıların azlığı sebebiyle yurt dışından davet edilen sanatçılara sipariş verilmiştir. Heinrich Krippel, Rudolf Beling ve yapan Pietro Canonica bu sanatçılardan bazılarıdır. Bunlar arasında ismi en çok ön plana çıkan sanatçı ise İstanbul-Taksim Cumhuriyet Anıtı'nı yapan Pietro Canonica'dır.

(Cevap C)

8. Soru kökünde manastırın tanımı verilmiştir. Manastırlar, şehir dışında veya dağlık yerlere kurulmuş olan dinî eğitim kurumlarıdır. Farklı işlevli yapı topluluklarından oluşan manastırlarda Tanrı'ya hizmet etmeyi, dinî eğitim almayı ve yoksul kalmayı seçmiş, evlenmemiş rahip ve rahibeler bulunurdu. Ağır işlerde çalışarak günlerini geçiren manastır halkı dini eğitim yanında el yazmaları kopya etme, ikona yapma, tarım ve hayvancılık yapma, Şarap üretme, kandil ve mum yapma gibi işler yaparlardı. Manastırlar genelde din adamları, imparatorlar ve kontlar tarafından yaptırılırdı.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

9. Rönesans döneminin simge ismi olan Leonardo Da Vinci ressam, mühendis ve matematikçidir. Bunların yanında siyaset, tarih, bilim, şiir ve müzikle de ilgilenmiştir. Köprü projeleri, ilk balon projesi, anatomi kitabı da bulunan Da Vinci çağının çok ilerisinde bir bilim adamıdır. Milano yöneticisi Sforza ailesinin himayesinde önemli eserler veren sanatçının en önemli yapıtları Son Akşam Yemeği isimli duvar freski, Mona Lisa ve Kayalıklar Meryem'i tablolarıdır.

(Cevap E)

10. Vatikan'daki Sixtine Şapeli'nde Michelangelo, Sandro Boticelli, Raphaello Sanzio gibi dönemin önde gelen ressamlarının freskleri yer almaktadır. 1479-1481 yıllarında İstanbul'a gelerek Fatih Sultan Mehmet'in portresini yapan Bellini'nin Sixtine Şapelinde eseri bulunmamaktadır.

(Cevap D)

11. Collesium, Roma Sanatının en görkemli ve tanınmış eserlerindendir. Roma'da bulunan Collesium, günümüze iyi durumda ulaşabilmiştir. 5 katlı bu etkileyici bina, İmparator Nero'nun sarayının bulunduğu alana inşa edilmiştir. Yapımına MS 80'de başlanan Collesium yaklaşık 10 yılda tamamlanmıştır. Tiyatro planından uyarlanmış olan Colesium, Roma toplumsal yaşamının önemli bir parçası olan gladyatör dövüşleri ve kalabalık gösteriler için tasarlanmıştı. Collesium, Mısır Gize piramitlerinden sonra insanlık tarihinde o güne dek inşa edilmiş en büyük sosyal işlevli yapıydı.

(Cevap C)

12. Sanat insanın kendini ifade etme yollarından biridir. Sanat türleri endüstriyel sanatlar, güzel sanatlar ve karma sanatlar olmak üzere üçe ayrılır. Tiyatro, pandomim gibi ritmik sanatlar; şiir, müzik gibi işitsel sanatlar ve mimari, heykel, kabartma, resim gibi plastik sanatlar güzel sanatlar kapsamında değerlendirilir.

(Cevap E)

13. Yunan sanatı, Arkaik Dönem (MÖ 7-6.yüzyıl), Klasik Dönem (MÖ 490-330) ve Helenistik Dönem (MÖ 330-30) olmak üzere birbirini takip eden üç evreye ayrılır. Arkaik Dönem (MÖ 7-6. yüzyıl), Yunan sanatının oluşum evresidir. Sonraki yüzyıllarda takip edilen ve geliştirilen birçok uygulamanın bu evrede ortaya çıktığı söylenebilir.

(Cevap A)

14. Dünyanın yedi harikası şunlardır:

I. Babilin asma bahçeleri
II. Efes Artemis tapınağı
III. Rodos Heykeli
IV. İskenderiye feneri
V. Bodrum Mousoleium
VI. Olimpia Zeus Heykeli
VII. Mısır piramitleri

(Cevap C)

15. Soru kökünde Roman Sanatından bahsedilmektedir. Roman Sanatı, X ve XIII. Yüzyıllar arasında başta Almanya olmak üzere İngiltere, İspanya ve Fransa gibi Avrupa'nın değişik ülkelerinde mimaride görülen sanat akımıdır. Bu dönemde Orta Çağın feodal düzeni toplumun Hristiyanlık inancı ve dini faktörler sanatın biçimlenmesine neden olmuş ev buna bağlı olarak mimaride daha çok kilise ve katedraller inşa edilmiştir. İtalya'daki Pisa Kulesi bu dönemin önemli yapılarından biridir.

(Cevap D)

16. Paragrafta IXX. Yüzyıl sonlarında Fransa'da ortaya çıkan bir resim akımı ve anlayışı olan Empresyonizm (İzlenimcilik)'den bahsedilmektedir. Claude Monet, Vincent Van Gogh bu akımın önde gelen temsilcileridir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Rönesans XV. yüzyılda İtalya'da doğan sanat, edebiyat ve bilim alanında Yunan ve Roma kültürlerinin yeniden canlandırılması anlayışına dayanan bir harekettir. A, B, D, E seçeneklerinde ismi verilen sanatçılar Rönesans resim sanatının öncüleridir. Ancak Donatello Rönesansın önde gelen heykel sanatçılarındandır. En büyük eseri olan "Gattamelata Heykeli" Rönesansın boyunca devam eden atlı heykel geleneğinin ilk örneğidir.

(Cevap C)

2. Sanat tarihi, insanın çevresinde sanata konu olmuş tüm eserleri kronolojik sıraya göre inceleyen; bir eserin ortaya çıkış koşullarını ve o eserle gelen yenilikleri değerlendiren bir bilim dalıdır. Mitoloji, epigrafya, kronoloji, arkeoloji sanat tarihinin doğrudan ilişkili olduğu bilim dallarıdır. Ancak filoloji yani dil biliminin sanat tarihiyle doğrudan bir ilgisi yoktur.

(Cevap E)

3. Rokoko sanatı, 1730-1780 yılları arasında başta Fransa olmak üzere Avrupa ülkelerinde etkili olan bir üsluptur. Herhangi bir düzene bağlı olmayan, simetrik düzenleri reddeden bir tarzla yaratılan formlar Rokoko daha çok iç dekorasyonda izlenir. Yoğun dekoratif süslemeler, resim sanatının tavan ve duvarlarda abartılı, gerçeklik duygusunu yitirmiş bezemelere dönüşmesi; porselen, biblo gibi iç mekânda kullanılan eşyalarda heykel sanatının varlığını sürdürmesi dönemin başlıca özellikleridir.

(Cevap E)

4. Davud Heykeli, Klasik Rönesans döneminin en büyük ustalarından olan Donatello tarafından yapılmıştır. Dönemin ünlü heykeltıraşlarından Donatello, Davut heykelinde, Rönesans'ın ilk çıplak bedenini yansıtmıştır.

(Cevap B)

5. Fibula, MÖ 9. yüzyılda Frig Uygarlığında gelişen günümüzdeki çengelli iğnenin ilkel halidir. Kendi döneminin teknolojik buluşu olarak kabul edilmektedir.

(Cevap E)

6. Orta Çağ Avrupa sanatının en önemli üsluplarından olan Gotik üslup, 12. yüzyılın ikinci yarısında Fransa'da ortaya çıkmış ve 15 yüzyıla kadar tüm Avrupa'da etkili olmuştur. Gotik, gerçekte bir mimarlık üslubudur. Orta Çağ kentlerinin katedralleri Gotik üslupta inşa edilmiştir. Paris'teki Notre Dame Katedrali bu üslubun en önemli eserlerindendir. Avrupa'da "Fransız İşi veya Barbar sanatı" olarak bilinen stil, 15. yüzyıldan sonra bu tarz işleri beğenmeyenler tarafından istilacı bir kavim olan, Gotları hatırlatacak biçimde Gotik kelimesi ile adlandırmaya başlamıştır.

(Cevap B)

7. Yunan sanatı üslup, teknik ve artistik gelişim bakımından birbirini takip eden üç döneme ayrılır; Arkaik dönem, klasik dönem ve Helenistik dönem. Bunlardan MÖ 7. ve 6. yüzyıllar arasını kapsayan Arkaik dönem Yunan sanatının oluşum evresi olarak kabul edilmektedir. Sonraki yüzyıllarda takip edilen ve geliştirilen birçok uygulama bu evrede ortaya çıkmıştır.

(Cevap A)

8. Tunç Çağı, MÖ 3500 ile 1200 yılları arasında geçen maden işlemeciliği, ilk kent hayatı, yazının bulunması gibi büyük kültürel ve iktisadî gelişmelerin yaşandığı ilk devletlerin ortaya çıktığı uygarlık çağıdır. Neolitik dönem günümüzden 10 bin yıl önce başlayıp yaklaşık olarak 7 bin yıl öncesine kadar devam eden, insanların üreticiliğe geçtiği dönemdir. Bu dönemden sonra kalkolitik dönem gelmiştir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9. Rodin, "düşünceyi mermere işleyen usta" olarak tanımlanmıştır. "Düşünen Adam" adlı yapıtıyla bunun en yetkin örneğini vermiştir.

(Cevap B)

10. Theodore Rousseau ve Camille Corot, öncülüğünde toplanan ressamlar grubu, Barbizon Okulunu kurmuştur.

(Cevap D)

11. 1874'teki ilk grup sergisinde yer alan, Claude Monet'nin "*İzlenim: Gün Doğumu*" adlı eserini sanat eleştirmeni Louis Leroy'nun aşağılamak için kullandığı "izlenimcilik" terimi, daha sonra bu akımın adı olmuştur.

(Cevap A)

12. Paul Cezanne, çalışmalarında geometrik formlara yer vermiş, "kübizm akımının ve çağdaş sanatın babasi" kabul edilmiştir.

(Cevap B)

13. Bertrand Russel gözlem ve gözleme dayalı akıl yürütme yoluyla dünyaya ilişkin olguları birbirine bağlayan yasaları bulma çabası olarak tanımlamıştır.

(Cevap E)

14. Mimar Sinan'ın çıraklık eserimdir dediği Şehzade Camii'nin dört serbest destek üzerine oturan merkezî kubbesi, dört yarım kubbeyle desteklenmiştir.

(Cevap B)

15. Anadolu Selçukluları cami mihraplarında, kubbe kasnaklarında, minarelerde ve saraylarda bol miktarda çini kullanmışlardır. Kubadabad Sarayı kazılarında bulunan figürlü çini parçaları Anadolu Selçuklu Dönemi'nin en kaliteli örnekleridir.

(Cevap E)

16. Kervansaray: Anadolu Selçuklu mimarlığının en anıtsal örneklerinden olan kervansaray yapıları, kervanların ve yolcuların konaklaması, gerekli ihtiyaçlarının karşılanması amacı ile önemli yol güzergahları üzerinde inşa edilmiş birer yol üstü konaklama merkezleridir. Bu nedenle yolcuların ve hayvanların kalacağı mekanların yanı sıra depo, mescit ve hamam gibi farklı işlevli birimleri bulunur. İşletilmeleri vakıf sistemi aracılığı ile gerçekleştirilen kervansaraylar genellikle ticarete büyük önem veren sultan ve sultan ailesine mensup kişilerle vezir ve emirler tarafından yaptırılmıştır. Konaklama ihtiyaçlarının üç gün boyunca ücretsiz verilmesi kervanların can ve mal güvenliğinin devletin garantisi altına alınması gibi uygulamaları, bir yandan daha fazla taciri Anadolu'ya çekerken diğer yandan dinamik bir ticari ortamın oluşmasını sağlamıştır.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Türkiye'de, ulaşım, endüstri ve iletişim tarihi konulu ilk sanayi müzesi İstanbul'daki Rahmi M. Koç Müzesi'dir.

(Cevap E)

2. 1683 yılında Oxford Üniversitesi içinde kurulan ve doğanın geçmişinin sergilendiği Ashmolean Müzesi ilk bilim müzesi olarak kabul edilmektedir. Daha geniş ölçekli ve teknoloji müzesi ise 1799 yılında Paris'te açılan Ulusal Teknik Müzesi'dir. 1857 yılında açılan Londra Bilim Müzesi en erken örneklerden bir diğeridir. Dünya'nın en büyük bilim ve teknoloji müzesi ise 1906 yılında ziyarete açılan Münih'teki Alman Müzesi'dir.

(Cevap A)

3. Helenistik Dönem: Makedonya Kralı Büyük İskender'in MÖ 334 yılında Asya Seferi ile başlayan ve komutanlarından Ptolemaios'un kurduğu krallığın MÖ 30 yılında yıkılması ilse son bulan üçyüz yıllık evre, Eski Çağ tarihçileri tarafından yaygın bir kullanım ile Helenistik Dönem olarak adlandırılır.

(Cevap E)

4. Anadolu'da bilinen en erken tarihli anıtsal resim sanatı örnekleri İznik Elbeyli köyündeki hipojede (4. yy) ve Efes-Yamaç evlerinde (3.-7. yy) bulunmaktadır.

(Cevap C)

5. Türkiye'de ilk bilimsel kazıları başlatan Osman Hamdi Bey, Adıyaman Nemrut Dağı, Lübnan'da Sayda (Sidon) Krallar Mezarı, Muğla-Lagina kazılarını yürütmüş ve çıkan eserleri müzeye getirtmiştir.

(Cevap E)

6. Atatürk'ün talimatıyla 1931 yılında kurulan Türk Tarih Kurumu da tarih, arkeoloji ve müzecilik açısından önemli projeler yürütmüş, ilk sistemli kazıları gerçekleştirmiştir. Burada yetişen bilim adamları müzelerde görev almış ve bilimsel çalışmalar gerçekleştirmiştir. İstanbul Sarayburnu, Anadolu'da Ahlatlıbel, Karalar, Göllüdağ, Alacahöyük, İzmir Namazgah, Samsun Dündartepe, Konya Alaaddin Tepe, Mudanya Mezarı, Ankara Kalesi, Ankara Mabedi gibi çok sayıda kazının yapılmasında öncü bir kurum olmuştur.

(Cevap D)

7. Grotesk, canlı varlıkların sıra dışı özellikleri ya da tüm özelliklerinin bir arada tasvir edilmesiyle dünyaya ait olmayan canlılara dönüştürülmesi sanatıdır.

(Cevap B)

8. Kent Müzesi: Bir kent müzesi kent tarihini anlatır. Dolayısıyla kente ve kentliye dair kültürel malzeme kullanılır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9. İslam mimarisinin önemli örneklerinden;

- Babürlüler dönemine ait olan eser → Tac Mahal
- Gaznelilerde cami üslubunu başlatan ve Anadolu'daki ağaç direkli camileri hatırlatan eser → Arusü'l-Felek'tir.

(Cevap B)

10. Opera, genellikle konusunu tarihten, mitolojiden, efsanelerden veya güncel olaylardan alan, sözlerinin tümü veya birçoğu müzikle bestelenmiş, içinde görsel sanatların tümünü barındırabilen (Dans, dekor, kostüm, ışık vb.), teatral formda bir sahne eseridir. Yani tamamen Batı sanatıyla ilgili bir kavramdır.

(Cevap A)

11. Şadırvan: Cami avlularında yer alan, abdest almak için kullanılan çokgen ya da konik çatıyla örtülü çevresi açık küçük çeşme yapılarına şadırvan denilmektedir. Tolunoğlu/Fustat Ulu Camii'nin özgün şadırvanı 986 yılında yanmış, günümüze gelen kübbeli şadırvanı 1296 yılında Türk Memlükleri zamanında yapılmıştır.

(Cevap A)

12. Kasır: Genellikle kent dışlarında inşa edilen hükümdarlara ait yüksek duvar ve burçlarla tahkim edilmiş korunaklı şato benzeri yapılarak denilmektedir.

(Cevap C)

13. Pablo Picasso: 92 yaşında öldüğünde binlerce yapıt bırakan ve 20. yüzyılın en önemli sanatçılarından biri olan Pablo Picasso'nun resim dışında heykelleri, sahne dekorları, kitap resimleri taşbaskı ve seramik eserleri de vardır. Kübizmin ardından farklı arayışları sürdürmüş, başka akımlar içinde değerlendirilebilecek çalışmalar da yapmıştır. İspanya Cumhuriyeti'nin Paris'te düzenlenecek Dünya Fuarı için ısmarladığı, İspanya'daki Guernica kasabasının Almanlar tarafından 27 Nisan 1937 tarihinde bombalanmasını konu alan Guernica adlı çalışması önemli eserlerinden biridir.

(Cevap A)

14. 12. yüzyıl ortalarında başlayan Gotik Sanatı, Rönesans Dönemi'ne kadar sürmüştür. Fransa'da başlayan akım, tüm Avrupa'ya yayılmıştır. Büyüklük ve yücelik duygularını başarıyla yansıtan Gotik mimari, dinî nitelikli bir sanattır. Bu yapılarda taş, ahşap ve mermer gibi malzemeler daha önce tek tek kullanılan mimari ögeler ilk kez birlikte kullanılmıştır.

Gotik denince sivri çatı ve kuleleriyle göğe doğru yükselen dev boyutlu katedraller akla gelir. Sivri ve birbirini kesen kemerlerin kullanılmasıyla duvarlar, taşıyıcı öge olmaktan çıkmıştır. Böylece hafifleyen duvarlar yükselip incelmiştir. Bu duvarlara pencereler açılmış ve iç mekânlar aydınlatılmıştır.

(Cevap B)

15. Öncülde sözü edilen kavram "külliye" dir.

(Cevap A)

16. Umberto Boccioni, Carlo Carra ve Giacomo Balla, fütürizm sanat akımının önemli sanatçıları arasında yer almıştır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. 20. yüzyıl başlarında Fransa'da, doğanın aynen resmedilmesine ve özellikle empresyonizme karşı duran bazı sanatçılar geometrik soyut sanat akımı olarak tanımlanabilecek kübizmin doğmasına yol açmışlardır.

(Cevap C)

2. İslam dünyasında 9. yüzyılın ikinci yarısına kadar anıt mezarlara rastlanmamıştır. İlk kez 862'de, Abbasi Halifesi Muntasır'ın annesinin ölen oğluna mezar yaptırmak istemesiyle bu tarihten sonra İslam Dünyası'na girmiştir. Samarra yakınlarında bulunan ve Kubbetü's Süleybiye olarak adlandırılan bu mezarın Muntasır'a ait olduğu sanılmaktadır. Mezar anıtı yapımı Türklerin İslam dünyasına girmesiyle 10. Yüzyıldan sonra artmıştır.

(Cevap B)

3. Rokoko'nun ardından Fransa'da Napoleon Bonaparte Dönemi'nde başlayan ve Restorasyon Çağı olarak da tanımlanan devirde Roma sanatı kaynaklı olarak ortaya çıkan ve estetik görsellikten çok gösterişe önem veren, adeta çağın saray yaşamını yansıtan eserlerde uygulanana sadece bitkisel motiflerin biçimlendirdiği Ampi (Empire) üslupta figür yer almaz. I. Napoleon Dönemi'nde Mısır seferi dolayısı ile Eski Yunan ve Roma sanatının etkisi sonucu ortaya çıkmıştır.

(Cevap A)

4. Düzgün olmayan inci anlamına gelen "barucco" teriminden türeyen Barok kelimesi 17. ve 18. yüzyıllarda Avrupa sanatı çerçevesinde güçlü bir dönemi işaret eder. Hareket ve sonsuzluk kavramlarından yola çıkan bu sanat üslubu, İtalya Roma'da doğmuş ancak tüm Avrupa ve Avrupa devletlerinin deniş aşırı kolonilerinde benimsenmiş ve etkili olmuştur. Antik Çağ ve Hristiyan düşünce sistemlerinin karma yansımasının görüldüğü Barok sanatı hem toplumun burjuva sınıfı hem de kilisenin güçlü din adamları tarafından himaye edilmiştir. Papalık merkezi olan Roma, bu dönmde Avrupa'nın en güçlü sanat ve mimarlık merkezidir.

(Cevap A)

5. Türk minyatür sanatının ilk örnekleri Uygurlara aittir. Uygur minyatürlerinde, çoğunlukla dini konular işlenmiştir ancak zaman zaman dünyevi konulara da yer verilmiştir. Büyük Selçuklular tarafından Bağdat'ta kurulun ilk İslam minyatür okulunun sanatçılarının çoğu da Uygur Türklerinden oluşmaktaydı.

(Cevap B)

6. Sürrealizm: Fransız yazar ve sanat eleştirmeni Guillaume Apollinaire'nin 1917'de sahnelenen bir eserinde kullandığı sürrealist (gerçeküstücü) sözcüğünden esinlenerek bu akıma sürrealizm ismi verilmiştir. Edebiyatta anlatımını bulan ilkeleri; resim, heykel, müzik, sinema gibi sanat dallarına da yayılmıştır. Paris'te ortaya çıkan sürrealizmin ilk manifestosu, 1924 yılında Fransız Şair André Breton tarafından yayımlanmıştır.

(Cevap D)

7. Fütürizm akımının başlangıcı, 1909'da Italyan şair ve yazar Filippo Marinetti'nin yazdığı bir bildiriyle duyurulmuştur.

(Cevap D)

8. Kişinin hayatta iken oldürdüğü düşmanlarını temsil ettiğine inanılan Balballar Türk heykel sanatının en erken örnekleridir. Örneklerde betimlenen figürlerin bazılarının ellerinde, bir vazo veya bir kaba yer verildiği görülür. Balbalların üzerindeki kıyafetlerin birçoğu soldan sağa doğru kapanan bir kaftandır. Kaftanların üzerinde parçalar hâlinde oluşturulmuş bir kemer yer alır. Kemerin üzerinde arkada sallanan bir bıçak, gündelik eşyaların içine konulduğu bir torba ile çeşitli madeni tokalar ve levhalar bulunmaktadır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

9. İstanbul'da Fatih devrinde inşasına başlanan Topkapı Sarayı (Saray-ı Cedid), 19. yüzyıla kadar her dönemde farklı birimlerin eklenmesi ile büyüyerek farklı dönem özellikleri sergileyen büyük bir kompleks halini almıştır. Topkapı Sarayı dışında erken dönem saraylarından günümüze sağlam ulaşabilen örnek yoktur.

(Cevap A)

10. Anadolu'da hazırlanan 13. yüzyılın en önemli minyatürlü yazması, bugün Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunan *Varka ve Gülşah* adlı eserdir. Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alâeddin Keykubad zamanında Azerbaycan'ın Hoy şehrinden gelen nakkaş Mehmed ibn Abdülmümin tarafından Konya'da resimlenen bu yazmada, Peygamber zamanında iki genç arsında yaşanmış bir aşk hikâyesi konu alınmış, sahneler hikayeci bir üslupla şeritler hâlinde metinlerin arasına yerleştirilmiştir.

(Cevap E)

11. Batı üslupların etkisinin ağır biçimde hissedildiği, 19. yüzyılın sonlarında büyük çoğunluğunun yabancı kökenli olduğu mimarlar faaliyet göstermiştir. 20. yüzyılın başlarında bu duruma tepki olarak ulusalcı bir mimari kimlik oluşturma çabaları ortaya çıkmış, 1900 yılların başlarından başlayarak 1930'lu yıllara kadar devam eden bu dönem I. Ulusal Mimarlık Dönemi olarak adlandırılmıştır.

(Cevap B)

12. Büyük Selçuklu Dönemi ile birlikte mimariye bağlı olarak özellikle yapıların minber, kapı ve pencere kanatlarında ahşap sanatının kaliteli örnekleri görülür. 13. yüzyıldan itibaren Anadolu'da kündekâri, oyma, kabartma, kafes ve boyama teknikleri kullanılarak önemli ahşap eserler yaratılmıştır. Anadolu Selçuklularına ait Konya Alâeddin Cami, Sivrihisar Ulu Cami, Eşrefoğulları'nın Beyşehir Eşrefoğlu Camii, Aydınoğullarının Birgi Ulu Camii, Saruhanoğullarının Manisa Ulu Camii minberleri kündekâri tekniği ile yapılmış önemli örneklerdir. Bezemede çoğunlukla geometrik, bitkisel ve yazıdan oluşan kompozisyonlar kullanılmıştır.

(Cevap D)

13. Fovizm sanat akımının önemli temsilcileri arasında Henri Matisse, Raoul Dufy, Andre Derain ve Maurice Vlaminck sayılabilir.

(Cevap A)

14. Dışavurumculuk akımının bazı özellikleri şunlardır:

- 20. yüzyıl başlarında Almanya'da doğan ve savaş yıllarında gelişip diğer ülkelere de yayılmıştır.
- Özellikle resim ve plastik sanatlarda uygulanmıştır.
- Tabiatın insan ruhuna göre anlatımını savunur. Bu yüzden insan ruhu birinci, tabiat ise ikinci plandadır.
- Van Gogh'un bazı resimleri bu ekole örnek olmuştur.

(Cevap C)

15. ABD'li sanatçı Vito Acconci, kendi kendisini ısırarak damgaladığı "*Tescilli Markalar*" başlıklı performansında, kapitalist ekonominin insanı tüketime yönelten etkenlerini düşündürmeyi amaçlamıştır.

(Cevap E)

16. Foto gerçekçilik akımının önemli sanatçıları Malcolm Morley, Richard Estes, Robert Cottingham, John Salt, Chris Cross, Janet Fish, Chuck Close, John de Andrea, Gerhard Richter'dir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Soru kökünde günümüz çevre sorunlarının başında gelen Küresel ısınma kavramının tanımı verilmiştir. Küresel ısınmaya, atmosferde artan sera gazlarının neden olduğu düşünülmektedir. Karbondioksit, su buharı, metan gibi bazı gazların, güneşten gelen radyasyonun, ısıyı soğutarak yerkürenin fazlaca ısınmasına yol açtığı ileri sürülmektedir.

(Cevap D)

2. Hızlı nüfus artışı, plansız kentleşme, plansız endüstrileşme, doğal kaynakların hoyratça kullanılması çevre kirliliğinin genel nedenleri arasında yer almaktadır.

(Cevap E)

3. Başlıca enerji kaynakları yenilenebilir ve yenilenemeyen kaynaklar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kömür, petrol, doğalgaz, nükleer enerji yenilenemeyen enerji kaynaklarını oluştururken; Su gücü, rüzgâr enerjisi, Güneş enerjisi ve jeotermal enerji de yenilenebilir enerji kaynaklarını oluşturmaktadır.

(Cevap C)

4. Atmosferin bir parçası olan Ozon tabakası yerin yaklaşık 17 ile 50 km üzerinde olan bir katmandır. Ozon tabakası görevi yeryüzünü, günesin zararlı UV radyasyonlarından korumaktadır. Ancak ozon tabakası günümüzde insan kaynaklı CFC (sprey, klima vb)'ların kimyasal reaksiyonu sonucu tahrip olmaktadır. Bu durum etkisini dünyada, cilt kanseri sıklığı ve gözlerdeki katarakt sıklığındaki artışlarla, canlıların bağışıklık sistemindeki zayıflamayla, tarımdaki ürün verimliliğinin azalmasıyla ve okyanuslarda filo planktonların azalmasıyla göstermektedir.

(Cevap E)

5. Yeryüzünü Güneşin zararlı UV radyasyonlarından koruyan Ozon tabakası CFC (Cloro Floro Carbon)'lerin katalitik kimyasal reaksiyonları sonucu tahrip olmaktadır. CFC'ler tamamiyle insan kaynaklı olup, spreylerde itici gaz olarak, soğutuculardaki soğutma ve izolasyon maddesi olarak, klima sistemlerinde, elektronik sanayinde temizleme alanı olarak, sert ve yumuşak köpük üretiminde kullanılmaktadır.

(Cevap E)

6. Ormanların tahribatı iklimlerin değişmesi, kurak mevsim süresinin uzaması, su baskınları, erozyon, bitki ve hayvan türlerinin yok olması gibi birçok çevre sorununun ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Heyelan ise aşırı yağış ve engebe neticesinde ortaya çıkan bir sorundur.

(Cevap A)

7. Soru kökünde "aşırı nüfuslanma" kavramının tanımı verilmiştir.

(Cevap B)

8. 20. yüzyılda meydana gelen I. ve II. Dünya Savaşlarında milyonlarca insan ölmüş, binlerce insan sakat kalmış ve telafisi mümkün olmayan büyük maddi zararlar meydana gelmiştir. Bu durumun bir daha yaşanmaması için ilk olarak I. Dünya Savaşı'ndan sonra Milletler Cemiyeti kurulmuştur. Ancak bu cemiyet, yeni bir dünya savaşının çıkmasına engel olamamış ve II. Dünya savaşının çıkmasıyla dağılmıştır. İlkine göre daha büyük yıkıcı etkileri olan II. Dünya Savaşı ise başta Birleşmiş Milletler olmak üzere günümüzdeki birçok siyasi, askerî ve ekonomik uluslar arası örgütün kurulmasının zeminini oluşturmuştur.

(Cevap D)

9. Ozon tabakası yeryüzünü güneşin zararlı UV radyasyonlarından koruyan, yerin yaklaşık 17 ile 50 km üzerinde olan bir tabakadır. Ancak Ozon tabakası CFC (Cloro Floro Carbon)'lerin yaygınlaşması sonucu tahribata uğramaktadır. 1985 yılında Antarktika üzerinde kış mevsiminde Ozon deliginin görülmesi bu alanda uluslar arası çalışmaların başlamasına sebep olmuştur. Bu anlamda atılan ilk adımlardan biri de 1987 yılında endüstrileşmiş ülkelerin CFC'lerin ortadan kaldırılması için yaptıkları Montreal protokolüdür.

(Cevap C)

10. Global ısınma dünyadaki deniz seviyesinin yükselmesine, buzulların erimesine, çok değişkenli ve aşırı hava durumlarına neden olmaktadır. Ayrıca global ısınma tarım ürünlerini de etkilemektedir. Yapılan araştırmalarda 1906 ve 2005 yılları arasında dünyanın sıcaklığının 0.74 °C ± 0.18 °C artış gösterdiği görülmüştür. Bununlar birlikte yapılan tahminlerde küresel sıcaklığın 21. yüzyıl boyunca yaklaşık 1.1 ile 6.4 °C artması beklenmektedir

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

11. Dünyada çevre konusunda yapılan araştırmalar, yayınlar ve gözlemler incelendiğinde üzerinde çalışılan ve sorun olarak tespit edilen çevresel sorunları belirli baslıklar altında toplamak mümkündür. Nükleer kazalar ve nükleer atıklar, UV radyasyonunun artısı, biyolojik çeşitlilikteki kayıplar, Orman tahribatı ve Çölleşme, Gürültü, iklim değişikliği bunların başında gelmektedir.

(Cevap E)

12. Kıtlık; ihtiyaca yetmeyecek kadar azlık, kuraklık ve savaş gibi sebeplerle ürünün yetişmemesi ve bundan doğan açlık, yiyecek maddelerinde görülen darlık gibi anlamlar taşımaktadır.

Kıtlığın başlıca sebepleri arasında yağışın yeterince düşmemesin sonucu yaşanan kuraklık nedeniyle tarım ürünlerinin yetişmesi, meraların yeterince yeşermemesi sonucunda hayvanların beslenememesi ve dolayısıyla hayvansal ürünlerin azalması, uzun süren savaşlar sonucunda, insanların tarımla uğraşamaması ve bunun sonucunda besin maddelerinin azalması, doğal, sosyal ve teknolojik felaketler sonucunda tarım ürünlerinin zarar görmesi sayılabilir.

(Cevap B)

13. Siyasal, dinsel veya ekonomik hedeflere ulaşmak amacıyla sivillere; resmî, yerel ve genel yönetimlere yönelik baskı, yıldırma ve her türlü şiddet Terör ya da terörizm olarak adlandırılmaktadır.

(Cevap D)

14. Terörizm çeşitlerini kabaca 5 grupta toplamak mümkündür:

I. Devlet Terörizm
II. Etnik – Milliyetçi Terör
III. Dinsel, Radikal Terör
IV. Siber Terör
V. Deniz Haydutluğu ve Korsanlık

Vandalizm ise bilerek ve isteyerek, kişiye ya da kamuya ait bir mala, araca ya da ürüne zarar verme eylemidir.

(Cevap A)

15. Belli bir toplumsal gruba mensubiyeti ya da siyasal düşüncesi nedeniyle, zulme uğrayacağına dair haklı bir korku duyduğu için ülkesini terk etmek zorunda kalan kişiler mülteci olarak tanımlanmaktadır. Mültecilerin hakları ile ilgili pek çok uluslar arası ve bölgesel sözleşme ve belgeler bulunmaktadır. Bunlardan en temel olanları şunlardır:

- Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Cenevre Sözleşmesi
- Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Protokol
- Vatansız Kişilerin Statüsüne İlişkin Sözleşme
- Vatansızlığın Azaltılmasına İlişkin Sözleşme
- İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi
- Uluslar arası Sivil ve Politik Haklar Sözleşmesi
- Uluslar arası Ekonomik Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
- Çocuk Hakları Sözleşmesi
- Her tür ırk ayrımcılığına son verilmesine ilişkin sözleşme

9 Aralık 1948'de BM Genel Kurulunda kabul edilen Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi, mültecilerin durumlarıyla ilgili herhangi bir hüküm içermemektedir.

(Cevap D)

16. Avrupa Topluluğu 1993 yılında yürürlüğe giren Maastricht Antlaşması ile Avrupa Birliği adını almıştır. Antlaşmanın maddeleri arasında Avrupa parasının yürürlüğe girmesi, Avrupa Parlamentosunun yetkilerinin genişletilmesi gibi konular yer almaktaydı.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Türkiye'de Cumhuriyet'ten sonra bilimin yerleşmesi ve bu alandaki gelişmelerin yakından izlenebilmesi için bilimsel kurumların kurulmasına önem verilmiştir. Bu maksatla da çeşitli kurumlar açılmıştır. Bu kurumları genel olarak iki grupta toplamak mümkündür:

I) Üniversiteler

II) Araştırma ve geliştirme kurumları (TÜBİTAK, Kandilli gözlemevi, BTYK, TAEK)

(Cevap A)

2. Soru kökünde bahsedilen kurum TÜBİTAK'tır. 1963 Temmuzunda yayınlanan bir kanunla kurulan TUBİTAK, bilim çalışmaları yapmak ve Bilim adamı yetiştirmek üzere kurulmuş yegâne kurumdur. Kurum, 1966 yılından başlayarak bilim ve tekniğe dünya çapında katkılar yapan Türk bilim ve teknik adamlarına her yıl "Bilim Ödülleri" dağıtmakta ayrıca lise ve üniversite öğrencilerinin katıldığı proje yarışmaları düzenlemektedir. Kurum, geniş kitleleri bilimsel ve teknolojik gelişmelerden haberdar etmek için "Bilim ve Teknik" adıyla aylık bir de dergi yayınlamaktadır.

(Cevap B)

3. Cumhuriyet döneminde bilime katkıda bulunmuş ve uluslararası bilim ödüllerine layık görülmüş çok sayıda Türk bilim adamı vardır. Ünlü Matematikçi Cahit Arf'ta bu isimlerin başında gelmektedir. Cahit Arf eski Yunandan beri üzerinde çalışılan üç problemden biri olan cetvel ve pergel kullanmak suretiyle bir açının eşit üç parçaya bölünüp bölünemeyeceği meselesi ile ilgilenmiştir. Arf, yalnızca ikinci dereceden cebirsel denklemlere indirgenebilen problemlerin cetvel ve pergel yardımı ile çözülebileceğini saptamıştır. Yaptığı bu çalışmalarla Cahit Arf uluslar arası birçok bilim ödülüne layık görülmüştür.

(Cevap D)

4. Cumhuriyet döneminin ilk bilim tarihçisi Abdülhak Adnan Adıvar'dır. Ünlü Halide Edib Adıvar'ın eşi olan Adnan Adıvar, ilk olarak 1939'da Fransa'da yayımladığı ve 1943 yılında da Türkçeye tercüme ettiği "*Osmanlı Türklerinde İlim*" adlı eseriyle Osmanlı dönemindeki bilimsel uğraşlara ışık tutmuştur.

(Cevap E)

5. Soru kökünde bahsedilen bilim adamı Aydın Sayılı'dır. Eğitim reformları sırasında Atatürk tarafından yurt dışına gönderilen öğrenciler arasında bulunan Aydın Sayılı, Harvard Üniversitesi'nde bilim tarihi alanının kurucusu olarak tanınan George Sarton'ın yanında doktorasını tamamlamış ve Türkiye'ye döndükten sonra hayatını, Türklerin Ortaçağ'da yürütmüş oldukları bilimsel araştırmaları aydınlatmaya adamıştır. Aydın Sayılı'nın araştırmaları neticesinde ulaştığı sonuçlar, Ortaçağ bilim tarihinin yeniden yazılmasını gerektirmiştir.

(Cevap C)

6. Bilimin sürekli gelişen ve geniş kapsamlı yapısından dolayı üzerinde anlaşmaya varılmış bir tanımı yapılamamıştır. Bu sebeple birçok düşünür ve bilim adamının farklı tanımlarına rastlanmak mümkündür. Soru kökünde verilen bilim tanımı ise ünlü bilim adamı Albert Einstein'a aittir.

(Cevap B)

7. Bilim, doğal dünyayla ilgili soruları cevaplamak üzere bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak herkesin irdelemesine açık geçerli ve güvenilir genellemeler ve açıklamalar ortaya koyma etkinliğidir. Dünyanın şekli nasıldır, Depremler nasıl oluşmaktadır, Elmas niçin serttir, Metaller elektriği nasıl iletir, İnsanlar nasıl öğrenir, İnsanların çeşitli davranışlarını arkasındaki nedenler nelerdir? gibi sorular bilimin cevaplamaya çalıştığı birkaç soru örneğidir.

(Cevap E)

8. Bilimsel incelemeler yapılan olgular, belki de doğa olayları ve tüm olgular içinde oldukça sınırlıdır bu sebeple bilim seçicidir. Bilimin amacı özelden genele doğru bir kural çıkarmaktır. Bu sebeple bilim genelleyicidir. Bilim bir hipotez ya da teoriyi doğrularken mantıksal düşünme ve çıkarım kurallarından yararlanır. Bu sebeple de bilim mantıksaldır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. Bilimsel çalışma basamaklarının doğru sıralaması şu şekilde olmalıdır:

I. Problem tespiti

II. Veri toplama

III. Hipotez kurma

IV. Tahminler yapma

V. Kontrollü deneyler

(Cevap D)

10. Problem: Açık anlaşılır, basite indirgenmiş bir sorunun ortaya konulması aşamasıdır.

Hipotez: Problemin geçici çözüm yoludur.

Teori: Hipotezin kısmen doğrulandığı aşamadır.

Buna göre doğru eşleştirme şu şekilde olmalıdır.

I. Problem: "Bitkilerin büyümesinde ışığın renkleri etkili midir?"

III. Hipotez: "Bitkiler bazı ışık renklerinde daha iyi büyür."

II. Teori: "Eğer bir bitki bazı ışık renklerinde daha iyi büyürse o ışık renklerinde bitkinin boyunda artış olur."

(Cevap A)

11. "Bilimin doğası" ifadesi ile bilimsel bilginin kökeninde yer alan değer ve inançlar veya bilimsel bilginin gelişimi anlatılmaktadır. Kısaca bilim doğası; bilimsel etkinliklerin ve bilimsel bilgilerin niteliklerini kapsamaktadır. Örneğin gözlem yapma, hipotez kurma ve sonuç çıkarma işlemleri doğrudan bilimsel süreçlerle ilgili iken; bu süreçlerin bilim insanının sahip olduğu anlayışlardan etkilenip etkilenmemesi bilimin doğası ile ilgilidir. Bilimin doğasının anlaşılmasına katkı sağlayan dört önemli disiplin vardır. Bunlar bilim felsefesi, bilim tarihi, bilim sosyolojisi ve bilim psikolojisidir.

(Cevap C)

12. III. seçenekte verilen "Teoriler yeni kantlarla yeterince desteklendiğinde yasalara dönüşür" şeklindeki ifade yanlıştır. Gaz yasalarının açıklanmasında kullanılan kinetik teorinin bu yasalardan çok sonra ortaya atılmış olması bu anlayışın yanlışlığını ortaya koymaktadır. Yasalar ve teoriler yanlış anlayışın aksine farklı türden bilgiler olup birbirine dönüşmezler

(Cevap C)

13. Bilim insanlarının benimsedikleri teorileri, inançları, önceki bilgileri, eğitimleri, deneyimleri ve beklentileri çalışmalarını etkilemektedir. Bilim insanlarının zihinsel arka planlarını veya bakış açılarını oluşturan bütün bu etkenler; onların araştırma problemi olarak neyi tespit edeceklerini, araştırmayı nasıl sürdüreceklerini, neleri gözleyeceklerini ve gözlemlerini nasıl yorumlayacaklarını etkilemektedir. Bu durum bilimsel bilginin öznelliği ile ilgilidir.

(Cevap A)

14. Aydınlanma Çağı'nda insanı ve evreni düzenleyen doğa yasalarını bulmaya yönelik birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmaların başında da Newton tarafından bulunan çekim yasası gelmektedir. Birbirine yakın iki cismin ağırlıklarıyla doğru orantılı olarak birbirini çektiğini ileri süren Newton, böylece gezegenlerin Güneş etrafında sabit bir yörünge ile dönme nedenine de açıklık getirmiştir. Bu gelişmeler, insanlığın evrene bakış açısından büyük değişmelerin yaşanmasına zemin hazırlamıştır.

(Cevap B)

15. Rönesans'a damgasını vuran en büyük buluşlardan biri kuşkusuz ki matbaanın icadıdır. 1436 yılında Johann Gutenberg tarafından icat edilen matbaa, başlangıçta ne kadar ilkel olursa olsun, bilime katkısı çok büyük olmuştur.

(Cevap B)

16. Tüberkülozla ilgili araştırma ve keşiflerinden dolayı 1905 yılında Nobel Ödülü alan bilim insanı Robert Koch'tur.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

1. Rönesans dönemi matematik alanında önemli yeniliklerin ortaya çıktığı bir dönemdir. 15. ve 16. yüzyıllarda özellikle trigonometri ve cebir alanlarında önemli çalışmalar yapılmıştır. Artı ve eksi diye adlandırılan (+) ve (–) sembolleri de ilk kez matematikçi Jean Vidman tarafından 1489 yılında yayımlanan "*Pratik Matematik*" adlı eserde ortaya atılmıştır.

(Cevap A)

2. Türkiye'de bilim ve teknoloji politikasını oluşturan en üst organ 1983 yılında kurulan Bilim ve Teknoloji Yüksek Kuruludur. Bu kurul, bilim ve teknoloji alanındaki araştırma ve geliştirme politikalarının, ekonomik kalkınma sosyal gelişme ve milli güvenlik politikaları doğrultusunda tespit edilmesi, yönlendirilmesi ve koordinasyonunun sağlanması amacıyla kurulmuştur.

(Cevap D)

3. Soru kökünde verilen varsayımlar Nicolaus Copernicus'a aittir. Copernicus, otuz yıllık çalışmasının ürünü olan başyapıtı "Göksel kürelerin dönüşleri üzerine" adlı eserinde dünya merkezli evren sistemine karşı çıkmış ve Güneşi, evrenin merkezine koyarak Dünya'yı bir gezegen konumuna indirgemiştir. Copernicus ile birlikte insanoğlunun kendini evrenin merkezinde sayma iddiası yıkılmış, doğanın bir uzantısı bir parçası olduğu düşüncesi doğmuştur.

(Cevap D)

4. II. Dünya Savaşı'nda kendini gösteren teknolojik üstünlük mücadelesi savaş sonrasında da hızlanarak devam etmiştir. Bu dönemde kaydedilen ilerlemeler her ne kadar askeri üstünlük kazanma amacıyla geliştirilse de sonuçları tüm insanlığa mal olmuştur. İletişim ve haberleşme teknolojileri (TV, cep telefonu, internet…), nanoteknoloji, kök hücre tedavisi, tüp bebek yöntemi, gen teknolojisi, organ ve doku nakli, uzay araştırmaları, nükleer enerji II. Dünya Savaşı sonrası bilim alanında yaşanan önemli gelişmelerdir.

(Cevap E)

5. Sosyal değişme bazı düşünürler tarafından çeşitli kuramlarla açıklanmaya çalışılmıştır. Sosyal değişmeleri açıklamak için ileri sürülen kuramlardan "Marx'ın tarihsel materyalizm" kuramında sosyal değişmenin nedeni olarak sınıflar arası çatışma görülmüştür.

(Cevap B)

6. Çivi yazısı MÖ 3200 yıllarında Sümerler tarafından icat edilmiştir. Hiyeroglif adı verilen resim yazısı ise Mısır medeniyeti tarafından icat edilmiştir.

(Cevap C)

7. II. Dünya Savaşı sonrası dönem Soğuk Savaş Dönemi olarak anılmaktadır. ABD ve SSCB önderliğindeki iki kutuplu bu dünyada, iki devlet arasında yaşanan rekabet bilim ve teknoloji yarışının da başlamasına ön ayak olmuştur. Bu dönemde özellikle uzay ve silah sanayisinde büyük atılımlar yapılmış bilim ve teknoloji her alanda altın çağını yaşamıştır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

8. Gergor Mendel, yakınçağ döneminde yetişen bilim adamlarındandır. Bezelye tohumları ile yaptığı deneyler Genetik biliminin temeli kabul edilmektedir.

(Cevap D)

9. Mayalar MÖ 600 – MS 900 tarihleri arasında Meksika'nın güneydoğusunda kurulmuş büyük bir uygarlıktır. Orta Amerika'da kurulan ilk uygarlık olarak bilinmektedir. Mayalar matematik alanındaki keşifleri, kendilerine özgü geliştirdikleri takvimleri, piramit şeklindeki tapınakları ve heykel ve kabartmaları ve şehirleşme konusundaki ustalıklarıyla tanınmaktadır.

(Cevap C)

10. Uygurlar, İslamiyet öncesi Türk toplumlarından farklı olarak yerleşik yaşama geçmeyi seçmişlerdir. Bununla birlikte temel geçim kaynağı, hayvancılıktan tarıma dönmüştür. Yerleşik yaşam beraberinde şehirleşmeyi, yazılı hukuk düzenini, ticareti, getirmiştir.

(Cevap E)

11. Prof. Andreas Tietze'nin Türkoloji dünyasına büyük katkı sağlayacak eseri "*Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati*" toplam 10 cilt olmak üzere Türkçeye kazandırıldı.

(Cevap A)

12. 2020 Nobel Fizik Ödülü kara deliklerin keşfine katkı sağlayan çalışmalarından dolayı İngiliz matematiksel fizikçi Roger Penrose, Alman astrofizikçi Reinhard Genzel ve Amerikalı gök bilimci Andrea Ghez arasında paylaştırıldı.

(Cevap B)

13. 2020 Nobel Edebiyat Ödülü'nün sahibi ABD'li şair Louise Glück oldu.

(Cevap E)

14. 2020 Nobel Tıp Ödülü, hepatite karşı mücadelede önemli katkılar sağlayan üç bilim insanı Harvey J. Alter, Michael Houghton ve Charles M. Rice'a verildi.

(Cevap A)

15. İspanyol gribi (İspanyol nezlesi), 1918-1920 yılları arasında influenza A virüsünün H1N1 suşunun ölümcül bir alt türünün yol açtığı grip salgınıdır. 11 Mart 1918'de ABD'nin New Mexico eyaletinde tespit edilmiştir. Ekim 1918'e kadar, tüm kıtalarda dünya çapında bir salgın haline gelmiş ve nihayetinde dünya nüfusunun üçte birine (ya da ≈500 milyon kişi) bulaşmıştır. Olağandışı ölümcül ve öldürücü olan salgın, neredeyse başladığı kadar hızlı bir şekilde sona ermiş ve 18 ay içinde tamamen kaybolmuştur. İspanyol gribinin altı ay içinde yaklaşık 50 milyon insanın, bazı araştırmalara göre 100 milyon insanın, diğer bir ifadeyle dünya nüfusunun %5'inin ölümüne neden olduğu tahmin edilmektedir

(Cevap B)

16. Kimyasal elementlerin sınıflandırılması için geliştirilen tablo, birçok bilim insanının katkısı olmakla birlikte daha çok Rus Kimyager Dmitri Mendeleyev tarafından geliştirilmiş olduğu kabul edilir.

Gregor Mendel ise Mendel Kanunları'nın mucididir. Kalıtım biliminin öncüsüdür.

Diğer eşleştirmeler doğrudur.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Dilin, düşünce ve eylemi biçimlendirdiği görüşü "dilbilimsel görecelik" ilkesi olarak adlandırılmaktadır. bu görüşü savunanlar Edward Sapir ve Benjamin Lee Word'dur. Her iki antropolog da her dil, konuşanlarına, dünyayı belirli bir şekilde görmelerini sağlayacak şekilde dilbilimsel alışkanlıklar kazandırır görüşünü savunurlar. Çünkü genel olarak dil, bir eşya, kişi, şey ya da düşünce ve duyguların yerini tutan kavramlar, gözle görülüp kulakla duyulan, elle tutulabilen (somut) ya da düşünce ile ulaşılabilen anlaşılabilen (soyut) düzeyde olabilir.

(Cevap A)

2. Reformist bir yaklaşım sergileyen Gluckman, işlevcilikte Malinowski'yi temel almakla birlikte, onu toplumsal örgütlenme içinde çatışmanın rolünü göz ardı etmekle eleştirir. Dayanışma ve toplumsal sistemin sürekliliğini sağlayan kurumlar yanında düşmanlıklar, aileler arası yabancılaşma, otoriteye yönelen tehditler gibi süreçler de toplumsal hayatın olağan yönleridir. Gluckman'a göre yine de çatışmaya rağmen toplumsal dayanışma korunabilmektedir. Toplumsal kurumlardan birinde ortaya çıkan, hatta süreklilik kazanan bir çatışma, bir başka kurumun gerektirdiği uzlaşmayla dengelenir. Ancak bu açıklama, toplumsal değişmenin nasıl gerçekleştiğini açıklamada yetersiz kalmaktadır.

(Cevap A)

3. Kültür-Kişilik Kuramı; sosyolojiden çok psikolojinin etkisi altında, 1930'ların ortalarından itibaren antropologlarla psikologlar arasında kurulan yakın ilişkiler sonucunda Kuzey Amerika'da gelişmiştir. Kuramın öncüsü Ruth Benedict'tir. R. Benedict hem kültürlerde hem de bireyin ruh hallerinde karşılık bulan ortak tema ve başa çıkma yollarının var olduğunu öne sürmüştür. Bu nedenle kültürleri benimsenen bu başa çıkma yolları üzerinden tanımlamak ve sınıflandırmak mümkündü. Kültürün iç tutarlığı ancak bireyin sorunlarla başa çıkma kapasitesini yükselttiği ölçüde sürdürülebilen bir konuydu. Bu nedenle sorunlu kültür öğeleri zamanla ya değişerek ya da başka bir biçime dönüşerek bu iç tutarlılığın yeniden oluşmasına hizmet edecek biçimde var olabilmekteydi.

(Cevap D)

4. Antropolojide yapısalcı kuram Claude Levi-Strauss tarafından geliştirilmiştir.

(Cevap C)

5. Yapısal İşlevselcilik - A. Radcliffe Brown
Amerikan Tarih Okulu - Franz Boas
İngiliz İşlevselciliği - Bronislaw Malinowski
Evrimci Okul - Edward Tylor

(Cevap D)

6. Başlangıçta difüzyonist fikirleri benimsemiş olsa da, tarihsel özgücü yaklaşımı kuran kişi Amerikalı antropolog Franz Boas'tır.

(Cevap A)

7. 19. yüzyıl Alman coğrafyacılar arasında gelişen difüzyonizm (yayılmacılık) kültürel buluşların belirli merkezlerde ortaya çıkıp buradan göç ve fetih gibi temaslar sonucu dalga dalga çevreye doğru yayıldığını ileri sürerler. Difüzyonistler kültürün, gelişim ve değişiminde en önemli etkenin, başka kültürlerden gelen maddi ve manevi öğelerin o kültüre girmesiyle gerçekleştiğini söylerler.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

8. Lewis Henry Morgan evrimcilerin önemli isimlerinden biridir. Mesleği avukatlık olan ve Amerikan yerlilerinin davalarıyla ilgilenirken yerlilerin kültürlerine ilgi duyarak onları incelemeye başlayan Morgan, yazdığı Eski Toplum isimli kitapla dönemin düşüncesini bir hayli etkilemiştir. Bu kitapta teknolojiyi baz alarak insanın kültürel evrimini üç ana evreye ayırmıştır.

(Cevap B)

9. Öncülde tanımı verilen antropoloji kuramı "19. Yüzyıl Evrimciliği" de denilen evrimci okuldur. Evrimci okulun ilk ve en önemli temsilcilerinden biri Edward Tylor'dur.

> Tylor; 19. yüzyıl felsefesini etkileyen diyalektik mantık kurucusu Hegel ve pozitivizm kurucusu A. Comte'den etkilenmiştir.

(Cevap E)

10. Kültürün özellikleri şunlardır;

- Öğrenilir. Yani kalıtımsal değildir.
- Tarihi ve süreklidir.
- Toplumsaldır.
- Hem maddi hem manevi yönü vardır.
- İhtiyaçları karşılayıcı ve doyum sağlayıcıdır.
- Bütünleştiricidir.
- Soyutlamadır.
- Simgeler sistemidir.
- Siyasi sınır tanımaz.
- Değişir.

(Cevap D)

11. Öncülde "paternalizm" kavramının özellikleri verilmiştir. Türkçe'ye "Babacılık" olarak çevrilmiştir.

(Cevap A)

12.

- **Geleneksel otorite:** Güç-otorite ilişkisi bağlamında gelenek, görenek ve inançlara dayalı otorite tipidir. İktidar sahibinin otoritesinin meşruiyetini toplumdaki geleneklerden ve inançlardan aldığı kabul edilir.
- **Karizmatik otorite:** Güç-otorite ilişkisi çerçevesinde iktidar meşruiyetini liderin olağanüstü olduğuna inanılan niteliklerinden kaynaklanan otorite tipidir. Yönetilenler liderde kutsallık ve kahramanlık özellikleri arar. Karizmatik otoriteye sahip liderler kitleleri etki altına alabilme ve peşinden sürükleme yeteneğine sahiptirler
- **Yasal-akılcı otorite:** Güç-otorite ilişkisi ekseninde iktidar yönetme gücünü rasyonel aklın belirlediği yasalardan alırlar. Yasal-akılcı otoriteye sahip yöneticilerin iktidara geliş biçimleri ve yetkileri rasyonel normlarla (anayasa ve kanunlarla) açıkça belirtilmişlerdir

(Cevap A)

13. Canlıları ilk kez sınıflayan Aristoteles'e göre, canlılar alemi basitten karmaşığa doğru gelişerek insana ulaşır. Başka bir deyişle canlıların en ilkel düzeyde "kendiliğinden" oluştuğunu, doğanın gereksinimlerine göre organların oluştuğunu belirterek transformizm adı verilen ilk evrim düşüncesini ortaya atan düşünür Aristoteles'tir. Ancak Aristoteles'e göre bu değişim düzenlidir ve bir amaca yöneliktir.

(Cevap B)

14. Parçada sözü edilen düşünür Fransız liberal reformcusu Anne Robert Jacques Turgot'tur.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Avcı ve toplayıcı toplumlar, insanların yaşamlarını bitkileri toplama ve hayvanları avlama yoluyla sürdürdükleri, birkaç düzine gibi nispeten az sayıda insandan oluşan ve eşitsizliğin çok az olduğu toplumlardır.

(Cevap E)

2. Tarım toplumları, toplumsal yaşamın toprağın ekilip biçilmesine bağlı olduğu toplumlardır.

(Cevap B)

3. Kırsal toplumlar, tarımsal üretime ek olarak evcilleştirilmiş hayvan yetiştiriciliğinin önemli bir geçim kaynağı olduğu ve açık eşitsizliklerin bulunduğu toplumlardır. Büyük ölçüde tarıma dayanan ancak ticaretin ve tarım dışı üretimin de yoğun olduğu, krallık ya da imparatorlukla yönetilen, farklı sınıflar arasında önemli eşitsizliklerin bulunduğu toplumlara sanayileşmemiş uygarlıklar ya da geleneksel devletler adı verilir.

(Cevap C)

4. 19. yüzyıl sonrasında bu tip geleneksel toplumlar büyük ölçüde ortadan kalkmış ve farklı bir toplum tipi gelişmiştir. Toplumun endüstri ve teknolojiye dayandığı, nüfusun büyük bölümünün fabrikalar, ofisler ya da dükkanlarda çalıştığı, insanların çoğunlukla endüstriyel üretimin yoğun olduğu kentlerde yaşadıkları, önceki toplum tiplerine göre daha gelişmiş ve yoğun siyasal düzene sahip olan bu toplum tipi modern toplum ya da endüstri toplumu olarak adlandırılır

(Cevap C)

5. Peter Drucker'in içinde yaşadığımız dönem için kullandığı kavram "Bilgi Toplumu" dur.

(Cevap A)

6. İçinde bulunduğumuz dönem için "Kıtlık Sonrası Toplum" tanımını kullanan kişi Murray Bookchein'dir.

(Cevap A)

7. Doğru eşleştirme D seçeneğinde verilmiştir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

8. Ralf Dahrendorf, içinde bulunduğumuz dönem için "Kapitalizm Sonrası Toplum Hizmet Sınıfı Toplumu" kavramını kullanmıştır.

(Cevap B)

9. Anthony Giddens, modernliği dört temel kurum aracılığıyla tanımlar. Bu kurumlar şunlardır:

- Kapitalizm
- Endüstrileşme
- Gözetim
- Askeri Güç

(Cevap E)

10. Öncülde verilen bilgiler Emile Durkheim'e aittir.

(Cevap D)

11. Öncülde verilen bilgiler Hammurabi Kanunları'na aittir.

(Cevap D)

12. Sudan Sistemi: Sudan sistemi, bütün sistemler arasında en fazla ayrım içeren sistemdir. Burada bütün kuzenlere farklı bir ad verilmektedir. Bu sistemde amca, hala, dayı ya da teyze çocuklarının her biri, kız ya da erkek oluşlarına göre ayrı bir adla anılır. Babayanlı soya göre örgütlenmiş ve karmaşık bir iş bölümüne, belirgin bir toplumsal tabakalaşmaya sahip toplumlarda görülür.

(Cevap B)

13. III. öncül → Paleolitik Çağ

II. öncül → Mezolitik Çağ

I. öncül → Neolitik Çağ

(Cevap E)

14. Crow Sistemi: Omaha sistemindeki anayanlı örüntüye benzediği söylenebilir. Babanın anasoyundaki akrabaları (baba, amca, halaoğlu ile hala ve halakızı) cinsiyetlerine göre aynı adla anılırken ana yanındaki akrabalar arasında kuşak farkları gözetilir. Buna uygun olarak, kişinin annesi ve teyzesi aynı adla, kız kardeşi ve paralel kız kuzenleri aynı adla, erkek kardeşiyle paralel erkek kuzenleri aynı adla anılırlar.

(Cevap D)

15. B, C, D ve E seçeneklerindeki eser-yazar eşleştirmeleri doğrudur. Analık Hukuku adlı eser Johan Jacob Bachofen'e attir. Bachofen bu yapıtında analık hukukunun babalık hukukuna, anaerkinin ise ataerkin öncediliği tezini savunur.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Eşnunna kanunları; Akadca yazılmıştır.
Urugakina kanunu: Sümerce yazılmıştır.
Hammurabi kanunları: Akadça yazılmıştır.

(Cevap D)

2. I. öncül - kalkolitik çağ
II. öncül - paleolitik çağ
III. öncül - neolitik çağ

(Cevap B)

3. Kadeş Antlaşması'na ilişkin verilen bilgilerin üçüde doğrudur. Kadeş Antlaşması: Tarihin bilinen ilk büyük antlaşmasıdır. Hitit ile Mısır devletleri arasında MÖ 1270 yılında imzalanmıştır. Antlaşma metni o zamanın diplomatik yazı dili olan Akad ve Mısır dillerinde hazırlanmıştır. Mısır'dan Hattuşa'ya yollanan ve gümüş bir tablet üzerine kazınmış olan Akadca özgün nüsha bulunabilmiş değildir. Aynı metnin kil tablet üzerine yazılmış olan kopyası boğazköy arşivlerinde ele geçirilmiştir.

(Cevap E)

4. Öncüldeki bilgiler Marx Weber'e aittir.

(Cevap E)

5. Arkeometri: Fizik, kimya, jeoloji gibi bilim dallarının yöntemleriyle arkeolojik buluntuların ve yerleşimlerin tarihlendirilmesidir.

(Cevap B)

6. Tümülüs: Kral ve soylu kişiler için yapılmış, çoğu kez altında ahşap ya da taştan bir mezar odası bulunan yığma toprak ya da taştan mezar anıtı

(Cevap D)

7. Eski Krallık fazla sayıda yapılan piramit, yapıldıkları zamanda firavunlara ait gömü yerleri olarak yapılmışlardır, nedeniyle en iyi bilinen dönemdir. Bu nedenle, Eski Krallık sık sık "Piramitler Çağı" olarak adlandırılır.

(Cevap B)

8. Bronislaw Malinowski, İngiliz işlevciliğinin kurucusu ve başta gelen kuramcısıdır. İşlevcilik, kültürel öğelerin kültür bütünü içinde nasıl işlev gördüğünü ve bu bütünle nasıl uyum sağladığını antropolojik araştırmanın temel sorunu sayar. İşlevciler, antropoloji içinde uzun süreli alan araştırmasını ilk uygulayan grup olarak öncüllerinden ayrılırlar.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

9. İlkel olsun, gelişmiş olsun hiçbir toplumu durgun, hareketsiz, statik olarak nitelendiremeyiz. Her toplumda sürekli bir dinamizm, bir değişme görürüz. İlkel toplumlar bile yavaş da olsa değişme sürecine tabidir. Harakleitos, Periphyseos (Tabiata Dair) adlı yapıtında hiçbir nesnenin, kendisinin aynı kalmadığım, sürekli bir değişim içine girdiğini ve farklı biçim ve varlıklara dönüştüğünü belirtmiştir.

(Cevap C)

10. Her toplumda değişmeler, önce bir direnişle karşılaşır. Bu nedenle özellikle tutucu güçler denebilecek kişiler ya da topluluklar, değişme yanlılarıyla sürekli çatışmaya girerler. Homojen topluluklarda değişmeye karşı direnişler oldukça güçlüdür. Oysaki ayrı cinsten toplumlarda değişmeler daha hoşgörü ile karşılanır. Toplumsal değişmelere direnişin çeşitli nedenleri birkaç noktada incelenebilir. Antropolog Foster, bu engelleri aşağıdaki biçimlerde toplamaktadır.

- Sosyo-ekonomik engeller
- Toplumsal engeller (Grup Dayanışması, Çatışma)
- Psikolojik Engeller (Algılamanın Kültürler Arası Farklılaşması, İletişim Sorunları)
- Kültürel Engeller (Değerler ve Tutumlar, Kültürel Yapı, Boş İnanlar, Hareket kalıpları ve Vücudun Alışkın Olduğu Durumlar)

(Cevap E)

11. Şamanizmin temeli animizmdir. Şamanizmin avcı-toplayıcı ve göçebe-çoban toplulukların yaşamının temelinde yer alan av ve hayvan dünyasından kök alan bir kaynağının olduğu söylenebilir. Bazı antropologlar şamanizmin belirtilerini Paleolitik dönem avcılarının inanç sistemlerinde bulurlar. Şamanizmi diğer inanç sistemlerinden ayıran en önemli yön, onun kurumsal ve örgütlü bir yapısının olmamasıdır. Şamanizm bireysel mistik bir etkinliktir.

(Cevap A)

12. Teizm: Doğaüstü alana mensup bir ya da birden çok yüce ve ölümsüz tanrının varlığına dayanan, bütün ölümlü varlıkların onların varlığıyla ilişkili olduğunu ve onların hükmü altında bulunduğunu savunan inanç sistemlerine teizm adı verilmektedir.

(Cevap B)

13. Avcı-toplayıcılar ve çobanlarda olduğu gibi bahçe tarımcılarında da, toprağın özel mülkiyetinden farklı olarak ortak mülkiyeti, geçimlerini sağlama biçimlerinde çok önemli olabilmektedir.

(Cevap E)

14. Animalizm, insanların hayvanlarla kurduğu özel mistik bir ilişkinin adıdır. Özellikle avcı kültürlerde avcıyla avı arasında büyüsel ve mistik bir ilişki kurulur. Animalizm, bu ilişki çerçevesinde ortaya çıkan bir dizi işlemlerin toplamıdır. Bunlar arasında hayvanın insana benzetilmesi, avcının öldürdüğü hayvandan özür dilemesi, kemikleriyle fala bakılması ve av öncesinde avın iyi geçmesi için düzenlenen büyü sırasında avlanacak hayvanın taklidinin yapılması gibi işlemler yer alır. Özellikle Kuzey Amerika'nın Kızılderili kültürlerinin av ritüellerinin temeli animalizme dayanır.

(Cevap C)

15. İslam düşünsel dünyasının antropoloji için en dikkat çeken ismi İbn Haldun'dur. Mukaddimesi'nde kültürel farklılıkları iklim koşulları ve dikkat çekici bir biçimde "geçim/üretim tarzları" ile açıklamaktadır.

(Cevap E)

16. Öncülde verilen bilgiler Edward Burnett Taylor'a aittir.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Antropolog Anthony F.C. Wallace dini "doğadaki ve insandaki durum dönüşümlerini başarmak ya da engellemek amacıyla doğaüstü güçleri harekete geçiren, söylencelerle mantığa bürünmüş ayinler kümesi" olarak tanımlamaktadır. Bu tanım, insanların kendilerinde kaygı yaratan, teknolojik ya da örgütsel yöntemlerle çözemedikleri ciddi sorunlarla karşı karşıya kaldıklarında, bu sorunların üstesinden gelebilmek için doğaüstü varlıklara güçlere sığındığı gerçeğine işaret eder.

(Cevap B)

2. Animizm doğaüstü varlıklara olan inancın en yaygınlarından biri olan Animizm doğadaki tüm varlıkların canlı olduğunu ve bedenlerinden ayrı birer kişiliğe sahip olduklarını ileri sürer. Ruhlar ve hayaletler yalnızca insan ve hayvanlarda değil, insan yapımı nesnelerde, bitkilerde, taşlarda, dağlarda, kuyularda ve diğer bütün öğelerde bulunur. Ormanlarda çok fazla sayıda serbestçe dolaşan ruh vardır. Bu ruhlar insanlara tanrı ve tanrıçalardan daha yakındırlar, insanlara karşı iyi kalpli, kötü kalpli ya da tarafsız davranabilirler.

(Cevap A)

3. Antropolog M. Mead yaptığı hemen bütün çalışmalarda insan yavrusunun mizaç ve karakter yapısının doğuştan olmayıp içinde yaşadığı toplumun kültür yapısıyla bağlantılı olduğunu ve kişilik özelliklerinin bebeklerin eğitimiyle (bebeklikteki eğitimle) sıkıca bağlantılı olduğunu göstermiştir.

(Cevap B)

4. Linton ve Kardiner, Kültür kişilik alanında yeni bir kavram geliştirmişler ve buna "temel kişilik" demişlerdir. Bu kavram "bir toplumda benzer çocuk yetiştirme ve davranış biçimlerinin, benzer değerleri oluşturduğu ve toplumun üyelerince ortak özellikler olarak görülen davranışlardır.

(Cevap D)

5. Kültür-Kişilik alanında kullanılan yöntem ve teknikler daha çok psikoloji, sosyoloji ve antropolojide kullanılan araştırma yöntem ve tekniklerdir. En çok alan araştırması yöntemi (yerinde araştırma) ile karşılaştırmalı yöntem (kültürleri karşılaştırma) kullanılmaktadır. Ayrıca içerik çözümlemesi, katılarak gözlem, hayat hikayesi, projektif testler, tutum ölçekleri, faktör analizi gibi çok çeşitli teknikler kullanılmaktadır.

(Cevap A)

6. Rorschach Testleri: Kültür kişilik araştırmalarında geniş ölçüde yararlanılan bir kişilik testi olmuştur. Bu testler on tane iki yanlı simetrik mürekkep lekelerinden oluşur. Denekten lekelerde ne gördüğünü söylemesi istenir. Deneğin yanıtlarının niteliğinin uzmanlar tarafından çözümlenişi, onun kişiliği hakkında ipuçları sağlar. Bu test, kullanılan lekelerin birçok biçimlerde yorumlanmaya uygun olması nedeniyle, denek için belirsizdir. Rorschach'ın antropologlar açısından bazı yararları vardır. Bu testler okuma yazma gerektirmez, lekeler özel herhangi bir şeyi temsil etmemektedir. Dolayısıyla kültürel bir sınırla bağlantılı değildir, yetişkinler kadar çocuklar gibi çeşitli yaş düzeyindeki kişilere kolayca uygulanabilir.

(Cevap E)

7. Hawai Sistemi: En az sayıda terimi kapsayan en yalın akrabalık sistemidir. Aynı kuşakta yer alan ve aynı cinsiyetten olan bütün akrabalar aynı adla anılırlar. Bütün kadın kuzenler kız kardeş, bütün erkek kuzenler ise erkek kardeş olarak anılır. Aynı şekilde anne-babanın kuşağında yer alan bütün akrabalar için, sadece cinsiyetlerine göre ayrışacak şekilde aynı terim kullanılır. Kuzen evlilikleri genellikle yasaktır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

8. Küreselleşmeye ilişkin soruda verilen görüş Anthony Giddens'e aittir.

(Cevap A)

9. Omaha Sistemi: Adını Omaha Kızılderili kabilesinde görülmesi nedeniyle oradan alan bu sistem babayanlı soyla ilişkilendirilmektedir. Bu sistemde aynı kuşaktan birkaç akraba için aynı terim kullanılır: örneğin baba ile amca, anne ile teyze aynı adla anılır. Benzer biçimde erkek kardeşlerle paralel erkek kuzenler, kız kardeşlerle paralel kız kuzenler aynı adla anılır. Ancak anayanlı ilişkiler söz konusu olduğunda, kuşak farkı pek gözetilmeden, anne, teyze ve dayının kızı ile dayı ve dayının oğlu aynı adı almaktadır.

(Cevap C)

10. 282 maddelik Hammurabi Kanunları, eski Sümer kanun yazıcılığına uygun bir şekilde ve "Akadça" kaleme alınmıştır.

(Cevap A)

11. Iroquis Sistemi: Kişinin anne-babasının kuşağını ele alış tarzı bakımından Crow ve Omaha sistemlerine benzer. Bu sistemde kişinin babası ile amcası aynı adla, anası ile teyzesi aynı adla anılmaktadır. Ancak çapraz kuzenlerin ele alınış biçimi farklıdır. Bu sistemde çapraz erkek kuzenler (amcaoğlu ile dayının oğlu) ile çapraz kız kuzenler (halanın kızı ile dayının kızı) ayrı birer kategori altında toplanmıştır. Bu sistem, çapraz kuzen evliliğini teşvik eden toplumsal düzenlemelerde görülür.

(Cevap E)

12. Murdock "aile tipik olarak evli bir erkek ve kadınla çocuklardan oluşur. Bazen de diğerler bu gruba katılabilir" şeklinde bir tanım getirmektedir. Bu tanım çerçevesinde dört fonksiyona işaret eder.

1) Seks
2) Üreme
3) Sosyalizasyon
4) Ekonomik Kooperasyon

(Cevap E)

13. Ogburn ise daha çok geleneksel kabul edebileceğimiz tip geniş aileler için şu fonksiyonların rol oynayabileceğini ileri sürmüştür.

1) Ekonomik Görev
2) Prestij Sağlama Görevi
3) Eğitim / Sosyalizasyon
4) Koruyucu Görev
5) Dini Görev
6) Boş Zamanları Değerlendirme Görevi
7) Üreme Görevi ve Psikolojik Görev

(Cevap A)

14. Charles Darwin, "Türlerin Kökeni Üzerine" adlı yapıtında bir tür içindeki değişimin doğal yasaları izlemekte olduğunu söylemektedir. Bu yapıtında çıkış noktası, iktisatçı Thomas Robert Malthus'un nüfusun geometrik, besin kaynaklarının ise aritmetik olarak arttığına dair araştırması/tesbitidir.

(Cevap D)

15. Öncülde hakkında bilgi verilen antropolog Sir James Frazer'dir.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Antropolojinin sorduğu üç temel soru vardır:

I. İnsanlar, toplumlar ve kültürler neden farklıdır ve nasıl farklılaşır.

II. İnsanlar, toplumlar ve kültürler neden ve nasıl benzeşirler?

III. İnsanlar, toplumlar ve kültürler neden ve nasıl değişirler?

(Cevap E)

2. Soru kökünde Antropolojinin yaklaşımını oluşturan temel ilkelerden "kültürel görecelik" kavramının tanımı verilmiştir. Ötekileri gerçek anlamda anlamayı sağlayan kültürel görecilik yaklaşımı, antropologların inceleyeceği topluma kendi değer sisteminin içinden bakmasına engel olur.

(Cevap C)

3. Biyolojik antropoloji, insanın biyolojik çeşitliliğini, canlılar dünyası içindeki yerini ve evrimini, eski insan topluluklarının demografik özelliklerini ve karşılaştıkları sağlık sorunlarını inceleyen antropoloji alt dalıdır. Biyolojik antropolojinin alt dallarını ise şu şekilde sıralayabiliriz:

I. Paleoantropoloji

II. Biyoarkeoloji

III. Fiziksel antropoloji

IV. Adli Antropoloji

V. Popülâsyon Genetiği

(Cevap D)

4. Kültür somut olarak gösterilebilen şey değil bir soyutlamadır. Kültürü hayatın içinde somut olarak işaret etmek mümkün değildir. Onu belirli davranışlar, değer yargıları ve tutumlar aracılığıyla hisseder ve anlarız.

(Cevap C)

5. Primatlar, el ve ayaklarında beşer adet parmak olan; koklama duyusu yerine görme duyusu gelişmiş olan; üç boyutlu ve renkli görebilen; oldukça iri bir beyne, yavaş büyüme sürecine, yüksek öğrenme kapasitesine, ileri düzeyde iletişim becerisine sahip; grup halinde yaşayan ve sosyal olan canlılardır. Orangutan, goril, şempanze ve insan da bu takımın üyeleridir.

(Cevap B)

6. Kültürleme, kültürel yayılma, kültürel özümseme, kültürlenme, kültürleşme, kültürel gecikme, kültürel bütünleşme ve zorla kültürleme gibi isimlerle anılan çeşitli süreçlerle kültür aktarılmaktadır. Kültür şoku, kültürel gecikme gibi süreçler de kültürel aktarım sırasında yaşanan bazı zorluklar olarak karşımıza çıkmaktadır.

(Cevap B)

7. Bizler, kendimizin diğer canlılardan ayrıcalıklı olarak yaratıldığımıza inanmak isteriz. Ancak kökendeş organlar, ilkel ve türemiş organlar ile genetik çalışmalar insanların birçok canlı ile yapısal olarak benzer olduğunu ve diğer canlılarla aynı kökenden geldiğini kanıtlamaktadır. Biyolojik taksonomiye göre İnsan hayvanlar âleminin içerisinde, merkezi sinir sistemine sahip omurgalı hayvanlar arasında, bu hayvanların bir kolu olan memeliler sınıfında ve bu sınıfın takımlarından olan primatların bir üyesidir.

(Cevap D)

8. Antropolojideki psikoloji yönelimli kuram kültür- kişilik kuramıdır. Bu kuram, 1930'ların ortalarından itibaren Kuzey Amerika'da geliştirilmiştir. Ruth F. Benedict'in öncülüğünü yaptığı bu kurama göre insanın temel kişilik yapısı, onun içine doğduğu kültürle etkileşim içinde ortaya çıkar.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

9. I. Kültür, insanın kendi zihin ve el becerilerinin ürünü olan yaratıları kullanarak çevreye uyarlanmasıdır. Kültürün gelişimi yeniliklerden doğan yeni durumlara uyum sağlama yönünde yeni uyarlanmalar biçiminde akıp gider.

II. Kültür taşıdığı kurallar, normlar ve değerler aracılığıyla bize ne yapmamız, nasıl davranmamız gerektiğin i söyler.

III. Kültür, kuşaktan kuşağa aktarılarak süreklilik kazanan ve pek çok toplumsal etkileşimin etkisi altında değişerek varlığını devam ettiren bir bütündür.

Buna göre her üç seçenekte verilen ifade de doğrudur.

(Cevap E)

10. İlk evcilleştirilen hayvanın köpek olduğu bilinmektedir. Köpeğin evcilleştirilmesi tarımdan önce, yaklaşık olarak günümüzden 14 bin yıl önce avcı ve toplayıcılar tarafından başarılmıştır. Yani köpekler Paleolitik dönemden beri insanın dostudur.

(Cevap A)

11. Tarıma bağlı olarak önce yoğun bir köyleşme meydana gelmiştir. Yine tarıma geçişle birlikte nüfusun arttığı da bir gerçektir. Yerleşik yaşam tarzıyla birlikte, aynı zamanda salgın hastalıklar, kalp ve eklem rahatsızlıkları da yayılmıştır. Daha kalabalık yaşamanın getirdiği gerilimlere bağlı olarak kişiler ve gruplar arasındaki çatışmalar da artmıştır.

(Cevap E)

12. Tarihte ilk kentler, MÖ 4. binin sonunda yani Tunç Çağı'nda Mezopotamya'da ortaya çıkmıştır. Köylerden farklı olarak kentler, tarım dışı nüfusun yaşadığı ve tarımda ortaya çıkan ürün fazlasının pazarlanıp mübadele edildiği merkezler olarak doğmuşlardır.

(Cevap C)

13. Osteoloji Kemikbilim olarak bilinmektedir. Osteoloji kemikler, iskelet ögeleri, diş, hastalık, patoloji, kemikleşme süreci, kemiklerin direnci ve sertliği gibi konularda detaylı bilimsel çalışmalar yürütür. Genellikle insan cesetleri üzerinde biyokültürel bağlamda yaş, cinsiyet, ölüm, gelişme ve olgunlaşma konularında araştırma yaparak cesedin kimliğinin belirlenmesinde kullanılır. Adli tıp, biyoantropoloji ve arkeoloji alanında sıklıkla kullanılan bir bilim dalıdır.

(Cevap C)

14. Belirli bir alanda yaşayan, kendi aralarında çiftleşebilme yeteneğine sahip olan aynı türün bireylerinin oluşturduğu topluluğa populasyon denir.

(Cevap E)

15. Küçük ölçekli topluluklar köy, aşiret, kabile ve cemaat gibi düşük nüfusuyla ve işgal ettiği çevrenin göreli küçüklüğüyle dikkat çeken insan topluluklarıdır. Büyük ölçüde kapalı bir ekonomi içinde yaşayan, diğer topluluklarla toplumsal, kültürel ve iktisadî ilişkisi olmayan ya da çok sınırlı olan topluluklardır. Yatay ve dikey toplumsal hareketlilik ise büyük ölçekli toplulukların özelliklerindendir.

(Cevap D)

16. Antropolojini yaklaşımını oluşturan temle ilkeler şunlardır.

- Bütüncülük
- Evrensellik
- Uyarlanma
- Bütünleşme
- Kültürel görecelik
- Karşılaştırmacılık

Öncüldeki parça "evrensellik" ilkesinden söz etmektedir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Topluluğun öznel değerleriyle fiziksel ve toplumsal dünyayı, onların doğaüstü ile girdiği ilişkiyi anlama ve anlamlandırma becerisi Antropolojide "Emik yaklaşım" kavramıyla ifade edilir. Başka bir deyişle Emik yaklaşım topluluğun içine girerek dünyaya onların gözleriyle bakabilme, doğal ve toplumsal dünyayı onların kültürel penceresinden anlamlandırma girişimidir.

(Cevap A)

2. Antropolojik arkeoloji, maddî buluntular arasında hiçbir ayrım yapmaksızın insan toplumlarının ve kültürlerinin o maddî kalıntılar üzerinden özgün zamanlarındaki hallerini ve değişimini izlemeyi öngörür. Antropolojik arkeoloji, arkeolojinin belirli bir yaklaşımını içermektedir. A, B, D, E seçeneklerinde verilen alanlar bu yaklaşıma bağlı alanlardır. Ancak Biyoarkeoloji biyolojik antropolojinin alt dalıdır.

(Cevap C)

3. Adli antropoloji, cinayete, kazaya ya da katliama kurban gidenlerin ya da doğal felaketler sonucu hayatlarını kaybedenlerin iskelet kalıntıları üzerinden kimliklerinin ve ölüm biçimlerinin belirlenmesini sağlar. Elde edilen kanıtlar mahkemelerde kullanılmaktadır. Adli antropoloji Biyolojik antropolojinin alt dalıdır.

(Cevap B)

4. Evlilik biçimleri, eşlerin yerleştiği yere göre farklılık göstermektedir. Modern toplumlarda en yaygın biçimde görülen durum, evlenen çiftin yeni bir ev açmasıdır. Buna yeniyerli (neolokal) evlenme adı verilmektedir. Karmaşık, endüstriyel ve kentli ilişkilerin egemen olduğu toplumlarda neolokal evlenme yaygındır.

(Cevap E)

5. Antropoloji alan araştırmasını esas almaktadır. Antropologlardan alanda incelenen topluluk içinde, en az dört mevsim geçirmesi beklenir. Bu sırada antropologlar içine girdiği toplumun bir parçası olmaya çalışır ve bu yolla dünyayı onların kültürünün gözünden anlamlandırmaya çalışır. Bu çalışma şekli "katılarak gözlem" olarak nitelendirilmektedir ve Antropolojiyi diğer sosyal bilimlerden ayıran en önemli özelliktir.

(Cevap D)

6. Margaret Mead, Feminist Antopolojinin ilk temsilcisi kabul edilmektedir. Mead, yaşamdaki sömürü ve tahakkümü kadın-erkek ilişkilerindeki eşitsizlikte aramış ve bunun kültürler içindeki farklı yansımalarını araştırmıştır.

(Cevap B)

7. Kültür öğelerinin kültürün bütün içinde nasıl işlev gördüğü ve bu bütünle nasıl uyum sağladığı İşlevselci ve yapısalcı kuramların temel konusudur. İşlevselcilik kuramı karşılıklı ve bağımlı ilişkiler biçiminde görülen kültür bütünlüğüne vurgu yapar.

(Cevap A)

8. Kültürel yayılma, belirli bir kültür merkezinde ortaya çıkan maddî ve manevî bazı kültür öğelerinin çevreye, başka kültürlere yayılmasıyla yaşanan bir kültürel süreçtir. Bugün benimsediğimiz giyinme tarzı, fast food tarzı yeme alışkanlıkları Batı toplumlarından bize gelen tipik bir kültürel yayılma örneğidir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

9. Kültürel görecelik, toplumları kendi inançları, gelenek ve görenekleri içinde yani kendi özgünlüğü içinde değerlendirmek anlamına gelir. Bu sebeple seçeneklerde verilen ifadelerin hepsi de kültürel görecelik kavramı ile ilgili doğru ifadelerdir.

(Cevap E)

10. Boylamsal araştırma, bir kültürün, bölgenin topluluk ya da toplumun genellikle tekrarlanan ziyaretlere dayalı olarak uzun süre incelenmesi esasına dayanmaktadır.

(Cevap D)

11. Verilen ilkelerin tamamı antropolojinin temel yaklaşımını oluşturan ilkelerdir. Sırayla açıklayacak olursak:

Bütüncülük: Bir topluluğu biyolojik, toplumsal ve kültürel tüm yönleriyle bir bütün olarak anlamaya çalışan kuramsal bir yönelimdir.

Evrensellik: Bu bakış açısına göre tüm toplumlar ve kültürler tümüyle ve eşit biçimde insanîdir ve hiçbir halk geri bir kültüre sahip ya da kültürsüz olarak nitelendirilemez.

Uyarlanma: Belirli bir insan topluluğunun devamlılığı çevresel etkenlere uyarlanabilme yeteneğine bağlıdır. Bu sebeple insan topluluklarının kültürleri, büyük ölçüde bu uyarlanmanın sonucudur.

(Cevap E)

12. Çok sayıda akraba adlandırma sistemi vardır. Buna karşılık antropologlar 6 sistem önermişlerdir. Bunlar: Eskimo, Sudan, Hawai, Omaha, Crow, İroquis, sistemleridir. Afrika sistemi diye bir akraba adlandırma sistemi yoktur.

(Cevap C)

13. Canlıları ilk kez sınıflayan Aristoteles'tir. Aristoteles canlılar alemini bir merdivene benzetmiştir. Ona göre bitkilerden insana tüm canlılar sürekli ve hiyerarşik bir skalada yer alır. Bu skalada ise basitten karmaşığa doğru gelişerek insana ulaşan bir dönüşüm mevcuttur.

(Cevap B)

14. Etnoarkeoloji: Eski toplumların yaşam ve geçim biçimlerini anlamak, kullandıkları simgeleri ve aletlerin işlevlerini çözümlemek için, o toplumlara benzediği düşünülen çağdaş toplumlardan veri devşirmeyi amaçlayan, bunun yanısıra bugün hâlâ geleneksel yaşam sürdüren toplulukların bugünkü yaşamlarını izleyerek onlara ait daha eski maddî kültür varlıklarını anlamlandırmaya çalışan yeni bir alandır.

(Cevap B)

15. İnsanı bir bütün olarak görmeye ve anlamaya çalışan antropoloji, insanın tüm yönlerini kavrayacak genişlikte bir dallanmaya uğramıştır. Bu dallanmaya bakıldığında dört temel alan dikkat çeker. Bunlar:

- Arkeoloji
- Sosyal-kültürel antropoloji
- Dil antropolojisi
- Biyolojik antropolojidir.

(Cevap C)

16. Biyoarkeoloji: Eski insan topluluklarının iskelet kalıntılarına bakarak onların yaşadıkları sağlık sorularını, demografik özelliklerini, belirlenebildiği ölçüde ölüm nedenlerini, ömür beklentilerini, büyüme ve gelişme durumlarını, geçim etkinliklerine ve yaşam koşullarına bağlı fiziksel değişmelerini ele alır.

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Karşılaştırmalı alıştırmalar ve farklı zaman dilimlerindeki insanların yaşamlarında meydana gelen değişimlerin karşılaştırılması öğrencilerde değişim ve süreklilik algısının geliştirilmesinde kullanılır. Bu etkinlikler değişim ve sürekliliğin görülmesi açısından önemlidir. Böyle bir karşılaştırma çalışmasında değişen ve değişmeyen unsurlar belirlenebilir.

(Cevap B)

2. Toplum ve ülke incelemeleri adlı dersin bulunduğu ilkokul program taslağı 1960 yılında geliştirilmiş olup, program taslağı 1962 yılında uygulamaya konulmuştur.

(Cevap C)

3. Zihin haritaları veya kavram haritaları anlamlı öğrenmeyi sağlamak amacıyla kullanılan araçlardır. Zihin haritaları, kavramların daha kolay öğrenilmesini sağlamada, kavramlar arası ilişkileri ve içeriğin kapsamını ortaya koymada, yeni konuyu tanıtmada kullanılabilir. Hatta öğrencilere kavram haritaları yaptırarak bilgiyi nasıl yapılandırdıkları, konuyla ilgili kavram yanılgıları ve hazırbulunuşluk düzeyleri ortaya çıkarılabilir. Ancak sınav notlarının geçerliğini (amaca hizmet etme derecesini) ispatlamak, zihin haritaları ile ilgili bir durum değildir.

(Cevap E)

4. Sorun merkezli analiz ve karar verme etkinlikleri öğrencilerin, geçmişte insanların kritik anlarda yüz yüze geldiği sorun ve ikilemlerle karşılaşmalarını sağlar. Bu tür kritik dönemlerin sorun veya konularıyla yüzleşmek, mevcut alternatifleri analiz etmek, tercih edilmemiş seçeneklerin sonuçlarının ne olacağı hakkında değerlendirmeler yapmak ve tercih edilmiş çözüm yollarının sonuçlarıyla karşılaştırmak, öğrencilerin bu konulara bireysel ilgi ve katılımını artırır. Altı şapkalı düşünme alternatif yolların analiz edilmesi, yaratıcı çözümler üretilmesi açısından oldukça avantajlıdır.

(Cevap A)

5. 2018 yılında yayımlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değerler şunlardır.

- Dostluk
- Sabır
- Sorumluluk
- Dürüstlük
- Saygı
- Vatanseverlik
- Öz denetim
- Sevgi
- Yardımseverlik
- Adalet

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

6. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde sekiz anahtar yetkinlik belirlenmiştir.

Bunlar;

1. Anadilde iletişim
2. Yabancı dillerde iletişim
3. Matematiksel yetkinlik ve bilim / teknolojide temel yetkinlikler
4. Dijital yetkinlik
5. Öğrenmeyi öğrenme
6. Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler
7. İnsiyatif alma ve girişimcilik
8. Kültürel farkındalık ve ifade

(Cevap B)

7. 2018 yılında yayımlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

- Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
- Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılabilecek ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde, gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.
- Eğitimde ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
- Bireysel farklılıklar gerçeğinden dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genel geçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencinin akademik gelişimi tek bir yöntemle veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.
- Eğitim sadece "bilme (düşünce)" için değil, "hissetme (duygu)" ve "yapma (eylem)" için de verilir; dolayısıyla sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
- Çok odaklı ölçme değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.
- Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

8. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'na yer alan kazanımlar, öğrenme alanlarına göre numaralandırılmıştır.

SB.	7.	5.	1.
↓	↓	↓	↓
Ders kodu	Sınıf düzeyi	Öğrenme alan numarası	Kazanım numarası

(Cevap D)

9. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda kazanımların gerçekleştirilmesinde "yerellik, güncellik, disiplinler arası, yansıtıcı sorgulama, geçmiş-bugün-gelecek bağlantısı, zaman-süreklilik-değişim ve esneklik gibi sosyal bilgiiler öğretiminin temel ilkeleri dikkate alınmalıdır.

(Cevap E)

10. 2018 yılında yayımlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan öğrenme alanları şunlardır.

- Birey ve toplum
- Kültür ve miras
- İnsanlar, yerler ve çevreler
- Bilim, teknoloji ve toplum
- Üretim, dağıtım ve tüketim
- Etkin vatandaşlık
- Küresel Bağlantılar

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

11. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin;

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, millî bilince sahip birer vatandaş olarak yetişmeleri,
- Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrayıp demokratik, laik, millî ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmaları,
- Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilmeleri,
- Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmeleri,
- Yaşadığı çevre ile dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanıyarak insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları ve mekânı algılama becerilerini geliştirmeleri,
- Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları,
- Doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler olarak eleştirel düşünme becerisine sahip olmaları,
- Ekonominin temel kavramlarını anlayarak kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde millî ekonominin yerini kavramaları,
- Çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli ve saygın olduğuna inanmaları,
- Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesneler, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemeleri, değişim ve sürekliliği algılamaları,
- Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları,
- Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetmeleri,
- Toplumsal ilişkileri düzenlemek ve karşılaştığı sorunları çözmek için temel iletişim becerileri ile sosyal bilimlerin temel kavram ve yöntemlerini kullanabilmeleri,
- Katılımın önemine inanmaları, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için görüşler belirtmeleri,
- İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçlerini ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenlemeleri,
- Millî, manevi değerleri ile evrensel değerleri benimseyerek erdemli insan olmanın önemini ve yollarını bilmeleri,
- Ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık göstermeleri,
- Özgür birer birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varması amaçlanmaktadır

(Cevap E)

AKADEMİ DENİZİ

1. Verilen öğrenme alanı-değer eşleştirmesinde üretim, dağıtım ve Tüketim öğrenme alanının değeri yanlış verilmiştir. Üretim, Dağıtım Ve Tüketim öğrenme alanı işlenirken dayanışma, dürüstlük ve çalışkanlık gibi değerlerle araştırma, değişim ve sürekliliği algılama ile zaman ve kronolojiyi algılama gibi becerilerin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır.

(Cevap C)

2. Telkin yaklaşımı değerler eğitiminde en geleneksel yaklaşımdır. Bu yaklaşımın amacı öğrencilere belirli değerlerin aşılanmasını ve bunların içselleştirilmesini sağlayarak, öğrencilerin istenen değeri daha iyi yansıtmaları için sahip oldukları değerleri değiştirmektir. Bu yaklaşımda süreç içerisinde model olma, olumlu ve olumsuz pekiştirme, oyunlar ve taklitler, rol oynama gibi yöntemler kullanılmaktadır.

(Cevap C)

3. Öğretmenin öğrencilerinden istediği çalışma aktif öğrenme sürecini ve süreç sonunda bir ürünü kapsamaktadır. Kısa süreci bir öğrenme süreci ve süreç sonunda ortaya konan ürünün bütüncül değerlendirmesi için en uygun yaklaşım performans değerlendirmedir.

(Cevap C)

4. Zaman şeritleri tarih öğretimi için zamansal sıralamanın öğretiminde kullanılan önemli araçlardandır. Zaman içinde olayların ardışık kronolojik algısının oluşturulması için kullanılır. Ancak bu yolla öğrencilerde oluşan çizgisel zaman algısı sorunlu bir tarih ve zaman algısıdır. Öğrencilerde bu yolla tekil bir tarihsel bakış açısı gelişebilir.

(Cevap D)

5. Sosyal bilgiler dersinde coğrafya konuları işlenirken geliştirilmesi gereken beceriler arasında, mekânı algılama ve gözlem becerileri önemli bir yere sahiptir. Mekânı algılamada harita ve küreler hayati bir öneme sahiptir. Harita kullanımı ve harita okuma becerilerinden önce öğrencilere basit krokilerle temel beceriler kazandırılır.

(Cevap A)

6. Küreler ile haritalar kıyaslandığında, kürelerin kesin bir avantajı, yeryüzündeki şekillerin, büyüklüklerin ve mesafelerin gerçeği ile orantılı olarak doğru bir biçimde gösterilebilmesidir. Ayrıca küre çocuklarda yön kavramının öğretilmesi ve geliştirilmesi bakımından da önemlidir. Küreyi kullanan çocuklar için kuzey kutbu yönünün kuzey olduğunu düşünmek zor değildir. Ölçek kullanarak mesafe hesaplama temelde haritalar üzerinden gerçekleştirilir. Küreler bu açıdan çok elverişli araçlar değildir

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

7. Tarihsel zamanın temel öğeleri şunlardır; Kronoloji bilgisi, Kronoloji becerisi, değişim ve süreklilik algısıdır. Eşzamanlılık kronoloji becerisinin bir bölümü olarak değerlendirilmelidir.

(Cevap E)

8. Tarihe ait bir çatıyı anlama uzun dönemler boyunca değişim ve sürekliliği anlamamıza yardım edecektir. Bu çerçevede, bugün ve geçmiş olaylar ile ilgili karşılaştırmalar yapmamız mümkündür. Geçmişe ait tablo ve grafikler öğrencilere geçmişin genel bir resmini sunar. Bir çatı oluşturma bu açıdan öğrencilerde bütüncül bir anlayış oluşturulmasını destekler.

(Cevap D)

9. Değişim ve süreklilik tarihin en temel iki özelliğidir. Tarihin sağlıklı biçimde öğrenilebilmesi için değişim ve sürekliliğin öğrencilere öğretilmesi gerekmektedir. Değişim, bir zaman dilimi içindeki değişikliklerin bütününü, süreklilik ise kesintisiz olarak sürüp gitmeyi ifade etmektedir.

(Cevap A)

10. Tarih öğretiminde yeni yönelimlerden biri yerel tarih uygulamalarıdır. Öğrencilerin tarihsel zamanı yakın çevrelerinde görerek algılamaları anlamlı öğrenmeler için oldukça önemlidir. B etkinliğinde öğrenciler yakın çevrelerindeki tarihi gelişmelere ve yakın çevrenin tarihine odaklanmaları sağlanmıştır.

(Cevap C)

11. Performans değerlendirme öğrencilerin aktif öğrenme süreçlerindeki çabalarının ve süreç sonunda ortaya koydukları ürünün bütüncül olarak değerlendirilmesidir. Üst düzey düşünme becerileri gerektiren etkinlikler, araştırma, inceleme ve problem çözme gibi çalışmaların değerlendirilmesinde performans değerlendirme etkili bir değerlendirme yaklaşımıdır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Belirtke tablosu hazırlama program geliştirme sürecinin kritik aşamalarından biridir. Belirtke tablosu hedef ve içerik seçildikten sonra yapılır. Belirtke tablosunun bir boyutunda içerik diğer boyutunda hedef vardır. Belirtke tabloları hedefler ve içeriği ilişkilendirmek, hedeflerin bir içerik ile ilişkilendirilmesini sağlamak için düzenlenir.

(Cevap E)

2. Leavit, sınıf içerisinde dört iletişim örüntüsü tanımlamıştır. Çember, zincir, y ve tekerlek. Bu örüntülerden en demokratik olanı çemberdir. Çember örüntüsünde öğrenciler birbirleriyle ve öğretmenle rahat iletişim kurabilir. En otoriter iletişim örüntüsü de tekerlektir.

(Cevap A)

3. Performans değerlendirme çağdaş eğitim sisteminde kullanılan değerlendirme yaklaşımlarındandır. Performans değerlendirme öğrencinin üst düzey becerilerini bir problem durumu üzerinde kullanmalarına dayanmaktadır. Performans değerlendirme ile uygulamaya dayalı bir ölçme, öğrenme süreci ile bütünleşmiş bir değerlendirme fırsatı sunar.

(Cevap A)

4. Hale Hanım'ın sınav ile hesapladığı verilere bakıldığında ortancanın aritmetik ortalamadan büyük olduğu görülmektedir. Buna göre dağılımın çarpıklık katsayısı negatif olacaktır. Negatif çarpıklığı olan dağılımlar sola çarpıktır, yani puanlar sağa (yüksek puanlara) yığımlıdır.

(Cevap A)

5. Kavram haritaları kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya koyarak kalıcı ve anlamlı öğrenmeleri destekler. Kavram haritaları yazılı materyaldir ve ne kadar sistemli ve anlamlı öğrenmeyi sağlamaya yardımcı olsa da soyut materyaldir ve deneyim sağlamaz, model ve numuneler gibi öğretimi somutlaştıramaz.

(Cevap C)

6. Kadir Öğretmen'in belirlediği alternatiflerden gezi ve dramatizasyon tüm duyulara hitap etmektedir, televizyon ise göz ve kulağa hitap eden bir materyaldir. Dramatizasyon yaparak yaşayarak, deneyimden öğrenmeye daha yakındır. Soruda istenen sıralama dramatizasyon, gezi ve televizyon şeklinde olmalıdır

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

7. Yaşantı merkezli program tasarım yaklaşımına göre eğitim programı öğrenen merkezli olmalıdır. Ancak diğer öğrenen merkezli tasarımlardan farklı olarak bu tasarımda öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarının eğitim yaşantısı içerisinde tespit edilmesi temele alınmaktadır.

(Cevap B)

8. Belirsizlik ya da tahmin edememe sınıfın sürprizlere açık olma durumudur. Ne kadar iyi planlanırsa planlansın öngörülemeyen durumlar her zaman ortaya çıkabilmektedir.

(Cevap D)

9. Sinan Öğretmen'in öğretim süreci için dikkat ettiği noktalar yapılandırmacılığın temellerini oluşturmaktadır. Problem durumu ile derse başlama, sosyal-işbirlikli öğrenme süreçleri, uyarıcılar açısından zengin ortam.

(Cevap C)

10. Forum panele benzeyen bir tartışma tekniğidir. Aynı paneldeki gibi uzman bir grup konu hakkındaki farklı görüşlerini izleyiciler önünde tartışırlar. Ancak forumda izleyiciler de görüş ve sorularıyla sürece etkin olarak katılır. Forumda oldukça etkileşimli bir ortam oluşturulur.

(Cevap D)

11. Beyin fırtınası öğrencilerin özgürce, aklına gelen düşünceleri söyleyerek bir problem durumu üzerinde çalışmalarıdır. Öğrenciler aktif olduğu için eğlenceli ve verimli bir öğrenme ortamı oluşur.

(Cevap E)

12. Bireysel hızda ilerleme, küçük adımlar, anında dönüt düzeltme, başarı ve pekiştirme programlı öğretimin temellerini oluşturmaktadır. Parçada da bireysel hız ve anında dönüt düzeltme ilkelerine vurgu yapılmıştır.

(Cevap A)

AKADEMİ DENİZİ

1. Öğretmen yakından uzağa ilkesini kullanmalıdır.

Yakından uzağa öğretim ilkesi: Birey belli bir doğal ve toplumsal çevre içinde doğar ve büyür. Öncelikle bireyi içinde yaşadığı çevreye uyum sağlayacak biçimde yetiştirmek gerekir. Çünkü birey sürekli olarak çevresiyle etkileşim içindedir. Büyüyüp olgunlaştıkça en yakından uzağa doğru çevresindeki her şeyi öğrenme çabası içine girer. Bireyin ilgi duyduğu çevresi yer ve zaman bakımından giderek gelişme gösterir. Bu nedenle, öğretim planlanırken öğrencilerin ön öğrenmelerinin kaynağını oluşturan fiziki ve sosyal çevresinin özelliklerinin göz önünde bulundurulması gerekir. Bireyler yeni öğrenmelerini bunların üzerine yapılandırırlar.

(Cevap C)

2. Anoloji: Bir olguyu kavratmak veya bilgiye ulaşmak için bilinen bir kavram ile bilinmeyen kavram arasında benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koyarak gerçekleştirilen kavramsal benzetmelerdir.

(Cevap D)

3. 2018 yılında yayımlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'na göre 7. sınıfta verilen "Birey ve Toplum" öğrenme alanında yer alan kazanımlar şunlardır.

1. İletişimi etkileyen tutum ve davranışları analiz ederek kendi tutum ve davranışlarını sorgular.
2. Bireysel ve toplumsal ilişkilerde olumlu iletişim yollarını kullanır.
3. Medyanın sosyal değişim ve etkileşimdeki rolünü tartışır.
4. İletişim araçlarından yararlanırken haklarını kullanır ve sorumluluklarını yerine getirir.

(Cevap B)

4. Verilen kazanımlar ve öğrenme alanları eşleştirirsek;

Kazanım		Öğrenme Alanı
Toplumsal hayatımızda demokrasinin önemini açıklar.	→	Etkin vatandaşlık
Popüler kültürün, kültürümüz üzerindeki etkilerini sorgular.	→	Küresel bağlantılar
İlgi duyduğu meslekleri̇n getirdiği kişilik özelliklerini becerileri ve eğitim ürecini araştırır.	→	Üretim, Dağıtım ve Tüketim
Sosyal rollerin zaman içerisindeki değişimini inceler.	→	Birey ve Toplum

(Cevap B)

5. Rabia Öğretmen dersinde KWL tekniğini kullanmıştır.

KWL ⇒ Ne biliyorum? Ne Öğrenmek İstiyorum? Ne Öğrendim? (K-W-L) 1986 yılında Ogle tarafından geliştirilen bir okuduğunu anlama stratejisidir. Bu strateji ile öğrencilerin kendi ön bilgilerini ya da giriş davranışlarını görmelerini sağlayan ve öğrencilerin yeni bir konu hakkında görüşlerini somut olarak tanımlamalarına olanak tanıyan bir stratejidir.

(Cevap C)

AKADEMİ DENİZİ

6. Figen Öğretmen plandaki geziyi sanal müze gezisi şeklinde yapabilir.

> Sanal Müze: Farklı medya imkanlarından faydalanarak hazırlanmış sayısal nesneleri ve bunlara ait bilgileri barındıran, ziyaretçiyle kesintisiz iletişim içinde, muhtelif erişim şekillerini karşılamak için alışılmış iletişim metotlarının ötesine geçen, dünya çapında erişimi mümkün kılmak amacıyla fiziksel anlamda bir mekâna ihtiyaç duymayan müzelerdir.

(Cevap B)

7. Selim Öğretmen'in kullandığı biyografi türü Nekrolojik biyografidir.

> Nekrolojik Biyografi (Ölüm ardı yazıları): Ölen ünlü kişinin hemen ölümünden sonraki günlerde, genellikle gazete ve dergilerde, yakın çevresinde yer alan kişiler tarafından onun üstün niteliklerinin, erdemlerinin, çalışmalarının ve diğer özelliklerinin anlatıldığı yazılara denir.

(Cevap E)

8. Programda 6. sınıf "Küresel Bağlantılar" öğrenme alanı işlenirken kültürel mirasa duyarlılık değeriyle araştırma ve eleştirel düşünme gibi becerilerin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır.

(Cevap B)

9. Öğretmen dersinde epigrafiden yararlanmıştır.

> Epigrafi: Konusu, yazıtları ve tarihi yapıtlardaki yazıları inceleyen bilim dalıdır.

(Cevap C)

10. Soruda belirtilen açıklamayı içeren yetkinlik "öğrenmeyi öğrenme" dir. Bu yetkinlik bilgi ve becerilerin ev, işyeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenmeleri harekete geçirir.

(Cevap C)

11. Sosyal Bilgiler öğrenme alanlarında; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimler ile insan hakları, yurttaşlık ve demokrasi konuları bütünleştirilmiş olarak ele alınmaktadır. Konular tarih, coğrafya, insan hakları ve vatandaşlık diye ayrı ayrı değil, disiplinler arası yaklaşımla işlenmelidir.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

1. 2018 yılında yayımlanan 6. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda "Kültür ve Miras" öğrenme alanında kazandırılması öngörülen değer

- Kültürel mirasa duyarlılık değeridir.

Vatanseverlik ve doğal çevreye duyarlılık "İnsanlar, Yerler ve Çevreler" öğrenme alanında kazandırılması öngörülen değerlerdir.

(Cevap B)

2. Öğretmenin kullanmış olduğu teknik okuduğunu anlama tekniklerinden SQ3R tekniğidir. Bu teknik kısaca incele, sor, oku, kendi cümlelerinle ifade et, gözden geçir aşamalarını içerir.

(Cevap C)

3. Burak, tarihsel empati becerisinin "aptal geçmiş" düzeyindedir. Bu düzeyde öğrenciler, geçmişteki insanları kendilerinin düşündüğü ve davrandığı gibi düşünmedikleri ve davranmadıkları için aptal olarak değerlendirirler.

(Cevap B)

4. Soruda verilen yöntem/teknik Herringbone Tekniği'dir. Bu teknik özellikle sosyal bilgiler derslerinde, tarih konularının işlenişi ve çalışması sırasında kullanılabilir. Bu teknik sayesinde öğrenciler; önemli olayları, tarihleri, kişileri ve yerleri daha kolay hatırlarlar.

(Cevap A)

5. Betül Öğretmen dersinde Monolog drama tekniğini kullanmıştır.

(Cevap D)

AKADEMİ DENİZİ

6. Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre seçeneklerde verilen sorulardan D seçeneğindeki soru diğer sorulara göre daha alt düzeydedir.

(Cevap D)

7. Öğretmen "sanal ortamı kullanılırken güvenlik kurallarına uyar" kazanımında öğrencilerine mesafeli alışveriş, güvenli internet kullanımı, kimlik hırsızlığı gibi konuları vermeli ve onların iyi bir internet okuryazarı olabilmeleri için eleştirel düşünme becerisini kazandırması gerekmektedir.

Eleştirel düşünme, bireyin ne yapacağına ve neye inanacağına karar vermesi için çözümleyici değerlendirmeye yönelik bilinçli yargılarda bulunması ve bu yargılarını ifade etmesidir.

Eleştirel düşünce nasılı ve niçini sorgulama sürecidir.

(Cevap C)

8. Öğretmen dersinde zıt panel tekniğini uygulamıştır.

Zıt panel: Bu teknikte amaç konunun tekrarını sağlayarak yeni fikirlerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Sınıf iki gruba ayrılır. Lider seçilir. Sınıfın yarısı soru sorar. Yarısı cevap verir. Süreç başlamadan her iki gruba da sınıfta 10-15 dakika hazırlık süresi verilir. Süre sonunda soru grubu sorularını sorar, diğer grup cevaplar.

(Cevap E)

9. Öğretmen dersinde bir problem durumu vermiş ve bu durumun çözümü için öneriler üretilmesini istemiştir. Öğretmenin kullandığı yöntem probleme dayalı öğrenme yöntemidir.

(Cevap A)

10. Öğretmen öğrencilerini arkeoloji müzesine götürmelidir. Arkeoloji müzesi, arkeolojik yöntemlerle ortaya çıkarılan tarihi yapıtların sergilendiği müze türüdür. Arkeoloji müzelerinde sergilenen eşya çoğunlukla kap, çömlek, testi gibi pişmiş toprak malzemeler, tunç ve çeşitli madenlerden lede edilen eşyalardan oluşmaktadır.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

1. Öğretmenin kullandığı değer yaklaşımı değer telkinidir.

Değer telkini yaklaşımı, bayrağa saygı, vatan sevgisi ve demokrasi değerlerini geliştirmede etkili bir yoldur.

(Cevap A)

2. 2017 yılında belirlenen Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özel Alan Yeterliklerininden Öğretme-Öğrenme Süreci alanı ile ilgili soruda verilen yeterlik kapsamında öğretmenin göstermesi gereken performanslar A, B, C ve E seçeneğinde verilmiştir. D seçeneğinde verilen performans "Atatürk İlke ve İnkılaplarının dayandığı temel esaslar ile Türk İnkılabının tarihi anlamını, toplumun siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik alanda gelişimine etkilerini ve önemini kavratabilme" yeterliği ile ilgilidir.

(Cevap D)

3. Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri şunlardır.

I. Öğretim sürecini planlama ve düzenleme

II. Okul, aile ve toplumla iş birliği yapma

III. Öğrenme-öğretme süreci

IV. İzleme ve değerlendirme

V. Mesleki gelişimi sağlama

(Cevap E)

4. Öğretmenin dersinde uyguladığı teknik istasyon tekniğidir.

İstasyon tekniğinde sınıfın tamamı 3-4-5 ya da daha fazla istasyona bölünür. Bu istasyonlar örnek olay, neden sonuç değişkenlerini yazma, slogan yazma, afiş hazırlama, şiir, öykü yazma gibi istasyonlar olabilir. Her istasyona gidecek öğrenciler belirlenir. Tüm öğrenciler görev alır. Her gruba bir gözlemci ya da istasyon şefi atanır (bu işi öğretmende üstlenebilir). Şef gruba kılavuzluk yapar, iş bitince ürünleri toparlar. Gruplar istasyonlara dağılır, her grup gittiği istasyonda 10 dakika çalışır. Süre sonunda gruplar yer değiştirir. Tüm grupların tüm istasyonda çalışması sağlanır. İstasyona gelen her yeni grup bir önceki grubun bıraktığı yerden devam eder. Süre sonunda tüm grupların işleri toparlanır. Yapılan çalışmalar sergilenir, şiirler, öyküler okunur, afişler asılır.

(Cevap E)

5. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları şunlardır:

1. Birey ve Toplum
2. Kültür ve Miras
3. İnsanlar, Yerler ve Çevreler
4. Bilim, Teknoloji ve Toplum
5. Üretim, Dağıtım ve Tüketim
6. Etkin Vatandaşlık
7. Küresel Bağlantılar

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ

7. Öğretmenin dersinde uyguladığı yöntem/teknik Tereyağ-Ekmek tekniğidir.

> **Tereyağ-Ekmek Tekniği:** Verilen bir problem, bir soru ya da konu üzerinde öğrenciler önce tek başlarına düşünür, daha sonra arkadaşları ile bir araya gelerek düşüncelerini tartışırlar. Sonunda, ulaştıkları sonucu sınıfa sunarlar. İlk aşamada öğrencilerin yanıtlarını ya da düşüncelerini kaydetmeleri istenebilir. Bu, öğrencilere düşünmek için zaman kazandırır, ayrıca öğrencilerin tümünün aynı anda aktifleştirilmesini sağlar. Teknik, birinci aşamanın üstüne bir kez daha konuşma fırsatı verdiği için bu adı almıştır.

(Cevap E)

8. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda aşağıdaki becerilerin kazandırılması da amaçlanmaktadır.

- Araştırma
- Çevre okuryazarlığı
- Değişim ve sürekliliği algılama
- Dijital okuryazarlık
- Eleştirel düşünme
- Empati
- Finansal okuryazarlık
- Girişimcilik
- Gözlem
- Harita okuryazarlığı
- Hukuk okuryazarlığı
- İletişim
- İş birliği
- Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme
- Kanıt kullanma
- Karar verme
- Konum analizi
- Medya okuryazarlığı
- Mekânı algılama
- Öz denetim
- Politik okuryazarlık
- Problem çözme
- Sosyal katılım
- Tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama
- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
- Yenilikçi düşünme
- Zaman ve kronolojiyi algılama

(Cevap E)

9. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda aşağıdaki değerler yer almaktadır:

• Adalet	• Estetik
• Aile birliğine önem verme	• Eşitlik
• Bağımsızlık	• Özgürlük
• Barış	• Saygı
• Bilimsellik	• Sevgi
• Çalışkanlık	• Sorumluluk
• Dayanışma	• Tasarruf
• Duyarlılık	• Vatanseverlik
• Dürüstlük	• Yardımseverlik

(Cevap B)

10. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan düşünme becerileri eleştirel düşünme ve yenilikçi düşünmedir.

(Cevap C)

11. Değerler telkini yaklaşımı geleneksel kültürde sıkça başvurulan bir yaklaşımdır. bu yaklaşıma göre değerlerin bir yetişkin yardımıyla doğrudan öğretilmesi hedeflenmektedir. Aileler ve toplum tarafından iyi, güzel ve kesin ve tartışmasız kurallar olarak öğrencilere sunulur ve öğrenciden bunların doğru veya yanlış olup olmadığı sorgulamaksızın kabul ve takdir etmeleri beklenir.

(Cevap E)

12. Soruda verilen değer eğitim yaklaşımı "Değer açıklama" yaklaşımıdır. Değer belirginleştirme olarak da bilinen bu yaklaşıma göre çocuklara bütün değerlerin öğretilmesi yerin onların kendi değerlerini açıklamalarına imkan verilmesi, alternatifler arasından seçim yaparak seçtikleri değerler üzerinde değerlendirmeler yapılarak kendi değerlerinin farkına varmaları hedeflenir.

(Cevap B)

AKADEMİ DENİZİ